

BIBLIOT. ISTITUTO
BOTANICO - PADOVA

A.P.L.
317

R. ISTITUTO BOTANICO DI PADOVA

Sala

J

Palco

a

N. Inv.

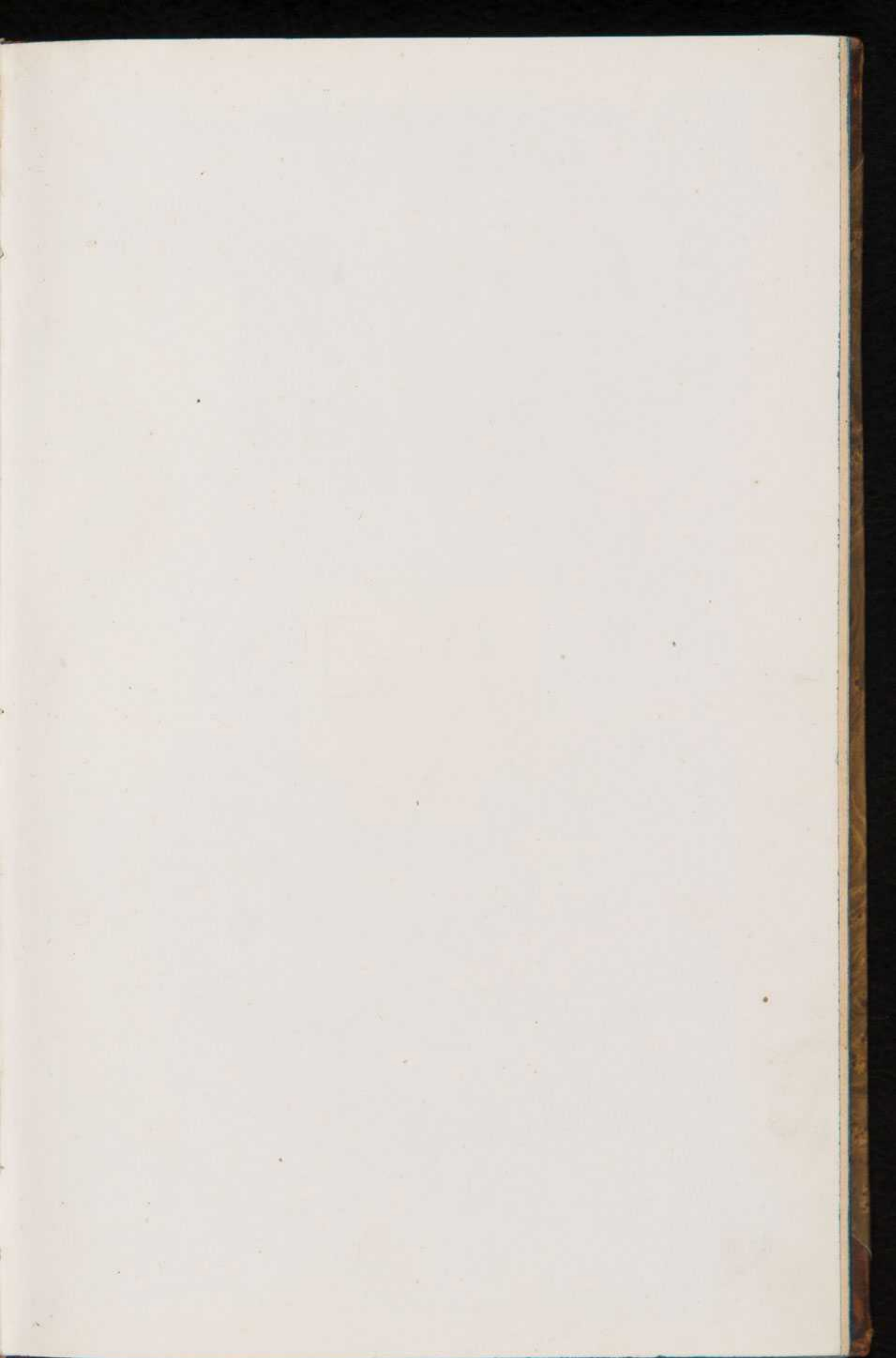
□

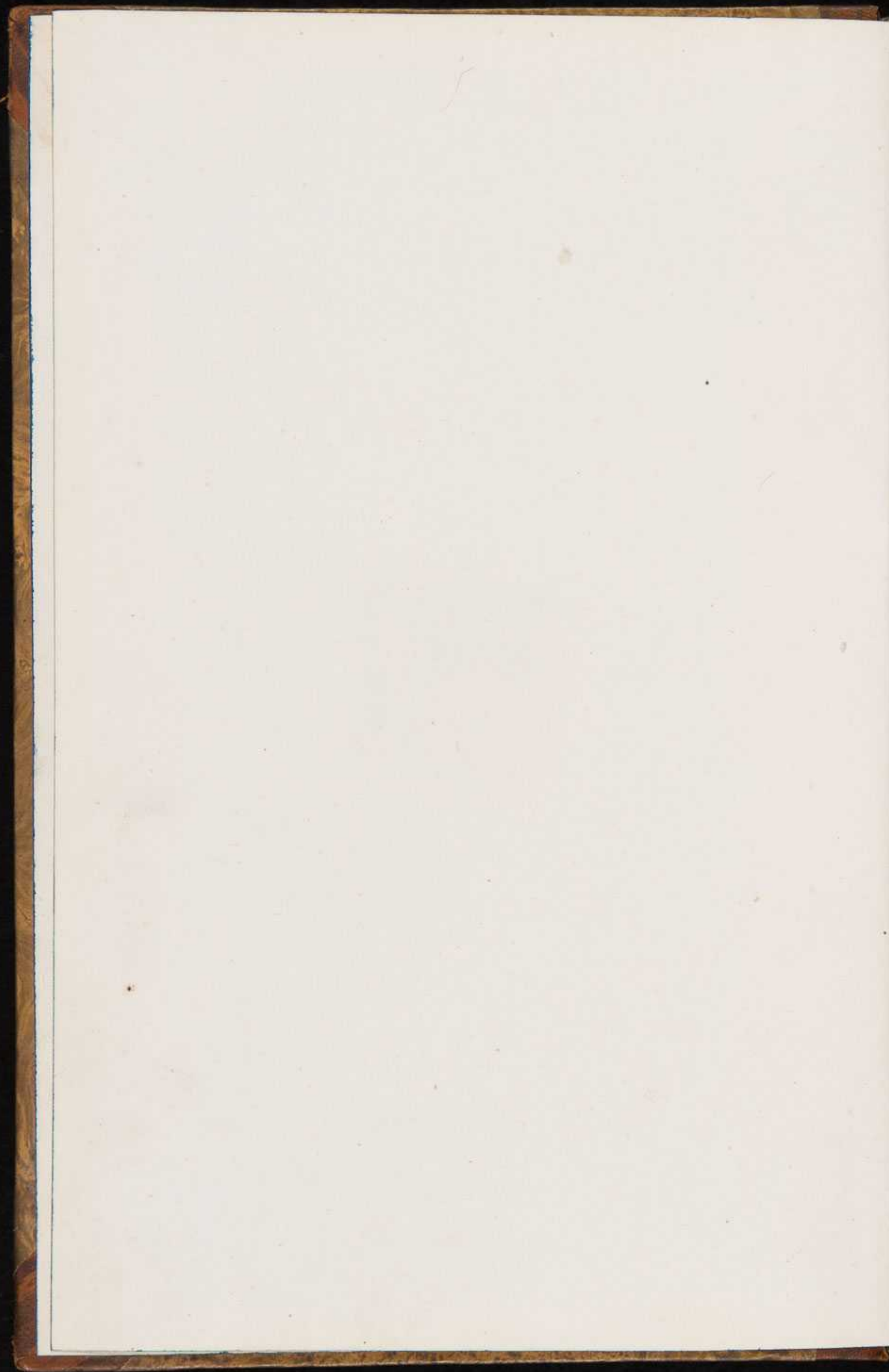
BIBL. R. ORTO
BOTANICO PADOVA

A.P.f.

317

N. 1639

PHYSICAS.

HILDEGARDIS.

Elementorum, Fluminum aliquot Germaniæ, Metallorum, Legu-
minum, Fructuum, & Herbarum: Arborum, & Arbusto-
rum: Piscium deniq; Volatilium, & Animantium ter-
ræ naturas & operationes. IIII. Libris mira-
bili experientia posteritati tradens.

ORIBASII

Medici de Simplicibus LIBRI
Quinque.

THEODORI

physici DIETA, docens quibusnam salubri-
ter utendum, uel abstinendum.

ESCVLAPII

LIBER VNUS, De Morborum, Infirmorum,
Passionumq; corporis humani causis,
descriptionibus, & cura.

¶ Omnium Capitem Indice copiosissimo in calce
operis subscripto.

ARGENTORATI apud Ioannem Schottum,
cum Cæs. Maiestat. priuilegio ad Quinquenium.

M. D. XXXIII.

Faint, illegible text at the top of the page.

Faint, illegible text in the upper section.

Faint, illegible text in the middle section.

Faint, illegible text in the middle section.

Faint, illegible text in the middle section.

Faint, illegible text in the middle section.

Faint, illegible text in the middle section.

Faint, illegible text in the middle section.

Faint, illegible text at the bottom of the page.

Lectōri S. D.

RERVM naturas, operationes, & effectus nosse, & quæ Experimenta uulgo uocant, quum quibusq; etiã rei medicæ doctissimis uix aspernandum: ut quorum præsentia, diuinum nescio quid eorũ administratione operentur, atq; eo salutem languenti commodius reddant: nemo sanus inficias ibit, siquando ex ueterũ utriusq; sexus eius farinae Scriptoribus, probatiores e situ uindicemus: qui perinde ac promptuario quopiam, refertissima pharmaca proferant, medicinalem cibum male affectis iam iam degustandum. Quid enim, si uel secretissima naturæ, secundum penetralia etiam uiscerũ quaquauersum speculeris, caussasq; perdocte differas, at uero indoctus, præter experientiam opereris medicas inglorius artes, nescius eorum quæ propius consulant factõ, Simplicium scilicet usu. Vnde ne uel ijs, uel illis, eius rei officia desint, cõegimus, Lectōr candidè, hoc uolumine, quatuor non spernendæ autoritatis Medicos, quorum tam secundo fruaris compendio, ut quæ uix in Auicennæ, ac suorũ (bona uenia) excursu longius uenari licet, hic, si non elaboratæ phrasis elegantia, attamen fidelius deprompta mox uideas. P H Y S I C A M, hoc est, rerum naturas, admirabili ingenio, quatuor Libris complexa est s. Hildegardis illa, ex nobili Germani sanguinis prosapia mulier, digna subscribi Catalogo bene meritorum, quæ tam exacto studio, & sexui, & familiæ, posteris item suis, monumentum hoc ære perennius reliquit.

O R I B A S I V M quis ignoret? Cuius traditiones medicas libuit illis addere: quod quinq; Libris eodem ferme argumento Simplicia tam exquisitè pcurrat, ut ne in uno aberret. Quum uero pharmaca inuanũ adhibueris, inscius quid cui subministres, delecta, an contraria, Morborum, Infirmitatum, Passionumq; corporis humani originem,

typum, & curas ex E S C V L A P I O nostro pete. Quibus dietam T H E O D O R V S tanta breuitate præ

scribit, ut præterea nihil sit quod amodo desyderes, pro seruanda, aut restituenda sanitate:

excepto illo omnium max. opt. primo naturæ C O N D I T O R E,

mo naturæ C O N D I T O R E

R E, a quo, per quem, &

in quo solo uita, salus,

& unica beãtudo.

Tu itaq; Lectōr, thesaurum hunc gratus excipe, boni consulens, sicubi leuississima quapiam barbarie offenderis:

quam de industria mutare noluiimus, ut eo fragrantius redoleret auitam gratiam. Vale.

Argentorati 12. Ianuarij. Anno Christi

grantius redoleret auitam gratiam. Vale.

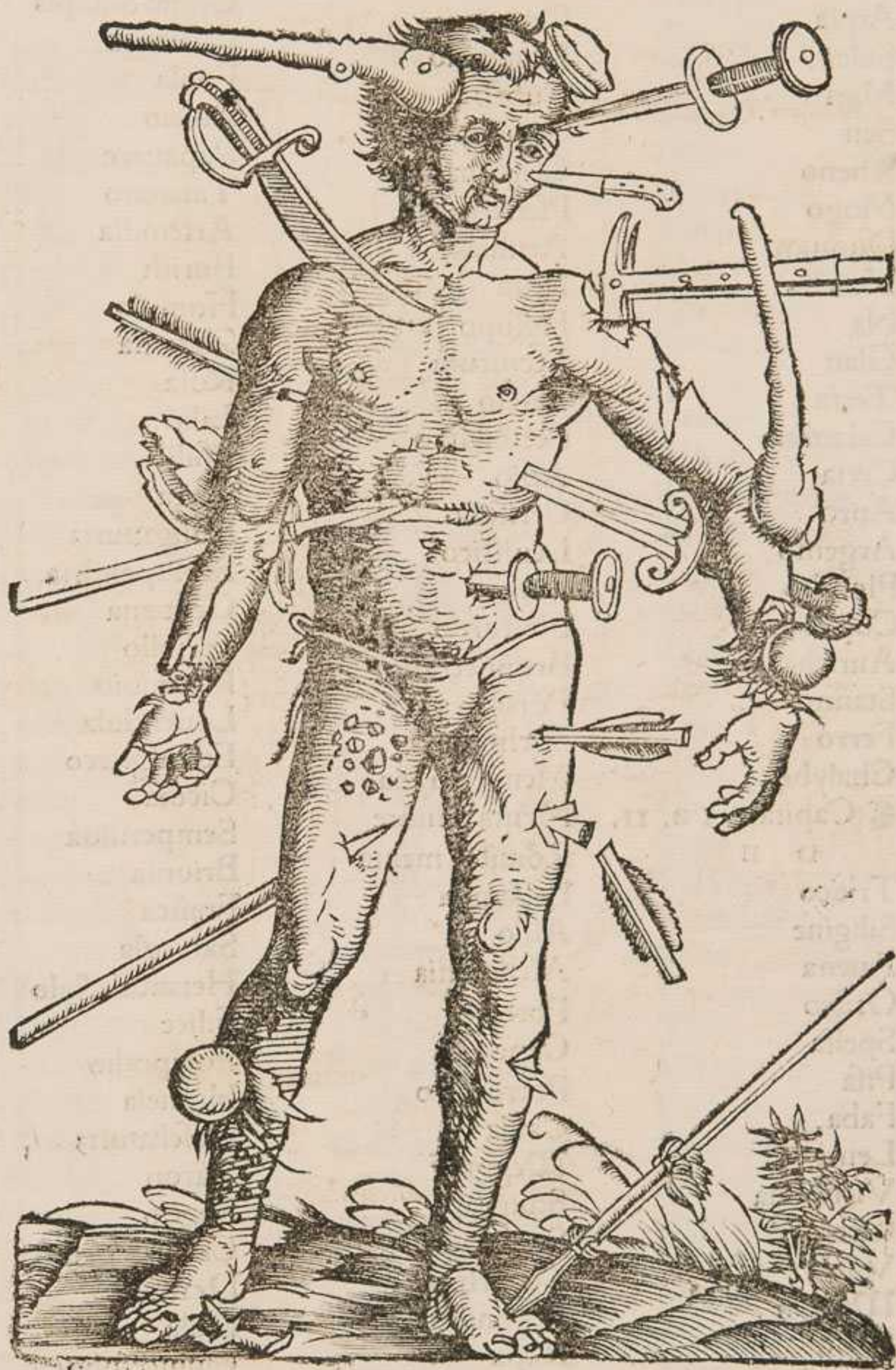
Argentorati 12. Ianuarij. Anno Christi

stiano. M. D. XXXIII.

T Y P V S Infirmorum & Passionum accidens
tium corpori humano ab intra.

T Y P V S morborum & plagarum acciden-
tium ab extra corpori humano.

LIB. I. S. Hilde-
gardis Capita.

D E

Aere
Aqua
Sale
Mari
Seh
Rheno
Mogo
Duonaw
Mosella
Na
Glan
Terra
Calamino
Creta
Auro
Argento
Plumbo
Cupro
Aurichalco
Stanno
Ferro
Chalybe
Capita LIB. II.
D E
Tritico
Siligine
Auena
Ordeo
Spelta
Pisa
Faba
Lente
Vichbona
Cicere
Visela
Michim
Milio
Venich
Semine Lini
Canabo

D E

Galanga
Zituare
Zinzibere
Cimino
Piretro
Liquiricio
Cubebe
Garyophyllo
Cristiana
Pfeffertruch
Acitula
Ruta
Hysopo
Foeniculo
Aneto
Petrofelino
Apio
Cerifolio
Leuistico
Pungo
Nasturtio
Brunnecrasso
Portulaca
Bachminza
Menta magna
Menta minore
Römisch menta
Balsamita
Allio
Aschalonía
Porro
Cepe
Porro cauo
Caule
Weggras
Stutgras
Stur
Cucurbita
Peponibus
Rapa
Radice
Raphano
Lactuca

D E

Lactuca agresti
Gezla
Lactuca syluestri
Herba Sinapis
Grano Sinapis
Pastinaca
Enula
Puleio
Papauere
Tanaceto
Artemisia
Borith
Humulo
Zizania
Rosa
Lilio
Psillio
Spica
Lungwurtz
Scolopendria
Gentiana
Serpillo
Marrubio
Lauendula
Foenugraeco
Cicuta
Semperuiua
Brionia
Frasica
Sanicula
Hermodactylo
Filice
Polypodio
Humela
Haselwurtz
Aaron
Stigno
Cardo nigro
Dewurtz
Esula
Quincifolio
Mandragora
Winda
Apiago

D E
 Solsequio
 Lylim
 Malua
 Cardo
 Lappa
 Vehdystel
 Vrtica
 Plantagine
 Menua
 Viola
 Atriplicē
 Afaro
 Abrotano
 Cithyfo
 Absinthio
 Iusquiamo
 Origano
 Millefolio
 Agrimonia
 Dictamno
 Febrifuga
 Pilosella
 Gladiola
 Ebulo
 Solatro
 Ringella
 Blandonia
 Alentidio
 Centaurea
 Dactylosa
 Pandonia
 Citterwurtz
 Basilisca
 Bibinella
 Acoleia
 Citocatia
 Berwurtz
 Saxifrica
 Vgera
 Chelidonia
 Ebech
 Ibisco
 Denemarcha

D E
 Calamento
 Kranchschnabel
 Consolida
 Rustica
 Gelisia
 Gith
 Verbena
 Satureia
 Megilana
 Dornella
 Cicula
 Storckēschnabel
 Aristolochia
 Benedicta
 Rubea
 Ficaria
 Vueich
 Hymelschlüssela
 Birchwurtz
 Erdtpfeffer
 Huofflathdeta
 Huofflathdeta minore
 Plionia
 Scamphonia
 Hunesdarm
 Razela
 Dorth
 Cardo
 Brambere
 Fragaria
 Vualbere
 Simez
 Thymo
 ☉ Capita L I B. III.
 D E
 Nuce muscata
 Cinnamomo
 Pipere
 Balsamo
 Ligno alóe
 Myrrha
 Thure
 Camphora

D E
 Cedro
 Cypressso
 Palma
 Castanea
 Nespelbaum
 Fico
 Lauro
 Oliua
 Boncithero
 Malo
 Piro Nuce
 Quotano
 Persico
 Ceraso
 Pruno
 Esculo
 Mulberbaum
 Amygdalo
 Corylo
 Sauina
 Buxo
 Abiete
 Picea
 Tilia
 Quercu
 Fago
 Fraxino
 Tremulo
 Alno
 Platano
 Taxo
 Vibice
 Fufario
 Carpeno
 Corno
 Myrrto
 Iunipero
 Holderbaum
 Meltzbaum
 Yffa
 Hartbaum Myrica
 Tribulo Spina
 Vite

LIB. III. Partis
I. Capita.

D E

Cete
Moerschuuuein
Echine
Rombo
Salmone
Vuelra
Efoce
Lucio
Siluro
Carpone
Bresma
Elna
Mechfisch
Scollo
Forna
Muniuua
Porca
Esch
Allec
Crasso
Steinbiza
Cancro
Anguilla
Alropa
Piscibus conchas habentibus.

Partis II. Capita. D E

Grifone
Strutione
Pauone
Grue
Cigno
Ardua
Anfere
Grandula
Aneta
Aneta syluestri
Gallo
Vrhuon
Perdice

D E

Birchuon
Columba
Vulture
Aquila
Ciconia
Herodio
Accipitre
Niso
Miluo
Laro
Pica
Vlula
Rubone
Pellicano
Cuculo
Schnepfa
Pica
Vuichdeuale
Parice
Amsla
Droesla
Laudula
Isenbardo
Vpupa
Lucinia
Stara
Frigello
Carduello
Lucilia
Begestertz
Hyrundine
Vespertilione
Apibus
Musca
Mugga
Cicada
Humbelim
Vuespa
Gluno
Megilana

Partis III. Capita. D E

Elephante

D E

Camelo
Leone
Pardo
Vrso
Vnicornu
Tigride
Helim
Dromeda
Equo
Asino
Ceruo
Roech
Steinbock
Vuifant
Boue
Oue
Hirco
Porco
Lupo
Lepore
Cane
Vulpe
Biber
Lince
Helo
Ericio porcino
Ericio canino
Spiriolo
Hambestra
Martaro
Vuazemart
Talpa
Mustela
Mure
Formica
Pulice
Dracone
Rubeta
Lacerta
Aranea
Vluuirm
Testudine cum testa
Testudine sine testa.

IN CREATIONE Hominis de terra, alia terra sumpta est, quæ homo est: et omnia elementa ei seruibant, quia uiuere eum sentiebant, & obui-

am omnibus conuersationibus eius cum illo operabantur, et ipse cum illis. Et terra dabat uiriditatem suam secundum genus, & naturam, & mores, & omnem circūtionem hominis. Terra enim cum utilibus herbis, ostendit circūtionem spiritalium morū hominis, eos discernendo: sed in inutilibus herbis, demonstrat inutiles & diabolicos mores eius. Quædam enim herbæ sunt, quæ cum quibusdam cibus coquantur: & hæ hominem uelocem ad pastum faciunt: & leues sunt, quia hominem non multū grauem faciunt: & istæ carni hominis assimulantur. Et succus pomiferum arborum incoctus, & noctuus est: sed coctus, leuis: & comparatur sanguini hominis. Infructifera autem ligna, quæ non generant, ligna sunt, & non arbores, sed tantum folia habent, quæ homini ad comedendum inutilia sunt: ita, ut si quis illa comederet, ei nō multum prodesse, etiam si eum non multum lædunt: & tabi hominis comparantur. Illud uero quod in arboribus & in lignis est, unde funes fiunt, uenis hominum assimilatur. Lapidēs etiam terræ, ossibus hominis comparantur: & humiditas lapidum, medullæ ossium, quia lapis cum humiditate hac, calorem etiam habet. Sed lapides cum quibus tecta teguntur, unguibus hominis in manibus, & in pedibus assimilantur. Et quædam herbæ aëriæ sunt, ita quod de aëre crescunt: et hæ etiam ad digestionem hominis leues sunt, & lætæ naturæ: ita, ut hominem qui eas comederit lætum faciant, crinibus hominis assimilantur, quia ipsi leues sunt & aëriæ. Et aliæ quædam herbæ uentosæ sunt, ita quod de uento crescunt: & etiam siccæ sunt, & graues ad digestionem hominis, et tristis naturæ, ita, ut hominem qui eas comedit, tristem faciant: hæ sudori hominis assimilantur. Succus autem inutilium herbarum quæ comedi non possunt, uenenosus est, quoniam ipsæ ad cibum hominis mortiferæ sunt: hæ digestioni hominis comparantur. Et terra sudorem, humorem, atq; succum habet. Sudor enim inutilēs herbas profert. Humor eius utiles, quæ comedi possunt, & quæ ad alios usus hominum ualent. Succus autē uindemiam, & germinantes arbores producit. Sed herbæ quæ per laborem hominis seminantur, uelut domestica animalia, quæ homo in domo sua cum sollicitudine enutrit, per laborem illum quo ab homine exarantur et seminantur, acerbicatem et amaritudinem amittunt, ita ut humiditas eorundem succorum, qualitatē succi hominis tangat, & quod modo cibus & potibus bonæ & utiles sunt, Herbæ autem quæ cadente semine suo, absq; labore hominis

Applicatio
hominis ad
creaturas.

B

Terræ
Sudor.
Humor
Succus.

Crescunt, & repente ac festinanter ut indomitę bestię surgunt, contrarię sunt homini ad comedendum. quia homo lactendo, comedendo, & temperato tempore nutritur: quod in herbis istis non fit: sed tamen noxios et infirmos humores in hominibus quędam earum in medicina compescunt. Omnis autem herba aut calida, aut frigida est: & sic crescit. quia calor herbarum animam, & frigus corpus significat: & in his secundum genus suum uigent, cum aut in calore, aut in frigore habundant. Si enim herbę omnes calidę essent, & nullę frigidę, contrarietatem utentibus facerent: si autem omnes frigidę, & nullę calidę essent, item inæqualitatē hominibus pararent. quia calidę frigori, & frigidę calori hominis resistunt. Et quędam herbę uirtutem fortissimarum aromatum, et austeritatem amarissimarum in se habent: unde et plurima mala cōpescunt. quoniam maligni spiritus has fugiunt, & in indignatione habent. Sed & quędam herbę sunt, quę uelut speciem elementorum in se habent. & in quibus homines decepti, fortunam suam quærere conantur: et has diabolus amat, et se his admiscet.

¶ Partitur autem P H Y S I C A hęc s. Hildesgardis in Quatuor Libros.

P R I M V S, continet Elementorum, Fluminumque aliquot Germanię, Metallorum item naturas & operationes.

S E C V N D V S, naturas & effectus Leguminum, Fructuum, & Herbarum.

T E R T I V S, Arborum, & Arbustorum.

Q V A R T V S, Piscium, Volatilium, & Animantium terrę.

Fluminum aliquot Ger-

maniae, Metallorumque

naturas & effectus.

DE AERE. CAP. I.

PER SPIRAMEN EST, QUOD IN RORIBUS
humore germinantibus infundit, ita quod omnia uirescunt,
& quod per flatum flores educit, & quod per calorem omnia ad maturita-
tem confirmat. Aer autem qui proximus dispositioni lunae & stellarum
est, sidera humectat, uelut terrenus aer terram, & animalia irrationabi-
lia, & sensibilia secundum naturam ipsorum uiuificat et mouet: nec ideo
in se minoratur: sed cum eadem animalia moriuntur, idem aer ad pristi-
num statum suum reuertitur, nec inde in se augmentatur, sed manet ut
prius fuit. Aer autem terrenus qui terram humectat, arbores ac herbas
uirescere, crescere, ac moueri facit: nec cum in multis est, in se deficit: nec
ipsis abscisis, aut euulsis, cum eis inciditur, aut in se deficit, sed in statu suo
ut ante permanet. Cum in uere ad aestatem surgit, & cum etiam ad hye-
mem inclinatur, aer tunc est quasi torpescat, uelut uinum quod iam in ui-
ribus suis deficit: & tunc idem aer quandam albuginem emittit, quae quasi
uolutando super terram cadit. Homo autem de ea albugine accipiat
quantum potuerit: & si alicui homini aut albugo, seu hebetudo in oculo
iam crescit: praedictam albuginem aeris super eundem oculum saepe li-
get, & curabitur. Quod si uermis carnem hominis comedit, uel iam
comedere incipit: ibi de eadem albugine aeris desuper ponatur, & uer-
mis ulterius non procedet, sed morietur. quia praedicta despumatio aeris
uermem ex despumatione humorum hominis procedentem, et de malis
humoribus natum, mortificat.

Ad albugi-
nem oculorum.

Ad Vermem.

DE AQUA CAP. II.

AQUA DE uiuente fonte est, & de ipso etiam salientes aquae
sunt. Omnes sordes abluunt. Si autem sanguis, & aqua in ocu-
lis hominis, aut praesenectute, aut praes aliqua infirmitate supra modum
attenuantur: ad flumen uadat, aut nouam aquam in aliquod uas fundat,
& se desuper inclinans, humorem eiusdem aquae oculis excipiat: & sic hu-
mor ille aquam oculorum suorum, quae iam in ipsis arefcit, eos lucidos
reddet. Lineum quoque pannum accipiat, & illum in pura et frigida aqua
intingat: ac eum sic temporibus suis & oculis circumponens, liget: cauens,
ne oculos interius tangat: ne ab aqua exulcerentur. Ideo autem lineo pan-
no: quia suauis est, et oculos madefaciet frigida aqua, quatenus aqua ocu-

Ad oculos
sanguineos,
uel aqueos.

Colorum per aquam istam ad uisum resuscitetur. quia enim oculi ignei sunt, de igne pellicula oculorum exspissatur, & cum aqua (ut predictum est) tangitur, eadem pellicula per frigiditatem & humiditatem aque attenuatur. **Firmatura Dentium.** Qui autem sanos & firmos dentes habere uult: in mane diei cum de lecto suo surgit, puram & frigidam aquam in os suum sumat, & ita per mediam horam in ore teneat: scilicet ut liuor qui circa dentes est suos, emollescat, et sic aqua ipsa quam in ore tenet, dentes lauet: & hoc saepe faciat, & liuor circa dentes amplius non crescat, sed sani permanent. Quia enim liuor dentibus per somnum adharet, cum homo de somno surgit, frigida aqua purget. quia ipsa dentes magis quam calida aqua purgat: quia calida aqua eos fragiliores facit. Sed & mulier quae iniusto tempore multa menstrua inordinate patitur, lineum pannum in aqua frigida intingat, & femoribus suis saepe circumponat: ut interius in frigescat: quatenus per frigiditatem linei panni, & frigidae aque, iniustus fluxus sanguinis retineatur. Deinde omnes uenas suas, scilicet quae in cruribus, et in uentre, a pectore ac brachijs sunt, sursum manibus suis leniter comprimendo saepe moueat: quatenus coerceantur, ne iniustum iter sanguini faciant.

Ad menstrua inordinata.

D Sed et caueat, ne nimis laboreat: et ne multum in eundo fatigetur: ne inde sanguis moueatur. Et etiam caueat, ne duros et amaros cibos comedat: ne ei iniustam digestionem parent: sed

mollia, et suauia cibaria interim sumat: quatenus eam interius sanent: et uinum, ac ceruisiam bibat: quatenus ex his confortetur, ut sanguinem retinere possit.

D E S A L E. C A P. III.

SAL DE IGNE siccum est, de humiditate uero aquae gustum habet. Sal itaque ualde calidus est, et aliquantum humidus, et ad multos usus homini utilis est. Si quis homo cibum absque sale comedit, ipsum interius tepidum facit: sed si eum moderate temperatum cum sale comedit, ipsum confortat, et sanat. Qui autem falsum cibum comedit, eum interius aridum facit, et laedit: et tunc sal super pulmonem ut arena cadit, et pulmonem siccatur (quia pulmo humiditatem quaerit) et sic pulmonem laedit et opprimit. Et si etiam tunc super iecur cadit, illud etiam aliquantum laedit, quamuis iecur forte sit, et quamuis sal exuperet. Unde omnis cibus ita saliri debet, ut cibus saporem suum plus habeat quam sal in eo sentiatur. Sal autem super ignem assus, sanabilior est quam crudus sal. quia humiditas quae in eo fuit, exsiccata est. Et si homo eum cum pane, aut cum quolibet cibo moderate comedit, bonum et sanum ei est.

Sal est quasi sanguis, & quasi flos aquarum est: & ideo moderate utenti **A**
 vires tribuit, immoderate uero utenti uelut inundatio, & uelut procella
 est. Lucidus uero sal maiorem calorem habet quam alius sal, & etiam
 quandam humiditatem habet: & utilis est ad usum hominis, et ad omnia
 medicamenta: ita ut si eis modicum quid ex ipso additur, tanto meliora
 sunt: & ita preciosior est etiam alio sale, sicut pigmenta alias herbas præ-
 cellunt. Et si homo de sale isto modicum cum cibo, aut cum pane come-
 dat, etiam absq; alio condimento, tunc eū confortat, & sanat, pulmonēq;
 eius iuuat. Si autem immoderate, & sine temperamento cum comedit,
 pulmonem ipsius in ipso debilitat, & lædit. Nam de fortissima ui humi-
 ditatis aquarum, & terræ sudat: ideoq; moderate utenti, bono calore, &
 bonis uiribus suis vires tribuit: immoderate autem utentem sicut repen-
 tinus fluctus euertit. Quod autem homo multā sitim patitur, cum pluri-
 mum sal comedit, hoc ideo est: quia sal pulmonem eius sic-
 cat, & bonos humores in eo arefacit, & tunc pul-
 mo & humores humiditatem in illo
 requirunt, et sic homo si-

Salis origo.

tit. Quod si
 homo ille tunc multum de uino bibit, ut sitim in se extinguat,
 in insaniam se ducit. quemadmodum Loch fecit,
 cum uinum supra modum bibit. Vnde
 salubrius & sanabilius est
 homini, ut a-

quam post sitim bibat, quam uinum: ut sitim in se extinguat.

De MARI Cap. III.

MARE FLUMINA emittit, quibus terra irrigatur uelut
 sanguine uenarum corpus hominis. Quædam autem flumina
 in impetu, quædam in lenitate, quædam in procellis a mari exeunt. Et terra in
 decursu uniuscuiusq; fluminis aliquod genus æramentorum habet: nisi
 quæ aut nimis pinguis, aut nimis arida, aut rigosa est, ita quod ex illa æra-
 menta fieri nequeunt. Sed ab illa, quæ in his temperata est, grammenta fiunt.

De SEH. Cap. V.

SEH IMPETU maris oritur: & fundus, & arena eius uelut pa-
 lus sordidantur. quoniam cum procellis interdum surgit, ac inter-
 dum cum eis cadit. Aqua eius nec cruda in potu, nec cocta in cibo sumpta
 ad digestionem, aut ad alias sanitates sana est: quia de spuma maris ori-
 tur. Sed qui ex illa balneum facit, & faciem lauat, cutem albam &
 sanam exterius parat. quoniã salsa est: sed eum in-
 terius lædit. In id uero Seh diuersa ani-
 malia pisciū de mari exeunt. quæ
 de falsugine arenosi fundi eius
 sana & pingua efficiunt.

C **R** H E N V S impetu emittitur, atq; lucidus est, et arenosam terram decurrit: cuius arena leuis, et temperata est: unde etiam in ea æramentū reperitur. Et quoniam a mari in impetu egreditur, aliquantū asper est ut lixiua: et cruda sumpta, noxios et liuidos humores in homine consumit: sed si noxios et liuidos humores in homine non reperit, cruda eius aqua sumpta, hoīem sanū magis exulcerat. quia in eo nō inuenit quod purget. Deniq; eum cibus cum eo coquitur, liuores eiusdem cibi consumit, & sic ipsum cibum aliquantum sanum reddit. Sed tamen si eadem aqua in cibus, aut in potibus sumitur, aut si caro hominis balneo, aut lauatione faciei perfunditur, eam inflat, & tumidam & distortam reddit, & nigram parat: ac etiam carnes cum ea coctas nigras facit, & inflat. quia aspera est, & carnem hominis cito pertransit. Pisces uero eiusdem fluminis nouiter capti, ad comedendum sani sunt: sed inueterati, cito putrescunt: quia eadem asperitate contriti sunt.

De M O G O. Cap. VII.

M O G V S ab origine maris, aliquantū tepide impellitur: & quia tardus est, facile impeditur & cessat: & ideo etiam aqua eiusdem fluij piguis est, et arena eius limosa. Aqua ei9 in cibo et in potu sumpta, et caro hoīs balneo perfusa, seu facies lota, cutē et carnē lucidā et leuē facit: nec hominem transformat, nec infirmum reddit. Carnes quoq; cum ea coctas, albas reddit, et inflat. quoniam in cursu suo aspera nō est, sed lenis. Et pisces eius si nouiter capti sunt, sani sunt, et diu durare possunt, quia propter lenitatem eiusdem aquæ non fatigantur, nec in ea laborant, ideoq; et caro eius durat.

De D V N O V V A Cap. VIII.

D V N O V V A de impetu maris oritur, et ideo aqua eius lucida et aspera est, et arena eius sana et pulchra est: sed eadem aqua ad cibum et ad potum non est sana. quoniam uiscera hominis asperitate sua lædit: cutem hominis propter asperitatem suam nigram facit, sed cutem infirmam non parat. quoniam lucida et aspera est. Pisces eius sani sunt, et durare possunt: quia eadem aqua aspera est.

De M O S E L L A. Cap. IX.

M O S E L L A de aquis oritur quæ de mari fluunt: et ideo lenis et lucida: & turbulētia eius ad fundū cadit: unde et arena eius liuosa est: et ideo etiam pisces eius non sunt sani, nec diu durare possunt, quia de fœditate pascuntur.

De N A. Cap. X.

N A O R I T V R de sordidis aquis quæ de mari effluunt: de quibus quidam lucidi riuuli interdum fluunt: et ideo Na in cursu suo instabilis est, ita quod aliqñ in impetu, aliquando in torpore fluit.

& quia interdum uelociter currit, cito impeditur, & cito cessat: & arenā
& litus nō multū in profunditate edit. Cutem hominis albam, et spissam,
sed rugosam parat, & uiscera dolere non facit. Quoniam impetus & tor-
por cursus eius nociui non sunt, quamuis instabiles sint. Pisces eius pin-
gues, & sani sunt, nec cito putrescunt, quia eadem aqua instabilis est, ita
quod modo uelociter, modo tepide currit, nec arenā fodit: & ideo etiam
pisces in ea stabiliores sunt: quia plurima pascua in ea inueniunt.

De GLAN. Cap. XI.

GLAN de alijs fluminibus ortum habet, idcirco & aqua eius a-
liquantum aspera & sana est, atq; ad cibos & ad potus, ad bal-
nea, & ad faciem lauandā ualet. Pisces quoq; eius sani sunt, sed diu dura-
re non possunt: propter asperitatem eiusdem aque: arenaq; eius pulchra
& sana est.

De TERRA. Cap. XII.

TERRA naturaliter frigida est, & plurimas uires in se habet. Ip-
sa namq; in estate inferius frigida est, & superius ardore solis ca-
lida: quoniam sol per uires radiorum suorum calorem tunc gignit. In hye-
me autem interius calida est: alioquin de frigida ariditate scinderetur: &
superius frigida est. quoniam sol tunc uires suas super terram subtrahit:
& sic terra in calore uiriditatem, in frigiditate ariditatem ostendit. Nam
in hyeme sol super terram sterilis est, & sub terram calorem suum fi-
git: quatenus terra diuersa gramina seruare possit: & sic illa per calorem
& frigiditatem cuncta gramina profert. Et terra alba, id est pallida, &
nigra, rufa, & subuiridis est. Terra quæ alba, scilicet quæ pallida est, & a-
renosa, aliquantū arida est, ac grossam humiditatē, & guttas grossas plu-
uiæ habet: et ex humiditate hac grossa, uinum, et pomifera ligna gignit, et
modicum frumenti. quoniam terra quæ subtilem humiditatem (uelut mi-
nutę guttę sunt) in se retinet, ex ipsa subtili humiditate frumentum gignit,
& modicum uini, & pauca ligna pomifera. Terra autem quæ nigra est,

B
Terræ color
uarius.

in recto temperamento, frigidulam humiditatem habet, quæ nec
nimis multa, nec nimis parua existit, sed moderata: & ex hu-

miditate ista non omnes fructus gignit, sed fructū quem

gignit pleniter affert, & de humiditate sua tempe-

statibus interdum quassata, in fructu

defectum habet. Sed terra

rubea, rectum

tempera-

mentum in humiditate & in ariditate habet: & ideo plurimos fru-

ctus profert, qui præ multitudine ita ad perfectum

peruenire non possunt: & quia rectum

temperamentū habet. tempesta-

tibus nō facile læditur.

C De terra quæ Calaminum dicitur. Cap. XIII.

TERRA quæ dicitur Calaminum, nec temperate calida, nec temperate frigida est, sed tepida: & fructus ad perfectum non gignit, sed tamē quosdam fructus profert, qui ad perfectum nō ueniunt: quia tepida est: & si alijs pigmentis addit, liuores quorundā post triduum minuit.

DE TERRA quæ Creta dicitur. Cap. XIII.

TERRA quæ Creta dicitur, frigida est, nec multum fructum gignit: quoniam frigida est, et arida: sed a uelliribus putredinem uetat, ne putrescant, cum eis superponitur: & medicinæ non conuenit.

DE A V R O. Cap. XV.

AVRVM calidum est, & quandam naturam uelut sol habet: & quasi de aëre est, & ruborem ex igne habet: & etiam de humido aëre est. Sed qui febrem in stomacho habet, cum ignito auro purū & bonum uinum calefaciat, & sic bibat, & febris eum relinquet. quoniam bona uirtus eiusdem auri, cum alterato calore, uel ignis, ut predictum est, prauos humores stomachi aufert. Vino autem, & non aquæ imponatur, quia uinum liuorem in stomacho hominis plus consumit quam aqua.

Ad Febres;

D Quod si alicubi in corpore hominis tumor exurgit, aurum in sole calefaciat, & illud ita circum inflationem eiusdem tumoris, quasi liniendo ducat: & idem tumor euanesceat. quoniam bona uirtus auri, cum ad ignem solis excitatur, mox idem aurum, quod ab igne sit, quasi per calorem solis reuiuiscit, atque insurgentes humores fortitudine sua fugat.

Ad Tumores corporis,

DE A R G E N T O. Cap. XVI.

AR G E N T V M frigidum est, & de frigido aëre est, qui frigidum uentum illum habet, qui etiam terram frigidam facit. Homo autem qui superfluitatem humorum in se habet, & illos per excreationem sæpe eijcit: argentum ualde purum frigidum in igne, igniri faciat: & sic ignitum in bonum uinum ponat: & hoc quater, uel ter faciat. quatenus idem uinum ab eo satis incalescat: & sic illud ieiunus, & ad noctem sæpe bibat: & superfluos humores in eo minuit & consumit. fortis enim natura frigiditatis argenti, calidos & frigidos, ac humidos humores, acumine suo, cum ardore ignis, & cum calore alterati uini minuit: ut præfatum est. Si autem in argenteo uase cibum, seu potum accipit: nec ipsi multum prodest, nec ipsi ad sanitatem corporis obest. Quod si aliquis argentum in puluerem redactum comederet, nimis graue & nimis frigidum in stomacho eius esset, et etiam inde postea læderetur, etiam si eum tunc contra aliquam infirmitatem iuuaret.

Ad humores corporis superfluos,

DE P L V M B O. Cap. XVII.

PL V M B V M frigidum est, & hominem læderet, si illud aliquo modo in corpus suum duceret: & hoc quidem faceret propter frigus quod in se habet: & quia etiam aliquantum crudosum est, et quasi despu-

matio & purgamentum aliorum æramentorum. Si mortuus homo **A**
intumescit, & ei plumbum superponitur, tumorem eius aufert, & frigiditate sua aliquantum restringit, quoniam ille uitalem halicum non habet. Si autem super uiuum hominem poneretur qui intumesceret, totus scinderetur; nec uiuere possit. quoniam frigiditas eius pertransiret illum, & scinderet. quia uelut despumatio aliorum æramentorum est. Sed nec cibus, nec potus in plumbeo uase ualet: propter frigiditatem quam in se habet.

DE CUPRO CAP. XVIII.

CUPRUM CALIDUM existit, et cito frigescit, et est uelut fauilla auri, scilicet ut fauilla quæ de ardentibus prunis cadunt. Homo autem qui quolibet febres habet, & etiam febres illas **Ad Febres.**

quæ in stomacho nascuntur, ita tamen quod nec quotidianæ, nec tertianæ, nec quartanæ sunt: sed quod idem homo oscitat, & quod brachia ac totum corpus suum sepius extendit, & quod tardus est, ac quod fastidium ciborum habet: purum cuprum ad pondus quinque nummorum accipiat, & in uinum franconicum & purum ac bonum ponat quantum picarium capit: & ita uinum illud fortiter coquat, scilicet usque dum minori incipiat: & sic de igne auferat, & postea per nouem dies idem uinum ieiunus modice bibat, & febres in eo cessabunt. Cuprum enim calorem de repentino & furente igne habet, qui quadam flagrantia de recto igne est: & istud in uinum ponatur, ac fortiter coquat: quatenus uirtus cupri uirtuti uini pleniter commisceatur, & ita prauos humores, et coagulationem eorum examinet. Sed & si quis per guttam paralisis debilitatus est, ita quod se totum contrahit: purum cuprum accipiat, & illud in ignem projiciat, usque dum ignescat: et sic ab eo auferat, ut infrigescat: & denuo in ignem projiciat, ut iterum incalescat: et iterum ab igne auferat, ut infrigescat denuo: & tertia uice in ignem ponat: et cum tunc ignescit, ita ignitum in bonum uinum ponat, & uasculum in quo idem uinum est superius tegat: ne calor, aut uapor eius egrediatur: & sic modice calidum idem uinum bibat, et paralisis in eo cessabit. Tertio autem cuprum hoc in ignem ponitur: ut si quid feditatis & corruptionis in eo sit, per ignem examine- tur, et ita uinum per illud calefactum bibitum, bono calore et uirtute sua, & bono calore uini, noxios humores de quibus paralisis nascitur, fuget.

B
Ad Paralysim

Et si quis uenenum comedit, aut bibit: bonum uinum accipiat, & quarta tertia pars eius est, acetum addat: & tunc uelut medietas istorum duorum est, de succo rutæ commisceat, & sic uelut quadrantem puri cupri in ignem ponat: sicque ignitum, uino illi imponat, ut ita incalescat: et deinde sic calidum per tres dies ieiunus bibat, et tum aut per nauseam, aut per secessum ab eo uenenum recedit. Sed & si equi, asini, aut boues, aut oues, aut capræ, aut porci, aut alia quælibet animalia constrictionem gutturis, seu dolorem capitis habent: homo magnum frustum cupri in caldarium, seu in ollam, seu in patinam ponat, & aquam de super fundat: &

B
Ad uenenum
bibitum, uel
comestum.

B
Ad dolorem
gutturis, aut
capitis ani-
malium.

C deinde aquam cum eodem cupro ad ignem feruere faciat, ac sic cum eadem aqua calida pabulum eorundem iumentorum, siue auena, siue fenū sit, semel, aut bis aspergat, ut ita aspersum comedāt, & prædicta pestis ab eis cessabit. Cum enim præfatus calor, & uirtus cupri in aqua ad ignem excitatur, & cum sic in pabulo, aut in potu dolentibus pecoribus datur, prauos humores qui in ea lædunt, et qui in capitibus eorum de corrupto aëre contracti sunt, minuit.

D E A V R I C A L C O.

C A P. XIX.

A V R I C A L C V M calidum est, et de alio metallo factum est: uelut miles qui de genere suo miles non est, sed factus est miles: ideo ad medicamenta non ualet, sed hominem magis lædit quam ei proffit: ita, ut si homo illud in digito suo uelut anulum gestauerit, aut si alia caro eius corporis inde incaluerit, magis infirmitatē quam sanitatem ex hoc sibi attrahat. quia idem metallum per se nullam uirtutem habet.

D E S T A G N O. C A P. XX.

Ad carnem
circa oculos
natam.

S T A G N V M frigidum esse noscitur. Homo autem cuius caro circa oculos suos emergit, stagnū in cineres redigat, illosq; in purum uinum ponat, et ad noctem cum se in lectum collocat, palpebras et cilia oculorum suorum illiniat: ita tamen ne oculos interius tangat: & palpebrę & cilia oculorū sana & pulchra erunt. Nam frigiditas stagni cum labore uini temperata, carnem quam calidi humores excutiunt, & emittunt, sanat & componit: sed tamen oculorum caliginem non fugat.

Quod si aliquis stagnum ad cutem suam ponit, ita quod cutis & caro eius inde incalescit, infirmitatem corpori suo affert: propter frigiditatem suam. Vel si quis homo in stagneo uase comedit, aut bibit, infirmitatem inde contrahit: ita quod uelut uenenum ei est.

D E F E R R O. C A P. XXI.

Ad frigiditatem
stomachi

F E R R V M V A L D E calidum in sua uirtute est: & ideo forte est, & fortitudo eius ad plurima utilis est. Homo cuius stomachus infrigidatus est, ita quod inde dolet: laminam tenuem de ferro accipiat, illamq; ad ignem calefaciat, & ita calidam stomacho suo superponat: eamq; iterum auferat, ac denuo eam calefaciat, et stomacho suo eam iterum calidam superponat: et sic sæpe faciat, et melius habebit. Quia ferrum calidum, & recti temperamentum est, cum calor eius ad ignem excitatur, & stomacho hominis superponitur, frigidos humores, de quibus stomachus dolet, fugat, ut prædictum est. Quod si aliquis homo ferrum iuxta se habet, ita quod caro eius ab illo incalescit, minus ab eo læditur quam de stagno, quoniam idem ferrum calorem in se habet: et quā rectum ærumentum est.

DE CHALYBE. Cap. XXII.

A

CHALYBS VALDE calidus est: & quod fortissimū est, in æramento ferri est: & diuinitatem dei, fortitudine sua significat: unde & diabolus eum fugit & deuitat. Si autem homo uenenum, aut in cibo, aut in potu esse suspicatur, tunc si cibus humidus est, uelut forbiciūcula, aut cibus ex oleribus factus, ignitū chalybem ei imponat: et si uenenum in eo est, illud debilitando attenuat. Vel si cibus siccus est: ut carnes, aut pisces, aut oua: ignitum chalybem uino imponat, & uinum illud super eundem cibum fundat: & si uenenum in illo est, ipsum debilitat. Vel si panis est, ipsum panem, uel similem siccum cibum, uino ignito chalybe calefacto imponat: & si uenenum in eo fuerit, in ipso deprimat, ita quod hominem illud comedentem minus lædit. Nam fortitudo chalybis fortissima fortitudo est, quæ ad maiorem fortitudinem æramentorum procedere non potest: & fundamentum omnium inscidentium feramentorum est: & tantam fortitudinē in se habet, ut cum calore eius ad ignem excitatur, & absq̃ calore uini, & cum calore uini uenena debilitat, & ea bono calore & bona fortitudine sua ad nihilum ducit. Nam si chalybs ad ignem ignitus ita in cibum, aut in potum positus fuerit: uel si uinum cum ignito chalybe calefactum super cibum, siue panis, siue caro, siue piscis, siue alij huiusmodi cibi sint, superfunditur, si uenenum in illis est, tunc fortitudo eiusdem constringitur, & debilitatur. quia maxima uis chalybis est, & uenenum hoc modo arescere facit, quod comedentem, uel bibentem minus lædere poterit: etiam si ille intumescat, uel etiam si aliquandiu infirmetur, tamen certo mortem euadere poterit: ut si etiam aliquis homo idem uenenum gustauerit, eum minime ad mortem perducere poterit, si uenenum illud cum ignito chalybe debilitatum fuerit, ut prædictum est.

Contra uenenum in cibo.

B

PHYSICÆ S. HILDEGARDIS LIB. II.

De naturis, & effectibus Leguminum, Fructuum, & Herbarū.

DE TRITICO CAP. I.

TRITICVM CALIDVM EST: ET PLENUS fructus est, ita ut in eo totus fructus sit: & cum recta farina de tritico fit panis ex eadem farina factus, sanis, & infirmis bonus est: & rectam carnem in homine parat. Sed qui medullam ex eadem farina excutit, & inde panes facit, panis ille infirmior & debilior est, quam si ex ipsa recta farina factus fuisset. quia eadem medullā uires suas aliquantū perdit, et habet plus liuoris quam ipsa recta farina tritici. Qui autem triticum absq̃ farina, integris granis coquit, &

B 2

C non in molendino terit, et sic uelut alium cibum comedit: iste nec rectum sanguinem, nec rectam carnem in se parat, sed plurimū liuoris, ita q̄ uix digeritur, et sic infirmo omnino non ualet: etiam si sanus, hoc modo comestum superare non poterit. Sed tamē si quis uacuum cerebrum habet, et ob hoc ita in amentia fatigatur, uelut freneticus sit, integra granatrici accipiat (quia fructus iste plenus in pinguedine est) et ea in aqua coquat. quoniam dementiā deprimat. Et deinde eisdem granis de aqua ablatis, totum caput illius ita calidis cum eis circumponat, cauens, ne nimis calida, aut frigida sint: et panno desuper liget, crinibus de capite abrais, si fieri potest: ut idem succus caput tanto citius pertranseat: et sic cerebrum illius de succo illo implebitur, et uires suas ad sanitatem recipiet. Et hoc faciat usq; dum ad mentem suam redeat. Et qui in dorso, aut in renibus dolet, grana tritici in aqua coquat (quia aqua quasdam maiores infirmitates magis compescit quam alius liquor) et ita calida super locū illum ponat ubi dolet: et calor tritici uires pestis illius fugabit. Si autem canis dentibus hominem mordet: ille pastam farinae simile, cum albugine oui paratam accipiat, et super morsum canis per tres dies, et totidem noctes ponat, ut eundem uenenosum morsum extrahat: qui morsus de halitu illius uenenosior est, quam alterius animalis: postea pastam auferat, et millefolium cum albugine oui contundat, et super eundem morsum per tres, aut per duos dies ponat, et postea auferat: et deinde unguentis sanet ut aliud nulus sanari solet.

Ad phrenesim.

Ad dolorem dorsi, & renum.

Ad morsum canis.

DE SILIGINE. CAP. II.

Ad glandes corporis.

Ad Scabiem.

Ad Vermiculos.

SILIGO calida est: sed tamen frigidior est tritico, et multas uires habet. Panis autem ex ea factus, sanis hominibus, et etiam illis qui pingues carnes habent, bonus est. quoniam carnes eorum minuit, sed tamen fortes eos facit. Sed illis qui frigidum stomachum habent, et plurimum ex hoc infirmantur, contrarius est, quoniam ipsorum debilitas illā ad digestionem superare nō ualet, et ideo plurimam tempestatem in eis parant. Qui autem Glandes in corpore suo habet, cuiuscunq; generis sint, siligineum panem ad ignem calefactū, uel de fornace calidum, ad latū et ruptū super glādes ponat: et calor uiriū eius illas consumit et euanescere facit: et hoc faciat, usq; dū euanescant. Et si quis Scabiē in capite habet: crustā siliginei panis in puluerē redigat, et puluerē ibi imittat. quia hoc malū aufert. Et post tres dies eundē locū oleo oliuæ inungat. quoniam illud calidū est, et sanat. Sic autem faciat, usq; dum sanetur. Et si Cancri, scilicet gracilluni uermiculi, carnem hominis comedunt: calida mica panis superponatur: et hoc saepe faciat, et de calore illius peribunt.

DE AVENA. CAP. III.

AVENA CALIDA existit: & lætus, ac sanus cibus est sanis hominibus, & lætam mentē, purum & clarum intellectum eis parat: bonum calorem, & sanam carnem eis facit. Illis etiā qui aliquan-

tum, & modice infirmantur, bona tam ad panem, quam in farina ad comedendum: et eiusmodi non lædit. Iſtis autem qui multum infirmi, & frigidi ſunt, ad comedendū nō ualet. quia auena calorē ſemper querit: unde ſi iſti aut panem, aut farinam auenæ comederent, in ſtomacho, & in uiſceribus eorum coagularetur, & liuorē in eis pararet, & uires eis non daret. quoniam frigidi ſunt. Sed qui a paralifi fatigatur, & inde diuiſam mentem, & uarias cogitationes habet. ita, quod ſic aliquantū amens efficitur: in aſſo balneo, cum auena in aqua cocta, totum corpus ſuum circumponat, atq; cum eadem aqua ignitos lapides illos perfundat: & hoc ſæpe faciat, & ad ſe reuertetur, & ſanitatē recipiet.

De ORDEO. Cap. IIII.

ORDEVM frigidum eſt, & frigidius & debilius ceteris frugibus. Et ſi aut in pane, aut in farina comeditur, tam infirmos, quam ſanos lædit. quia tantas uires non habet ut cætera genera frugum. Sed in firmus qui toto corpore iam defecit, ordeū in aqua fortiſ coquat, & aquā illam in dolium fundat, & in ipſa balneum accipiat: & hoc tam diu faciat, donec ſanetur: & carnes recipiet, & ad ſanitatē perueniet. Et qui etiam tantæ infirmitatis eſt, quod panem comedere non poteſt, ordeum, et auenam æquali pondere accipiat, & modicum ſceniculi, & ſagiminis addat, & in aqua ſimiliter coquat: & poſtquam coquitur, ſuccum illum colat, & eum uelut ius ꝑ comestione panis bibat: & hoc faciat uſq; dum conualeſcat. Sed & qui in facie duram & aſperam cutē habet, et quæ de uento facile in aſperitatē ducitur: ordeum in aqua coquat, & aqua per panem colata, & temperate calefacta, in facie leniter, & ſæpe ſe lauet: & cutis eius lenis & ſana erit, et pulchrum colorem habebit. Et ſi caput hominis infirmum eſt, aqua iſta ſæpe lauetur, & ſanum erit.

De SPelta. Cap. V.

SPELTA optimum granum eſt, & calida, pinguis, & uirtuoſa, & ſuauior alijs granis eſt, et eis qui eam comedunt, rectum ſanguinem, et rectam carnem parat, gaudium in mente hominis faciens, et quomodo cunq; comedatur, ſiue in pane, ſiue in alijs cibis, bona et ſuauiſ eſt. Et ſi quis ita infirmus eſt, quod præ infirmitate comedere non poteſt, integra grana eius accipiat, et ea in aqua coquat, ſagimine, aut uitello oui addito, ita ut propter meliorem ſaporem libenter comedi poſſint, et hoc modo comedat, et eum uelut bonum et ſanum unguentum interius ſanat.

De PISA. Cap. VI.

PISA frigida exiſtit, et pulmonem comedentis aliquantum deprimat, ſed tñ homini qui calidæ eſt naturæ, ad comedendum bona eſt, et fortē illū facit, illi autē q; frigidus et infirmus eſt, in comestione non ualet. q̄a plurimū liuorē in eo parat. Piſa em̄ oibus infirmitatibus nociua eſt, nec ullas uires in ſe habet, ut infirmitates expellat. Attñ qui de ſuperfluo ſuo ſlegmate in frōte cap. dolet, piſam albā dētibus maſticando terat, et hāc puriſſimo melle cōtemperet, et ſic temporibus apponat, & ligat. iine

Ad Paraliſim.

Inſtauratio uirium.

B Ad aſperitatē cutis faciei.

Ad dolorem frontis.

Comprimat: & sic faciat usque dum melius habeat. Sed & qui uiscera interiorius infirma habet, ius pisae calidum saepe sorbeat, & melius habebit.

De FABA. Cap. VII.

Ad dolorem
uiscerum.Ad pruritus
scabiem, &
ulcera.

FABA frigida est, & sanis & fortibus hominibus bona est, & melior pisa. Nam si infirmi fabam comedunt, eos non multum laedit, quoniam tantum liuorem in eis non parat ut pisa facit. Farina enim fabae tam infirmo, quam sano homini bona & utilis, quia leuis est, & facile digeripotest. Sed & qui in uisceribus dolet, fabam in aqua coquat, modo dico sagimine, aut oleo addito: & separata faba, ius eius calidum sorbeat: & hoc saepe faciat, & eum interiorius sanat. Et qui ebullientem dolorem, & scabiem, ac ulcera, cuiuscumque naturae sint, in carne sua habet: farinam fabae accipiat, & modicum de puluere seminis feniculi addat: et haec cum minima farinula tritici in aqua contemperet, ut coherere possit: & sic tortellos, aut ad ignem, aut ad solem paret, & eos desuper saepe ponat, & dolorem illius extrahet, & sanabitur.

De LENTE. Cap. VIII.

Erbgrind.

LENS FRIGIDA est, & comesta nec medullam hominis, nec sanguinem, nec carnem eius auget, nec uires ei tribuit, sed tantum inanitatem uentris implet, & infirmos humores ad procellam in hominibus excitat. Si cui maculae scabiei, & inmundi crines, qui radicem ulcerum in se habent, in capite hominis crescunt: lentem super ignito lapide in puluerem leniter redigat, & concham testudinis cum liuore, quae in ea est, in puluerem redigat, & aequo pondere pulueri lentis addat, & super maculas ponat: & liuorem eiusdem doloris absterget, et sic sanabitur.

Ad dolorem
uiscerum.

De VICHBONA. Cap. IX.

VICHBONA frigida est. Qui in uisceribus dolet, ita ut quasi interiorius intumescat, uichbonam in farinam redigat, & huic modicum panis in puluerem redacti addat, & modicum seminis feniculi, seu de succo leuistici: & ita cum aqua uelut cibum coquat, & altquantum calidum comedat: & haec saepe faciat, et infirma uiscera sanat.

Contra febres.

De CICERE. Cap. X.

CICER calidus existit, et lenis, et suauis ad comedendum est: nec malos humores comedenti auget. Qui autem febres habet, cicer super uiuos carbones affet, et comedat: et sanabitur.

V

De VISELA. Cap. XI.

VISELA frigida, et etiam sicca est: et in comedente febres excitat, et stomachum eius in frigidat, et medicinae non conuenit.

V

De VVICHIM. Cap. XII.

VVICHIM frigida est, nec homini ad comedendum ualet, sed pecoribus non nocet. Si autem caro hominis inter cutem et

carnem ebullit, uelut ibi uerruca nascatur, Vuichim accipiantur, & in aqua coquantur, & ita calida super eundem locum ponantur: & exurgens uerruca euanescit, quæ de prauis humoribus ibi coagulari ccepit

A
Contra Verrucas.

De MILIO. Cap. XIII.

MILIVM frigidum est, nec utile ad comedendum, quia nec sanguinem, nec carnem in homine auget, nec vires ei tribuit, sed tamen modo uentrē implet, et famē minuit: quia gustū refocillationis nō habet. Sed & cerebrū hoīs aquosum facit, et stomachū tepidū & tardū parat, et humorib. qui in hoīe sunt procellā incutit: et est fere ut inutilis campestris herba, nec ad comedēdū homini sana. Sed q̄ in pulmone dolet, miliū sup ignito lapide calefactū puluerizet, et huic bis t̄m de puluere scolopendriæ addat: et eum buccella panis tam ieiunus q̄ pransus sepe comedat, & sanabitur.

Ad Pulmonē

De VENICH. Cap. XIII.

VENICH frigidū est: et homini ad comedēdū parū ualet. q̄a refocillationē et modicas vires tribuit: sed eū non t̄m lædit quantum miliū, nec etiā malos humores & pestes in hoīe tam ualide comouet. Qui autem ardentē febris habet, uenich in uino coquat, & uinum illud calidū sepe bibat: & curabitur.

Ad febres ardentē.

De SEMINE LINI. Cap. XV.

SEMEN LINI calidum est, & ad comedendum homini non ualet. Sed qui in latere dolet, semen lini in aqua coquat, et lineum pannum in aqua illa calida intingat, et absq̄ semine illo eundē pannū ita cal. super latus suū sepe ponat: et dolor ille aliquantū, quamuis modice attenuat, et remittit. Itē qui in latere dolet, semen lini accipiat, et modicū minus gummi de persico, ita ut semen lini in .x. pte gummi excedat: et in sartagine ut glutē coquat. Deinde uiscū piri in mortario ad succū trahat, ita ut de succo isto plus sit q̄ predicti gummi: et suc. istū, et medullā cerui maioris ponderis q̄ prefatum gummi, aut q̄ succus piri sit, in sartagine ad semen lini, et ad gummi ponat, et iterū simul feruere faciat. Q̄ si medullam cerui nō habuerit, sepū iuuēis tauri addat, eodē modo ut medulla cerui esse deberet. Quo facto, hęc per pannū subula ubiq̄ perforatū colat, et in nouū fictile uas ceratū fundat: si latere uo dolet, ad ignē cū illo se perūgat. Et qui alicubi in corpore suo aliq̄ modo ab igne ustus est: itē semen lini in aqua fortiter coquat, et lineum pannum aqua illi intingat, et ita calidum super locum illum ubi ustus est ponat: et ustionem extrahit.

B
Ad dolorem laterum.

Ad combustionem.

De CANABO. Cap. XVI.

CANABVS calidus existit: et cum aēr nec multū calidus, nec multū frigidus est, crescit: et ita etiā natura ipsius. et semen eius sanabile est sanis hoīb. ad comedēdū, et in stomacho eorū lene et utile est, ita ut etiā liuorē de stomacho auferat, & facile digeri potest: nisi homo ille ualde infirmus: et malos humores minuit, et bonos confortat. Et si quis in firmū stomachū habet: canabū in aq̄ ut cibū coquat, et comedat, et eū eructare facit, et facilē digest. ei infert. S; cū q̄ ualde infirmat, illū in stomacho aliquantū dolere facit: eū autē qui moderate infirmus est, comestū nō ledit.

Ad Stomachū infirmū.

C Qui autem frigidum stomachum habet, canabum in aqua coquat, & expressa aqua panniolo inuoluat: & ita calidum stomacho saepe superponat: & illum confortat, & loco suo restituit. Et qui etiam uacuum cerebrum habet, si canabum comederit, aliquantum in capite dolere facit: sed sanum caput, & plenum cerebrum non laedit. Pannus quoque ex canabo factus, ad ulcera & uulnera liganda ualet: quia calor in eo temperatus est.

Ad Stomachi frigiditatem

De GALANGA. Cap. xvii.

Ad febres ardentem.

Ad dorsi, & laterum dolorem.
Ad Cordis defectum.
Ad Halitum foetentem.

GALANGA in toto calida, & fortis roboris est. Homo qui ardentem febrem in se habet, galangam puluerizet, & puluerem istum cum frigida aqua bibat: et ardentem febrem in eo extinguit. Et qui in dorso, aut in latere de malis humoribus dolet: galangam in uino feruere faciat: & calidum saepe bibat: & dolor cessabit. Sed qui in corde defectum sentit: mox galangam ad sufficientiam comedat, & melius habebit. Homo quoque qui foetentem halitum patitur, qui ad pulmonem transit, ita ut etiam aliquando raucam uocem habeat: galangam, & feniculum aequali pondere accipiat, & bis tantum de nuce muscata, & de picro retro, ut istorum duorum est: & haec puluerizet, & simul commisceat, & de puluere isto ad pondus duorum nummorum cum tenui buccella panis cotidie ieiunus comedat: & mox modicum calidi uini bibat, & alias nobiles herbas, quae bonum odorem habent, tam pransus, quam ieiunus frequenter comedat: ut bonus odor earum foetentem halitum compescat.

D Qui uero quolibet modo in pulmone dolet: pingues carnes deuitet, & a cibo qui multo sanguine perfusus est, & incocto cibo se abtineat. quia tabem circa pulmonem faciunt. Sed & pisam, & lentem, cruda poma, cruda olera, nuges, & oleum deuitet. quoniam liuorem pulmone inferunt. Quod si carnes comedere uult, macras comedat: & si caseum, non coctum, nec crudum, sed aridum comedat. quia mali liuores in eo sedati sunt. Et si oleum comedere uult, modice comedat: ne inde pulmone liuores contrahant. Aquam uero non bibat. quoniam circa pulmonem liuorem parat. Sed et nouum mustum, quod nondum in feruore ebulliendo sordes eiecit, non bibat. quia nondum purgatum est. Ceruisia autem eum non multum laedit. quoniam cocta est. Vinum uero bibat. quoniam bono calore suo pulmonem iuuat, ut ab humida et a nebulosa aura se obseruet: quia haec humiditate sua pulmonem laedit. Si mali humores in uisceribus, et in splene hominis superabundauerint, et cordi multas passiones per melancholiam intulerint: ille galangam, et picro aequali pondere accipiat, et album piper ad quartam partem unius istorum: uel si album piper non habuerit, accipiat pfeffertruch quater tantum ut albi piperis est, et haec in puluerem redigat. Deinde farinam fabae tollat, et ei praedictum puluerem addat: atque haec omnia cum succo scenogræci, absque aqua et uino, alioque liquore commisceat. Quo facto, ex omnibus his cortellos parat, et eos ad calorem solis exsiccet, unde in aestate dum solem habere po-

Ad malos humores uiscerum, aut splenis.

rest, eos faciat, quatenus in hyeme eos habeat. Deinde eosdem tortellos
tam pransus quam ieiunus comedat. Postea liquiriciam tollat, & quin-
quies plus de feniculo, & zucc. ad pondus liquiricij, & modicum mel-
lis: & ex his potum faciat, & tam pransus quam ieiunus contra dolorem
cordis bibat. Sed & homo cui flegma fumum in capite facit, & auditū
eius confundit: galangam accipiat, & ad eius tertiam partem aloë, & ori-
gani bis tantū ut galangę, et folia persici eiusdem ponderis ut origani est:
& ex his puluerem faciat, & eo tam pransus quam ieiunus quotidie utatur.
Qui autē in pectore, in corde, et in splene dolet, & qui stomachū
de flegmate in frigidatum habet: galangam accipiat, et bis tantū origani,
& semen apij ponderis ut origanum est, & parum albi piperis: & hæc in
puluerem redigat, & huic modicum cocti mellis addat, et inde electuariū
faciat: ita ut illud absq; repentino feruore leniter coquatur: et idem electu-
arium sæpe comedat: et puro, leni & bono uino frequenter utatur. Sed
et qui a paralisi fatigatur, galangam accipiat, & ad eius medietatē nucem
muscatam, & spicam ad medietatem nucis muscatę, & githērut, & leui-
sticum æqualis ponderis: sed utriusq; singillatim plus quam spicę: & his
faxifricam, et polypodium æqualis ponderis addat: sed eorundem duo-
rum simul tantū erit quantum quinq; superiorum: & hæc in puluerem
simul redigat. Et si sanus, puluerem istum in pane comedat: si autem in-
firmus, inde electuariū faciat, & comedat.

Ad auditum.

Ad dolorem
pectoris, cor-
dis, splenis, &
stomachi.

Ad paralim

DE ZYTVAR CAP. XVIII.

ZYTVAR temperate calidus est, & magnam uirtutem in se
habet. Nam homo qui in membris suis tremet, et in quo uir-
tus deficit, zytuar in uinum incidat, et parum minus galangę addat, et
hoc cum modico melle in uino coquat, et sic calidū sæpe bibat: et tremor
membrorum ab eo abscedet: et uirtutem recipiet. Et qui multam sa-
liuam, et multas spumas in se habet, zytuar puluerizet, et puluerem istū
in panniolum liget, et ita in uasculum aqua infusa imponat: quatenus ea-
dem aqua saporem inde habeat: et sic per noctem in aqua dimittat, et iei-
unus in mane sæpe bibat: et saliuam et spuma in eo cessabit. Sed et qui in
capite ualde dolet, cum prædicto puluere in panno ligato, et in aqua ma-
defacto, frontē et tempora madefaciat: et melius habebit. Et cui stoma-
chus prauis cibis repletus, et multum grauatus est: zytuat puluerizet, et
cum puluere isto, et modica farina simile, et aqua tortellum faciat: et eum
in sole, aut in fornace iam fere in frigidata coquat: et eundē tortellum ad
puluerem redigat, et puluerem istum ieiunus in manu sua sæpe lingat,
etiam cum ad noctem dormitū uadit, et grauedinem stomachi aufert.

B
Ad tremorē
membrorumAd saliuam
superfluā.Ad capitis
dolorem.

DE ZINZIBERO. CAP. XIX.

ZINZIBER ualde calidum est, et diffusinū, et sano et pingui
homini comestum obest. quia eum inscium, et ignarum, tepidū
et lasciuum facit. quia repentinum calorem habet, qui ardore suo sensus

C

C hominis hebetat, genitalia membra mouet. Sed qui in corpore aridus est, & qui iam fere defecit, zinziberum puluerizet, & deinde ius faciat, et puluerem in eo ieiunus modice sumat, & etiam cum pane interdum modice comedat: & meliorabitur. Et qui ulcerosos oculos, & turbidos habet, zinziberum puluerizet, & puluerem istum in pannum liget, & in uinum ponat: ut idem uinum ex hoc acre fiat: & ad noctem cum dormitum uadit, circa palpebras & oculos de uino isto liniat: & si etiam modicum ex eo oculos tetigerit, non nocebit: & ita ulcerosum uenenum & turbulentiam ab oculis auferet. quia dum homo uisum oculorum habet, oculis sic subuenire potest: postquam autem uisum perdidit, oculis hoc modo prodesse non poterit. Et cui oculi caligant, succum rutæ, & hysopi æquali mensura accipiat, & huic ter tantum de prædicto uino addat, & hoc in æreum uas fundat, ut in illo uirtutem suam retineat: & ad noctem cum dormitum uadit, oculos & palpebras exterius cum illo circumliniat: & si oculos interius aliquantulum tetigerit, non eos nocebit: & hoc sæpe faciat, et caliginem oculorū fugabit. Sed et qui constipationem in stomacho et in uentre patitur, zinziberum puluerizet, et cum modico succo ancusæ puluerem istum commisceat, et ex eodem puluere, et farina fabæ tortellos faciat, et eos in fornace qui iam a calore ignis aliquantum cessauit, coquat. Et sic tortellos istos tam pransus quam ieiunus sæpe comedat, et feciditatem stomachi minuit, et hominem confortat. Item homo qui in stomacho quemlibet dolorem patitur, zinziber, & bis tantum galangæ, et zituaris ad mediam partem puluerizet, et post cibum puluerem istum in uinum ponat: et sic bibat, et etiam ad noctem cum dormitum uadit, et sic sæpe faciat, et in stomacho melius habebit.

D Si quis quoque ziterdrusen in corpore suo habet, de puluere zinziberi in panniolum liget, et in acetum ponat, et modicum uini addat, ne nimis acre fiat, et panniolo isto locum illum liniat, et sanabitur. Homo autem quem uich fatigat: modicum zinziberi, et plurimum cinnamomi accipiat et hæc puluerizet. Deinde tollat saluiæ minus quam zinziberi, et feniculi plus quam saluiæ, et tanaceti plus quam saluiæ, et hæc in mortario ad succum terat, et per pannam colet. Deinde mel modice in uino coquat, et ei parum albi piperis addat: uel si illud non habuerit, parum de nimolo: & prædictum puluerem, & prædictum succum inmittat. Postea merlinsen sumat, & tormentillæ bis tantum, & synape, quod in campo crescit, tantum ut tormentillæ, sed minus quam merlinsen sit: & hæc in mortario ad succum terat, & in facellum ponat, & præfatum mellis & puluerizatum uinum superfundat, & ex his clarum potum faciat. Qui autem prædictum dolorem patitur, potum istum quantum uno halitu bibere potest ieiunus bibat, & simili modo ad noctem cum se in lectum reponit: & hoc faciat usque dum sanetur. Sed & homo qui potiones facere, & sumere uult, zinziberum, & dimidiam partem tantum de liquiricio, et tertiam partem de zituare quantum de zinzibero puluerizet,

Ad oculos
ulcerosos.

Caliginosos.

Ad constipa-
tionem.

Ad Stoma-
chi dolorem.

Ad poriones
pr. paratoria.

et colet: et deinde eundem puluerem simul penset: postea sumat tantum **A**
 de zucharo quantū puluis iste pensat. Omnia hæc simul penset ad pon-
 dus triginta nummorum. Deinde accipiat de purissima farinula similæ
 quantum dimidia testa nucis capit, et tantum lactis citocatiæ quantum
 incisa penna scriptoris in incisione tenere potest, et sic de prædicto pul-
 uere, et de farina, et lacte citocatiæ tenuissimam massam, uel tortellum fa-
 ciat: et hanc massam in quatuor partes diuidat, et ad solem in martio, uel
 in aprili siccet. quoniam in mensibus istis radius solis ita temperatus est,
 quod nec nimis calidus, nec nimis frigidus: et ideo sanitatem præcipue
 affert. Quod si in istis mensibus lac de prædicta citocatiæ habere nō po-
 terit, ita q̄ eum oportet differre ad maium: tunc etiam præfato tortello in
 maio factō, ad solem etiam maij exsiccet, et sic ad opportunum tempus
 obseruet. Et qui tunc potionem sumere uoluerit, quartā partem de præ-
 dicta massa ieiunus sumat. Quod si stomachus illius tam fortis et spissus
 est, ut tactum potionis huius non sentiat, iterum dimidiam partem tertie
 partis præfati tortelli accipiat, et denuo totam cum lacte citocatiæ illiniat:
 & sic iterum in sole siccata ieiunus sumat. Sed antequam aliquis potio-
 nem istam accipiat, si frigus est, se calefaciat, & sic sumat: & postquā eam
 sumpserit, in lecto uigilando modicū requiescat, & deinde surgens hac
 & illac modice deambulet, ita tamen ne frigus patiatur. post solutionē
 autem, triticeum panem, non siccum, sed in sorbiciuncula intinctum co- **B**
 medat, & pullos gallinarum, & porcinas carnes, atq; alias suaues carnes
 edat. Grossum autē panem, & bouinas carnes, & pisces, et alios grossos
 cibos, et assos, exceptis assis pyris, deuitet: et a caseo et a crudis olerib;
 et pomis se abstineat. Vinum aut, sed tamē modice bibat: et aquā dimit-
 tat. Claritatem quoq; solis fugiat, et sic per tres dies hæc obseruet.

DE CIMINO. CAP. XX.

CIMINVM temperati caloris est, et siccum: et homini qui
 dumpfet bonū, sanum et utile ad comedendū quomodocumq;
 comedat. Sed illum qui in corde dolet, lædit. quia cor perfecte non cale-
 facit, quod semper calidum esse debet. Sano autem homini bonum est
 comestum: quia bonum ingenium parat ei. quoniam magnum calorē
 in illo extinguit, unde ignorantiam incurreret: et illum temperat qui ni-
 mis calidus est. Vnumquemq; autem infirmum lædit, si illud comede-
 rit. quoniam pestem in eo excitat, præter illum qui in pulmone dolet.

Homo qui coctū, uel assum caseum comedere uult: ne inde doleat, ci-
 minum superponat, et sic comedat. Qui uero nauseam patitur: cimi- **Ad Nauseam**
 num accipiat, et ad eius tertiam partem piper, et bibinellam, uelut quar-
 tam partem cimini: et hæc puluerizet, et puram farinam similę accipiat,
 et puluerem istum farinæ huic immittat: et sic cum uitello oui et modica
 aqua tortellos, aut in calido fornace, aut sub calidis cineribus faciat, et tor-
 tellos istos comedat. Sed et prædictum puluerem super panem positum

C manducet, & in uisceribus calidos & frigidus humores, qui nauseam homini inferunt, compescunt.

DE PIRETRO. Cap. XXI.

Instauratio
uirium.

Ad paralysim

PIRETRVM temperati caloris existit, & aliquantum siccitatis & eadem temperies pura est, & uiriditatem tenet. Nam sano homini bonum est comestum, quia tabem in eo minuit, & sanguinem auget, & purum intellectum in eo facit, quia calor piretri nec nimis magnus, nec nimis paruus est, sed temperatus. Sed et infirmum qui in corpore pene defecit, ad uires suas reducit: & in homine nihil indigestum relinquit, qui id frequenter comedit. Et homo qui multum flegmatis in capite habet, si eum frequenter comedit, flegma in eo minuit. Sed saepe comestus, pleurisin ab homine depellit, & puros humores in eo parat, et oculos clarificat. Homo quoque qui paralysi fatigatur, piretrum, & secundum eius tertiam partem zinziber puluerizet, et ieiunus comedat, et uinum postea bibat: & melius habebit. Et quomodocumque piretrum comedatur, scilicet aut siccum, aut in cibo, bonum & utile est, tam infirmo, quam sano homini. Si enim homo eum frequenter comedat, ab eo infirmitatem fugat, & eum infirmari prohibet. Quod autem comestus in ore humiditatem & saliuam educit, hoc ideo est, quia malos humores extrahit, & fanitatem reddit.

DE LIQVIRICIO. CAP. XXII.

LIQVIRICIVM temperati caloris est, & homini claram uocem parat, quomodocumque comedatur: mentem suauem facit, & oculos eius clarificat, & stomachum illius mollificat, quia calor eius bonus est, & utilis, & non nociuus. Sed & frenetico multum prodest, si illud saepe comedit.

DE CVBEBE. CAP. XXIII.

CVBEBE calidum est, & calor ille temperamentum in se habet: & etiam siccum est. Si quis autem Cubebe comedit, indignum ardorem qui in ipso est temperat, et mentem hominis laetam parat: ingenium ipsius, & scientiam puram facit, quoniam utilis et temperatus calor eius, indignos ardores libidinis, in quibus fetidi et limosi liuores latent, extinguit, & mentem hominis & ingenium eius accendendo clarificat.

DE GARIOFYLO. CAP. XXIII.

Ad stridorem
capitis.

Ad hydropi-
sim incipi-
entem.

GARIOFYLV M ualde calidum est: et quandam humiditatem in se habet, quae se suauiter extendit: ut suauis humiditas mellis. Et si quis in capite dolet, ita quod caput ipsius stridet, uel surdus sit, gariofylum saepe comedat: et stridorem capitis eius minuit. Et cum infirma uiscera in homine aliquando intumescunt, multotiens fit, quod tumor ille uiscerum hydropticum morbum in eo crescere faciat. Unde cum iam hydropis in homine crescere incipit, gariofylum saepe comedat: et illud initium morbi huius compescit. Sed et calor medullae hominis mul-

totiens exsudat, & podagram in eo parat. Quæ cū iam crescere incipit, ille **A**
 le Garyophyllum sæpe comedat: & uirtus eius medullam eiusdem homi- **Contra Poda-**
 nis transit, & prohibet ne podagra crescat. Et qui singultum patitur, Ga- **gram.**
 ryophyllum frequenter manducet. Sed & zituar pransus frequenter co-
 medat: & hæc etiam per mensem unum faciat.

De CRISTIANA. Cap. XXV.

CRISTIANA igneum calorē, & mordax frigus in se habet.
 Homo autem in quo pessimi & mortiferi humores eriguntur,
 & in aliquo membro eius ebulliunt, sic quod dicuntur freillichaz: cristia-
 nam frequenter comedat, et meliorabitur. Sed et qui quartanas habet: **Ad Quarta-**
 in ipso accessu earum cristianam comedat, & melius habebit. Et qui **nam.**
 de paralisi fatigatur: in ipsa fatigatione cristianam comedat, & meliorabi- **Paralysim.**
 tur. Et qui ardentis febres in stomacho habet, cristianam in uinum in-
 scidat, & idem uinum calefaciat, & calidum bibat, & curabitur.

De PEFFERTRVCH. Cap. XXVI.

PEFFERTRVCH calida & humida est: & eadem humiditas
 temperamentum in se habet, & infirmis, & sanis bona & uti-
 lis est ad comedendum: et acerbitas quæ in ea est, hominem interius non
 mordet, sed sanat. Et homo qui cor debile, & infirmum stomachum **Ad stomachū**
 habet, eam crudam comedat: & illum confortat. Sed & qui tristē men- **debilem.**
 tem habet: si ipsam comedit, eum letum facit. Et etiam comesta oculos **B**
 hominis sanat, & clarificat.

De ACITVLA. Cap. XXVII.

ACITVLA nec calida, nec frigida, in recta mensura est, sed res-
 pida: unde homini ad comedendum non ualet. quia contra natu-
 ram eius: et si homo illā comederit, eum tristem facit, et naturam eius in-
 iniustam mensuram in uisceribus ipsius diffundit. Sed ad pabulum pe-
 corum ualet, et bubus et ouibus utile est. quoniam quod in ea debile est
 ad uires hominis, hoc uiribus pecorum utile est.

De SALVIA. Cap. XXVIII.

SALVIA calidæ et siccæ naturæ est: et magis de calore solis quam
 de humiditate terræ crescit: et contra infirmos humores utilis est,
 quia sicca est. Nam cruda et cocta bona est illi ad comedendum, quem **Contra ma-**
 noxij humores fatigant, quoniam eos compescit. Sed et saluiam pulueri- **los humores.**
 zet, et puluerē istum eum pane comedat, et superfluitatem malorum hu-
 morum minuit. Et qui ab aliqua sordida re foetorem patitur, saluiam
 naribus infigat, & ei prodest. Si quis etiam in superfluitate noxiorum
 humorum et flegmatis abundat: aut si quis foetentem halitum habet: sal-
 uiam in uino coquat, et deinde per pannum colet, et sæpe bibat: et ma-
 li humores et flegma in ipso attenuantur. Quod si ille qui has infirmitates
 habet aliquantum per paralysin fatigatur: saluiam in aqua coquat, ut præ- **Ad Paralysin**
 dictū est, et eam bibat: et calor eius cū aqua delinitus, paralysin in homine

Compescit. Nam si homini isti cum uino dare uinum paralisiacos humores in ipso modum suum transilire faceret. Qui autem fastidium comedendi habet, saluiam accipiat, & minus de cerefolio, & modicum de alio: & hæc in aceto simul contundat: & sic condimentum faciat, & cibos quos comedere uult, in eo intingat: et appetitum comedendi habet. Cum cibis qui madidum succum habet, hominem in capite dolere facit, saluiam, & origanum, & fœniculum æquali pondere accipiat: & marrubij plus quam horum omnium sit: et ad succum contritum butyrum sufficienter addat: uel si illud non habuerit, aruina addita, ex his unguentum faciat, & caput inungat: & melius habebit. Si etiam malus fumus de stomacho ad ilia hominis extenditur, & eum ibi dolere facit, saluiam accipiat, et quinquies tantum seu wurtz ut saluiæ est, et decies tantum rutæ ut saluiæ: & herbas istas in noua olla cum aqua usque ad primam feruentem ebullitionem coquat: & deinde expressa aqua, easdem herbas ita coctas & calidas super locum ubi dolet ponat, & panno desuper liget. Si quis urinam præ frigiditate stomachi retinere non potest, saluiam in aqua coquat, & per pannum colet: & eam calidam sæpe bibat, & curabitur. Si etiã mali et concreti, et uenenosi humores in homine superabundauerint, te eum sanguinem exscreare & mouere per aliqua tempora fecerint: interim nullam medicinam idem homo sibi adhibeat, ne sanguis per medicinam exterritus ipsum interius exulceret, & plus solito effluat: sed postquam sanguis aliquantum cessauerit, saluiam in leni & suauis uino, modica aqua mixta, coquat: modico quoque oleo oliuæ, aut butyro addito, & cocto, per pannum colet: & modice non ieiunus, sed pransus bibat: & eum confortat, & interius sanat.

De R V T A. Cap. XXIX.

R V T A DE forti & plena uiriditate terræ magis quam de calore crescit: & calorem temperatum in se habet, & magnam uirtutem, quia uis caloris tam fortis est, quod frigiditatem incongruam excellit. Est etiam fortis uiribus in humiditate, & bona contra aridas amaritudines quæ in homine crescunt, in quo recti humores deficiunt. Sed & melior & utilior est cruda quam puluerizata in comestione. quia tota uis eius in uiriditate est. Et comesta, iniustum feruorem sanguinis in homine compescit. Calor etiam ipsius melancholiam attenuat: unde expertum est, quod qui melancholicus est, melius habebit, si eam post alios cibos comederit. Sed et si quis cibum aliquem comederit unde dolet, rutam postea comedat, et minus dolebit, et infirmitatem ciborum attenuat. Homo quoque qui humentes oculos habet, rutam accipiat, et bis tantum saluiæ, et cerefolij bis tamen ut saluiæ, et herbas istas in mortario modice contundat, ut aliquantum succi reddant: et deinde easdem herbas ita contritas claro oui intingat, et ad noctem cum dormitum uadit, illas super frontem usque ad utraq; tempora ponat, et malos humores extrahunt: uel si aliquis de

Contra Melancholiam.

Ad oculos humentes.

pomo succum fugat. Qui nigros, seu turbulentos oculos habet, ut alii quando nubes est, & in eis aliquo modo caligat: succum rutæ accipiat, & bis tantum puri liquoris mellis, & modicum boni & clari uini his cōmiscet, & micam triticeï panis his imponat: et super oculos suos in nocte cum paño liget. Quod si homo in renibus, & in lumbis interdum dolet: hoc multotiens de infirmitate stomachi fit: tunc idem homo rutam, & absinthiū æqualis ponderis accipiat: & plus his de aruina ursi addat: & hæc simul contundat, & cū his circa renes & lumbos suos ubi dolet se iuxta ignē fortiter inungat. Si homo aliquñ ita in delectatione cōmouetur, quod sperma ad articulum emissionis peruenit, sed tamen intra in corpe aliquo modo retēta fuerit, et inde infirmari cœperit: rutā, et modicū minus de absinthio accipiat, & succū earū exprimat, & huic succo zuccharum, et plus de melle, et tantū uini quantū succorū istorum est, addat, et ignito chalybe in uoua olla, aut in patella quies calefaciat: et postquam modicū comederit, istud cal. bibat. Quod si in hyeme est, qđ præ-

dictas herbas habere non potest, baccas lauri, et bis tantum

de dictamno puluerizet, et post modicū cibi, in calido

uino ignito chalybe calefacto bibat: et sic no-

xius liuor qui in eo remāsit, cum uris-

na et digestiōe egeritur. Si quis

autem homo comederit, unde mox dolet: rutam,

et bis tantum de saluia cum sale temperatas

statim comedat: et melius habebit.

A

Ad oculos cā
lignosites.Ad Renum et
lumborum
dolorcm.

B

De HYSOPO. Cap. xxx.

HYSOPVS sicca naturæ est, et calidus: et tam magnæ uirtutis, ut etiam ei petrae resistere non possint quin ibi crescat ubi seminatur. Et sæpe comestus, infirmas et fœtidas spumas humorum purgat. sicut feruor in olla spumas eijcit. Et ad omnes cibos utilis est coctus. utilis enim est coctus, et puluerizatus, quam crudus. quia cruda siccitas eius hominem lædit. Hysopus etiam comestus, cor confortat, et pulmonem aliquantum uiribus suis purgat. Nam qui tussitat in iecore, et qui dumpfet, in pulmone dolet, uterq; istorum hysopum aut cum carnibus, aut cū sagimine comedat, et meliorabit. quia si quis aut solo uino, aut sola aqua addita comederit, et non cum alio condimento, plus inde læditur quam iuuetur. Cum enim in iecore, aut in pulmone dolet, liquiriciū, et plus cinnamomi, et hysopi plus quam istorum duorum, et scœniculi plus istorum triūsumat, et hæc in noua olla sufficienti melle addito, ita ne amaritudo in eis sit fortissime coquat, et deinde ollā istam tectam reseruet cum eisdem hærbis per nouem dies, et totidem noctes, et deinde per pañum colet, et bibat. Et si multum dolet, in nouem diebus per singulos dies bibat: sed antequam in mane diei bibat, modicum prædeat, sed & ad noctem ad sufficientiā sibi comedat, et satius

Ad Tussionis

Ad iecur, &
pulmonem.

C ex eo bibat. Si autē modice dolet: eodē modo tribus diebus tranfactis bibat: & hoc faciat, et curabitur: nisi Deus nolit. Sed si iecur de tristitia hominis infirmatur: antequam infirmitas in eo superabundet, pullos galinarum coquat cum hyfopo: & tam hyfopum, quam pullos istos sæpe comedat. Sed & crudum hyfopum uino impositum frequenter manducet: & idem uinum bibat. quia hyfopus ei utilior est ad infirmitatem istā quam illi qui in pulmone dolet.

Flegmatū,
mali halitus,
& oculorum
medicina.
Somni pro-
uocatio.

Ad caliginis
oculorum.

Ad fluorem
narium.

Ad liuorem
stomachi.

De F O E N I C V L O. Cap. XXXI.

F O E N I C V L V M suauem calorem habet: & nec sicca, nec frigida naturæ est. Et crudū comestum, hominem non lædit: & quomodocunque comedatur, hominem lætum facit, & suauem, calorem ac bonum sudorem ei infert, & bonam digestionem ei facit: semen quoque eius calidæ naturæ est, & utile ad sanitatem hominis, si alijs hærbis additur in medicamentis. Nam qui fœniculum, aut semen eius ieiunus quotidie comedit, malum phlegma, & putredines in eo minuit: & fetorem ab halitu eius compescit: & oculos eius clare uidere facit, bono calore, & bonis uiribus suis. Qui autē aliqua contrarietate occupatus dormire non potest: si in æstate est, fœniculum, & bis tantum millefolij modice coquat: & aqua expressa, herbas istas calidas temporibus & fronti et capiti circumponat, & desuper panno liget. Sed & uiridem saluiam accipiat, & eam uino modice aspergat, & sic supra cor suum, & circa collum suum ponat: & dormitione alleuiabitur. Quod si in hyeme est, semen fœniculi, & radicem millefolij in aqua coquat, & capiti, ut prædictum est, circumponat, & saluiam puluerizatam, & uino modice madefactam super cor & collum ponat, & melius habebit. Cum uero aliquis griseos oculos habens, in eis aliquo modo caligat, et dolet, cum dolor ille adhuc recens est, fœniculum, uel semen eius terat, et sic sumat succum eius, et rosam quem super recto gramine inuenerit, et modicum farinae simillæ, et hoc cortello commisceat, et in nocte oculis suis circumponat, et panno liget, et melius habebit. Sed et si aliquis oculos similes turbidæ nubi, quæ nec ad plenum ignea, nec ad plenum turbida, sed aliquantum glauca, et in eis caliginem et dolorē sustinet: fœniculum si in æstate est terat: uel si in hyeme est, semen eius tritū claro oui bene despumato imponat, et cum dormitum se collocat, oculis superponat, et caliginē oculorum minuit. Si etiam nimius dolor præ multo fluore in naribus hominis excreuerit, fœniculum, et quater plus de aneto accipiat, et super lapideā tegulam tecti, uel super tenuem laterem igne calefactum ponat, et hac, et illac fœniculum illud, et anetum uerset, ut fumiget: et fumum istum, et odorem eius naribus et ore introrsum in se trahat, et deinde herbas illas ita calefactas cum pane comedat. Hoc autem per quatuor, aut per quinque dies faciat, ut illi effluentes humores tanto suauius separentur. Homo autem qui malū liuorē in infirmo stomacho suo habet, fœniculum accipiat, et modicum

plus de urtica : et leuistici bis tantum ut istorum duorum est : et ex his cum modica farina, aut modico pane cibum faciat, et saepe comedat : et infirmo stomacho liuorem aufert. Homo etiam quem melancholia laedit : fœniculum ad succum contundat, et frontem, et tempora, et pectus et stomachum saepe perungat : et melancholia in eo cessabit. Sed et si quis assas carnes, uel assos pisces, uel aliud quicquam assum comederit, et inde dolet : mox fœniculum, uel semen eius comedat, & minus dolebit.

A
Ad Melancholiam.

Si etiam interdum a malis humoribus in uirilibus uiri inflatio pessimi tumoris insurgit, quæ illum ibi dolere facit : fœniculū accipiat, & tertantum fenugræci, & modicum butyri uacarum, & hæc simul contundat, & desuper ponat, & malos humores extrahunt. Deinde idem uir tortellos ex quibus ceruisia fit accipiat, & cum calida aqua eos modice faciat, & sic calefaciat, & super præfatum tumorem ponat. Sed et si pregnans mulier in partu multum laborat, tunc cum timore & magno moderamine suaues herbulas, ut fœniculum, & asarum in aqua coquat, & expressa aqua, ita calide circa femora & dorsum eius ponantur, & desuper panno ligato suauius teneantur, ut dolor, & claustra illius tanto suauius & facilius soluantur. Homo quoque semen fœniculi accipiat, & ad medietatem eius galangam, & ad eandem medietatem dictamnium, et ad medietatem dictamni pilosellam : & hæc simul puluerizet, & per pannū colet, & post modicam horam prandij puluerē hunc calido uino, & non feruente imponat, & bibat. Et puluis iste hominem qui sanus est, sanum retinet : infirmum autem confortat, et digestionem homini parat, et uires tribuit, et bonum & pulchrum colorē faciei subministrat, & unicuique homini siue sanus, siue infirmus sit, post cibū eius comestus prodest. Quod si oues infirmari incipiunt : fœniculū, et plus de aneto accipiat, et in aquā ponat, ut aqua saporem ab eis accipiat : et infirmis ouibus ad potandū imponat.

Ad inflationes uirilium.

Ad facilitatem partus.

B
Ad oues infirmas.

DE ANETO. CAP. XXXII.

ANETVM sicca et calidæ, et temperatæ naturæ est : et crudū, et coctum, seu quomodocumque comedatur, tristem facit hominem. Et crudum non ualet homini ad comedendum, quia maiorem humiditatem terræ in se habet, quam fœniculum, et quandam pinguedinē de terra sibi attrahit : unde malum est homini crudum ad comedendum.

Sed tamē coctum paralysim compescit. Cui ergo multus sanguis de naribus fluit : accipiat anetum, et bis tantum millefolij, et has herbas uirides fronti, temporibus, et pectori suo circumponat. Et hæc herbae uirides esse debent, quoniā uirtus earum in uiriditate præcipue uiget. Quod si in hyeme est, herbas istas puluerizet, et ipsum puluerē modico uino aspersum in sacellum ponat, et fronti, temporibus, et pectori superponat, ut prædictum est. Igitur ut homo delectationem et libidinem carnis in se extinguat : accipiat in æstate anetum, et bis tantum bachminzæ, et brochmurtz modicū plus, et radicem irulliricæ, et hæc omnia in acetum insecidat,

Ad paralysim
Ad fluxum sanguinis e naribus.

C & ex eis condimentum faciat, & sic frequenter cum omnibus cibis suis comedat. In hyeme autem hæc puluerizet, & puluerem item cum escis suis manducet. quia uiriditatem earundem herbarum tunc habere non potest. In humida enim & leni aura, quia tunc boues facile infirmari incipiunt, anetum, et minus de radice irsilliricæ pabulo eorū intermisce, & prauos humores in eis consumit.

Ad boues
infirmas.

DE PETROSELINO. CAP. XXXIII.

PETROSELINUM robuste nature est, et calorem in se habet, et de uento et humiditate terræ crescit, et melius et utilius est homini crudum quam coctum in comestione. quoniam si coquitur, uis uiriditatis eius aliquantū læditur, et comestum febres quæ hominē non cōcutiunt, sed leniter tangūt, attenuat: sed tñ in mente hominis grauitatē generat, cum calore suo febres fugat. Sed & quia de uento & humiditate terræ crescit, mentem hominis repente grauat, sed tamē corpus nō lædit.

Contra dolo-
rem cordis,
splenis, & la-
terum.
Ad stomachū

Qui autem in corde, aut in splene, aut in latere dolet: petroselinum in uino coquat, modico aceto addito, et satis de melle, et per pannum colet, sæpe bibat, et eum sanat. Sed & qui infirmum stomachum habet: petroselinum accipiat, & bis tantū sceniculi, et lanariæ tantū ut petroselini, & ex his pulmentū faciat, cui butyrum, aut houi nam aruinam, & affum sal addat, & sic coctum sæpe comedat. Sed & qui allium comedit, &

Ad Calculū.

Ad paralysim

D inde dolet, mox petroselinū comedat, & minus dolebit. Et qui de calculo dolet: petroselinum accipiat, & ad eius tertiam partem saxifricam in uino coquat, et per pannum colet, et in asso balneo bibat: sed & iterum petroselinum, et ad eius tertiam partē saxifricam in aqua coquat, et ignis totos lapides eiusdem assii balnei cum eadem aqua perfundat, ut uapor eorū illū pertranseat: et hoc sæpe faciat, et melius habebit. Item qui a paralysi torquetur: petroselinū, et sceniculum æquo pondere accipiat, et modicum minus de saluia: et herbas has simul in mortario modice terat, et eis rosatum oleum oliuę addat, et in locum ubi patitur ponat, et desuper cum panno liget. Et qui mollem carnē habet, et de superfluis potationibus de gutta in aliquo membro suo fatigatur. petroselinum accipiat, et quater tantum de ruta, et in patella cum oleo oliuę frixet: uel si oleum hoc non habuerit, cum hyrcino sepo infrixari faciat, et herbas istas calidas loco ubi dolet ponat, et pannum desuper liget, et melius habebit.

DE APIO. CAP. XXXIII.

APIUM calidæ nature est, et plus uiride quam siccum, et multum succum in se habet: et crudum non ualet homini ad comedendum. quoniam malos humores in eo parat. Coctum autem eum nō lædit: sed sanos humores ei facit. Quomocumq; autem comedatur, uagam mentem homini inducit. quia uiriditas eius eum interdum lædit, interdum tristem in instabilitate facit. Et homo qui humectantes oculos habet, ita qd de superabundantibus humoribus lachrymas stillando

superfundunt: apium accipiat, et parum plus fœniculi, et hæc ad succū **A**
 contundat, et in claro oui absq; uitello eius intingat: et cum ad noctem
 dormitum uadit, eas super humectantem oculū cum panno liget, et hæc
 sæpe faciat, et curabitur. Qui uero de gith ita fatigatur, quod oculi eius **Contra pa-**
 quasi sagittando hac et illac mouentur, et quod uisus eius contrahendo **ralisim.**
 contorquetur, et quod membra eius tremant, et quod etiā alias in mem-
 bris suis contrahit: semen apij puluerizet, et ad eius tertiam partem semē
 rutæ, et nucis muscatæ minus quam pulueris rutæ, et gariofyli minus
 quam nucis muscatæ, et saxifricæ minus quam gariofyli: et omnia hæc
 in puluerem redigat, et tam pransus quam ieiunus puluerem istum cō-
 medat, et gutta ab eo cessabit. quia optimum remedium contra paralī-
 sim est. Sed et qui a paralisi non fatigatur, etiam si puluerem istum sæ-
 pe comederit, paralīsim ab eo fugat.

DE CERIFOLIO CAP. XXXV.

CERIFOLIUM siccæ naturæ est, et nec de forti aëre, nec de
 forti humiditate terræ crescit, sed in debili aura antequam fertilis
 aër æstatis oriatur: sed tamen magis calidum quam frigidum est, et idem
 calor sanus est. Inutilibus autem herbis aliquantum assimilatur. quia si
 crudum comeditur, plurimum fumum in capite hominis facit. Nam nec
 coctum, nec crudū corpori hominis ad comedendū prodest, nisi quod
 tantum ad medicamenta ualet, & fracta uulnera uiscerū sanat. **B**
 enim qui fracta uulnera uiscerum habet, cerifolium in mortario contun-
 dat, & succum eius exprimat, & uino infundat, & sæpe bibat, & curabitur.

Cum autem homo aliquando crudum cibum comedit, mali humores
 eorundem ciborum, quia per nullum condimentum temperati sunt, ad
 splen ascendunt, & illud dolere faciunt: unde idem homo cerifolium ac- **Ad Splen.**
 cipiat, & minus de aneto, & cum triticeo pane in aceto, uelut offas, & cō-
 dimentū faciat, & frequenter comedat. Postea etiam semen lini accipiat,
 & illud in sartagine coquat, & expressa aqua in sacellū fufum loco sple-
 nis quanto calidius pati potest, cū sacello superponat. Homo quoq; **Ad ulcera &**
 qui diuersa ulcera & scabiem patitur, cerifoliū accipiat, et ter plus de po- **scabiem.**
 lypodio, & enulæ quinquies plus quam cerifolij sit: & hæc in aqua co-
 quat: postea aqua expressa, et per pannum colata, eam in sartagine fun-
 dat, & modicū noui thuris & sulphuris addat, & nouam aruinam porci
 plus quam aliorum prædictorū sit addat: ut simul in sartagine super ignē
 aliquantulum uelut unguentū inspissetur. Et cū unguento dolens circa
 ulcera se inungat: hæc autem per quinque dies faciat, ut cutis & caro eius
 per istud transfundantur: & postea idem dolens balneo se abluat, qua-
 tenus liuores isti, & fcetor de ipso auferantur.

DE LEVISTICO CAP. XXXVI.

LEVISTICUM temperati caloris est. Quod si crudū come-
 ditur, hominē in natura sua dissoluit, & eū in natura sua destituit.

C Sed et coctum si quis absq; alijs cōdimentis solū comederit, eum grauem & tædiosum mente & corpore facit: si aut̄ cum alijs condimentis coquit̄, & sic comeditur, comedentem non multum lædit. **Ad Glandes.** Qui aut̄ glandes in collo habet, et inde dolet, ita quod uenæ colli ipsius inflantur: leuisticum accipiat, & modicum plus asari, et in aqua simul coquat, et herbulas istas collo calidas circumponat, et curabit̄. **Tussim,** Et si quis in pectore tussitat, ita quod ibi primū dolere incipit: leuisticū accipiat, et saluiam æquali modo: et sceniculi bis tantū ut istorū duorū est, et in bonū uinum tam diu simul ponat, usq; dum idem uinū saporem ex eis capiat: et tunc abiectis herbulis, idem uinū calefaciat, et calidum post cibū bibat, usq; dum sanetur. Si aut̄ tussis modica est, homo prædictum poculum non calefactum bibat, quoniā dolor lenis est. Si uero dolor fortis est, idem uinū calefactum bibat, quatenus tanto suauius soluatur. **Reuma equi.** Quod si reuma de naribus equi fluit, ita quod inde tussitat: homo qui eum liberare uult, leuisticū accipiat et modicū minus urentis urticæ, et eas in aqua coquat, et deinde de aqua ablatis, fumū earum ita calidū in nares et in os eius freno imposito transire permittat, et sanabitur. Si aut̄ equus in uentre uelut de moribus dolet: homo leuisticum accipiat, et modicū minus de urente urtica, et pabulo illius sæpe intermiscet, quatenus ita simul comedat, et curabitur.

DE PVNGO CAP. XXXVII.

D PVNGO calidæ naturæ est. Quod si homo ex eo solū cibū facit, sagimine, aut oleo addito, et sic comederit, uentrē suū uelut quedā potio aliquantū soluit. Sed et pungo comesta, uich cōpescit calore suo.

DE NASTVRTIO. CAP. XXXVIII.

NASTVRTIVM magis calidū quam frigidū est, et etiā humidū existit, et magis de uiriditate terræ, quā de sole crescit: et comestum, malos humores in hoīe auget, et splen lædit. qm̄ illud molle est, et facile læditur.

DE BRVNNECRASSO CAP. XXXIX.

BRVNNECRASSVM calidæ naturæ est, & comestū nō multum prodest homini, nec eum multū lædit. **Regium morbum febres.** Homo qui regium morbum, aut febres habet, brunnecrassum in patella calefaciat, et calidū sæpe comedat: et curabit eum. Et qui comestos cibos uix digerere potest, eandem herbam in patella calefaciat. quia uires eius de aqua sumit: & sic comedat, & iuuabit eum, quoniam uires ab igne accepit.

DE PORTVLACA CAP. XL.

PORTVLACA frigida est, et comesta liuorem in homine facit, nec ei ad comedendum prodest.

DE BACHMINZA. CAP. XLI.

BACHMINZA calida, & moderate comedi potest, & comesta nec multum prodest, nec multū obest homini. Sed homo qui dumpfet, et pingua uiscera habet, aut cuius stomachus de multis cibis et potibus grauatur: bachminzam crudam, aut cum carnibus, aut in sorbiciuncula, aut

in alio cibo ex oleribus facto coctam saepe comedat, et dumpso cessabit. **A**
Sed homo qui de infirmo pulmone dumpset, flegma excreat, et uoce se
mouendo tussitat: qui aut inmoderata pinguedine, et de multis cibis et po-
tibus dumpset, halitum difficile trahit, et flegma non extrahit: et sic discernit,

De ALIA MENTA. Cap. XLII.

ALIA MENTA, quae magna est, calida existit. Ista contun-
datur, & ubi sotim, aut snebelza comedendo laedunt, circa desu-
per ponatur, & panno ligetur, & morientur.

De minori MENTA. Cap. XLIII.

MINOR Menta calida est. Ista etiam tundatur, & oculis qui
liuore dolendo patiuntur superponatur, et panno ligetur, & prauos hu-
mores extrahit. Sed et qui frigidum stomachum habet, & cibos di-
gerere non potest: istam Mentam crudam, aut cum carnibus aut cum piscibus
coctam comedat, & stomachum eius calefacit, quocumque modo comedatur.

Ad oculos
humentes,

De Roemische MENTA. Cap. XLIII.

ROEMISCHE Menta moderati caloris est, sed tamen aliquan-
tum temperati. Homo quem uich laedit, herbam istam tundat, &
succum eius per pannum colet, & modicum uini addat: & mane & sero
ad noctem eundem succum bibat, et uich cessabit. Et ut sal omnem ci-
bum moderate additus temperat, sic herba ista aut carnibus, aut piscibus
aut alijs leguminibus, seu cibo ex oleribus facto moderate addita, bonum
sapore, & bonum condimentum cibo illi praestat: et sic etiam comesta,
stomachum calefacit, & bonam digestionem parat.

B

De BALSAMITA. Cap. XLV.

BALSAMITA calida existit. Si aueem multis & diuersis
cogitationibus scientia & sensus cuiuspiam hominis euacuantur,
ita quod quis in amentiam uertitur: balsamitam accipiat, & ter tantum sceni-
culi, & in aqua simul coquat: & abiectis herbulis, eandem aquam in
frigidatam frequenter bibat. Homo idem aridos cibos deuitet, bonos autem
& delicatos comedat, quia ei bonum sanguinem subministrant. Sed
& pulres similes, aut butyro, aut sagimine, non autem oleo factos come-
dat, quia inanitem cerebrum replet, oleum flegma attraheret. Et ui-
num non bibat, quia dissipatos humores in eo magis dissiparet. Sed
nec aquam simplicem bibat, quia sensus ipsius in maiorem inanitatem
deduceret. Praedictum autem potum, & ceruisiam bibat. Caput quoque
suum pileo, aut filtro de pura lana factum operiat: ut cerebrum leniter &
paulatim incalescat. Et homo qui uenenum comederit, aut biberit,
mox balsamitam, rutam, & pandoniam, aequali pondere accipiat, & in
mortario tunsis succum earum exprimat: & deinde etiam de succo purgato-
rio bis tantum sumat, nec minus istorum, et praedicto succo addat, et simul com-
misceat, et per pannum colet: et ieiunus bibat: et cum illud bibit, in calido loco

Contra uen-
enum.

C sedeat, ne infrigescat, quia si tunc frigus habuerit, periculosum ei erit. Et postquam illud biberit, mox etiam potum ex melle confectum bibat, & aut uenenum quod sumpsit per nauseam euomet, aut per eum per posteriora transibit, & sic liberabitur. Qui autem multos pediculos habet, balsamitā cum aruina tundat, & hæc simul cōmiscat: et deinde cū illo circa collum suum, & sub ascellis suis se perungat, & pediculi morientur. Et sicut balsamita ueneno resistit, sic etiā pediculis contraria est. Sed & homo in quo lepra crescere uidetur, balsamitā in aqua coquat, & satis sanguinis addat, & sic cibum paret, et eum sæpe comedat, & lepram ab eo fugat. Qui autem tertianam febrem patitur: balsamitam accipiat, & minorem huflathethā equali pondere, & ter tantum de rhaphano ut istorū duorū est, et in uino coquat, et per pannū colet: et gariofyl. sumat bis t̄m, et zinziberi tertiam partē ut istorū duorū est: et hæc in puluerem redigat, & ex his cū prædicto uino quod per pannū colauit, purum potū faciat, et illo in ipsa accessione atq; sequētibus nouē dieb. utat̄, ut plenius adiuuet̄.

Ad Pediculos.

Ad Tertianā.

De ALLIO. Cap. XLVI.

ALLIUM rectum calorē habet, et de fortitudine roris crescit, et uegetat̄, scilicet a primo somno noctis, usq; dum diescere fere incipit. Et cum maturū est, sanis & infirmis salubrius est quā porrum. Et crudum comedi debet, quia si quis illud coqueret, quasi perditū uinum absq; uiribus fieret, quoniam succus eius temperatus est, et rectum calorē habet. Nec oculis obest: nisi cum propter calorē eius sanguis circa oculos hominis ualde erigitur, sed postea ex hoc puri fiunt. Moderate autē comedatur: ne sanguis in homine supra modū incalescat. Cum uero alliū uetus, sanus & rectus succus eius euanescit: sed si tunc cum alijs cibis temperatur, ad uires suas redit.

De ASCHALONIA. Cap. XLVII.

ASCHALONIA frigida & uenenosa est, & nec sano, nec infirmo ad comedendum ualet. Sed tamē qui eam comedere uult, prius in uinum per breuem horā ponat, & sic tam infirmus quam sanus comedat: attamen infirmo melior est modice cruda comesta, quam cocta, quia si coctam comederet, ei in uentre quosdā morsus faceret: et ideo cum eam crudā comedere uoluerit, eam prius in uino temperet, ut præfatū est.

De PORRO. Cap. XLVIII.

PORRUM flagrantem, & uelocem, & inutilē calorē in se habet: ut uile lignū, scilicet uirgultorū, sepium, quod uelociter accenditur, & accensum uelociter cadit. Et sic idē porrū homini inquietudinē in libidine facit. Et comestum crudū, tam malū et contrariū est homini, sicut uenenosa & inutilis herba, quia sanguinē, et tabē, et humores hoīs in contrariū feruorē peruertit, ita qd sanguis per eū recte nō crescit, et tabes in homine nō minuit̄, & malī humores in eo nō mundant̄. Sed qui porrū crudum comedere uult, uino, sale addito, aut aceto primum imponat, ita ut in eis tam diu iaceat, usq; dum in eis sic temperetur, quod malas uires su-

as perdat. Et sic temperatum bonum est sano ad comedendum, & crudū **A**
melius est hoc modo quam coctum. Sed infirmus nec crudum, nec coctū
ualer. Quod si tamen aliqui infirmi magnum appetitum habuerint, illud
crudum temperatum modice comedant. Et medicamentis non multum
congruit, quia instabili aura crescit, scilicet cū calor auræ humiditatē, hu-
miditas calorem in se habet.

De C E P E. Cap. XLIX.

CE P E rectum calorē non habet, sed acutam humiditatem, & de
rore illo uegetatur qui est circa ortum diei, id est, cum uires roris
iam elabuntur: & crudum tam nociuū & uenenosum est ad comedendu,
ut succus inutiliū & incul arū herbarum: sed coctū ad comedendum non
insanum est. quia per ignem nociua quæ in eo sunt minuuntur. Et il-
lis qui quotidianas, aut tertianas, aut quartanas habent, seu alias febres,
seu paralysim, bonum est coctum. quoniam acuta humiditas eius, ardo-
rem & frigus illorum temperat. Illos autem qui infirmū & debilem sto-
machum habent, tam coctum quam crudum dolere facit.

Ad febres, &
paralysim.

De P O R R O concauo. Cap. L.

DV M E porrum quod cauum est, ut surrigo, priseloch, planza,
& similia, nimis calidū non est, sed temperatū & aliquantum ui-
nosum succum habet, & de uento & de humiditate terræ crescit. & præci-
pue inter alia porra minus nociuū est, & cito digeri potest. Sanis autem
crudum comestum non nocet, infirmis autem coquatur.

De C A V L E. Cap. LI.

CA V L I S, & wendelkœl, & rubeę caules humidæ naturę sunt, et
in frigiditate debiles uires habent, & ideo medicamētis non mul-
tum conueniunt: sed succus eorum quibusdā alijs succis additus, humo-
res soluit. Compositum autem, id est, kompest, plus frigidum quam ca i-
dum, & aliquantū siccæ naturæ est. Et omnia hæc prædicta olera de
liuore roris & aëris crescunt, & exinde quasi uiscera & uires habent: &
succus eorum aliquantum inutilis est: et infirmitates in hominibus gene-
rant, & debilia uiscera uulnerant. Sed sani homines qui fortes uenas ha-
bent, nec multum pingues sunt, si hæc comederint, ea uiribus suis supera-
re poterunt: pinguibus autem nociua sunt fere quemadmodū infirmis.

De V V E G G R A S. Cap. LII.

VV e g g r a s, et suregras, et rœmesgras, temperatę naturę, et tēpera-
ti succi sunt, et sanis et infirmis sunt quasi ad medelā ad comeden-
dū. et nociuos humore non generant, et facile digeruntur cum sanitate.

De S T V T G R A S. Cap. LIII.

ST V T G R A S, quæ minora sunt, frigida in natura sua & debilia
sunt, & infirmos humores in debilibus hominib. parant, & melan-
choliā augent: et grauiā sunt ad digerendū et contraria homini ad come-
dendum, quoniam uiriditas eorum mala est.

ST V R F R I G I D A est, et eam comedenti nec multū prodest, nec multum obest, per se autem nullas fere vires habet: & quoniam sic inutilis est, alijs quibusdam herbis addita, quosdam inutiles humores expellere interdum iuuat.

C V C V R B I T A. Cap. LV.
C V C V R B I T A sicca & frigida est, & de aëre crescit: & tam in firmis quam sanis ad comedendum bona est quia malos humores in hominibus non auget.

P E P O N E S. Cap. LVI.
P E P O N E S humidæ & frigidæ sunt, & de humiditate terræ crescunt, & amaritudines humorum in hominibus mouent, & infirmis ad comedendum non ualent.

R A P A. Cap. LVII.
R A P A C A L I D A est: & grauis in stomacho hominis est, sed tamen facile digeri potest. Et qui crudam comedere uult, exteriorem corticem totum auferat quam spissa sit. quia uiriditas illius hominem lædit. Sed cocta melior est quam cruda, & malos humores non parat. Quod si aliquando malus humor in ulceribus in hominē exurgescit, rapam comedat, & ulcus compescitur. Sed & si quis in pectore, et in pulmone uelut ptificus dolet, si rapam crudam, aut coctam comedit, cum in pectore & in pulmone aliquantū grauedine sua fatigat. quia tantas vires non habet, ut magnis infirmitatibus resistat.

R A D I X. Cap. LVIII.
R A D I X calida existit: sed postquam effoditur, sub terram in humido loco, aut per tres, aut per duos dies fossa ponatur: ut uiriditas eius temperetur, quatenus tanto melior ad comedendū sit. Et coactum, cerebrum purgat, & noxios humores uiscerum bono calore suo & medicabili succo minuit. Nam si fortis & pinguis homo radicem comedit, eum iuuat, & interius purgat: infirmum autem & corpore aridum lædit. Sed si infirmus eam comedere uoluerit, illum supra ignitum lapidem prius exsiccat, & in puluerem redigat, & pulueri huic lucidum, uel album sal addat, et semen fœniculi: & cum pane comedat, et fœditatem eius interius purgat, & ipsum confortat. Sed qui plurimum flegma in se habet, radicem hanc puluerizet, & mel cum uino coquat, & puluerem istum inmittat, & modice infrigidatum tam pransus quam ieiunus bibat, & flegma ab eo purgat.

Ad Cerebrū
purgandum.

Ad flegmata.

R H A P H A N O. Cap. LIX.
R H A P H A N V M frigidum est: et cum in martio omnes herbe uirescunt, tunc etiam raphanum mollescit, sed tamen per breue

tempus: et tunc comestum, sanis et fortibus hominibus bonum est: quoniam uiriditatem bonorum humorum in eis confortat. Sed postquam indurescit, & forte in cortice fuerit, periculosum est ad comedendum, quemadmodum si quis lignum comederet, sed tantum fugat si siccum habuerit, & quod residuum est ex ore abijcit. Et cum raphanum uiride est, in sole siccetur, & galangam æqui ponderis addat: & qui in corde dolet, puluerem istum pransus & ieiunus cum pane comedat, & melius habebit. Sed qui dolet in pulmone, eundem puluerem aut in calido uino, uel in calida aqua ieiunus & pransus sæpe bibat, & curabitur.

Ad dolorem
cordis.

Pulmonis.

DE LACTUCA. CAP. LX.

LACTUCA domestica, quæ comedi potest, ualde frigida est, & sine condimento comesta, inutili succo suo cerebrum hominis inane facit, & stomachum hominis infirmare. unde qui eam comedere uult, primum aneto, aut aceto, aut allio condiat & temperet, ita ut breui tempore his perfusa sit antequam comedatur: & si hoc modo temperata comeditur, cerebrum confortat, & bonam digestionem parat. Si quis dolorem, seu tumorem in gingiuis patitur, lactucas accipiat: uel si eas non habuerit, primum nascentia folia de quercu sumat, et parum plus de ceri folio addat: & hæc modice terat, & uinū eis addat, & ori suo imponat, & aliquamdiu in ore teneat, & iniustos humores gingiuarum expellunt.

Ad tumorem
ginginarum.

DE LACTUCA AGRESTI. CAP. LXI.

AGRESTIS Lactuca eandem fere naturam habet, quā lactuca domestica. Homo autem qui agrestem lactucam crudam, aut coctam comederet, amens fieret, & in medulla sua uacuis efficereetur. quoniam nec calida, nec frigida est, sed est ut inutilis uentus, qui fructus terræ arefacit, & nullum fructum affert. Et agrestis lactuca ista de spuma sudoris terræ crescit, & ideo inutilis est. Sed si asinus in uentre dolet, agrestem lactucam ad furfures in aqua modice calefactos inscidendo misce, et hoc sæpe fac, et curabitur. Si quis etiā scrofulas habet, antequam rumpan- tur, accipiat lactucam, maiorem scilicet, quæ exterius alba, et interius uiridis est, et iuxta eandem abrumpat secundum latitudinem scrofularum, et cætera abijciat, et super illud quod retinuit mel liniat, et sic per tres dies et noctes super scrofulas ponat: et cum illud exsiccatur, iterū eodem modo superponat, et minorari incipient.

Ad scrophu-
las.

DE GERLA. CAP. LXII.

GERLA calida & sicca est, & moderate comesta, nec multum iuuat, nec lædit. Sed si quis ex ea multum comederet, calor & siccitas eius febres in illo excitaret, & uiscera ipsius læderet. Et qui infirmam cutem in facie habet, ita quod facile dehiscit: gerlam accipiat, & in mortario tundat, & tritæ oleum oliuæ addat: & sic ad noctem cum in lectum se collocat, faciem suam inungat, & hoc faciat dum sanetur.

E

Ad libidinem
frenandam,

SILVESTRI Lactuca frigida est, et libidinem in homine ex-
tinguit. Nam uir qui in lumbis suis superfluus est, siluestres lactu-
cas in aqua coquat, & affo balneo sedens aqua illa se perfundat, & lactu-
cas ita coctas calidas circa lumbos suos in balneo ponat: & hoc sæpe fa-
ciat, & libidinem in eo extinguit: nec ad sanitatem corporis ei nocebit.

Et si etiam mulier intumescētē matricem in libidine habet, ita quod
incontinens est: & ipsa cum siluestribus lactuci assum balneum faciat, et
in balneo sedens aquā in qua coctæ sunt, lapidibus ignitis superfundat,
& eas calidas super umbilicum suum ponat: et hoc sæpe faciat, et libidi-
nem ab ipsa fugabit, ita tamen, ut sanitatem eius non minuet. Sed et
am siue uir, siue mulier quæ in libidine incontinens est, siluestres lactucas
in sole exsiccet, et in manu sua in puluerem redigat, et in calido uino sæ-
pe bibat: et libidinem in se extinguit absq̄ læsione corporis sui.

DE HERBA SINAPIS. CAP. LXIIII.

SENEFERBA quæ in campis, et in uineis crescit, et come-
ditur, calida est, sed tamen instabilem calorem habet: et humida est,
et in eadem humiditate indignum torporem habet. quia de uarijs turbis
D nibus, et de diuersa aura crescit: et quamuis pauperes eandem herbam
comedant, inutilis tamen ad comedendum est, quia uenenosa est, et infir-
mos humores in homine parat, et stomachum grauat: sed cito digeri pos-
test. Sanos autem et macros non multum lædit, infirmis et pinguibus
nocua. Infirmos in stomacho grauat, pingues autem halitum difficul-
ter trahere facit.

DE GRANO SINAPIS. CAP. LXV.

Ad oculorū
claritatem,

SINAPIS GRANVM quod molitur, ualde calidè, et aliquan-
tum siccæ naturæ est: et in temperato calore et frigore crescit, et uires
herbarum et arborum habet. quia de uento illo crescit qui poma educit,
et etiam de uiriditate terræ, et inde aliquantum succi habet. Et herba eius
nocua est ad comedendum, sed granum seminis eius alios cibos ad bo-
num gustum ducit. Infirmo autem & debili, & frigido stomacho nō ua-
let. quia eum grauat, & nō purgat, sed fortit̄ eum superat. Oculos aut̄
comestum siccitate sua clarificat: sed fumum in cerebro parat, & quandā
acerbitatem in capite, ita quod aliquam humiditatem a capite educit, sed
tamen maius malum & plus nociuum immittit, & cum dolore digestio-
nem educit, & quasi fumum in homine facit. Vnde quilibet homo illud
moderate comedat. quia infirmos lædit, sanos autem nō multum lædere
potest. Qui autem sinape libenter comedit, uinum calefaciat, & ad illud
fundat, & sic temperando circumferat, cum iam comedere uult, & sic co-
medat. quoniam hoc modo comestum, infirmos non lædit. Quod si nō
habet uinum, frigidum acetum infundat.

DE PASTINACA. CAP. LXVI.

A

PASTINACA frigida existit: et est refectio hominis, nec ei ad sanitatem multum prodest, nec ei obest, sed comesta uentrem hominis tantum implet.

DE ENULA. CAP. LXVII.

ENULA calidæ & siccæ naturæ est, & uiriles uires habet. Et per totum annum, tam arida, quã uiridis in uinum ponatur. Sed postquam in uino se contraxerit, & rugosam fecerit, uires in ea defecerunt, tunc illa eijciatur, & noua imponatur. Et qui in pulmone dolet, hãc in uino quotidie ante cibum, sed post cibum modice bibat, & uenenum de pulmone bibentis aufert: & hemigraneam præmit, & oculos purificat. Sed si quis eã frequenter sic biberet, illũ præ fortitudine sua læderet. Quod si homo uinum nõ habet, ut eam illi imponat, cum melle et aqua purum potum faciat, & enulam imponat, & bibat, ut prædictum est.

Ad pulmonem, hemigraneam, & oculos.

Homo etiam fructum ficus accipiat, & bis tantum enulæ, et modicum galangæ, et ex his purum potum faciat, et bibat, si in pulmone dolet, et non de alijs infirmitatibus, et bonum est ei. Quod si cum infirmitate pulmonis alias etiam infirmitates habet, caueat ne sic bibat. quia nimis fortis ipsi esset, et inde læderetur.

DE POLEIO. CAP. LXVIII.

POLEIUM suauem calorem habet, et tamen humidum est: et B harum quindecim herbarum aliquã uirtutem in se habet, scilicet, zituaris, gariofyli, galangæ, zinziberi, basilicæ, cõsolidæ maioris, lunguurtz, aristologie, millefolij, abrotani, polypodij, agrimonie. stur, storck enschnabel, bachminzæ. Et hæc herbæ omnes febribus contrariæ sunt.

Homo autem qui in cerebro dolet, ita quod inde amens efficitur: poleium in uinum coquat, et ita calidum circa totum caput suum ponat, et desuper panno liget, et cerebrum ad sanum calorem redibit, & iusania in eo deprimetur. Et cui oculus caligant: succum poleij exprimat, & circa oculos & palpebras suas inungat, ita tamen ne oculos interius tangat, & caliginem eorum bono calore suo fugabit. Si autem oculos interius tetigerit, carnem eorum uirtute sua exulcerabit. Sed & homo de felle galli sumat, & bis tantum de succo poleij, & modicum puri uini addat, & sic colyrium faciat, & in uasculum reponat: & si adolescens est qui in oculis caligat, uel si senex est, moderatæ scilicet ætatis, circa oculos suos et palpebras idem collyrium inungat, ita quod modice ad oculos intret: et hoc faciat per duodecim noctes cum dormitum uadit, & caliginem ab oculis aufert. Poleium quoque homo puluerizet, & puluerem istum in acetum, & in mel æqualis mensuræ ponat, & ieiunus sæpe absorbeat: & stomachum suum purgat, & oculos suos clarificat. Sed & qui folia poleij cruda cum sale sæpe comedit, aut ipso solo carnibus addico: si frigidum

Cerebrum.

Oculos caligantes.

Stomachum habet, eum calefacit: et si etiam ueneno perfusus est, eum bonis uiribus suis purgat & sanat.

DE PAPAVERE. CAP. LXIX.

PA P A V E R frigidum est, & modicæ humidū: et grana papaueris comesta somnum afferunt, et pruriginem prohibent, et esferuentes pediculos, et lendes ex ipsis nascentes compescit: ut sic homo quietem in somno habere potest. Et eadem grana in aquam posita, et in tumorem uersa, comedi possunt: sed cruda meliora et utiliora sunt quam cocta. Oleum uero quod ex eis exprimitur, hominem non nutrit, nec reficit, nec sanitatem, nec infirmitatem ei ad plenum affert. Nam liquor eorundem granorum magis lacteus est, quam uinosus, et ideo frigidus est: quoniam cum ipsa premuntur, quod in eis magis frigidum est emittunt.

DE TANACETO. CAP. LXX.

TA N A C E T V M calidum existit, et contra omnes superfluentes et effluentes humores ualet. Nam qui catarrum habet, et inde tussitat: tanacetum comedat aut in sorbiciuncula, aut in tortellis, aut cum carnibus, aut aliquo alio modo, et sic cum alijs cōdimentis temperatum bono calore suo compescit humores, ne in illo supercrescant: et ita deficient. Et qui siccam tussim habet: cum farina et tanaceto sorbiciunculam parat, et sæpe comedat, et ariditas et interiora ulcera tussis soluentur, et sordes exsiccando eiecit, et melius habebit. Sed et qui in stomacho propter diuersos et malos cibos grauitatem et ponderositatem habet: ius aliquod absq; oleribus, et alijs herbis coctum accipiat, et in illud tanacetum ponat, et denuo coquat, et coctum sæpe comedat: et stomachum illius leuem facit, et suauem digestionem parat. Et quicumq; urinam emittere non potest, ita tamen quod a calculo nō constringitur: tanacetum tundat, et succum eius per pannum colet, et modicum uini addat, et sæpe bibat: et a constrictione urinæ soluitur. Mulier ergo quæ obstrusa menstrua patitur, et inde dolet, accipiat tanacetū, et febrifugam æquali pondere, et uullenam aliquantū plus quam unius istorum sit, et eas coquat aperto et fluente flumine, quod et sole et aëre temperatur: et tunc etiam sumat lateres, et eos in ignem ponat, et assum balneum cum prædicta aqua et herbis faciat. Cumq; hoc balneum intrauerit, super scabellum herbas calidas ponat, et desuper sedeat. Et si iterum infrigidatæ fuerint, eas iterum in prædicta aqua calefaciat. Et hoc faciat quamdiu in balneo illo sedet: ut per humores herbarum istarum, cutis et caro illius exterius et matrix interius mollificetur, et ut uenæ eius quæ clausæ sunt aperiantur. Deinde sumat riselbire, et ad eorum tertiam partem millefolium, et rutam quasi tertiam partem millefolij, et tantum de aristologia longa ut riselbire et millefolij est, et plurimum de dictamno, et has in

Ad Catarrū.

Tussim.

Urinam.

Menstrua.

mortario trndat, & bono & puro uino in olla coquat, & coctas cum ui- **A**
no illo in facellū fundat, & insuper gariofyl. quantum habere potest, &
de albo pipere minus quam gariofyl. et hæc simul terat, & satis de nouo
& recente melle, quod absq; sorde est, addat, & in optimo uino feruere fa-
ciat, & ad prædictas herbas in facellum fundat: & ex his claretum paret:
& per singulos dies ieiuna & pransa illud bibat. Sed non in præfato bal-
neo. quoniam balneum hominem aliquantum constringit. Et sic faciat
dum soluatur. Sed interim dum præfatum constrictionem sanguinis pa-
titur, bouinas carnes, & alios grossos & fortes cibos deuitet, & suaves ci-
bos comedat, & uinum bibat. Sed interim aquam bibitura, aquam putei
bibat, & aquas salientis & fluētis fontis deuitet. quoniam alijs aquis alijs
quantum asperiores sunt.

DE ARTEMISIA. Cap. LXXI.

ARTEMISIA ualde calida est, & succus eius ualde utilis.
Et si coquitur, & in cibo sumitur, suauis calore suo infirma uiscera
sanat, & frigidum stomachum calefacit. Sed si quis comederit, aut bi-
berit unde dolet: artemisiam cum carnibus, aut cum sagimine, aut cum o-
leribus, aut in alio condimento coquat et comedat, & putredinem quam
in prioribus cibis & potibus sibi attraxit aufert et fugat. Sed et si trof-
fo, & mali humores, rupte cute absq; uenenato ulcere in aliquo loco cor-
poris hominis coadunati effluunt: homo ille artemisiam accipiat, et expri-
mat, & eidem succo mel addat, ita ut succus artemisiæ mel excedat: et sic **B**
locum doloris perungat. Mox etiam clarum de albugine o-
ui factum superilliniat, & panno desuper liget. Et
hoc tam diu faciat dum sanetur.

DE BORITH. CAP. LXXII.

BORITH calida & humida est. Homo qui in oculis caligat, **Ad oculos ca-**
rubeum pannum de serico accipiat, & borith confringens desu- **ligantes.**
per illiniat, & ad uocem super oculos suos ita illinitum ponat, & hoc sæ-
pe faciat, & caliginem oculorum fugabit. Quod si de eadem inunctione
oculos quicquam interius tetigerit, non eos nocebit. Si enim albus, uel ui-
ridis color in eodem serico esset, in illo succus borith deflueret, nec ui-
res suas in eo retineret. Sed et cui aures tinnierint, ita quod inde quasi **Tinnitum**
surdus est, sufficienter de borith accipiat, et super filtrum cas liniat, et su- **aurium.**
per totum collum suum, et super occiput, et usq; ad aures suas, non autē
super aures ponat et liget: et hoc sæpe faciat, et tinnitus aurium cessabit.
Et si quis in pectore dumpset, borith in fumo aliquantū aridas faciat, et **Pectus.**
sic sæpe comedat, et dumpfedim aliquantū compescunt:
quamuis modice. quoniam prauos humores qui pul-
monē ledunt, etiā fugant. Sed et qui interius in
corpe per ulcera uiscerū dolet: surfures tritici tollat, et in patella cū borith.

Calefaciat, & super pannum ponat, & ita calidas uentri, & umbilico suo circumponat, & curabitur.

H **DE HUMULO. Cap. LXXIII.**

HUMULVS calidus & aridus est, sed tamen modicum humiditatis habet, & ad utilitatem hominis non multum ualet, quia melancholiam crescere facit, & mentem hominis tristem parat, & uiscera eius ariditate sua grauat. Sed tamen amaritudine sua quasdam putredines in potibus, prohibet quibus additur, ita quod tanto diutius durare possint.

Z **DE ZIZANIA. Cap. LXXV.**

ZIZANIA calida & arida sunt, & homini ad cibum non ualent. quia inde doleret: pecoribus autem ad pastum nec profunt, nec multum obsunt. Si quis autem in capite ulcera habet, ita tamen quod scabies capitis non sint: zizania tundat, & assum lardum comisceat: & cum his ulcera quae in capite suo sunt saepe perungat, & ulcera illa emordent & sanant. Item qui scabiem in capite habet, zizania contundat, & eis modicum butyri addat. & cum his scabiem saepe perungat, & curabitur. Et quem muscae infestant, zizania ad puluerem contundat, & mel commisceat, & ubi multae sunt in parietem liniat, & infirmabuntur, et cadent.

Ad ulcera capitis.

Scabiem capitis.

Muscas.

R **DE ROSA. Cap. LXXVI.**

ROSA frigida est, & idem frigus utile temperamentum in se habet. Homo autem qui in oculis dolet, & caligat: in mane ortu iam die folium rosae oculis suis superponat, & humorem eis extrahit, & eos clarificat. Sed & qui modica ulcera in corpore suo habet, superponat rosam, et liuorem ab eis extrahit. Et qui praecipuus est in ira, rosam accipiat, et minus de salvia, et in puluerem terat: et in hora illa cum ita in ipso surgit, naribus suis apponat. Nam salvia consolatur, rosa laetificat.

Ulcerata.

Iram.

Rosa accipiat, et ad medietatem ipsius salvia, recente quoque aruina quae insulsa est addita, et haec in aqua simul coquantur, ut inde unguentum fiat: et ubi homo a crampho, uel a paralisi fatigatur, ipso unguento ibidem inungatur, et melius habebit.

L **DE LILIO. Cap. LXXVII.**

Ad Leporam albam.

LILIVM frigidum existit. Si quis albam lepram in corpore suo habet, caput radicis lilij accipiat, et illud cum ueteri aruina fortiter tundat, et in patella dissoluat, et in uasculum ponat, et cum illo se frequenter inungat, prius calefacto unguento, et sanabitur. Et qui urstiche habet, lac caprinum saepe bibat, ut ex eo perfecte exeant: et radicem et stirpem ac folia liliorum accipiat, et ea contundat, et succum istorum exprimat, et cum aruina in simul commisceat, et se perungat: et dolores illos aufert. Sed tamen antequam se unguento hoc inungat, lac caprinum saepe bibat.

DE PSILLIO. Cap. LXXVIII.

P S I L L I V M frigidum est, in illa tamen frigiditate dulce temperamentum habet. Et qui illud in uino coquit, & uinum calidum bibit, fortes febres ab ipso compescit, & oppressam mentem hominis lætificat, & cerebrum eius ad sanitatem iuuat & confortat. Sed & qui febres in stomacho habet: psillium in uino coquat, et uino effuso psillium in pannum ponat, & calidum super stomachum suum liget, & febres fugabit. A
Ad febres.

DE SPICA. Cap. LXXIX.

S P I C A calida & sicca est, et calor eius sanus est. Qui autem spicam cum uino coquit, uel si uinum non habet, cum melle & aquæ eam coquat, & ita tepidam sæpe bibat, dolorem iecoris, et pulmonis, et dumpfedim, qui in pectore hominis est, mitigat, et scientiam puram facit.

DE LVNGVVRTZ. Cap. LXXX.

L V N G V V R T Z frigida est, & modicum arida, nec multum ad utilitatem hominis ualet. Cum mali et foetidi humores noxium fumum ad cerebrum hominis emittunt, quod eundem fumum ad pulmonem ducit, & illum dolere facit: homo ille lungwurtz accipiat, et eam in aqua coquat, et non in uino. quia herba hæc cum uino cocta nimis fortis esset: & coctam in ollam mittat, & per septimanam bibat per pannum colatam. Et cum potus iste defecerit, iterum alium eodem modo coquat. Ieiunus autem per singulos dies eum bibat: postquam comederit, usque dum sanetur. Homo autem cui pulmo inflatus est, ita quod inde tussitat, et spiramen suum uix emittit et inmittit: lungwurtz herbam in uino coquat, et illud ieiunus sæpe bibat, & sanabitur. Nam si oues eam frequenter comedunt, sanæ & pingues fiunt, nec etiam lacti earum obest. B
Ad inflationem pulmonis.

DE SCOLOPENDRIA. Cap. LXXXI.

S C O L O P E N D R I A calida existit, & humida est, et iecori, et pulmone, & dolentibus uisceribus ualet. Unde homo scolopendriam accipiat, & in uino fortiter coquat, & purum mel addat, & iterum simul feruere faciat: et deinde longum piper, et bis tantum cinnamomi puluerizet, et cum prædicto uino iterum semel feruere faciat, et per pannum colet, et sic luterdranck faciat: et tam pransus quam ieiunus sæpe bibat. Et potus iste iecori prodest, et pulmonem purgat, et dolentia uiscera sanat. Et iterum quilibet homo scolopendriam in feruente sole, aut super calidum laterem suauiter arefaciat, et puluerizet: et puluerem istum ieiunus et pransus in manu sua sæpe lingat, et dolorem capitis et pectoris sui compescit. Sed et homo qui ab aliquo dolore ualde et repente infirmatur, et defectum in se sentit: mox de eodem puluere in calido uino bibat, et melius habebit.

Ad pulmonem
& iecur.

DE GENTIANA. Cap. LXXX.

Ad dolorem
cordis.

Febres.

GENTIANA satis calida existit. Qui autem dolorem cordis ita patitur, uelut cor eius uix subsistat, gentianā puluerizet, et puluerem istum in forbiciuncula, uel in iure comedat, & cor illius confortat. Sed & qui febrē in stomacho habet, eūdē puluerē in calido uino, & ignito chalybe calefacto saepe bibat, et stomachus eius de febre purgabitur.

DE SERPILLO. Cap. LXXXI.

Ad Scabiem.

Cerebrum.

SERPILLUM calidū est, et temperatum. Et qui infirmas carnes corporis habet, ita qđ caro eius uelut scabies exturgescit: serpillū aut cum carnibus, aut oleribus coctum saepe comedat, & carnes eius interius purgabuntur. Sed & qui minutam scabiem habet, ita quod pruriginem patitur: serpillū cum recenti aruina tundat, & ex ea unguentū faciat, & cum illo inungat, & sanitatem habebit. Et cui cerebrum infirmum, & uelut uacuū est: serpillum puluerizet, & puluerem istum farinae similae in aqua cōmiscet, & tortellos faciat, & eos saepe comedat: & cerebrum eius melius habebit.

DE MARRUBIO. Cap. LXXXII.

Aures surdas
Guttur.

Tussim.

Viscera.

MMARRUBIUM satis calidum existit, & satis de succo habet, & contra diuersas infirmitates ualet. Nam qui surdas aures habet, marrubium in aqua coquat, & eam de aqua auferat, & fumū eius calidum in aures suas ire permittat, & etiam calidum auribus & toto capiti suo circumponat, & auditum melius capiet. Et qui in gutture infirmatur, marrubium in aqua coquat, & per pannum colet, et bis tantum uini addat, & iterum in patella feruere faciat, satis sagiminis addito: & saepe bibat, et sanabitur. Sed & qui tussim habet, foeniculū, & anetum æqualis ponderis accipiat, & tertiam partem de marrubio addat, & hæc in uino coquat, & per pannū colet: & bibat, & tussis cessabit. Et qui infirma, aut fracta uiscera habet, marrubiū cum uino satis de melle addito coquat, & coctum in olla dimittat, et in frigidatū saepe bibat, et uiscera sanat.

DE LAUENDULA. Cap. LXXXIII.

Ad Pediculos.

LAUENDULA calida et arida est: quia modicum succi habet, et homini ad comedendum non ualet, sed tamen fortem odorem habet. Homo autem qui pediculos habet, si lauendulam frequenter odoret, pediculi in eo morientur. Et odor eius oculos clarificat, quia quandam uirtutem fortissimorum, et etiam utilitatem amarissimorum aromatum in se habet: et ideo etiam plurimas malas res constringit: et ex hoc maligni spiritus exterrentur.

De FOENUGRÆCO. Cap. LXXXIII.

FOE N U M græcum calidum est, et temperatum, et quandam uim fortissimorum aromatum, et quandam austeritatem amarissimo-

rum habet, & ideo multis inutilibus rebus repugnat, quod etiam malignus spiritus abhorret & dedignantur. Si quis autem in capite dolet, quod etiam insanire uidetur: fenugrecum naribus suis apponat, & malum fenum furentium humorum compescit. Homo autem qui quotidianas febres habet, quæ sudorem sæpe educunt, & quæ cibum molestant: gramen fenugreci in æstate accipiat, et in hyeme semen eius tollat, & in uino calefaciat, & uinum illud calidum ieiunus sæpe bibat, & melius habebit. Sed et qui quartanas febres habet, fenugrecum in aqua coquat, & expressa aqua illud utrisque pedibus & tibis suis sæpe ad noctem calidum circumponat, & panno desuper liget, atque idem fenugrecum in uino calefactum, ut supra dictum est, sæpe bibat, & sanabitur.

A
Ad dolorem
capitis.

Febres quo-
tidianas.

Quartanas.

DE CICUTA. CAP. LXXXV.

CICUTA calida est, & periculum in se habet: ita ut si homo eam comederet, omnia bene & recte instituta in sanguine & in humoribus eius destrueret, & malas inundationes in eo faceret, quemadmodum procellæ inquietudines in aqua parant, & postquam procella hæc cessaret, pessimos liuores & infirmitates in homine relinqueret.

Sed ille qui contis et fustibus ualde percussus est, aut qui de altitudine cecidit, ita quod caro & membra eius concitata sunt: cicutam in aqua coquat, & expressa aqua illam super membra in quibus dolet ponat, & panno desuper liget, & humores qui ibi collecti sunt dissipabit. Et etiam homo qui aut de impulsu, aut iactu, aut ictu inter cutem et carnem intumuit: cicutam in aqua calefaciat, & eam super tumorem calidam liget, & tumorem illum fugabit. Si autem quispiam homo in aliquo membro suo ex aliqua infirmitate de se ipso tumet, ad tumorem istum expellendum cicuta non ualet.

B

DE SEMPERVIVA. CAP. LXXXVI.

SEMPERVIVA frigida est, et utilis non est homini ad comedendum. quia pinguis naturæ est. Nam si quis surdus in auribus est, ita quod auditu caret: lac femine tollat, quæ masculum peperit cum iam decem, aut duodecim septimanæ sunt quod filium genuit, & modicum plus de succo semperuiuæ lacti huic addat, & in aurem suam aut tres, aut quatuor guttas de eodem modice immitti faciat: & hoc fieri sæpe permittat, & auditum recipiet.

Ad auditum.

DE BRIONIA. CAP. LXXXVII.

BRIONIA calida est, et est inutilis ad usum hominis, uelut herba in qua nulla utilitas est: et calor eius periculosus est, ubi in loco uenenum paratur. Nam si ibi in igne incenditur, ita quod odor eius idem uenenum tangit, uires illius minuit. sicut etiam uinum uires suas amittit, quod per noctem in cypho dimittitur. Et si in ignem mittitur, et uelut rapa affertur, et deinde ita calida ab igne tollitur, et in frustra inscissatur, odorem emittit: et odor ille si serpentem, aut rubetam tetigerit, eos ita

F

Clædit, quod serpens spumat, & quod rubeta inde ita dolet, quod de loco suo fugit. Sed & si odor eius hominem tetigerit, eum dolere facit, nisi rutam prius comederit. quia tam indignos & molestos humores in se habet, quod tam hominem quam prauos uermes occidit. Quod si pedes hominis per ulcera uulnerati sunt: brioniam in aqua coquat, & aqua effusa eandem herbam calidam super pedes suos ubi ulcera sunt ponat, & putredinem eorum aufert.

Ad ulcera
pedum,

DE FRASICA. CAP. LXXXIX.

FRASICA frigida existit: & tam periculosum succū præ quibusdam alijs herbis habet, sicut etiam aliquis uermis peior et acerbior est quam alius. Vbi autem homo magna et eminentia ulcera in se habet, frasicam in aqua coquat, & calidam super ulcera sua ponat, & sæpe hoc faciat, & sanabitur. Si autem homo ferro uulneratus est, & si tunc frasicam hoc modo uulneri suo apponit, periculosum est ipsi. quia in superficie cutem exterius repente sanat, & tabē interius dimittit. quia facta ulcera præcipitanter exterius contrahit, & sic intetius lædit: nisi prius alijs bonis aromatibus & unguentis interius curentur. Sed si inter cutem & carnem hominis maculæ, aut pustulæ erumpunt: tunc frastica in aqua coquatur, & eis calida superponatur, et sanabitur. Et pecoribus similiter fiat, si talia ulcera habuerint.

DE SANICVLA. CAP. XC.

SANICVLA calida est, & temperamentum in se habet: & succus eius suauis & sanus est, & infirmo stomacho, & infirmis uisceribus ualde bona est. Nam in æstate cum uiridis est, homo eam radicibus eradicet, & in aqua coquat, et aquam istam per pannum colet, & mel et modicum liquirici addat: et sic purū potum faciat, & eū pransus sæpe bibat, & potus iste liuorem de stomacho aufert, & infirma uiscera sanat. Sed & homo saniculam in sole paulatim exsiccet, ne uires eius minuantur, et siccatam moderate puluerizet, ne per totum cōminuatur: et puluerem istum ad hyemem seruet, & in hyeme uinū cum modico melle & liquiricio feruere faciat, & ei puluerem istū immittat, & pransus sæpe bibat: et liuorem a stomacho illius purgat, et dolentia uiscera ad sanitatē re-
Vulnera. ducit. Qui autem ferro uulneratus est: succū saniculæ exprimat, et eam in aquā fundat, et pransus bibat, et uulnera eius interius purgat, et bene sanat.

DE HERMODACTILO. CAP. XCI.

HERMODACTILVS frigidus & aridus est: & in eo nec salus, nec sanitas est, & nulli hominum ad comedendum ualet. Et si quis homo eum comederit, ad breue tempus caro eius inde quidam exterius crescit. quoniam interius uis eius deficit, quæ carnem aliquantum extollit quasi crescat: et quod inde etiam sæpe moritur. quoniam ipsi magis uenenum quam sanitas est. Sed si pecus hermodaculum comederit, non inde quidem morietur, sed tamen tardum et prauum inde erit.

FILIX ualde calida est, & arida, & modicum succum in se habet: sed multam uirtutem in se tenet, & talem uirtutem, quod diabolus ipsam fugit: & etiam quasdam uirtutes tenet quæ uirtuti solis assimilantur. quia ut sol obscura illuminat, sic ipsa fantasias fugat: et ideo maligni spiritus eam dedignant. Nam in loco illo ubi crescit, diabolus illusiones suas raro exercet: & domum & locum in quo est, diabolus deuitat & abhorret: & fulgura, & tonitrua, & grauedo ibi raro cadunt. Sed & hominem qui eam apud se portat, magica & inuocationes dæmonū, & diabolica uerba, et alia fantasmata deuitant. Et si etiam aliqua imago secundum aliquem hominem paratur ad læsionem & amorem illius: & si tunc ille filicem apud se habet, eum nocere non ualet. Nam homo interdum per imaginem maledicitur, ita quod inde læditur et amens fit. Cum enim diabolus hominem in paradiso sibi attraxit, quoddam signū memoriale in diabolo factum est, quod in eo usq; ad nouissimum diem permanebit. Et cum ipse per aliqua uerba, quæ præ deceptiones eius aliquando facta sunt, interdum ab homine aduocatur: signum hoc quod in eo remansit tangitur, & ita ille prouocatus et illectus, multociens per uerba illa aut hominem lædit, aut uoluntatem eius implet super quem dicuntur. Et sicut homo bonam et malam scientiam habet, ita etiam bonæ et malæ herbe ad hominem creatæ sunt. Succus enim filicis positus est ad sapientiam, et in honestate naturæ est, et in significatione boni et sanctitatis, et ideo omnia mala et magica illam fugiunt, et deuitant. Vnde etiam cum mulier infantem iam parit, filix illi circumponatur, et inde in cunam infantis, et diabolus tanto minus ei insidiatur. In æstate quoq; cum uiridis est, homo folia eius super oculos suos sæpe ponat, et sic dormiat, et oculos illius clarificat. Sed et qui surdus est, ita quod auditu caret, semen filicis in panniolum liget, et in aurem in qua surdus est sæpe ponat: cauens, ne in caput per aurem intret, et auditum recipiet. Et qui paralysim in lingua patitur, ita quod loqui nō potest: semen filicis sub linguam suam ponat, et paralisis in lingua cessabit.

Contra illusiones spirituum.

B

Ad oculos.

Surditatem.

Paralysim.

POLYPODIUM calidum et siccum est. Homo qui in uisceribus dolet: si macer est, et si non multum infirmatur, polypodium accipiat, & secundum eius tertiam partem saluam ei addat, & in puluerem redigat, et puluerem istum sæpe comedat, et malos humores minuit. Quod si idem homo multum infirmatur: uinum melle addito ad ignem coquat, et per pannum colatum in frigidari permittat, et prædictum puluerem immittat, et bibat. Homo autem qui in uisceribus sanus est, et qui pingues carnes corporis habet, nec puluerem istum comedat, nec potum bibat: ne sani humores in eo debilitentur.

Ad uiscera.

DE HVME LA. CAP. XCIII.

HVME LA tepidum frigus in se habet, et quendam torporem, qui luxuriam in homine excitat, et qui eum infatuat. Nam in hoīe illo qui eam comederit, aut in potu sumpserit, luxuriā parat. quem admodum forte uinū facit cum illud homo biberit: & ideo pene ad nullam medicinam ualet. quia nec multas uires, nec sanitatem per se habet, nisi alijs herbulis aut pigmentis addatur.

DE HASELVVRTZ. CAP. XCV.

HASELVVRTZ ualde calida est, & periculosam uim in se habet, & similis tempestati: & naturam hominis magis destituit quam ei ad sanitatem profit. Nam si homini ad comedendum daretur, qui aut acutam, aut febres haberet, aut qui a paralisi fatigaretur, maiore dolorē ei inferret. Et si pregnans mulier eam comederet, aut moreretur, aut infantem cum periculo corporis sui abortiret.

DE HERBA AARON CAP. XCVI.

HERBA AARON nec tepida, nec nimis fortis est, sed æqualem & temperatū calorem habet. quemadmodum sol post auroram suauem calorem tenet, & ideo ad quęq; flecti potest. Et cum in aliquo homine tabes eius in nigram pustulam uertitur, in qua mors hominis est: tunc illi aut radix, aut folia herbę huius ad comedendum datur, & pustulam illam mitigat, ita quod suauiter deficit. Sed & homo qui liuosas febres in stomacho habet, de quibus quotidianę, tertianę, quartanę oriuntur: radicem herbę aaron in puro uino coquat, & infri- gescere permittat: & postea ignitum chalybem immittat, ut sic denuo calefiat, & ita calidum bibat: & febres ab eo ita aufert, ut ignis niuem defluere facit. Homo autem in quo melancholia crescit, acrem animum habet, & semper tristis est: iste uinum cum radice aaron coctum sæpe bibat, & melancholiam in ipso minuit.

Ad pustulam
nigram.

D
Febres.

Melancholiā.

DE STIGNO. CAP. XCVII.

STIGNVS frigus in se habet, sed tamen tedium & torporem in eodem frigore tenet: & in loco ubi crescit, diabolica suggestione aliquam partem & communionem artis suę exercere studet. Et hæc herba periculosa est homini ad comedendum et bibendum. quia spiritum eius excutit quasi mortuus sit. Sed tamē si homo magnis ulceribus in cute & in carne sua perforatus est: accipiat modicū aruinę anseris, et de ceruina & hircino sepo quantū habere poterit, & eis guttam unam cum penina de succo stigni addat, & insimul commisceat, hoc modo unguentum faciens: & cum eodē illa magna ulcera moderate & non sæpe perungat, ne inde lædatur. Et ideo modicū de succo stigni addat. quia si ex eo multum addiderit, carnem ipsius comedet, & perforabit. Recte autem temperatum sanat, ut prædictum est.

Ad ulcera
magna.

DE CARDO. CAP. XCVIII.

CARDVS niger uenenum dicitur, & repentinum calorem habet, qui carnem hominis urit: & etiam indignam humiditatem, quæ eandem destituit habet. Et nulla alia utilitas in ea est, nisi ut medicinarum philosophi inuenerunt, scilicet quod contra induratū stomachū quibusdam potionibus additur, quatenus per eam inutilem, utilia medicamenta temperentur.

DE DEVVRTZ. CAP. XCIX.

DEVVRTZ calida & arida est, & fortes uires habet, & in natura sua munda est. Si quis autem homo eam ut aliam herbam sæpe comedat, stomachum eius purgat, et caliginem oculorum aufert.

DE ESULA. CAP. C.

ESULA calida & sicca est, & ad multa utilis. Nam homo qui paralysim habet, uel eum in membris suis comedit, et qui etiam inquietam paralysim intrinsecus in corpore suo habet, ita ut inde plurimis & diuersis cogitationibus in se fatigetur, uelut scientia eius in ipso euanescat: iste esulā cū uino et melle coquat, & per pannū colet, & pransus et ad noctem tepidā sæpe bibat, & eandem esulam in uino coctā super pectus suū calidū ponat, & panno desuper liget, & melius habebit, si sæpe fecerit. Sed & liquiriciū, & brioniā æquo pōdere homo puluerizet, et esulæ tantum quantum illorū duorū est accipiat, & cōmiscet modico lucido, aut asso sale addito, & puluerē hoc modo paratū tam ieiunus quam pransus sæpe comedat, & uocē eius serenā facit, pectus illius sanat, & uelut lucidum aērē lucidū parat, & paralysim ita deprimat & minuit, qđ mēbra illius, eam non franguntur, et quod intelligentiā mentis suæ non amittit.

DE QVINQVEFOLIO. CAP. CI.

QVINQVEFOLIUM ualde cal. est, et succus eius modicā humiditatem habet, & contra fortes febres ualet. Vnde homo qui fories febres patitur, de quinq̄folio sufficienter in mortario contundat, et huic farinā similē cū aqua cōmiscet quasi tortellū facere uelit, et eandē massam cū oleo oliuæ, aut papaueris liquefaciat ut mollis fiat: et cum eo cambineū pannū illinat, totū uentrē suū circūcingens: et dimidia die, uel nocte transacta eundē pannū auferat, et iterū ad ignē calefaciat, et uentri suo circūponat: et sic sæpe faciens febres fugabunt, et hominē eructuare facit. Et si quis in oculis caliginē patitur: quinq̄foliū in purum uinū ponat, et terat, et succū eius per pannū colet, et uinū illud in æreo uasculo seruet. Et cū dormitū uadit, de ipso circa oculos suos illinat, ita ut etiā oculos modice intret: et hoc sepe faciat, et caliginē oculorum aufert. Sed et qui regiū morbū habet: cū quinq̄folio, et farina similē modicos tortellos faciat, et per nouē dies ex his ieiunus comedat, et curabit.

DE MANDRAGORA. CAP. CII.

MANDRAGORA calidā est, et aliquantū aquosa: et de terra de qua Adā creatus est dilatata est, et propter similitudinem

A

Ad Paralysim

B

Ad febres

Caliginē oculorum.

Morbum regium.

Contra in-
continentiã.

C hominis, suggestio diaboli huic plus quã alijs herbis insidiatur & adest. Et ideo cum de terra effoditur, mox in salientem fontem per diem & noctem ponat: et sic omne malũ, et contrarius humor qui in ipsa est eijcit, ita ut amplius ad magica & ad fantastica non ualeat. Quod si aliquis uir aut per magica, aut per ardorẽ corporis sui incontinens est: accipiat speciem foeminæ herbę huius quæ in prædicto fonte purgata est, et quod in ea inter pectus et umbilicũ est abscindat, & super umbilicũ suum per tres dies & noctes ligatũ habeat: et postea idẽ frustũ in duas partes diuidat, & super utrumq; ilium partem unam per tres dies & noctes ligatam teneat. Quod si foemina eundem ardorẽ in corpore suo patitur, speciem masculi inter pectus & umbilicũ accipiat, & sicut supra dictũ est et ipsa cum ea faciat. Sed & dextrã manum eius puluerizet, modicum de camphora addens, & puluerem istum comedat, et ardor ille extinguetur. Sed et qui in capite suo qualicunq; infirmitate dolet, de capite eiusdem herbæ comedat quomocunq; uelit: aut si in collo dolet, de collo illius: uel si in dorso, de dorso illius: aut in quocunq; membro dolet, de simili membro eiusdem herbę manducet, & melius habebit. Species autem masculi eiusdem herbæ ad medicamenta plus quã mulieris ualet. quoniam masculus muliere fortior est. Et si aliquis homo in natura sua, cõplexionis huius est, quod tristis et in erumnis semper est: mandragorã cũ iam de saliente fonte ablata, ut prædictũ est, in lectũ suum iuxta se ponat, ut de sudore suo eadẽ herba incalescat, et ut ipse calorẽ suscipiat, & dicat, Domine, qui hominẽ de limo terræ absq; dolore fecisti, terram istam quæ nunquã preuaricata est, iuxta me pono, ut etiam terra mea pacem illam sentiat sicut eam creasti. Quod si mandragorã non habet: primũ erumpentes grossos de fago accipiat, qm̃ eandẽ naturam prosperitatis in hoc opere contra assiduã tristitiã cordis habet: sed ita eos de ramusculis suis abrũpat, ne eos frangat: & eos in lectũ suum iuxta se ponens, eadem uerba quæ prædicta sunt super eos dicat, et læticiã percipiet, et in corde suo medelam sentiet. Sed et idẽ de cedro, et aspin tristis homo facere poterit, et curabitũ ut præfatũ est.

Superstitio-
sum.

Ad unguis
scabiosos.

V DE VVINDA. CAP. CIII.

V VINDA frigida est, nec multum utilis, nec inutrlis. Si aliquis homo eam comederet, nec inde doleret, nec ei prodesset. Sed si unguis in aliquo homine scabiem incipiunt habere: ille uuindam contundat, & modicũ utui argenti addat, & cõmiscet, & super scabiosos unguis ponat, & constringat: & sic aliquamdiu faciat, & pulchri fient.

Albuginem
oculoru.

A DE APIAGO. CAP. CIIII.

A P I A G O calida est, et homo qui eam comederit, in risum libenter mouet, qm̃ calor eius splen tangit, et inde cor lætat. Cui albugo in oculo crescit, eam eradicet, & statim in salientem fontem per noctem ponat, & deinde ablatã in patella modice calefaciat, & calidam super oculum in quo albugo crescit ponat: & hoc per tres noctes faciat.

& albugo euanesct.

A

DE SOLSEQVIO. CAP. CV.

SVNNENVIRBEL calida et humida est, et in natura sua ad honorem tendit. Sed homo qui eam apud se habet, ab alijs hominibus, sicut & ille qui super alios esse appetit, ab alijs diligere non potest.

Qui autem circa pectus dolet, & inde raucam uocem habet: eandem herbam, & maiorem lappam æquali pondere in puro uino coquat, & per pannum colet, & pransus et ad noctem sæpe bibat, & melius habebit. Et qui rectam digestionem non habet, eandem herbam, & maiorem lappam æquali pondere ad solem, aut super ignitum laterem exsiccat, & puluerizat, & huic pulueri secundum tertiam partem unius istorum lucidum, aut assum sal addat, et cum melle ex eo potum faciat, et pransus, et ad noctem sæpe bibat, & rectam digestionem habebit.

Ad pectus.

Digestionem.

DE LYLIM. CAP. CVI.

LYLIM ualde calida est. Et homo qui aut de splene, aut de stomacho, aut de infirmis uisceribus spiramen difficulter emittit, & inmittit, uel circa pectus suum contritus sit, ita tamen quod in pulmone non dolet: lylim cum bona ceruisia, modico melle addito coquat, uel si ceruisiam habere non poterit, cum saliente fonte, melle addito per pannum colet, & pransus & ieiunus, et cum dormitum uadit sæpe bibat, et lenitatem & bonam eructationem ei facit. Sed & qui infirmos humores in se habet, ex quibus flegma in ipso crescit, lylim in puro uino coquat, & poleium in modico aceto contundat, & cum uino in quo præfata herba cocta est feruere faciat, & per pannum colet, atque in uasculo aliquo fortiter obtegat, usque dum infrigescat: & sic pransus & ad noctem sæpe bibat, et humores in ipso purgat, et flegma minuit, quemadmodum uulnus purgatur.

B

Ad flegma purgandum.

DE MALVA CAP. CVII.

MALVA moderatam frigiditatem in se habet, ut ros, et ut aer in mane temperatus est. Et si diuersis febribus melancholia tacta cerebrum hominis dolere facit: maluam, et bis tantum saluam in mortario tundat, et hæc modico oleo oliuæ aspergat, et hoc a fronte per uerticem usque ad occiput suum ponat, et panno liget, et hoc per triduum faciat: et in his tribus diebus circa noctem, aut oleo oliuæ, aut aceto renouabit: et insuper sic faciat, usque dum melius habeat. Ut homo uisum oculorum clarificet, supra maluam rorem quærat, uel supra windam, uel supra folia piri, uel quercus, uel fagi (quoniam hæc suauia sunt) et rorem quem in nocte, uel in mane inuenerit, cum nox clara et pura et suauis est, palpebras et alia oculorum suorum circumungat, et post hoc parumper dormiat. Sed nullus homo maluam crudam comedat. quia illi quasi quoddam uenenum effert. quoniam liuosa est. Illi autem qui infirmum stomachum habet, bona est, cum iam crescere incipit cocta, et sagimine addito. quia digestionem aliquantum parat. Et pro hac necessitate infirmus

Ad uisum.

C maluam comedat, sed tamē moderate: sanus autem eam omnino deuitet.

DE CARDO. Cap. CVIII.

CARDVS tam lenis quam hirsutus uelocē calorem habet, qui tamen cito torpet, quia de terra sudat. Et sudor iste de quo herba hæc nascitur, hirsutus est: & horum nullus utilis est ad comedendum crudus. Sed tamen si cardus hirsutus coquitur, & comeditur, sanis hominibus nec multum obest, nec prodest, quia nec sanguini, uec pinguedini eius confert, sed tantum esuriem aufert. Infirmos autem tam coctus quam crudus lædit.

DE LAPPA. CAP. CIX.

LAPPA contrarium calorem aliquantum habet, & de succo et sudore terræ crescit, & utilis & inutilis est. Nam radix et stirps eius ad nullam utilitatem ualet: & folia eius tam cocta quam cruda periculosa sunt homini ad comedendum: præter illum cui calculus in corpore nascitur. Et ille folia herbæ huius optimo uino coquat, & uinū hoc per pannum colatum tam pransus quam ieiunus calidum bibat, & calculus conteritur. Homo quoque flores lappæ, & concham testudinis puluerizet, ut plus sit pulueris de concha, & in scabiem capitis puluerem per quindecim, aut per nouem dies proijciat, & in quinta die caput eius cum lixiua quæ de fagineo cinere fit lauet, & sanabitur.

Ad Calculū.

Scabiem
capitis.

DE VEHDYSTEL. CAP. CX.

VEHDYSTEL frigiditatē quæ de rore est in se habet, & ualde utilis est. Si quis a stechedo in corde, seu in alio aliquo membrorum suorum dolet: uehdystel accipiat, & modicum minus de orethder selbim, & hæc in modica aqua in succum redigat, & statim in ipsa hora cum a stechedo fatigatur sic bibat, & melius habebit.

DE VRTICA. CAP. CXI.

VRTICA ualde calida est in genere suo, & nullo modo ualet ut cruda comedatur, propter asperitatem suam: sed cum nouiter de terra procedit, cocta ad cibos utilis est hominibus, quia stomachū eorum purgat, & liuorem ab eo aufert. Et hoc facit quodlibet genus urticæ. Si de noxijs & malis humoribus qui in homine uenenosi sunt, uermes in aliquo homine excreuerint: ille succum ardentis urticæ, & succū blandoniæ pari pondere, & succum de folijs nucis, uel de cortice eiusdem arboris quantum illorum duorum est accipiat, & modicum aceti, & plurimum mellis addat: & in noua olla feruere faciat, et spumam superius abijciat: et postquam efferbuerit, de igne tollat, et per quindecim dies istud modice ieiunus bibat, sed post cibū sufficienter: & uermes in eo morientur. Et homo qui absque uoluntate sua obliuiosus est, urentem urticam ad succum contundat, et modicum olei oliuæ addat: et cum dormitum uadit, pectus

Ad Vermes
corporis.

Ad memoriā

suum et timpona cum eo perungat, et hoc sæpe faciat, et obliuio in eo mi- **A**
nuetur. Et si feruor reumatis de naribus equi fluit, ita quod inde hou-
set: urentem urticam, et plus de libistico in aqua coque, et fumum istum
calidum in nares & os eius fræno imposito transire permitte, & sanabi-
tur. Quod si equus in uentre dolet: urentem urticam, et plus de libisti-
co pabulo eius sæpe commisce, ut simul comedat, et sanabitur.

DE PLANTAGINE CAP. CXII.

P L A N T A G O calida et sicca est. Et homo qui per parali- **Ad paralifim**
sim fatigatur: plantaginis succum exprimat, et per pannum cola-
tum, aut uino, aut melle tēperet, et bibat, et paralifis ab eo cessabit. Sed **Glandes.**
et qui glandes in se habet, radicem plantaginis igne asset, et calidam super
eas ponat, et panno liget, et melius habebit. Non autem nimium super-
ponat, quia inde læderetur. Sed et qui a stechedo fatigatur: folia plan-
taginis in aqua coquat, et calida superponat ubi dolet, et curabitur.

Quod si aranea, aut alius uermis hominem tetigerit, aut fixerit: mox **Ictum araneæ**
succo plantaginis ungat, et curabitur. Et si uir, uel foemina maleficium
comederit, aut biberit, unde ad turpem amorem accenditur: succū plan-
taginis bibat, et postea aliquam fortem potionem accipiat, et post purga-
tionem leuius habebit. Si autem homini in aliquo loco os casu frangi- **Fracturam**
tur: radices plantaginis in mel inscidat, et ieiunus quotidie comedat, et **ollis.**
etiam uirida folia maluæ, et quinquies plus de folijs, uel radicibus plan- **B**
taginis cum aqua in noua olla modice coquat, et ita calidas loco illi ubi
dolet frequenter superponat, et fractum os sanabitur.

DE MENVA. CAP. CXIII.

M E N V A calida et sicca est: et si folium eius super fractum ul-
cus ponitur, uenenum extrahit, et sanat: sed etiam in pulmento
cocta, et comesta, sanat dolentia uiscera.

DE VIOLA. CAP. CXIII.

V I O L A est inter calidum et humidum, sed præcipue tempera-
ti frigoris: et de suauitate et lenitate aëris crescit. Homo enim
oleum oliuæ ad solem, aut ad ignē in noua olla feruere faciat: et dum ser- **Ad caliginem**
uet, uiolas immittat, ut ab eis inspisseēt, et in uitreum uas ponat, et seruet. **oculorum.**
Et ad noctem cum eodem oculos et palpebras circumungat, ita ne ocu-
los interius tangat: et caliginem eorum fugabit. Et homo qui igneos
oculos habet, et in eis caligat et dolet: succū uiolæ, et bis tantum succi ro-
sarum, et succi feniculi secundum tertiam partem rosarum accipiat, et his
modicum uini addat: et cum dormitum uadit, collyrium hoc circa oculos
suos ungat, cauens ne oculos interius tangat. Homo quoq; qui graui-
tatem in capite habet, aut in renibus, seu alicubi a paralifi fatigat: de suc-
co uiolæ per pannum extorqueat, et ei de hyrcino sepo sufficienter addat.

C et ad mediam partem sepi ueterem aruinam: et hæc in patella simul dissoluat, et sic unguentum faciat, et cum eo in capite, et alias ubi dolet, se perungat, et sic unguentum faciat, et cum eo in capite, et alias ubi dolet, se perungat, et melius habebit. Et si quis in capite dolet, aut cuius carnes cancri comedunt, aut si quolibet ulcera in corpore suo habet: succum uiolæ accipiat, & ad tertiam partem succi huius oleum oliuæ, & ad quantitatem succi uiolæ hircinum sepum: & hæc simul in noua olla feruere faciat, & unguentum parat. Et qui in capite dolet, cum hoc unguento frontem in transversum perungat, & melius habebit. Sed & ubi cancer, et alij uermes hominem comedunt: desuper unguatur, et morientur cum ex eo gustauerint. Et qui tertianas febres patitur: uiolam, et ad eius tertiam partem plantaginem, & pepperkraut bis tantum ut plantaginis accipiat: & herbulas istas cum aceto, aut affato sale frequenter comedat. Sed & si quis de melancholia per molestiam mente oppressus est, & pulmo eius inde læditur: hic uiolas in puro uino coquat, & eas per pannum colet: & mel, & galangam, & liquiriciam quantum uoluerit addat: & sic purum potum faciat, & bibat, & lætum illum faciet.

DE ATTRIPLICE.

CAP. CXV.

D **A** **T** **T** **R** **I** **P** **L** **E** **X** frigida est, sed tamen aliquantum temperata: & cum alijs cocta & comesta, bonam digestionem facit. Et si in homine scrofulæ crescere incipiunt: cum attriplice, & priselouche, & hyssopo pulmentum faciat, ita quod priselouches minus sit quam attriplicis, & hyssopi minus quam priselouches: & istud sæpe comedat, & scrofulæ siccabuntur.

DE ASERO. CAP. CXVI.

A **S** **E** **R** **V** **M** calidum & siccum est, & quasdam uires pigmentorum habet. Homo qui diu languet, & cui caro defecit: cum ea in aqua calefacta balneet, et in pulmento & in iure et cum carnibus coctum sæpe comedat, & multum ei proderit. Et si quis lixiuam cum ea fecerit, & caput suum frequenter inde lauetit, multas infirmitates de capite illius fugat. Sed & cui mali humores caput fatigant, ita quod aures eius uelut sonus aquarum tinniunt: aserum in aqua feruere faciat, & calidum capiti suo circumponat: & humores minuit, & auditum aperit. Homo quoque qui circa pectus, uel interius ulcera habet: aserum in balneo pectori suo circumponat, et melius habebit. Quod si etiam homo quolibet dolore in pulmone dolet, et inde raucitatem uocis habet: aserum, et modicum plus de basilica, et plus de humelim quam basilicæ sic in noua olla cum aqua coquat, ita ut aqua in olla herbas istas tertiam parte superexcedat, et per pannum colet. Et deinde nucem muscatam, et galangam ad tertiam partem nucis muscatæ, et de uisco piri bis tantum ut nucis muscatæ puluerizet, et puluerem istum cum optimo uino in noua

olla coquat, ita ut uinum puluerem istum in olla tertia parte superexcel- **A**
lat. Quod cum fecerit, denuo eundem puluerem cum uino, modico mel-
le addito, faciat in olla efferuere: & aquam cum prædictis herbis coctam
uino addat, ita ut bis tantum uini sit quantum aque. Et istud ante cibum
modice bibat: post cibum autem quantū uno halitu bibere potest, igni
to chalybe primum calefacto.

DE ABROTANO.

CAP. CXVII.

ABROTANVM calidum et siccum est, & odor eius melan-
choliā, & iracundiā in homine excitat, & caput fatigat.

Sed ubi prauæ maculæ, & immunda scabies in capite hominis nasci **Ad Scabiem**
incipiunt: succus eius sæpius infundatur, & caput illius curabitur. Et **capitis.**
ubi bulim in corpore hominis eriguntur, uel ubi membrū aliquod con-
trahitur: abrotanum tundatur, & eidem loco superponatur, & etiam per
ungatur, & melius habebit. Cum autem scabies & contractio membro-
rum immorantur, abrotanum mox auferatur. quia tunc magis lædit
quam profit.

DE CITHYSO.

CAP. CXVIII.

B

CITHYSVS CALIDVS et siccus est, et ad pascua pecu-
dum utilis, et contra caliginem oculorum. Flores cithysi oleo
oliuæ inponantur, & in illo sine coctione comminuantur: & mox palpe- **Caliginem**
bræ & oculi caligantes circumungantur, & solummodo illa hora cum **oculorum.**
oculi inungendi sunt, in præfatum oleum mittantur, et oculis perunctis
statim eijciantur. quia in oleo diu durare non possunt. Si enim homo
sæpe hoc modo fecerit, caliginem oculorum suorum fugabit.

DE ABSINTHIO.

CAP. CXIX.

ABSINTHIVM ualde calidum est, & principalis magister **Ad dolorem**
contra omnes languores existit. Nam homo de succo absin- **capitis.**
thij calido uino sufficienter infundat, & caput suum totum cum eodem
temperamento madefaciat cum dormitum uadit, et laneo pileo caput su-
um totum usq; ad mane diei tegat, et dolorem capitis fortiter deprimat.

Si enim huorlen aures hominis intrauerint, uel si alij uermes in eis cre-
uerint: ille absinthium accipiat, et secundum eius mediam partem ru-
tam, et secundum mediam partem rutæ hysopum, et herbas has in aqua
coquat: et cum eas coxerit, caput suum inclinet, et fumum istum qui de
herbis istis calidis egreditur, per harundinem in aurem illam in qua non
dolet, intrare permittat: quatenus idem fumus ad aliam aurem in qua

C uermes sunt, perueniat, et fugiant. Sed et primum ipsam aurem in qua uermes sunt, cum modico melle perungat, & etiam ei modicum de ueteri aruina imponat: ut cum prædictum fumum senserint, ad dulcedinem istorum declinent. Sed & spicam de hordeo cum granis, siue absque granis ad ignem incendat: ut fumus ab eis egrediatur per arundinem in aurem, ut prædictum est. Hoc autem homo sæpe in die faciat: & liberabitur, aut deus eum liberare non uult. Quod si uermes aurem exierint: oleum oliuæ in nouo uase ad ignem feruere, & fumum istum in aurem in qua uermes fuerunt, transire permittat, ut ulcerata auris ungetur, & deinde cum eodem oleo infrigidato ipsam aurē in circumitu interius perungat: & si modicum ex eo aurem intrauerit, non nocebit. Sed & mettram in aqua coquat, & fumum in sanam aurem transire permittat, & eandem aurem manu sua comprimat, ne fumus egrediatur: & sic sæpe faciat, & sanabitur. **Ad Dentes.** Homo autem qui de putrido sanguine, et purgatione cerebri in dentibus dolet: absinthium, & uerbenam æquali pondere in bono uino in noua olla coquat, & uinum istud per pannum colet, & bibat, modico zuccaro addito. Sed & herbas istas calidas cum dormitum uadit, maxillæ suæ circumponat, & panno desuper liget. Et hoc faciat dum sanetur. Et etiam succus absinthij ad oleum oliuæ fundatur, ita ut oleum succum duabus partibus superet, et in uitreo uase ad solem calefiat, & sic per annum seruetur. Et cum quilibet homo circa pectus dolet, & inde tussitat, cum illa perungatur: & si etiam in latere dolet, ibi ungetur: & unctio hæc eum interius & exterius sanat. Sed & absinthium in mortario ad succum contundatur, et sepum cerui ad ceruinam medullam addatur, ita, ut de succo bis tantum sit ut de sepo, et de sepo bis tantum ut de ceruina medulla, & sic unguentum paretur: et qui a fortissima paralisi fatigatur, quæ membra illius minantur, cum eo iuxta ignem ubi dolet perungatur, & curabitur. Et cum absinthium recens est, homo succum exprimat, & uinum cum melle modice coquat, & succum illum uino huic infundat, ita ut succus uinum & mel in sapore superet: et istud a maio usque ad octobrem, non omni die, sed semper tertia, et tertia die ieiunus frigidum bibat. Dolorem renum, et melancholiam compescit, oculos clarificat, cor confortat, pulmonem infirmari non permittit, stomachum calefacit, uiscera purgat, et bonam digestionem parat.

DE IUSQUIAMO. CAP. CXX.

IUSQUIAMUS frigidus est, et mollis absque uiribus. Et si quis iusquiamum, aut oleum ex granis eius factum comederet, mortiferum nenum in eo faceret. Sed ubi surim in homine sunt: succo iusquiamum locum illum perfundat, & surim morientur. Oleum autem ex semine eius factum non multum utile est. **Ad Ebrietatem** Ut autem ebrius ad se redeat, iusquiamum in frigidam aquam ponat, & frontem, tempora, et guttur suum madefaciat, & melius habebit.

DE ORIGANO. CAP. CXXI.

ORIGANVM calidum & siccum est. Et si aliquis homo illud comederet, aut biberet, lepram illi inferret, pulmonem inflaret, et iecur eius deficere faceret. Sed qui rubeam lepram habet, siue recens, siue inueterata sit: succum origani, & parum minus de marrubio, & de oleo iusquiami plus quam istorum duorum sit, & modicum uini simul commisceat, & in asso balneo cum iam exire uult, cum liquore hoc se perfundat, & ungat: & prauos humores illius aliquantum expellit. Et postquam de præfato balneo exierit, mox hircino sepo ad ignem resoluto se inungat, & in lectum se collocet, ut exsiccetur: & duriciam lepre emollit & sanat. Et postquam exsiccatus fuerit, tunc origanum & furfurem in patella calefaciat, & post illinitionem unctionis, super ulcera lepre calida ponat, & desuper ligamine liget, & ita per aliquam horam teneat, dum ab ipso incalescat: & si leprosus homo hoc sæpe fecerit, absque dubio sanabitur, nisi mors illius sit, aut nisi dominus illum curari nolit. Et qui quotidianam febrē patitur: organum & modicum camphoræ, et dornelle plus quam istorum duorum sit puluerizet, et puluerem istum in ipsa accessione febris calido uino inmittat, et bibat, et in lectum se collocet, et sanabitur.

A

Ad lepram
rubeam.

Febres.

DE MILLEFOLIO. CAP. CXXII.

MILLEFOLIUM calidum et siccum est. Et homo qui de fletu lachrymarum in oculis caligat: millefolium modice tundat, et oculis ad noctem superponat, cauens ne oculos interius tangat: et sic fere usque ad mediam noctem dimittat, et tunc auferat: hoc facto mox optimo et purissimo uino cilia oculorum modice circumliniat, et sic oculi sanantur. Millefolium quoque discretas et subtiles uires ad uulnera habet. Nam si homo percussione uulneratur, postquam uulnus uino lauatur, lineus pannus super illud ponatur, et millefolium in aqua modice cocto calidum super pannum illum qui super uulnus iacet, leuiter ligetur: et sic uulneri putredinem aufert, et uulnus sanat. Et sic sæpe fiat, quamdiu necesse fuerit: sed postquam uulnus astringi et sanari coeperit, panno abiecto, millefolium uulneri superponatur, et tanto suauius et perfectius sanabitur. Qui autem interius in corpore uulnus accepit, ita quod aut casu fractus, aut costrictus interius fuerit: millefolium puluerizet, et puluerem illum in calida aqua bibat, et postquam melius habuerit eundem puluerem in cal. uino accipiat dum sanetur. Et homo quem tertiana febris fatigat: millefolium, et bis tantum polypodij in suauis et bono uino coquit, et per pannum colat, et in ipsa accessione febris uinum hoc bibat: herbas autem istas in uino per triduum dimittat, ut ab eis melius temperet, et sic per triduum bibat, et si necesse fuerit iterum similibus nouis herbis renouet, et febrē istam mitigat, et sanabitur.

Ad oculos
caligantes.

B

Vulnera.

Febrem tertiana.

DE AGRIMONIA. CAP. CXXIII.

Agrimonia cal. est. Cui oculi caligant, agrimoniam ad succum tundat, et super oculos suos cum dormitum uadit ponat, cauens ne oculos interius tangat, & caliginem aufert, et eos clarificat. Sed et in quo scien-

Contra infan-
niam.

Ad stoma-
chum.

Ctia & sensus euacuati sunt: illi crines capitis abscindantur, et agrimonia in aqua coquat, & cum aqua ista calida caput lauetur. Et etiam eadem herba calida super cor primum panno ligetur: ne cordis defectum sentiat: & tunc super frontē, & tempora illius calida ponat, & insaniam ab eo aufert.

Qui autem liuorē, & multū flegma de infirmis uisceribus excreat, & etiam infirmum stomachū habet: agrimoniā in uino positam tam pransus quam ieiunus semper bibat, & liuorem miuuit, & stomachum calefacit. Item ut de saliuā et excreatione & emunctiōe homo purgetur: succum agrimoniae, & bis tantum succi feniculi accipiat, & his de succo storckenschnabel quantum obolus ponderat addat: deinde de galanga tantum accipiat quantum istorū trium fuit, & storacis quantum sex nummi ponderant, & polypodij ad pensam duorū nummorum: & hęc puluerizet, & puluerem istum cum prefato succo comprimat, & ex eo pillulas ad quantitatem fabae faciat. Postea de succo chelidoniae maioris quantum quarta pars nummi pensat, suscipiat, & in illo pillulas intingat, & ad solem ponat ut exsiccantur. Quod si calorem solis non habuerit, in lenem uentum, & ad lenem auram ponat, ut suauiter exsiccetur. Cum autem homo pillulas has sumere uoluerit, stomachum & uentrem suum agnis,

Dnis, uel alijs pellibus circumponat, ut calidus fiat. quoniam calor earum fanus est: & non multum ad ignem accedat, sed calore uestium utatur, & eas ante solis ortum sumat. quia aurora eo tempore suauiter & lenis est. Et uel quinque, uel nouem pillulas accipiat, & unamquamque singillatim modice intingat melle, & glutiat: & cum eas sumpserit, modice in umbroso loco, & non in calore solis deambulet, usque solutionem sentiat. Circa mediam uero diem postquam solutionem in se senserit, uel si eam obdurato stomacho nondum habere poterit: primum sorbiciunculam de farina similae sorbeat: ut uiscera per suauitatem sorbiciunculae sanentur, uel ut induratus stomachus hoc modo mollificetur. Si autem homo de libidine, aut incontinentia leprosus efficitur: agrimoniā, et secundum eius tertiam partem hyssopum, & aseri, bis tantum ut istorum duorum est, in caldario coquat, & ex his balneum faciat, & menstruum sanguinem quantum habere poterit admisceat, & balneo se imponat: sed etiam de aruina anseris accipiat, & bis tantum aruinae gallinarum, et modicum stercoreis gallinarum, et inde unguentū faciat: et cum de praedicto balneo exierit, eodem unguento se perungat, et in lectum se recollocet. Et sic frequenter faciat, dum sanetur.

Lepram.

DE DIPTAMNO. CAP. CXXIII.

DIPTAMNVS calidus et siccus est, & uires lapidis & ignis in se habet. quia ut lapis durus est in uiribus suis, & ut calorem habet in igne qui de eo egreditur: ita diptamnus uirtuosus est contra infirmitates quibus praevalet. Nam homo qui in corde dolet: puluerem de diptamno factum comedat, & dolor cordis compescitur. Sed & cum

Cor.

calculus de pingui natura in homine crescit: dictamnū puluerizet, & pul-

A

uerem istum cum triticeo pane comedat, & calculum crescere prohibet.

Ad calculum

Et homo in quo calculus diu creuit: puluerem dictamni in acetū mel-
le mixtum ponat, & hoc ieiunus saepe bibat: & calculum in eo frangit.
Sed & si quis in aliquo loco membrorum suorum claudicare incēpe-
rit: dictamnū in aqua fortiter coquat, & quod in medio uelut cor est ab-
ijciat, & dum coquitur bis tantum hūs muosēs addat, & urentis urticæ
bis tantum ut hūs muosēs, & hęc simul commisceantur. Et postquam co-
cta fuerint, aqua modice expressa, calida super iuncturam membri illius,
& super uenas in quibus claudicare incipit ponat: & hoc saepe faciat, &
curabitur.

DE FEBRIFUGA. CAP. CXXV.

FEBRIFUGA calida est, & suauem succum habet, & dolenti-
bus uisceribus ut suaue unguentum est. Et qui in uisceribus do-
let: eum aqua, & sagimine, aut oleo coquat, & farinam similæ addat, et sic
sorbiciunculā paret, & comedat, & uiscera sauat. Et cum scēminē men-
strua habent, eandem sorbiciunculam parēt, & comedant, & purgationē
liuorum suauiter educit. Homo autem qui stchedim patitur, succum
febrifugæ, & butyrum uaccarum commisceat, & se ubi dolet perungat,
& curabitur.

Viscerum do-
lorem.

DE PILOSELLA. CAP. CXXVI.

PILOSELLA frigida est, & comesta cor confortat, & malos
humores qui nimium congregati sunt, minuit. Sed homo qui
pro necessitate comedere uult, non simplicem comedat, quia nimis aspe-
ra est: et ideo aut modicum dictamni, aut galangæ, aut zituariis addat, et
comedat, et frigidos humores dissipat.

B

DE GLADIOLA. CAP. CXXVII.

GLADIOLA calida et sicca est, et omnis uis eius in radice est.
Homo enim qui minntam scabiem habet: succo foliorū gla-
diolæ, et aruina in maio unguentū paret, ita ut uiride appareat, et se illo se-
pe perungat, et curabitur. Et qui in facie duram cutem habet, et qui pu-
stulosus est, et qui malū colorem habet: succum gladiolæ in uas ad aquas
salientium fontium, uel magnorum fluuiorum fundat, et modice calefa-
ciat, et faciem suam lauet: et hoc saepe faciat, et cutem mollem et pulchrū
colorē parat. Sed et qui freneticus: radicē, uel folia gladiolæ in aqua co-
quat, et calida capiti suo circumponat, ita obdormiens: et hoc saepe faciat.
Deinde in tenues rotunditates radicem inscidat, in melle condiens, et fre-
quenter comedat, et sanabitur. Homo etiam qui calculo, aut difficul-
tate urinq̄ constringitur: radicem gladiolæ cum bono uino tundat, et uinum
hoc per pannū colatū calidū bibat, & calculus in eo mollescit, et urinalia
loca aperiuntur. Contra recentem quoque lep̄am, homo radicem

Ad Scabiem.

Frenesim.

C gladiolæ tundat, & in lac asinæ ponat, sagimine quoque addito in patella fortiter commiscendo coquat. Et hoc factum per panum colet. & sic unguentum fiat. Deinde lixiuia de cineribus cerlen faciat, et lixiuia ista primum corpus suum ubi lepram sentit lauet, & deinde prædicto unguento se inungat: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

D E E B V L O. C A P. C X X V I I I.

E B V L V S frigidus et humidus est, et naturæ hominis contrarius. Ita ut si homo aliquis eum comederit, periculosum esset illi. Sed si alicuius hominis caput sonum uelut torrens aqua reddiderit, capiti illius ita frigidum circumponatur, & melius habebit. Et si aliquis homo in digitis, aut in pedibus suis scabiosos ungues habet: fructus qui in ebulo nascuntur frequenter superponat, et liget, et ungues aut purgabuntur, aut eradicabuntur, & sic alij renascentur.

Ad sonitum
capitis.
Ungues sca-
lios.

D E S O L A T R O. C A P. C X X I X.

S O L A T R V M calidum est & siccum. Et homo qui in corde dolet, & defectum sentit: solatrum in aqua coquat, et calidum super cor suum ponat, & melius habebit. Sed & qui in dentibus dolet: solatrum in aqua calefaciat, & cum dormitum uadit calidum super maxillam ponat, & melius habebit. Et cui pedes intumescunt: solatrum in aqua calefactum pedibus superponat, & tumor cessabit. Sed & qui in cruribus dolet: præfatam herbam in aqua satis calefaciat, & cruribus suis circumponat, & panno circumliget, & melius habebit.

Dolorem cor-
dis.

Dentes.

Tumorem
pedum.
Dolorem cru-
rium.

D E R I N G E L L A. C A P. C X X X.

R I N G E L L A frigida et humida est, et contra uenenum ualet. Nam qui uenenum comederit, aut biberit, ringellam in aqua coquat, & super stomachum suum calidum ponat, & uenenum mollificat ut ab eo exeat. Sed & idem homo mox bonum uinum calefaciat, et ei satis de eadem herba imponat, & iterum calefaciat, et semicalidum bibat: & uenenum aut per nauseam euomendo, aut spumando de se projicit. Et homo cui caput de uellim est: lardum accipiat, & illud quod in eo molle est abijciat, & hoc quod iuxta cutem in lardo durum est cum præfata herba tundat, & caput suum sæpe perungat, & uellim cadent, & caput pulchrum erit. Homo quoque qui scabiem in capite habet, flores et folia ringellæ tundat, & cum succo isto & modica aqua & farina similæ pastam paret, & eandem capiti suo circumponat, & panno ita ligatum relinquat usque dum eadem pasta scindatur: et tunc auferat, & aliam pastam simili modo paratam capiti suo circumponat, et sic per nouem dies faciat. Et quotiens pastam de capite suo aufert, totiens lixiuiam de succo ringellæ paratam habeat, caput suum lauans: & sanabitur. Sed & si boues, aut oues aliquoties comederint unde repente inflantur: succus ringellæ cum modica aqua in ora eorum fundatur, & inde gustent, & curabuntur. Et

Contra uene-
num.

Scabies ca-
pitis.

etiam tussitant, succus sine aqua in naribus infundat, et meliorabuntur. A

DE BLANDONIA. CAP. CXXXI.

BLANDONIA calida et sicca est. Homo qui debile, et triste Ad cor debile
cor habet: blandoniã cū carnibus, uel piscib9, uel alijs cibis absq;
alijs herbis sæpe comedat: et cor eius confortatur, et lætificatur. Sed et
qui gutture raucus est, et in pectore dolet: blandoniam, et sceniculum Raucedinem,
æquali pondere in bono uino coquat, et bibat, et uocem recuperat, et & pectus.
pectus sanat.

DE ALENTIDIO. CAP. CXXXII.

ALENTIDIUM calidum et pingue est, et nec hominibus, nec
pecoribus comestum, aut bibitum prodest. Nam sanguinem
minuit, & tabem auget: cum eam nō aufert. quod si aliquis eam sumpse-
rit, statim potionem purgatoriam sumat. alioquin pestis subsequetur, &
caro eius infirmabitur. Sed tamē qui minorem scabiem, quæ inter cu- Scabiem;
tem et carnem est, patitur: alentidium cum uetere aruina tundat, et se per-
ungat, et cito sanabitur. Sed postquã aliquantulum sanari ceperit, amo-
do cum illa se non perungat, quoniam eum lædit. Si autē sanguis in
homine malis humoribus excitatus, per posteriora eius cum egestionem ei B
borum effluere ceperit: eum nō restringat. quia purgationem ei affert,
sed si supra modū per eum transit, alentidium oleribus & alijs bonis her-
bis addat, et cibum faciat, et eum refocillant.

DE CENTAVREA. CAP. CXXXIII.

CENTAVREA calida et sicca est. Homo cui os aliquod in Ad fractu-
corpore suo fractum est: centauream, uel radicem eius tundat, et ram ossis.
succum aut uino, aut aqua mixtum sæpe bibat, et fractum os conglutina-
tur. Et etiã eandem herbã in aqua calefaciat, et calidam loco ubi dolet
sæpe superponat, et sanabit. Quem etiã paralisis ita fatigat, quod lin- Paralifim.
gua eius in loquendo defectum habet, et quod aliquod membrum in eo
destituitur: radicem et folia centauree, cum nouo sepo cerui cōmiscet, et
cum farina tortellos faciat, et eos sæpe comedat, et paralisis deprimetur.
Sed et qui per totum corpus suum a paralifi fatigatur, centauream in
uinum ponat, et inde sæpe bibat, et paralifis in eo cessabit.

DE DACTILOSA. CAP. CXXXIIII.

DACTILOSA ignea est, et bonam uirtutem habet. Si em̄ Tineas.
tineæ cuiuslibet hominis crines minuūt, cū radice et semine da-
ctilosæ lixiuiam faciat, et caput suum cum illa sæpe lauet, et tineæ morien-
tur. Et si homo mente excedit, quasi nihil sciat, et quasi in extasi iaceat: Extasin.
semen dactilosæ in melle extingatur, et sub linguam illius ponatur, et ui-
res eius cerebrū illius ascendunt, ut cito ad mentem suam redeat. Cum
etiam aliquis homo caduco morbo fatigatus cadit: semē dactilosæ in san- Morbum ca-
guine hyrundinis intingatur, et mox in farina simile ita madidum inuol- ducum.

C uatur, et in os cadentis ponatur, dum ita iacet, et hoc faciat quotiens per morbum hunc cadit, et tandem curabitur. Sed et qui multum flegma in capite, et circa pectus habet, et qui etiam foetentem halitum habet: radicem dactilosæ in modicas rotulas incidat, et his etiã de semine eius addat, et in uino feruere faciat, et moderate calidum sæpe bibat: et caput, et pectus illius purgat, et halitum, et bonum odorem habere facit. Et postquam uinum hoc biberit, aliud uinum usq; tertia uice cum eadem herba calefacere potest. **S**tomachum. Cum etiã indigesti cibi in stomacho hominis interdum coagulantur, stomachũ dolere faciunt: quapropter ille dactilosam, & ad quartam eius partem abrotanum, & quinq; folij minus quam abrotani sit ad succum tundat, & in bono & puro uino coquat, ita ut uinũ succum herbarum duabus partibus superet: & per pannum colet, & in uitreum uas, uel in nouam ollam refundat. postea uinum istud sic temperatum in sartagine fundat, & ei ignitum chalybem, aut bis, aut ter immitat: et iterũ cum per chalybem feruere incipit, galangam, uel piperitũ tritum, & modicum piperis imponat, & ieiunus bibat. Et sic per quinq; dies ieiunus bibat, ignito chalybe tamen prius calefacto. Quod cum per quinq; dies fecerit, cum triticeo pane, et farina similæ, & cũ præfato uino ignito chalybe calefacto, sorbiciunculam faciat, uitello oui addito, absq; sagimine & oleo: & iterum per quinq; dies hæc ieiunus comedat. **Q**ui-
D bus transactis, iterum uinum chalybe calefactum bibat, usq; dum melius
Febres. habeat. Dactilosa quoq; contra tertianas & quartanas ualet. Homo qui tertianas, aut quartanas habet, radicem dactilosæ modice tundat, & in uinum ponat, & sæpe bibat, et febres ab eo fugat. Sed & puluerem dactilosæ imponat, & ei sagimen, aut oleum papaueris addat, & sorbiciunculam faciat, & sæpe comedat, & melius habebit. **T**ineas. Radix quoq; & folia dactilosæ inter uestes ponantur, & tineæ fugiunt, nec eas ledent.

D E P A N D O N I A . C A P . C X X X V .

P A N D O N I A calida est, & signa scientiæ hominis plus quam aliæ herbæ in se designat: & ideo fallacia & deceptio diaboli, umbras suas interdum super eam parat. Homo qui stultus & fatuus est, ita quod scientia in eo defecit: pandoniam uere ad succum tundat, et eam super pectus & cor suum ponat per totam noctem, & hoc sæpe faciat, & curabitur. **I**nsomnia. Et qui a falsis somnijs fatigari solet, eandem herbam apud se in nocte habeat, & figmenta somniorũ deprimit. Mulier quæ iniusto tempore multa menstrua inordinate patitur: pandoniam in uinum ponat, ut inde saporẽ habeat, & sæpe bibat, & curabitur. Sed et si quispiã uir a muliere, seu aliqua mulier a uiro ulla magica arte illusa, seu ullis fantastis et diabolicis uerbis incantationum coniurata et aduocata fuerit, ita quod uir in amore mulieris, aut mulier in amore uiri sic incantata insanit: pandoniam quærat per quam nunquam aliquod medicamentũ, uel aliqua fantasia prius facta sit, quia si tale aliquid per eam ante factum

est, amodo ad medicinam nō ualet. Et cum eam inuenerit, folia de ea auferat, & unum folium in utrumq; foramen suorum figat, & unum sub linguam ponat, & in utraq; manu unum teneat, et sub utrumq; pedem unum ponat, & eandem herbam oculis suis fortiter inspiciat: & hoc tam diu faciat, dum eadem folia a corpore eius in calefiant: et idem sæpe faciat dum melius habeat, & ab infania amoris illius per uirtutem dei soluetur: ita tamen, si non comedendo, aut bibendo incitamentum amoris in corpus suū induxit. Sed et qui per magica uerba ita in amore alterius irritus est, siue uir, siue mulier sit: pandoniam apud se semper habeat, et melius habebit. Quod si in hyeme folia habere nō poterit, radicem accipiat, & faciat ut præfatum est. Et nullus homo pandoniam ullo modo comedat, quoniam si eam comederit, sensum & intellectum eius lædit, & eum aliquantum amentem faciet.

DE CITTERVURTZ. NIG. CAP. CXXXVI.

CITTERVURTZ quod nigrum dicitur, calidum est. Si aliquis homo infirmitate in capite fatigatus, sensum et intellectum suum perdit: citteruurtz, & ad eius tertiam partem quenelam, et seniculi tantum ut quenelæ est simul tundat, & in patella cum uetere aruina calefaciat, & calidas super caput et circa collum suū ponat: & hoc per quinque dies faciat in mane & ad noctem, per singulos dies calefaciens. Et post quintam diem lixiuiam cum cineribus de fago paret, & caput suū lauet, & curabitur. Quod si nondum mentem suam receperit: iterum per alios quinque dies, ut prædictum est, faciat, & quamuis pestis fortis sit, fugabitur.

Ad caput

B

DE CITTERVURTZ. AL. CAP. CXXXVII.

CITTERVURTZ quoque album calidum est, et naturam nigri habet: excepto, quod nigrum acerbius est albo. Iuuencula autem mulier cui aliquando menstrua in recto tempore desunt: oleum rosæ impositis accipiat, & de albo citteruurtz dimidiā partem tertiæ partis earundem rosarum, et hanc eidem oleo imponat: et iuxta ignem circa umbilicum, et supra ilia fortiter et sæpe se inungat, et menstrua eius mouebuntur, et soluentur. Quod si hoc modo menstrua non habuerit, præfatam unctiōem iteret, donec ueniant recto tempore. Sed et homo qui in corde, et in uobis dolet: citteruurtz album, et ad eius tertiam partem abrotanum, et minus menue quam abrotani sit simul tundat, et his butyrum uaccarum in maio paratum addat: et hoc unguentum optimum est: et cum in corde dolet, ibi se inungat: et si in uobis dolet, circa guttur se ungat, et hoc sæpe faciat, et melius habebit.

Menstrua.

Cor.

DE BASILISCA. CAP. CXXXVIII.

BASILISCA frigida est. Homo autem qui in lingua sua paralysim habet, quod loqui nō potest, basiliscam sub linguam suam ponat, et uerba recipiet. Sed et qui fortes febres, aut tertianas, aut quartanas habet, basiliscam in uino coquat, melle addito, et colet, et ieiunus et

Paralysim.

Febres.

C pransus, et ad noctem saepe bibat, et febres in eo cessabunt.

DE BIBINELLA. CAP. CXXXIX.

Cōtra illu-
siones Spirituū.

BIBINELLA frigida est, et ad usus hominis non multum ualet. Sed tamē si homo eam in collo suo suspensam semp̄ habet, nec ab inuocationibus dæmonum, nec a magicis uerbis, nec ullo præstigio quod nec comedit, nec bibit illud poterit.

DE ACOLEIA. CAP. CXL.

Scrofulas.

Flegma.

Febres.

ACOLEIA frigida est. Homo in quo freislichaz nasci incipit: acoleiam crudam comedat, & euanescit. In quo etiam scrofulæ nasci incipiunt, eandem herbā saepe comedat, & decrescent. Sed & homo qui multum flegma eijcit, acoleiam in melle condat, & sic saepe comedat, & hoīem purgat. Qui autē febrem habet, eandem herbā tundat, & colet, & eidem succo uinū addat, & saepe bibat, & melius habebit.

DE CITOCATIA. CAP. CCLI.

Purgatio
lenis.

CITOCATIA frigida est. Nam quicumq; homo eam simplicem comederet, illum interius in corpore suo dissiparet. Sed et qui paruam & lenem potionem sumere uoluerit: cinnamomum, & liquiriciū pari pondere puluerizet, & puluerem istū cum modica farina simile in succo citocatiae in modum fabarum inuoluat, & ad solem, uel ad fornacem modice calidā exsiccet, & de his in mane diei sumat quantū quinq; nummi, aut nouem, aut quindecim ponderant, & ille leniter purgabitur.

DE BERVVRTZ. CAP. CXLII.

Ad febres
ardentes.

Paralysim.
Ictericam.

BERVVRTZ calida est. Et homo qui fortes & ardentes febres in se habet: beruurtz puluerizet, & puluerem istū cum pane pransus & ieiunus saepe comedat, & melius habebit. Sed & qui toto corpore a paralysi fatigatur: eundem puluerem frequenter comedat, & paralisis in eo cessabit. Qui autem gelesuocht habet: radicem eiusdem herbæ in aceto tundat, et sic comedat, et melius habebit.

DE SAXIFRICA. CAP. CXLIII.

SAXIFRICA frigida est, et fortes uires habet: ad usum autem hominis qui tenerum corpus habet, in comestione nō ualet. quia corpori illius nimis fortis esset. Sed ubi aut in stomacho, aut in uesica, aut alibi in corpore hominis liuor cōagulatur et induratur uelut lapillus: ille semen saxifricæ in aqua tundat, et pransus et non ieiunus quotidie bibat, et hoc quod in homine durum est frangit, et homo ille saluabitur. Et qui gelesuocht habet, idem semen in uino terat, et per modicam horam in eo iacere permittat, et pransus saepe bibat, et curabitur.

DE UGERA. CAP. CXLIIII.

Ad ulcera.

UGERA ualde calida est, & magnum & forte ulcus frangit. Nam ugera tundatur, & modicum olei oliuæ ei addatur, & frigida sup̄ ulcus ponatur. Quod si oleū oliuæ non habuerit, modicū de

hircino sepo addat, et in patella calefaciat, et in frigidari permittat, et ita frigidam super ulcus ponat, et uenenum mollificat, et sanat. Sed et si rufa et exturgentia ulcera in homine sunt, ille ugeram tundat, et ei oleum oliuæ, aut hircinum sepum addat, et uenenum hoc modo extrahit. Sed cum ulcera iam rubescere incæperint, ugeram abijciat, et cum oleo oliuæ, aut hircino sepo ligamen de canabo paret, et super ulcera ponat, et sanabunt.

Sed radix eius in aceto condiatur, et per noctem ponatur super locum illum ubi uuartzzen crescere incipiunt, et cuanescent.

CHELIDONIA MA. CXLV.
CHELIDONIA maior ualde calida est. Nam tam dirum & acre uenenum in se habet, quod nullam sanitatem homini conferre potest. quia si in unare homini daret exterius sanitatem, in alia illi maiorem infirmitatem interius afferret. Si enim quispiam eam comederit, aut biberit, eum interius lædit: & ideo interdum digestionem, & solutionem cum dolore & cum sanitate facit. Qui autem aliquod inmundum manducauit, seu bibit, seu tetigit, unde pustulosus & ulcerosus in corpore suo fit: ueterem aruinam satis de succo chelidoniæ in patella simul dissoluat, & sæpe se perungat, & sanabitur.

EBECH. CAP. CXLVI.
EBECH frigida est, & homini ad comedendum inutilis. Sed et homo qui geelsuoct habet: ebech in patella cum hircino sepo, aut uetere aruina calefaciat, & calidum super stomachum suum ponat, & mox brun crassim in frigidarum aqua contundat, & bibat: & curabit. Sed & mulier quæ iniusto tempore multa menstrua inordinate patitur: ebech in aqua coquat, & sibi in femoribus, & in umbilico calidam circumponat, et frigiditas illius contrario fluxui resistit. Si etiam in aliquo homine interior pellicula, in qua intestina clausa sunt, aliquo casu scinditur: ille ebech, & bis tñ de maiore consolida in bono uino coquat: & postquam eas coxerit herbas, a uino separet, & illi modicum pulueris de zituare facto, & tantum zuccari quantum ebech fuit, & satis de cocto melle inmittat, & ita rursus modice feruere faciat, & deinde per sacellum uelut purum potum faciat: & post cibum & ad noctem bibat, et hoc sæpe faciat. Sed et herbas quæ in prefato uino coctæ sunt, super locum ubi interior pellicula rupta est cal. liget, et scissuras eius colligunt. Radicem quoque maioris consolidæ in minuta frusta inscidat, et in uinum ponat, ut inde saporem capiat, et hoc uinum semper bibat.

IBISCO. CAP. CXLVII. (usque dum sanet).
IBISCV M calidum et siccum est: et contra febres ualet. Homo qui febres habet, qualescunque sint, ibiscum cum aceto contundat, & in mane diei ieiunus, et ad noctem bibat, et febres illæ cuiuscunque naturæ sint, in illo cessabunt. Sed et qui in capite dolet: ibiscum, et minus saluiæ contundat, et eis modicum olei oliuæ commisceat, et iuxta ignem in manu sua tantum calefaciat, et fronti suæ solummodo supponat, et obdormiat, et melius habebit.

DE DENEMARCHA. CAP. CXLVIII.

C DENEMARCHA calida est et humida. Et homo qui pleurisi-
sim patitur, aut quem fatigat uich: herbam hanc, & minus ca-
lamenti puluerizet, & cum puluere & farina & aqua tortellos in patella
cum sagimine paret, & saepe comedat, & melius habebit.

C CALAMENTVM calidum est. Et homo qui scrophulas in
collo suo habet, antequam rumpantur, calamentum puluerizet,
& puluerem istum cum pane, aut in pulmento, aut in tortellis saepe come-
dat, & euanescent. Quod si ruptae fuerint, folia calamenti cruda & recens-
tia superponantur, & scrophulae siccabuntur.

DE KRANCHSCHNABEL. CAP. CL.

KRANCHSCHNABEL ualde calida est. Qui autem in cor-
de dolet, herbam istam, & minus de piretro, & nucis muscatae minus qua-
piretri sit in puluerem redigat, & puluerem istum aut cum pane, aut abs-
que pane comedat, & melius habebit. quia optimus puluis ad sanitatem
cordis. Et qui naseboz habet: eundem puluerem naribus suis apponat,
& odorem eius in se trahat, & cito euanescent, absque periculo hominis illi-
us. Sed & qui tussim, & constrictionem in pectore habet: cum praedi-
cto puluere & farina tortellos in patella paret, sagimine, aut buryro addi-
to: & hos ieiunus & pransus saepe comedat, & tussis leniter soluetur, &
sic homo melius habebit. Sed & qui in pectore dolet, ita quod uix
spirare potest, & qui in gutture dolet, ita quod uox ei subtrahitur: praedi-
ctum puluerem in calido uino bibat, & melius habebit. Et qui in
capite dolet: pulueri isti assum, uel lucidum sal addat, & comedat, &
sanabitur.

DE CONSOLIDA. CAP. CLII.

CONSOLIDA frigida est. Et si aliquod membrum in ho-
mine destructum, ulceratum, & uulneratum est: si tunc consolida
comederit, liuorem qui ibi egreditur repente insequitur, & ulcera superius
in cute sanat, & non interius in carne: & hoc modo uermiculi, et quaeque
sordida introrsum manebunt: cum effluere prohibentur. Et sic consolida
iniusto modo, scilicet absque temperamento aliorum pigmentorum co-
mesta, exterius sanat, & putrida interius dimittit.

DE RVSTICA. CAP. CLIII.

RVSTICA calida, in bono temperamento est. Homo autem
qui sanus esse uult: radicem, & folia rusticae puluerizet, et quantum
medietas eius pensat de puluere piretri addat, & quantum medietas piretri
ponderat tantum de puluere cinnamomi commisceat: et puluerem istum quotidie cum
pane, aut in sorbicio, aut in cal. uino bibat, & nullam magnam, uel diurnam
infirmam usque ad mortem suam habebit. Et nullus homo puluerem

istum deuitet. quia si sanus homo illum quotidie comederit, infirmus ad longum tempus in lecto decumbens non erit: si infirmus comederit, sanus erit. Sed ut puluis iste per annum seruari possit sanus, in nouum fictile uas ponatur, & clausum cum terra tegatur, & sic uires suas retinebit.

DE GELISIA. CAP. CLIII.

GELISIA calida & sicca est. Nam qui a paralisi fatigatur, et qui gelesuocho habet: succum gelisicæ uino addat, et qui paralisi habet ieiunus bibat: & qui regium morbum habet pransus sæpe bibat, & curabitur. Sed & gelisia in uino, addito melle coquatur, & homo pransus & ad noctem ex eo sæpe bibat, & eum in pectore suauem & leuē facit, stomachum purgat, & quicquid interius sordidum est minuit.

DE GITH. CAP. CLIIII.

HERBA quæ Gith dicitur, ualde calida est. Homo autem qui in stomacho dolet, eandem herbam, & semen eius modice contundat, & in uino modico melle addito coquat, & calidum sæpe bibat, & curabitur. Qui se obseruare uult, ne in stomacho infirmetur: eundem potum sæpe frigidum bibat, & sanitatem retinebit. Sed & qui a paralisi fatigatur, eandem herbam cum semine suo contundat, & ei modicum aruinæ ursi addat, & secundum tertiam partem aruinæ oleum oliuæ apponat, & hæc omnia in aqua coquat, & unguentum faciat, & cum illo se inungat, & cutem eius ita pertransit quod paralisis cessabit.

DE VERBENA. CAP. CLV.

VERBENA frigida est. Et si de ulceribus, aut uulneribus, aut de uermibus. putridæ carnes in homine sunt: uerbena in aqua coquatur, & lineus pannus super putridum locum ponatur, & uerbena aqua expressa modice calida super pannum deponatur. Et postquam exsiccata fuerit, iterum alia herba hoc modo cocta superponat: & hoc tam diu fiat dum putredo illa auferatur. Quod si etiam alicui guttur intumuerit: uerbena in aqua modice calefiat, & calida super guttur illius ponatur, & hoc tam diu fiat dum tumor ille euanescat.

DE SATVREIA. CAP. CLVI.

SATVREIA magis est calida quam frigida. Homo autem quæ paralisis fatigat, ita quod membra eius semper tremunt: saturciam, et minus de saluia, et iterum minus de cimino quam saluiæ sit puluerizet, et pulueres istos in potum melle conditum commisceat, et pransus sæpe bibat, et melius habebit.

DE MEGILANA. CAP. CLVII.

MEGILANA frigida est. Si autem in quolibet homine scrophulæ crescunt, aut pustula quæ benedicta dicitur, aut aliquod ulcus in quo uenenū est: hic megilanā ieiunus sæpe comedat, et euanescent.

A

Ad Paralisi

Regium morbum.

Stomachum

B

Putredinem carnis.

Tumorem gutturis.

Paralisi.

Scrophulas.

C Sed & qui caducum morbum habet: megilanam sæpe comedat, & cū eodem morbo proiectus super terram cadit, sub linguam eius ponatur, & tanto citius surget, & leuius dolebit.

Ad morbum
caducum.

DE DORNELLA. CAP. CLVIII.

DORNELLA frigida est, & cōtra febres ualet quæ de noxijs cibis oriuntur. Vnde homo qui easdem febres habet, dornellā in uino addito melle coquat: & ieiunus, & ad noctem sæpe bibat, & a febre sanabitur.

Febres.

DE CICVLA. CAP. CLIX.

Capitis dolo
rem.

Venenum.

Stomachū.

CICVLA calida est. Sed si quis in capite dolet, ciculam in aqua coquat, & calidam capiti suo circumponat, & sic obdormiat, & melius habebit. Et si quis uenenum sumpserit: ciculam in uino coquat, & modicum mellis & rutæ addat: & postquam coxerit, modicum scammonæ admisceat, & post cibum ter potum istum bibat, & uenenū aut per nauseam, aut per secessum per eum transibit: nisi tale uenenū sit quod illi mortem inferat. Homo etiam cuius stomachus facile infirmatur, & de cibis limosus sit: ciculam, & ad eius tertiam partem poleium, & foeniculi tantum quanta tertia pars poleij est, in bono uino coquat, modico melle addito: & post cibum & ad noctem sæpe bibat, & stomachus eius purgabitur, et appetitum comedendi habebit. Sed et si quis homo aliquid comederit unde dolet: de circula, & ad eius tertiam partem de leuistico, & modico cardo nigro pulmentum faciat, & hæc cum aqua salientis fontis et aceto coquat, et arso sale condiat, et sic per quinque, aut per quatuor dies comedat, et eum sanum reddunt.

DE STORCKENSCHNABEL.

CAP. CLX.

Ad contriste.

Calculus.

STORCKENSCHNABEL frigida est. Qui autem in corde dolet, et semper tristis est: istam herbam, et minus poleij, et rutæ minus quam poleij sit, puluerizet, et puluerem istum cum pane suo sæpe comedat: et cor eius confortabitur, et lætus erit.

Sed et qui calculum in corpore suo habet, eadem herbam, et minus de saxifrica in aqua coquat, et colet, et postea assum balneum faciat, et illud intret: et cum aqua in qua auena cocta sit, ignitos lapides perfundat, et postquam hoc modo sudauerit, prædictam aquam in qua præfatæ herbae coctæ sunt, calidam bibat, et calculus in eo suauiter frangetur.

DE ARISTOLOCHIA.

CAP. CLXI.

Febres.

ARISTOLOCHIA longa calida est. Nam homo qui febres habet, cuiuscunq; naturæ sint: eandem herbam modice contundat, et dimidium picarium cum ea impleat, et bonum uinum usq; ad summum tatem eius super eandem herbam fundat, et per noctem reseruet: et in ma

ne diei iterum ei uinum superaddat, & ieiunus bibat: & hoc per tres, aut **A**
 per quinque dies faciat, & curabitur. Qui autem comestum cibum di- **Ad digestio-**
 gerere non potest: succum aristolochiæ longæ ad pondus duorum num- **nem.**
 morum accipiat, et succum bibinellæ ad pondus unius mummi, et succum
 citocatiæ ad pondus oboli unius, et zinziber eiusdem ponderis, et fari-
 nam similæ succis istis admisceat, et tortellos ad latitudinem nummi, sed
 aliquantum spissos faciat, et eos ad solem, uel in fornace iam fere infrigi-
 dato coquat. Et homo ille qui supradiçto modo infirmatur, si interius ca-
 lidus est, ita quod cibus in eo exustus est, de his tortellis unum in mane
 diei ieiunus sumat: uel si interius frigidus est, ita quod cibus in eo præ frigo-
 re congelatus, et compressus est, duos, aut tres tortellos in mane ieiunus
 accipiat. Et cibus quæ postea primum comedit, ius, uel sorbiciuncula sit,
 et deinde alios bonos et suaues cibos; et sic tamdiu faciat, dum se in sto-
 macho liberatum sentiat.

DE BENEDICTA. CAP. CLXII.

BENEDICTA calida est. Si autem ullus homo eam come- **Libidinem in-**
 derit, aut in potu sumpserit, eum ad ardorem libidinis incendit. **citandam.**
 Sed si quis toto corpore et in uiribus corporis sui defecit, benediçtam
 in aqua coquat, et calidam sæpe bibat, et uires corporis recipiet.

DE RUBEA. CAP. CLXIII.

RUBEA frigida est, et contra febres ualet. Nam homo qui **B**
 febrem habet, et fastidiũ comedendi: rubeam in aqua modice **Febrem.**
 coquat, et in mane diei, et ad noctem calidam bibat, et herbam ipsam ita
 calidam stomacho suo per breuem horã superponat: et hoc per aliquot
 dies faciat, et febris in eo cessabit. Sed et qui quartanas febres patitur,
 rubeam, & herbam ueprium æquali pondere, et brachuurtz ter tantum
 ut istorum duorum est, in uino coquat. Deinde clarum & optimum uin-
 um infundat, et ignitum chalybem immittat: et hoc decies cum eodem
 uino et chalybe faciat: postea sumat uinum illud quod cum prædiçtis her-
 bis coxit, et uino cui chalybem immisit infundat, et simul una uice feruere
 faciat, et in ipsa accessione febris illud bibat, usque dum sanetur.

DE FICARIA. CAP. CLXIIII.

FICARIA frigida est, et humida. Homo autem qui ardentes
 febres patitur: ficariam, et bis tantum de balilifca in puro uino co-
 quat, et infrigidari permittat, et per singulos dies ieiunus ex hoc uino bi-
 bat, & ad noctem cum se collocat: et sic faciat dum sanetur.

DE VVEICH. CAP. CLXV.

VV E I C H frigida est, et idem frigus acutissimum est. Homo
 qui in corpore suo a qualibet paralisi cuiuscunq; fortitudinis sit **Paralifim.**
 fatigatur: uueich in aqua fortiter coquat, et per pannum colet, herba ab-
 iecta. Deinde aruina uulturis, et secundum medietatem eius sepum de
 ceruo, uel de hirco in præfatam aquam ponat, et simul coquat: et ex his

C unguentum faciat, & saepius se inungat, & paralisis cessabit.

H DE HIMELSCHLVZELA. CAP. CLXVI.

HIMELSCHLVZELA calida est, et omnē uiriditatem et uirtutem suā ab acumine solis habet. Nam quaedam herbe precipue de sole, quaedam autem de luna, quaedam uero de sole & de luna confortantur, sed herba hæc precipue de uirtute solis uires suas accipit. Vnde & melancholiam in homine compefcit. Melancholia enim cum in homine surgit, eum tristem, & in moribus suis turbulentum, & uerba contra dominū proferre facit. Quod aërei spiritus uidentes, illi accurrunt, & suasionibus suis in amentiam illum moltociens euertunt. Vnde idem homo herbam hanc super carnem ad pectus, & ad cor suum ponat, quatenus ab illa incalescat: & aërei spiritus qui eum fatigant, uirtutem eiusdem herbe quam a sole accepit, dedignant, ipsum hominē fatigare cessabunt.

Ad melan-
choliā.

Sed & homo qui a malis humoribus in capite ita opprimitur, q̄ sensu suo interdum euacuatur: eandem herbam accipiat, & in uertice crinibus abrasis ponat, et ligamine liget: similiter et super pectus poot, nec in triduo eam auferat, & ad sensus suos reducit. Qui autem per totum corpus suum a paralisi fatigatur: eandem herbam in poculum suum ponat, ut inde saporem habeat, et frequenter bibat, et curabitur.

Paralifim.

B DE BIRCHVVRTZ. CAP. CLXVII.

BIRCHVVRTZ frigida est. Et homo qui superfluos & uenenosos humores in se habet, prædictam herbam, & bis tantū de cephania contundat, & in fictile uas ponat, & desuper bonum et clarum uinum fundat, et post cibū et ad noctem per quindecim dies, uel per amplius bibat, et ei ad annum proderit.

E DE ERDTPEFFER. CAP. CLXVIII.

ERDTPPEFFER frigida est. Homo autem qui febres habet, de herba ista sufficienter accipiat, et in bonum uinum per noctem unam ponat: et eandem herbam abijciat, et idem uinum ignito chalybe calefaciat, et in mane diei ieiunus bibat, et ad noctem cum se collocat: et sic faciat usq̄ dum sanitatem recipiat.

Febres.

M DE HVOFLATHDETHA MA. CAP. CLXIX.

MAIOR huoflathdetha frigida et humida est, et ob hoc fortiter crescit. In ipso autem acumine et in frigiditate sua prauos humores extrahit, cum ulceribus superponitur. Si quis etiam scrofulas in corpore suo habet, antequā rumpantur eandem herbam iuxta caudam abrumpat, secundum latitudinem scrofularum, et cetera abijciat, et super partem illam quam retinuit mel liniat, et sic per tres dies et noctes super scrofulas ponat: et postquam exsiccata fuerit, iterum recentem eodem modo superponat, et scrofulæ minorari incipient. Quarta autem die triticam farinam cum melle temperet, et cōmisceat, et ad latitudinem ea-

Scrofulas.

rundem scrofularum conficiat, et eis acoleiam primum superponat, et **A**desuper prædictam mellitam massam farinae, & sic quotidie per nouem dies faciat & ultra, dum euanescant.

DE HUOFLATHETHA MI.

CAP. CLXX.

MINOR huoflathetha calida est. Et si quis homo diuersos **Ad Iecur.** cibos inmoderate sumpserit, et inde iecur illius læditur & indurescit, hic eandem herbam, & bis tantum de radicibus plantaginis, & tantum mües, quod est circa uiscum piri, quantum minoris huoflathethæ in modicas incisiones incidat, & incisiones istas subula, aut alio minuto instrumento perforet, & in foramina ista prædictum mües infigat, & in purum uinum ponat. Sed ad pondus nummi accipiat tumorem qui aut in folio, aut in ramusculo nucis uelut faba, aut uelut pisa intumuit, & hæc in prædictum uinum mittat: & tam pransus quam ieiunus non coctum, sed tantum uino impositum bibat, & iecur curabitur.

DE PLIONIA. CAP. CLXXI.

PLIONIA frigida est. Homo autem qui a gutta paralifis **Paralifis.** frequenter concutitur, radicem plioniae modice contundat, & uino imponat, ut inde saporem habeat, & ad noctem cum se collocat bibat, & melius habebit.

DE SCAMPHONIA. CAP. CLXXII.

SCAMPHONIA acutum & acerbum frigus in se habet, & ad de **B**structionem laborat. Nam cum medici potiones quas dare solent, accelerare, & ueloces facere uolunt, scamphoniam illis addunt: & inutili natura sua tam sanos quam infirmos humores ab homine expellit. Si quis autem eam simplicem homini ad comedendum, seu ad bibendum tradiderit, illum interius scindit.

DE HVNESDARM. CAP. CLXXIII.

HVNESDARM calida est. Sed et si quispiam homo casu ceciderit, uel contis percussus fuerit, ita quod cutis eius inde uarias maculas habet: eandem herbam in aqua coquat, & aqua expressa calidam super locum casus, aut percussionis sæpe ponat, & liuores ibi collectos expellit.

DE RAZELA. CAP. CLXXIII.

RAZELA repentinum calorem habet. Et si uermes aut car **Vermes.** nem hominis, uel pecoris comedent: succo razelæ salinmittat, & loco illi ubi uermes carnem lædunt imponat, & eas omnino mortificat.

DE DORTH. CAP. CLXXV.

DORTH calida est. Si quis autem profundam & prauam sca **Scabiem.** biem in capite habet: dorth in puluerem redigat, et ueteri aruinge comisceat, et scabiem sæpe inungat, et putredinem illius minuit.

C DE CARDO. CAP. CLXXVI.
 Ad nenenum **C**ARDVS calida & sicca est. Sed homo qui uenenū comedit, aut bibit, caput cardi, & radicem & folia puluerizet, & puluerem istum aut in cibo, aut in potu suo sæpe sumat, & uenenum ab eo expellit. Et si quis urschlechte in corpore suo habet: eundem puluerē recenti aruinæ cōmisceat, & cum illo se inungat, et sanabitur.

DE HERBA BRAMBERE.

CAP. CLXXVII.

HERBA in qua brambergere crescunt, calida est. Et si quis in lingua dolet, ita q̄ aut intumescit, aut ulcera habet, linguam suam cum brema, seu cum modico flebotomo parumper inscidi faciat, ut liuor erumpat. Sed & qui in dentibus dolet, idem in gingiuis faciat, & melius habebit. Si quis autem in pulmone dolet, et in pectore tussitat: eandem herbam, et hyfopi minus, & origani minus quam hyfopi, et tantum pyretri, quanta medietas omnium istorū est accipiat, & his mel addens, in bono uino fortiter coquat: et postquam modicum comederit, bibat, et post plenum cibum satis ex eo bibat: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

Dentes. **V**ermes. Quod si etiam uermes carnem hominis, aut pecoris comedunt: præfata herba puluerizetur, et super locum doloris ponatur, et uermes morientur. Si quis autem fluxum sanguinis patitur: præfatā herbam, et bis tantum de bluothuurtz modice tundat, et eas in purum uinum ponat, et inter cibum, sed non ieiunus bibat. Fructus autem qui in ea nascitur, nec sanum, nec infirmum hominem lædit.

DE HERBA IN QVA FRAGA
CRESCUNT. CAP. CLXXVIII.

HERBA in qua fraga nascuntur, calida est, et ad medicinam parum ualet: fructus quoq̄ eius, nec sano, nec infirmo ad comedendum ualet. quia liuorem in homine parat.

DE HERBA IN QVA VVALBERE
CRESCUNT. CAP. CLXXIX.

HERBA in qua uualbere nascuntur, maximum frigus in se habet, et medicamentis non multum succurrit. Fructus eius comedentem lædit, ita q̄ uich in eo excitat.

DE SIMEZ. CAP. CLXXX.

SIMEZ frigida est. Et uermes si carnes hoīs comedunt: simez per ignem puluerizet, et puluerē in locū ulceris ponat, et uermes morientur.

DE THIMO. CAP. CLXXXI.

Leporam. **T**HIMVS calidus & siccus est. Et si quis lepram cuiuscunq̄ generis sit habet: thimum cum terra radicem eius in igne feruere faciat, & per hoc assum balneum sibi paret: & etiam thimum cum sibi ad herente terra in chaldario cum aqua coquat, & etiam hoc modo sibi bal-

neum paret: & hoc saepe utatur, et prauos humores lepre minuit, aut Do- A
 miao non placebit. Sed & si quis a paralisi, & a stechedo fatigatur, sal- Ad paralisi
 uiam, & bis tantum esulae, & ter tantum thimi ut esulae est, in aqua coquat,
 & eis hircinum sepum, & bis tantum ueteris aruinæ addat: & se iuxta in-
 gnem ubi dolet inungat, & curabitur. Et idem unguentum pediculos
 in homine mortificat, cum illo quis inungitur.

PHYSICAE S. HILDEGAR-
 DIS LIB. III.

De naturis & effectibus Arborum, Arbusto-
 rum, & Fruticum, fructumque
 eorundem.

ARBORVM discretio in genere.
 CAP. I.

ARBORES OMNES AVT CALOREM,
 aut frigus in se habent, quemadmodum et herbae: sed ta-
 men quaedam arbores calidiores sunt alijs, quaedam autem frigidiores.
 Nam domesticæ arbores quæ fertiles sunt, & quæ rectos fructus profe-
 runt, calidiores siluestribus, & infructiferis arboribus & lignis existunt.
 Sed siluestres arbores quæ grandiores, & plures fructus proferunt, cali- B
 diores alijs siluestribus arboribus sunt: quæ autem minutos & paucos fru-
 ctus proferunt, frigidiores alijs siluestribus arboribus sunt. Arbores aut-
 em et ligna, de medulla sua uirescunt, et crescunt, sicut et homo de medul-
 la sua uiget: & si medulla arboris læsa fuerit, arbor detrimentum sui sentiet.

DE ARBORE NVCIS MUS-
 CATAE. CAP. II.

A R B O R in qua nux muscata crescit, calida est. Lignum autem
 & folia eius medicinae non multum conueniunt. Nux quoque muscata ma-
 gnum calorem habet, & bonum temperamentum in uiribus suis. Et si quis nu-
 cem muscatam comedit, cor eius aperit, et sensus eius purificat, & bonum
 ingenium, bono calore, & suauis uirtute sua illi infert. Homo quoque nu-
 cem muscatam, & pari pondere cinnamomum, & modicum de garofy-
 lo puluerizet: & cum puluere isto, & farina similiae, & modica aqua tor-
 tellos faciat: et eos sepe comedat, et omnem amaritudinem cordis et men-
 tis eius sedat, et obtusos sensus eius aperit, et mentem ipsius letam facit, et om-
 nes nociuos humores in eo minuit. Sed et quem paralisis in cerebro
 fatigat: nucem muscatam, et bis tantum galangæ puluerizet, et etiam de ra- Ad Paralisi
 diee gladiolæ, et plantaginis equali pondere modice tundat, sale addito:
 ex omnibus hijs sorbiunculam faciat, et sorbeat: et hoc semel, aut bis in die
 faciat, usque dum sanetur.

C

DE ARBORE Cinnamomi. CAP. III.

Ad Paralifim
& febres.

Caput.

ARBOR cuius cortex cinnamomū est, ualde calida est. Vnde de homo qui a gutta paralifis fatigatur, & qui quotidianas, tertianas, & quartanas habet: uas de chalybe factum tollat, & in illud bonū uinum fundat: & de ligno & folijs præfatæ arboris dum succum in se habent imponat, & ad ignem feruere faciat, & calidum sæpe bibat, & sanabitur. Et homo cui caput grauatū & obtusum est, ita quod flatum per nares difficulter emittit, & introrsum trahit: cinnamomum puluerizet, et eundem puluerē cum buccella panis sæpe comedat, aut in manu sua lingat, & noxios humores per quos caput obtusum est dissoluit.

DE ARBORE Piperis. CAP. IIII.

Splen.

ARBOR in qua piper crescit, ualde calida est: piper quoque ualde calidum & aridum est. Et multum comestum, hominem lædit, & pleurifim in eo parat, & bonos humores destituit. Homo autē qui poma, aut pira comederit, & inde dolet: mox piper comedat, & melius habebit. Sed & qui spleneticus est, & qui fastidium comedendi habet: iste piper in aliquo cibo cum pane modice comedat, & in splene melius habebit.

DE ARBORE Balsami. CAP. V.

Frenesim.

Febres.

Paralifim.

DARBOR ex cuius rimulas balsamum sudat, calida est. Liquor autem, scilicet balsamum, regalis nature, & ualde calidum & humidum est: & in tali temperamento, et tam magna cautela ad medicamenta habendū est, uelut nobiles homines uenerari & timeri debent, ne ad iracundiam prouocentur. Homo autem qui freneticus est: modicum balsami accipiat, & ei satis de oleo oliuæ addat, & plus de medulla ceruicis quam olei sit: & ex his unguentum faciat, & cum eo tempora & occiput suum inungi faciat: cauēs, ne uerticem, aut cerebrum eius tangat: & ad sanitatem sensuū suorū redibit. Et qui magnas febres habet in stomacho: cum eodem unguento circa stomachum suum se inungat, & febres ab eo aufert. Et qui de gutta paralifis ualde fatigatur: modicum balsami, ad paulinum, uel ad alia bona electuaria addat, & comedat, & sanabitur.

DE ARBORE ligni Aloe. CAP. VI.

Febres.

ARBOR ligni aloecalida est. Homo qui febres in stomacho suo habet, et qui quotidianas, seu tertianas, seu quartanas patitur, de ligno hoc in potum suum ponat, et meliorabuntur.

DE ARBORE Myrrhæ. CAP. VII.

Ictericam, &
paralifim.

ARBOR ex qua myrrha sudat, calida est. Et homo qui gelusochi habet, uel qui gutta paralifis fatigatur: corticem eiusdem arboris in uinum, seu in aquam ponat, et liberabitur. Myrrha etiam calida et arida est: et homo qui in stomacho de noxijs et malis humoribus

dolet: myrrham accipiat, et bis tantum aloë, et quinq; folij tantum ut iſtorum duorum est: et ex hijs cum noua cera emplaſtrum faciat, et hoc panno de canabo facto imponat, et ſuper ſtomachum ſuum liget. Cum autem magna, ſeu acuta febris hominem in initio inuadit: ſi ei tunc myrrha in calido uino ad bibendum datur, febris ab eo ceſſat. Sed et quem libido inuadit: ſi myrrham comedit, libidinem in eo extinguit. Sed et odor myrrhæ libidinem ab homine depellit: mentem autē eius opprimit, et triſtem facit. Vnde qui myrrham apud ſe portare uoluerit, eam pri-
mum in ſole rarefaciat, et iuxta ſe habeat, ita ut de carne et ſudore ſuo ca-
leſiat: et fantaſmata, et magicę artes, et magica uerba, atq; inuocationes de-
moniorum per mala uerba et maleſicia herbarum ab eo fugantur.

A

Ad febrē

Frenandam
libidinem.

DE THVRE. CAP. VIII.

ARBOR ex qua thus ſudat, calida eſt. thus etiam plus calidū quā frigidū eſt, et odor eius abſq; igne utilis. quia oculos clarificat, et cerebrū purgat. Homo autē thus puluerizet, et pulueri huic modicum farinae ſimilæ addat, et tortellos faciat, et eos ad ſolem exſiccet: et naribus ſuis ſepe apponat: ipſum confortat, oculos ſuos clarificat, cerebrū eius implet. Sed et qui in capite dolet, ita quod caput ſuum ſcindi putat: tor-
tellum ſic paratum ad utrumq; tempus ponat, et panno conſtringat cum ſe in lectū collocat, et dolor capitis ceſſabit. Qui autem quotidianas fe-
bres habet, thus, et roſſeminzim contundat, et ſuper umbilicum ſuum ſepe ponat, et panno conſtringat, ut umbilicus eius ex hoc incaleſcat, et cu-
rabitur. quia febres ſtomachum et iecur fatigant.

Caput.

B

DE ARBORE Camphorę. CAP. IX.

ARBOR de qua camphora ſudat, acutum et mundum frigus in ſe habet, et natura eius munda eſt. Camphora autē, ſcilicet gummi, puram frigiditatem in ſe habet. Quod ſi quiſpiam homo camphoram ſimplicē comederit, mox ignis qui in homine eſt, a frigore illius im-
peditur, et homo inde læditur. Homo autem qui ſanus eſſe uult: aloë et myrrham pari pondere accipiat, et de camphora modicū minus quā unius iſtorum ſit, et cum ſucco wildelachdete, et farina ſimilæ tortellos faciat, et eos in ſole exſiccet, ſiccatos autem ut puluerem terat, et de puluere iſto in calido mellito poculo modicum ieiunus ſepe bibat: et ſi ſanus et fortis eſt, ſanior et fortior mirabiliter erit: et ſi infirmus eſt, miro modo eū ſtollit et confortat, uelut ſol turbidum diem illuminat.

Ad ſanitatē
tuendam.

DE CEDRO. CAP. X.

CEDRVS calida eſt, et aliquantum ſicca. Et homo qui ſpleneticus eſt, de ramis, et de ligno eius dum uiride eſt, et dum ſuccū habet contundat, et ad puluerē conminuat, et ex eo electuarium faciat: et prauſus ex eo modice comedat, et ſplen ad ſanitatē recuperabit: ſed dum ſanus fuerit, inde amplius non comedat. Et qui in corpe interius infir-

Splen.

Cmus est, et putrescit: de eodē uiridi ligno in purū uinū per noctem ponat, ut inde saporem habeat: et pransus inde modice bibat, et sanabit. Et post quā sanitatē senserit, amplius idē uinū non bibat. Qui autem a uich fatigatur: fructum cedri uiridem comedat, & sanabitur.

Ad Stomachum,

CE C Y P R E S S O. C A P. XI.
CY P R E S S V S ualde calida est. Et qui in stomacho dolet, de ligno eius siue uiride, siue aridum sit, modicum in uinum insci dat, & coquat, & ieiunus sæpe bibat, & melius habebit. Sed & qui infirmus est, & qui in toto corpore defecit: ramos cypressi in aqua coquat, & in ipsa balnea sæpe accipiat, & sanabitur. Et si quis de ligno, quod cor ipsius arboris dicitur, apud se semper portat, diabolus eum deuitat.

Superstitiosum,

Quod si etiā aliquis homo a diabolo, uel per magica irretitus est: præfatum lignum quod cor dicitur, cum terebro perforet, & in fictili uase aquam uiui fontis tollat, & eam per idem foramen in aliud fictile uas fundat: & cum iam infundit, dicat. Ego fundo te aqua per foramen istud in uirtuosa uirtute quæ Deus est, ut cum fortitudine quæ tibi adest in natura tua, fluas in hominem istum qui in sensu suo irretitus est, et omnes contrarietates in eo destruas, et eum in rectitudinem in quam Deus eum posuit, in recto sensu & scientia reponas. Et aquam istam per nouem dies ieiunus bibat, & etiam totiens hoc modo benedicatur, & melius habebit.

Ad Pleurisim,

DE P A L M A. C A P. XII.
PA L M A calida est & humida. Homo autem qui pleurisim habet, de cortice & de ligno & de folijs eiusdem arboris contundat, & succum exprimat, & in calido uino sæpe bibat, & curabit. Sed & fructum eiusdem arboris sæpe comedat, & pleurisim in ipso compescit.

Frenesim,

Qui autem freneticus est, de ligno & folijs eius in aqua coquat, & ita calida capiti suo circumponat, & hoc sæpe faciat, & sensus suos recipiet.

Sed si quis fructum arboris huius coquit, & ita comedit: corpori suo fere tantam uim confert, quemadmodum panis: sed eum in pectore facile grauat.

Paralysim,

DE C A S T A N E A. C A P. XIII.
CA S T A N E A calida est. Et homo quem paralisis fatigat: corticem, fructus, & folia huius arboris in aqua coquat, et cum eadē aqua assum balneum sibi faciat, & paralisis cessabit. Quod si pestis pecora occidit: homo corticem præfatæ arboris contundat, & eam in aquā ponat ut inde saporem habeat: & inde bibant, & pestis ab eis cessabit.

Sed si equus, aut asinus, aut bos, aut aliud quodlibet pecus de auiditate potus aut pabuli dolorem sibi attraxit: homo prædicta folia arboris huius in pabulo pecori huic ad comedendū præponat, et curabitur. Quod si etiam homo de ligno eius baculum parauerit, et in manu sua portauerit, ut manus eius ex hoc calida sit: uenit, et omnes uires corporis eius inde

confortantur. Et odorem eiusdem ligni homo naribus suis sæpe capiat, et capiti ipsius sanitatem confert. Qui aut in splene dolet: interiores nucleos istos ad ignem modice assiet, et calidos sæpe comedat, et splen inde calidum erit. Sed et qui in stomacho dolet: eosdem nucleos in aqua fortiter coquat, & coctos cōminuat, & tunc modicum farinae cum aqua distemperet, & puluerem liquiricij, & parum minus pulueris de radice polypodij ipsi farinae addat, & cum præfatis nucleis denuo coquat, & parat ut pulmentum, & comedat, & stomachus eius purgabitur.

A

Ad splen.

Stomachum.

DE NESPELBAVM. CAP. XIII.

NESPELBAVM ualde calida est. Cortex autē et folia eius medicinae non multū conueniunt. Sed tamen homo qui quotidianas, seu tertianas, seu quartanas habet: radicem puluerizet, & puluerem istum in calido uino ieiunus & pransus sæpe bibat, & curabitur.

Febres.

Fructus autem arboris huius sanis & infirmis hominibus utilis & bonus est, quantumcumq; ex eo comederint.

DE FICO. CAP. XV.

FICVS calida est. Homo autem corticem, & folia eius modice contundat, & in aqua ualde coquat, & aruinam ursi, & parum de butyro addat, & sic unguentum faciat: et si in capite dolet, caput suum cum eo inungat. Vel si oculi eius ulcerosi, & liuosi sunt: tempora sua perungat, & circuitum oculorum: cauens, ne oculos interius tangat. Et si in pectore dolet: pectus perungat, aut si in renibus, renes, et melius habebit. Sed & fructus arboris huius temperatus est, et homini sano ad comedendum non ualet, quia facit eum mutabiles mores habere. Infirmo autem, & qui in corpore defecit, ad comedendū bonus est, usq; dum melius habeat. Quod si sanus homo eum comedere uult, in uino, seu in aceto prius condiat.

Caput.

Oculos ulcerosos.

B

DE LAVRO. CAP. XVI.

LAURVS calida est. Et homo qui in stomacho dolet: corticem, & folia lauri contundat, et succum exprimat, et per pannum colet: & cum succo, & farina tritici tortellos parat, & illos puluerizet, et cum melle & aqua potum faciat, et illi de puluere isto modicum immittat, & bibat: et quociens uoluerit sic faciat, et stomachum ipsius ab omni sorde purgabit, nec eum uulnerat. Homo etiam radicem, et folia eius in aqua coquat, hircino sepo addito: ex his unguentum faciens: et si in capite, in pectore, in latere, in dorso, aut in renibus dolet, cum eo se ungat, et melius habebit. Et si quis fructum eiusdem arboris crudum frequenter comedit, omnes febres ab eo compescit. Et si alicui cerebrum infriigidatum est, et inde amens efficitur: baccas puluerizet, et cum farina et aqua pastam componat, et crinibus capitis abrasis, pastam istam super totum caput suum ponat, et cum pileo de filtro facto constringat, et obdormiat: et cerebro calorem infert. Sed cum pasta ista exsiccat, iterum

Ad Stomachum.

Amentiam.

K

C aliam eodē modo paret, et sic saepe faciat, & sensus suos recipiet. Et qui in stomacho dolet, baccas in uino coquat, & calidum bibat: & febrem ab eo expellit. Et qui in capite dolet, baccas modico uino infuso contundat, & cum eo totum caput suum perungat, & cum pileo tegat ut incalescat, & in lectum se deponat: & quamuis fortiter doleat, dolor cessabit.

Ad Stomachum.
Caput.

Pulmonem. Quod si in pulmone dolet, ita quod etiam putrescit: baccas lauri puluerizet, & frequenter cum pane comedat, & curabitur. Sed & homo oleum de baccis lauri exprimat: & ubi de paralisi fatigatur, se inungat, & melius habebit. Si autem oleo huic secundum tertiam partem eius de lauina additur, uel de succo buxi, tanto fortior erit ad sanandum. Nam cum caligo oculos occupat, oleo baccarum circumungendi sunt. Sed si oculos interius tetigerit, laeduntur. Quod si homo in corde dolet: cum eo se inungat, aut si in dorso, aut in latere, & melius habebit. Et si etiam homo fetidum stomachum habet, & immundam saliuam eijcit: cum eodem oleo, & farina tortellos paret, & comedat, et purgabitur.

DE OLIVA. CAP. XVII.

O L I V A calida est et sicca. Homo autem exteriorem corticem, et folia arboris huius in aqua coquat, ueteri aruina addita unguentum faciat: et ubicunque de paralisi dolet, se inungat, et melius habebit.

Ad paralim.

Et cui stomachus in frigidatus est: corticem, et folia eius in aqua coquat, et aquam illam per pannum colet, et minus de hartz, et minus de mirra quam de hartz sit ad ignem dissoluat, et predicto succo addat: et sic emplastrum faciat, et in illo pannum de canabo factum intingens, super stomachum suum ponat, et curabitur. Oleum autem de fructu arboris huius, ad comedendum non ualet. quia si comeditur, nauseam prouocat: sed ad plurima medicamenta ualet. Nam cum oleum hoc primum paratur, ad ignem coquatur, et aut rosae, aut uiolae inponantur: et sic contra diuersas febres ualet. Si aliquis in capite dolet, oleum oliuae, et minus rosatae aquae in sartagine feruere faciat, et de fructu solatri minus quam olei sit, et de urente urtica plus quam de fructu solatri terat, et per pannum colet, et succum istum in sartagine ad oleum fundat, et denuo feruere faciat. Quod cum fecerit, iterum colet, et in nouum fictile uas fundat. Deinde in uertice, in fronte, et in temporibus suis, quando in capite dolet, cum unguento se ungat, et cerato panno circumliget. Si autem ulcus aliquod, seu pustula hominem acerbè dolere facit, antequam rumpatur, oleo oliuae deliniatur. Quod si quis a paralisi fatigatur, rosas oleo oliuae inponat, et se ungat, et melius habebit. Quod si crampho alicubi hominem in corpore suo laedit, cum oleo oliuae fortiter se perungat, et melius habebit.

Capitis dolorem.

Paralim.

DE BONCITHERO. CAP. XVIII.

A R B O R in qua boncitherim crescunt calida est. Homo in quo quotidianae febres sunt, folia eius in uino coquat, et bibat, et curabitur. Sed et poma eius comesta febres in homine compescunt.

Febres.

DE MALO. CAP. XIX.

MALVUS calida et humida est. Et homo siue senex, siue iuuenis sit, qui caliginem in oculis patitur: in uerno tempore ante quã fructus ipsius anni proferat, folia tundat, et succo huic guttas de uite effluentes æquali mensura addat: et ad noctem cum se collocat, palpebras et oculos ungat, cauens ne oculos interius tangat: et hoc sæpe faciat, et clarius uidebit. Sed et cum primæ eruptiones florum eiusdem arboris procedunt, homo ramusculum unum absq; ferro abscisionis abrumpat, & nouam corrigiam de corio cerui in ipsa abruptione hac et illac trahat, ut de succo eius madida fiat, & in humidum locum ponat, quatenus succum illum plus in se sumat: & si quis de paralisi, in renibus, aut ilijs fatigatur, eadem corrigia ad nudam carnem se cingat, & melius habebit.

A

Ad caliginem oculorum.

Paralifim.

Homo etiam in uerno tempore terram quæ circa radicem eiusdem arboris est, ad ignem calefaciat, & calidã loco ubi dolet superponat, & melius habebit. Sed fructus arboris istius lenis est, & facile digeri potest: & crudus comestus, sanos homines non lædit. Cocta autem, & assa, tam infirmis quam sanis bona sunt: & etiam in hyeme cum corticem contraxerint, cruda sana sunt.

DE PIRO. CAP. XX.

PIRUS frigida est, & tam firma ad similitudinem mali, sicut iecur ad pulmonem. Si quis in pectore, & in pulmone dumphet, uiscum piri puluerizet, & puluerem de liquiricio minoris ponderis addat: et ieiunus & pransus sæpe comedat, et melius habebit. Sed & qui paralifim patitur, uiscum pisorum suauem gustum habentium in scisum per tres dies et noctes oleo oliuæ imponat: & postea ceruini sepi bis tantum ut olei ad ignem resoluat, et spicam nardi bene contritam & comminutam eidem sepo per duos dies & noctes imponat: & deinde oleum cū uisco cui impositus fuit, fortiter contundat, et succum per pannum exprimat, & etiam ceruinum sepum cum spica denuo resoluat. Quo factõ, succum uisci, & olei, & succum sepi, & spicæ in uasculum simul componat, et secundum tertiam partem istorum laurinum oleum addat, et unguentum faciat. Et ubi paralifis in homine furit, eum perungat, et fugabitur: nisi fundamentum mortis ibi sit. Fructus aut piri grauis, et ponderosus et asper est: et si quis eum crudum superflue comederit, fumum in pectore illius facit, et in iecore, et in pulmone magnas infirmitates sæpissime gignit. unde qui pira comedere uult, in aqua ea coquat, uel ad ignem assat: sed tamen cocta meliora sunt quam assa: pira aut cocta aliquantum comedentem grauant, quia putredinem perquirendo secum educunt.

B

Pectus pulmonem.

Paralifim.

Homo aut pira inscidat, et nucleos eorum abijciat, et ea in aqua fortiter coquat et cõfringat, ut quasi puluis fiant: et postea beruurtz, et galangæ minus quam beruurtz, et liquirici minus quam galangæ, et pefferkraut minus quam liquirici puluerizet, et pulueres istos in mel modice

Calefactum proijciat, prædicta pira addat, & fortiter mouendo cōmiscer-
at, & quotidie quantum coclear paruum capit ieiunus comedat, et pran-
sus duo coclearia, & ad noctem tria sumat: & hoc electuarium est precios-
ius & utilius purissimo auro.

D E N U C E . C A P . X X I .

Ad uermem.

Nux calida est. Homo enim folia eiusdem arboris cum recens
tia sunt accipiat, & succum eorum in locum ubi uermis hominem

comedit exprimat: & hoc sæpe faciat, & moritur. Sed si uermes in sto-
macho hoīs nascuntur: folia nucis, et persici æquali pondere antequā fru-
ctus in eis maturescant, super ignitū lapidem puluerizet, et puluerem istū

Lepram.

aut in ouo, aut in sorbicio sæpe comedat, et morientur. Et in quo lepra
iam crescere incipit: succum eorundē foliorū ueteri aruine addat, et iuxta

Paralysim.

ignem se perungat, et hoc sæpe faciat, & sanabitur. Et qui a paralysi fas-
tigatur: terrā quæ circa radicem eiusdem arboris est, antequā fructus ma-
turescat, ad ignē accendat, & cum illa assum balneū faciat, & sic sæpe bal-
neet, et paralisis fugabitur. Sed et qui multum flegma in se habet, acci-
piat hoc quod de nuce sudat cū rami eius abscinduntur, siue fungus, siue

alius sudor sit: & in uino cum feniculo, & modico pefferkraut parumper
coquat, & colet: et calidū sæpe bibat, & mundabitur. Et qui profundā

D
Scabiem.

& prauam scabiem in capite habet: succū de exteriori cortice nucis quæ
super testā est, super ulcera exprimat, et cū cutis ex amaritudine succi in-
tumuerit, mox oleo oliuæ eam ungat: et hoc sæpe faciat, et scabies munda-
bitur. Sed nuces siue rudes, siue ueteres sint, febres in hoīe qui multū

ex eis comederit, excitant: attamē sani eas superare possunt, infirmi autē a-
liquantū ab eis lædunt. Oleum autē ab eis expressum calidū est, et carnes
comedentis pingues parat, et mentem lætam: sed flegma inde crescit.

D E Q U O T A N O . C A P . X X I I .

Quotanus calidus est, & fructus eius calidus & siccus: &
cum maturus est, tam infirmum quam sanum crudus comestus
lædit, sed coctus, aut assus ad comedendum multum ualet.

Qui multam saliuam eijcit: si ipsum fructum coctum, uel assum sæ-
pe comederit, eum interius siccat. Si etiam ulcera in homine sunt: ho-
mo eundem fructum coquat, uel assat, & secundum tertiam eius partem
millefolium, & secundum tertiam partem millefolij maluam, & hæc si-
mul contundat, & super ulcera illa ponat, & curabuntur.

D E P E R S I C O . C A P . X X I I I .

Persicus calida est. Homo cui oculi frequenter hume-
stant: gummi de persico, uel de pruno testæ nucis imprimat, et eā
ad ignitum laterē modice calefactam oculis circumponat, dum ab illo in-
calescant: et hoc semper quarta die, et semel in die faciat: ne si supra modū
fecerit, eos lædat. Et cui halitus male fetet: folia persici ante maturitatē
fructus eius cōtundat, et manum plenam liquiricij, et modicum piperis,

Halitus foet-
tentem.

& satis de melle, & hæc in puro uino coquat, & post cibū, & ad noctē sæpe bibat, & halitū illius bene olentē reddit. Sed & cui minuti uermiculi in stomacho, & in uentre crescunt: radicē, et folia bacheniæ puluerizet, & huic bis tantū de puluere foliorū perfici addat (idque fiat cum arbor flores emittit) et in noua olla cum bono et puro uino coquat, et ieiunus & ad noctē sæpe bibat: & uermes in eo morientē. Homo quoq; contra dolorē utriusq; lateris q̄modo cunq; ibi doleat, et cōtra dolorē pectoris, et paralīsim: folia perfici, & s̄m pōdus eorū balsamitā, & secundū tertiam partē balsamitæ basilicā, et secundū tertiā partē basilicę plātaginē in aqua modice coquat: et deinde fortit̄ torquēdo per pannū colet: postea laurinū oleum, & bis tantū ceruini, uel hircini sepi, & secundū tertiā partē eius ueterem aruinā: & hæc omnia cū prædicta aqua in patella modice calefaciat, & sic unguentū fiat: & deinde cum illo se in latere dolente pungat, & hoc sæpe faciat, & melius habebit. Et fructus perfici fere tepidus est, & nec sano, nec infirmo homini ad comedendū ualet. Sed qui eundem fructum comedere uult, corticē & nucleū auferat, & quod reliquū est in uinū ponat, sale, & modico pipere additis, & hoc modo paratū non multū lædit.

Homo etiam qui sanus esse uult, interiores, recentes nucleos perfici ad lac contundat, & per pannū exprimat ad mensurā quinq; cocleariorum, & etiā galangę ad pondus triū nummorū, & liquiricumi duorū nummorum, et euforbiū ad pondus unius oboli puluerizet, et lacti nucleorū addat: et de succo citocatię, et farina similę tortellū parat, et eum ad solem, uel ad fornacē paulatim siccet, et de tortello isto ad pondus oboli cōmiscet, et sic ante solis ortum ad ignē prius modice calefacto ad pondus quinq; nummorū cum cocleari ex ipso sumat, et se in lectū ad breuem horā deponat: et uelut suauis potio illū aliquantū purgat. Et si idem homo necesse habet, bis in mense ex eodem sumat. Et ea die qua sumit molles cibos comedat, et uinum bibat. Sed et qui in gutture dolet, ita quod aliquantum constrictum est, uel quod in eo quidam malus uapor absq; ulcere et absq; tumore est: accipiat pastam, de tritico, et gumi quod de persico effluit, de super dissoluat, et calidum super guttur suū ad breuem horam ponat: et hoc sæpe faciat, et melius habebit. Et si quis in halsadrin dolet, ita quod supra modum constrictę, aut distentę sunt: præfatam pastam eis sæpe superponat, et si nec ulcus, nec tumor ibi est, curabitur.

DE CERASO. CAP. XXIII.

CERASVS calidus est. Sed et fructus eius temperate calidus est, et sanum hominem in comestione non lædit: infirmum autem aliquantū dolere facit, si multum ex eo comederit. Homo autē qui tam mala ulcera in corpore suo habet, quod etiā fere lepræ assimilant, interiores nucleos cerasorū cum recētes sunt, fortiter contūdat, et aruinā ursi ad ignē dissoluat, et cōmiscet, et cum eo iuxta ignē se perungat, et sanabit.

Et qui in uentre torsiones habet, quas tamē uermes non excitant: eosdem nucleos crudos frequent̄ comedat, & melius habebit. Qui aut̄ in

A
Aduermes.

Sanitatis cōseruatiō.

B

Ad Gutturis
dolorem.

Ulcera.

C uentre uermes habet: nucleos istos in acetum ponat, et sic eos sæpe comedat, & uermes morientur. Et cui oculi rubent, & ulcerosi sunt: micas siliginei panis calidas accipiat, & gummi cerasi igne solutum super micas ponat, et deinde super oculos: et hoc sæpe faciat, et oculos sanat. Sed & si mali humores, aures hominis obstruunt, ita quod surdus efficitur: præfatum gummi ad ignem dissoluat, micis siligineis superextendat, & nocte foraminibus aurium imponat, & temporibus præfato gummi illis: & sic sæpe faciat, & sanabitur.

Ad oculos
ulcerosos,
ardentes.

DE PRUNO. CAP. XXV.

Vermes.

Contra incantationes.

Tussim.

P R V N V S calida est. Si autem uermes carnes hominis corrodunt: ille superiorē corticē, & folia pruni ad solem, aut iuxta ollam calefactam arefaciat, & puluerizet: & puluerem istum in locum doloris mittat: et cum uermes exinde moueri cœperint, acetum, & modicum mellis cōmiscat, & in eundem locum uermium fundat, & morientur. Et postquam uermes mortui ceciderint, lineum pannum uino intingat, & super ulcera ponat, & putredinem extrahit, & sanabitur. Quod si aliquis homo per magica, aut per maledicta uerba amens efficitur: terram quæ circa radices arboris est ignescat: & postquã accensa fuerit, mox satis de ruta, & minus de poleio super illam ponat, ut succum & odorem eorum in se excipiat, & eandem terram moderate calidam cum eisdem herbis capit, & nudo uentri, & lateribus suis postquã pransus fuerit circumponat, & se in lectum deponat, et uestibus se tegat, ut cum terra illa sudet. Et hoc per quinque, aut per tres dies faciat, et melius habebit. Et si etiam alicui homini labia oris sui tument, aut inflauerint: aut si paralisis in eis saliendo reptat: ille cum se collocat, gummi de pruno modice calefactum, super labia cum paño liget, et hoc sæpe faciat, et dolor ille cessabit. Fructus autem arboris huius tam sano quam infirmo homini ad comedendum nociuus, et periculosus est, uelut inutilis, et negleglecta herba. Nam qui sanus est, eum quidem superare poterit, infirmum autem multum lædit. Sed tamen qui aridam tussim habet, nucleos fructus istius in uinum ponat, dum aliquantum intumescant, et ita sæpe comedat, et etiam cum eodem uino sorbitium paret, et illud sumat, et cito curabitur. Omne autem genus arboris huius, siue sint russesprumin, siue garchsleni, siue kriechim, et simile genus, prædictas uires in cortice, et in folijs suis, et eandem naturã in fructu suo habent, ut de arbore hac prædictum est: excepto, quod quæ maiores fructus pferunt, fortiores etiã uires in se habent.

DE ESCULO. CAP. XXVI.

E S C V L V S cal. et sicca est. Homo enim terram quæ sub arbore hac circa radices eius est, in hortos suos spargat, et uiruis cellæ quæ olera corrodunt, propter molestiã eius abscedunt, nec ibi proficere possunt. Fructus enim eius sano homini nec multum prodest, comestus nec obest, infirmo autem non ualet.

DE MULBERBOVM. CAP. XXVII.

MULBERBOVM frigida, et in bono temperamento est. Homo autem qui scabiem habet: folia arboris huius in aqua coquat, & balneet in ea, uel lauet se cum illa in alio balneo: et hoc sæpe faciat, et sanabitur. Sed et qui uenenum aut comedendo, aut bibendo sumpsit, de folijs eius succum exprimat, et huic modicum minus de succo absinthij addat, et simul feruere faciat: et præsus moderate, sed tamen sæpe bibat, et uenenum aut per nauseam exspuet, aut per eum per secessum transibit. Et ubertas in fructu eius est, et nec infirmos, nec sanos lædit.

A

Morus.

Ad Scabiem.

Venenum.

DE AMYGDALO. CAP. XXVIII.

AMYGDALVS ualde calida est. Nam cui cerebrum uacuatum est, et facies mali coloris, et ob hoc in capite dolet: interiores nucleos eiusdem fructus sæpe comedat, et melius habebit. Sed et qui in pulmone infirmatur, et in iecore defectum habet, eosdem nucleos crudos, uel coctos sæpe comedat, et melius habebit.

Capitis dolor.

DE CORILO. CAP. XXIX.

CORILVS frigida est. Et homo primos erumpentes grossos eius in sole exsiccet, et ubi scrophulæ in homine sunt, puluerem hunc inmittat, et curabitur. Masculus quoque qui diffluentem naturam seminis sui habet, ita quod ad prolem non germinat: hic eosdem grossos corili, et ad eorum tertiam partem erdpeffer, et quarta quarta pars est erdpeffers tantum de uinida sumat, et aliquantum de usitato pipere: et hæc cum iecore iuuenis hirci qui iam maturus est ad grauandum, coquat: additis etiã aliquantũ crudis et pinguibus porcinis carnibus: et herbulis istis abiectis, idem uir carnes has comedat, et etiã panẽ in aqua in qua huiusmodi carnes coctæ sunt intingat, et manducet, et si hoc sæpe fecerit, ad prolem florebit: si iustum Dei iudicium hoc fieri non prohibebit. Fructus autem corili, scilicet nuges que in ea nascuntur, sanum hominem non multum lædunt, infirmo autem oberunt.

Scrophulæ.

B

DE SAVINA. CAP. XXX.

SAVINA cal. est. Et si uermes carnem hominis comedunt: succo sauinæ modicum aceti addat, et in ulcera fundat, et uermes morientur.

Ad uermes.

Sed et qui in pulmone dolet: succo sauinæ ad pondus medietatis eius puluerem liquirici imponat, et in uino coquæ, modico sagimine addito: et ita sæpe bibat, et sanabitur. Si quis autem de gutta paralisis in quolibet loco corporis sui dolet: sauinã, et ad eius tertiam partem saluiam, et ad tertiam partem saluiæ storckenschabel ad succum tundat, et succo huic butyrũ, et ex eo unguentum faciat, et ubi dolet ad ignem se perungat, et curabitur.

Paralisis.

DE BVXO. CAP. XXXI.

BVXVS calida est. Homo autem qui ursethe in corpore suo habet: corticem et folia buxi ad succum contundat, et modicum minus liquirici, et in puro uino calefaciat, et calidum sæpe bibat, et uenenum extra corpus illius expellit. Et mox idem homo ad prædictum

C succum arboris, modicum plus olei oliuę cōmiscet, & pennam intingat, & cum illa circa ursethede se leniter ungat, & hoc sæpe faciat, & sanabitur. Et qui ex eodem ligno cyathū, uel picariū parat, & illi uinum infundit, ut saporem de eodem ligno capiat, & sic sæpe bibat, febres de stomacho eius aufert, & oculos clarificat. Sed et qui etiam baculum inde parat, & illum in manu sæpe portat, & etiam naribus suis sæpe apponit, aut odorem eius capiat, & oculos suos cum eo tangit, caro, caput, & oculi eius tanto saniores fient.

Ad febres.
Oculos.

Ad paralifim.

Stomachum
Splē.

Cancrum.

Reuma.

DE ABIETE. CAP. XXXII.

ABIES calida est, & multas uires in se habet. Nam in quocunq; loco lignum abietis est, aerei spiritus illū odio habent, & magis deuitant quam alium locum, & maleficia & magica ibi minus uigent & præualent quam in alijs locis. Si quis de gutta paralifis in capite dolet, uel si in cerebro uacuus est, uel si freneticus est: de cortice, & de folijs abietis minutissima frusta inscidat in martio & in maio, et ad medietatem istorum saluiam addat: & hæc simul in aqua tam diu coquat dum spiffa fiant, & butyrum quod in maio de bobus paratur addat, & unguentum faciat. Cum eodem enim unguento præcordia sua primum perungat, ne de fortitudine eius in corde deficiat: & mox ab rasis capillis suis, caput perungat, & hoc secunda, aut tertia die iterum faciat, & sanabitur. Et si quis in stomacho, aut in splene dolet: cum eodem unguento primum cor, & postea in alijs locis ubi dolet se perungat, & cito sanabitur. Et qui in pectore dumpset, & tussitat, & cui pulmo inflatur & putrescere incipit: de ligno abietis cum succus in eo est in cineres incendat, cauens ne alius cinis addatur: & cum cineribus istis bis tantum bibinellæ, et sceniculi tantum ut bibinellæ, et cinnamomi tantum ut tertia pars bibinellæ in bono uino coquat, modico melle addito: et sic per facellum colet, et purum potum faciat, et sæpe ex eo bibat, et curabitur. Sed et si cancri hominē comedunt: ille semē quod in sumitate abietis crescit, super ignito latere puluerizet, et super uulnus spargat, et cancri morientur. Quod si os, et labia hominis ab aliqua infirmitate intumuerint, ille semen, uel fructū abietis super calefactum laterem ponat, ut incalescat, et ita calidū ori et labijs suis sæpe superponat, et sanabitur. Si reuma superflue a naribus effluit, fumus de ligno abietis excipiatur, et fluor ille suauius, soluetur et cessabit. Cineres quoq; de ligno abietis fiant, et cum eis lixiuia paretur, et caput lauetur: et caput sanat, et oculos clarificat.

DE PICEA. CAP. XXXIII.

PICEA calida est, et humida. Et si pestilentia pecora uexat, et occidit: recentes rami ante ipsa ponantur, ut odorem eorum capiant: uel pecora sub easdem arbores ducantur, et incipient tussitare, et eijcere putredines. Sed tamen cauendum est, ne quicquam de arbore ista

gustent, ne inde lædantur.

T DE TILIA. CAP. XXXIII.

TILIA magnum calorem habet. Homo autem qui in corde dolet: hoc quod in medietate radicis tiliæ est puluerizet, & sæpe comedat, & melius habebit. Quilibet etiam qui uoluerit, de trunco astulam abscidat, non autem de ramis in æstate cum uiridis est, & astulam illam in aureū anulum perforatū ponat, & desuper uitrū, & non aliū lapidē: & inter astulā hanc, et uitrū, telam aranæ, aut bouuel ponat: ne uis eiusdem astulæ uitrum pertranscat: anulum autem istum in digito suo semper habeat. & hæc est fortissima uirtus contra omnes periculosas pestes hominis. Et in æstate cum homo ad dormiendum se collocat, recentia folia tiliæ oculis superponat, & totam faciem suam cum eis tegat: & oculos illius clarificat. Homo quoque qui a paralisi fatigatur: de terra quæ circa radices tiliæ iacet, in ignem ponat, & in asso balneo sedens, aquam desuper fundat, & sic balneet: & hoc per nouem dies faciat, et curabitur.

A

Ad cordis
dolorem.

Oculos.

Paralim.

Q DE QUERCIV. CAP. XXXV.

QUERCIVS frigida est, & dura, & amara est: sed tamē de fructu eius quædam uirtuosa animalia pascuntur & pinguia fiunt, uelut porci sunt. Ad medicamenta autem nec lignum, nec fructus eius multum ualet.

F DE FAGO. CAP. XXXVI.

FAGVS in recto temperamento caloris est. Et si quis de folijs fagi cum recentia sunt pulmentum parat, & comedat, & si etiam de fructu eius comedit, eum nō lædit, sed pinguis inde efficitur. Si autē asinus in capite dolet: homo cineres fagi de quibus lixiuia facta est, calidos ante ipsum ponat, et fumum ab eis egredientem in os et in nares asini transire permittat.

B

F DE FRAXINO. CAP. XXXVII.

FRAXINVS calida est. Si autem quispiam homo in aliquo membro suo de gutta paralisis ita fatigatur, uelut omnia membra eius contrita sint: folia cœsch in aqua coquat, et infirmum in linteamē nudum ponat, et folijs ita calidis circumponat, et præcipue in loco illo ubi dolet, et curabitur. Quod si etiam homo ex auena ceruicem parare uoluerit, eam absque hopso paret: sed eam cum gruz, et plurimis folijs fraxini coquat: et stomachum bibentis purgat, et pectus leue facit. Et si capræ aliquo modo infirmantur: folia fraxini eis sæpe ad comedendū dentur, et curabuntur.

T DE TREMVLO. CAP. XXXVIII.

TREMVLVVS calida est. Cum igitur infans aliquis in cunis iacens multotiens inter cutem et carnem sanguine perfunditur

L

C & uulneratur: homo recentia folia tremuli super lineum pannū ponat, & infantem ipsius folijs & panno inuoluat, & ad dormiendum collocet, & uestibus tegat ut sudorem emittat, & sanabitur. Sed et si quis a gutta paralifis fatigatur: aut si quis frigidum stomachum habet: corticem eiusdem arboris cum uiridis est, & lignum eius exterius, & non ipsum quod cor arboris dicitur, in minuta frusta insecidat, & in aqua coquat, & in doliū fundat, & balneet: & hoc sæpe faciat, & melius habebit. Homo quoque in maio corticem, & lignum eius usque ad interius cor in minutas hastulas insecidat, & succū exprimat, & alijs unguentis addat, & plus ualebunt.

DE ALNO. CAP. XXXIX.

ALNVS frigida est. Si aliquis in cute ulcerosus est, recentia folia eius ulceribus superponat, & interim leuius habebit.

DE PLATANO. CAP. XL.

PLATANVS frigida est. Qui quotidianas, & diuturnas febres habet: ramos eius cum folijs in aqua coquat, et in ea balneet, et mox cum balneo exierit, succum de superiori cortice alni exprimat, et purum uinum addat, et frigidum post balneum bibat: et hoc sæpe faciat, et febres in eo cessabunt. Postquam acuta febris hominem inuasit, hoc

Dremedium faciat, & aliquantū leuius habebit, et ad sudorem suauius perueniet. Ergo de ligno platani, et bis tantū de sicca salice, et in frigidam aquam modicum abradat, et tantum agrimonix eidem imponat: et eam frequenter bibat, et leuius dolebit. Quod si remediū istud ad quintam, uel ad sextam diem distulerit, ei postea non proderit. Et si quis in aliquo loco de paralifi fatigatur: de ligno eius ualde calefaciat, et calidum super locum doloris ponat, et melius habebit. Sed et si alicui nares inflantur: ille terram quæ circa radices platani est, ualde calefaciat, et super nares suas ad noctem ponat, et ita per paruam horam iaceat, et melius habebit.

DE TAXO. CAP. XLI.

TAXVS frigida est. Si autē lignum eius ad ignem incenditur, nec humor, nec fumus qui ab ea egrediuntur aliquem lædunt.

Nam si aliquis in naribus suis, et in pectore tussitando et emungendo dolorem patitur: fumum eiusdem ligni in nares, et in os suum excipiat, et eum leniter soluit. Sed et si quis baculum ex eodem ligno in manibus suis gestat, bonum illi est ad sanitatem corporis sui.

DE VIBICE. CAP. XLII.

VIBEX calida est. Si autem cutis alicuius hominis rubescere, uel intumescere pustulas habere incæperit: ille primū erumpentes grossos eiusdem arboris ad ignem calefaciat, et calidos loco ubi dolet superponat: et hoc sæpe faciat, et tumor ille cessabit.

DE FVSARIO. CAP. XLIII.

FVSARIUS frigida est. Qui autem hydropicum morbum habet: corticem, et lignum eius quod interius est in igne accendat, & inde cineres faciat, nullis alijs cineribus additis: & eosdem cineres in panno in purum & bonum uinum ponat, a mane diei usq; ad mediam diem: & sic sæpe ieiunus bibat, & morbum illum in eo consumit. Et qui in splene dolet: de fructu eius in puro uino coquat, & colet, & pransus sæpe bibat, & splen eius sanabitur. Et quem uermes in uentre lædunt, & qui stechedum patitur, eundem potum sæpe bibat, & melius habebit.

A

Ad hydro-
posim.

Splent.

DE CARPENO. CAP. XLIII.

CARPENUS frigida est. Ramusculi arboris huius cum folijs, quando uiriditas in eis est, in lacte uaccarum, aut ouum, sed nõ caprarum coquantur, & ramusculis cum folijs abiectis, idem lac cum farina & ouis paretur ut comedi possit: & sic mulieres illæ in quibus conceptus perire solet, quæ tamen steriles nõ sunt, sed fecundæ, lac hoc modo paratum sæpe comedant, & eis ut conceptum retineant multum proderit. Sed & ramusculi eius cum folijs in aqua coquantur: & ille qui amens et hirnuütich est, in ea balneet, et abrasis crinibus eius, lineus pannus in eadem aqua intingatur, et caput illius in eodem balneo calefaciat. Et postquam balneum exierit, in lectum deponatur, et de fructu eiusdem arboris in aqua coquatur, et capitum illius calidus superponatur, quatenus ita obdormiat: et hoc sæpe fiat, et melius habebit. Si quis autem malas maculas in corpore suo habet: de ligno arboris huius hastulam sub cortice abscindat, et ad ignem calefaciat, et maculis calidam superponat, et euanescent.

Amentifama

B

DE CORNO. CAP. XLV.

CCORNUS calida est. Homo de cortice, de ligno, et de folijs eius in aqua coquat: et qui a paralisi fatigatur, siue infans, siue iuuenis, siue senex sit, in eo sæpe balneari non cesset, et in balneo eadem folia sibi circumponat: et hoc in æstate fiat cum eadem arbor uiridis est, et melius habebit. Et fructus eius comestus hominẽ non lædit, et tam infirmum quam sanum stomachum purgat.

Ad paralifim

DE MIRTO. CAP. XLVI.

MMIRTUS calida est. Et si scrophulæ in homine surgunt, antequam rumpantur, folia eiusdem arboris in aqua coquat, et calida scrophulis superponat, et euanescent. Quod si ad dirumpendum paratæ sunt: homo de ligno isto ad ignem calefaciat, et calidum in modum crucis super eas sæpe ponat: et euanescent. Et si quis ceruisiam parat, folia et fructus cum ea coquat, et sana erit.

Scrophulas

D E I V N I P E R O .

C A P . X L V I I .

Ad febres.

C I V N I P E R V S calida est. Et homo ramusculos eius uirides in aqua coquat, et cum ea assum balneum faciat, et sæpe in eo balneet, et diuersas febres in eo minuunt. Homo autem cuius caput tam sanū & forte est, quod mali humores cerebrum eius lædere non ualent, sed tamen pulmonem eius sorde & tabe inficiunt: baccas iuniperi, & bis tantum lanariæ, & piretri bis tantum ut lanariæ in puro & bono uino coquat, & in olla dimittat, & crudam enulam in modica frusta inscisam imponat, & uinum hoc tam ieiunus quam pransus bibat, dum sanetur.

Pulmonem.

Sed & baccæ iuniperi in aqua coquantur, & eidem aquæ mel addatur, & modicum aceti & liquiricij, & minus zinziberi: & denuo coquatur, & per facellum purus potus inde fiat: & homo qui dolorem pectoris, pulmonis, & iecoris patitur, eundem potum sæpe bibat, & melius habebit.

D E H O L D E R B O V M .

C A P . X L V I I I .

Ad Ictericam

D H O L D E B O V M calida est. Et qui gelesuocht habet, assum balneum intret, & folia arboris huius super ignitos lapides ponat, & aquam desuper fundat, & ciclim, id est, flores eius in purum uinum ponat, ut ex hoc saporem capiat, & in balneo modice bibat. Et postquam balneum exierit, in lectum se collocet, ut sudet: & hoc sæpe faciat, et sanabitur.

D E M E L T Z B O V M .

C A P . X L I X .

Scrofulas.

M E L T Z B O V M frigida est. Et qui scrofulas in corpore suo habet: primum erumpentem fructum eius in modico uino contundat, & bis tantum aruinæ porci addat, et secundum tertiam partem istorum de puluere talpæ apponat, et hæc simul commisceat, et coquat: et cum eo locum ubi scrofulæ exurgunt, sæpe inungat antequam rumpantur, et euanescent. Quod si diruptæ fuerint: homo grossos puluerizet, scrofulis immittat, et exsiccabuntur.

D E Y F F A . C A P . L .

Paralifim.

Y F F A æstiuum calorem habet. Homo qui a paralifi fatigatur: cum solo igne arboris huius se calefaciat, et paralifis in eo ad illam horam cessabit. Sed quem paralifis in lingua sua ita fatigat, quod in loquendo defectum habet: folia eiusdem arboris recentia in frigidam aquam ponat, et bibat, et loquelam recipiet. Et qui freiflichaz in corpore suo habet: eandem aquam cum folijs temperatam sæpe bibat, et euanescet. Sed et qui de ligno solo eius ignem accendit, et cum eo aquam calefacit, et in ea balneum accipit, lætam mentem habebit.

DE HARTBOVM. CAP. LI.

HARTBOVM æstiuum calorem habet. Homo autem qui magnam & minutam scabiem habet: folia eiusdem arboris, cum recente porcina aruina contundat, & in patella simul dissoluat, & cum ea sæpe se ungat, et sanabitur. Sed & si quis ramusculos arboris huius, cum folijs in aqua coquit, & ei rutam addit, & de saluia plus quam rutæ, & de fœniculo plus quam de saluia, & sic sæpe bibit: febres in illo purgat, & eum sanum faciunt.

A

Ad scabiem.

Febres.

DE MIRICA. CAP. LII.

MIRICA ualde calida est. Et homo qui leprosus est, miricam in manibus suis terat, & succo lepram suam sæpe perungat, & illam leuiorem reddit. Sed & flores eius cum butyro coquat, & sæpe cum illo se inungat, & lepra minorabitur. Cui etiam oculi caligant, & infirmi sunt: flores eius tamdiu inspiciat, usque dum oculi sui lachrymas mandendo emittant: & etiam flores super oculos suos ponat, dum dormit: & hoc sæpe faciat, & oculos ipsius clarificat.

Lepram.

Ad oculorum claritatem.

DE TRIBVLO. CAP. LIII.

TRIEVLVS ualde calidus est. Et qui de solis cineribus ligni eius lixiuam parat, & cum illa caput suum lauet: si sanum est, sanius et firmitus erit: et si infirmum est, sanum erit. Et qui in corpore sanus est, & tantum in stomacho infirmatur de fructu tribulorum coquat, & sæpe comedat, & stomachum illius purgabit. Qui autem toto corpore infirmatur, fructus iste ad comedendum non ualet.

B

Stomachum.

DE SPINA. CAP. LIIII.

SPINAE calidæ sunt. Homo qui a paralisi fatigatur, et inde a mens efficitur, & claudicare incipit: spinas ad ignem incendat, et cineribus earum de puluere gariofyli, et bis tantum de puluere cinnamomi ut gariofyli est, commisceat, cocto et puro melle addito cum uino: et sic purum potum faciat, et ieiunus modice bibat, pransus autem sufficienter: et hoc sæpe faciat, et paralisis ab eo cessabit. Sed et fructus spinarum homo cum melle temperet, et paralysin, sordes, et liuorem a stomacho eius auferat. Quod si cancri, et non alij uermes carnem hominis comedunt: interiores nucleos spinarum puluerizet, et puluerem in locum ubi cancri comedunt mittat, et morientur.

Paralysin.

Cancros.

DE VITE. CAP. LV.

VITIS igneum calorem habet. Et si quis in oculis caligat: guttas quæ de uite effluunt cum palmes abscinditur, palpebras suas liniat, & modice oculos intrare permittat: & hoc sæpe faciat, & oculos proculdubio claros facit. Postquam enim palmes de uite primùm abscinditur, guttæ illæ quæ tunc a mane diei usque ad mediam diem

Cin incisione illa effluunt, bonæ & utiles sunt ad claritatē oculorū. **Vn**de homo illas in uasculum excipiat, & eis oleum oliuæ addat: & si in auri-
Tussim. bus, uel in capite dolet, cum eo se inungat & melius habebit. Et qui tuf-
 sitat, et in pectore et in stomacho dolet: summitatem palmitis cum iam flo-
 res primum erumpunt, cum folijs abscindat, et fortiter in aqua coquat, et
 per pannum colet, et illam ieiunus et pransus sæpe bibat, et melius habe-
 bit. **Vt** autem ebrius homo ad se redeat: si in autumnno est, de uiridi ui-
 te palmitem cum recentibus folijs fronti, timporibus, et gutturi suo circū
Dentes. ponat, et refrigerabit. Sed et cui caro circa dentes putrescit, et cui den-
 tes infirmi sunt: calidos cineres uitis in uinum ponat, et cum illo dentes et
 carnem quæ circa illas est lauet: et hoc sæpe faciat, et sanabitur. **Vinum**
Vini uirtus. autem quod de uite nascitur, si purum fuerit, bibenti sanguinē bonum et
 sanum, turbidum uero malum et uelut cineribus aspersum facit. Franco-
 nicum, et forte uinum, uelut procellas in sanguine parat: et ideo qui eum
 bibere uoluerit, aqua temperet. Sed necesse non est, ut hunonicum aqua
 permisceatur: quoniam illud naturaliter aquosum est. Et homo cum
 in lectum se deponit, puro franconico uino palpebras madefaciat, cauens
Dne oculos interius tangat: et putredinem quæ oculis dormentium adhæ-
 ret, et eos caligare facit, aufert. **Cum** autem aliquis homo
 in iram, aut in tristitiam prouocatur: mox uinū
 ad ignem calefaciat, et frigida aqua
 commisceat, et bibat, et
 leuius habebit.

Si aliquis urinam præ frigiditate stomachi retinere non
 potest, uinum igne calefactum sæpe bibat, et o-
 mnescibos suos aceto commisceat, et acetū
 quomodocunq; poterit sæpe bibat.

**PHYSICAE S. HILDEGAR-
DIS LIB. III.**

**De naturis et effectibus Piscium, Volatilium,
et Animantium terræ.**

PARS I. LIB. III.

**PISCIVM uaria discretio et na-
tura. CAP. I.**

QUIDAM EX PISCIBVS SVNT QUI
 ex natura sua circa fundum maris, et fluminum uersan-
 tur, et ibi pascua quærunt, et fundū ita sulcant ueltu por-
 ci terram, et ibi quasdam radices et herbas comedūt, quibus diu uiuunt:
 et etiam interciū fere ad medietatem aquarum ascendunt, et interdum

ad fundum, et ibi præcipue manent. Et caro istorum aliquantum mollis, **A**
 et infirma est, nec satis sana ad comedendum, quia circa fundum aquarum
 semper uersantur. Et quidam ex istis solis splendorem magis diligunt quam
 noctem. Quidam uero noctem, et lunæ splendorem magis quam diem.
 Quidam autem ex istis granula seminis sui post ordinem effundunt, ita,
 ut postquam semen suum uitalē aërem acceperit, statim aliud effundunt,
 & ita donec per omnia a granulis & a lacte suo euacuentur: et ideo debi-
 litantur, quoniam in hac effusione hoc modo festinant. Quidam uero ex
 eis in effusione hac interualla habent, quemadmodum & luna in splen-
 dore suo: ita, ut postquam granula & lac seminis sui effuderint, & illud ui-
 talem aërem acceperit, interuallum habent, & expectant dum plus con-
 fortentur: & ita semina sua effundunt, ita quod saltem a martio usque ad au-
 tumnum a semine suo se euacuant. Sed & alij pisces sunt, qui in medietate
 & in puritate maris, & aliorum fluminum præcipue uersantur, & ibi
 pascua sua quærunt, & etiam quasdam herbas in prominentibus sco-
 pulis ualde sanas inueniunt, de quibus pascuntur: scilicet que tantam sa-
 nitatē in se habent, ut si homo eas habere posset, omnem infirmitatem per
 ipsas a se depelleret: & pisces illi ad comedendum sani sunt, & caro eorum
 aliquantum fortis est, & minores illis piscibus existunt qui circa fundum
 libenter uersantur. Et alij pisces sunt, qui circa summitatē maris, & alio-
 rum fluminum uersari solent, & ibi in spumis, et in superioribus multis
 fordibus pascua sua quærunt, & a calore solis magis quam alij perfunduntur. **B**
 et etiam interdum in quibusdam cauernulis se abscondunt, in quibus
 foetida aqua est que effluere non potest: & ideo caro eorum mollis & in-
 firma est, nec ipsi ad comedendum sani sunt. Et omnes pisces secundum ge-
 nus suum herbas sibi conuenientes per hyemem, & etiam interdum in æ-
 state comedunt: unde et lac, et granula seminis sui in eis crescunt, et de his
 fecunditatem habent: ita ut etiam si mulier, que infœcunda est, ex eis co-
 mederet, fœcunda fieret, et conciperet. Et alio modo ad concipiendum si
 bi non commiscerentur, quatenus lac, aut granula in eis nascuntur, quem-
 admodum alia animalia sibi commisceri solent, sed solummodo ad effu-
 sionem seminis sui tam magnum desiderium habent, ut alia animalia ad
 coitum. Et unusquisque parem et conuenientem sibi quærat. Et cum tem-
 pus effusionis seminis eorum instat, locum circa scopulos, aut littus quæ-
 runt, ubi nec uenti, nec porcelli eos ledere possunt, et ubi herbule quibus
 interim pascantur, circum natae sint: et tunc piscis ille qui fœmina est, in
 modum lineæ granula sua fundendo præcedit, usque dum secundum na-
 turam suam ab effusione hac desistat: et ubi finem effusionis huius facit,
 ibi piscem, uidelicet masculum aduenire præstolatur. Mox masculus sub-
 sequitur, et lac suum eo ordine et mensura super granula fundit, quo pis-
 cis fœmina præcessit: et deinde lac suum fundere desistit: et euacuatū et
 fatigati aliquantum debiles efficiuntur, et iuxta eundem locum quietem
 sibi quærunt dum uires suas recipiant: et herbulis circumpositis interim

Piscis con-
 ceptus.

C pascuntur. A tempore autem illo quo simul effunduntur, se cognoscunt, & simul uersantur: & postquam creuerint, semina sua simul effundunt: & si aliqui eorum capiuntur, illi qui remanent alios sibi aetate similes iterum quaerunt. Et sicut homo naturam suam destituit, pecoribus se commiscens: ita etiam & pecora extra genus suum aliquando in commixtione ducunt, & sic etiam pisces a genere suo in aliud genus interdum in effusione seminis sui declinant, & aliud genus extraneum generi suo producant. ut in anguilla, & in alijs quibusdam piscibus notari potest. **D E V S** autem quibusdam piscibus quandam scientiam secundum naturam & genus suum dedit, quod quasdam herbas & radices in aquis cognoscunt, quibus interdum uescuntur, cum alios cibos non habent: quarum fortitudo & natura talis est, cum eas semel gustauerint, quod aut per dimidium annum, aut per quatuor menses nullo pastu indigent. Quod autem pisces clamorosas uoces non habent, quemadmodum caetera animalia concipiuntur: & etiam pro clamore uocis, quam ipsi in aluo non habent, aqua in qua conuersantur sonum in cursu suo tenent. Reptantia autem, & illa quae interdum in aqua, interdum super terram sunt, uel quandam cognationem cum animalibus habent, & ideo linguas ad sibilos & ad sonos uocum habent.

D E C E T E . C A P . I I .

D C E T E igneum calorem, & aquosum aërem in se habet, & naturam piscium, & etiam quandam cognationem de natura bestiarum, scilicet leonis, & ursi: & caro piscis huius sana est, sanis, & infirmis hominibus ad comedendum. Homo autem qui freneticus est: de carnibus eius, pane tantum addito, saepe & sufficienter comedat, & sensus suos recipiet. Et frequenter a paralysi fatigatur, de eisdem carnibus saepe comedat, & paralisis in eo cessabit. Cerebrum autem eius ad comedendum non ualet, nec cerebrum alterius piscis, aut auis, aut animalis. quia hominem qui illud comederit, debilem facit, & cibos ei molestos parat. Sed homo cerebrum piscis huius in noua olla cum aqua fortiter coquat, & concleari fortiter moueat, & postea hoc in aliud uas fundat, & fortiter concrundat, & ei herbam quae gith dicitur addat, & satis de oleo oliuae, & de nouo coquat, & fortiter commoueat & comminuat: & sic unguentum faciat, & qui a ualidi paralysi fatigatur, et qui scabiem, aut alia ulcera in corpore suo habet, cum eo se ungat, et sanabitur. Et qui in corde suo defectum sentit: aut qui de uicibus dolet, cor piscis huius puluerizet, et puluerem istum in aqua bibat, et melius habebit. Et si quis uenenum comedit, aut bibit, pulmonem praedicti piscis, et iecur aequali pondere puluerizet, et tantum de marrubio addat, et modicum mellis cum puro et bono uino coquat, et femicalidus iecur in mane diei aut ter, aut bis bibat, et uenenum aut per nauseam euomet, aut per secessum per eum transibit. Sed et qui albuginem, aut mel, aut lapillum in oculo suo habet, aut qui caliginem in

Ad Pleur-
sim.

Paralysim.
Scabiem.
Ulcerum.

Venenum.

oculis patitur: de crudo felle cete ad oculos suos teneat, & etiã palpebras suas cum penna liniat, ut oculos modice interius tangat, & claros oculos ad uidendum habebit. Et etiam uesica ceti per annum seruetur: ut si ulcus, aut slier in corpore alicuius hominis creuerit, ipsa uesica in aqua molificetur, et desuper ponatur, & ille curabitur. Sed & eandem uesicam super scrofulas ponat, et euanescent. Et homo manubrium cultelli de osse eiusdem piscis in manu sua teneat, ut incalescat, et fere nullus dolor in eo est, quin a furore suo cesset. Sed & homo de cute ceti cingulum faciat, & se ad nudam cutem cum eo cingat, & omnes infirmitates ab eo fugabit: & de cute eius homo calceos habeat, et sanos pedes & sana crura habebit.

A

Ad Scrofulas

DE MERSCHVIN. CAP. III.

MERSCHVIN de calido aëre est, et naturam piscium, & etiã am fere porcorum habet. Homo autem qui a paralisi fatigatur: de iecore, & pulmone eius æquo pondere puluerizet, & in aquã ponat, & sæpe bibat, & paralisis ab eo cessabit.

Ad paralisi

DE ECHINO. CAP. IIII.

ECHINVS de calido aëre est. Homo autem in quo hydropis morbus crescere incipit: uesicam piscis huius in aquam ponat, ut saporem inde habeat, et sæpe bibat, & morbus euanescet.

Ad hydro-
pisi.

DE ROMBO. CAP. V.

ROMBVS de frigido aëre est. Homo autem quem vich fatigat: de iecore piscis huius sufficienter & sæpe comedat, & vich in eo cessabit. Et cuius caro circa oculos suos euoluitur, uel cui oculi caligant: de felle piscis huius, de succo rutæ, & minus de calimino cõmiscet, & in cuprinum uasculum mittat, & cum eo oculos suos superius sæpe unget, & clare uidebit. Si autem homini in aliquo loco corporis sui aliquo casu os frangitur: os strutionis puluerizet, et puluerẽ istum in puram aquam de puteo non falso extractam mittat, et ieiunus bibat: et hoc faciat dum sanetur, sed tamen modice.

B

Oculorum
caliginem.

DE SALMONE. CAP. VI.

SALMO de frigido aëre est. Homo autem cui caro circa dentes putrescit, et cuius dentes cõmoliuntur et fragiles sunt: de ossibus piscis huius puluerizet, et ei modicum assi salis addat, et dentibus suis puluerẽ istũ circumponat, et saliuam ex ore emittat: et caro circa dentes eius mundabitur, & sana erit. Cetera quæ in eo sunt, ad medicamenta non ualent.

Dentes.

DE VVELRA. CAP. VII.

VVELRA de calido aëre est, et sanas carnes habet, quæ infirmis et sanis hominibus bonæ sunt. Cor autem eius, nec ad comedendum, nec ad medicamenta ualet. Si quis uero de iecore eius cocto comedit, illud omnem liuorem et uenenum quod in stomacho eius est,

M

Circa se colligit, & per secessum educit. Et homo qui in oculis caligat, Ad caliginem oculorum, felli eiusdem piscis de succo feniculi addat, & paucas guttas uini circa palpebras, & oculos suos modice ungat: præcauens, ne oculos interius tangat, & caliginem eorum fugabit. Quod si homo de superfluitate libidinis in oculis caligat, siue masculus, siue femina sit: cuteculam fellis piscis huius, felle effuso, ad solem exsiccet, & purissimo & optimo uino intingat, et ad noctem cum se in lectum ponit eam super oculos suos panno liget, & circa mediam noctem auferat, ne oculos transuerberet. In tertia nocte, & in quinta, & in septima idem faciat: non autem in secunda, nec in quarta, nec in sexta. Et si de alia peste homo caliginem senserit, istud remedium ei non proderit.

DE ESOCHE. CAP. VIII.

Esocia de calido aëre est, et carnes eius saniores carnibus salmonis sunt, & sanis hominibus bonæ sunt ad comedendū: infirmos autem lædunt. Iecur eius molle est, & comedentem illud lædit.

DE LVCIO. CAP. IX.

Lucus de calido aëre est. Si quis autem homo iecur eius sepe comedit, ei bonam & suauem digestionem parat. Quod si uermis carnem hominis, aut pecudis comedit: ossa piscis huius puluerizet, et super locum illum ponat, et uermis ille morietur.

DE SILURO. CAP. X.

Silurus de calido aëre est. Si quis autem caput eius frequenter comedit, dolorem in capite eius excitat, & alias febres in illo facit. Et nullus cerebrum, nec fauces eius, nec lac, nec granula quæ in eo sunt comedat: quia ei quasi uenenum sunt.

DE CARPONE. CAP. XI.

Carpus calidus est: & caro, et lac, et granula sanum hominem in comestione non necant: infirmum autem aliquantum lædunt. Febres. Homo autem qui febres habet, et cui cibus in fastidio est, piscem istum coquat, et caput eius auferat, et per medium diuidat, et in ueru ad ignem modice assat, et in uinum ponat, et tertiam partem aceti et modicum mellis: et sic paratum saepe comedat, et febres in eo cessabunt, et libenter comedet. Cætera quæ in eo sunt ad medicinam non conueniunt.

DE BRESMA. CAP. XII.

Bresma calida est, et nec sanis, nec infirmis ad comedendū satis ualet. Et qui in stomacho dolet, hunc piscem in aqua coquat, et cimino et aceto addito comedat, et stomachum a liuore et a febre purgat. Ad Stomachum,

DE ELNA. CAP. XIII.

Elna de frigido aëre est. Caro autem eius comesta, nec sanum, nec infirmum multum lædit. Sed si quis iecur eius saepe comedit, in corde suo confortatur, et in stomacho suo sanus erit.

DE MECHEFISCH. CAP. XIII.

MECHEFISCH de frigido aëre est: & comestus nec sanos, nec infirmos multum lædit: sed sæpe comestus, liuorem in stomacho hominis aliquantum parat.

A

DE SCOLLO. CAP. XV.

SCOLLVS calidus est: et nec sanis, nec infirmis hominibus satis ualet ad comedendum. Quod autem ex altera parte corporis sui carnes fere non habet, cute tantum super spina extensa: hoc ideo est, quia si ibi carnes haberet, uenenosæ essent, et comedentem uelut uenenum læderet. In capite etiam uenenum gestat, & illum lædit qui comedit.

DE FORNA. CAP. XVI.

FORNA de calido aëre est, & infirmis hominibus ad comedendum non multum ualet, sanos autem non lædit.

DE MVNIVVA. CAP. XVII.

MVNIVVA de frigido aëre est, & caro eius sana non est, nec sanis, nec infirmis hominibus in cibo multum ualet.

DE PORCA. CAP. XVIII.

PORCA de calido aëre est: & caro eius sana est, & tam infirmis, quam sanis bona est.

B

DE ESCH. CAP. XIX.

ESCH de frigido aëre est: et carnes sanæ sunt, tam infirmis quam sanis hominibus. Et fel piscis huius acutum est, & calore uini temperatum, frigidos humores de quibus albugo in oculo nascitur attenuat.

Ad oculos
humides.

DE ALLEC. CAP. XX.

ALLEC de frigido aëre est: & cum capitur, & recens est, sanis & infirmis ad comedendum nocius est. Et infirmo & sano melius & salubrius est allec assum quam coctum. Et lac & grana eius comedi poterunt. Si allec recens est, cum adhuc de coctione calidum est, uinum aceto mixtum desuper fundat, & tanto minus comedentem lædet. Si autem siccum est, & uetus, cum adhuc de coctione calidum est, uinum cimino addatur, & desuper fundat, et minus inde dolet. Homo autem qui in capite suo profundam scabiem, aut in corpore suo minutam scabiem habet, seu lepra opprimitur: allec quod longo tempore sale perfusum est in aqua purget, et caput, seu scabiem, aut locum lepræ lauet, et post modicam horam calida aqua se lauet. Secunda autem die asperam lixiuam de cineribus fagi paret, & cum ea præfata loca iterum lauabit, & tertia die hircino sepo se ungat, & sic per ordinem sæpe faciat, et mundabitur.

Ad scabiem,
Lepram.

DE CRASSO. CAP. XXI.

CRASSVS de calido aëre est: et sanis et infirmis ad comedendum bonus est. Homo autem qui furentem paralysin in se habet:

M 2

C pisciculos istos in patella modice coquat, & postea super ignitum lapidē puluerizet, & modicum de puluere gith, uelut poleij addat, & modicum assi salis: & inde ieiunus & pransus sæpe comedat, & sanabitur.

DE STEINBIZA. CAP. XXII.

Contra libi-
dinem

STEINBIZA de frigido aëre est: et homini ad comedendum sana nō est, sed fere ut uermis. Si quis aut̄ incontinens in libidine est: steinbizim, & brunnecrassim æquo pondere puluerizet, & huic tertiam partem camphoræ addat, & per quindecim, uel per plures dies in frigida aqua modice bibat, & continentiam habebit.

DE CANCRO. CAP. XXIII.

Pustulas
faciei.

CANCER calidus est, et sanas carnes habet, quas sanus et infirmus comedere potest: excepto illo cui stomachus frigidus est, et comestos cibos uix digerere potest, huic cancri ad esum nimis fortis est.

In capite eius quoddam uiride est, quod dicitur crebezes malz: hoc homo accipiat, & butyrum maioris ponderis addat, & mouendo simul comprimat: & si in facie, aut circa nares minutissime pustulæ insurgunt, cum in lectum se collocat cum eo ungat, & in mane cum uino abluat, & pulchram cutem habebit.

DE ANGVILLA. CAP. XXIII.

Pediculos.

DANGVILLA de calido aëre est, & caro eius aliquantum inmundanda est, nec sana homini ad comedendum uelut porcor: sed tamen sanos nō multum lædit, infirmos autem in omnibus malis humoribus & infirmitatibus eorum concutit, et comedentes amaros animo, et astutos, et suspiciosos facit. Sed fel eius pingue est, et qui contra caliginem cum eo oculos suos inungeret, per modicum clari efficerentur, sed postea tanto plus infirmarentur. Si autem quempiam hominem pediculi interius lædunt, et nō egrediuntur: fel anguille, et ter minus de acerrimo aceto, et tantum mellis ut istorum duorum est in patella fortiter coquat. Postea zinziberum, et bis tantum longi piperis, et tantum basilicæ, insuper ebur ad tertiam partem basilicæ, et de rostro uulturis ad tertiam partem eboris, et puluerem istum in prædictum acetum ponat, et de nouo simul feruere faciat. Quod cum fecerit, hoc in saccellum ponat, et uinum infundat, ut per illum uelut purus potus transeat, et in nouo fictili uase recipiat. Et homo quem pediculi interius lædunt, potum hunc ieiunus quotidie bibat, et ad noctem pediculi deficient et morientur, et aruina in ipso renouabitur.

DE ALROPA. CAP. XXV.

Scrofulas.

ALROPA de frigido aëre est: et nec sanis, nec infirmis ad comedendum ualet: præter iecur, quod sanis, et infirmis utile et bonum est. Quod si scrofulæ in homine rumpuntur: caput alropæ puluerizetur, et super ulcera ponatur, et exsiccabuntur.

DE PISCIBVS CONCHAS
HABENTIBVS CAP. XXVI.

A

QUODDAM genus piscis est, quod conchas super se habet, & sanis & infirmis ad comedendum parum ualet. Nam si boues aut de noxio sanguine, aut de forti labore infirmani: homo conchas istas puluerizet, et cum uetonica in aqua mittat, et bubus tribuatur, & sanabuntur.

PARS Secunda LIB. III.

DE VOLUCRIBVS.

Volatilium natura, & uarietas.

CAP. I.

VOLATILIA frigidiora sunt animalibus quae in terra uersant: quonia tanto calore libidinis non generantur: & etiam mundiores carnes terrenis animalibus habent. quia non nuda de matre procedunt, sed testa cooperta. Quaedam etiam ab igneo aere uiuunt: & ideo uelut in ignis sursum tendunt. Sed illa quae altitudinem in uolatu suo petunt, plus de igneo aere in se habent, quam illa quae circa terram uersantur. Haec autem quae & in aquis, & in terra, & in aere uersantur, erectam altitudinem aeris non petunt, sed quo aer terrae, & aer aquae se extendit. Illa quoque quae plurimis pennis abundant, calidiora illis sunt quae penuriam penarum patiuntur. Et quoniam uolatilia de aere uiuunt, in aliquo casu de quo aer tangitur, motum aliquando naturaliter sentiunt: et quia etiam aerea sunt, mutationem aeris multotiens in se sentiunt, & secundum eandem uoces suas saepissime producant. quemadmodum gallus horas diei & noctis uocibus suis distinguit: & ut etiam aliquando cantare incipit cum aura seipsam in alium modum mutare uidetur. VOLATILIA quoque uirtutem hanc designant, qua homo cogitando dictat, & qua in semetipso praemeditando multa deputat antequam in fulgens opus procedant. Et ut uolatilia in aere pennis attolluntur, & ubique in aere uersantur: sic etiam anima dum in corpore hominis est, cogitationibus suis eleuatur, & ubique se dilatat.

DE GRIFONE. CAP. II.

GRIFON ualde calidus est, & quiddam de natura uolucrum, & etiam bestiarum in se habet. Et caro eius ad esum hominis non ualet. quia si homo de carnibus illius comederet, multum inde laedetur: & nec caro, nec oua eius, nec caetera quae in eo sunt medicinae conueniunt.

M 3

C D E S T R U T I O N E . C A P . I I I .

Ad morbum
caducum.

ST R U T I O ualde calidus est: & de natura bestiarum in se habet. Homo aut qui caducū morbū in se habet, de carnibus strutionis sæpe comedat, & ei uires tribunt, & insaniam caduci morbi auferunt.

Ad hydro-
pīsim.

Sed & pinguibus & fortibus hominibus caro eius ad comedendum bona est. quoniam superfluas carnes eorum minuit: macris autem et in firmis non ualet. Et qui melancholicus est, & grauedinē & torporem mentis habet: de iecore eius sæpe comedat, & eum alleuiat. Oua eius ad comedendum non ualent, quia uenenosa sunt. Sed si quis hydropicus est: testas eorundem ouorum de quibus pulli egrediuntur, puluerizet, & in aquā ponat: et eam tam pransus quam ieiunus sæpe bibat, & curabit.

D E P A V O N E . C A P . I I I I .

PA V O calidus & humidus est, & de natura uolucrum & bestiarū in se habet: & uox eius secundum uolucres & bestias permixta sonat. Carnes eius nec sanis, nec infirmis ad comedendum ualent, quia omnes noxios humores qui in homine sunt comouent & excitant. Homo autem qui hydropicum morbum habet: pauonē, scilicet masculum, in aqua putei, non autem in aqua salientis fontis cum hysopo coquat, & carnes illas comedat: postea cor, & os quod in genu illius uoluitur, et un-

Ulcerā.

Dgues ipsius puluerizet, ita quod puluis de osse genuum bis tantus sit quantus puluis unguium, & quod puluis cordis eius tribus partibus puluerem ossium, & genuū excedat. Deinde pandoniam, et ter tantum de leuistico, & modicum de sanguine anguillæ in uino coquat, & per pannū colet, & huic uino prædictum puluerē inmittat, & ita bibat: & hoc per decem & octo dies faciat. Et homo uesicam pauonis exsiccat, & eam feruet: & si ulcus, aut slier in aliquo homine ebullit: eam desuper liget, et suauiter rumpetur, & postquam rumpitur, iterum desuper ponat, & putredines extrahit, & tanto citius sanabitur. Quod si homo cocturam habet: uesicam pauonis super corticem consuat, et tanto minus foetebit, et solummodo sordes extrahit, et non sanitatem. Sed et de minutissimis pennis eius homo globum paruum faciat, et cocturæ suæ imponat: et illæ quod nociuum est extrahunt, et minus foetere faciunt. Oua eius ad comedendum non ualent.

D E G R U E . C A P . V .

Paralīsim.

GR U S calidus est, et mundam naturam habet: caro eius tam sanis quam infirmis hominibus ad esum bona est. Vnde et homo qui a paralīsi fatigat: de carnibus eius frequenter comedat, et paralīsis in eo cessabit. Si quis per melancholiā tristis et cōpressus efficit: cor, & iecur gruis sup ignitū lapidē exsiccat: & enulam, et raphanū ad tertiā partē enulæ, & uiscum piri ad pondus raphani puluerizet, et frequenter cum pane comedat. Sed et omnia pulmēta quæ idē homo comedit, spiffa sint: et bono uino, et pinguib, escis utatur. Et homo qui uich in se habet:

de iecore eius sæpe comedat, & uich in eo sedat. **Q** si scrofulæ in homi- **A**
neruptæ sunt: ille uescam eius puluerizet, & in locum doloris proiciat,
& exsiccabuntur. Sed ubi sine belza carnes hominis comedunt: ille de
ossibus gruis puluerizet, & super ligamine constringat: & morientur.

Et si pestis porcos occidit: homo rostrum gruis puluerizet, & in pascua
que comedunt, aut in aquam quam bibunt ponat: et pestis in eis cessabit. Sed **Ad facilitatē**
et de sanguine gruis exsicceat, et seruetur: et dexter pes eius. Et si tunc aliqua **partus.**
fœmina in difficultate partus laborat: de eodem sanguine in modica aqua
cominuatur, et cum illa supra os uulvæ inungatur, et in eadem aqua ipsa
fœmina uelut in speculo se conspiciat: et dexter pes gruis super umbilicum
eius ligetur: et tanta uis naturæ in istis est, quod clausa uiscera tanto citius
ad partum aperiuntur. Sed oua eius ad comedendum non ualent.

DE CIGNO. CAP. VI.

CIGNVS frigidus et humidus est, et caro eius sanis ad come- **Pestis.**
dendum bona est: infirmis autem non ualeat. Homo autem qui
pituiticus est: iecur eius coquat, et sæpe comedat, et eum curat. Sed et ho-
mo qui in splene dolet: pulmonem cigni coquat, et sæpe eum comedat, et
splen eius sanabitur. Et qui urstetheda in corpore suo habet, cignum
pinguem faciat, et eo occiso sagimen eius primum dissoluat, et artemisiã,
et cineres de cortice quercus factos æquali pondere addat, ita, ut bis tan-
tum de sagimine sit, et denuo simul coquat, et sæpe cum eo se inungat.
Sed cutis eius ubi se ungit primum pustulosa erit, et postea sanabitur. **B**

DE ARDVA. CAP. VII.

ARDVA calida et sicca est, et caro eius tam infirmis quam sa- **Caliginem**
nis ad comedendum bona est. Homo autem cuius oculi cali- **oculorum.**
gant, aut ulcerosi sunt, caput arduæ in aqua coquat, et postquam coxerit,
oculos eius in sole exsicceat, et postea in frigidam aquam per modicam ho-
ram ponat, ut in ea mollescant, et sic tertio faciat. Et postquam hoc fecerit,
eos puluerizet, et tunc cum oculi eius caligant, aut in eis dolet, puluerem
in purum et bonum uinum ponat, et ei penam intingat, et cum ea palpebras,
et cilia oculorum suorum circumliniat, et si oculos interius tetigerit, non obe-
rit, et hoc sæpe ad noctem faciat, et oculi eius sanabuntur. Et qui triste
mentem habet, cor arduæ sæpe comedat, et eum latum facit. Cui etiã **Stomachum**
stomachus induratus est, ita quod digestionem non habet, de iecore ar- **induratum.**
duæ sæpe comedat, et sanabitur. Sed et qui in splene dolet, de ossibus eius
sufficienter in aquam ponat, et ieiunus ad noctem sæpe bibat, et melius
habebit.

DE ANSERE. CAP. VIII.

ANSER CALIDVS EST ET DE AERE DE
quo bestia uiuunt: & etiam de aquoso aere qui ei pennas educit.
Sed homines qui sani sunt, carnes eius comestas aliquo modo superare

C poterunt. Si quis autem anserem comedere uult, eum per tres, aut per duos dies ualde esurire permittat, & deinde frumento nutriatur. Et postquam occiditur, ad ignem affetur, & saluia, & alia bona herba ei imponantur, ut succus earum ipsum pertranseat: & etiam uino, aut aceto cum flabello semper aspergatur, ut sagimen eius effluat. Et qui sanus est, hoc modo eum affatum comedat: sed qui infirmus est, modice ex eo comedat. Coctus autem in aqua ad esum hominis malus est. Sagimen eius accipiatur, & quantitas tertia pars eius est ueteris aruinæ ei addatur: & ille qui scabiem quamuis fortem habet, & cui cutis scinditur, aut cui caput squamosum est, cum eo inungatur, & sanabitur. Oua autem eius quomodocumque parentur mala sunt ad esum hominis, quia scrophulas, & alias multas infirmitates in homine parant.

Ad scabiem,

DE GRANDULA. CAP. IX.

GRANDULA VALDE CALIDA EST: ET tam infirmis quam sanis ad comedendum bona est. Homo autem quem uicium fatigat: iecur grandulae coquat, & sepe comedat, & melius habebit. Et qui tussim habet: de pulmone eius cocto sepe comedat, & tussis in eo cessabit. Sed & qui in oculis caligat: fel eiusdem alitis, & bis tantum puri uini in cuprinum uasculum ponat, & ex eo ad noctem cum penna palpebras, et cilia oculorum suorum liniat: ita ut etiam oculos interius modice tangat: & hoc saepe faciat, & oculi sui clari & sani erunt.

Tussim.

Ad caliginem oculorum,

D Homo quoque qui in stomacho dolet: grandulam, capite & uisceribus abiectis, in aqua fortiter coquat, & tunc ossa de carnibus separet, & carnes in mortario, succumque qui in eis est per pannum extorqueat, & cum eo modica farina sorbitiunculam paret, et illam ieiunus sorbeat, & liuorem a stomacho illius leniter auferet.

Stomachum

DE ANETA. CAP. X.

ANETA quae domestica est, grauem calorem habet, & sani carnes eius comestas superare possunt, infirmis autem non ualent. Sed qui anetam comedere uoluerit, in aqua coctam non comedat, sed ut de anseris praedictum est eam ad ignem affet. Oua autem uenenum, & ut fixura araneae homini sunt.

DE ANETA SYLVESTRI.

CAP. XI.

SILVESTRIS aneta eandem naturam habet, quam & domestica: sed syluestris salubrior est ad esum hominis, quia semper in aqua uersatur. Ista aneta in noua olla ad puluerem comburatur, capite, uisceribus, et penis abiectis, & puluis iste in fractas scrophulas saepe mutat, & sanabunt.

Scrophulas

DE GALLO. CAP. XII.

GALLVS et gallina utriusque frigidae naturae et siccae sunt. Et carnes eorum sanis hominibus ad comedendum bonae sunt, sed tamen

men comestæ, eos pingues nō faciunt: infirmos autē refocillant. **Quod A**
 si aliquis ualde infirmatur: carnes gallinarum cum alijs quibuslibet car-
 nibus coqui faciat, ut succo illarum temperentur: assas autē deuitet. Et
 gallina ad esum infirmi melior est quā gallus. Sed qui sanus est in cor-
 pore, de utrisq; comedere potest. Et iecur tam galli quam gallinæ sæ-
 pe comestum, contra omnes infirmitates ualet quæ homines interius læ-
 dunt. Quælibet oua uolatilium magis frigida quam calidæ naturæ
 sunt, & ad comedendum nociua sunt: sed oua gallinarum quæ domesti-
 cæ sunt, comedi poterunt: sed tamen moderate. Sed qui infirmus est, si
 oua comedere uoluerit, aquam & uinum cōmisceat, & in patella feruere
 faciat, & oua hoc modo testa abiecta coquat, & eum non lædent. Ho-
 mo autē qui dysenteriam habet: uitella ouorum in scutella terendo pul- **Ad dysenteria**
 set, & ciminum, & modicū piperis addat, & iterum in testas ouorum res-
 ponat, et ad ignem assat, et dolenti postquam modicū comederit ad man-
 ducandum tribuat. Quæcunq; autē idem infirmus interim comedit, cali-
 da sint, & mollia: scilicet pullos gallinarū, & cæteras molles carnes, & pis-
 ces: sed allec, & salmonem deuitet, & bouinas carnes, & caseum, & cru-
 da & grossa olera, & porrū, & siligineum et ordeaceum panem, & quid-
 quid assum est: præter assum pirum nō comedat: & uinum bibat. Sed **Fluxum**
 si quis fluxum sanguinis habet, duo uitella ouorū distemperet, & succū **sanguinis.**
 metr. quantū medietas unius uitelli est addat, & aceti quantū duæ testæ **B**
 oui capiunt, & modicum de puluere ciñamomi, & minus de puluere zi-
 tuaris immittat: et sorbicium aliquantum spissum inde paret, et modice
 calidum tam ieiunus quam pransus sorbeat, et melius habebit.

DE VRHVN. CAP. XIII.

VRVN calidum, et aliquantum humidum est: et ideo tam in-
 firmis quam sanis in comestione bonum est. Si autem tarmus,
 seu alius uermis carnē hominis comedunt: uesicam urhunes puluerizet,
 et in locum ulceris ponatur, et uermes morientur.

DE PERDICE. CAP. XIII.

PERDIX frigida est: et caro eius fragilis est, et comesta sanos nō
 multum lædit, infirmis autem non ualet. Fel autem alitis huius **Pediculos**
 ueteri aruinæ cōmisceatur, et si in cute alicuius hominis pediculi exterius
 de sudore carnis crescunt: cū isto ungetur, et pediculi amplius nō cres-
 cunt. Quod si interius ex aruina eius crescunt, unctio ista nō proderit.

DE BIRCHVN. CAP. XV.

BIRCHVN eandem fere naturā habet quā perdix: præter quod
 caro birchunes tam infirmis quā sanis melior et sanior ad come-
 dendum est quam caro perdicis. Si autē cancri carnem hominis come-
 dunt: uesica birchunes exsicceatur, & deinde modico uino perfundatur,
 & humida super locum ulcerum extendatur, & diu iacere permittatur:
 & cancri morientur.

C DE C O L V M B A . C A P . X V I .

C O L V M B A frigida est: & caro eius firma non est, & sano homini nec multū prodest, nec multum obest, infirmum autē lædit. Sed palumbes, & holduba, & ringelduba eandem naturam habent: excepto quod illæ in siluis morantur, & inde aliquantum acriores & maiores istis sunt.

V DE V V L T V R E . C A P . X V I I .

V V L T V R frigida naturæ est, et artes uolucrum et bestiarum aliquantum sentit, & inter alias uolucres uelut propheta est: & caro eius comedi nō debet, quia homini mortifera esset. Cerebrum autē eius, naturæ huius est dum ipse uultur uiuit, ut si homo illud incorruptū habere posset, omnem infirmitatem, præter mortem cum eo a se depelleret. Sed cum mors uulturem aliquo modo inuadit, ita quod uitalis aer ab eo egreditur: ipso moriente, pellicula cerebri frangitur, & mox cerebrum dissipatur, & uirtutem suam amittit. Sed cum uultur iam occiditur, cum adhuc calidus est penne eius auferant, & uiscera in quibus stercorea sunt, & totum aliud corpus in aqua in noua olla fortiter coquant: & sagimen quod superius natat auferatur: et sagimini huic modicum olei oliuæ, et minus olei iusquiami addatur: et sic unguentū fiat: et ille qui freneticus est, et quē paralis fatigat, et qui alicubi in corpore suo ulla infirmitate, præter scabiem dolet, cū eo ungetur, et curabitur, quia unguentū hoc preciosum est: quā cutem infirmantis cito prætransit, et sanat. Sed qui scrofulas habet: iecur uulturis exsiccat, et sup eas sepe ponat, et euanescent.

Ad frenesim.
Paralysim.

Ad Scrofulas

D E A Q V I L A . C A P . X V I I I .

A Q V I L A ualde calida est, et oculi eius magis ignei sunt quam aquosi: et caro eius homini ad comedendum mortifera est. Sed aquilæ quamuis diuersa nomina habeant, omnes tñ eandem naturam habent: nisi quod alia acrior, alia leuior est, et quod alia uelocius, alia tardius uolat.

C DE C I C O N I A . C A P . X I X .

C I C O N I A calida est: et caro eius ad esum hominis non ualet. Ciconia em̄, capite, uisceribus, et pennis abiectis in noua olla modico foramine perforato, absq; aqua ad ignem incendatur, et sub ollam istam alia noua ponatur, et sic effluens sagimen excipiat, et ad tertiam partem eius aruina ursi ipsi addatur, et tantū de butyro uelut tertia pars est aruine, et herba gith, et herba kranchschnabel equo pondere tundatur: et cum illis in noua olla coquatur, et per pannum coletur, et sic unguentum fiat. Et si quis freneticus est, et qui a paralysi in aliquo membro debilitatur, unguento isto perungatur, et melius habebit.

Frenesim.
Paralysim.

D E H E R O D I O . C A P . X X .

H E R O D I U S calidus et siccus est, et magnam uim cordis habet: et caro ipsius non comeditur. Si autē scrofulæ in homine sunt,

siue integræ, siue ruptæ sint: sagimen herodij desuper ungetur, et sicca-
bunt. Sed alij herodij de quacuncq; terra sint, eandem naturam habent:
nisi quod interdum secundum naturam regionum in quibus nutriun-
tur, alij alijs fortiores, et uelociores existunt.

DE ACCIPITRE. CAP. XXI.

ACCIPITER calidus & humidus est: nec caro eius propter
ferocitatē ipsius comeditur. quia homo inde læderetur. Ho-
mo autē qui in iecore, aut in dextro latere dolet: pulmonem accipitris in
aqua coquat, eiq; cicutam addat, et consolidate plus quam cicutæ, & de bu-
tyro uaccarū in maio parato plus quam istorū trium sit, et simul coquat,
& per pannum colet: & cum eo circa iecur, et in dextro latere se inungat,
& melius habebit. Et qui leprosus est: fel eius accipiat, et ei bis tantum
uini addat, & ubi in corpore suo lepra est se unget, & mox etiā sagimine
eiusdem accipitris ipsum locum inungat, & lepra sanabitur.

Ad dolorem
iecoris,

DE NISO. CAP. XXII.

NISVS calidus est, & lætus & uelox in uolatu. Quod si uir,
uel femina in libidine ardet: nisum pennis, capite, uisceribus ab-
iectis, in noua olla modico foramine perforata ad ignem incendat, & ef-
fluens sagimen excipiat, & de calandria, & minus de camphora contun-
dat, & sagimini cōmiscet, & denuo ad ignem calefaciat, & unguentum
paret. Et si uir est, uirilia sua, & renes cū eo per quinque dies inungat: mu-
lier autem circa umbilicum: et ardor ille in ipsis per mensem unum cessa-
bit. Et mense peracto, iterum tam uir quam femina in prædictis locis cū
eodem unguento ungantur, & remedium de libidine habebunt.

Frenandam
libidinem.

DE MILVO. CAP. XXIII.

MILVVS calidus est, et caro eius ad comedendū homini con-
traria est. quia omnes aues quæ unguibus rapaces sunt, ad co-
medendum homini contrarię sunt. Homo autem qui scrofulas habet,
miluum, pennis, et uisceribus abiectis, cætera cum capite et unguibus in
noua olla modico foramine perforata ad ignem incendat, et sagimen ex-
cipiat. Quod cum fecerit, carnes quæ in olla remanserunt, ad puluerem
comburat. Et prædicto sagimine scrofulas, si integræ sunt, sæpe inungat,
et euanescent. Si autem scrofulæ ruptæ fuerint, de puluere in ulcera po-
nat, et exsiccabuntur.

Scrofulas,

DE LARO. CAP. XXIIII.

LARVS de calido ardore solis procedit: et caro eius sanis et infir-
mis hominibus ad comedendum bona est. Homo autem qui
uenenum aliquo modo bibit, aut comedit: cor alitis huius, iecur, pulmo-
nem, et uiscera purgata in aqua coquat, et cū uino & albo pipere, et parū
minus de cimino condimentum faciat, et illis carnes has imponat, ut eis
perfundantur: et eas ieiunus sæpe comedat. Et si uenenum in stomacho

Ad nenenum

C eius induratum est, eadem carnes hoc modo temperatæ, illud auferent, & homo ille sanabitur.

DE PICA. CAP. XXV.

PICA grauem calorem in se habet: & caro eius ad comedendum homini ut uenenum contraria est. Si quis autem homo profundam scabiem in capite habet: sagimine eius caput suum ungat, & sanabitur.

Ad scabiem.

DE HERA. CAP. XXVI.

HERA calida, & aliquantum sicca: & caro eius homini quasi uenenum esset qui eam comederet. Auis autem hæc, capite, penis, & uisceribus abiectis, in nouam ollam ponatur, eiq; fenum græcum, & minus de malua addatur, et postea de medulla cerui, & minus sagiminis gallinarum, & de butyro uaccarum in maio parato eis tantum addatur quantum istorum duorum est: & hæc omnia in aqua coquantur, & de pinguedine quæ desuper natat, unguentum fiat: & hoc optimum est contra dolorem capitis, scapularum, renum, & iliorum. Si se dolens homo cum illo unxerit, & gutta paralisis ibi cessabit quamuis fortis sit. Et si boues, aut porci, aut oues aliquo modo infirmantur: auis hæc in aqua coquatur, & illis ad comedendum detur, & sanabuntur a quacunque peste teneantur.

Paralysim.

DE VLULA. CAP. XXVII.

VLULA calida est: & si homo carnes eius comederet, ei quasi uenenum essent. Vlula autem, capite, penis, & uisceribus abiectis ad ignem affert, & sagimen eius suscipiatur: & postea ibiscum, & bistantum de tanaceto: in aqua coquantur, et herbulis abiectis sagimen in aquam infundatur, & denuo ad ignem ponatur: & eis etiam olei oliuæ tantum addatur uelut quarta pars sagiminis est: et omnibus his per pannum expressis, unguentum fiat. Et homo qui a paralysi fatigatur, cum eo sæpe ungat, & melius habebit.

DE RVBONE. CAP. XXVIII.

RVBON calidus est, et caro eius homini contraria est. Sagimen autem in patella dissoluatur, & scrofulæ siue integræ, siue ruptæ sint, cum eo sæpe inungantur, & exsiccabuntur.

Ad Scrofulas

DE PELLICANO. CAP. XXIX.

PELLICANVS calidus est. Homo qui freneticus est, et qui obliuiosus est in scientia sua, cor pellicani ad solem exsiccet, et super uerticem illius liget, ut caro ipsius ab illo incalescat, et ad intellectum scientiæ redibit. Et si quis in capite dolet, quod etiam feruere uidetur: iecur pellicani puluerizet, et modicum plus de semine feniculi, et parum minus de semine fenugræci addat, et super pannum ponat, et super frontem, et ad tempora sua liget et melius habebit. Sed et uesica

Capitis dolorem.

eiufdem auis exficcetur, & ubi lier, aut alius tumor alicubi in corpore **A**
hominis infurgit, uelica cum falua hominis, feu modica aqua humida
fiat, & defuper ponatur, & tumor ille fuauiter frangetur. Quod fi etiã
alicuius hominis os frangitur, aut aliquod membrum de loco fuo exilit:
inteftinum auis huius purgatum ad solem exficcetur, & poftquam fra-
ctum os compositum fuerit, inteftinum oleo oliuæ modice illiniatur, &
super fracturam os ligetur, & os conglutinat.

DE CVCVLO. CAP. XXX.

CVCVLV S calidus eft: & caro eius homini ad comedendum
non ualet. Et homo qui urfethede in corpore fuo habet, ita
quod etiam cutis eius fcindiã: & fi paralifis eum fatigat: caput, & uifcera,
& pennas euculi abijciat, et reliquo corpori artemifiam, et faluiam æqua
li pondere addat, & modicũ plus de dictamno, & parum aruinæ urfi: &
hæc omnia fimul in noua olla cum aqua coquat, & fagimine qđ defuper
manat unguentũ paret, et cũ eo fepe fe ungat, et urfethedĩ eo fanabunt.

DE SCHNEPFA. CAP. XXXI.

SCHNEPFA calidus eft. Homo aut cuius oculi caligant: fel **B**
auis huius accipiat, eiq; modicum uini addat, & in cuprinum uafcu- **Ad caliginem**
lum fundat: & ad noctẽ palpebras, & cilia oculorum fuorum ex eo inun- **oculorum.**
gat: & fi oculos interius tetigerit, non nocebit, & caligo oculorũ fugabit.

DE PICO. CAP. XXXII.

PICVS calidus eft. Homo aut qui leprofus eft, uiridẽ picum **Lepram.**
affatum sæpe comedat, & leprã in eo confumit. Sed & picus ad
ignẽ affeã, & superior cutis quæ ad ignẽ accenfa eft auferat, & aliud cor-
pus modice contundaã, & in aqua fortiã coquatur, aut per omnia cõmi-
nuat. Et pofttea offa abijciant, et carnes super ignitũ laterẽ ad puluerem
comburant: et deinde puluis ifte, et prædicta superior cutis eius, et fatis de
ruta in aquã illã ponatur in qua idẽ picus prius coctus eft, et ei fatis de ar-
uina uulturis, et parũ de sæpo hirci addat, et de fagimine quod defuper
manat unguentũ fiat, et cum hoc unguento lepra hominis fepe ungaã: et
quamuis fortis et magna fit, homo ille fanabitur. Sed et cor eiufdẽ auis **Paralifim.**
in auro, uel in argento, uel in anulo componat, et confirmetur: et quam
diu homo illud apud fe habet, gutta paralifis ab eo ceffabit. Reliqua que
in eo funt, medicinæ non conueniunt.

DE VVICHDEVVALE. CAP. XXXIII.

VVICHDEVVALE calidum eft, et inftabile, et caro eius **Ictericam.**
ufui hominum in cibo non conuenit. Homo autem qui gel-
fuocht habet, auiculã iftã mortuã cum peñis super ftomachũ fuum liga-
bit, et gelfuocht in auiculam tranfubit, et homo ille curabit. Sed et ean-
dem auiculã puluerizet, et puluerẽ iftũ cũ oleo oliuæ modicũ afpergat, et
fic per tres, aut per duos dies super ftomachum fuum ligabit, & curabit.

C tur. Et qui in aure surdus est: cor eius in aurem ponat, & auditum recipiet. Sed & qui nasebor habet: iecur eius puluerizet, et naribus suis apponat, & mali humores suauius soluentur.

P DE PARICE. CAP. XXXIII.
Ad paralifim **P** A R I X calidus est: & caro eius sanis & infirmis ad comedendū bona est. Homo autē qui a paralifi fatigat, auem hanc in aqua coquat, & sagimen, acetū, & modicū uini addat, & hoc sepe comedat, & curabitur. Sed & qui regium morbū habet: candem auiculam pennis ablatis, integrum super stomachum suum liget, & gelsuocht in auiculam transit, ita quod gelfarb erit.

A DE AMSLA. CAP. XXXV.
A M S L A cal. est & sic. Homo autem iecur auiculæ huius exsiccat, & in aliquo osse quo uoluerit componat, illudq; apud se habeat: & aërei spiritus nullo errore interim illum fatigabunt.

D DE DROESLA. CAP. XXXVI.
Guttur. **D** R O E S L A calida est. Et homo qui interiorius in gutture suo aliquo modo dolet, seu qui raucus est: auiculā istam in aqua coquat, & lineum pannum in ea intingat: et cum illo totum guttur suum usq; ad aures suauiter constringat, & de residuo eiusdem aquæ sorbicum paret, & illud sorbeat: & hoc sepe faciat, & melius habebit.

L DE LAVDVLA. CAP. XXXVII.
Vlcera. **L** A V D V L A ualde calida est. Et si alicui homini guttur tumet: laudulā capite, uisceribus, & penis ablatis, super calidum laterem paulatim exsiccat, sic tamen ne cōburat: & ita puluerizet, & huic de puluere tilia ad pondus triū nummorū addat, & in pannū liget: & cum eodem paño super guttur suū constringat, & hoc faciat dum tumor euanescat. Quod si homo magnū ulcus in corpore suo habuerit, eundē puluerē desup liget, & ulcus molle erit, & rumpeat. Et si homo glandes in se habuerit: eas salua sua primū madefaciat, & præfatū puluerē in panno desuper liget, & euanescent. Si etiā canis insanus fuerit: caput laudulæ abscindatur, & furenti cani ad comedendum detur, & mansuetus fiet.

I DE ISENBARDO. CAP. XXXVIII.
I S E N B A R D V S cal. est. Caput aut, et uiscera, et penē auiculæ huius abijciant, et reliquū corpus folijs de quercu inuoluat, et sup carbones ponatur, usq; dum eadē folia comburant, et secunda et tertia uice alijs folijs de quercu inuoluat, et super carbones ponat, usq; dū ab igne, consumant. Deinde auicula illa in noua olla sine aqua ponatur, et modice comburatur, et puluerizetur, et modicū minus de puluere nucis muscatae addatur, et de puluere garyofyli minus quam nucis muscatae. Si quis etiam apoplexiam habuerit, id est, quod in uno latere iam moueri nusquā poterit: de puluere isto ieiunus in modica aqua quotidie bibat.

& tandem curabitur, si iuuenis est in corpore, nisi eadem infirmitas longo tempore in eo inueterata sit. Et homo qui dormire non potest: de ossibus auiculæ huius sub caput suum ponat, & dormiet, & horrores eū interim non lædent.

DE VPVPA. CAP. XXXIX.

VPVPA calida est, & cibo hominis non conuenit. Vpupa autem capite, uisceribus, & pennis abiectis, in noua olla ad puluerem redigatur: & si scrophulæ in aliquo homine ruptæ sunt, aut si uermis carnem hominis comedit, de ipso in uulnera ponatur, & scrophulæ sic cabuntur, et uermis morietur.

Scrophulas
Aduermes.

DE LVCINIA. CAP. XL.

LVCINIA calida est. Et homo qui a paralisi fatigatur, luciniam coquat, aut affet, et eam sæpe comedat, et melius habebit. Et cuius oculi caligant: luciniam iam ante ortum diei capiat, et fel eius effundat, et huic guttam roris quem super mundum gramen inuenerit addat: et ex hoc palpebras, et cilia oculorum suorum cum se in lectum collocat, illiniat: et si oculos interius modice tetigerit, eos non lædet, et caliginem mirifice aufert.

Paralifim.

Ad caliginem
oculorum.

DE STARA. CAP. XLI.

STARA calida et humida est. Homo autem caput, et uiscera, et pennas auferat, et reliquum corpus in noua olla ad puluerem comburat, et puluerem super scrophulas ponat, ubi ruptæ sunt, et exsiccabuntur.

B

DE FRIGELLO. CAP. XLII.

FRIGELLVS calidus est, et sanis in comestione non multum obest, infirmos autem lædit. Auicula autem hæc, capite, uisceribus, et pennis abiectis, super uiuos carbones ponatur, et modice affetur, ita ut tantum incalescat: & ubi infans minuta scabie ulcerosus est, calida superponatur, & iterum calefiat, et alio loco apponatur: et sic ubique in corpore infantis huius fiat, et malos humores extrahit.

DE CARDVELLO. CAP. XLIII.

CARDVELLVS calidus est. Et homo qui interius in corpore grauē dolorē patitur, seu qui in stomacho, uel aliam quamcunque infirmitatē interius habet, carduellum capite, uisceribus, et pennis abiectis, modice affet. Et postquam affauerit, carnes eius distrahat, et ossa comminuat: et farinam similæ, et modicum sagiminis accipiat, et his præfatas carnes imponat, et denuo coquat, et sæpe comedat, et eum interius quasi optimum unguentum ungit.

DE LVCILIA. CAP. XLIII.

LVCILIA temperatum calorē in se habet, et sano, et infirmo ad comedendum bona est. Homo autem cor eius exsiccet, et cum uich aliquem fatigat, idē cor in aquā per modicā horā ponat, et illi ad bibendum detur, et uich cessabit. Sed & guttur eiusdem auiculæ exsiccet, et cum aliquis in corde

C dolet, seu a paralisi fatigat: per modicam horam in aquam ponatur, & postea aqua per guttur fundatur, & illi ad bibendum tribuatur, & in corde melius habebit. Et uesica eiusdem auiculæ exsiccetut: & si freillichaz in aliquo homine insurgit: ille cum salua sua eam modice madidam faciat, & sic eam iuxta, & non supra eundem dolorem ponat, & euanescent. Sed & homo super citherdruse eandem uesicam salua sua parumper madefacta ponat, & euanescent.

DE BEGESTERTZ. CAP. XLV.

Contra tineas uestium.

BEGESTERTZ calida est & humida. Et si quis homo carnes eius comederit, guttam paralisis in eo excitat. Sed ossa eius in puluerem comminuantur, & in pannum ligentur, & illuc ponantur ubi uestes iacent, & a tineis non læduntur. Quod si etiam tineæ crines hominis lædunt: postquam caput illius lauatur, ad ultimum de puluere isto in lixiuam ponatur, & caput illius cum ea sic perfundatur, & tineæ morientur & cessabunt.

Capitis.

DE HYRVNDINE. CAP. XLVI.

Scrophulas

HYRVNDO calida est, & usui ciborum hominis non ualet. Vbi autem scrophulæ sunt, siue ruptæ, siue integræ sint: cum sanguine hyrundinis inungantur, et sanabuntur. Sed et siccus sanguis eiusdem auiculæ super scrophulas ponatur, & euanescent. Quod si homo in orchah drim dolet: oua hyrundinis integra cum testa comburet, et puluerizet, & pulueri huic modicum plus de sagimine galli addat, & orchah drim inungat, meliusque habebit. Si quis autem de gulositate & ebrietate leprofus efficitur: stercus hyrundinum, & quater tantum de herba quæ lappa dicitur, rubeos flores habens, & ex his puluerem faciat: aruinam quoque ciconiæ, & modicum plus aruinæ uulturis in sartagine frizet, et prædictum puluerem, et modicum sulphuris huic aruinæ intermiscet, et unguentum faciat, et in asso balneo se perungi iubeat, et se in lectum collocet. Et sic usque ad quintum, uel ad plures dies faciat.

D

DE VESPERTILIONE.

CAP. XLVII

Regium morbum,

VESPERTILIO calida est. Si quis homo regium morbum habet, uespertilionem modice percutiat, quatenus in quiete maneat, ita tamen ne moriatur: et eam super renes suos ligabit, dorso ad renes uerso: et post pusillum de renibus auferat, et super stomachum liget, et ibi dimittat dum moriatur, et melius habebit.

DE APIBVS. CAP. XLVIII.

APIS uelocem calorem habet. Et si alicui homini in membro suo uberbein crescit, aut si aliquod membrum de loco suo motum fuerit, aut si aliqua membra contrita sunt: apes quæ in uasculo suo mortuæ sunt, sufficienter in laneum pannum consuat: et in oleo oliuæ cale-

faciat, & membro in quo dolet superponat, & melius habebit. Quod si uermis carnem hominis comedet: apes in uasculo suo mortuas puluerizet, & loco ulceris sæpe immittat, & uermis morietur. Mel aut quod apes parant ualde calidū est. Sed homo qui est pinguis, si sæpe mel comederit, liuorē & tabem in eo parat: sed aridus et macer si coctum mel comedit, nō multum ab eo lædetur. Coctum autem mel, & optime despumatum, pingui, & macro, sano & infirmo non multum oberit. Sed si quis fauum cum cera manducauerit, melancholiam in eo excitat.

D E M V S C A,
CAP. XLIX.

MVSCA frigida est. Et cum æstas est, si hominē aliquis uermiculus, uelut aranea est fixerit: muscam contritam superliget, & uenenum aliquantū debilitat. In hyeme aut musca omnino uenenosa est, & homini periculosa, nisi quē deus custodit. Si pustula quæ freilichaz dicitur, in homine se inflauerit: muscas, capitibus eorum abiectis, conterat, & circa tumorem illum circulū cum eis exterius faciat: & ueneno resistit ne ultra procedat. Deinde rubeam testudinem quæ absq; concha est, terat, & cum ipsa circulū quem cum musca fecit faciat: & postea succo lilij cutem quæ circa circulum est quem cum testudine fecit, perungat. Deinde folium uehendisteles super eandem pustulam ponat, & deinde de pura farina similæ toetellū faciens, eum super idem folium, & super totū tumorem illum cum panno desuper liget, quatenus mollificet, ut per se rumpatur. Quod si per se rupta non fuerit: cum arida & lignea spina, seu alia arida astula dirumpatur: non autem ullo ignito, uel frigido ferro, aut acu. Sed interim dum homo pustulam hanc patitur, ab igne, a frigore, a uento, & ab humido aëre se muniat, et ab omni calido asso, et grosso cibo, et a uino se abstineat, et cruda olera, et cruda poma deuitet.

Quod si homo muscam comederit, aut biberit: scarleiam contundat, et de succo illo bono uino infundat, et ad ignem calefaciat, et bibat.

D E M V G G A. CAP. L.

MVGGA calida est. Et si quis profundam scabiem in capite suo habet: muggam in aliquod uasculum colligat, et cum stramine superius incendat, et in purgatū locum super uiuos carbones ponat, ut simul cum carbonibus in cineres uertat. Deinde ex eisdem cineribus lixiuiam paret, et caput suum ubi scabies, uel ubi prauæ maculæ in corpore sunt, cum illa lauet: et hoc sæpe faciat, et sanabitur.

D E C I C A D A. CAP. LI.

CICADA frigida est. Si enim per se mortua fuerit, tunc homo quem diruptæ scrofulæ lædunt, ita mortuam super ignitum lapidem puluerizet, et in locum scrofularum sæpius immittat, et exsiccabuntur.

A
Ad uermem.

Ad puncturas uenenosas

B

Ad scabiem.

Scrofulas.

C **H** **V** **M** **B** **E** **L** **I** **M** frigida est. Homo autem cuius oculi caligant: uesiculam quæ inter caput et uentrem in humbelim est, tollat, et liquorem qui in ea est, oculis suis cum dormitum se deponit modice immittat. Sed mox oleo oliuæ palpebras, et cilia oculorum liniat. Et sic bis, aut semel in mense faciat, et clarius uidebit. Qui uero immunus unguis habet: eundem liquorem qui in humbelim est, super eos liniat, et ligamine constringat, et sic faciat dum pulchri fiant. Et si quis profundam scabiem in capite habet: prædictum liquorem super caput sæpe liniat, et curabitur.

Ad nenenum

V **V** **E** **S** **P** **A** calida est, et munda. Homo enim beruurtz puluerizet, et bis tñ de puluere uespæ addat: et pulueres istos super calidum fumū teneat, ut paulatim et leniter incalescant, et sic calidos super cibum quem comedere uult teneat: & si uenenum in illo est, ita infirmabitur, quod eum lædere non ualebit.

G **L** **I** **M** **V** **M** frigidum est. Quod si quis caducum morbum patitur: cum iam cadit, uiuentes glimi quantū poterunt in panem ligentur, & super umbilicū illius ponantur, & statim uires recipiet.

Ad Scrofulas

D **M** **E** **G** **I** **L** **A** **N** **A** frigida est. Si aut scrofulæ in homine sunt: ille uermiculum hunc tollat, et uenenum quod in eo est exprimat, & huic minus de puluere megilanae herbæ addat: & aut in uino, aut in aqua illud ad modicum bibat, & statim uelut sagitta putredinem scrofularum inuadit, & eas consumit.

L I B . I I I . P a r s I I I . D e A n i m a n t i b u s t e r r æ .

Animalium terræ, ad hominem
comparatio. C A P . I .

A **N** **I** **M** **A** **L** **I** **A** irrationabilia quæ super terram discurrunt, & in terra habitant, de uento qui terram humectat et uegetat, spiramen habent: & cogitationes & præmeditationes quas homo perficit, designant. Et sicut opera cogitationes subsequuntur: sic etiã eam bona uoluntas, & recta desyderia præcedunt: ea fabricator mundi in celestibus perficit. Sed quædam, ut leo, & sibi similia, uoluntatem hominis quæ iam opus proferre uult, ostendunt: quædam aut, ut panthera, & ei similia, ardens desyderium quod iam in incipiente opere est, designant: quædam uero, ut siluestres bestię, plenitudinem effluentię, quam homo in possibilitate sua habet, utilia & inutilia opera perficere demonstrant: quædam quoque, ut mansueta animalia, mansuetudinem hominis, quam

per vias rectas habet, significant. Et ideo rationalitas hoīs inuenit, quod **A** multotiens ad hominem dicit: tu es animal illud, uelut illud, quoniā animalia quædam, naturæ hominis aliqua interdū similia in se fere habent. Sed animalia quæ alia deuorant, et lacerant, et quæ prauis cibarijs nutriuntur, & generando fœtus multiplicant, ut lupus, et canis: uelut inutiles herbæ ad comedendum, naturæ hominis contraria sunt. quia homo sic non facit. Pecora autem quæ mundis escis, ut feno, et simili pastu nutriuntur, et fœtus generando nō multiplicant: homini ad comedendum bona sunt, quemadmodū bonæ et utiles herbæ: et in his, et in illis quædam medicamenta inueniuntur.

DE ELEPHANTE. CAP. II.

ELEPHAS calorem solis, et non carnis habet, et etiam magnum sudorem: qui tam fortis est, quod ossa eius ita excoquit, ut ignis cibum: unde eadem ossa pulchra sunt. Homo aut cuius cerebrum infrigidatum et euacuatum est: os quod in fronte elephantis est uelut pileum incauatum parat, et ad solem calefaciat, et super caput suum ponat: et hoc sepe faciat, et melius habebit. Sed et qui nasebor, et multum flegma in capite habet, os quod in naribus elephantis est, ad solem calefaciat, et super nares suos sepe ponat, usq; dum ab eo incalescant, et sanabitur. Et homo qui in pectore, aut in corde, aut in splene, aut in stomacho dolet, aut qui regium morbū habet: nucē muscatam, et liquiriciū æquali pondere puluerizet, et de osse elephantis scobet, et bis tm̄ de puluere isto præfato pulueri cōmisceat, & satis de melle addat, & electuarium faciat: & ex hoc ieiunus et pransus sæpe comedat, & meliorabit. Sed & qui in pulmone dolet, ita qd uix spiramē habet, et qd tussitat: idem os ad solē calefaciat, et in uinū scobet, et coquat, et uinū ita tēperatū sepe bibat, et curabit.

Ad cerebrum
infrigidatum.

B

Pulmonem.

DE CAMELO. CAP. III.

CAAMELVS præcipitem calorē in se habet, sed tamen aliquantum tepidū, et in uicissitudine instabilium morū est: et in gibbis suis fortitudinem leonis, & pardi, ac equi habet: & in reliquo corpore naturam asini. Homo aut qui in corde dolet: de osse gibbi quem de fortitudine leonis habet, in aquā scobet: & ita sæpe bibat. & dolor cordis cessabit. Et qui in splene dolet: de osse gibbi quē de fortitudine pardi habet, in aquā abradat: & illam sæpe bibat, & splen eius sanabitur. Qui aut scabiem, & diuersas febres in se habet, et qui malum sudorem sæpius emittit: de osse gibbi quem de fortitudine equi habet, in aquam scobet, et sæpe bibat, & sanabitur. Et homo ungulas, & gesuuii pedum eius exciccet, & in domo, uel in quocunq; loco uoluerit seruet, & ibi aërei spiritus, nec irrisiones suas facient, nec multa certamina ibi parabunt.

Ad cordis
dolorem.

Scabiem.
Febres.

DE LEONE. CAP. IIII.

LEO VALDE calidus est, & de ui hominis in se habet, & naturam bestiarū: & tantæ fortitudinis est, ut si eum bestialis natura

C non domaret, lapides penetrare possit. Si quis autē homo surdus est, dextram aurem eius abscindat, & alius homo eam in aurem illius in qua surdus est ponat, usq; dum ab ea interius incalescat, et nō diutius, et auditum recipiet. Et homo linguā leonis exsiccat, et seruet: et si alicui homini lingua sua ex ulla infirmitate debilitatur, ita quod loqui nō potest: ipsam linguā leonis linguæ illius superponat, usq; dum ab ea incalescat. Et cum linguam hominis modicū moueri uiderit, linguā leonis auferat. Et si homo ille nondum loquitur, secunda die, uel tamdiu sic faciat usq; dum ille humana uerba proferat. Et qui stultus & insipidus est: cor leonis exsiccatū ad præcordium suū per breuem horam ponat, usq; dum ab eo ibi tantū incalescat, & mox auferat: quia si diutius ibi permiserit iacere, de fortitudine illius uelut amens efficietur. & sic per longam horam prudens fiet. Mulier quoq; quæ in difficultate partus est: cor leonis super umbilicū suum per breuem horam ponat, & infans se in ipsa soluet, & cito procedet: & mox auferat, ne uiscera mulieris subsequantur. Et cor leonis in domo, uel in alio loco sepeliatur, & quamdiu istic iacuerit, fulgura ibi incendia non facient, nec tonitrua ibi percutient. Sed & iecur eius exsiccat: & si quis comestos cibos digerere nō potest, idem iecur per breuem horam in aquā ponat, ipsamq; aquam bibat, & statim cibos quos comederit digeret. Homo quoq; caput caudæ leonis exsiccat, & apud se semper habeat: & interim per sibilos aëreorum spirituum, & a magicis facile lædi nō poterit. Ei cū comederit, aut biberit, idem caput iuxta cibum & potum suum teneat, & si uenenum in eis est, in uase in quo sunt mouentur, & etiam uas in quo uenenum est sudat, et hoc modo nocari potest. Quod si homo uenenum comederit, aut biberit: idem caput caudæ leonis incalidum uinum per breuem horam ponat, & uinū illud calidum bibat, & statim uenenum quod sumpsit cum digestionem per eum transibit. Et homo chalybem in sanguine leonis intingat: & fortis ad ferrū, & ad alia quælibet in scientia erit. Sed & pellis a collo leonis per caput, & per uerticē eius abstrahatur. Et si aliquis homo in capite frenesim & insaniam incurrit: ipsa pellicula super caput illius tamdiu ponatur, usq; dum caput de illa incalescat, & ille sensus suos recipiet.

DE PARD O. CAP. V.

PARDVS calidus est, & iocundus, & uelox, & fortis. Homo autē qui debilis in pectore, et in stomacho est, et defectum in corde sæpius sentit: cor pardi ad solem siccet et puluerizet: et cum defectum sentit, ipsum puluerem loco ubi dolet superponat, et melius habebit. Sed et homo ungulam cum pelle pedis eius apud se habeat, et ubi fuerint magica, ibi ad plenum fieri non possunt.

DE VRS O. CAP. VI.

VRSVS calorem habet fere ut homo, ita quod interdum ardet, et interdum temperatus est. Caro autem ursi homini ad come-

Ad
 dendum bona non est. quia eum ad libidinem intendit, uelut aqua sitim
 hominis extinguit. Quod etiam & porcina caro, & aliorum quorundam
 animalium facit, sed non tantum quantum caro ursi. Cum adolescen-
 ti homini primum crines cadere incipiunt: de aruina ursi, et modicum fa-
 uillarum de triticeo, aut siligineo stramine factarum comisceat: et cum isto
 totum caput suum intingat, et ibi precipue ubi crines effluere inci-
 piunt. Postea diu se abstineat, ne caput suum ab ista unctio-
 ne lauet. Et sic saepe faciat, et crines eius qui nondum ceciderunt, per istam unctio-
 nem ita humectantur, & confortantur, quod per longa tempora non cadent.

Si autem quilibet homo timidus, tremebundus, et anxius est, ita quod
 semper in pauore est, pelliculam quae inter aures ursi est, uelut aliud cori-
 um purget, & illam super praecordium & cor suum ponat, usque dum ab
 ea incalescat, & statim audax erit, & pauor ab eo recedet.

DE UNICORNO. CAP. VII.

V
 UNICORNVS calidus est, sed fortitudo eius maior est quam
 calor ipsius, & mundas herbas comedit. Iecur unicorni pulue-
 rizeretur, & puluis iste sagimini de uitellis ouorum parato inmittatur, & nul-
 la lepra est cuiuscunque generis sit, si cum hoc saepe perungitur quin ho-
 mo curetur, aut mors illius est, aut deus eum curare non uult. Et homo
 de pelle unicorni cingulum paret, & cum eo ad cutem suam se cingat: &
 nulla fortis pestis, seu febris eum interim laedet. Sed & homo calceos
 de pelle animalis huius paret, & eos induat, & semper sanos pedes, & sa-
 na crura, & sanos reos interim habebit. Et homo qui timet ueneno se
 occidi: unguem unicorni sub scutellam in qua cibus est, aut sub cyphum
 in quo potus est ponat: & si calidi sunt, & uenenum in eis est, eos in uase
 feruere facit: si autem frigidi sunt, eos fumigare facit, & ita uenenum ap-
 positum esse scire poterit.

Ad Lepram.
 B
 Contra pestem.

DE TIGRI. CAP. VIII.

T
 IGRIS calidus est, & cursum in montibus & in uallibus ha-
 bet, et naturae ibicis aliquantum assimilatur. Sed caro eius liuosa est,
 & homini ad comedendum non ualet. Si autem quispiam homo recen-
 tem lepram in corpore suo habet: cor tigridis cum iam occiditur ita cali-
 dum super locum leprae ponat, & lepra in cor illud transit, & homo sana-
 tur. Sed & qui comestos cibos digerere non potest: cum tigris occidi-
 tur, iecur eius calidum stomacho suo per breuem horam superponat, sci-
 licet dum calorem amittat: et statim stomachus eius soluetur, et digerit.
 Et si ulcus, aut slier in corpore hominis est, ita tamen quod non sit quod
 freiflichaz dicitur: tunc pustulae quae in tigride sunt eiusdem ulceribus super-
 ponantur, & rumpentur, & ille sanabitur.

Lepram.

DE HELIM. CAP. IX.

H
 ELIM CALIDVS EST, ET MAGNAE FOR-
 titudinis, atque audax est. Et caro eius pro fortitudine sua cibo ho-

C minis inutilis est. Iecur eius puluerizetur, & huic pulueri aruina urfi, uel butyrum uaccarum commisceatur, et ille qui freneticus est, uel quem paralisis in capite lædit, cum eo sæpius inungatur, et melius habebit.

DE DROMEDA. CAP. IX.

Contra magi
ca fantasmata

D R O M E D A ardorem ignis, et temperamentum aque in se habet, et fortitudinē leonis, et uelocitatem uolatus fortium et magnorum uolucrum retinet. Et si homo, aut aliud animal de carnibus eius comederet, fortitudo ignis, et fortitudo uelocitatis quæ in eo est, omnes uires comedentis destrueret. Sed si quis de pelle, aut de unguibus pedum eius habet, magica et fantasmata eum fugiunt.

DE EQVO. CAP. X.

Ad scabiem.

E Q V V S calidus in temperamento est, & bonam naturā in se habet: & tam magnæ fortitudinis in corpore suo est, quod eam in se esse nescit, & semper desiderium habet in ante procedere: & munda comedit: & caro eius tenax, & grauis est, & homini ad comedendum contraria. Homo autem qui scabiem, quamuis fortem, in corpore suo habet, sanguinem de aure equi emittat, & hircino sepo cōmisceat, & se cum eo ad ignem sæpe perungat, & sanabitur. Sed & homo qui de iracundia lepram contrahit: uadat ubi sanguis modicus equorum in terram defluit, cum sanguis eorum in uena minuitur, & ubi munda animalia occiduntur: & ipsum sanguinē cū terra infecta tollat, & in caldario cum aqua feruere faciat, cauens ne tanta sit aqua quod sanguini uires auferat. Postea in balneo isto usque ad guttur suū sedeat, & de eodē sanguine et terra modico sacculo inmittat, quem in faciē suā ponat, si ibi dolet. Qui cum de balneo exierit, in lectū se reclinet, & sacculū cum sanguine et terra super cor suū ponat, ne debilitetur. Et sic quater, uel quinquies, uel ad amplius faciat.

DE ASINO. CAP. XI.

Scrophulas.

Vermem.

A S I N V S calidus est, & stultus, et fere cæcus de superfluitate naturæ quam in libidine habet: et acer non est, sed subiectionem tenet. Sed & caro eius homini ad comedendum non ualet. quoniam fetida est. Lac autem de asino procedens leproso homini prodest, si illud frequenter bibit. Sed & qui scrophulas in corpore suo habet: si idem lac sæpius bibit, eas plus exurgere prohibet. quia quod inmundum est in mundum expellit. Si uermis carnem hominis comedit: de ossibus asini puluerizet, & super locum illum ponat, & uermis morietur.

DE CERVO. CAP. XII.

Paralim.

C E R V V S repentinum calorem in se habet, et aliquantū temperatum: et mansuetus est, et munda pabula comedit: et caro eius sanis & infirmis hoibus ad comedendum bona est. Si autem homo carnes cerui cal. comedit, stomachū eius purgat. Sed & qui iecur eius sæpe comedit, paralim ab eo cōpescit, stomachū eius purgat, & lenē illū facit. Et si quispiā homo in aliq̄ mēbro a paralisi fatigatur: ceruinū sepū in patella

diffoluat, et ad medietatē eius de hircino sepo, & modicū de pulueriza- **A**
ta mirrha addat, & cambineum pannū intingat, & calidum super mem-
brum in quo paralifis furit constringat & sic sæpe faciat, et paralifis cessa-
bit. Et homo de cornu cerui radat et scobat, et minus de thure addat,
et ad ignem simul incendat, et aëreos spiritus fugat.

DE ROECH. CAP. XIII.

ROECH frigida est, et mansuetudinem habet, et mundam na-
turam, et montes libenter ascendit: et bonis ac sanis pascuis utit:
et caro eius sanis, et infirmis ad comedendum bona est. Sed qui inter
scapulas de paralifi fatigatur: cor eius exsiccet, et cum ita dolet, idem cor
oleo oliuæ intingat, & super locū doloris liget, & melius habebit. Qui
autē de uich sepe fatigatur: de iecore eius sepe comedat, & uich in eo eom-
pescitur. Sed et qui in stomacho dolet, ita quod frigidus, uel induratus,
uel liuosus est, & cibos digerere non potest: sepum animalis huius, &
ad eius tertiam partem oleum de fructu hagebuchim, uel de fago addat,
& super cambineum pannum liniat, et super stomachum suum ponat: &
quamuis dolor fortis sit, melius habebit. Sed & homo de pelle eius cin-
gulū, et thirothecas, et etiā uelut camisiā de pelle eius faciat, et illā ad cutē,
uelut super lineā camisiā induat, et fortis pestis interim eū non lædet.

Ad Stoma-
chum.

DE STEINBOCK. CAP. XIII.

STEINBOCK frigidus est, et tortuosus in moribus suis: et caro
eius liuosa est, et infirma, nec sano, nec infirmo ad comedendū ualet:
sed tamen sanus eam eomestam superare ualet. De pelle autem eius ho-
mo cingulum, et sotulares paret, et induat: et sanitatem corpori suo con-
ferunt. Homo quoq; caudam eius, cum pelle, et cineribus ipsius exsic-
cet, et in manu semper ferat, et interim per magica extra uoluntatem suā
duci nō poterit. Quod si uenenū, aut in potu, aut in cibo sumpserit: sta-
tim eandem caudam aut in uinum, aut in alium quemlibet potum per a-
liquam horam ponat, et bibat: et uenenum aut per nauseam, aut per secef-
sum per ipsum transibit, et curabitur. Sed et homo de cornu huius ani-
malis manubrium cultelli faciat, et apud se frequenter habeat, et sanitatē
corpori suo couferet.

Venenum.

DE VVISANT. CAP. XV.

VVISANT calidus est, et fere mores cerui habet: et caro eius
sana est, et ad comedendum homini bona. Si autē pestilentia
equos, et asinos, boues et oues, capras, et porcos, et alia quælibet animalia
fatigat, et occidit: de ossibus, aut de cornibus eiusdem animalis scabendo
in aquam mittat, et per nouem dies illis ad bibendum detur, et pestis ab
eis cessabit.

DE BOVE. CAP. XVI.

BOS FRIGIDVS, in temperamento est, et siccus, et caro
eius frigido homini ad comedendū nō ualet, sed illi qui ex natura

C sua calidus est nō multum obest. Si quis albuginem in oculis patitur, cum adhuc recens est, recens fel bouis oculis suis in nocte superponat, & liget, ne labatur. Et sic per triduum faciat, sed tamen modice. Post triduum autem, scenum græcum rosato oleo inmittat, et oculis superponat.

Ad caliginem oculorum.

Calculus. Sed et qui calculum in se habet: recens fel iuuenis tauri, & bis tantum de sanguine eius exsiccet, & de puluere saxifricæ tantum quantum fellis est addat, & in subtilem pannum simul liget, & in forte, bonum, & purū uinum ponat, & ieiunus & pransus inde bibat: non autem infra cibum.

Scrophulas. Et si aliquis pungentem pestē in membris suis habet: induratas plantas pedum bouis coquat, & sæpe & sufficienter ex eis comedat, & curabitur. Et in uaccā eandem naturam homo sentiat. Et si quis piam homo scrophulas in corpore suo habet: matricē iuuenulæ uaccæ quæ nondum genuit, & ad quam nondum taurus in coitu accessit, super ignitum lapidem exsiccet, & puluerizet, & puluerem iecoris talpæ addat: & de puluere hoc in sorbicio triticea farina parato, et per nouem dies, uel per plures sorbeat, & scrophulæ in eo deficient. Lac autem uaccarum, & aliorum animalium, scilicet ouium, & caprarum, & omne lac in hyeme sanabilius est quam in æstate. Sed qui in æstate lac comedūt, nec sani sunt, eos aliquantum lædit: sed si infirmi et debiles sunt, modicum de ea comedant.

D Butyrum autem quod de lacte exprimitur, suauem calorem habet: sed butyrum uaccarum melius et sanabilius est, quam ouium, aut capræ.

Ptilim. Et homo qui ptilicus est, et in corpore suo aridus: quodlibet butyrum comedat, et eum interius sanat, et refocillat. Sed et sano homini qui moderatas carnes habet, butyrum bonum et sanum est ad comedendum: si autem pingues carnes habet, moderate comedat: ne plus ingroscescat. Itaq; lac, et butyrum, et caseos qui ex lacte uaccarū sunt, infirmus et sanus, frigidus et calidus moderate comedere possunt. Caseus autē qui de quolibet lacte fit, diuersam naturam, secundum naturam eorundem animalium de quorum lacte paratur, in se habet, et sic comedenti adhæret. Nam hominem qui sanam, et duram, et aridā carnem in corpore suo habet, durus et aridus caseus comestus non multum lædit. Illum autem qui molles, pingues, et humidus carnes habet, mollis et recens caseus nō lædit.

Ad Boum infirmitatem. Cum uideris boues, aut de noxio sanguine, aut de forti labore infirmari: accipe de conchis arenarum quæ in littore iacent, et eas in puluerem redige, et puluerem istū cum bathemiā in aquā mitte, ita qd de puluere isto plus quā bathemię sit, et da eis in potū. Nā quia boues aliquantum aquatiles sunt, cū concha arenarū quæ de aquoso aëre est, et quæ etiā sicca et calida existit, bathemię quæ calida est, et quæ etiā multiplices uires habet, in suauitate aquæ contemperantur, et infirmitatem boum minuunt. Puluis enim concharū prauos humores in eis minuit, bathemiā eos per omnia consumit: et aridum scenum interim ad comedendum dabis, ne de uiridi herba prauis humoribus in ipsis augmententur.

DE OVE. CAP. XVII.

OVIS, siue aries, siue agna sit, frigida est, sed tamē boue calidior; et etiam humida et simplex est, et acerbiter non habet: et caro eius sanis et infirmis ad comedendum bona est. Sed qui toto corpore defecit, et cuius uenæ debilitatę, et tepidę sunt, de succo carniū ouium, et de iure in quo coquuntur si uult sæpe sorbeat, et modicū de carnibus earū comedat: sed cum conualuerit, sufficienter de eis comedat. Et homo de iecore eius sæpe et sufficienter comedat, et flegma in eo minuit, et fetida stomachi ipsius purgat. Sed & qui in pectore tussitat, & spiramen absq̃ dolore pulmonis difficulter immittit & emittit: de pulmone eius sæpe comedat, et in pectore melius habebit. Mulier autē cuius matrix interius frigida, & tenuis est ad concipiendū prolem: matricē agnæ, aut uaccę cum adhuc mundę sunt, ita quod nullo fetu grauata fuerunt, nec sunt, cum lardo, & alijs pinguibus carnibus coquat, cum in coniunctione mariti esse debet: & huiusmodi carnibus frequenter utatur. Et si deus uoluerit, tanto facilius concipit. quia iudicio DEI multotiens fit, q̃ uirtus generandi hominibus aufertur. Sed & pelles ouium ad indumenta bonę sunt. quia nec superbiam, nec libidinem, nec pestem ei inferunt. unde & deus Adę indumentū de pellibus ouium dedit. Quod si aliquis de quotidianis, seu tertianis, seu quartanis febribus fatigat: uel absq̃ pelle, de ariete tantū tonsum, ea parte ubi ad cutem arietis fuit, cum sepo ouis ad ignem calefacto inungat, et denuo calefaciat: & cū prædicta febris eum fatigat, mox ipsum uellus super stomachum & pectus suum, et circa scapulas suas ponat, ut ita incalescat, et modicum dormiat. Et hoc faciat quotiens febris eum inuadit, & cito liberabitur.

Tussim.

Conceptum.

Febres.

B

DE HIRCO. CAP. XVIII.

HIRCUS repentinum calorem habet, & instabiles mores: & caro eius infirmis, & sanis ad comedendum bona est: & si sæpe comeditur, fracta & contrita uiscera sanat, & stomachū comedentes confortat. Et capra si fortis est, usq̃ ad augustum comedi potest. Hircus autē in ipso augusto ad comedendum bonus est. Sed hædi, siue hirci, siue caprę sint, usq̃ ad autumnum homini ad comedendū ualent. Et homo qui in stomacho dolet: iecur hirci assiet, & ad medium augusti sæpe comedat, et stomachum eius purgat et sanat, uelut bona potio. Sepum quoq̃ hirci bonum et salubre est, et plurimis medicinis cōaptatur. Et capra eandem naturam habet quam et hircus: excepto, quod hircus fortior capra est. Et si quis in pulmone dolet: lac caprarum frequenter bibat, et curabitur.

Stomachum.

Pulmonem.

DE PORCO. CAP. XIX.

PORCVS ardentem naturam in se habet, et liuosus est: quoniā nullū frigus ipsum purgat: unde caro eius nec sanis, nec infirmis ad comedendum bona est. quoniam nec flegma, nec alias infirmitates

P

Cminuit, sed auget. Et homo qui in defectu corporis est, de iuuenibus porcellis modice, et de cocto iecore porci sufficienter & saepe comedat, et cum refocilat & confortat. Qui autem leprofus est: porcinas carnes de uitet. quia lepram in eo augent. Et homo qui per guttam paralisis fatigatur: lardum per diem & noctem in uinum ponat, ut molle efficiatur, & in uino conteratur, ut succum reddat. Postea aserum terat, & succum istum succo lardi addat, ita ut succus aseri sexies minor sit quam lardi, & modicum de fauillis ex stramine auenae factis in praefatum succum mittat, & simul feruere faciat: postea per pannum colet, & unguentum faciat: & quando de praedicta peste dolet, se ungat, et melius habebit. Homo autem qui qualibet lepra, cuiuscumque generis sit, leprofus est, porcinas carnes pingues, & iam occisas, temperatae aetatis, in sola aqua, absque ullo alio condimento tam fortiter coquat, ut aqua illa sagimine tota perfundatur: sed tamen ita coquantur ut deinde edi possint. Quibus coctis, de aqua tollantur: & mox in eandem aquam stercus gallinarum ad sufficientiam ponatur, insuper & aruina cornicum, et bis tantum de aruina coruorum, & tertantum de sepo ceruorum: & haec omnia in praedicta aqua coquantur. Quo facto, pinguedo quae desuper natat reseruetur. Leprosus autem qualicumque lepra infectus sit, praefata aqua in loco lepre fortiter lauietur, & deinde unguento hoc perungatur: & hoc cum eadem aqua non effusa, & cum eodem unguento tam diu fiat dum sanetur. Lenis enim lepra tali modo cito fugabitur: fortis autem per aliquod tempus durat, sed tamen emundabitur: aut deus fieri hoc non uult, aut mors eius succedet. Item si quis leprofus est, sicca cutis porci in qua parte carnes fuerunt, supra lepram ponatur, quatenus incalascit, et sudet: et lepra in cutem hanc transit. Et post sudorem cutis auferatur, & mox infirmus cum hircino sepo inungatur. Deinde idem leprofus cum alia porcina cute simili modo circumdetur, et hircino sepo ungatur: et sic tertia uice fiat, et etiam insuper usque dum sanetur. Et siluester porcus eandem naturam habet quam et domesticus: excepto quod mundior est domestico.

D E L E P O R E.

C A P. XX.

LE P V S C A L I D V S E S T: et caro eius tam sanis quam infirmis ad comedendum bona non est. Homo autem qui leprofus est, simplex fel leporis super lepram suam fundat, et cum eo eam saepe inungat, et rufae pustulae eiusdem leprae soluebuntur, et ille sanabitur.

D E L V P O. C A P. XXI.

LV P V S V A L D E calidus est, et aliquantum nequitiae aereorum spirituum assimilatur. Si quis autem homo praefate infirmitate malorum humorum in capite furit, et freneticus est: crines de capite

eius abscindantur, & lupus in aqua coquatur, pelle, & uisceribus ipsius **A**
 abiectis: & caput furentis cum pinguedine eiusdem aquæ lauetur, oculis
 & naribus, & ore illius cum panno primum ligatis. quia si de pinguedi-
 ne illa corpus illius intraret, magis fureret. quoniam ei uelut uenenum
 esset. Et sic per tres dies fiat: & ille ad sensus suos redibit: & cum melius
 habuerit, caput illius calido uino lauetur, ut de pinguedine illa munde-
 tur. Sed & homo qui a paralisi ualde fatigatur: folia gitboum, & ab- **Ad paralisi**
 rotanum æquali pondere contundat, & eis plus de sanguine lupi com-
 misceat, & cum eo ubi dolet se inungat. Postea uero secunda, aut tertia
 die assum balneum intret: & gutta paralisis ex eo sudabit, & fortiter se
 abluat. In quacuncq; autem domo pellis, seu crines lupi sunt, in illa ho-
 mines libenter rixantur.

DE CANE. CAP. XXII.

CANIS VALDE calidus est: & quiddam naturale sibi in
 moribus hominum habet: et odium, et iram, et perfidiam in ho-
 mine cognoscit: et in quo perfidiam scit, in ipsum sæpe frendet: et si odi-
 um et iram in domo esse nouit, in ipsa in semetipso silenter submurmur-
 at. Et si etiã aliquis homo consilia perfidiæ in se habet, canis in eum fren-
 det, quamuis eum diligat. Quod si etiam aliquis in domo est qui uolun-
 tatem furandi habet, in eum submurmurat et frendet, et alios motus ad **B**
 ipsum quam ad alium habet, et post illum uadit, et naribus odorem eius
 tentat. Et hoc modo fur notari potest. Calor qui in lingua eius est, uul-
 neribus, et ulceribus sanitatem infert, si ea calore linguæ suæ tetigerit.

DE VULPE.

CAP. XXIII.

VULPIS VALDE calida est: et caro eius homini ad co-
 medendum non ualet: sed pellis eius sana est, et ad uestes bona
 est. Homo autem qui scrofulas habet: cum aruina uulpis, et minus de **Scrofulas.**
 sagimine uitellorum ouorum addito eas sæpe inungat. Deinde mettram
 in eisdem sagiminibus commixtis calefaciat, et calidam super scrofulas
 cum panno liget: et cum illa exsiccat, aliam hoc modo factam superpo-
 nat. Et sic cum prædicta herba per tres dies et noctes, uel per plures fiat,
 et deinceps cum præfatis sagiminibus cōmixtis scrofulas perungat, met-
 tram abiecta, et euanescent.

DE BIBERO. CAP. XXIIII.

BIBER VALDE calidus est, et caro eius sanis et infirmis ad
 esum bona est, et hominem confortat, eiq; bonam digestionem
 facit. Homo autem qui in splene dolet, linguam eius coctam sæpe co- **Splen.**
 medat, et curabitur. Et qui febrem patitur, iecur eius puluerizet, et **Febres.**
 modicū ex eo in calido uino sæpe bibat, et melius habebit. Sed et testi-

Culi eius eodem modo in calido uino bibiti, febrem ab hoīe compescunt.

DE LINCE. CAP. XXV.

LINX calidus est, & gloriosus apparere desyderat, & uoluntatem suam sequitur: & natura sua fortis est: ideo oculi eius lucent uelut stella quæ noctem illuminat. Quod si pestilentia equos & asinos, boues & porcos deuastat & occidit: de sanguine lincis aquæ commisceantur, & per tres dies semel in die eis ad bibendum detur, & statim conualescent. Sed & ouibus & capris ad potandum detur, si infirmant. De urina autem animalis huius ligurius nascitur.

DE HELO. CAP. XXVI.

HELVS calidus est: & tacitam naturam habet: sed tamen aliquid quantum nequam est. Homo autem iecur eius in aquam tam fortiter coquat, usque dum per omnia comminuatur: & postea de aruina eiusdem animalis ei addatur: & etiam de githboum, & minus de abrotano: & simul in prædicta aqua coquantur, & sic unguentū fiat: & hoc optimum est contra paralysim, et dissoluta membra in nodis membrorum.

Qui etiam infirmas, & nigras, et maculosas carnes habet, cum hoc unguento se inungat, & caro eius pura erit. Sed & homo caligas ex pelle dachsis faciat, & eas induat, & ei sanum est.

DE ERICIO. CAP. XXVII.

DERICIVS, scilicet schueinygel, frigidus est, & inmundæ naturæ: sed inmundicia quæ in carne eius esse deberet, in spinas transit, & ideo porco mundior est. Et homo quem uich fatigat, cor ericij huius puluerizet, & in calido uino sæpe bibat, & cessabit.

DE ERICIO CANIS. CAP. XXVIII.

ERICIVS qui canem imitatur, frigidus est: & caro eius homini ad comedendum nõ ualet, quemadmodū nec canis. Sed si in aliquo homine scrofulæ diruptæ sunt: uiscera ericij huius abijciat, & totum corpus cum pelle & spinis puluerizet, & super eas sæpe ponat, et exsiccabuntur.

DE SPIRIOLO. CAP. XXIX.

SPIRIOLVS calidus est, et pellis eius ad uestes hominis bona est, quia semper in aëre conuersari solet. Si aut in iuncturis membrorum hominis horribilis gutta paralisis iacet, spiriolum, capite, uisceribus et pelle abiectis, ad ignem affet, et cum aruina ursi superius modice perungat, ut sagimen ab eo effluat, et illud excipiat. Et postquam id assauerit, omnem succum qui in eo est per pannum extorqueat, et prædicto sagimini se ubi dolet perungat, et curabitur.

DE HAMESTRA. CAP. XXX.

HAMESTRA frigida est. Homo autē qui scrophulas, aut glandes habet: iecur animalis huius puluerizet, et cum pane, aut

in forbicio comedat, & plus euanescent quam de carne talpæ. Sed & si aliquis inter scapulas de paralisi dolet: dexteram scapulam cum dextero pede inter scapulas liget, et melius habebit.

M DE MARTARO. CAP. XXXI.

MARTARVS siluestris calidus est, et mansuetam naturam habet: et pellis eius bona est ad uestes hominum. Quod si quisquam homo scrophulas habet: bestiam excoriet, et aruinam quæ in ea est *Scrophulas,* dissoluat, et capiti et uisceribus abiectis, reliquum in modica aqua coquat, et saginam quod ex illo habere poterit priori addat, et etiam minus de sagimine uitellorum ouorum commisceat: et scrophulas cum eo pungat, et euanescent.

V DE VVAZEMART. CAP. XXXII.

VVAZEMART frigidus est. De sanguine eius, et uitellorum unguentum fiat. quemadmodum de siluestro martaro prædictum est: et si quis de paralisi dolet, se cum eo perungat, et melius habebit. *Paralysim.*

T DE TALPA. CAP. XXXIII.

TALPA frigida est, et in terra quæ bona et sana est manet. Nam homo qui interiorius in corpore suo putrescit, et qui scrophulas habet, talpam cum aqua comedat, aut eum puluerizet, et quomodocumque possit comedat, et interiorius sanus erit, et scrophulæ euanescent si nondum ruptæ sunt. Qui autem a caduco morbo fatigatur: sanguinem talpæ, *Morbum caducum,* et rostrum anetæ, scilicet fœminæ, et ungues anseris etiam fœmine puluerizet, ita ut puluis rostri anetæ bis tantus sit ut puluis unguis anseris, et sanguis talpæ bis excedat puluerem de rostro anetæ: et hæc simul in pannum ligata, in loco ubi talpa terram nouiter eiecit, per triduum ponat. Post ea inde ablata ubi glacies est ponat, ut congeletur. Et iterum inde ablata in sole siccari faciat. Deinde sumat partem iecorum cuiusque animalis et uolucris quæ comeduntur, quantum de his habere poterit, et ex ipsis cum parua farina similæ tortellos parat, et de prædicto puluere minus addat, et modicum cimini, et sic comedat. Qui autem præfatum morbum patitur, per quinque dies prædictos tortellos comedat: et si nondum conuauerit, per alios quinque dies eis utatur: et si nondum perderit, ita septies eodem numero quinque dierum faciat. Panem autem, et carnes hedi interim comedat, cum apio et petroselino coctas, et etiam agninas edere potest: sed porcinas, et bouinas carnes, et anguillam, et caseos, et oua, et crudapoma, et cruda olera interim deuitet. Vinum autem suauem, et aqua permixtum, et ceruisiam

M DE MUSTELA. CAP. XXXIII. (bibat.

MUSTELA calida est. Caput autem mustelæ abscindatur, et reliquum corpus in duo frusta diuidatur, cauda, pedibus, et uisceribus abiectis, et prædicta tria frusta exsiccantur, et in cingulo hominis unum ad umbilicum ad utrumque latus unum consuatur: & cum ipso ad nudam cutem

Capitis do-
lorem.

C suam se homo semper cingat. Ex hoc enim confortatur in eo uirtus, & robustus redditur, et paralisis eum interim non fatigat. Sed & cor mustelę tenuicera circumponatur, & cum homo in capite dolet, ceram cum corde in utramque aurem per breuem horam ponat, & melius habebit. Homo quoque pellem eius super balsamum teneat, uel ad muscum, ut odorem de eis accipiat: & ipsam ad oculos suos, ad aures, ad os, & ad nares suas saepe ponat, & sanitatem in eis retinebit.

Febres.

M V S calidus est, & insidiantem naturam, & diabolicas artes habet. Si quis quotidianas, seu tertianas, seu quartanas febres habet, murem capiat, & eum modice percutiat ne effugere possit: & antequam moriatur, dorsum eiusdem muris inter scapulas suas ligari faciat, ut ibi moriatur, & homo ille curabitur. Et si quis in stomacho dolet: murem uiuentem super stomachum suum liget, dorso muris ad stomachum uerso: & quicquid in ipso est euertitur,

Ad morbum
caducum.

D

& stomachus eius purgabitur, et melius habebit. Sed & si quis caducum morbum habet, & super terram cadit, postquam surgit mox panis quaeratur de quo mus comedit, & morsus panis qui residui sunt in aquam ponantur, & illi ad potandum detur: psaceque aqua frons et pedes illius lauentur: & hoc fiat quotiens cadit, & curabitur. Et quia mus omnia fugit, ideo & caducum morbum fugat.

Paralysim.

F O R M I C A calida est. Homo qui superfluitatem malorum humorum, idest, guttae paralisis in se habet: cumulum formicarum cum ipsis formicis in aqua coquat, & balneum pariet, ipsumque intret, & totum corpus in balneo teneat, capite tantum exposito, & pañiolo cooperito in eadem aqua madefacto: & sic saepe faciat, et paralisis ab eo cessabit.

Lepram.

Et qui lepram in se habet, cuiuscunque naturae sit: ille terram hanc ubi cumulus formicarum est, quantum de ipsis madefacta est, inter ardentes fauillas de fago factas ponat, quatenus de ipsis fauillis inardescat, ita ut terra quantitatem earundem fauillarum excedat: et calidam aquam nouies per eandem calidam terram uelut lexiuam transire permittat, et roum eiusdem aquae in uas excipiat: deinde sepum hirci, et modicum plus de aruina ueteris porci simul commisceat, et in praedictam aquam lixiuae ponat: et postquam in illa conglutinat, ab ea auferat: postea pulueri huic puluerem habersuam, et modicum minus de puluere uioleę, et de puluere metrae minus quam uioleę sit, et unguentum faciat, et se in loco lepre per nouem menses, uel per plures iuxta

ignem inungat, et sanabit, aut dominus eum sanari nō uult. Homo autem qui aut glandes, aut scrophulas habet: oua formicarum super uiride folium quercus liniat, et sterco gallinarum in aqua calefaciat, et sterco super ipsum folium ad oua componat: et hæc calida super glandes, et super scrophulas sæpe ponat, et euanescent. Sed et si quis homo iratus est, aut oppressus in mente, aut tristis: iuuenes formicas cum adhuc oua sua ipsis adherent, cum ipsis nidulis in quibus iacent, in lineum pannum liget, et postea cum se grauatum senserit, pannum in quo formicæ sunt dissoluat, et super cor suum tam diu ponat usque dum ab illis sudorem capiat, et suauem mentem habebit, et letus erit.

A
Ad Scrophulas

DE PULICE. CAP. XXXVII.

PULIX calidus est, et de puluere terre nascitur. Homo testam figuli ualde calefaciat, et in lectum suum disseminet, et cum pulices ariditatem eius senserint, fugiunt.

DE DRACONE. CAP. XXXVIII.

DRACO quendam siccum calorem in se habet. Nam homo cuius oculi coligant, de sanguine draconis per breuem horam in aquam ponat, et de eadē aqua sanguine ablato, palpebras, et cilia oculorum ad noctem modice inungat, cauens ne oculos interius tangat, et sic tantum ter in mense faciat, et caliginem ab eis fugabit. Et qui calculum in se habet, de sanguine draconis in humidū locum ponet, ut modice humectetur, et postea in modicam aquam per breuem horam ponat, scilicet dum aqua aliquid coloris inde capiat, et sanguine ablato, de aqua illa modice ieiunus bibat, et mox aliquem cibum comedat, et ita per nouem dies moderate faciat, & calculus dirumpitur.

Caliginem
oculorum.

B
Calculum.

DE RUBETA. CAP. XXXIX.

RUBETA ex parte magnum calorem, & ex parte magnam ascerbitatem in se ostendit. Homo autem qui scrophulas habet: iecur rubetæ in humida terra inuoluat, & tunc cum eadem humida terra in alia qualibet terra per nouem dies sepeliat: sed in decima ipsum iecur abijciat, et humidam terram in qua iecur inuolutum fuit, in testa calefaciat, & super scrophulas quæ diruptæ non sunt per tres dies ponat, & sine dubio euanescent. Quod si scrophulæ dirruptæ sunt: homo eandem ad ignem calefaciat, & in uetus lineum pannum ponat, qui aliquando sudorem hominis in se recepit, telam aranæ super eadem ulcera prius ponat, & tunc pannum cum calida terra desuper ponat: & hoc ter, aut bis in die faciat per tres dies, et exsiccabuntur.

Scrophulas.

DE LACERTA. CAP. XL.

LACERTA cal. et sic. est. Homo autem qui in capite suo inmodicam scabiem habet, lacertā ad puluerē comburat, et puluerē istū in

Scabiem, capitis.

C purum & bonum uinum ponat, & huic uino ueterem lardum intingat, & cum eo scabiem capitis perungat, & sanabitur.

D E A R A N E A . C A P . X L I .

A R A N E A calida est: & est in periculo ueneni sui fere ut scorpio. Et interim dum in cauernula sua iacet, ferox in insidijs tam homini quam alijs animalibus existit. Ipsa uero tela aranæ utilitati non multū conuenit, nisi quod super quædā ulcera hominum uelut sua uis sit sentitur.

D E V L V V I R M . C A P . X L I I .

Ad splenis
dolorem.

Stomachum

Scrophulas.

V L V V I R M ualde calidi sunt, & in uiriditate illa nascuntur, qua gramina germinare incipiunt. Homo autē qui in splene dolet prædictos uermiculos ordeaceo fumo suffocatos in testeo uase comminuat, & in subtilem lineum pannum positos super splen suum ponat: & super pannum illum triticeos furfures cum aceto distemperatos, & calefactos, extrinsecus ponat, & per noctem & diem circum se habeat, & dolor splenis cessabit. Si quis etiam in stomacho dolet: stercus eorundē uermiculorum, quod in terra inuenit, in testeo uase ad ignem calefaciat, & in lineum pannum ponat, & calidum super præcordium & stomachum suum ponat: & hoc sæpe faciat, & stomachus eius purgabitur, & lenis erit.

D Homo autem qui scrophulas habet: hora illa cum ad descensum pluuie ijdem uermiculi procedunt, sufficienter de eis in ollam ponat: & cum ordeaceo stramine modice suffumiget, ut moriantur: & postea eis farinā de tritico apponat, & etiam uinum, & acetum æquali mensura addat, et fortiter commisceat, quasi pastam faciendo. Eandem pastam super scrophulas antequam rumpantur per tres dies ponat, et mundicia uermium istorum, inmundiciam illam minuit, nec ibi diutius durare permittit. Quod si scrophulæ ruptæ sunt: præfatam pastam hoc modo paratam, in supereminentiā acerbę lixiuię intingat, et super eas ponat, et putredinem earum aufert, et eas sanat. Sed et homo præfatos uermiculos, cum ordeaceo fumo suffocet, et in testeo uase cum ligno quærens comminuat, et ipsis eiusdem mensurę maluam addat, et uelut tertiam partem eorum hircinum sepum commisceat, et plus butyri quam omnium istorum sit addat, et cum eo scrophulas siue integras, siue ruptas inungat, et etiam carnē illam quam uermes corrodunt, et magna ulcera corporis sui, et sanabitur.

Qui autem de hagedrusen, aut de alijs glandibus dolet: stercus præfatorum uermiculorum, quod in terra reperit, in testeo uase calefactum, in lineo panno ponat, et calidum superponat: et dolor cessabit, et glandes euanescent. Sed et homo qui uulneratus, seu ulcerosus est: prædictos uermiculos in testeo uase cum ordeaceo fumo suffocatos comminuat, et super uulnus, seu ulcus ponat, et liuorem uelut bonū emplastrum extrahit, et sanat.

DE TESTUDINE
IN TESTA CAP. XLIII. A

TESTUDO quæ in testa est, & quæ super terram incedit, frigida est, & non multum ualet. Attamen si uermis carnem alius cuius comedit: testam testudinis huius puluerizet, & super illum ponat, & uermis morietur. Contra uermem. Et cum porcus infirmatur: conchas istius, & modicum plus de aneto comminuet, & in hartz pone ut comedat, & curabitur.

DE TESTUDINE SINE
TESTA. CAP. XLIIII.

TESTUDO quæ absq; testa est, ad eadem medicamenta ualet, si eam homo ita parauerit quemadmodum de uluürme supra dictum est: excepto quod medicamentum de uluürme multo melior & fortior est.

PHYSICAE S.
HILDEGAR
DIS
FINIS.

Q

DE
 1 Priapisco
 2 Gentiana
 3 Orbiculari
 4 Proserpinaca
 5 Aristolochia
 6 Oxylapatio
 7 Centaurea maiore
 8 Chamedry
 9 Chamelæa
 10 Camepyti
 11 Camedaphne
 12 Ostriago
 13 Britannica
 14 Beta
 15 Lactuca hortensi
 16 Lactuca syluatica
 17 Agrimonia
 18 Asphodelo 21
 19 Affodylo
 20 Centaurea minore
 21 Personatia
 22 Fraga
 23 Altea
 24 Equiseia
 25 Malua hortensi
 26 Malua erratica
 27 Molocinagria
 28 Buglossa
 29 Scylla
 30 Cotyledone
 31 Gallicrura
 32 Marrubio
 33 Xifion
 34 Callitricho
 35 Imolo
 36 Heliotropio
 37 Intybo
 38 Gria
 39 Carduo
 40 Polytricho
 41 Papauere hortulano
 42 Papauere agresti
 43 Oenante
 44 Splenio

DE
 46 Polio
 47 Victoriola
 48 Synfito 112
 49 Asterio
 50 Dictamno
 51 Solidagine
 52 Peonia
 53 Peristerio
 54 Brionia
 55 Nymphæa
 56 Crisio
 57 Ifati
 58 Scordio
 59 Verbasco
 60 Chelidonia
 61 Solata
 62 Senetione
 63 Filice
 64 Gramine
 65 Gladiola
 66 Rore marino
 67 Pastinaca syluatica
 68 Herba Perdicali
 69 Herba Mercuriali
 70 Radiolo
 71 Asparago agresti
 72 Sauina
 73 Canis cerebro
 74 Rusco
 75 Millefolio
 76 Ruta hortensi
 77 Mentastro
 78 Ebulo
 79 Hedera
 80 Serpillo
 81 Absinthio
 82 Saluia
 83 Coriandro
 84 Portagla
 85 Cerifolio 101
 86 Sifymbrio
 87 Olusatro
 88 Titimallo
 89 Lilio

DE
 90 Carduo syluatico
 91 Lupino montano
 92 Lacteride
 93 Lactuca leporina
 94 Ruta hortensi
 95 Ruta syluatica
 96 Heptaphyllo
 97 Ozimo
 98 Apio
 99 Cisso
 100 Menta
 101 Aneto
 102 Coriandro
 103 Origano
 104 Semperuiua
 105 Feniculo
 106 Panacerace
 107 Pastinaca
 108 Rapanapi
 109 Erisio
 110 Rapa
 111 Atriplice
 112 Blito
 113 Petroselino
 114 Mandragora
 115 Cucurbita
 116 Cucumere
 117 Pepone
 118 Oleribus agrestibus
 119 Allio
 120 Rafano
 121 Ceba
 122 Porro
 123 Porro sectili
 124 Sinapi
 125 Eruca
 126 Satureia
 127 De Antidoto Diacala.
 128 De Antidoto Tiriaca
 129 De Antidoto Diacodi.
 130 De Antidoto Lisipon.
 131 De Anti. ad cordis dol.
 132 De Antidoto hydropi.
 133 De Antidoto diamacer.

Herbarum & Simplicium uirtutes, quæ in usu sunt, & quæ Græci ἁπλᾶ uocant, medicum in primis cognoscere oportet, ad custodiam sanitatis: ut dictum est ab Antiquis. Tempus ergo nos hortatur, ut uirtutes exponamus Herbarum uniuersarum, Simpliciumq; & eorū medicamentorū quæ nos facile inuenire possumus, & quæ singulis passionibus subuenire possunt. Sic & de cibo earū, sic & de simplicibus medicamentis disponimus agere: ut unicuiq; uirtutem, substantiam, & operationes adscribamus. quia facile per agros inueniuntur utiles ad sanandum, quæ unicuiq; passioni, singulari adiutorio subuenire possint.

O R I B A S I I M E D I C I,

De Herbarum, & Simplicium, quæ & Medicis in usu sunt, uirtutibus. LIB. I.

De Herba P R I A P I S C O
CAP. I.

HERBÆ P R I A P I S C I R A D I C E S

si inunges oculos, lippitudines & dolores tollet sine mora.

B

Ad oculorū lippitudines.

De Herba Gentiana. CAP. II.

Gentianæ Herbæ radices siccatas, & in puluerem redactas 3 i. dabis in uino cyathorum. iij. & proderit.

De Herbæ Orbiculari. CAP. III.

Orbicularis herbæ nomina. A Græcis dicitur Cyclaminos, alias Chiferon, alias Anthemon, alias Cassophyllon, alias Chelonion, alias Chillena, alias Ostenes, uel Aspiei, uel Palalia, alias Orbicularis. Nascitur in locis incultis & montosis. Ad caput depilandum, herba Orbicularis naribus immittitur. Item ad aluum cōcitandam, herbæ Orbicularis collyrio factō, & iniecto, catharticum est. Item ad Splenis dolorem, herbæ orbicularis succum cyathum 1. & aceti optimi coclearia v. diebus continuis viij. potui dabis: miraberis effectum. Item radix eius collo suspensa, ut contra splenem pendeat, efficaciter medetur. Nam & Cyclaminis succo quisquis anum tetigerit, mira celeritate alui solutionem experietur. Leges eam omni tempore.

Splen.

De Herba Proserpinaca. CAP. IIII.

Proserpinacæ herbæ nomina. A græcis dicitur Polygonos, alias Polygonatus, alias Aspalhion, alias Polycarpon, alias Carthinton, alias Zaclia, alias Thephin, alias Sanguinaria, alias Proserpinaca.

C Nascitur ubiq; locis cultis, & aggeribus. Legis eã æstiuo tempore. Ad
 eos qui sanguinẽ reñciunt. Herbe Proserpinacæ succum cum uino opti-
 mo, austero, sine fumo tepefactum, ieiunus ebibas per dies ix. miras
 res experieris. Item ad lateris dolorem. Herbe Proserpinacæ succum,
 cum oleo rosaceo si se sæpius perunxerit, dolorem tollet. Item ad mam-
 mularum dolorem mulierum quæ lac habent, & tumorem. Herba Pro-
 serpinaca tunsa, & cum butyro subacta, imposita, mire discutit dolorem
 & tumorem. Item ad aurium dolorem. Herbe Proserpinacæ succus te-
 pefactus, & auribus instillatus, dolorem mirifice discutit, et ulcera quoq;
 aurium sanat. Item ad dysentericos. Herbe Proserpinacæ succum folio-
 rum cum aqua calida potui da quantum tibi uideretur: & sanus efficietur:
 ipsi experti sumus.

Ad sputum
sanguinis.

Dysenteriam.

DE HERBA Aristolochia. CAP. V.

Aristolochiæ herbe nomina. A Græcis dicuntur Aristolochia, &
 alias Melocarpon, alias Hephesia, alias Dardanos, alias Chame-
 melos, alias Absinthium rusticum. Nascitur locis montuosis & solidis,
 & cultis. Ad uim ueneni. Herba Aristolochia trita, uel pisata cum mero
 potui data, uim ueneni uincet. Item ad febres acerrimas. Herba Aristo-
 lochia sicca suffumigabis eum, & hilariorem eum facies. Fugat & dæ-
 monia. Item ad fistulas. Herbe Aristolochiæ radix fistulis inserta, cele-
 riter expurgat, & ad sanitatem perducet. Medici quoq; sine ea nihil per-
 curare possunt. Item a frigore exustis. Herba Aristolochia ex oleo usq;
 ad calefactoria uim habet cum axungia porcina. Item cõtra serpentium
 & hominum morsus. Herbe Aristolochiæ radicis pondus denarij unis-
 us in uini hemina sæpius bibit, discutit uenena serpentis. Item si infans
 cõtristatus fuerit. Herba Aristolochia suffumigabis eum, & hilariorem
 eum facies. Item ad carcinomata quæ naribus nascuntur. Herba Ari-
 stolochia cum cypero, & dracontæa, semen cum melle ei impositum e-
 mendat.

Fistulas.

D

Duriciem
corporis.

DE HERBA Oxylapatio. CAP. VI.

Oxylapatij herbe nomina. A Græcis dicitur Oxylapation, alias
 Lapatium acutum dicit. Ad duriciam in corpore. Herba Oxy-
 lapation cum axungia ueteri suilla pisata, & ex pane domestico facta ut
 malagma, & imposita, mirifice sanat.

DE HERBA Centaurea Maior.

re. . CAP. VII.

Centaureæ Maioris herbe nomina. A Græcis dicitur Nesson,
 alias Maronion, alias Plectronia, alias Polyidos, alias Fel terræ.
 Ad epatis dolorẽ. Herba Centaurea maior in uino decocta, & potui da-
 ta, mirifice auxiliatur. Item ad uulnera, & ulcera, et carcinomata. Herba
 Centaurea maior cõtrita, et imposita, tumorẽ fieri nõ patitur. Item ad sug-
 gillatiões et liuores. Herbe centaureæ succo punctos ex aqua, sume facit.

Epatis dolorẽ

Item ad uulnera recentia. Herba Centanrea ita efficax est ad plagas glutinandas, ut etiam carnes coherescant quæ ex aqua eius coquuntur. Item ad spleneticos. Herba maior centaurea ex uino decocta, et potui data, splenem sanat.

De CHAMÆDRY. CAP. VIII.

CHAMÆDRYS herbæ nomina. A græcis dicitur Chamedrys, alias Drys, aliter Drysites, alias Chamædrops, alias Trixago, alias Trimago. Nascitur locis montuosis, et solidis. Ad conuulsos. Herbam Chamædryn contusam de ligno in lignum, adiecto uino potui datâ, etiam ruptos sanare assignat. Item ad uiperæ morsus. Herba Chamædrys in puluerem mollissimum redacta, & in ueteri uino potui data, uenenum uehementer discutit. Item ad podagram. Herbam Chamædrym ita dabis, ut supra calidam, mire paragogiâ præstat. Legis tam mense Augusto.

De CHAMELEA. CAP. IX.

CHAMELEAE herbæ nomina. A græcis dicitur Chamelea, alias Labrum Veneris, alias Cicerulliticum, alias Murrana, alias Analentidû, alias Sciare, alias Gerfoiste. Ad epatis dolorē. Herbæ Chameleæ succû potui dato, cum uino, febricitanti cum aqua calida: mire proficit. Item contra uenenum, si quis acceperit. Herba Chamelea siccata, et in puluerem redacta, & in uino potui data, discutit uenenum.

De CHAMÆPYTI. CAP. X.

CHAMÆPYTIS herbæ nomen. A græcis dicitur Chamepytis, alias Olocyron, alias Sideritis, alias Spicula, alias Dordila. Ad uulnera. Herba Chamæpytis tunsa, et imposita. Si autem altius fuerit uulnus, succum eius mitte in uulnus, Item ad strophii dolorē, hoc est, interaneorum. Herba Chamepytis potui data, tollet dolorem strophii.

De Chamædaphni. CAP. XI.

CHAMÆDAPHNIS herbæ nomina. A græcis dicitur Diasinites, alias Mustellago, alias Lactilago. Ad aluum concitandum. Herba Chamædaphniis in puluerem mollissime redacta, et in aqua calida potui data, aluum concitat.

De Ostriago. CAP. XII.

Nascitur circa monumenta, aut in monumentis, aut in parietibus qui sunt circa montum radices. Ad eas res quæ in corpore nascuntur. Herba Ostriago tunsa, et imposita, eas res quæ in corpore nascuntur depellit.

De Britannica. CAP. XIII.

Britannicæ herbæ nomina. Græci dicunt eam Britannicam, alias Betam plantaginalem. Ad uitia quæ in ore nascuntur. Herba Britannica sumpta uiridis in modum esu lactucæ, sanat. Item ad oscididiam. Herbam britannicam, si uiridem non habueris, recipe aridâ contusam cum uino, ut mellis crassitudo fiat: eodē modo sumpta, eundem effe-

Cetum habet. Item ad dentium dolorem, & si laxi fuerint. Herba britannica mira quadam potentia succurrit. Reponenda autem est in hyeme. Succum autem eius seruabis in uase arietino: arefacito, & puluerem eius reponito. Nam ad eosdē usus cum uino sumpta, eque efficaciter prodest. Item ad aluum concitandum. Herbae Britannicae succus pro uiribus cuiuscūq; sumptus potu, per se sine periculo purgat. Item ad paralysim. Herba britannica uiridis cū radicibus contusa, uini meri optimi cyathis duobus, uel tribus potu sumpta, mire proficere creditur. Item ad sanguinem, et quod græci Synanche uocant. Herbae britannicae flos anteq̃ tonitruū audiatur, collectus, et deuoratus, per annū totum anguē non experietur.

Ad solutionē
uentris.

BE T A E genera duo sunt. Nigra, & Alba. Nigra uentrem stringit, maxime cum lenticula & aceto cocta: Alba commoda uentri emolliēdo. Succus radicis eius cū melle mixtus, naribus iniectus, caput purgat. Elixatura eius furfura capitis tollit. Betae succus deducit uentrē: olus ipsius restringit. Succus radicis eius in elixatura fortius deducit.

D E B E T A . C A P . X I I I .

Caput.

DE L A C T V C A hortensi C A P . X V .
LA C T V C A E genus frigidum est, non tamen noxiū frigoris. In cibo sumpta, fastidio languentes iuuat, priusq̃ habeatur succus: imbecille tamen corpus facit: ex parte sanguinē adquiret: lac plurimū nutrit in foeminis: trita cum sale combustis medetur.

DE L A C T V C A syluatica. C A P . X V I .
LA C T V C A E S Y L uaticae nomina. A græcis dicitur Tridax magna, alias Hieration, alias Hesperedion, alias Pirris, alias Hibocistis, alias Lactuca syluatica. Nascit̃ locis cultis, et sabulosis. Dicitur aquilam cum in altum uult uolare, ut prospiciat rerum naturas, lactucae syluaticae folium euellere, & succo sibi tangere oculos, et accipere maximā claritatem. Ad Caliginem oculorum, herbae lactucae syluaticae succum mixtum cum uino uetere, & melle a canna, qui sine fumo collectus est optimus, succū herbae & mel in se commiscebis, & teris, & in ampulla uitrea condito, & ex eo utere: summam medicinam experieris.

Ad caliginem
oculorum.

D E A G R I M O N I A . C A P . X V I I .

Oculorum
dolores.

AG R I M O N I A E herbae nomen. A græcis dicitur Agrimonia uiridis. Ad oculorum dolores. Herba Agrimonia uiridis per se trita, si arida fuerit, in calida aqua intincta ut facilius teri possit, illita, suggillationes & liuores in oculis mature discutit. Ad uentris dolorem, Herbae Agrimonie radicem bibere dato, mire prodest. Item ad uulnera, & ulcera carcinomata. Herba Agrimonia uiridis contrita, & adposita, ulcera sanare apta est. Si autem arida fuerit: in aqua tepida remissa idem perficere creditur. Item ad morsum serpentis. Herbae Agrimonie,

3.ij. cum uini cyathis duobus data, discutit uenenum mirifice. Item ad **A**
luxum. Herba agrimonia contrita, & adposita, mire doloribus, uel tumo-
ribus, & luxu concitatis, succurrit. Itē ad percussum ferro, uel fude. Her-
ba agrimonia contusa, & imposita, mirifice sanat. Item ad uerrucas tol-
lendas. Herba agrimonia cū aceto imposita, tollit uerrucas. Item ad Sple- **Ad Splen.**
nis uitium, uel dolorem. Herba Agrimonia in cibo sumpta, lienem con-
sumit. Item ad ea quæ secanda sunt. Herba Agrimonia contrita, & im-
posita, aperit & sanat.

DE ASPHODELO. CAP. XVIII.

ASPHODELVS .i. Albucum. Radix ipsius si cum uino trita
bibitur, menstrua mulierum mouet, & dolorem laterum miti-
gat, & tussim sedat. Contra ictu læsos. Qui interius dolent serpentium
percussu, triti bulbi eius locis dolentium imponantur, & uulnera sordida
expurgant. Succus radicis eius cum thure, melle, & uino tepesfactus, auri-
um uulnera curat. Succus eius infusus in aurem aliam ubi dolor denti-
um non est, mitigat faucium dolorem. Radix eius combusta, super a-
lopetias sparsa, capillos nutrit. Oleum autē quod in ipsius herbae radi-
cibus excoquitur, si igni superpositum fuerit, concoctum, combusturis et
pernionibus superlitum prodest. Surdorum quoque auribus instillatus,
uelocem reddit auditum. Radix eius trita, maculas albas, hoc est, uarie-
tates tollit. Flos eius ex uino tritus, potui datus, uenena scorpionum tol-
lit. Si & radix eius trita morsui imponatur cum uino, impetigines anti- **B**
quas extergit.

DE AFFODYLO. CAP. XIX.

AFFODYLI herbae nomen. A græcis dicitur Affodylos, sed
alia ab hastula regia prædicta. Ad dolorem tibiæ, uel pe-
dum. Herbae Affodyli succus, cum oleo amygdalino uncta quæ dolent,
mirifice sanabuntur. Item si tumores fuerint, ipsam contusam & suba-
ctam imponis. Ad Epatis dolorem. Herbam Affodylum, et radicem ei- **Epatis dolorē**
us discoque cum aqua mulsa, & potui da, epatis dolorem mire tollit.

DE CENTAVREA Minore. CAP. XX.

CENTAVREAE minoris nomen. A græcis dicitur Ellebori-
tes, alias Amaratha, alias Stirsozila, alias Febrifuga, alias Matro-
na, alias Multiradix. Chiron centaurus has herbas fert inuenisse, unde
tenent nomen Centaurea. Nascuntur locis solidis, & fortibus. Ad uipe-
re morsum, uel dolorem. Herbae Centauree minoris puluis pisatus, & in
uino ueteri potui datus, ualidissime proficit. Ad oculorū uitia uel dolo- **Oculos.**
rem. Herbae Centauree minoris succo oculi inuncti, faciē extenuatam sa-
nat: adiecto melle idem proficit. Caligantibus quoque oculis uim clarita-
tis restituit, si Centauree minoris manipulus in uino coquatur, et per tri-
duum maceratum eximitur: inde quotidie heminam mixtam cum melle

C ieiunus bibat. Item ad Auriginem. Herbam centauream minorem de coque in aqua ad tertias, & ex ea dabis bibere quantum potueris: sanabitur. Item ad lumbricos & tineas. Herbã Centaureã minorem simili modo ut supra dabis, lumbricos eijciet, & tineas exterminat. Item uenenũ qui sumperint. Herbam centauream minorẽ ex aceto tritam dato: bibat, mox discutit uenenum. Similiter Centaureæ minoris radicis pondus denarij unius in tribus cyathis uini bibitur.

Contra uenenum.

DE PERSONATIA. CAP. XXI.

PERSONATIAE herbę nomen. A gręcis dicitur Profopos, alias Bachion, alias Elephantosis, alias Personatia, alias Malifolium, alias Riborasta. Ad uulnera omnia serpentium, uel colubrũ. Herbę personatię succum cum uino ueteri dato potionem, omnes morsus serpentum, uel colubrũ sanat. Item ad febres. Herbę personatię folia cinges febricitanti, statim mirifice effugat febrem. Item ad uulnus si cancerauerit, herbę Personatię aqua foueto: deinde ipsam cum nitro, et axungia, & picula ex aceto tere, & panno indue, & superpone. Item ad intestinorum dolorem, herbę personatię succo cyathum i. ex melle cyathis ij. ieiunus bibat. Item ad rabidi canis morsum. Herbę personatię radicem, cum sale marino tritam morsui imposito. Item ad uulnera uetera quę humorem prestant. Herbę personatię radicem, & spinam quę in siccis locis nascitur, æquali pondere conteris, & imponis. Item ad combustũ. Herbę Personatię succum cyathum i. & ex melle cyathis duobus bibat.

Febres.

D

DE FRAGA. CAP. XXII.

NASCITVR locis opacis, et mundis, & collibus. Ad splenis dolorem Herbę fragę succus, cum melle potui datus, mire proficit. Itẽ ad suspiriosos, uel colicos. Herbę fragę succus, cum pipere albo, & melle mixtus, et potui datus, mirificum est.

DE ALTHEA. CAP. XXIII.

NOMEN herbę Alteæ. A gręcis dicitur Altea, uel Alteariza, alias Sicofyllon, alias Ibiscus. Nascitur locis humidis, et campis. Ad Podagram. Herba ibiscus pisata cum axungia uetere, imposita, tertia die sanabit: ipsius herbę experimentum autores affirmant. Item ad collectiones quę in corpore nascuntur. Herba Ibiscus decocta cum scœnugręco, et lini semen cum polline imposita, duricies omnes discutunt. Item ad omnes encatimas. Herba ibiscus decocta cum malua erratica, & scœnugręco imponatur. Item Altea, malua asinina, siue ibiscus in mulla cocta, trita, omnes collectiones & tumores, etiã mammillarum spargit. In uino cocta, fouet ani uitia & duricias. Succus radicis eius in aqua coctus, ad mixto adipe anserino, aut uitulino, & terebentina modica in lanam iniecta, matricis feruorem & præfocationem, & tumorem tollit. Radix eius in uino cocta, & pota, difficultates urinarum soluit: calculosis, & sciati

Podagram.

Matricis suffocationẽ.

eis, & colicis prodest. In pusca radices eius dentium dolorē tollit. Semen eius tritum: cum aceto in sole illinitum, maculas corporis tollit. In aqua cocta radix eius, per clisterim iniecta: dysentericos, & fluxum uentris, & renū mox curat. Semen in uino coctum, apum, & uenenosorū ictus omnium curat. Item folia eius trita cum oleo, osturis medentur.

Folia eius trita cum axungia ueteri, podagrę humorem tollit, uel geniculorum. Item ad suffocationes matricis, et dolorem testium, uel uerorū tumores, uel duriciā, radices eius in aqua cocta foueto: ipsamq; tritam cum axungia impone. Ad podagrā.

De Equisetia. CAP. XXIII.

EQVISEIA herba, quæ a græcis dicitur Hippurin, Itali Equisetiam dicunt. Ad dysentericos. Herbæ Equisetię succus ex uino dulci cyathis duobus potui datus, dysenteriam sanare creditur. Item qui sanguinem per os eijciunt. Herbæ equiseię succum cum uino austero ieiuni bibant, mox restringet. Dysenteriam.

De Malua Hortensī. CAP. XXV.

MALVA hortensis uirtutē habet purgatoriam, mollit uentrem, Murinam, & uesicam mouet in cibo sumpta. Cum rosaceo, apū ictus compescit. Folia eius cum axungia attrita, uulnera recentiora curant. Semen cum uino tritum, contra serpentium ictus potatur.

De Malua Erratica. CAP. XXVI.

MALVAE Erraticæ nomen. A Græcis dicitur Malocinagria, alias Acopon, alias Collyris, alias Malua rustica, uel Malua erratica. Nascitur ubiq; in locis cultis. Ad uesicæ dolorē. Maluę erraticę radices lib. i. coque in aqua ad dimidias, et per triduum ieiuno da bibere, sanabitur. Item ad neruorū dolorē, & tumores omnes. Malua erratica pisata cum axungia uetere, & imposita, neruorū dolorem mirifice sanat. B
Neruorum
dolorem.

Facit etiam ad omnes enchatemas, si decocta cum ibisco, & fenugræco. Item ad lateris dolorē. Maluam erraticā coques in oleo: postea stringes, & folia in mortario teris, & panno inducis, & imponis, & per triduum non soluis: emendasti dolorem. Item ad uulnera recentia. Maluę erraticę radices combure, & cineres contere, & impone.

De Molocinagria. CAP. XXVII.

MOLOCINAGRIA, id est, Malua agrestis. In hora quæcūq; sol gyrat, folia eius trita cū modico sale & melle, collectiones in angulis oculorum ueluti tubera, quæ ægilope dicuntur, spargit.

Succus eius cum oleo illitus, percussum apum & uesparū compescit.

Trita cū luteo, acoras capitis tollit. Folia eius cocta, & cum oleo trita, cōbusturas sanat. Caldam ubi coxerit, supersedeat mulier, quę suffocatur a matrice. Radices eius cum sale & oleo coctas, et succū sorbendum da qui uenenum biberit. In cibo sumpta, lac de mammillis prouocat. Semen eius cum bacca lauri ex uino tritum, uesicæ dolorem tollit. Matricem.

C De Buglossa. CAP. XXVIII.

BV G L O S S A E herbæ nomina. A Græcis dicitur Buglossa, alias Lingua bubuli, alias Corrago. Nascitur locis cultis & sabulosis. Ad tertianas, siue quartanas. Herba bouis lingua quæ tres tyrsos feminis mittit, teris radicem totam, & ex aqua decoques: potum dabis, remedabit. Quæ autem quatuor tyrsos habet, dabis ut supra. Item ad suspirationes in corpore. Herba bouis lingua ex melle & pane spissata, uice malagmatis, mirifice rumpit. Hanc leges mense Iulio.

D De Scylla. CAP. XXIX.

SC Y L L I T I C I bulbi herbæ nomina. A Græcis Scytecas, alias Pancration, alias Tyfonos, alias Sybto, alias Scylla rubra mascula, alias Bulbus scyllites. Ad hydropitiam. Herba Scyllæ bulbus torretur, deinde circumpurgatur, medium eius in aqua projicitur: cum madidum fuerit eximito, & ex eo patienti dato potui ex melle & aceto, & euacuatur per urinam. Item ad perniones. Herba Scyllæ quod est in medio eius, hoc est, interius, cum oleo feruefactum, ea quæ dolorem exhibent perungito, sedabuntur. Item ad paranycia. Herba Scyllæ radix pisata cum aceto et pane, imposita, paranycia, id est, parotyda mirifice sanat. Item hydropicis sitim extinguendâ. Herba Scyllæ folium subiecta sub lingua, sitim compescit. Leges eam omni tempore. Item de Scylla fit acetum scylliticum in multis causis utilissimum. Bulbum eius tritum imposito omnibus morsibus uenentorum, canino recenti, scorpiorum ictui: & subinde renouato per singulas horas, donec dolor miscescat. Succus eius cum melle infusus, uitia narium, fetorem, & polypum tollit: & oculis infusus, etiam extergit.

Acetum
Scylliticum.

C De Cotyledone. CAP. XXX.

CO T Y L E D O N herbæ nomen. A Græcis dicitur Cotyledon, alias Phales, alias Stychas, alias Stergetrō, alias Umbilicus ueneris. Nascitur in tectis, aut in monumentis. Ad Strumas discutiendas. Herba Cotyledon pisata cum axungia suilla, sem. sine sale, æquis ponderibus calidum imponit, strumas discutit. Leges eam hyemis tempore.

D De Gallicrus. CAP. XXXI.

GA L L I C R V S herba nascit locis solidis, circa uias. Ad morsum canis. Herbam gallicrus teris cum axungia, & pane domestico, & imponis, & sanabitur.

Morsum
canis.

D De Marrubio. CAP. XXXII.

MA R R V B I I herbæ nomen. A Græcis dicitur Prassion, alias Philophes, alij Asteritam dicunt. Ad tussim grauem. Herbam marrubium coque in aqua, & ex ea dabis bibere eis qui grauius tussunt, mirifice sanat. Item ad Stomachi dolorē. Herba Marrubij succum potui da, stomachi dolorem tollit. Et si febricitat: ex aqua

potum da, satis eleuat se. Item ad lumbricos. Herbae Marrubij, & ab-
 sinthij, & lupinorum paria pondera in aqua mulsa cocta, et cum uino bis
 aut ter in umbilico posita, necat lumbricos. Itē ad cōdilomata. Herbā
 marrubiū combure, & ex eius cinere infrica, sanabitur. Item si quis ue-
 nenum acceperit. Herbae Marrubij succum dabis ex uino ueteri, discutit
 uenenum. Item ad scabiem, uel impetigines. Herbe marrubij discocta
 aqua corpus lauato: scabiem ipsam discutit, & impetigines. Ad Pul-
 monis extensionem. Herbam Marrubium ex melle coctam sumat, mire
 curabitur. Item ad omnem duriciam. Marrubium tunsum cum axun-
 gia, & impositum, mire sanat. Item si quis ab opere, aut lassitudine lan-
 guorem inciderit, & habuerit neruorum dolorem & tremorem. Herbae
 Marrubij, cum oleo rosaceo succo permixto, perunges eum: sine mora
 curabitur.

De Xifion. CAP. XXXIII.

XIFION herbam, alij Fascaion dicunt. Ad fistulas quae
 in corpore nascuntur. Herbae Xifion radices unc. vi. aceti cya-
 thos ij. adipis uulpini unc. iij. ex uino pisabis, in pannum linis, & im-
 ponis: miraberis. Item ad capitis fracturā. Herbae xifion superior pars
 eius siccata, contrita æquis ponderibus, mixto uino, capitis ossa fracta
 extrahit, aut si quid in corpore suppuratū fuerit. Item si in pedibus cal-
 cata sint ossa serpentis, eadem contra uenena efficax est.

De Callitricho. CAP. XXXIII.

AD STRUMAS unguium, Herba Callitrichon pisata per
 se, & imposita unguibus, strumas sanat. Item ad capillos ungen-
 dos. Herba gallitricho in oleo trito, capilli uncti inficiuntur.

De Imolo. CAP. XXXV.

IMOLVM clarissima herbarum est, Homero teste, & inuentio-
 ne Mercurij adsignata. quia eius succus beneficia demonstrat: & est
 radice rotunda, nigrae, & magnitudine cepe. Ad matricis dolorem.
 Herba Imolum contusa, & imposita, dolorem matricis sedat.

De Heliotropio. CAP. XXXVI.

HELIOTROPII nomen. A Græcis dicitur Heliotrophos,
 alias Teliogerō, alias Scorpion, alias Heraclia, alias Hæmatites,
 alias Infene, alias Vertumnum, alias Intibum syluaticum. Nascitur ubique
 in locis cultis & mundis, & pratis. Eius herbae diuinæ, ad solis cursum
 floscelli se uertunt, & cum sol occidit flores se claudunt, rursus cum sol
 oritur, floscelli eius aperiuntur. Facit ad remedia. Ad omne uenenu.
 Succus eius cum uino potatus, uarietates corporum tollit. Herbae Helio-
 tropij puluis mollissimus ex ea factus, aut succus eius cum uino ueteri
 optimo potui datus, mire uenenum discutit. Item ad luxum. Herbae
 Heliotropij folia contusa, & adposita, efficaciter sanare creditur. Item

C Heliotropium, siue Cicoreon, id est. Intyba agrestis in cibo sumpta, uel alias pota, stomachi dolorem tollit. Succus eius cum rosaceo, aurium dolorem tollit. Semen eius tritum, cum uino potatū, tertianas & quartanas tollit. Trita cum axungia, omnes collectiones, strumas, furunculos, condilomata, & parotidas aufert.

De Intybo. CAP. XXXVII.

INTYBORVM genera sunt duo, subamari, & dulciores. Stomacho adcomoda, & uentrem restringunt, trita cum aceto. Cardiacis impone sinistrae mamillae.

De Gria. CAP. XXXVIII.

NASCITVR in Lucania: marmoris albi colores habet: quatuor rubicundis ornata coliculis. Ad Scyaticos. Herba grias contusa, & imposita, scyaticos tertia die sanat: ut quasi malagmatis genus imponatur. Item ad omnes dolores in corpore. Herbae griae radix pistata, & imposita, omnes dolores sedat.

De Carduo. CAP. XXXIX.

CARDVI natura mordax, & submollis: frigidus, indigestus. *Ad matricem* Ideo succus eius alopetias expellit. Matrici utilissimus est cibus. Folia trita cum pipere & uino potui data, collectiones sanant.

Succus foliorum eius alopetias capillorum prouocat. In iure gallinarum comesti, uentrem solutum nimium reprimunt.

De Polytricho. CAP. XL.

DPOLYTRICHI herbae nomen. A Graecis dicitur Adianton, alias Polytrichon, alias Tricomanes, alias Coriandrū agreste, alias Capillus ueneris, alias Terrae capillus, alias Superciliū terrae. Ad colidolore. Herbae Polytrichi quae habet ramusculos quasi seta porcina, folia trita cum piperis granis. ix. et coriandro gra. ix. simul in uino optimo dabis bibere introeunti balneū, sanat. Facit etiam ad capillos mulierū nutriendos.

De Hastula regia. CAP. XLI.

HASTVLA regia, a Graecis dicitur Molocinagria. *Dysenteriam.* Ad dysentericos. Herbae hastulae regiae radix cum uino trita, potu datur dysentericis, statim sentiunt beneficium. Item ad uentris fluxum ut restringat. Herbae hastulae regiae semen mixtum cum aceto acerrimo, potui datum, uentrem restringit.

De Papauere. CAP. XLII.

PAPAUER stringit quidem, & replet, & est fortissimū: sed fortius est quod nigrum est. Eorum omnium succus magis egeritur quam carnes. Coquendo ergo seruabis ita, ut cum uolueris aliquid desiccare, succo prius quam recentibus carnibus non utaris: ubi autem mollire, magis succo eorum quam carnibus utaris. Nam grana Papaueris multa sunt: et agrestia quidem ad medicinae usum efficacissima sunt. Papauer albū, quod in hortis serunt, minus efficax, soporiferum est quidem: quoniam minus

frigoris in se continet, quod paulatim coctura decoxerit. Folia eius cū A
rolaceo trita, tumorem articulorum tollunt. Calda in qua decoxerint
capita eius, foueto caput freneticorum, somnum facit.

De Papauere Agresti. CAP XLIII.

PA P A V E R syluaticum a græcis dicitur Mœcorias, alias Oxy-
tonon, alias Nemōn, alias Papauer albū, alias Papauer syluaticū.

Ad epiphoras oculorū. Herbæ Papaueris syluatici succū, uel coliculos Ad epiphoras.
cum suo fructu oculis imposito. Item ad hemigraneā, uel capitis do-
lorem. Herbæ papaueris syluatici semen cum aceto teris, & fronti impo-
nis, sedabit dolorem. Item ad somnum qui non dormiunt. Herbæ pa-
paueris succo si quem perungas, somnum ei cum sopore obijcis. Item
Codionagrion, idest, papauer agreste: eius duo sunt genera, albū scilicet,
& nigrum. Semen eius teris in aqua, & fronti illinito, capitis dolorem tol-
lit: Et est tertium genus, capite grandi, & oblongo, efficacissimū somno.

De Oenante. CAP. XLIIII.

AD S T R A N G V R I A M. Herbæ Oenantis radicē in pul-
uerem redactā, dato ad stranguriā in uini cyathis duobus, sumē
prodēst. Item ad tussim. Radicē dabis herbæ Oenante, ut supra.

De Splenio. CAP. XLV.

NO M E N herbæ. A græcis dicitur Splenion, alias Herminon, a B
lias Lenchites, alias Prygia, alias Prigites, alias Imagales. Ad sple-
nis dolorem. Herbæ Splenion radix in puluerē mollissimū redacta, uino Splen.
bono potui datur: summam rem experieris. Hæc herba sic inuenta est:
cum exta super eam proiecta essent, adhæsisse lien, eumq; exinanisse di-
cunt: propter hoc a quibusdā Splenion uocatur. Narrant, fues qui ra-
dicem eius edunt, sine splene inueniri. Quidam eandem dicunt, ramis
hylopi surculosam, folijs fabæ, eodē nomine adpellantes. Legunt eā dum
flore, maxime ex Ciliciæ & Psidiæ montibus: & hæc laudatissima.

De Polio. CAP. XLVI.

NA S C I T V R locis asperis herba Polion. Ad lunaticos.
Herbæ Polion succum commisces cum aceto scillitico, & perun Lunaticos.
ges eos qui patiuntur ante accessum. Item, Herbæ Polion pillulam, &
radicem eius linteolo mundo circa collum eius qui patitur ligabis: expe-
rimiento res facta est.

De Victriola. CAP. XLVII.

VI C T R I O L A E herbæ nomen. A græcis dicitur Daphnoi-
des, alias Diglosson alias Eupetalos, alias uictoriæ foliū, alias
Laurus alexandrina, alias Victoriola. Ad flegmata intercidenda. Her-
bæ uictoriolæ succus cyathos duos dabis cum melle bibere ieiuno: mox
flegmata intercidet. R 3

C **S** De Symphito. CAP. XLVIII.

Ad Stomachum.

SYMPHITI herbæ nomen. Conseruam dicunt alij, alias Anagalicū. Nascitur locis palustribus, et campestribus, uel pratis. Ad profluuiū mulieris. Herbæ Conseruæ puluerem mollissime detritū, potui dabis in uino: mox restringet. Item ad conuulsos, uel intus ruptos. Herbæ conseruæ radicē in cinere tepido coquito, & ex melle ieiuno dabis, ut edat: sanabitur, & thoracem totum purgabit. Item ad stomachi languorem. Herbam Conseruam si quis cum oxycrato edat, magnū beneficium sentiet. Item ad tussim. Herbæ Symphiti radicem de calda coques cum melle, et pipere, & castoreo ad quartas, & ieiuno potui uino ueteri dabis. Hæc herba eodem, argumento cum carne bubula confusa, & in cacabum missa, eius radicem si miseris 3. ij. cocta bubula caro in uinum coherabit. Item Symphitum. i. Anagalicum facit ad profluuium omne sanguinis narium, siue mulieris, seu sanguinem uomentis, uel ex ictu aliquo, siue dysenteria, uel hemorrhoida, radix eius ex pulca trita, potui data, sanat.

D **N** De Asterion. CAP. XLIX.

NASCITUR in petris et locis asperis. Hæc herba in nocte tanquam stella in cælo sic lucet: ut qui uidet ignorans, dicet fantasma se uidere, metu plenus, irridet tamen a pastoribus pecorū. Ad caducos. Herbæ Asterion baccas, si dederis manducare, luna decrescēte, cū sol erit in signo uirginis, et ipsā herbā in collo habeat suspensam, remediabit.

D **D** De Dictamno. CAP. L.

Plagas.

Vulnera.

DICTAMNI herbæ nomina. A græcis dicitur Artemideon creticon, alias Bubulcos, alias Ephemeron, alias Darcadion, alias Tuffella rustica, alias Dipfacos, alias Labrum Veneris, alias Dictamnium. Ad plagas siue a ferro, siue sude, siue a serpentibus. Herbæ dictamni succum infunde in plagā, & aliquid da ei bibere, & mox sanus erit. Ad serpentium morsus. Succū eius in uino bibat: mox discutit uenenum. Item si quis uenenum sumpserit. Herbæ dictamni succū cum uino potui sumat. nam tanta uis est ipsius dictamni, ut non solum interficit, ubicunq; fuerint serpentes presentia sui, sed & si odor eius a uento ad eos peruenerit, ubicunq; eos tetigerit, mox occidet. Fertur & hoc exemplum. Si caprea in uenatione telo. i. sagitta percussa fuerit: statim ut peruenit ad herbam dictamnium, & pascitur ex ea, telum a se eijciat, & plaga sanatur pascendo dictamnium. Item ad uulnera recentia. Herbam dictamnium, & agrimoniam, & ambrosiam contritas cum butyro imponito plagæ: miraberis in omnibus dictamni effectum.

S **S** De Solidagine. CAP. LI.

SOLIDAGINEM minorē Heliotropion uocāt. Ad lumbricos necandos. Herba Solidago minor siccata, & in puluerē redacta,

redacta, in aqua calida potui data, lumbricos occidit.

A

De Peonia. CAP. LII.

INuenta Peonia nomen autoris retinet. Nascitur Crete. Quam Homerus sacer autor suis in libris inseruit. Inuenitur plurimum a pastoribus in nocte. Ad lunaticos. Herba Peonia si lunatico iacēti imposta fuerit, nunquā ei morbus redit. Item ad sciaticos. Herbae peoniae radicem partim alligabis lino, & eum qui patitur circumcinges. Ad lunaticos.

De Peristerion. CAP. LIII.

PERISTERION, alias Columbinam uocant. Hęc herba columbis est admodum familiaris, unde & nomen habet. Ad omnia uenena. Herbae peristerion puluerem si quis potui dederit, omnia uenena discutit. Dicitur, quod & magi ea sua arte utantur: et uerū est

De Brionia. CAP. LIIII. (ex parte.

BRIONIA a gręcis etiam simili nomine dicta. Ad splenem. Herba brionia in cibo data, per urinam splenis uitia digerit. Hęc herba tam laudabilis, ut & in teriacas potiones mittatur.

De Nimpheā. CAP. LV.

NIMPHEA. Ad dysentericos. Nimpheae semen cum uino contritum, potui datur. Item radicem eius radis, & dabis manducare dysenterico diebus decem. Item cum uino austero data fuerit, uentris cursum restringit. B

De Crifion. CAP. LVI.

CRIFION. Ad faucium dolores. Herbae Crifion radicē si quis in collo secum portauerit, fauces ei nunquā dolebunt.

De Isatide. CAP. LVII.

AD MORSUM serpentis. Herbae Isatidis folium contritum cum aqua, plagę impositum, adiuuat, et dolorem tollit.

De Scordion. CAP. LVIII.

SI QVEM serpens percusserit. Herba Scordion coquit, et datur sius eius potui cum uino: ipsa autē contusa, in plaga imponitur. Ad neruorū dolorē. Herba Scordion trita, cum oleo laurino subacta, dolorē tollit. Item ad quotidianas, & tertianas. Herba Scordion alligata circa corpus hominis, tollit quotidianas, uel tertianas. Febres.

De Verbasco. CAP. LIX.

VERBASCVMA gręcis dicitur Flomus. Nascitur locis sabulosis, & aggeribus. Ad Podagram. Herba Verbasco contusa & imposita, inter paucas horas dolorē adeo efficaciter sedabit, ut etiā ambulare audeat.

De Chelidonia. CAP. LX.

CHELIDONIAM, Itali hyrundinā uocant. Ad Caliginē oculorū, & qui ulcera in oculis, et scabredines habent, et etiā

Ad oculos ca
ligantes.

Calbuginem extenuatam. Herbae Chelidoniae succum de radice eius teris, cum uino ueteri, & melle attico, & piper albu in se bene contritum, inunge deintus. Experti sunt aliqui de succo eius. i. lacte, oculos sibi inungentes contra caliginem. Item caligantibus oculis. Succus eius, uel floru, expressus, mixtus cum melle attico, in uase aeneo, leniter cinere feruente commixtus, decoctusq; singulare remedium contra caliginem oculorum habet. Quidam succo tantum utuntur. Item ad Parotidas. Chelidoniam cum axungia tritam impone: sed ante aqua foueto. Item ad auriginem. Chelidoniam tritam ex aqua bibe, miraberis. Item ad combustum. Chelidonia cum sepo caprino contere, & impone. Item ad capitis dolorem. Chelidoniam ex aceto contritam illinito capiti, & fronti. Item ad dentium dolorem. Chelidoniae radicem, & folia cupressi trita, & tegdam masculam in aceto decoque, tepesactum gargarizet.

De Solata. CAP. LXI.

SOLATAM Graeci dicunt Strignon. Ad ignem sacrum. Herbae solatae succus illitus cum aceto, summe prodest. Ad tumorem corporis. Herbam solatam tunsam, cum oleo subacta impone, prodest. Item si qua mulier ab inferiori parte laborat. Herbae Solatae succo se sublauet. Item ad Auricularum dolorem. Herbae Solatae succum cum oleo crinino misce, & tepesactum in aures stilla. Item ad dentium dolorem. Baccas eius commanducet. Item ad sanguinem de naribus fluentem. Succo eius lintheolum madidum nares obturet, mox resistit.

De Senetione. CAP. LXII.

SENETIONIS herbae nomen. A graecis dicit Geranthea. Nascitur in tectis, & circa parietinas. Ad uulnera quamuis uetustissima. Herba Senition tunsam, & subacta cum axungia ueteri, imposita, sanat. Item si quis ferro percussus fuerit. Si mane herbam ipsam, et ad horam sextam collectam, & contusam cum axungia ueteri in plagam imposuerit, eam aperit & expurgat. Item simili modo si eam post meridiem colligis, & cum axungia pinis, & misces, imposita plagam claudit, et per sanat. Item ad stomachi dolorem. Senetionis flosculi, cum cariota bene subacti, ut sit malagmatis genus, superimpositum, summe dolorē sedat. Item ad lumborum, et coxarum dolorē. Senetion per se ieiuno potui data, ualidissime prodesse creditur. Item ad Podagram. Ipsa herba trita cum sale, ut sit genus malagmatis, apposita pedibus, proficere fertur.

Stomachum.

De Filice CAP. LXIII.

FILIX, alias Pterineon appellat. Herbae filicis radix contrita, uulneri apposita. Argimonitidis unc. duabus, cum uino potui datur, certum est remedium. Ad ramicem puerorum. Filicem quam in radice fraxini arboris inueneris, tundes cum axungia, & panno inducis, & imponis, ac fascia sursum uersa ligabis, quinque diebus sanabit. Item

ad dolorem femoris, uel suræ. Ex herba Filice fumigabis loca, & cessabit A
dolor. Item infantem languidū si ex ea fumigaueris, facillime cōualefcit.

De Gramine. CAP. LXIII.

GRAMINIS herbæ nomen, alias Agrostis. Ad splenis Ad Splen.
dolorē. Herbam graminis decoquis, & eius flores teris, & pan-
no illinis, & imponis, in splene senties beneficium. Item ad epiphoras
oculorum. Herbam graminis quod in se summū trifurcum habet (nam
& in plura diuiditur) decrefcente luna sublatam, plurimum uelis habe-
re repositum: deinde unum ex his ad collum ligato, celeriter impenden-
tem epiphoram discutere creditur.

De Gladiola. CAP. LXV.

AD VESICAE dolorem, & qui urinam non faciunt. Herbā
gladiolam effodies, & siccato: corticem, radices eius contere, ad-
dito uino, cyathis duobus, aquæ cyathos iij. coniungis, & sic potabis.

Item ad splenis dolorem. Herba gladiola maturime lecta, siccata, & pi-
sata, & in puluerē mollissimū redacta, in uino lenissimo mixto puluere
potui data, mire dicitur splenem siccare. Item ad dolorem præcordio-
rum. Gladiolę baccas tritas, ex lacte caprino, melius si alinino, tepefactas
bibere dato, desinit dolor.

De Roremarino. CAP. LXVI.

ROSMARINVS. A Græcis dicitur Lybanotis. Nascitur B
locis marinis, & hortis. Anteq̃ thus sciretur, hæc herba homi-
nes, & deos placabat. Ad dentium dolorem. Herbæ rorismarini radix Dentium
commanducata, dentium dolorem sine mora tollit. Succum eius si super
dentes tenueris, mox sanantur. Item ad languentes. Rosmarinus tritus
cum oleo, languidum perunges, mire sanabit. Item ad pruriginem.
Rorem marinum conteris, & succum eius cum uino ueteri, & aqua caliz-
da per triduum bibat. Item ad epatis dolorē, aut interaneorū. Rorisma-
rini fasciculum concidis ex aqua, adijcies illi amomum pusillum, aut spi-
can nardi, et palmulas duas rutæ, & hæc ipsa in se coque: et aquā earum
dabis bibere, sanabis. Item ad tussim. Rosmarinus cum pipere, melle
facies pastillos, & dabis unum mane, & unum sero, cum dormitum uaz-
dis. Item ad interaneorum dolorem. Rorem marinū herbam uiridem,
aut aridam dabis ut supra. Item ad album in oculis. Rorismarini cinerē
cōmiscis cum melle attico, & inungis. Item ad uulnera recentia. Ros-
marinus contusus cum axungia, & imposita, optime facit. Item ad ter-
tianas. Rosmarinus contusus potui detur sub accessione.

De Pastinaca syluatica. CAP. LXVII.

HERBA Pastinaca syluatica nascitur locis saxosis, & aggeribus.
Ad mulieres quæ in partu laborant, neq̃ purgantur. Pastina- Partu labo-
cam syluaticam coquant, & de aqua eius se fomentent. Item ad purga- rantibus.
S

C tionem mulieris. Pastinacam coctam, & tritam cum eadem aqua ubi coctata est, commisce, & dato bibere: purgabitur.

De Perdicali. CAP. LXVIII.

P ERDICALI herbam, Itali Muralem dicunt, alias Paritaliam adpellant. Ad podagram, aut genagram. Herba perdicalis coquitur in aqua, & ex ea aqua fouebis pedes & genua: deinde ipsam tulsam cum axungia imponis panno inducto in pedes, uel in genua: mire sanat. Nascitur in parietibus, aut maceris, uel aggeribus.

De Mercuriali. CAP. LXIX.

M ERCVRIALIS herba, a Græcis dicitur Lmozostis agria. Ad uentris duriciam. Herba Mercurialem coquis, & tritam ex passo dabis, statim detrahit, & stomachum purgabit. Et semen eius tritum, ex passo datum, idem efficit. Item ad Menstrua prouocanda. Herbam Mercurialem admota cum irino, uel rosaceo oleo, potui dabis, mox prouocat. Item ad oculorum epiphoras. Mercurialis folia cum uino albo & ueteri imponis. Item si aqua in aures introierit, Mercurialis succus tepidus instillatur, mox liberabitur.

De Radiolo. CAP. LXX.

R ADIOLVM alias Filicinam uocant: quia similis est filici. Nascitur in lapidibus, uel in parietibus, habens in folijs singulis binos ordines punctorum aureorum. Ad capitis dolorem. Herba radiolum cotusa, ante curiose depurgata cum aceto scyllitico, usque adeo decocta donec non pateat: peruncto capite, dolor sedatur. Item ad aluum concitandam. Radioli radicem euulsam, & cultro cortice depurgatam, coctam cum malua, bibe sine labore, uel aliquo tædio, uentrem deducit, & omnes æstus.

De Sparago agrestis. CAP. LXXI.

S PARAGVS agrestis, a Græcis dicitur Miacantha. Ad uessicæ dolorem, uel tumorem. Sparagi agrestis radicem coquis in sextario aquæ, in pultario nouo ad quartas, & ieiunus diebus. vii. sumat potu, uel ad plures dies. Balneo utatur, in frigida non descendat, neque frigida bibat: mirificas res experietur. Item ad dentium dolorem. Sparagi succus in ore tentus, iuuat. Item ad elephantiacos. Sparagi radix cocta, trita, imponitur. Item ad renum dolorem. Sparagi radix trita, cum uino potata, mire proficit.

De Sauina. CAP. LXXII.

S AWINA Græci dicunt Antirion. Ad morbum regium, id est, auruginem. Herba Sauina cum melle & uino potata, auruginem discutit: cum uino trita, idem facit. Item ad capitis dolorem. Sauina diligenter trita cum aceto, & oleo roseo mixta, capite & temporibus illita, prodest. Item ad Carbunculos. Herba sauina cum melle illinitur.

Item ad ignem sacrum, Sauina trita cum melle illinitur.

A

De Canis Cerebro. CAP. LXXIII.

CANIS caput a græcis dicitur Antirion, Itali canis cerebrum, alias Digitum ueneris uocant. Ad Epiphoras oculorum. Herbae canis cerebri radix cum aqua decocta, de ea aqua subinde oculos foruere celeriter emendat. Ad epiphoras oculorū.

De Rusco. CAP. LXXIII.

RVSCI herba a græcis dicitur Bathossidia, Itali Sintix, alias Rubus, alias Mora syluatica. Ad aurium dolorem. Herbae rusci cymas teris, & succo expresso auriculis tepefactum & instillatum, aurium dolorem sedabit. Item ad Hæmorrhoidas restringendas. Rubi teneri cymas. ix. & myrti syluaticæ cymas. ix. mali granati sicci cortices. iij. coquantur in se, & in calda eorum fiat encathisma: & cum iam refrigerauerit, fomentabis anum tibi: hoc triduo facies, mirifice restringit, & sanat. Item ad profluuium mulieris. Rubi cymas tenerrimas ter septenas coque in aqua usque ad tertias: & per triduum ieiuno potum dabis, ita ut quotidie renoues potionem. Item ad Cardiacos. Rubi folia per se trita imponantur mammillæ sinistrae, sudorem sistit. Item aduersus gingiuarum & labiorum uitia. Rubi caliculos teneros in uino decoctos, bibe uinum, seu ore concineto. Item ad uuæ remedium. Rubi folia arefiant in umbra, & cumentur in cineres: ipsos cineres per fistulam arundineam uuæ insufflabis. Item ad uulnera recentia. Herba rubi, aut flos, aut mora sine collectionis periculo sanant. Item ad Condilomata. Herba rubi in uino decoquitur ad tertias, eoque uino fouentur condilomata, & omnia uitia sedis. Item contra serpentium & hominum morsus. Mora folia recentia, trita, imponantur. Cordiacos.

De Millefolio. CAP. LXXV.

MILLEFOLIUM a græcis dicitur Myriophyllon, alias Supercilium ueneris. Hanc herbam Achilles inuenit, unde uulneribus percussos ferro sanabat: & ob id Achillea uocatur: eum hac herba sanasse Telephona dicitur. Ad dentium dolorem. Herbae millefolij ieiunus radices manducet. Item ad uulnera ferro facta. Millefolium cum axungia pisata, & imposita, uulnera purgat, & sanat. Item ad tumores. Millefolium cum butyro impone. Item ad urinæ difficultatē. Millefolij succus ex aceto bibatur, mire sanat. Dentium dolorem.

De Ruta hortensi. CAP. LXXVI.

RVTA hortensis a græcis Erision dicitur. Ad sanguinem fluentem de naribus. Herba ruta, frequentius odorata, restringit sanguinem. Item ad inflationes. Herbam rutam paululum ede, uel in potione sume. Item ad stomachi dolorem. Rutæ semen, cum sulphure uiuo, & cum aceto tere, & ieiunus gustato. Item ad inguina. Ruta uiridis coquitur ex oleo, dein commiscetur cera: & ut cerotum in linteolo utatur.

C Item ad epiphoras oculorum. Ruta cum polenta bene trita, & imposita, lenit epiphoras. Nam & radix contusa, & lita, emendat. Item ad oculorum caliginem. Herbae rutae rore matutino madente succus collectus, in uasculo seruetur, & ex eo inunges oculos. Item ad Carbunculos. Ruta ex aceto trita imponatur. Item ad morsum canis rabidi. Rutae succus per. xv. dies ex uino bibatur. Plagis imponuntur rutae folia trita cum melle, sale, & pice. Item ad cardiacos. Rutae fasciculum cum rosaceo decoquito, adiecta aloë uncia: & olei perunctio, sudorem sistit. Item ad lethargicos excitandos. Ruta ex aceto infunditur fronti. Item ad ignem sacrum. Ruta ex aceto, & oleo illita, sanat. Item ad aciem oculorum. Folia rutae subinde manducet ieiunus. Ipsa etiam ruta cum uino trita, potui data, antidotum est. Item ad fluens semen nimium. Herba ruta manducatur in balneo cum liquamine. Item ad capitis dolorem. Ruta ex uino potui datur, & trita stillatur capiti cum aceto, & rosaceo.

De Mentastro. CAP. LXXVII.

MENTASTRUM, a Graecis dicitur Calamentum, Itali Mentastrum dicunt. Ad aurium uitia, uel dolorem. Herbae Mentastri succus cum uino austero mixtus. Etiam auriculis iniectus, uermes enatos necare dicitur. Item ad elephantiacos. Mentastri folia adhibentur commanducata.

De Ebulo. CAP. LXXVIII.

EBVLVS, a Graecis dicitur Casemete, alias Chamæactis. Ad Calculosos. Herba Ebulus tenera, cum folijs trita, ex uino potui data, calculos pellit. Ad colubri morsum. Ebuli radices contritas adposito continuo. Item ad hydropicos. Ebuli radices succos expressos cyathos. iij. bibe.

De Hedera. CAP. LXXIX.

AD CAPITIS dolores. Hedera, cum oleo rosaceo, & cum succo eius, mixto uino, tempora, uel frontem perfricabis. Item ad splenis dolorem. Herbae hederæ nigrae succo primo. iij. secundo. v. tertio. vij. quarto. ix. quinto. xi. sexto. xij. septimo. xv. octauo. xvij. nono. xix. decimo. xxi. coclearia in uino bibantur diurnis diebus: si febricitat, in aqua calida: maximum auxilium lienosis erunt. Item ad Phalangiarum morsus. Hederae succus radice bibitur. Ad ulcerum remedia. Hedera ex uino decocta imponitur. Item ad nares male olentes. Hederae succus bene colatus infunditur. Item ad Aurium dolorem. Hederae succus mundissimus cum uino instillatus medetur. Item ad caput ne a sole doleat. Hederae folia mollissime trita, cum aceto, & rosaceo aduersum omnes dolores fronti liniatur.

De Serpillo. CAP. LXXX.

SERPILLVM, alias Cicer erraticum dicunt. Ad capitis dolorem. Herbae serpilli succus cum oleo, & sale frictio, & in puluerem redactio.

omnia cōmixta, caput perunctum fanat. Item serpillum decoctum in aceto, linitur temporibus. Item ad combustum. Serpillum, & anchusæ furculum unc. i. spumam argenti unc. iii. rosam: hæc in mortario teris, & cum cera pomica, adipe ursina & ceruina simul decoquis, colabis, & uteris.

A
Ad Combustum.

De Absynthio. CAP. LXXXI.

ABSYNTIVM, nascitur locis cultis, & montosis, & saxosis. Ad periculum fungorum. Herba absynthij succum ex aceto bibe: hoc serotinus uir centenarius euasit, cum fuisset a fungis tentatus. Item ad liuores tollendos. Absynthium in aqua decoctum, & panno inductum, impone: si corpus tenerum fuerit, ex melle impone. Ad lumbricos. Absynthium, & marrubium, & lupinorū paria pondera, in aqua mulsa cocta, uel in uino, bis aut ter posita in umbilico, necat lumbricos.

De Saluia. CAP. LXXXII.

SALVIA a Græcis dicitur Lelifagus. Ad ueretri pruriginem. Herba Saluia decoquitur, & aqua eius infrica ueretrum. Item ad pruriginem circa anum. Herba saluia decoquitur, et de ea aqua inferiores partes fomententur, summe sedat pruriginem.

De Coriandro. CAP. LXXXIII.

AD LUMBRICOS. Herba Coriandrum coquitur usque ad tertias in oleo, & in caput mittitur. Item mulier ut cito pariat. Coriandri seminis grana. xi. aut. xiiij. in linteolo mundo de tela alligato, puer, aut puella uirgo ad femur sinistrum prope inguen teneat, & mox in ipsa hora ut partus fuerit peractus, remedium cito soluatur: ne intestina sequantur. Item ad pulices. Herba Coriandri aquam sparges in domo.

B
Partus facilitatem.

De Poreagla. CAP. LXXXIII.

POREAGLA a græcis dicitur Alandragnitis, alias Capparus, Itali Poreaglam, alias Porcastrum uocāt. Ad semen nimium profluens. Herba Poreagla sumpta, benefacit, & per se, & cum oxygano.

De Cerifolio. CAP. LXXXV.

CERIFOLIUM alias Macedoniā dicunt. Ad Stomachi dolorē. Herba Cerifolij uiridis cymas tres colligis, & uiride pulgum in ligno teris, mellis coclearium i. fac bullire cum papauere uiridi, & induc stomacho.

Stomachum.

De Sisymbrio. CAP. LXXXVI.

AD VÆSICE dolorem, & stranguriam. Herbam Sisymbrium contritum excepto succo unc. ij. febricitanti, ex aqua calida, non febricitanti ex uino potui datur, remediabitur mirifice.

C De Olufatro. CAP. LXXXVII.
AD VESICAE dolorem & stranguriam. Herba Olufatrum a græcis Smirnion dicta, trita, & ex passo potata, potentissime emendat.

De Titimallo. CAP. LXXXVIII.
HERBA Titimallus nascitur locis humidis, & riguis. Ad interaneorum dolorem, Titimalli fruticem teris, & in uino cyathis tribus, ex eadē herba mittis succos cochlearium u. ieiunus bibat. Item ad uerrucas. Titimalli lac mixtum cum butraci herbæ succo, superponis: tertio die sanaberis. Item ad fistulas. Titimalli succum cum uino mixtū superexprime, & sic ceteris fomentis obligato. Itē ad licenos, qui & leprosi dicuntur. Titimalli flos cum resina decoctus, illinitur.

De Lilio. CAP. LXXXIX.
LITUM græci Crinon uocant. Ad percussum serpentis. Liliij bulbū conterito, & in uino potui dabis, & ipsum bulbum tritum morsui imponis, sanabitur. Ad luxū. Liliij folia tunsa, imposita, sanabunt.

De Carduo syluatico. CAP. XC.
DCARDVVS syluaticus alijs Camerion dicitur. Nascttur in pratis, & secus uias. Ad infirmitatem stomachi. Herba cardui syluatici quod habet in capite in summo, medullam scilicet uiridem dato ex oxygano.

De Lupino montano. CAP. XCI.
LVPINVS montanus a græcis dicitur Thermos. Ad lumbricos et tineas. Lupinū montanū tere cum eruo, & dato ex aceto cyathū bibere, sine mora eijciat. Idem infantibus, cum absynthio tritum, in umbilico ponitur.

De Lacteride. CAP. XCII.
LACTERIS a Græcis dicitur Coccus indus, Itali Citocastiam. Nascitur locis cultis & sabulosis. Ad uentris duriciam. Herbæ lacteridis semen, quod est granum, dabis ipsum purgatum potui in aqua calida, mox aluum citat.

De Lactuca leporina. CAP. XCIII.
LACTUCA leporina nascitur locis cultis & sabulosis. Lepus læstate cum animo deficit, esta hac herba se reficit, & ideo lactuca leporina dicitur.

De Ruta hortensi. CAP. XCIII.
RVTA hortensis omnia uenena expellit cum uino potata. Ad inflationes stomachi. Succus foliorū rutæ cum melle sumptus, inflationes stomachi tollit. Item ad Torsiones uentris. Semen rutæ tritum, & cum uino potatum, torsiones tollit.

De Ruta syluatica. C A P. XCV.

A

RUTA syluatica a græcis dicitur Pegamon agrion, Itali dicunt Rutam montanam. Nascitur in montibus, locis asperis. Ad caliginem oculorum, et qui ulcera habent. Herbae rutæ montanæ folia cum rore matutino decocta, & in uasculo uitreo missa: uinum uetus admisce, & sic oculos inunge. Item ad præcordiorum dolorem. Rutam syluaticam siccam contunde in uase ligneo, & de ipso puluere quantum tribus digitis leuari potest, mitte in calicem uini cyathorū ii. hæc dabis bibere. Et contineat se a lecto modicum, mox sanus erit. Item ad epatis dolorem. Herbae rutæ syluaticæ manipulum i. in ollam nouam mitte, & aquæ heminas iii. mellis similiter adijcto, exempta ruta: & cum inferbuit aqua cū melle, per triduum dabis bibere, aut plures dies, & poterit sanari. Item ad eos qui urinam emittere non possunt. Herbae rutæ syluaticæ caliculos. ix. conterito, additis aque cyathis iii. et aceti hemina i. subferueat: et da bibere per dies ix. statim sanus fiet. Item si mulier intrinsecus quid mali habuerit. Herbae rutæ syluaticæ semen contritum, & ex uino austero potatum iuuat: & si sine partu est. Item si Scorpio quempiam percusserit. Herbae Rutæ syluaticæ semen contritū ex uino dabis potui: dolorem sedat.

Ad caliginem
oculorum.

De Heptaphyllo. C A P. XCVI.

B

HEPTAPHYLLON Itali uocant Septifoliū. Nascitur locis sabulosis, & cultis. Ad pedum dolorē. Herba Septifoliū trita, cum oleo mixta, pedibus inuncta, die tertia sanabit. Item ad arpenas, & quiriadas, & omnes duricias. Herba heptaphyllon in aceto decocta, & trita, et corpori imposita, omnes duricias mire sanat: & si potata fuerit, omnes duricias et aneurismata, hoc est, humores reprimit.

Pedum dolorē.

De Ozymo. C A P. XCVII.

OZYMUS stringit, & stomacho prodest: inflationes & ructus discutit. Ad alium fluentem. Ozymus cocta cum aceto, supprimit alium fluentem. Item ad urinam, & sanguinē reijcientes. Herba Ozymus urinam mouet, sanguinem reijcentibus, cum mulla frigida prodest. Item ad sternutamentum. Herbae Ozyymi semen tritū, austerum naribus sternutamentum compescit. Item ad capitis dolorem Ozymum tritum cum oleo roseo, aut myrtino, uel aceto fronti imponitur.

Caput.

Item ad epiphoras oculorum. Ozymus ex uino optimo trita, oculis illinitur. Item ad renes. Herba Ozymus in mali granati cortice bibitur.

De Apio. C A P. XCVIII.

APIVM mingit magis quæ egeritur: cuius magis radices egeruntur qua ipsum egeratur. Coctum in aqua, & bibitū, stomachi

Cardores, & sitim compescit: urinam mouet. Folia eius trita cum pane et aqua, & rosaceo infuso, tumores & inflammationes tollunt si imponuntur. Ad epiphoras oculorum. Herba apium tritū bene cum pane, oculos tegat: prodest.

De Cisso. CAP. XCIX.

Ad hydro-
pifim.

HEDERA, Chryfantos a græcis dicitur, Chryfocantos, uel Cissos. Ad hydropicos. Hedera herba Chryfocantos ideo dicitur, quod grana fert coloris aurei. Hæc grana .xx. in uini sextario trita, ex uino ternis cyathis bibuntur: & per urinam exinaniuntur. Cissos autē, hoc est, herbe hederæ genera multa sunt. Alba efficax est omnis frigida uirtutis. Succus eius cum rosaceo fronti illinitus, capitis dolorem tollit. Folia eius trita, & ex mulso potata, calculos expellunt. Grana eius trita cum uino, spleneticis sputum tollunt in splene. Radix eius ex uino potata, phalangiorum morsum tollit. Succus eius infunditur narium foetori. Succus eius cum uino auribus instillatus, surdiciam emendat. Succus item eius cum rosaceo tritus, dolorem & tumorem tollit. Folia eius cum rosaceo trita & aceto, succum præstant: inunge, ceruicum dolores tollit.

De Menta. CAP. C.

Caliginem
oculorum.Ignem Sa-
crum

DMENTA uirtutem habet refrigeratorem. Succus eius cum melle agapino. i. recenti quando exit de brisca & felle perdicis, caligines oculorum extergit. Vomica stringit si succus eius cum mastice catapocia facta glutitur. Succus eius cum aceto potatus, sanguinem reiicientes stringit. Ad ignem sacrum. Herba mentæ succus expressus, adiecto sulphure, & aceto, & de penna inunctus, sine mora dolorem sedat. Item ulceribus in capite manantibus, Herba menta contrita, & imposta, siccatur tumores & uulnera.

De Sisymbrio. CAP. CI.

Strangu-
riam

SISYMBRIVM ad uesicæ dolorem facit, & stranguriam. Folia eius trita, si febricit, cum calida: si non febricit, ex uino: miraberis. Ad tumores oculorum. Folia eius trita cum melle modico, cataplasma ad aurium tumores cum rosaceo adhibe. Semen eius ex uino calculos frangit, singultum, & torsiones similiter tollit. Succus eius dolorem capitis tollit, fronti illinitus: & ad ictus apum, & uesparum. Succus eius potatus, uomitum restringit.

De Aneto CAP. CII.

ANETVM calefacit, & constringit: prohibet sternutamentum: naribus oppositum. Defectum stomachi, capitis dolorem, & uertigines in aqua coctum tollit. Potatum, indigestiones, & acres ructus aufert. In oleo coctum, capite de eodem uncto, somnū facit. Semen eius ex uino potatum, torsiones nentris & intestinorum tollit. Ad

ueretri dolorem. Herbam anetum combures, & cinerem eius commisce cum melle: dein uulnus foue ex aqua: dein ex myrtino calido laues, & sic medicamen imponis. Item ad loca mulierum si dolent. Ex herbæ aneti medicamine suprascripto pessum factum mittatur ab obstetrice: probatum. Item ad capitis dolorem. Aneti flos cum oleo, de eo tempora illinito, & ligato.

A

Ad caput.

De Coriandro. CAP. CIII.

CORIANDRVM calefacit & stringit, somnum etiam facit. Cum melle, & uua passa contritum, impositum, omnes tumores, collectionesq; compescit. Tritum cum aceto, morsui canino succurrit. Succus eius cū oleo mixtus, potatus, lumbricos, & tineas tollit.

De Origano. CAP. CIIII.

AD TVSSIM. Herba Origanum commanducata, miraberis effectum.

De Semperuiua. CAP. CV.

AD APOSTEMA. Herbam semperuiuam cum axungia & coriandro simul contritam, uice malagmatis impone. Item ad hemitriteon. Herbæ semperuiuę folia. v. trita in aqua calida potui danē.

De Fœniculo. CAP. CVI.

FŒNICVLVM uirtutem habet calidam, & infinitam, non tamen simplicē, sed cui etiā austeritas mixta sit: & haustum, ostendit præter eam quam leuandi, & extenuandi, uel etiam exiccandi habet potestatem, oculorum uulnera & cicatrices curat. Succum foliorum eius partes duas, mellis agapini partem unam simul misceto, et tepidum oculis infunde. Radix eius in aqua cocta fouendo caligantibus oculis prodest. Succum eius infunde in aurium uulnera. Radices eius in uino coctæ, hydropicos potatum sanat. Veretrorum causam radices eius in uino coctę fouent. Folia eius cū uino trita, canino morsui subueniunt.

B

Caliginem
oculorum.

Semen eius tritum, ex uino potatum, urinarū difficultates, & lac prouocat. Ad tussim. Herbæ fœniculi radicem tunsam in mero ieiunus bibat per dies. ix. Item ad uesicæ dolorē. Herbæ fœniculi uiridis fascem i. & apij uiridis i. uel radicem sparagi agrestis, in pultario nouo mitte, & aque sextarium. i. ut simul ferueat ad quartas: ieiunus bibat per dies. vii, uel plures. Balneo utatur: frigida non bibat.

De Panacora. CAP. CVII.

PANACORAX causticam uirtutē habet, id est, calidam. Folia eius in mulso cocta, potatu tussientibus dato. Semen eius tritū cū pipere, ex mulso potatū, uentrē & urinā mouet, & calculos in uesica.

Tussim.

De Pastinaca. CAP. CVIII.

PASTINACA calida & austerā in radice est, & in semine similiter. Radix eius in mulso cocta datur ad dolorem oculorum

T

C ieiunis, renum, & lumborū. In cibo sæpius sumpta, uentrem stimulat. Semen eius ex uino tritū, menstrua prouocat, & matricū suffocationes.

De Rapanapis. CAP. CIX.

R A P A N A P A E calidissimæ sunt, & conturbant corpus: non deducuntur, sed meiuntur. Tritæ cum melle, dysentericis castaplasmato umbilicū, & renes. Semen eius contra uenena ex uino potui datur. Similiter potatum, urinam mouet.

De Erifion. CAP. CX.

H E R B A M Erifion Itali Rutam agrestem dicunt. Nascitur in Gallia in monte Soracti. Figuram habet apij, florem purpuræ, similem nasturtij, septem radicibus, totidem ramulis: ipsa autem patula humo, asperaq;. Semen habet tanquam faba. Ad pituiticos. Herba Erifion pisata, malagmatis uice imposita, sanat. Succus eius potui datus, miraberis uirtutem.

De Rapa. CAP. CXI.

R A P A si frequenter utatur, stomachi inflatiōes facit. Calda ubi coxerint radices eius, podagricos fouet. Semen eius ex uino tritum, contra serpentium morsus prodest.

De Atriplice. CAP. CXII.

D A T R I P L E X frigidam & humidam habet uirtutem. In cibo sumpta, uentrem soluit. Trita cum folijs, furunculos curat. Semen tritum cum uino, ictericos curat. Folia eius trita cum melle & nitro, podagricis feruorem tollit.

De Blito. CAP. CXIII.

B L I T V S uirtutem frigidam & glutinosam habet. In cibo frequenter sumpta, stomachum euertit, choleram mouet. Folia eius trita, in scorpionum ictus imposito. Vel in uino eadem potato.

De Synfito. CAP. CXIII.

A D profluuum mulieris. Herba Synfitū siccata, pisata, & in puluerem mollissimum redacta, in uino potui data, mox restringet.

De Petroselino. CAP. CXV.

P E T R O S E L I N V M tunsum, cribratum unc. i. potatum, cū uino, urinā et menstrua mouet: colī et intestinorū dolorē mitigat.

De Mandragora. CAP. CXVI.

M A N D R A G O R A E genera sunt duo, Masculus, & Fœmina. Masculus folia albidiora habet, & maiora: mala in magnitudine mali matiani: utrius uis una est. Ad oculorū feruores. Huius folia recentia cum polenta tunsa, oculis superposita, ualidissime proficit. Et uulneribus in feruore. Eadem collectiones, omnesq; duricias soluit, & spargit. Item ad stigmata corporum. vij. diebus leniter infrieta, sine ulceratione detegit. Eadem in sale candido reseruata, hanc ipsam uim mes

Oculorum
feruores.

denſi in omnibus habet. Ad ignem ſacrum. Radix cum aceto trita, et **A**
 illita, ignem ſacrum curat. Item ad morſum ſerpentis. Radix eius cum
 oleo, aut melle impoſita, morſus ſerpentium ſedat. Item ad quiradas. **Ad quiradas.**
 Cum aqua folia trita, & impoſita, quiradas diſſoluunt. Item ad articulo-
 rum dolores. Cum polenta trita, & impoſita, articularū dolorem ſedat.
 Mala autem ſi uel obſeruantur, uel edantur, freneticis ſopore, torpo-
 remq; auferunt. Succum quoq; ex cortice radicis tritæ expreſſum, in
 uaſe fictili, & in ſole ignito coque, ita ut aſſidue agitetur, donec fiat groſſi-
 tudo mellis: coctus ad medicinæ uſus imponatur. Radices etiam ſi re-
 ſeruātur, pluribus uſibus profuturę ſunt. Nam radices eius ſiccę, tunſę,
 uulneribus omnibus medentur. Semen eius ex uino potatum, arteti-
 cos, & nauſeantes corrigit. Præterea corticū radicis eius lib. iij. 5. & in
 uino multo amphoram mittito, & reponatur ad medicationis uſum ut
 matureſcat: exinde potui dato unc. iij. mox ut biberit, ſoporem facit, &
 incuſionem non ſentit.

De Cucurbita. CAP. CXVII.

CUCURBITA frigida eſt, & humida. Ventrem mollit in
 cibo ſumpta. Raſurum oculorum, & tumores tollit. Trita
 cum polenta, podagrę tumoribus medetur. Succus earum cum roſa: **Ad podagrę.**
 ceo mixtus, aurium dolorē cum tumore tollit: quia humectat & deducit,

De Cucumere domoſtico. CAP. CXVIII.

CUCUMERIS natura frigida eſt. Stomacho incommoda. **B**
 Radix eius in aqua cocta, ſitim arcet. Succus eius ad opetias
 tollit. Semen eius urinam mouet. Aqua uentri & calculoſis medetur.

De Pepone. CAP. CXIX.

PEPONES nimium frigidi, difficile digeruntur: propter natu-
 ralem frigoris uirtutem: ideo nuncq; ijs ex aceto utimur, ſed cum
 aliqua caliditate, ut hyſopi, aut pulegij permilcentur. Carnes eius ocu-
 lorum feruorem tollunt. Semen eius tritum, cum uino potatum, cani **Morſum**
 no morſui ſubuenit. Mingitur, & egeritur, & inflat. **canis.**

De Oleribus agreſtibus. CAP. CXX.

AGRESTE uero olus calefacit, & odorē reddit ſuauem. Odo-
 re gratiſſimo eſt, & egeritur. Quod uero uilcidum, & auſterum
 fuerit, reſtringit. Quod acidū fuerit, ſuaui odore egeritur. Sed & quod
 calefacit os, calidum eſt & ſiccum. Quod etiam fuerit acidum & frigidū,
 ſuccus eius urinam mouet.

De Allio. CAP. CXXI.

ALLIUM calidum eſt, & deducit, & mingitur. Corporibus
 quidem bonum eſt, oculis uero pernicioſum. Mouet enim uen-
 trem, & deducit, & qd inuenerit id eiicit. Urinam mouet, ſed & oculis ca-
 liginem facit. Coctum tamen inualidum. Inflatur calore ſuo, & uen-
 toſitatem mouet. Et ſeminarum ſecundas prouocat, potatū ex uino.

Cum pipere tritum, in uino datum, ictericos curat. Stomachum lædit. Spicas. iij. cum lasere, aut pipere quartanarijs dato cum uino, ante accessionē. Tritum cum sale, morſui canino recenti imponitur. Tritum cum uino, tineas uentris, & lumbricos excludit.

De Rafano. CAP. CXXII.

RAFAÑO calidissimam inesse uirtutem, omnium medicorum opinione compertum est. Humeſtat, & dispergit flegma, austeritate sua. Folia tamē eius minus austerata sunt. Articulis dolentibus contrarius est: supernatat, & uix digeritur. Vnicū in raphano contra uena subsidium. Succus eius cum modica resina aurium instillatus dolori, graues auditus tollit. Radix eius comesta in lauacris, ictericos curat. In uino cocta, calculos expellit. Trita, & imposita, liuores tollit. Succus eius uermes necat, comestus nauseam prouocat.

De Cepe. CAP. CXXIII.

CEPE oculis obsunt, sed & corpori inutiles, propter calorem & acritudinē: quia nec egeruntur, nec nutriunt corpus, ob hoc inutiles. Nam & calefacientes, exiccant corpus. Cepa trita cū aceto, & sale, morſui canino recenti imponat. Cocta cū melle, trita, uulneribus ueterorū, a morſu canino factis cōuenit: & bestiarū omnium plagis. Succus eius cum rosaceo, aurium surditatē soluit. Succus eius cū lacte muliebri, aurium dolorē tollit. Alopeticis de ipsis cepis fricatis, capilli capitis nutriuntur.

De Porro. CAP. CXXIII. (triuntur.

PORRVM minus calefacit. Vrinam tamen mouet, & egeritur. Habet etiam partem purgatorij. Humeſtat idem, & carbunculos curat stomachi. Post cibū accipiendum est. Tritum cum melle, uulnēra sordida purgat.

De Porro sectili. CAP. CXXV.

SECTILE Porrum in cibo sumptum, uocem expurgat. Succus foliorū eius cum rosaceo, uulnera aurium, & tumores, siue percussuras sanat. Succus eius cum gallæ puluere, sanguinem reijcientes curat. Folia trita cum sale, uulnera recentia curant. Semen eius tritum, cum uino potatum, contra fungorum ualet suffocationes. Coctus stomacho utilis est: crudus uero malus est.

De Sinapi. CAP. CXXVI.

SINAPI calidum est, & egeritur, sed restringit urinā. Semen eius tritum cum melle, & aceto mixtum, & gargarizatum, caput purgat. Somacho crudum est contrariū. Coctum inter holera iuuat stomachum. Semen eius tritum cum aceto, serpentium uulnera curat.

De Eruca. CAP. CXXVII.

ERUCA calidam uim habet, et austeram, nō tamen nimiū austerata est. Virtute sua uentrem stimulat. In cibo sumpta, digestionē facit, urinā mouet. Semen eius tritū cū pipere, potatū ex uino, uentrē mouet,

Sanguinem
spuentes.

De Satureia. CAP. CXXVIII.

SATUREIA calida est, et prope ignita. Ventrem mouet: ideo in utero habentibus dare prohibetur. Semen eius tritum, & cum uino potatum, urinam mouet. Folia eius trita cum aceto fronti illinito, lethargum suscitatur.

A

Ad Lethargiam.

Antidotum Diacalamentum. CAP. CXXIX.

FACIT ad digestionem stomachi. Ad cordis dolorem. Guttam thoracis descendens de capite soluit. Iecoris medetur duricie. Splenem tenuat. Calculos soluit. Urinam mouet. Mulierem admonet. Hoc antidotum, dicit Galenus tam esse salubre, ut plurimis annis homo possit sanus seruari. Recipe nepitę unc. vi. petroselinı unc. vi. siseleos unc. vi. pulegij unc. vi. piperis nigri unc. vi. libistici unc. ij. thymi unc. v. apij sem. unc. s. mel quod sufficit.

Antidotum Teriacę. CAP. CXXX.

FACIT ad omnes serpentium, seu omnes morsus uenenosos bestiarum, et tela uenenata. Facit & ad omnes infirmitates corporis, seu qualescunq; uitium, siue capitis, siue aliorum membrorum. Recipe aristolochię radicem siccarum unc. i. gentianę radicem siccarum unc. i. mirrhę troglot. unc. i. bacce lauri purgatę unc. i. sem. rutę sicci unc. i. mel quod sufficit. Facit ad pustulas malas. Vel si conceptum excutere uolueris, post balneum dabis.

B

Antidotum Diacodion. CAP. CXXXI.

FACIT pleuriticis, synanticis, dysentericis, & ad omnes intraneos dolores, & ad acutas febres, & ad somnum eis qui non dormiunt. Recipe papaueris agrestis caliculos uirides numero. iiii. infundis in aquam cisternę lib. ix. per triduum, postea coquis ad tertias: deinde mices mellis lib. iiii. acatię rufę drach. x. hippoquistidos. 3. i. zinziberis 3. i. iris illyricę 3. i. myrrhę 3. ij. & iterum lento igne coquis, ut redeat ad crassitudinem mellis, & postea colas in panno munditer, & reponis, ac uteris.

ANTIDOTVM LE
SOPON. CAP. CXXXII.

RECIPE Ameos unc. ii. Maratri semen unc. ii. Rutę unc. ii. mel quod sufficit.

Ad cordis dolorem CAP. XXXIII.

PIPERIS albi drach. viij. aloes cacos drach. iij. thymi drach. viij. & myrrhę drach. iij. zinziberis drach. ix. mel quod sufficit.

Antidotum hydropicum. CAP. XXXIIII.

RECIPE cianionum, garyofylum, argimoniam, cuminum, spicam, satureiam, draganteę, radicis, ferulę radices, enulę radices,

T 3

C auriculam leporinam, ana unc. i. mel quod sufficit.

F Antidotum Diamaces optimum. CAP. XXXV.
 FACIT dysentericis, lientericis, idiacis, tenesmosis. Facit omnib.
 doloribus intraneorū, & ad omnes distemperantias corporis que
 per aliquos humores in fluxū cadunt. Et ad conationes, et ad eos qui cum
 rasura sanguinem eijciunt, in tertia potione sanantur. Multos scio ex una
 potione sanatos. Audacter dabis: quia certa est medicina. Recipe opium,
 myrrham, acatiā, storacē, hippoquistida. rorem syriacū, taxū ana drach.
 ii. Corallum libanum ana scrup. iii. cidos macer ana unc. i. succū cymæ
 rubi, mel despumatū quod sufficit. Conficis, & reponis, & quando opus
 fuerit, sic dabis. Fac balneum tali. aqua, ubi decoxeris oleastrum, myr-
 ham, lentiscum, laurum, taxum, hippoquistidos, pulegium, plantaginē,
 cynas rubi, agrimoniam, sceniculum, cypressum, flores mali granati, aut
 scortia ipsius mali: omnia subprescripta ana fasciculum i. coquis, mittis in
 tinam, ubi usq; in umbilicum sedeat, dum potuerit: & accipiat de . ss. unc
 ij. in aqua ieiunus per triduum. Miraberis effectum.

O R I B. L I B. I. F i n i s.

D

¶ C A P I T A libri. II. O R I B A S I I.

D E

- 1 Ordei uirtute
- 2 Tritici uirtute
- 3 Pane Cretino
- 4 Faba
- 5 Ormento, Piso, & Fasiolo
- 6 Cicere
- 7 Lenticula
- 8 Milio
- 9 Orobo
- 10 Vridia
- 11 Lini semine
- 12 Lupino
- 13 Thremo
- 14 Brionia
- 15 Myriphylo
- 16 Heliodoro
- 17 Ampelufacrio
- 18 Cromiophagrio
- 19 Cynoglossa
- 20 Rosa germana
- 21 Crinoleuco
- 22 Leucia

D E

- 23 Cuticia
- 24 Libanotide.
- 25 Polypodio
- 26 Lacteride
- 27 Titimallo
- 28 Serpillo
- 29 Helelifsago
- 30 Cnidio
- 31 Staphidosagria
- 32 Calamosagria
- 33 Coloquintide
- 34 Gamellæa
- 35 Gmilæa
- 36 Rhododaphnide
- 37 Scolimbo
- 38 Camerio
- 39 Cappareo
- 40 Nartico
- 41 Epsilio
- 42 Elenio
- 43 Peonia
- 44 Verme curando
- 45 Febricitantium cautela.

O R I B A S I I De Simplicium naturis
& effectibus. L I B. II.

A

De Ordei uirtute. C A P. II.

O R D E I N A T U R A E S T H U M I D A

& frigida. Est & purgatorius succus pultarum. Hoc ut cognoscas, ordeum non frixum coque in aqua, & uidebis defluentē succum copiosissimum. Si uero frixeris ordeum, refrigerabitur, & restringetur. Item si adusseris id quod inest humidum, aut purgatorium, perit austeritate ignis: quod uero remanserit, erit frigidum & siccum. Ergo cum refrigerare quodlibet uolueris, facies polentā. Sed & azymatus de polenta quo assidue utimur, eiusmodi habet uirtutem. Farina conspersa, uirtutem quidem non habet magnam, & facilius quippe egeritur: magis tamen nutrit: & partius, si fuerit candida, & egeritur. Consersum ergo, ut supra dixi, prius adoratum, minusque madefactum, & digeritur, & refrigerat: refrigerat, quia frigida aqua consersum est: digeritur autem, quia cito conficitur, Leuissimum est: quia maxima pars cibi una cum uento egeritur. Præcludit enim aditus, per quos procedit cibus, ut alium cibum superuenientem minus ualent suscipere: idcirco quoniam spiritui sociatum, si attenuatum fuerit, uentositatē creat, eius pars sursum eructuatur, pars uero inferiores meatus egerit: maxima ergo pars supra memorati cibi consumitur ita. Si uero uolueris hoc genus panis conspergere, & ita dare, etiā pars erit sicca uirtute, eatenus: quia polentæ natura cum calida sit, minusque acceperit aquam, omnem humorem consumit qui in uentre est, & siccitate, & calore suo. Ita enim consuevit calor frigidorem ad se trahere, et rursus frigidor calorem. Consumpto itaque humore qui in uentre erat, necesse est illum exiccari, simulque refrigerare partem aquæ quæ cum polentis fuerat ingressa. Omne ergo quod uolueris refrigerare, uel exicare, siue fluxum uentris, siue aliud quodlibet calore læsum, hoc genere panis medeberis. Polentæ uero siccæ, tritæ minus siccant, ideo: quia densæ sunt: sed nutriunt corpus optime, paulatim enim conficiuntur, et facile penetrant aditum corporis: unde fit, ut tardius egerantur: uenti ideo non crescunt, neque ructus. Ille quoque quæ prius tritæ, si postea consparsæ fuerint, minus nutriunt quidem, sed facile egeruntur, & uentositatē creant. Sed et Cicon, de quo dicitur, quod solitus sit facere panem cum polentis in aqua, refrigerat, et nutrit: in uino uero calefactum, restringit.

Cum melle etiā calefacit, minus nutrit, sed magis egeritur: nisi affuerit abunde aque nutrimentum.

De Tritici uirtute. C A P. II.

TRITICI VIRTUS fortior est ordeo, & melius nutrit: sed non egerit, neque ipsum, neque succus eius. Panis uero triticeus

C nutrit quidem, & egeritur. Candidus autē nutrit magis, sed minus egeritur. Panis fermentatus quidē leuis est ex eo: quia austeritas fermenti consumit humorem qui nutrire solet: egeritur autem ideo, quia cito conficitur. Azymus autem .i. sine fermento, tardius quidem egeritur, sed magis nutrit. Is etiam succo farinae conspersus, leuissimus est, & nutrit copiose, & egeritur. Nutrit, propter candorem: leuis etiam est, propter spumam qua conspersus est. quia succo non solum fermentatur triticum, sed ei adnectitur quę digestio appellatur. Idem ipse panis quo maturior fuerit, habet quidē horum succū, & uomicam constringit. Item panis in furno coctus magis nutrit: ideo, quia minus exurit ab igne. Clibanitius autē & focatius ualde siccus est. Focatus quidem, quia in cinere amittit humorē: clinabitius autem in testa. Fortior est tamen ijs omnibus siligineus: sed et is qui de grossa farina fuerit factus, omnibus fortius nutrit, sed non ualde egeritur. Similiter & clibanitius calidus, siccatur: frigidus uero non multū: siccus, ex parte extenuat. Similagineus in lacte coctus cū aqua, egeritur facilius. Simila in melle & oleo cocta, aut frixa, nutrit, propter pinguedinem: egeritur, propter dulcedinem. Non debent igitur simul coqui in unum mixta. contraria enim sunt. Siligo & farina cocta fortissima sunt: et nutriunt, & egeruntur.

De Pane cretino. CAP. III.

PANIS cretinus tritus leuior est furfuribus. nam male egeritur: atq; sanitatem et fructum refrigerat, et humectat. Vetus quidem nutribilem habet calorem: malapatus & tractus, uegetat: ueterior amittit calorē, & frigidior est. Ordei natura humida est, & frigida: triticea fortior est, & melius nutrit.

De Faba. CAP. IIII.

FABA nutrit, et stringit: uentos creat, et uenas replet. Replet, quia uenientes non admittit suscipere meatus: restringit autē, quia modicas reliquias habet cibi.

De Ormento, Piso, & Fasiolo.

CAP. V.

ORMENTVM .i. lomentum fabae, nutrit, stringit, et ex parte refrigerat. Pisum uero minus inflat: ideo magis egerit. Fasiolus multo magis egeritur, & minus inflat, tamen nutrit optime.

De Cicere. CAP. VI.

CICER album, & nigrum mollit, & urinam prouocat: & nutrit quidem quod in illo fit carnosum. Quod uero dulce fuerit, prouocat urinam, & egeritur etiam per uentrem succus ipse.

DE LENTICVLA.

CAP. VII.

LENTICVLA deducit uentrem magis, & urinam.

De Milio. CAP. VIII.

A

MILIVM torrefactum, cum siccum est, restringit: cum caricis mixtum, fortiter medebitur. Volentes uero ipsum milium comedere, saginant quidem, & nō egeritur, & replet, sed neq; restringit.

De Orobo. CAP. IX.

OROBVM, id est, Eruum, fortissimum est, & restringit: Saginat, & decorum facit hominem.

De Vridia. CAP. X.

VRIDIA constringit uentrem, & tarde egeritur.

De Lini semine. CAP. XI.

LINI semen nutrit, & restringit, & ex parte refrigerat.

De Lupino. CAP. XII.

LVPINVS natura quidē calidus, & fortissimus est, sed coctus leuior & frigidior est: & egeritur. Tritus cum caricis, umbilico impositus, lumbricos & tineas uentris excludit. Elixatura eius, alopi-
 tias infantum curat.

Ad lumbricos.

De Thremo. CAP. XIII.

THREMVS, hoc est, lupinus agrestis, tritus cum eruo, & datus ex pulsa, lumbricos, & tineas uentris eijcit. Tritus cum axungia, umbilico impositus, infantibus lumbricos excludit. In aqua coctus, alopi-
 tias infantum lauat. Pulices necat in domo sparsus.

B

De Brionia. CAP. XIII.

BRIONIA, uel Nessa, alba, & nigra. Alba efficax. Radix eius ex uino trita, potui data, per urinam spleneticos purgat. Trita cum melle, podagras mitigat, & tumores omnes spargit.

De Myriophyllo. CAP. XV.

MYRIOPHYLLON, quæ & Balauktion, id est, Centifolium, Achilles adinuenit. Omnia uulnera antiqua, & saniosa curat, puluis floris eius. Succus floris eius tritus cum butyro, uulnera oris, & dentium curat. Foliorum flores triti cum lacte muliebri, al-
 bores oculorum tollunt.

Vulnera.

De Heliodoron. CAP. XVI.

HELIODORON, id est, rosa agrestis. Fructus eius ex calda potatus, præcordiorū & thoracis dolorem tollit. Flos eius tritus cum aqua, spleneticos curat, & per urinam digeritur: et cortex eius tritus cum aceto, super splenem ponitur. Radix eius siccata, & in pul-
 uerē redacta, uulnera omnia curat: et canino morsui ueterrimo, siue rabi-

(do prodest.

De Ampelusacrio. CAP. XVII.

AMPELV SACRIVS, id est, uitis agrestis, alba, efficax,

V

Candida habet folia. Radix ut Rafani ex calda potata, uentrem & urinam mouet. Trita radix, lentigines et maculas de facie tollit. Ex uino potata cum pipere, comitiales morbos, & morsus omnes tollit. Trita & imposita, ossa fracta glutinat.

De Cromionagrion. CAP. XVIII.

Ad morsum caninum.

CROMIONAGRION, id est, cepa canina, trita ex uino, morsum regium curat. Trita cum melle, morsum caninum antiquum tergit, & curat. Semen eius uentrem mouet, ex uino potatum.

De Cynoglossa. CAP. XIX.

CYNOGLOSSA, id est, canina lingua, trita cum sale, morsui canino imponitur. Succus eius cum rosaceo, aurium dolorē tollit. Folia eius quatuor trita, ex calda potui data, quartanarijs prodest. Ex uino potata, ictum serpentium extinguit.

De Rosa germana. CAP. XX.

ROSAE germanae folia uiridia trita cum lacte mulieris, oculorū uulnēra, & cicatrices curant. Folijs eius siccis in calda foueto oculorum epiphoras. Folia eius sicca in aqua cocta, & potata, stomachi dolorem, uel defectum, ac faucium usturas tollit.

De Crinoleuco. CAP. XXI.

D **C**RI NOLEUCO S, id est, lilium album. Radices eius tritae imponuntur omnibus morsibus serpentium & canum. Folia eius tunsa, luxaturas mire curant. Radices eius in oleo coctas in matricem iniice, praefocationem tollit.

De Leucoia. CAP. XXII.

LEUCOIA, id est, Viola. Eius genera sunt tria, purpurea, alba, & sub nigra: unam uim habent. Cocta cum radice sua, encathisma uaporato. Turione suo matrices curat. Folia eius trita cū axungia, uulnēra antiqua sanat.

De Cuticia. CAP. XXIII.

CUTICIA, hoc est, Felicitas, id est, Sella. Radix eius tunsa uulnēra ueterrima curat. Folia eius trita cum axungia, testium tumores tollunt.

De Libanotide. CAP. XXIII.

De eadem herba uide supra fol. 117. b.

LIBANOTIS, id est, Rosmarinus. Nascitur locis maritimis, & hortensibus. Antequā thus sciret, de hac herba homines, deosque placabant. Radix eius comasticata, dentium tumores tollit. In oleo cocta, ungit corpus languentis. Trita cum uino, pruritus, impetigines, & araneas extinguit. In aqua ad tertias cocta, cum spica nardi, epatis dolorē tollit. Tritus puluis, in ouo sorbili datur tussientibus. Trita cum pipere, & melle mixta, uulnēra pulmonum sanat. Flos eius tritus cum melle agapino, albos oculos tollit.

P De Polypodio. CAP. XXV. A
 POLYPODION. Radix eius in mulla cocta, cū pipere trita,
 uentrem sine mora deducit, & cholera purgat, & flegma, urinam
 mouet: & cum pullo in iuscello coctæ radices super addantur.

L De Lacteride. CAP. XXVI.
 LACTERIS, id est, Septigrania. Grana eius septē in mulla de-
 uorata, uentrem deducunt, euacuant flegma, & tumores cerebri.
 Folia eius cum pullo cocta, pro catartico sunt.

T De Titimallo. CAP. XXVII. Ad uerrucas.
 TITIMALLVS, id est, Lactaria. Lacte asinino uerrucas cor-
 poris, uel titimalli lacte ungit. Similiter & impetigines radit.
 Lac eius cum caricis comestum, uentrem mouet in uino coctum: fi-
 stulas in meatu curat.

S De Serpillo. CAP. XXVIII.
 SERPILLVM, id est, Cicer agreste. Radix eius in aqua cocta,
 urinarum difficultates, & calculosos, & spleneticos curat.

H De Helelifsago. CAP. XXIX.
 HELELISFAGVS, id est, Saluia siccat, et restringit. Vere-
 trorum, uel testium causas in aqua ad tertias cocta, foueto.

C De Cindice. CAP. XXX. B
 CINDICIS, hoc est, Vrticę genera sunt duo, masculus, et femi-
 na. Masculus ustulat, foemina nō. Cum sale trita, morsui canino
 succurrit. Et ad ulcera nigra, & carcinomata, & furunculos, pannicu-
 los, & parotidas, cum axungia & melle trita, imponitur. Semen eius
 siccum, tritum cū aceto, splenis duriciam tollit. Semen eius siccum, tri-
 tum in ouo sorbili datū, tussientibus prodest. Vesicam purgat, et uen-
 trem. Semen eius tritum cum nitro, uino, melle, & oleo commixtum,
 omnem immundiciam, uel furfures capitis tollit. In lauacro utere. Tussim.

S De Stafidosagria. CAP. XXXI.
 STAFIDOSAGRIA, id est, herba quinque digitorū. Eius gra-
 na. xv. in mulla trita, & aceto modico, cum puluere mastice, garga-
 risata, omnem humorem capitis deducit. Grana. vij. trita, ex mulla po-
 tui data, corpus humorib. purgat per uomitum, si post potum prius de-
 ambulet q̄ uomat. Post acceptam potionem, oportet mullæ sorbere
 guttas, & gargarizare tantum: ne uis ipsa fauces inurat & præfocet. Se-
 men eius tritū, caput, & totū corpus in balneo lauat. Semen eius com-
 masticatum, dentium humorem nimium, & capitis deducit. In oxy-
 melle tritum, omnium dentium causas, & surdos curat. Semen eius
 tritum cum melle, uulnera oris, & gingiuarum, & faucium curat de pen-
 na perunctum.

C De Calamofagra. CAP. XXXII.

CALAMOSAGRIOS, id est, Calamus agrestis. *Virga*
Ad r̄ amillas trunsa cum axungia, mammillarū tumores, & omneis collectio-
 nes spargit. Fructus eius tritus cū urticæ semine, & aceto, uulnera cura-
 rat quæ ex niue, aut nimio frigore exulcerata sunt.

De Coloquintida. CAP. XXXIII.

COLOQVINTIS agria, id est, Cucurbita syluatica; hoc
 est, Galla, ab interioribus, id est, semine separato, & cum mulla
 trita, potu data, uentrem purgat, cholera & flegma deducit. Item cum
 melle, & nitro, & myrrha trita, catapotia data, catarticum est. Ipsæ aut
 cucurbitæ sicca constringunt, & in aqua coquuntur: sciaticis & parali-
 tibus per clisterem datæ, flegmata & cholera deducunt. Trita, & in um-
 bilico posita, pregnantium fetus discutiunt. In seipsa uero uinum coctum,
 circumlita argilla, aut farina ne ardeat, potui datū, hydropicos desiccant.

De Gamellæa. CAP. XXXIII.

GAMELLÆA, hoc est, Turbiscum. Folia habet similia olea-
 stro, sed amara. Aluum purgat. Folia eius simul soluta, uen-
 trem soluunt, & flegma & fel deducunt. Folia eius cum melle trita, uul-
 nera sordida curant, & cicatricem ducunt. Semen eius siccum, cocogni-
 dium dicitur: in ouo sorbili grana. v. dato: catarrum, uel tussim antiquā
 tollit. Grana commasticata, dentium dolorem tollunt.

Dentes.

De Gmilæa. CAP. XXXV.

GMILÆA, hoc est, Cardofelonitium. Succus eius epaticos
 curat, si feбриunt: si non feбриunt, ex uino: & hydropicos simili-
 ter sanat.

De Rododaphnide. CAP. XXXVI.

RODODAPHNIS, id est, Liblace. Flos eius tritus uiri-
 dis, succus eius infusus, uermes uulnerum necat. Cinis ligno-
 rum eius cum melle mixtus, caligines oculorum tollit. Flores in oleo
 cocti, scabiem tollunt, & cutem extinguunt.

De Scolimbo. CAP. XXXVII.

SCOLIMBUS, id est, Cardo niger, hoc est, Dapoca, trita cum
 melle, & axungia, ossa fracta de capite extrahit, & perniones curat.

De Camerion. CAP. XXXVIII.

CAMERION, id est, Cardo syluaticus. Cardo ipse ieiunus co-
 mestus, stomachi dolorem tollit.

De Cappareo. CAP. XXXIX.

CAPPAREOS, id est, Lappa Herculina. Radix eius trita cum
 sale, morsui canino succurrit. Succus radicis eius uermes uulnerum
 curat. Turiones eius cum radice infusi, per multos dies comesti,

stomacho profunt. Radix eius cum ceroto commixta, spleneticus cura-
rat. Radices eius siccae tunsæ, & ex uino potatæ in balneo, splenis uitia
per urinã digerunt, & calculosis, & urinarũ difficultatibus prodest. In
oleo cocta, per clisterẽ iniecta, paraliticos, sciaticos, & hydropicos sanat.

Radix eius in aqua cocta, aurium dolorem tollit.

N De Nartico. CAP. XL.
NARTICVS, hoc est, Ferula. Succus eius in uino potatus,
aluum mouet, & uenena excludit. Succus eius cum melle at-
tico, caligines oculorum extrahit. Semen eius (cacijs dicitur) tritum,
ex uino potui datum, in lauacro, morbum regium excludit. Semen ei-
us tritũ cum pipere, & lauri baccis in oleo, dolores ex frigore natos sanat.

Ad caliginem
oculorum.

E De Epsilon. CAP. XLI.
EPSILION, id est, Policaria. Semen eius acetabuli pleni men-
sura cum aqua trita, ut emplastretur, collectiones omnes, & paroti-
das sanat. Semen eius tritum cum aceto, umbilicos maiores infantium
reprimit. Folia eius trita cum rosaceo, capitis dolorem sedant, fronti
illita. Semen eius cum aceto, hemigraneon curat.

E De Elenio. CAP. XLII.
ELENION, hoc est, Emula. Cum melle trita, tussientibus me-
detur. Commasticata a ieiunis, dolorem dentium tollit. Folia
eius cum uino, lumbricos eijciunt. Radix eius cum axungia, scabiem
sanat.

B

Dentes,

P De Peonia. CAP. XLIII.
PEONIA, hoc est, Gleucis, siue Noctulucia, Hastula rubra, in
modum tursicillæ inuenta. Peoniae radicis succus, sciaticos cura-
rat, omnes tumores marcidat.

S Ad Potam, uel Vermem. CAP. XLIIII.
SVMETALPAM, & excortica eam, & sicca, & fac puluerem & da bi-
bere quantũ cum tribus digitis leuare potes, cum bracijs de brace.

Q De Febricitantium cautela. CAP. XLV.
QUI FEBRES patitur, nullo modo recentem carnem man-
ducat: de uolatilibus prohibemus, & de piscibus. Similiter & de
de hortensibus uitare præcipimus.

ORIB. LIB. II. Finis.

V 3

CAPITA libri. III. O R I B A S I I.

D E

- 1 Malis dulcibus
- 2 Malis acidis
- 3 Piris
- 4 Citonijis
- 5 Persicis
- 6 Armoniaca
- 7 Prunis
- 8 Mespilis *
- 9 Sorbis
- 10 Ficibus
- 11 Vua
- 12 Vua passa
- 13 Mori pomis
- 14 Basilisca *
- 15 Ceruilingua
- 16 Mixoro
- 17 Cerasijs
- 18 Tubere
- 19 Auellanæ prenestinæ nuce
- 20 Castanea
- 21 Balanorum glandibus
- 22 Piscatorum uirtute
- 23 Nucibus rotundis
- 24 Amygdalarum uirtute
- 25 Amygdalis amaris
- 26 Malis punicis
- 27 Balauftijs
- 28 Pinorum nucleis
- 29 Dactylis
- 30 Piris maturis
- 31 Pulegio
- 32 Hyoscyamo
- 33 Trifolio
- 34 Gligano
- 35 Origano
- 36 Pegamo
- 37 Asparago
- 38 Absynthio
- 39 Lapatio agresti

D E

- 40 Mercuriali herba
- 41 Pastinaca syluatica
- 42 Gramine
- 43 Irios
- 44 Costro
- 45 Thymo
- 46 Cimino
- 47 Hyssopo
- 48 Samfucio
- 49 Saxifrica
- 50 Chamæpyti
- 51 Dictamno
- 52 Anagallide
- 53 Arnoglossa
- 54 Hierobotane
- 55 Centaurea maiore
- 56 Centaurea minore
- 57 Poligono
- 58 Poligonorum generibus
- 59 Chelidonia hyrundinina
- 60 Flomo
- 61 Calamite
- 62 Teleo
- 63 Pentaphyllo
- 64 Platosio
- 65 Botrano
- 66 Artemisia
- 67 Satyrione
- 68 Aristolochia
- 69 Cardomonagrío
- 70 Triduca agria
- 71 Buglossa. A D
- 72 Collectiones & tumores
- 73 Strumas
- 74 Cardiacos
- 75 Somnum
- 76 Morbum regium
- 77 Carbunculos
- 78 Ad papulam noxiam

ORIBASII LIB. III. De generi-
bus Pomorum & Herbarum.

DE MALIS dulcibus. CAP. II.

ALORVM GENERA SVNT MVLT
ta: tamen boni saporis, quæ sunt dulcia, uix egeruntur:

Flegma nutriunt. Fellis ardorem mouent. Et cocta, obuoluta in
farina, cinere obruta, trita, oculorum tumores tollunt.

A

Ad oculorū
tumores.

De Malis acidis. CAP. II.

MALA acida natura omnibus cōmoda, et bene digeruntur. Si
agrestia mala sunt, restringunt. Cocta, bene digeruntur. Suc-
cus eorum suspiriosis prodest.

De Piris. CAP. III.

PIRORVM quæ sunt natura stiptica, genera multa. Quædam
dulciora: quædam austera: quædam acida. Vnde plæræquæ quæ
dissoluunt stomachū, inhærentia flegmata dentibus sedant. Dulcia, quæ
sunt aquati & soluti saporis, nihil inde nequæ frigidū, nequæ calidū possunt
continere. Ex quibus singulis, pro discrimine, & certis caussis, ordinanda
etiam subsidia medullarum. Austera & acida in cibo sumpta, stoma-
cho conueniunt, sitim mouent. Dulcia omnibus contraria, ante cibū sum-
pta, uentrem stringunt: post cibum sumpta, uentrem mouent.

B

De Citonijs. CAP. IIII.

CITONIA plurimum stomacho commoda sunt. Stiptica,
comprimunt urinam, propter austeritatem suam: cruda, austeri-
ora. Cruda, & matura, celiacis & dysentericis profunt, & sanguinem
reijicientibus in cibo sumpta. Cocta, in cinere calido, obuoluta farina,
dantur laborantibus febre. Urinæ, & stomacho commoda sunt, inci-
sa. Cocta in aqua, dato stomacho dolentibus. Vinū eorū dysentericos,
cceliacos, nauseantes stringit, & sanguinē expuentibus. Cocta in mul-
sa, trita, stomacho imposita, defectiones tollunt.

Febres

De Persicis. CAP. V.

PERSICORVM succus stomacho est inutilis: quoniam cito
desiccatur: & caro eius indigestionem facit: tamen post cibum utili-
ter datur. Necnon et cocti in iure, cum pullo gallinacio sumpti, nause-
am stringunt. Folia eorum trita, cum calda potata, ualent contra lum-
bricos. Similiter folia trita, umbilico imponuntur. Nuclei eorū cum
aceto & oleo fronti liniti, capitis dolorem tollunt. Gummi
eorū in pulca solutum, et potatum, sanguinem reijicien-
tibus prodest. Succus foliorum eius cum aceto
instillatus, aurium uulnera uermes habentia sanat.

Lumbricos.

De Armoniaca. CAP. VI.

C **A** R M O N I A C A C A L I D A & stiptica, stomacho ualde utilis in cibo sumpta.

De Prunis. CAP. VII.

P R V N V M pomum recens, uentrē soluit, stomacho cōtrarium iudicatur: siccum non tam molestum est q̄ in mulsā coctum.

De Mespilis. CAP. VIII.

M E S P I L A hyemalia maiora, deducunt, & uentrem purgant. Asperior in mespilis fructus, uentrem fortiter detinet: stomachum dissolutum stringit. Viscida & constrictiua sunt inmatura.

De Sorbis. CAP. IX.

S O R B A E, precipuæ poma, uiscida, et constrictiua.

De Ficibus. CAP. X.

F I C V V M natura calidissima. Ficus aridæ humectant, & deducunt, & calefaciunt. Humectant quidem, quia pingui succo sunt: calefaciunt autem, propter succum. Egeruntur etiam, dulcedine eorum. **D** **P** rimi ergo qui fuerint, pessimi sunt, propter nimium succum. Sequentes meliores, sicci & calidi sunt, sed egerant. Sicci cocti in aqua cum hyssopo, omnia pulmonum uitia cum tussi curant. Triti cum melle, carbunculos curant.

Ad Tussim.

De Vua. CAP. XI.

V V A calida est & humida, & egeritur. Maxime tamen alba quæ fuerit, calefacit fortiter, ideoq̄ multum caloris habet. Quæ autem in maturior est, minus calefacit. Sed mustum totum purgat.

De Vua passa. CAP. XII.

V V A passa egeritur quidem, & exurit. Enucleata, & trita cum cimino, omnes indigestiones et tumores uerendorum, siue carbunculos curat.

De pomis Mori. CAP. XIII.

M O R I P O M A ad præsens stomacho utilia: quod refrigerent. Quod si alius cibus non superueniat, inacescunt. Fit ex succo pomorum mirificum medicamen contra omnia uitia oris, faucium, arteriarum, uel etiã dentium. Succus pomorū maturissimorum lento igne coctus, ad mellis crassitudinē, mittito aluminis scissi singulas drachmas: simul commisceto, & de penna ungitō.

Oris, faucium,
& dentium
uitia.

De Basilisca. CAP. XIII.

A D P V S T V L A S. Herbam Basiliscam dabis bibere, & ipsam tunsam supraponis.

De Cerui lingua. CAP. XV.

AD E A S D E M. Herbæ Cerui linguæ radicem manducet.

A
Ad pustulas.

De Mixoro. CAP. XVI.

MI X O R I uirtutem frigidissimam suspicamur. Id namq; manifeste stipticum apparet, & frigidum: quamuis plurimū illi de rigore siccitatis decoquatur. Verum & ardores febricitantium extinguit, ore compressum, ut succus glutietur. In cibo sumptum, stomachū erigit, solutioni uentris obsistit. Tritum cum fabæ polline, impositum, collectiones suppurare nō patitur. Ossa combusta, & trita, cum butyro mixta, combusturis medentur.

De Cerasijs. CAP. XVII.

CE R A S I V M uiride pomum, uentrem humectat, & provocat: aridum, siccatur & detinet: unde uiride stomacho contrarium est, siccum utile. In hoc pomum tres inesse uirtutes manifestū est. In quibusdam sapor austerus, sapor in alijs acidus, in quibusdam dulcis. Austerus, uentrem restringit, stomachum confortat. Acidus, iudicatur flegmate abundante stomacho opportunus: nam magis siccatur, & crassitudinem densioris humoris incidit. Dulcis, stomacho contrarius, cibus tamē per intestina fluit. Gummi eius ore detentum, & glutitum, arterias lenit, uetustissimam tussim compescit: cum mero potatum, calculos in uescica frangit.

Tussim.
Calculum.

De Tubere. CAP. XVIII.

TU B E R A uirtutem habent stipticam. Poma ipsa comesta, stomachum nauseantem, & fluxum uentris constringunt. Ut iliter dantur sanguinem reijcientibus.

B

De Auellanae Prenestinae nuce.

CAP. XIX.

AU E L L A N A E Prenestinae nuces uirides stringunt: coctæ aut minus. In cibo sumptæ, capiti dolorē incutiunt: stomachi inflationes distendunt: corpori sano pinguedinem conferunt. Nucleus earum tritus, cum mulla potatus, ueterem tussim compescit.

De Castanea. CAP. XX.

CA S T A N E A E ex omnibus nucibus fortissime, suauem cibū, difficilem digestionem faciunt. Virides stringunt, coctæ minus.

Coctæ in cinere, uel in fictili uase assatæ, & tritæ cum melle, ieiunis tussientibus datæ, prosunt. Aqua in qua coctæ fuerint, datur cæliacis, dysentericis, & sanguinem conspuentibus.

De Balanorum glandibus. CAP. XXI.

BA L A N O R V M glandes uirides stringunt: coctæ minus. In digestionem faciunt. Fluxum omnem constringunt.

X

C

De Pistatorum uirtute.

CAP. XXII.

PISTATORVM uirtus austera, stiptica. Stomacho, adcomanda est, & pulmonem purgat in cibo sumpta. Trita cum uino, contra omnes morfus prodest.

De Nucibus rotundis.

CAP. XXIII.

NUCES iuglandes rotundæ, uirides, utpote adhuc aquatioris humoris, stipticæ, & frigidæ uirtutis, stomacho aliquid uigoris acquirunt: uentrem molliunt. Mature nutriunt, & egeruntur. Cum fuerint mundæ, inflant. Cortices uero earum stringunt. Noces siccæ dug, cum totidem ficibus, & .xx. folijs rutæ, addito salis grano, simul conteruntur: et a ieiunis comesta, cōtra omnia uenena pugnant. Trita cum corio suo, umbilico imposita, lumbricos excludunt. Folia ex aceto trita, auribus instillata, auditum præbent.

Contra uenenum.

De Amygdalis dulcibus

CAP. XXIII.

AMYGDALARVM dulcium uirtus calidissima est, & nutrit. Calida est ob pinguedinem: nutriunt quæ carnosæ sunt.

D Amygdalæ recentes stomachum onerant. Siccæ, cum pellicula sua comestæ, stomacho utiles, uentrem mouent, ebrietatem marcidant, somnum faciunt. Tritæ cum mentarum succo, sanguinem reiicientes iuuant. Nuclei tosti, triti, dati cum melle, tussientibus medentur.

De Amygdalis amaris,

CAP. XXV.

AMYGDALAE amaræ fortiores sunt quã dulces. Spleni, iocinori, et morbo regio, nucleus tritus cum mero potui datur.

Tritus cum oleo, instillatur auribus, surditias tollit. Cum mero potatus, tussim tollit. Tritus cum aceto, uulnera in mento nata, & impetigines tollit. Gummi eius ex pulca datum, sanguinem reiipientibus medetur.

Sanguinem excreantes.

De Malis punicis.

CAP. XXVI.

PVNICORVM, hoc est, malorum granatorū multæ uirtutes sunt. Dulcia, Frigida, Vinolenta, Acerba. Dulcia habent aliquid caloris: & ideo inflationes stomachi commouent: egeruntur, & partim nutriunt. Febricitantibus nō dantur. Acida frigidiora, stomacho accommoda, urinā mouent, pulmonem refrigerant, iocinore laborantibus succurrunt. Vinolenta in usu erunt meliora supradictis: quia mediæ uirtutis. Acerba illa sunt, quibus folia curuantur. Frigida, quæ siccant & constringunt, præ his omnibus a paria nominantur. Succus malorum gra

natorum acidorum, stomachum nausentem constringit. Mala cum granis suis in duas partes diuisa, in aqua cocta, potui dato cæliacis, & dysentericis. Integra cocta in uino, potantur contra lumbricos, & tineas uentris. Cortices sicci, cum galla æque triti, uitia dentium curant.

Cocta in uino, ac trita, perniones, & tumores omnes curant, & gingiuarum tumores. Aqua in qua cocta fuerint, gargarizatur contra uarum tumores. Flos eius arboris, siccatus in umbra, tritus in puluerem, omnibus uulneribus medetur. Cum melle tritus, uulnera oris curat.

Ad Vuae
tunioem.

De Balauatio. C A P. XXVII.

BALAVSTION, hoc est, Centifolium. Flos eius siccus, tritus, uulnera quæ humorem, aut sanguinem nutriunt, siccant, Cocturas oculorum, & faucium cum melle mixtus, tollit.

De Pinorum nucleis.

C A P. XXVIII.

PINORVM nuclei calidissimi sunt. Ventrem fortius commouent. Stomachum & renes excalesciunt, urinam purgant. Ex uino dulci potati, uentrem mouent. Fit ex eisdem oxyporium utile.

Nucleos purgatos, laser, nitrum, ciminum palmulis admisceas, cum melle dati, slegmaturas purgant.

De Dactylis. C A P. XXIX.

PALMARVM Thebaicarum, uel Nicolaorum poma hæc sunt. Dactyli habent aliquid caloris. Cocti in uino, dati, stomachi dolorem tollunt. Palmarum cibi nutriunt corpus. Recentes somnum faciunt: tamē capitis dolorem mouent. Qui sunt sicci, stomacho commodi, tussim cum sanguine compescunt, in cibo sumpti: aut eorum decoctionem bibant. Triti cum mastice, stomacho appositi, defectum & sudorem nimium tollunt. Ossa eorū combusta, trita cum maligranati sicci cortice, sanguinem de naribus fluentem sistunt. Membranae quæ ossibus inhaerent, scissa labia glutinant. Carbonibus fumantes, extrahunt partum. Fit ex eis emplastrum mirificum, quod Finicon appellatur. Cortex eius uiridis, & tener tunsus, resina & cera pari pondere confectus, uulnera in neruis, & podagras desiccant, & claudit, & omnem sordiciem purgat. Sed & poma recentia facilius egeruntur, quæ illa quæ fuerint sicca. De eorum uirtute dicimus, quod ut mora calefaciant.

B

Stomachi
dolorem.

De Piris maturis. C A P. XXX.

PIRA matura calefaciunt: Immatura restringunt. Omnia autem pira acria, digestibilia, approbantur.

De Pulegio. C A P. XXXI.

PVLEGIVM, Galinia, Herbascus, Strignus, id est, Vua canina,

C quæ & Salutaris uocatur, frigida est & retinens. Succus eius ignem facrum curat. Trita autem in emplastro, tumores tollit omnes. Folia
Ad parotidas trita cum sale, parotidas discutunt. Cum cerusa, & spuma argenti succus eius combustus, sanat. Sic & succus eius cocturas in angulis oculorum refrigerat. Succus eius cum rosaceo, aurium tumores & dolorem tollit. Folia eius trita cum pane, in aqua macerata & rosaceo, omnes tumores & rubores mammarum tollunt. Contra stomachum posita, febres tollunt cum ardore. Trita, cum uino potata, seminis lapsum constringunt.

De Hyoscyamo. CAP. XXXII.

HYOSCYAMVS, hoc est, Nigar, alij Symphoniacam, uel Calicularem uocant. Folia eius cum farina tritici, & axungia trita, omnes tumores & duricias soluunt. Folia item trita cum butyro, podagræ feruorem compescunt. Folia trita cum caricis, carbunculos sanant.

De Trifolio. CAP. XXXIII.

TRIFOLIORVM succus cum uino mixtus, potui datus, foetum extrahit. Succus eius aurium dolorem tollit, & uermes necat. Semen eius in uino potatum, cum papaueris semine, tussientibus succurrit. Succo eius ad umbram siccato, collyria facta, oculis dolentibus profunt, & fistulis. Semen eius carbonibus fumigatum, sanguisugam proijcit. Simili modo & dentium uermes. Radix in uino decocta, os colluendo, dentium tollit dolorem.

Foetum extrahendum.

De Gligano. CAP. XXXIII.

GLIGANVM, hoc est, Pulegium. Masculus flore rubeo, foemina flore albo, calefacit, & deducit, extenuat, purgat, & digerit. Decoctio eius potata, menstrua deducit, foetum & secundas extrahit. Coctum in melle & aceto, gargarizatum, humorem capitis deducit. In uino coctum, potatum, torsiones uentris & intestinorum, & tussim cum flegmate deducit. Ex catarro male habentibus, flore trito cum aceto, nares perungito. Tritus cum polenta, tumores compescit. Folia trita cum sale, spleneticos curant.

De Origano. CAP. XXXV.

ORIGANVM, hoc est, Cunila, calidum est: & mingitur: deducit etiam flegma omne: sanguinem & choleram compescit. Elixatura eius in aqua cocta, epaticis, & tussientibus prodest. Ex uino albo coctum, potatum, scorpionum, & araneorum ictus tollit. In oleo, & aceto coctum, in lana succida ponitur, luxata & fracturas sanat.

Epar. Tullim.

De Pegamo. CAP. XXXVI.

PEGAMON, id est, Ruta agrestis, calida est: & mingitur, & deducit flegma. In uino tritum, datum potui, urinam, & menstrua

mouet. Semen eius cum uino datum potui, omnia uenena excludit. **A**

Folia uiridia trita, cum ficu in oleo cocta, per clisterem iniecta, omnium intestinorum do'ore tollunt, & lumbricos expellunt. Folia uiridia cum ficu trita, hydropicos curant. Succus eius cum melle agapino, & felle perdicino, oculorum caligines tollit. In oleo coctus, lanis uaporatus, omnes dolores tollit. Trita folia cum cimini, & uino potata, stomacho profunt, & matricum, uel calculorum doloribus. **Ad caliginem oculorum.**

De Asparago. CAP. XXXVII.

ASPARAGI in cibo sumpti, stomacho profunt, calidi enim sunt. Radices eius in aqua coctae, uesicę caussas omnes curant, & calculum frangunt. In uino cocta radix eius, quartanicis prodest, dentium dolores tollit, & agitados confirmat: renum dolores, urinarum suffocationes purgat. Semen earum tritum, cum uino potatum, uentre stimulat.

De Absynthio. CAP. XXXVIII.

ABSYNTHIUM elixatum, cum marrubio, & lupino tritum, simulque in umbilico positum, lumbricos excludit. Succus eius potatus, contra fungorum suffocationes prodest. Folia eius trita cum melle, percussuras tumentes, & liuores compescunt, et stomachi extensionem & inflationem. Turiones eius uirides, citoniorum poma in uino coquito, et in lana stomachum uaporato. Semen eius tritum, in puluerem redactum, dato potatum cocleare, id est, cum calda, contra stomachum nauiseantem, & tumorem, malefactionemque, uertigines capitis, & somnum, uel oculorum caligines, & dolorem neruorum. In oleo coctum, oleo percolato, totum corpus perungito, corporis refarcit laborem. **Lumbricos.**

De Lapatio agresti. CAP. XXXIX.

LAPATII genera sunt quatuor. Agreste efficacissimum. Succus eius cum melle scrophas curat. Folia trita, imposita, collectiones spargunt, & fastidium tollunt. Semen eius tritum cum aqua dato: radix autem ex uino bibitur.

De herba Mercuriali. CAP. XL.

MERCVRIALIS herba, et ozymum cocta cum pullorum carne, uentrem soluit. Succus eius cum resina, aurium dolorem tollit: et si quid in aures introierit, statim expellit. **Aures.**

De Pastinaca syluestri. CAP. XLI.

SYLVESTRIS pastinacę radix in aqua mulsa cocta, menstrua purgat. Radix eius trita, testiculis adposita, eunuchos facit.

De Gramine. CAP. XLII.

GRAMEN in aqua coctum, tritum, spleni cataplasma impositum, dolorem tollit. Radix eius cocta in aqua, pota, urinam soluit.

De Irios. CAP. XLIII.

C I R I O S, id est, Gladiolus, quod est Liliū agreste, uel Liliū cœli-
cium, calefacit: non tamen egeritur. Ad tussim siccam. Radicem in
mulsa coctā potui dabis. Item ad tussim cum dolore. Radices eius sic-
cæ tunfæ puluerē cum melle dato cocleare. Puluis radicis eius in mul-
sa potatus, somnum facit. Similit̄ sic datus, torsiones tollit. Puluis ei-
us ex pusca potatus, seminum lapsus spontaneos curat, hoc est, gonorr-
rheam. Elixatura radicis eius, per clisterem sciaticos curat. Radix ei-
us cocta, trita, parotidas, & pañiculos curat, cataplasmata. Puluis radi-
cis eius cum melle, ardorem oculorū tollunt: lentigines, et maculas e fa-
cie pregnantium aufert. Puluis radicis eius in mulsa potui datus, urī-
nam soluit.

Ad Sciaticos.

De Costro. CAP. XLIIII.

C O S T R O S, id est, Betonica, quam quidā Lactariam uocant,
tunfa, cribrata, in mulsa potat̄ contra urinarum difficultates, uel
calculū. Puluis eius cum pusca, hēmoptoicos curat. Cum uino et mel-
le, hydropicos desiccet. Folia eius trita cum sale, uulneribus recentibus
medentur. Folijs eius in uino tritis, foueto tumores, siue uulnera uere-
trorum, & puluerem eius imposito.

De Thymo. CAP. XLV.

D T H Y M V S uirtute calida, ut hyssopus, caliginem discutit, lum-
bricos eijcit, urinā compellit, menstrua prouocat. Fœtū mor-
tuū extrahit, & secundas, si puluis eius ex uino potatur. Puluis eius
cum melle mixtus, tussim tollit.

Fœtum mor-
tuū extra-
hendū,

De Cimino. CAP. XLVI.

C I M I N V M uirtutem ualidam & desiccatiuam habet. In oleo
coctum, clistere iniectum, torsiones intestinorū tollit. In uino
potatum dolores stomacho aufert.

De Hyssopo. CAP. XLVII.

H Y S S O P V S calefacit, & flegma deducit.

De Samsuco. CAP. XLVIII.

S A M S V C V S hoc est, Cassia. Decoctio eius potata, principium
hydropicorum, urinarum difficultates eijcit, intestinorum tormen-
tis succurrit, menstrua prouocat. Tritus cum sale, ut emplastrum im-
positus, ictus scorpionum sanat. Cum ceroto mixtus, luxis prodest.
Cum polenta tritus, feruoribus oculorū. Cataplasmatum, difficulta-
tes partus, & secundarum tarditates accelerat.

Oculorum
feruorem,

De Saxifrica. CAP. XLIX.

S A X I F R I C A, hoc est, Titana, nascitur in montibus, & saxis.
Tunfa, cum pipere ex uino potata, calculos frangit, urinā soluit,

menstrua prouocat, renum, matricis, & coli dolorem tollit.

A

De Chamæpyti. CAP. L.

CHAMÆPYTIS .i. Cucurbitularis. Folia eius cū radice trita, ex uino potata, ictericos, epaticos, urinarum difficultates, torsiones uentris, & intestinorum tollit. Trita, cum mulla potata, uentrem mouet. Tunsa cum radice sua, somnia, uulnera antiqua & saniosa magnopere curat, & uulnera in tibijs, siue pedibus.

De Dictamno. CAP. LI.

DICTAMNVS .i. Pileus Martis. Succus eius in lana matrici suppositus, mortuos fetus extrahit. Si qd corpori inhaerit: folia trita imponuntur. Potatum ex uino, partum & secundas eicit. Folia eius trita, uulnera recentia sanant. Succus eius omnium morfus, & uenena expellit cum uino potatus.

Ad fetus extractionem.

De Anagallide. CAP. LII.

ANAGALLIS, hoc est, Auricula muris. Succus eius cum uino potatus, suspirium tollit. Succus eius cum melle agapino, uulnera oculorum curat, & caligines tollit. Succus eius naribus infusus, dentium dolorem tollit.

De Arnoglossa. CAP. LIII.

ARNOGLOSSA, id est, Berbicina lingua. Cocta cum lentacula, uentris cursum constringit, & dysentericos curat. Succus eius cum pusca datus, sanguinem expuentes curat. Uulneribus ueterinis, trita cum axungia, sine sale imponitur, et parotidis. Succus eius infusus, fistulas uulnerum curat. Tunsa, uulnus recens curat.

B

De Hierobotane. CAP. LIIII.

HIEROBOTANE, id est, Plantago, siue Neruosa. Folia eius trita cum butyro, uulnera recentia curant. Trita folia cum sale & aceto, omnibus moribus succurrunt. Radix eius cum pipere trita, ex mulla potui data, colicos sanat. Folia eius trita cum axungia, strumas, & parotidas curant. Sarcus foliorum eius ex uino potatus, epaticos curat.

Colicam.

De Centaurea maiore. CAP. LV.

CENTAUREA maior cocta in aqua, potui data, epaticis prodest. Folia eius trita cum axungia, uulnera recentia & chronica curant. In uino cocta, partum excutit, & secundas. Potui data, splenetis prodest.

De Centaurea minore. CAP. LVI.

SVCGVS eius cum melle agapino commixtus, oculorum caligines extergit. Ad stomachi & epatis dolorem, in aqua ad tertias decocta, potui datur. Ad morbum regium, & quartanas, soluit

C similiter, & suffocationes oculorum curat. In uino cocta, potui data, lumbricos, & tineas uentris sanat.

De Polygono. CAP. LVII.

POLYGONOS, hoc est, Sanguinaria, Centinodia, Sansur. Succus eius ex pulsa potatus, sanguinē reijciētes sanat. Tun-
sa cum butyro, tumores mamillarum mulierum sanat, & lac prouocat.

Ad dolorem
dentium.

Succus eius cum rosaceo, aurium dolorē, & uulnera sanat. Succus
eius cum calda potatus, dysentericos stringit. Radix eius commastica-
ta, dentium dolorem tollit.

De Polygonorum generibus CAP. LVIII.

POLYGONORVM genera sunt quatuor. Primum genus
Sansur, quod & Sanguinaria dicitur, fruticosa, serpens terra, stipti-
ca: omnes fluxus uentris, siue sanguinis stringit. Secundū genus Centino-
dia, minor, ut gramen, folijs a priore, nigra, et geniculis densior. Semen ei-
us urinam mouet, & uellicae dolorem tollit. Tertium genus Orion uoca-
tur: in montibus nascitur. Hæc sciaticis commoda. Quartum genus He-
lielicum, fruticoso, ac lignoso stirpe, similitudine cedri, rubicundo, bino-
rum palmorum. Coctum in uino, gingiuarum uitia, & os colluito, & ul-
cera oris sanat.

D De Chelidonia. CAP. LIX.

Oculorum
albugines.

CHELIDONIA hyrundinina. Succus eius cum melle a-
gapino, & uetere uino, & puluere piperis albi, caligines, & albu-
gines oculorum antiquas curat. Experimentū. Tolle pullum hyrun-
dinis, & acu oculos eius punge: & uidebis matrē eius florem huiusmodi
herbæ oculis imponere, et statim lumen ei reparabitur. Succus ad um-
bram siccatus, ut collyrium oculorum impetus sanat. Radix eius cum
aneto in uino cocta, ictericos sanat.

De Flomo CAP. LX.

FL O M O S, id est, Verbascū. Eius sunt genera duo, album, & ni-
grum. Masculus habet folia densa, & angustiora. Fœmina, alba,
lanuginosa, hirsuta. Folia eius cocta in aqua, & trita, tumores omnes
& dolores tollunt. In uino & melle cocta, uulnera eunuchorū curant:
uel cum aceto trita, uulnera recentia curant.

De Calamite. CAP. LXI.

Morsus uene-
ficos.

CA L A M I T E S, hoc est, Nepeta, uel Menta agrestis. Folia
eius trita cum calda, potui datur ante horā accessionis, quotidiana
nis, siue tertianis. Folia eius ex uino potata, contra omnes morsus ue-
nenosorum, uel serpentium profunt. Et folia eius trita, uulneri impo-
nito. Folia trita cum sale, ad percussuras, & liuores, & sanguinolentos
profunt. Folia itē eius trita cum uua passa, tumores testium tollūt: pri-
mo folijs in uino coctis foueto. Nepeta calidissimæ uirtutis est: unde

ex ea fit antidotum, quod diacalamites uocatur. Vrinam citat, menstrua mouet. Succus eius aurium uulnera curat. Succus eius potatus, sanguinem reiicientes curat. **A**

De Teleo. CAP. LXII.

TELEOS, id est, Fenum. Semen eius in puluerem redactum, furfures capitis radit cum uino & nitro. Seminis eius decoctio in aqua potata, difficultates partus excludit. Semen eius in aqua ad tertias coctum, adiecto melle, potui datum ad raucum in balneo: mox incipit et sudare. Et contra tussim uetustissimam datur. Semen eius, & lini semen ex æquo trita, in mulso cocta, stomacho imposita, febres acutas compescit.

Ad partus difficultatem.

De Pentaphyllo. CAP. LXIII.

PENTAPHYLLON, id est, Quinq; digitorum, uel Quinq; folium. Succus eius cyathis tribus, strangul. suffocationes curat. Succus eius cum uino, serpentium morsus tollit. Folia eius trita cum uino & adipe, sine sale, cancri uulneri imposita, exsecant. Folia eius trita cum axungia, articulorum uitia & laxaturas sanant.

De Platofio. CAP. LXIIII.

PLATOFION, id est, Guldubbal, quæ & Pteleonis dicitur. **B** Frutices. vii. sine radicib. coquito in aqua nymphali, luna crescente, & fumigabis de radice eius domum, contra illusiones & maleficas, & qui maleficijs abutuntur.

De Botratio. CAP. LXV.

BOTRATION, id est, Apium agreste, alij Apium risum dicunt. Ad collectiones omnes, uel si quid uolueris sine ferro incidere. Radices eius tritas in corio nucis impone. Folia eius trita cum axungia sine sale, uulnera ueterrima curant. Folia eius cum melle modico, strumas & parotidas curant. Radix eius commasticata, dentium dolorem tollit. Radicem eius tunsam in corio nucis, sciaticis, & arteticis impone de pannatio, & tumorem deducit. Ideo aliqui Sideritim uocant: & sic carnem incidit, ut ferrum.

Dentium dolorem.

De Artemetia. CAP. LXVI.

ARTEMETIA, hoc est, Gibber, genera habet tria. Monoglossam, Tacantem, Leptaphyllon. Monoglossæ folia tunsam cum axungia, pedum dolorē tollunt, & podagram mitigāt. Trita, ex mulsa potata, contra intestinorum tormenta prodest. Tacantes trita cum folijs, datur ad uesicæ dolorem: si febrit, ex calda: si non febricitat, ex uino. In oleo coctam inungito, contra neruorum & coxarum dolores. Leptaphyllos trita cum uino, potui data, matricis dolorem tollit.

Cocta in aqua, cum absinthio, uapore eius matricis caussas, ac partus dolorem tollis, encathisma factum.

C De Satyrione. CAP. LXVII.

SA T Y R I O N, quæ & Tentacon dicitur, id est, Magicinon. Si quis uenerem non poterit adire: testiculum dextrum, qui maior est, teres cum piperis granis. xlvij. melle ÷ tribus, uini ÷ l. simul tere, & potui dato per triduum. Legis eam mense Iulio. Radix eius trita, cicutrices nigras tollit.

AR I S T O L O C H I A E, id est, Raia, genera sunt tria, Nodosa, Longa, & Rotunda. Radix eius trita cum mero, potui data, si quis uenenum biberit, liberat. Et contra omnium uenenorum morsus, radix eius sicca in puluerem redacta, uulnera omnia sinuosa curat.

Contra uenenum bibitur.

Ad infantum pauores, uel ægri tudines. Radicem eius in carbonibus fumigato. Ad fistulas. Radices eius siccas, tritas adijcito. Ad carcinomata, & polypum in naribus. Radicem eius cum cypero, & dracontea semine, ex melle canniæ mixtam inijcito.

C De Cardamonagrion. CAP. LXIX.

CA R D A M O N A G R I O N, id est, Nasturtium agreste. Folia eius cū lomento trita, strumas, & parotidas discutunt. Semen eius tritum cum aqua in charta inductum, duriciam panniculorum spargit. Semen eius tritum cum aqua, prodest. Succus colatus, naribus iniectus, sanguifugas eijcit.

T De Triduca agria. CAP. LXX.

TR I D U C A agria, id est, Lactuca syluatica. Succus eius cum melle agapino, & uino uetere mixtus, & fellæ uulturis, omnes caligines & suffocationes oculorum curat.

B De Buglossa. CAP. LXXI.

BU G L O S S A, id est, Lingua bouina. Si uis nosse tertianas, siue quartanas: quæ habet tres ramos, ad tertianas ex mulso potata: quæ quatuor habet ramos, quartanarijs similiter. Folia trita, tumores tollunt. In uino potata, hilaritatem bibentium prouocant.

Ad Collectiones & tumores.

CAP. LXXII.

AL L I V M cum adipe mixtum, impositum, omnes tumores suspectos soluit. Item, Cerifolium tritum cum axungia, tæra resoluta impositum, bene facit. Item, Menta cum lomento fabæ, pulegio, ac sale, pari portione aqua conspersum & impositum, collectiones quilibet facillime soluit. Item farina ordeacea in aceto discocta, cū fumo columbino, & ficu sicca, simul trita, et cocta, imposita, discutit.

V Ad Strumas. CAP. LXXIII.

VR T I C A E radices in aceto coctæ, & tritæ in modum ceroti, posita, discutunt, maturas aperunt, & omnes radices extrahunt.

atq; ad certissimam sanitatem perducunt.

A

Ad Cardiacos, id est, malum sudorem.

C A P. LXXIIII.

R V T A ex aceto, & melle, cum farina ordeacea mixta, et pectori imposita emendat. Item caprini cornu, & ceruini cinis, oleum myrtinum cōmiscis, omne corpus perungito. Item Ruta decocta, adiecto allio, cum oleo peruncto, sistit sudorem.

Ad Somnum. C A P. LXXV.

M Y R R H A E, thuris, hyssopi, spicæ, piperis longi, mellis spumantiana cōmiscis: hæc omnia trita, naribus, auribus, & fronti illinas. Item myrrham, & thus, & ceram mixtam umbilico imponas.

Ad morbum regium. C A P. LXXVI.

S A L S A M E N T V M in cibo ex pipere sumitur, seruata carnis abstinentia.

Ad Carbunculos. C A P. LXXVII.

C V C V M E R I S agrestis, uel syluatici succum superinfusum, & alligatum. Item mel cum lomento fabæ mixtum imponitur, & folium lactuæ desuper, hoc ad sanitatem usq; perducit. Item Nasturcium fermento mixtum, utiliter medetur. Item acerrime cepæ sub cinere bene coctæ, melli miscentur, & in locum ad modum emplastri admouentur. Item nitrum cum oleo tritum, & impositum, carbunculos arduos sanat. Item porri succum cum cinere mixtum, imposito. Item guttam ammoniacam ex aceto teris, infundis, frequenter rumepit, & foras pertrahit.

Ad Papulam noxiam. C A P. LXXVIII.

P A P V L A noxia est, quæ die tertia occidit. Bulbos crudos teris mollissime, addis coriandrum uiride, mel atticum, simul teris & imponis. Item fel porcinum siccas in fumo, & inde tantam partem incidis quantum spacij ipsa pustula tenet in capite: quam calefactam ad focum, in modum ceroti inducis, & sic ponis: cum hæserit, non dimittas nisi secum papulam extrahat. Signum autem morituri est, si medicamentum non hæreat. Item Galbanum per se imponitur, & aperit, atq; extrahit: postea uulnus factum curatur alio medicamento. Hæc omnia certa sunt.

O R I B A S I I. L I B. I I I. F I N I S .

Y 2

D E		D E		D E	
1	Agno	20	Abſinthio	81	Creti, id eſt, hordeo
2	Agroſteo. i. gramine	21	Abrotano	82	Crino, id eſt, lilio
3	Agarico	22	Amaraco	83	Croco
4	Adianto. i. capillari	23	Apio	84	Cromeo, id eſt, cepa
5	Aegilope	24	Aſplenio	85	Ciamo, id eſt, faba
6	Aizo. i. louis barba	25	Ambroſia	86	Cunino
7	Aegiro, id eſt, populo	26	Ampelopraſo	87	Cypreſſo
8	Acatia	27	Ampelonagria	88	Cypero
9	Agaliſi, id eſt, enido	28	Baſſamo	89	Ciclamine
10	Acantheleuki. i. ſpina alba	29	Balauſtia	90	Cytiſo
11	Acero	30	Bato, id eſt, rubo	91	Conocarpo, puni. nuc.
12	Acii, id eſt, Sambuco	31	Bdellio	92	Dauco
13	Aloe	32	Bleto	93	Daphni, id eſt, lauro
14	Ali, id eſt, ſale	33	Bulbo	94	Dermata, id eſt, corio ueteri.
15	Aloſanto	34	Butyro	95	Defrige
16	Ameu	35	Buphthalmo	96	Dictamno
17	Amurca	36	Bratea, id eſt, ſauina	97	Dracontea
18	Ampelo leuki, quæ & brionia.	37	Bromo, id eſt, auena	98	Dryo, id eſt, robore
19	Amygdaliſi	38	Calamite	99	Euiſco
20	Ammoniacò	39	Calamo fragmito	100	Elea, id eſt, oliua
21	Amomo	40	Canabe	101	Eleo, id eſt, oleo
22	Anagalli	41	Capneo	102	Elleboro
23	Andragni	42	Cappare	103	Elxine, id eſt, intragi.
24	Animone	43	Cardamo	104	Elino, ſiue meleno
25	Anito	44	Cardamomo	105	Erebintho. i. cicere
26	Antemi. i. cannimula	45	Caliſia	106	Erpelio
27	Aneſo	46	Caria, id eſt, nuce	107	Eria, id eſt, lana
28	Ariſtolochia	47	Caſtoreo	108	Eupatorio
29	Arnogloſſa	48	Cedro	109	Euforbio
30	Aro	49	Centaurea maiore	110	Echnide, id eſt, ſerpente
31	Aſſenico	50	Centaurea minore	111	Facu. i. lenticula
32	Artemiſia	51	Curſumfacitiſ, id eſt, galla aſiana	112	Finico, id eſt, dactylo
33	Arſpalatino	52	Cera	113	Ficu
34	Aſparago	53	Ciſſo, id eſt, hedera	114	Gala, id eſt, lacte
35	Argimonia	54	Coloquintide	115	Gereſere
36	Aſtaſemero, id eſt, u- ua domeſtica.	55	Comi, id eſt, gummi	116	Gepaſa
37	Aſſodillo	56	Coliandro	117	Gigarta. i. ſemine uuae
38	Artafaxi. i. a triplice	57	Copro	118	Gleuco. i. muſto
39	Aſronitro	58	Coſto	119	Gligonio. i. pulegio
		59	Cotilidone	120	Gliciryza
		60	Carambria. i. braſſica	121	Gleuci, id eſt, peonia

DE		DE		DE	
122	Gonnilido .i. rapio	160	Melipelo .i. plumbo	200	Seri
123	Gypso	161	Moro arbore	201	Sifelco
122	Galbano	162	Medulla	202	Sifamo
115	Gemi .i. fermento	163	Myrsino .i. myrto	203	Sici, id est, cucumere
126	Hydiosmo .i. menta	162	Melanteria	202	Siciagrio, id est, cucu
127	Hirigeronto, qui et ses	165	Nardostatio .i. spica		mere agresti .
	netion		nardi	205	Silio
128	Hyringio	166	Nymphæa	206	Spongia
129	Hera, id est, colio	167	Oxo, id est, aceto	207	Spondilio
130	Hippure .i. cauda ca	168	Oxyacantho	208	Stear .i. adipe porcina
	ballina	169	Opopanace	209	Scandice
131	Ixo, id est, euisco	170	Opio cineraico	210	Stella
132	Iu, id est Viola	171	Origano	211	Scolimbo, id est, car
133	Iuscalco .i. squama gris	172	Orobo		do syluatico
132	Isatide	173	Osteri	212	Scordio, id est, allio
135	Itea .i. falis arbore	172	Oo .i. ouo	213	Scorodo
136	Lapatio	175	Paliuro	212	Smirna, id est, myrrha
137	Leucoio .i. Viola alba	176	Pentaphyllo	215	Smirmo .i. olusatro
138	Lybano thure	177	Pipere	216	Siderite
139	Lybanotide .i. rorem.	178	Petroselino	217	Stribi
120	Lithosematide	179	Pegano, id est, ruta	218	Storaote
121	Lapidibus q̄ in spon	180	Pelsa, id est, pice sicca	219	Sycaxyra, id est, ficu
	gia inueniuntur.	181	Pini filio .i. pini cor .	220	Scinu
122	Litargyro	182	Platano arbore	221	Squinanto
123	Lini femine	183	Pomfilice	222	Strigno
122	Litro	182	Prasso, id est, Porro	223	Tapsia
125	Lice	185	Propoleo	222	Thermo .i. lupino
126	Loto, id est trifolio	186	Pteleo, id est, ulmo	225	Thiu, id est, sulphure
127	Lotho arbore	187	Pterio, id est, filice	226	Thlaspeo
128	Licia	188	Piretro	227	Tridace, id est, lactuca
129	Malaci .i. malua agresti	189	Pane triticeo	228	Thymbra .i. satureia
150	Mandragora	190	Pythia, id est, coagulo	229	Termento
151	Maratro .i. fceniculo	191	Psimitio	230	Theutonæ .i. beta
52	Mastice	192	Raphano	231	Tili, id est, fcenugreco
153	Melantio	193	Reupontico	232	Titimallo
152	Melle	192	Resina	233	Tytano
155	Meliloto	195	Rosa	232	Tragaganto
156	Mespila	196	Ripo	235	Tribulo
157	Micono .i. Papauere	197	Sandaraca	236	Hidropipere
158	Melia, id est, persico	198	Satyrione	237	Hyoscyamo
159	Mela	199	Seleno, id est, apio	238	Hysso

C

O R I B A S I I D E S I M P L I C I
um descriptionibus, naturis, & effecti-
bus. LIB. III.

D B A G N O. C A P. I.

G N V S, A L I A S, L I G V S. M A G N I

parui stirpes sunt. Cuius folia, & flores, & semen calida
& sicca sunt uirtute: & in ipsa substantia subtiliandi humorū qualitates,
habet facultatem. Eius uirgulta non cito franguntur. Et folia eius sunt uel
ut oliuę, sed molliora. Flores albi sunt. Sementa similia piperi. Dicitur aut
em Agnus: quod dum calida sit uirtute, castitatem conseruat membrorū.
Ligus aut uocatur: quia uirgulta eius ligant, & non faciler unpunt. Hęc
libidinem reprimit, cum sola in cibo est sumpta. Sed et potata castitatem
corporis præstat. Sic & in lecto strata. Ad epar autem, & splenis crimi
constipationem magis semen eius iuuat quam ruta.

Ad epar, &
splen.

De Agrosteo. C A P. II.

A G R O S T E V S, dicitur Gramen. Cuius radix mediocriter
est sicca & frigida: & propterea glutinat ulcera, & plagas recen-
tes, & cruentas. Eius quoque folia in modum cataplasomatis imposita, non
quidem fortiter sunt sicca & humida, sed media.

De Agarico. C A P. III.

D **A** G A R I C V S digerit, & pingues extenuat: humores purgat,
etiam in uisceribus constipationes. Propter quod et ictericos cu-
rat, qui ex constipatione, uel infraxi epatis consistunt. Iuuat autem epilep-
* pticos, et rigmata. Sed et cibus, qui ex spisso, et pingui, uel glutinoso fiunt
humore, cum mulla potatus, aut cum oleo frictus, & totum ex eo corpus
perfricatū, iuuat: & eos qui ex frigore leduntur. Ad serpentium uero
morsus, extrinsecus super plagas impositus, æquabit uulnera: & potata
potione uino temperata, resoluit. Catarticum est enim.

De Adianto. C A P. IIII.

A D I A N T O S, quam latini herbam Capillarem uocant, desic-
cat, extenuat, & digerit humores, et intima capitis purgat: densat
capillos, & ciradas digerit: & apostemata, ita ut ad pus non perueniant:
& lapides in uesica comminuit. E thorace, & pulmone, quibus gluti-
nosi & pingues oumores sunt constituti, educit per ora. Et reuma uentris
reprimit. Media est enim inter calidam, & frigidam distemperantiam.

De Aegilope. C A P. V.

A E G I L O P S diaphoreticam habet uirtutem. Facit ad eos
qui duras habent inflammationes. Et ægylopas & tineas ca-
pitis sanat.

De Aizo. C A P. VI.

AI Z O N, quam latini Iouis barbam adpellant, et maior, & minor desiccatur quidem intus, continetur enim in ea magis aquosa substantia, & infrigidatur nimis. Hæc ad herisypelas, & herpetas, & ad eos qui ex flegmatico humore inflammationem patiuntur iuuat.

Ad herisypelam.

De Agiro. C A P. VII.

AG I R V S, id est, Populus, calefacit nimis, & pene proxima est acedini, humectatur autem mediocriter. Est autem & liptomeris. Resina ex eo, adhuc calidior est uirtute.

De Acacia. C A P. VIII.

AC A C I A desiccatur fortiter, infrigidatur abundanter, si fuerit lota: non lota autem, mediocriter. Nam lauata, iam acedinem in lauatura deponit. Et si de acacia inungatur aliqua pars corporis, animus motus sentit & intensior inuenitur. Et caloris sensibilitatem nunquam infert. Frigore enim manente, æstum non ualde nimium ostendit. Manifestum est ergo, quia frigida est, & terrestris naturæ, admixtam habens aliquantum aquosam substantiam primo gradu, secundo uero gradu est frigida. **B**da lauata, non lauata autem tertio gradu.

De Agalifi. C A P. IX.

AG A L I S I S, id est, Cnidion. Folia eius & semen diaphoretica sunt, & liptomeris ualde uirtutis est, absque calefactione nimia. Curat igitur phymata, et parotidas, et de thorace & pulmone educit humores pingues & glutinosos. Habet autem in se aliquam naturaliter inflationem ad uenericos motus excitandos, et maxime quando cum sapa potui datur semen.

De Acanthaleuki. C A P. X.

AC A N T H A leuki, id est ægyptia, uel arabica, id est, Spina alba. Radix eius desiccatur mediocriter, & stiptica est: propter quod et cæliacos, & stomaticos iuuat: & sanguinem iactantibus reprimat data. Et in tumoribus ut cataplasma superposita, reprimat tumores. Et dentium dolorem iuuat, si quis apozima eius in ore contineat. Semen autem eius extenuat & calefacit. Menstrua mouet. Radix item eius decocta iuuat uenam.

De Acoro. C A P. XI.

AC O R V M, id est, Aphrodisia. Quam Romani Veneream uocant. Radix eius calida est, & sicca uirtute est nimis, & extenuandi habet uirtutem. Et inde urinas, et splenis sciron iuuat proijcientes: & subtiliat pingues, uelut cornu duros humores extenuat et educit relaxando. Succus autem ipsius desiccatur omnino posita, tertio gradu.

C De Acti. CAP. XII.

Ad hydro-
pissim.

ACTIS, & Chamæactis. Actis dicitur Sambucus, Chamæactis autem uocatur Ebulus. Desiccatiua autē suut uirtute, & glutinatoria, et mediocriter diaphoretica. Hydropicos em̄ de succo sambuci, aut ebuli cyathis duobus, aut tribus ut satis, aut certe uno cyatho, si uirtus desit, potui data, aquam deducit. Folia igitur eorum si terantur, & exprimantur, ac extrinsecus illiniuntur, tumores desiccant, & insidentes humores ebibunt, & tumores repellunt. Facis autē de Sambuco purgatoriū simplex, ad omnes humores depellendos. Sambuci radices effodis, & earum radicum primum corticem deradis, & quod est inter primum corticem & lignum tundis in pila, et exprimis. Succum autē ipsum in patellam mittis, & ad solem ponis, ut sicceatur. Et cum se coeperit colligere, facis catapotias in modum baccę lauri: & cum opus fuerit, ternas in aqua calida tritas, ieiunus bibere debet. Quod si febricitat, & constrictionem uentris patitur, unam catapotiam in calida aqua potui dabis.

De Aloe. CAP. XIII.

ALOE calefacit mediocriter, desiccatur autem uehementer. Aptū igitur est stomacho medicamen hoc super omnibus medicamentis. Saniē item unguentū glutinat. Sanat etiam ea quę non facile cicatrizantur uulnera, & maxime quę circa anum & ueretrum generant. Iuuat etiam eos qui in locis ipsis inflammationes patiuntur, aqua resoluta: & glutinat plagas hoc modo imposita. Iuuat autem similiter utentes in os, uel nares, aut oculos inflammatos. Adhibita, omnino reprimat, & digerit, & paulatim ulcus purgatur, & sine molestia sanatur.

De Ali. CAP. XIII.

ALES, hoc est, Sal. Similem habent omnes sales uirtutem, siue aritius, siue maritinus: et ex duabus constāt qualitatibus, purgatiuis, & stipticis: quoniā utriusque desiccant in corpore humores omnes. Steriē autem corporis, id est, quę sunt fortia in corpore, conducuntur, uel desiccantur, ideo quod stiptici sint. Propter quod salitę carnes in putribiles seruantur. Vsti autem diaphoretici sunt magis quam siccatiui.

De Alosanto. CAP. XV.

ALOSANTVS autem, id est, flos salis, subtiliorem uirtutē habet, quam salis qui ustus est, & aredinis qualitatem nimiam habet.

De Ameu. CAP. XVI.

AMEVS. Semen eius calefacit, & desiccatur uehementer, & extenuat, & urinas mouet, ac diaphoreticus est.

De Amorgia. CAP. XVII.

AMORGIA, quam nos Amurcam, quę ex oliuis exprimitur, dicimus, calefacit, non aperte quidem. Facit ad mordicationem. Nam si coquitur, fit uirtute calida, & siccat fortiter.

De Ampeloleuki. CAP. XVIII.

AMPELOLEUKIS, quæ & Brionia uocatur, quã rustici Cucurbitam syluaticam appellant. Cymę eius si edantur, urinam mouent mediocriter. Radix aut̄ eius purgatoriam, siccatoriã, & extenuatoriam habet uirtutem: sed mediocriter siccatur: propter quod & splen releuat, & sciromina, potui data. Extrinsicus apposita cum fecibus, & scabies, & liuore sanat. Nigra autem similis est ad hæc omnia, præter q̄ imbecillior est.

A

Ad scabiem.

De Amygdalis. CAP. XIX.

AMYGDALAE autem amaræ manifeste extenuandi habent uirtutem, & fellis purgandi. Et ex thorace, uel pulmone per sputum glutinosos et pingues humores abundanter sine labore educunt. Sed & constipat loca epatis, & splenis, & renum: at colum ad apertit & purgat. Et ipsa arbor eadem præstat omnino. Et radices eius cõtæ, ac cataplasmatæ, fel purgant. Amygdalæ autem dulces amaris amygdalis sunt inbecilliores.

De Ammoniaco. CAP. XX.

AMMONIACVM malagrica est uirtute, ut etiã in articulo poros dissoluat, & splenis sciromina sanat, & ceradas digerendo curat.

De Amomo. CAP. XXI.

AMOMVM similem habet uirtutem acori: propter quod siccius est: digestibilius autem, præsertim cum uiride est.

B

De Anagallide. CAP. XXII.

ANAGALLIDES, ambę æque purpureos flores habent, siue dactylicos. Purgatoria sunt uirtute, habentes in se aliquid subcalidum, et ad se trahentem uirtutem: ita ut surculos, et spinas infixas extrahant. Succus autem eorum de naribus purgat humores ex capite. Et omnino siccandi habent uirtutem sine mordicatione: unde & uulnera glutinant, & putridis subueniunt.

Vulnera.

De Andragne. CAP. XXIII.

ANDRAGNES, uel Porcada, quam græci Andragonem appellant, frigida est nimis, & humida abundanter. Modicum quidam habet austerum: propter quod reprimit reumata, & maxime cholericæ, & calidæ: & post modicum transmutat, & digerit, in sua qualitate minus in frigidans. Hac ergo causa febricitantes iuuat plus quam aliæ quæ in frigidare ualent materiæ. In stomacho posita, uel in præcordijs, & ad stuporem dentium propria est sanitas. Succus autem eius simile præstat, & non solum extrinsicus adpositus, sed & potatus in frigidat. Hæc autem si comedatur, perficit simul omnia: propter quod in se habet stipticam uirtutem. Dysentericis utilissimus est cibus, & fluxui sanguinis mulierum, uel hæmoptoicis satis utilis. Sic & ipsius herbæ succus.

Z

De Animone. CAP. XXIII.

Ad oculorū
cicatrices.

C **A** N I M O N I S omnis acri, projectiua, & apertiuā est uirtute. Vnde radix eius masticata, flegma per os educit. Et succus eius in naribus missus, similiter purgat. Et in oculis cicatrices extenuat. Et uulnera sordida, superimposita purgat. Lepras abstergit, menstrua prouocat apposita, & lac multiplicat.

De Anito. CAP. XXV.

A N I T O S multum calefacit & desiccāt, propter quod merito lecoctus in oleo diaphoreticus est, & digestibilis, ita ut crudū & indigestum tumorem euacuet, & digerat. Vt uero fortius calefacit, & desiccāt: & ideo humidis uulneribus superparsa prodest, & maxime quæ in uetro generata fuerint. Nam et in testiculis diuturna sanat, et cicatrizat bene humidiora. At minus calida est quanto plus uiridior fuerit, et digestibilis minus.

De Antemi. CAP. XXVI.

A N T E M I S, id est, Carnimula, quam Romani Leneolentiam uocant, calefacit et desiccāt mediocriter. Est autem et extenuatoria, et idcirco diaphoretica, et calastica uirtute. Vnde oleum ex ea factū, rarefacit corpus. Propter quod doloribus subuenit plus alijs herbis, et mitigat, et laxat tensuras, et mollit mediocriter dura. Et febres quasi lenis, absq; uiscerum inflammatione molestas soluit: et maxime si ex cholericō humore, aut ex spissitudine oclusi pori cutis fuerit generata. Est autem et hypochondrijs plus apta quam aliquid aliud. Exantima igitur a febribus facta in capite, Cannimula herba uiridis cocta in oleo, et exinde uncta, sanat. Si uero sicca, in aceto infusa, et trita, utilis est etiā in quibus non perfecte durata pausant: anaphoras consistentes in capite digerit, et alias non attrahit: propter quod nullo alio medicamine soluit. Et apozima eius ad epatis inflammationem potui data, multum iuuat.

De Aneso. CAP. XXVII.

A N E S U S calefacit et desiccāt nimis. Hæc utiq; et urinas mouet, et diaphoretica est, ita, ut uentositatem circa uentrem et stomachum natam, componat, et amputet.

De Aristolochia. CAP. XXVIII.

Matricem.

A R I S T O L O C H I A longa, extrahit, et carnes nutrit. Et in fomentatione adhibita, ad matricem utilissima est. Vbi autem pingues humores sunt, et fortiter opus habet ut extenuentur, optime facit rotunda aristolochia. Et si ex constipatione pinguiū humorū, aut spissa, indigestaq; uentositate dolores fuerint generati, magis et plus rotunda sanat. Surculos infixos, aut spinas extrahit: et putrida curat, et sordida ulcera purgat.

Dentes, & gingiuas clarificat. Iuuat autem & asthmaticos, & singultus tollit. Et epilepticos, ex acris humoribus, & epitagricos, uel arreticos cum aqua potui data. Ad rigmata & spasmata quam alia medicamenta utilior est, potata.

De Arnoglossa. CAP. XXIX.

ARNOGLOSSA, quam Romani Plantaginem uocant, sufficienter infrigidat & desiccatur, stiptica est: propter quod & ulcera pessima & rigmata, & putrida iuuat. Propterea & dysentericos curat, & hæmorrhoidas reprimat, & quicquid exardescere potest, refrigerat & glutinat. Est autem & aliorum uulnerum recentium, simul & uiscerum sanabilis. Desiccatur enim absque aliqua mordicatione quæ nondum stupida sunt. Nam & semen, & radix simili sunt uirtute: propter quod sicciore sunt, & minus frigida: quamque semine eius plus extenuat, radix uere reimpinguat amplius. Folia autem eius siccata, extenuatoria sunt, & minus frigide uirtutis. Eius itaque radicibus ad dentium dolores utuntur masticatis, aut decoctione earum gargarisata. Ad epatis autem, & renu infraxionem, & radices, & folia, & adhuc magis plus & semen potui datur.

Ad dentes.

De Aro. CAP. XXX.

ARON in Syria nascitur, & syro uocatur uocabulo. Projiciendi habet uirtutem, non tamen nimiam, sicut dragontea. Desiccatur autem abundantius, & calefacit. Radix autem eius extenuat pingues humores mediocriter, si edatur: ut ex thorace per ora expuant spissos humores, utilius.

De Arsenico. CAP. XXXI.

ARSENICON causticum est uirtute, ustum, uel non ustum. Utuntur autem hoc in psilotris: & si diu super cutem fuerit, in ipsa cute aquificatur.

De Artemisia. CAP. XXXII.

ARTEMISIA calefacit, & desiccatur nimis. Est autem & extenuatoria mediocriter. Et hæc, si in renibus lapides generantur, iuuat mediocriter. Sic & in fomentationibus matricem.

Renulapides.

De Aspalatino. CAP. XXXIII.

ASPALATINON ex dissimilibus partibus est compositum, ex acredine, & stiptica uirtute. Acredine quidem, eo quod calefacit austere: stiptica pro eo, quia infrigidat & desiccatur utraq;: & propterea ad putrida, & reumata utilis est.

De Asparago. CAP. XXXIIII.

ASPARAGVS, id est, Marantinus, proiectoriam, uel purgatoriam habet uirtutem, neque enim nimis calefacit, neque infrigidat. Hæc ergo & epar, & renes contipatos adaperit, & proicit inde hu-

C mores: et maxime radices eius, aut semen eius. Sic et dentium dolor
rem amputat: quia absque calefactione desiccatur.

De Argimonia. CAP. XXXV.

AR G I M O N I A, quam rustici Lappam inuersam appellant.
Radix eius sicca, cum uino ut cataplasma imposita, et uiridis
trita, et potata, antraces, et serpentium morsus, et carcinomata, et omnes
passiones liberat.

De Astafisemero. CAP. XXXVI.

AS T A F I S E M E R O S, quam latini Vuam domesticam di-
cunt, digestibilis est mediocriter. Syluestris autem acris fortiter.
Si quis apoplegmatizetur, proijcit fortiter: et scabiem iuuat. Participat
autem aliqua uirtute caustica.

Ad scabiem,
& flegma.

De Affodillo. CAP. XXXVII.

AF F O D I L L V S, quam Romani Hastulam uocant regiam.
Radix eius uirtutis est quemadmodum aros, et dragontea, proie-
ctoriam habens uirtutem. Vsta autem, et cinis ex ea factus, calidior et siccior
est, et liptomeristera, et diaphoretica est: propterea hac alopitias sanant.

De Artafaxi. CAP. XXXVIII.

DA R T A F A X I S, quam latini Atriplicem uocant, humida qui-
dem est multum, frigida autem mediocriter. Stipticam in se autem
nullam admixtam habet partem, sed est aquosa, similis maluae. Est qui-
dem humidior de hortis, multum autem frigidior syluestris: propter quod
et inflammationibus in inito utilissima est. Instante uero declinatione, syl-
uestris expeditior est. Semen autem eius proiectoriae est uirtutis, et ictero-
ricis, qui ex parte infraxin patiuntur, utilissima est.

De Afronitro. CAP. XXXIX.

AF F R O N I T R O S proiectoriam habet uirtutem, ut non so-
lum educat, uerum etiam diaphoresin faciendo, humida quae
fuerint consumat.

De Absynthio. CAP. XL.

AB S Y N T H I V M calidum quidem mediocriter: siccum autem
nimium. Succus uero eius multum ab ipsa herba est calidus. Proj-
icit autem humores, et confortat: propterea et in uentre cholericos ad inferio-
ra per uentris usum deducit: et magis qui in uenis est cholericus humor
purgatur per urinas. Propter hoc ipsum, et flegma quod in uentre col-
lectum sedatur, nihil iuuat. Stiptica igitur existens uirtute, amaritudines
habet fortissimas, simul et acedines aliquas. Et plus calida est, quam fri-
gida. Calida enim est primo, sicca autem secundo gradu. Succus autem
herbae ipsius multo calidior est.

De Abrotano. CAP. XLI.

AB r o t a n ũ. De herba hac, neque proprietates eius scribere oportet, a-
pud tantos et tales uiros dispositas, neque particularitatis officia. Illi

utiq; nihil inconsideratū dereliquerunt, sed manifeste scripserūt. Et a nobis sunt inuentę usq; quaq; de his in confectione librorū medicaminum qualitates. Nunc igit̃ opere isto de uniuscuiusq; uirtute, omniū herbarū consideratione habita, nobis dicendum est. In uirtute Abrotanū tertio quidem gradu calidum, aut siccum ponitur. Contemplandum est id in gustu. quia amara est nimis. Succus autem eius gliodes est, & subcalidus. Extenuat autem abundantius, & calefacit, et desiccatur, non tamen fortiter. Cuius si tundis comā, & flores eius, & supspargas ulceribus, mordicationem facit, & irritat. Quod si infundas in oleo, & fomentare uolueris caput & uentrem, manifeste calefacit. Et qui per peryodos comprehenduntur rigoribus, si de hoc confricentur anteq; fiat accessio, minus patiuntur rigoris. Sed & nec ipsam sentiunt accessionem interdum. Et quia lumbricos occidit, merito est amarum. Nam & si simul cum cocto melle cotonio cataplasma ex eo fiat, aut cum pane mixtū sit, inflammationes oculorum sanat. Et digerit flegmata cum ordeī farina tritū, coctum & impositum. Vstum uero abrotanum, calida et sicca uirtute est, et plusq; cucurbita sicca et uista, et radices aneti uistę. Hęc enim uulneribus humidis simul, et sine inflammatione existentibus iuuant. Abrotani autem cinis mordicationem facit in omni uulnere: et propterea in capite adhibitus, cum oleo subtili, aut cicino, aut sicinio, uel ueteri, uel sabino, et hoc maxime iuuat. Et in capite pilos cadentes restituit, cum supra dictis oleis: et melius hoc, si cum sicinio oleo infusus imponatur.

De Amaraco. CAP. XLII.

AMARACVS calefacit, non tamen fortiter: et siccatur, non tamen satis. Nam calidus tertio gradu est, siccus secundo.

De Apio. CAP. XLIII.

APIVM, Folia eius, et extreme cymę austerę sunt. Fructus autem ipsius habet aliquam dulcedinē aquosam: ex qua caussa temperantiam ostendit inæqualem. Habet etiam in se & terrenum aliquid, & frigidum: & propterea manducantibus apta est stomacho: & sine siti est. Cataplasma autem ex his impositum, desiccatur, & mediocriter infrigidatur. Vnde & ego glutinare ex eis uidi plagas, nullo alio medicamento superposito. Acria autem, id est, in maturā plus stiptica sunt quam matura, & sicciora: propterea plagas maiores glutināt, & reuma reprimunt.

De Asplenio. CAP. XLIIII.

ASPLENIUS liptomeris est quidē, non tamen calida uirtute. Hęc ergo & lapides frangit, & splen soluit.

De Ambrosia. CAP. XLV.

AMBROSIA in cataplasmatibus uirtutem habet stipticam, & repressoriam.

De Ampeloprafo. CAP. XLVI.

AMPELOPRASON inter porri & alli existimant uirtutem. Est enim syluaticus porrus: unde & acrior est, sed siccior: sic ut et alia omnia quæ syluatica, sunt domesticis acriora: & propterea caco stismata sunt. Et pingues humores & glutinosos compurat, & constipata adaperit uiscera. Hæc etiam menstrua, & urinam multam effundendo cauet: quando & frigido & pingui, & spisso humore constipatio fuerit facta. Quarto enim gradu est calida.

Ad urinam: & menstrua.

De Ampelonagria. CAP. XLVII.

AMPELONAGRIA, iactatoria est uirtute, echelas, spilos, & his similia tollit, & in cutis summitate amputat.

De Balsamo. CAP. XLVIII.

BALSAMVM calidum est, & siccum in secundo ponitur gradu. Est autem & liptomerum, et aromatizat. Succus autem eius extenuandi habet uirtutem: secundum quod in tantum est calidius, in quantum possibile est ut ab ipsa subtilitate tangatur. Semen autem eius similiter quidem secundum quod in ipsius est uirtute, minus est longe, secundum balsami subtilitatem.

De Balauſtia. CAP. XLIX.

DBALAVSTIAE flores sunt de malogranatis syluestribus, seu domesticis arboribus. Fortiter autem stiptica est, uirtute in gustu de siccativa, & frigida. Caloris autem nullam habet qualitatem: & propterea infrigidandi, & siccandi habet difficultatem. Quod si ad scorticatorum ulcera superspargas, cito ducit cicatricem: & propterea si ijs adhibeatur qui sanguinem expuunt, aut dysenteriam patiuntur, aut per uentrem reuma, aut matricis profluuium patiuntur, iuuantur puluere. ieiunis potui dato.

De Bato. CAP. L.

BATVS, latine Rubus dicitur. Folia eius, aut cymæ masticatorum, apta sunt, et omnia oris ulcera sanant. Sed et uulnera facta glutinant. Fructus autem, quem mora uocant, si fuerit maturus, habet in se caloris medietatem. Quod si adhuc cruda fuerint, subfrigida sunt et eandem substantiam possident, ideoque & minus desiccantia sunt. Quod si in matura colligantur, & siccantur, & puluis ex eis reponatur, similiter & flos eius siccus repositus, ubi opus fuerit ad dysentericos, & ad reuma uentris, uel ad defectionem ipsius datur. Ad eos qui sanguinem expuunt: puluis ex ijs potui datus, fortiter iuuat. Radix autem rubi non solum stiptica est, adhuc insuper & extenuandi humores habet uirtutem: propter quod in renibus lapides creatos comminuit.

Dysenteriam

Lapidem.

De Bdellio. CAP. LI. A

BD E L L I V M scyticum. Bdellium malacticum, minus est operatiue uirtutis. Alterum autem quod est arabicum, lucidius est, & magis desiccatur quam malaxetur. Quantum est ergo adhuc nouellum, mollior est, & utilius est quam scyticum. in quantum enim uetustius est, amarior sicut in gustu, et acris, & siccum est. Vtuntur autem quidam, et maxime Arabici ad branchocælicos, id est, gutturosos, et hydrocælicos, cum icium hominis sputo malaxatur, aut in emplastri modum fit impositum. Sed indigestam uentositatem currenti homini generat. Sanat et dolores laterum, et rigmata. In renibus lapides frangit, & urinam prouocat potatum.

Ad renum lapides.

De Blito. CAP. LII.

BL I T V S manducabilis est: et olera eius humida sunt, & frigida temperantia. In secundo enim sunt posita gradu.

B De Bulbo. CAP. LIII.
B V L B V S, id est, Lappa louis. Bulbus inflat, & luxuriam excitat, & siccus uirtute est.

De Butyro. CAP. LIIII. B

B V T Y R V M digestibilis est uirtutis, habens in se modice diaphoreticam uirtutem. Et parotidas, & inguina, sed & oris inflammationes, uel omnium locorum sepius ipsum solum sanabit, puerilis ætatis frequentius, & mulierum, sed et de nascentibus infantes unctos.

Nihilominus extenuat gingiuas. Et si inglutiat recens, iuuat nimis de pulmone sputantes, ut facilius egerant et proiciant. Et inflammationes pulmonis iuuat.

Pulmonem

De Buphthalmo. CAP. LV.

B V P H T H A L M V S herba acris est, & propterea diaphoretica est, quod duricias sanet admixto ceroto.

De Brateo. CAP. LVI.

B R A T E V S, id est, herba Sauina, calefacit & desiccatur nimis, et diaphoretica est. Vnde liptomeris, & mulierum menstrua plusquam alia species educit: & per urinam sanguinem extrahit superfluum: et uiuum in utero corrumpit foetum pota, & mortuum extrahit. Aliqui etiam pro cinnamomo duplum eam in confectionibus mittunt.

De Bromo. CAP. LVII.

B R O M V S Avena dicitur. est enim inter legumina Bromus, quæ inter medicamenta similes hordei habet uirtutes, si ex eo cataplasma fiat. desiccatur enim & digerit mediocriter, & sine mordicationibus. Est autem & frigidior, non satis stipticus. Iuuat diarrhas uentris.

C De Calamente. CAP. LVIII.

CALAMENTIS, id est, Mentastrum, extenuatoria est, sub-
stantia cal. et sic. temperantia tertio posita est gradu, secundum utrasque
qualitates. Manifesta est autem eius cognitio per gustum apparens, &
experimentis agnita. Gustu igitur acris est, & calida, & modice subama-
ra. In calefactione quidem extrinsecus corpori adducta, uel imposita, ni-
mis calefacit et mordicat, et ruborem inducit cuti: et nouissime ulcera fa-
cit per se ipsam, sicca, trita. Et in mulsa data, calida est manifeste, & sudo-
res mouet per omne corpus. Propterea ergo ea aliqui utuntur ad pe-
riodicas febres in rigoribus positi, coquentes cum oleo, & totum corpus
perungentes cum fricatione forti. Intrinsicus autem, ut dictum est, potui
datur. Sed & scia laborantibus, cataplasma ex ea imponētibz fortissi-
mū adiutorium est. etenim extrahit de profundo humores foras in cute,
& calefacit atticulum omnem, et superurit pellem. Sed & menstrua e-
ducit potata: & apposita, nimium hæc adperitiua est. Optima autē est
elephantiosis. Hęc ergo herba non solum quia digerit humorem, et ex-
tenuat fortiter pingues humores, & projicit qui ipsam generant passio-
nem, sed etiam cicatrices magnas, claras, & suo colori reddit, & hypopia
digerit. Magnifica autē est in his passionibus, cocta in uino, & cataplas-
mata: & magis uiridis quam sicca. Fortius enim desiccatiua est, & incen-
dit ipsa loca. Ascarides autem, & lumbricos succus eius per clisterem
D iniectus, & potui datus, occidit, & projicit. Hęc herba ad serpentium
morsus, uel uenenum prodest, accepta sit ut cauterium, & quæcunq; a-
cria sunt, & calida medicamenta, facile de profundo imposita ad se ipsam
omnia extrahens. Iuuat autem et asthmaticos, et ictericos. projicit enim
& purgat epatis infraxin. Est autem in his plus omnibus operatiua, quæ
in montibus fuerit collecta.

Ad sciaticos

C De Calamo fragmito. CAP. LIX.

CALAMI fragmiti radix projicientem participat uirtutem, &
non modice minoris est acredinis. Folia autem eius uiridia me-
diocriter infrigidando participant. Et hæc stiptica sunt uirtute. Cortex
autem eius ustus, liptomeris est nimis, & diaphoresin facit. Virtutem ite-
m habet proiectoriam, sic & desiccatiuam, & nimium est calefaciens.

C De Canabe. CAP. LX.

CANABIS semen sine inflammatione est: & desiccatiuum in-
tantum est, ut si satis manducetur, desiccet generandi facultatem,
& ita, ut nec semen remaneat.

C De Capneo. CAP. LXI.

CAPNEVS acres simul & amaras participat qualitates,
non amittens autem omnino stipticam qualitatem. Pro qua-
re urinam cholericā producit multā, & epatis infraxin, & atonias sanat.

Malaxat autem & uentrem, sicca, trita, & in mulso data.

A

De Cappare. CAP. LXII.

CAPPARIS radicis cortex proijcere potest, purgare, & extenuare, digerere acredine sua: simul autem conducere quæ stricta sunt, & inflata relaxare: & propterea splenis scirosin plus alijs speciebus poterit extenuare medicaminum. Iuuat autem, si extrinsecus imponatur cataplasma, competentibus mixta rebus. Intrinsicus autem, cocta in aceto, aut in oxymelle, siccata, trita, & admixta. Euacuant enim ambo uiscosos, aut pingues humores, si accipiantur, non solum per uentrem, sed & per urinam. Sapius autem & qui sanguinolentum per uentrem deponunt, & qui splenē dolēt, iuuat etiā si bibatur acceptus, & qui sciaticū patitur dolorē. Sed & catamenia, id est, menstrua mouet: & apoflegmatizat. Asperfus autem puluis, maliciosis ulceribus optimum medicamen est. Dolores dentium iuuat interdum quidem cum aceto coctus, interdum cum cimino. Habet autem in se primo amaritudinis qualitatem: secundo autem acredinem: deinde est & stiptica. Et rigmata, & spasmos sanat. Sapius autem ipse solus masticando dolorem dentium amputauit. Alsos aut cum aceto digerit, & cheradas, & duros humores digerit: utilibus ad hæc medicamentis admixtis, nihil est de eo mirandum. Si in aure uermes fiant: succi ipsius amaritudo in aure occidit ipsos.

Ad dentes.

De Cardamo. CAP. LXIII.

CARDAMI semen causticā participat uirtutem, quemadmodum & sinapi: & propterea sciaticis, & cephalicis, & ubicumque est rubor oportet imponere. calefacit enim ut sinapi. Quando adponendum est, cum pane poni oportet.

B

De Cardamomo. CAP. LXIII.

CARDAMOMVS calidus satis uirtute est, & incendit superpositus sicut sol. Habet autem aliquantum & amaritudinis: & ideo datus, lumbricos occidit, & scabies fortes. Cinerem tere cum aceto, purgat & sanat.

De Cassia. CAP. LXV.

CASSIA calefacit uehementer, est aut & liptomeris abundanter, & acris est, & modice aliquid stipticitatis habet. Extenuat enim et digerit in corpore superfluitates, et uirtutem imponit uisceribus.

Vulissimum autem ad eas, quibus menstrua proueniunt ex plenitudine: & pinguiissimam superfluitatem prohibet.

Menstrua.

De Carijs. CAP. LXVI.

CARIÆ, id est, Nuces, habent aliquā in folijs stipticam uirtutem, ac in corticibus nucum uiridium. Exprimitur enim & succus eorum similis ut succus de moris, aut de moris rubi. Coctum cum

Aa

C melle ad os optimum medicamen est. Cortex autem ipse nucis ficcus & ustus, liptomeris fit & siccatuus, & sine mordicatione medicamentum. Nuces autem, quas græci liptocarion uocant, nos auellanas appellamus, frigidiores, & austeriores sunt: alia autem similes sunt maioribus nucibus.

De Castoreo. CAP. LXVII.

CASTOREVM calidum est & siccum, & nimium liptomeris status. Et his qui ex plenitudine spasmos patiuntur, aut tremorem incurrunt membrorum, utilissimum est. Quibus autem de inanitione fiunt spasmi, contrarium est. Iam autem eis qui ex plenitudine spasmos patiuntur, & intrinsecus potui datum in mulla cocleari uno, & extrinsecus cum oleo siccionio, aut uetere oleo, & impositum, & illitum, prodest. Qui autem amplius calefactione opus habent, confractione peruncti iuuantur. Iuuat etiam si super carbones impositum suffumigetur cum tractorio, ita ut ad se trahat fimum per os, pulmonibus prodest. Et cerebri infusionem, & frigidam ibidem passionem incurrentibus, & maxime lithargicam, et cataphoricas omnes passiones, cum febris si sit, melius: si non, cum supradictis oleis adhibeatur, sed cum roseo magis inliniatur: uel imponatur capiti & collo cum lanis.

Ad pulmōnē

De Cedro. CAP. LXVIII.

CEDRVS calefacit & desiccatur ualde. Ex ea uero oleum ualde liptomere est. Molles igitur carnes habentibus paratum est morerere: dura autem corpora, in multo tempore, & maxime mortua corpora desiccatur, & non permittit putrescere. Non est enim mirandum, quod pedunculos, & lendines, & ascaridas, & in auribus uermes occidere solet. Pecus de utero mortuum extrahit, & uiuum occidit, & educit. Illitus uero ueretro, sterilem facit mulierem, hoc utentem. In cauis etiam dentibus si mittatur, dolorem tollit, & dentem minutat.

De Centaurea maiore. CAP. LXIX.

CENTAUREAE maioris radices acres sunt: et calida et stiptica cum terrea austeritate est. Quod enim acris est, menstrua mouet, et pecus mortuum extrahit, et uiuum corrumpit et educit. Quod autem stiptica est, plagas glutinat, et sanguinem expuentes iuuat. Dandum est autem eius pensum febrientibus cum aqua: sine febris cum uino. Iuuat autem et rigmata, et spasmata, et suspiriosos, et ueteres, uel antiquas tusses.

De Centaurea minore. CAP. LXX.

CENTAUREA minor fortiter desiccatur sine mordicatione, et grandes plagas glutinat. Cataplasma impositum, recentia si sint, et quae antiqua sunt, et difficile cicatrizantur ulcera secat, et ad cicatricem ducit. Aqua uero qua centaurea minor decocta fuerit, si iniiciatur scisaticis, educit cholericos et pingues humores. Et quando uehementi.

clistere utuntur, etiam si sanguinolentum deponant humorem, magis iuuantur. Succus autem ex ea similem habet uirtutem, & quaecumque praedicta sunt, operatur: & menstrua appositus educit, & pecus extrahit.

D E C V R S V M F A C I T I S.

C A P. LXXI.

CVRSUMFACITIS, id est, Galla asiana, stiptica est nimium, inter medicaminum substantias, terrenum in se frigido-rem quam plurimum habens. Vtuntur autem ea ubi nimis infrigidare necesse est. Altera autem galla Xantis, & Cauni. Desiccatur autem galla sanguinem & haec, sed minus ab illa. Vsta autem, fluentem habent reprimendi uirtutem. Oportet autem super carbones positas, incendere, & uistas cum aceti, aut uiri extinguere substantia.

De Cera. C A P. LXXII.

CERA MEDIA est inter calida et frigida, humida et sicca. Vnde et materia est aliorum medicaminum. Sic autem ex ea ipsa constringitur, uel colligitur epithima.

De Cisso. C A P. LXXIII.

CISSOS, id est, Hedera, ex contrarijs composita uirtutibus, et stiptica, et frigida, et acris et calida est. Aquosam autem substantiam participat tepidam. Folia igitur uiridia cocta cum uino, imposita plagis, magna uulnera glutinant, et maliciosa uulnera sanant. Cicatrizat autem de igne ulcera facta. In aceto autem folia eius cocta, spleneticos iuuant. Flores uero ipsius fortes sunt: sed cum ceroto triti, ac igne usti, impositi, sanant. Succus autem eius si in aures missus fuerit, diuturna reumata sanat, et ulcera antiqua in auribus, et in naribus, quia acrior est, cum oleo rosae mixtus, et adhibitus, curat. Lachrymae autem eius pediculos occidunt, et capillos nutriunt.

De Coloquintida. C A P. LXXIIII.

COLOQUINTIDAE, id est, Cucurbitae, humectant, et infrigidant nimium. Vnde rasurae ipsarum, aurium dolorem qui de calidis inflammationibus fiunt, mirifice amputant. Cum oleo rosae instillatae, et hoc modo in omni inflammatione calida infrigidant, et curant.

De Comi. C A P. LXXV.

COMI, id est, Gummi, desiccatiuum est, et in caustica uirtute et aspera sanantium, caustica est et calida, et liptomeris substantia, et sine dolore incidit, calefacit, et siccatur. Cocta igitur in oleo, a perycardicis rigoribus humida liberat perunctos. Flos autem eius cum folijs cum uino tritus & potatus, menstrua purgat.

De Coliandro. C A P. LXXVI.

COLIANDRUM, quod et Corion, contrarijs uirtutibus in se est

Compositum: multum quidem habens amarā substantiam, aut aliquā liptomerian. Alijs autem non modice est aquosa, humida, tepida, secunda uirtute. Habet enim et aliquid stipticæ uirtutis modice, ex quibus etiam iuuat uarie.

De Copro. CAP. LXXVII.

Stercus caprinum.

COPRI, id est, stercora. Stercus caprinum acre, et diaphoreticæ est uirtutis. Chironijs igitur tumoribus expediens est: nō tantum in spleneticis solis, sed et in alijs membris. Ego ergo in genibus habentes tumores diuturnos hoc usus sum, cum pulca factum cataplasma, cum farina hordei superponere iussi, et sanatus est homo. Et in alijs locis hoc modo iuuare potest. Acrius autem est, ita, ut in mulieribus ex hoc, et pueris non adhibeatur curatio, nec eis qui mollibus sunt carnibus. Si autem ustum fuerit, et tundis, tetrum quidem, et non iam

Bouinum.

acre manifeste fit: propter quod ad alopitias bene facit, et ad omnia quæcunq; prouenienda sunt medicaminibus, lepras, et impetigines, et scabiēs, et ijs similia. Bouum stercus desiccatiuæ uirtutis est. Habet autem abstractoriam partem manifeste. Iuuat autem ad apum, grafonum, et uesprium ictus. Hydropicum autem si quis illinit cum eo, et in sole facit

Columbinū.

cum iacere, multum desiccatur. Columbarum autem stercore ad cale-

Dfaciendum aliquod membrum, frequenter in multis usi sumus, cum cardami semine, pro sinapi, ad ardorem corporibus faciendum. Pullino

Pullnum.

autem stercore utuntur aliqui ad eos, qui fungos malos comederunt, et suffocantur, potum dantes: liberauerunt et uomentes hos qui acciperunt flegmata spissa, et mox pausauerunt. Oportet autem tritum superaspargere cyathis tribus, aut quatuor in pulca, aut oxymelle. Est autem a columbino stercore minus calidum. Crocodyli autem stercus effalas, et alfos, et impetigines curat.

De Costo. CAP. LXXVIII.

COSTVM MORDICAM quidem habet amaritudinē, amplius autem acridinem, et calidam participat qualitatem, ut etiam trahat. Vnde extrinsecus cum oleo tritum, fricat corpus omne, ante accessionem in peryodicis rigoribus. Hoc autem et paraliticis, et sciaticis, in quibus aut calefieri aliquod membrum opus est, aut de profundo in cutem trahere aliquem humorem, expetit. Est autem et diureticum, et menstrua educit, et ad rigmata et spasmata, et dolores laterum iuuat: et lumbricos occidit. Ad epilepsiam utuntur, cum aqua trito, aut cum mulla. Facit etiam ad inflammationes humidas: pro qua re et luxuriam excitat, cum uino et melle potatum.

De Cotilidone. CAP. LXXIX.

COTILIDON mixta est uirtute, humida et frigida, et aliquam non claram stipticam habet uirtutem, et modicā amaritudinem.

Vnde in frigidat, & reprimat, proijcit, & digerit inflammationes. Ergo **A**
herisypelatodes, et herisypelata, et flegmonodas curat: et in stomacho cau-
son habentibus utilissimum est cataplasma.

De Carambria. CAP. LXXX.

CARAMBRIA, id est, Brassica, desiccatiua est uirtute. Non
quidem in ea manifesta est acredo. Nam & plagas glutinat, &
maliciosa uulnera sanat: & inflammationes iam induratas, & quæ diffici-
le soluantur, herisypelas induratas simul, & herpetas sanat. Habet aut
em aliquam in se proijcientem uirtutem, per quam & lepras curat. Sem-
men autem eius potatum, & lumbricos curat: & effalas, & lentigines iu-
uat. Caules autem eius usti, pro quantitate desiccant: sic & cineres: ut
etiam aliquid causticæ in se habeat uirtutis. Mixtus cinis brassicæ, cum
adipis ueteris porcini quarta parte, aut laterum percussura, aut ex alijs
caussis dolentes diaphoreticos, fortes efficit.

De Creti. CAP. LXXXI.

CRETI, id est Hordeū, desiccatur, & in frigidat mediocriter. Ha-
bet autem aliquid quod proijcere possit modicum. Alſita autem
multum ab hordeo, plus desiccatiua est.

De Crino. CAP. LXXXII.

CRINOS, id est, Lilij flos. Liptomeris est, oleū uero ex eo dia-
phoreticum sine mordicatione, & malactica est uirtute: & utilissi-
mum est ad duriciam matricis. Radix autem eius, & folia per se ipsa tri-
ta desiccant, & proijciunt, & digerunt mediocriter: hæc ergo uisturas sa-
nat. Radix ergo eius sub prunis cocta, & trita, simul cum oleo roseo
superposita, prodest uisturis, donec cicatrizen. Est em̄ & illud medicamen-
omnibus uulneribus, & ad cicatricem ducendā optimum. Sed & uen-
trem malaxat, & menstrua prouocat. Et folia ergo lilij ante cocta cum a-
qua, & trita si fuerint, superposita ad hæc ualent usq̄ adeo donec cicatri-
zet ulcus: & non menstruis solum, sed etiam ulceribus. Si autē aliquis

B

de folijs eius factum succum coquat cum aceto et melle, ita ut
quinq̄ partes sint succi, utraq̄ mittens: probatū habebit
medicamen in omnibus, quæ nimium desiccare
fuerit opus sine mordicatione: quemadmo-
dum et quæcunq̄ sunt plage maiores,
& maxime, in capite facie, uel in
musculis, & quæcunq̄ sunt infusa, & diuturna, et
uix ad cicatricem ulcera uenientia.

Ad uentrem
laxandum, &
menstrua.

De Croco. CAP. LXXXIII.

CROCVS calefacit quidem nimis, desiccatur autem mediocriter:
& propterea ad digerendum habetur aliquis consensus in hoc:
& modicum in se habet stipticum.

De Chromeo.

CAP. LXXXIII.

Ad hæmor-
rhoidas.

CHROMEON, id est, Ceba, nimium est calida. Iptomeris autem est substantia. Vnde & hæmorrhoidas adaperit apposita: & cum aceto illita in sole, alfos purgat. Et contrita, alopitias cito cum alcionio purgat capillorum.

De Ciamo.

CAP. LXXXV.

CIAMVS, id est, Faba, mediæ proximata est temperantię: participat aliqua in parte proiectoriam uirtutem, & stipticam: & extrinsecus superposita, sine molestia desiccatur. Stodagricis igitur cum aqua cocta, & sic admixta adipi recenti anserino, aut porcino, illinis ulcera cum oxymelle, farina fabæ cocta, & superponis cataplasma. Sin autem ex percussio iam inflammatio est facta, cum alua facis cataplasma. Et istud ad testiculos & mammillas optimum est. Amant enim hæc loca ipsa mediocriter infrigidari quæ sunt inflammata: & maxime quando de lacte mammillæ coagulato fuerint inflammata. Etenim lac extinguitur ex hoc cataplasmate. Quemadmodum & puer ephœbus cataplasmatur farina fabæ, donec sanus permaneat.

De Cimino.

CAP. LXXXVI.

CIMINI semen calidissimum est uirtute: sed inflammationem tollit, ac urinas mouet.

D

De Cypresso.

CAP. LXXXVII.

CYPRESSI folia, & cymæ & pilæ ipsius teneræ & molles, grandis plagæ in duris corporibus sunt glutinatorię: ex quo manifestum est, desiccatiuam eorum esse uirtutem. Nihil aperit in se, ut acridinem habeat: plurimam autem habet amaritudinem, & amplius adhuc stipticam, & ad hæc est amara: propterea de profundo humectationem infusionis in putredines uulnerū, absq; molestia simul et cautela depascitur, & alios non permittit accedere humores, sed intro halitus iuuat, desiccando & confortando loca, quæ per humectationem laxant corpus, ut ipsa stiptica uirtus in profundum penetret, admixto calore.

De Cypero.

CAP. LXXXVIII.

Ulcer.

CYPERVM. Cyperi utiliores maxime sunt eius radices. calefaciunt enim, et desiccant sine mordicatiōe. Vnde infusum, multū, ulcera quæ difficile cicatrizantur mirabiliter iuuat. habet enim aliquid stipticum: & propter hoc quæ in ore ulcera fiunt, utilissimum est ad detergendum. Aliquam uirtutem habet, per quam & lapides in renibus habentes iuuat: & urinam, ac menstrua mouet.

De Ciclamine.

CAP. LXXXIX.

CICLAMEN, Terræ malum, Ciclaminus proijcit, & incidendo extenuat, et diaphoresin facit, et adaperit, et extrahit. Succus autem eius hæmorrhoidas aperit, et relaxata prouocat uolenter: & ad difficultatem

uentris, eius succus introcedit. Idem in flocco lanę susceptus, et ano **A**
impositus; stercora deducit. Vehemens autem est eius uirtus, ita ut si
ex ipso succo subuentralis totus fuerit illitus, uentrem relaxet, & educat.

Et pecus mulierum in utero corrumpit in pello adpositus. Radicis
autem eius succus est imbecillior. Vehemens autem et ipsa est. Menstrua
enim mouet, potata, & adposita, et ictericos potata iuuat. Non solum
uim habet purgandi uiscera intrinsecus per sudorem, sed & de toto cor-
pore choleram purgat. Oportet autē esse in potione pensum ÷ iij. cum
sapa, aut mulla. Projicit autē, et purgat optime philidas, & alopitias, &
omnia exantimata curat. Iuuat autē & eos qui duriciam splenis habent, **Ad splen.**
potata, & cataplasma de uiridi, aut sicca superpositum.

De Cytiso. CAP. XC.

CY T I S I F O L I A diaphoretica sunt uirtute, admixto ma-
gno tepore.

De Conocarpo. CAP. XCI.

C O N O C A R P V M. Cono n, pinum appellant: Carpos autē
em, nucleos, seu fructus. Nuclei pini ergo uirides, habent aliquā
cum humectatione amaritudinem, & acredinem: & propterea qui empi-
yci sunt, eos opus habent accipere: & maxime qui in thorace & pulmo-
ne habent uulnera, ut facilius per ora reddendo spuant, utilissimum est.

De Dauco. CAP. XCII.

D A V C V S, qui & Istafilinus, quod latine Pastinacę semen uo-
cant, calida est uirtute, & liptomeris, id est, extenuatoria. Radix
autem eius inflat, & uenereos actus excitat. Semen autem eius, & pastina-
cę domesticę habet aliquam partem ad commouendam libidinem. Syl-
uaticę autem pastinacę semen omnino absq; inflammatione est: & pro-
pterea diureticum est, & menstrua educit. **B**

De Daphni. CAP. XCIII.

D A P H N E, id est, Laurus arbor, cuius folia & baccę desiccant,
& calefaciunt nimis: & magis baccę ipsius. Succus autem de ei-
us radicibus minus est acris, sed magis amarus, & aliquam partem stipti-
cam habet in se: propter quod lapides minuit, & epar iuuat. Siccatus qui- **Lapidem.**
dem bibitur cum uini obolis. iij.

De Dermata. CAP. XCIII.

D E R M A T A, id est, Palea corij ueteris dicitur. Catimata autē
em, uocant calciariū. Vetera igitur calciamēta usta, ulcera post
inflammationes etiam mitigata sanant: uel etiam ea quę sine inflamma-
tione sunt. desiccatiuus enim est eius cinis: & merito ab igne usto, ulcera
postea, quę uocantur paratrigmata, id est, coxas, de itinere scilicet scor-
ticaturas & fissuras factas, sanat.

De Defrige. CAP. XCV.

C **D**E F R I G I S. Mixta est qualitas eius, stiptica, & aeri uirtute: propter quod ad maliciosa, si defrigis confricetur, uulnera, optimi est medicamenti actio. Et non est unius generis defrigis, sed mixta, & ex quatuor metallicis speciebus fit. Conficitur autem hoc modo. Calcarum, calcitricum, calcuce, caumenu, et misium, si equali pondere pensata, & sigillatim trita cum aceto siccauerint: commisceas simul pulueres in uno mortario totas.iiij. species, & teris cum uino, donec glutinosę sint pinguedine mellis, quã græci gliodes adpellant: & colligis de mortario, & in ollam nouam mittis, et cooperculum superponis, & de creta molli circumlinis, & in furnum aredentem mittis, & affas, donec intra ollam carbones fiant. Tollis de furno, & iterum cum uino teris, & facis mandalea. Et iterum secunda uice ut supra in ollam missa, uris in furno: & sic postea trito puluere uteris.

De Dictamno. CAP. XCVI.

DI C T A M N U S est liptomemis. Substantia uero eius secundum pulegium est, & per omnia similis ei. Qui autem uocatur pseudo dictamnus, imbecillior est in omnibus.

De Dragontea. CAP. XCVII.

DR A G O N T E A acrior est Aro, et amarior, & calidior, & liptomemistera. Habet autem in se et stipticam aliquam qualitatem paruum, cum acredine & amaritudine. Plus enim operatiua est radix eius ad purgandum. Extenuat enim pingues & glutinosos, uel uiscosos humores: & ad maliciosa uulnera optimum est medicamen. Purgat, & mundat fortiter uulnera quæ purgari opus habent. Sed & alfos, cum aceto trita et illita tollit. Folia autem eius uulneribus et plagis habent decenter exerceri.

De Dryo. CAP. XCVIII.

DR Y O S, Robur. Dryus roboris arbor, totam in se stipticam habet uirtutem: sed amplius interior cortex ipsius, quæ pars glandem tegit subtilior. Hęc ergo ad fluxum sanguinis mulierum, et ad eos qui sanguinem expuunt, et ad dysentericos, et ad reuma uentris diuturnum utilis est. Et probatur fortior esse et stipticior succus et primus esse roboris. Igitur si ut cataplasma folia imponant circa locum, in omnibus incisuris plagas recentes glutinant.

De Euisco. CAP. XCIX.

EU I S C U S est quam græci Althæam appellant. Est enim Malua syluatica, diaphoretica, calastica, ad flegmones mitigatiua, & digestoria. ad omnia fimata indigesta. Radix autem eius, & semen simul omnia iuuant. Sunt enim & liptomera, et desiccatiuam possident uirtutem.

ut & alfos tollant. Semen autem eius in renibus lapides rumpit, & proijcit. Radices uero eius si decoquantur in aqua, & potui dentur, ad dyfentericos, & dyarriam patientes, & ad sanguinem reijcientes datae, multum iuuant: habentes in se quandam stipticam uirtutem. Cicatrisant autem chironia ulcera, cum melle tritae his qui mollibus sunt carnibus, id est, pueris, mulieribus, & eunuchis.

De Elea. CAP. C.

ELEAS, id est, Olea arbor. tales sunt uero tenerae oliuae. Cymae tantum participant frigore, quantum et stipticae sunt. Fructus autem eius maturus calidus est mediocriter: crudus autem, stipticior & frigidior est.

De Eleo. CAP. CI.

ELEON, id est, oleum ex oliuis factum, humectat mediocriter: calesfacit quod ex maturis fit oliuis, & dulce dicitur oleum. Quod autem de semicrudis oliuis fit oleum, quod graeci Omoteribos uocant, hoc condensat cutem: & quantum stipticum est, intantum & frigidum est. Vetus autem oleum, quod ex dulci inueterauerit, calidius est, & diaphoreticoteron. Quod autem de omoteribos oleum fuerit inueteratum, admittit perfectius stipticam uirtutem, & simile fit illi. Hoc ipsum tenue est, quod bonum, pellucidum est, quod penetrat amplius cutem.

De Elleboro. CAP. CII.

ELEBORVS uterque projectorias simul & calidas habet uirtutes: propter quod & alfos, & scabies, & lepras, & impetigines sanat: callositatem in duas, aut tres partes fissus, & impositus aufert. Et ad dentium dolores facit, cum aceto coctus singulus: exinde in parte ipsa in ore tentus aufert dolorem, calefaciendo, & desiccando.

De Elxine. CAP. CIII.

ELEXINE, id est, Artraginis, Alij Perdiciadon, Romani uero Paritariam, alij Vitraginum uocant: uirtute est projectoria, cum humectatione subfrigida. Propterea sanat omnes inflammationes in initio, & in augmento imposita, usque ad statum, & maxime quoniam calidae sunt, ut cataplasma impositum. Succus autem cum oleo roseo mixtus, ad aurium dolores, qui cum inflammatione sunt, facit mediocriter.

De Elino. CAP. CIIII.

ELINVS, seu Meline, desiccatiua uirtute est. Reprimit igitur reuematata uentris. Quod si extrinsecus ut cataplasma imponatur, desiccet & infrigidat.

De Erebintho. CAP. CV.

EREBINTHVS dicitur Cicer. Hoc lactis & sementis generat multum. Producit autem & menstrua. Est autem & genus quod uocatur graece Cru, hoc est, latine Cicer arietinum: hoc ab omni cicere plus diureticum est. Cuius decoctio ex aqua, lapides rumpit in renibus.

C & maxime qui nigri. Aliud uero genus ciceris, quod uocatur Orobus. uirtute stipticum est, calidum est em, & mediocriter humidum. Participant aliquantū et amaritudinē: propter quod et splen, & epar, et renes purgant, & scabies & impetigines sanant, & parotidas, & testiculos de his induratos: diaphoresin, & mala uulnera sanant cum melle imposita.

De Erpelione. CAP. CVI.

ERPELION, quod Romani Cicer erraticum uocant, calida in tantum est, ut menstrua & urinas moueat.

De Eria. CAP. CVII.

ERIA. Græci eam uocant Lanam. Lana igitur cum succo suo, id est, cum lana succida imposita, rupta et cōtrita loca iuuat in embrocis adhibita. Lauata autem, & uista lana munda, uirtutem habet acrem & calidam: simul extenuatoria est, ita, ut infusas carnes in uulneribus desiccet uelociter. Vstulatur autem quemadmodū & alia plurima in olla rudi impleta, cooperculo supposito, foramina plurima habente: itaq; utunt.

De Eupatorio. CAP. CVIII.

EUPATORIUM herba extenuatoria, uel amputatoria est, uirtute proiectoria, absq; calore manifesto. Vnde infraxin epatis, id est, constipationem in eo factam purgat. Participat autem & stipticā paruum partem, per quam corroborat uiscera, & maxime epar.

De Euforbio. CAP. CIX.

EUFORBIVM causticum est, & liptomere uirtute.

De Echnide. CAP. CX.

ECHNIS, de serpentibus dicitur. Carnes ergo Echnidis, id est, serpentum condiuntur, sicut anguillæ, oleo & sale, & aneto, & porro, & aqua mediocriter. Quæ commixta si comedantur, omne purgant corpus: siccant ita, ut elephantiasos sanent. Et quia aliqui ex manducantibus accendunt siti nimia: ideo tales serpentes fugere oportet eos, qui se cos maritima loca ex salsamentis nutriuntur, quia salsas habent carnes, et uocantur Diplaci. Est ergo caro serpentium desiccatiua nimium, & diaphoretica uirtute, cum calefactione mediocri. Propterea euacuat de corporibus superfluos humores corruptos, et de ipsa cute aufert, & proicit quemadmodū quasdam squamulas, quibus melancholici & spissi humores sunt generati, ex quibus scabies, & lepræ, elephantiq; efficiuntur.

De Facis. CAP. CXI.

FACVS, id est, Lenticula, stiptica quidem non fortiter, sicca autem & calida, & humida in medio consistit, sicca autem nimis. Vnde ipsorum qui sicci sunt natura constringit uentrem: aqua uero in qua cocta est, prouocat uentrem. Facus autem, uel Lenticula quæ in stagno super aquam est, humida est nimis, & frigida temperantia.

Caro serpentum.

De Finico. CAP. CXII.

FINICOS, Dactylos dicunt. Dactyli ergo dulces, non modicum participant calore. Non solum enim extrinsecus impositi corroborant & desiccant, uerum etiam et conducunt, & obdurant, & condensant, quæ ipsi opus habent. A

De Ficu. CAP. CXIII.

FICVS humida adhuc & uiridis, leuata de mari, satis in frigidat & desiccatur, habet etenim aliquam stipticam mediocritatem.

De Gala. CAP. CXIII.

GALAM græci Lac dicunt. Est autem acida multum, et contra acres & mordicantes reumatismos aptissima, et ad nutriendum magnifica: & maxime quando continetur in ea calida uirtus, id est, mox ut mulgetur, de præsentibus accipiatur. Et magis mulierum lac quæ fuerit mediæ ætatis, et bene, uel bonis cibis nutrita. Post hæc scrofinum, aut caprinum, aut equinum, aut uaccinum, aut asininum. Omne lac ad oculorum reumata acre expedit, et ad hypofagmata, et ad hypopia. Etenim si extrinsecus apponatur cum oleo roseo, et oui uitello, somnum facit, et inflammationes mitigat. Muliebri lac recens mox mulgetur, iniicitur intra matricem ulceratam, et ad omnes inflammationes. Qui paragonizare opus habet, adhibetur.

De Geresere. CAP. CXV.

GERESERES purgatoriam habet uirtutem, et ducit per uentrem humores. Per clisterem iniicitur: mordicationem in intestinis facit ex acredine: et ulceratis locis altera adhibetur cura. Habentibus delauat dysenterias, et in omni uentre acredinis reuma consistens, prius cocta cum ignitis lapidibus, et sic data, ita ut omnis ex ea consumatur subtilitas. Si quis etiam cum laminis ferreis decoquat, meliori efficitur uirtute. B
Ad dysenteriam.

De Gepasa. CAP. CXVI.

GEPASA, id est, Terra omnis, græci Terram dicunt, desiccatiuam habet uirtutem: et quando pura, aut igni de furno ignita sine commixtionis substantia, sine mordicatione desiccatur. Consentit enim his, si lauata fuerit ea quæ ab operarijs colligitur terra, et lippara et mollis. Omnis terra utilis in curatione est omnibus, quos desiccare opus est. Unde ea quæ in Alexandria, uel in Aegypto est, hydropicos, et spleneticos iuuat. Aliquos usos fuisse Aegyptios dicunt terra ad liniendum loca ipsa quæ dura et tumida sunt. Et secundum ipsum modum, antiquas inflammationes, et extorsiones tumorum factas iuuat, multo luto ex ea facto. Aliquos scio et homorrhoidas sanguinis fluentes, dum euacuarentur, de præsentibus fuisse liberatos. Alios uero diuturnos dolores habentes, luto hoc inlito perfectius fuisse sanatos. Lemnia autem terra, ex alia humoris specie resoluta, utilissima fit ad uulnerum glutinationem, et diuturna

C uulnera, et quæ uix cicatrizantur, et quæ mala sunt, et quæ uix sanantur, optime facit. Terra aut quæ Giffanea uocatur, et magis quæ Samia dicitur, utilius facit ad eos qui sanguinem expuunt, uel uomunt, sic datae quemadmodum et Lemnia. Iuuant etiam fluxum sanguinis ex matrice, si dentur, et ad dysentericos, & ad ulcerationes, præsertim si absque putredine sunt. Samia aut terra mitigat inflammationes, maxime in mammillis generatas mulierum, et in testiculis uirorum, et in omnibus uenenosis locis. Oportet autem eam soluere cum aqua, et sic postea admiscere oleum roseum tantum quantum non permittat medicamentum siccari. magnificum enim est. Hoc modo confecta, ubi mediocriter in frigidare uolumus ad mitigandum dolores, uidetur samia terra esse utilis. Chia autem est terra alba. Eam aliquæ mulieres ad faciem illuminandam inducunt.

De Gigarta. CAP. CXVII.

GIGARTA dicitur semen uuæ: desiccatur quidem abundanter, frigida mediocriter. Stiptica aut nimium est. Propterea omnibus passionibus uentris commoda, fluxum quoque multum iuuat.

De Gleuco. CAP. CXVIII.

GLEUCON, id est, Muscum, frigida et stiptica est uirtute manifeste. Herisypelas curat quæ non sunt multum fortes.

De Gligonio. CAP. CXIX.

DGLIGONION quod Pulegium dicunt, calefacit quidem, sed extenuat multum. E thorace et pulmonibus humores pingues et uiscosos facile per os spueri facit, et mulierum menstrua extrahit.

De Glicirya. CAP. CXX.

GLICIRYAE succus, asperos, efferosque humores reddere solet. Non in arteriam solum transitur, sed et scabiosam uescicam sanat. Et ergo omnis temperantia eius tepida, et ideo humida, et sitim amputat.

De Gleuci. CAP. CXXI.

GLEUCIS idem quæ et Peonia. Radix eius menstrua mouet multum. Cum amygdalis uero in mulla potata, purgat epas constipatum, et renes. Et quia stiptica est, reuma uentris retinet, cum uino austero cocta, et potata. Hæc aut herba desiccatiua uirtute est fortiter, ita ut suspensa pueris ad collum radix eius, epilepticos sanat. est enim uirtus eius liptomeris, et desiccatiua: calida autem non manifeste.

De Gonnilido. CAP. CXXII.

GONNILIDOS, id est, Rapa. Semen eius libidinem excitat, inflammationes mouendo. Radix uero eius, id est, rapæ, infanti semen generat.

De Gypso. CAP. CXXIII.

GYPSVS desiccatiuus est, et emplausticus uirtute. Virtus eius emplausticen non solum habet, sed et liptomeristera, et desicca-

tiua efficitur, et reprimi, maxime quando cum pusca teritur.

A

De Galbano. CAP. CXXIII.

GALBANVM malactica est, & diaphorica uirtute: desiccatur autem nimis, & calefacit fortiter.

De Gemi. CAP. CXXV.

GEMI, id est, fermentum, liptomeris est, & mediocriter calefacit: propterea igitur sine mordicatione, et sine molestia iuuat, extrahit de profundo, & digerit.

De Hydiosmo. CAP. CXXVI.

HYDIOSMON, id est, Menta. Calida est uirtute uehementer. Hortulana quidem humidior est. Ad libidinem excitandam mediocris est. Habet autem in se aliquam amaritudinem, per quam lumbricos occidit potata. Est etiam & stiptica: propter quod cum pusca potata, recentis sanguinis sputum reprimi. Et liptomeris est substantia plus quam aliarum species.

Ad lumbricos.

De Hirigeronto. CAP. CXXVII.

HIRIGERONTVS, qui & latine Senetion dicitur. Folia eius uirtute sunt frigida, cum floribus suis. Cataplasma cum uino dulci confectum, et impositum, inflammationes tollit: et in ano facit inflammationes. Similiter autem cum manna plagas sanat, ac ueruorum incisiones. Et si cum aceto fiat cataplasma, similiter operatur, nam ipsa herba potui data, suffocationem facit.

B

De Hyringio. CAP. CXXVIII.

HYRINGIUS calida est natura. Propterea menstrua educit, & urinas prouocat, & scrophas, & uentositates soluit. Epaticos, & a serpentibus percussos, & uenenum acceptum iuuat, cum uino potui data.

De Hera. CAP. CXXIX.

HERA, id est, Loliu herba siccatur, calefacit: & actiua est, ita ut proxima sit herios acedini, non est autem sicut illa liptomeris. In tertio gradu ponitur calor ipsius: in quarto gradu siccitas eius.

De Hippure. CAP. CXXX.

HIPPURIS, id est, Cauda caballina, stipticam habet uirtutem, & cum amaritudine qualitate, & ideo desiccatiua fortiter, simul & sine mordicatione. Plagis etiam magnis si cataplasma ex ea imponitur, glutinat. Neros incisos, & introcellicos iuuat. Sed & ad eos qui sanguinem uomunt, ad sanguinis fluxum mulierum, & maxime qui rubrum sanguinem infundunt, & adhuc etiam ad dysentericos, & ad omne reuma uentris fortissimum est adiutorium, herba ipsa potata cum aqua, aut cum uino. Succus autem herbe huius presentaneo remedio, sanguinis

Nota.

C fluxum de naribus iuuat. Sed & uentris fluxum constringit, cum uino austero potatus, i. stiptico. Febrientibus uero cū aqua dandus est.

De Ixo. CAP. CXXXI.

I X O S, id est, Euiscus, putridos de profundo extrahit uehementer humores, non subtiles tantum, sed & pingues: & eos effundit, & digerit. Est autē non mox calefaciens medicamen, sed et tempore opus habens diuturno, quemadmodum et Tapfia.

De Iu. CAP. CXXXII.

I V, I D E S T, Viola. Folia eius aquosa, & subfrigida sunt substantia: & propterea & per se, & cum alita cataplasma impositū, calidas inflammationes mitigat.

De Iuscalco. CAP. CXXXIII.

I V S C A L C V M, quod Squamam æris adpellamus, aerem in se habet, et diaphoreticam, & purgatiuam uirtutē absq̃ mordicatione.

De Isatide. CAP. CXXXIII.

I S A T I S domestica, est qua in tincturis utunt̃, & uocant eam herbam uini, desiccatiuam habet nimium uirtutem, non tñ mordicantē. Est autem amara, simul est stiptica. Hæc ergo grauida uulnera in fortissimo corpore glutinat: & in musculis capitis facta si sint, sanguinis fluxum iuuat mirabiliter. Cataplasma superpositum, inflatos tumores ualde fortiter desiccet, & digerit, & reprimat. Et ad omnia maliciosa uulnera mirabiliter ualet et sanat.

De Itea. CAP. CXXXV.

I T E A S, Salix arbor dicitur. Cuius folijs utuntur medici ad uulnera cruenta, ut glutinentur. Est autem ipsa, et flos eius sine mordicatione, desiccatiua uero, & modice stiptica. Interdum etiā & succus ex ea factus, desiccatiuus est, similiter ad multa utilissimus. Sed & cortex arboris ipsius similis, præter desiccationem. Quem si intercidas, & cinerem ipsius cum aceto inducas, tollit callos pedū impositus, & alfos. Simul et uerucis imposita, tollit et emundat loca, expertum est.

De Lapatio. CAP. CXXXVI.

P A P A T I V M diaphoreticam habet mediocriter uirtutem. Oxylapatium autem & diaphoretica est uirtute, & participat reprimentis uirtutem. Vtriusq̃ autem semen habet in se manifestam stipticam uirtutem, ita ut dysenterias, & diarriam sanat, et maxime si oxylapatium fuerit.

De Leucoio. CAP. CXXXVII.

L E V C O I O S, id est, Viola alba, tota herba proiectoriam et extenuatoriam habet uirtutem. Adhuc autem & magis participat

flos de ea, et sicciior est magis: ita, ut decoctio eius prouocet menstrua, & post partum si decedant secundinas educit. Aut si in utero pecus mortuum sit, expellit. Sed & uiuum corrumpit & educit. Istius ergo decoctio in matrice flegmones sanat, si ex ea fomentetur, & maxime hijs quæ fortes sunt adhibita. Semen eius, si potui dentur 3. ij. uel in pessario imponat, menstrua mouet, pecus occidit, & mortuum extrahit. A

De Libani thure. CAP. CXXXVIII.

LIBANI thus, calefacit quidem multum, desiccat autem medio criter: habet autem & substipticam modicam qualitatem, & magis quod album est. Cortex autem eius stipticam manifeste possidet uirtutem: propter quod desiccat fortiter. Est autem & pacimeris, minus participans acredinem.

De Libanotide. CAP. CXXXIX.

LIBANOTIDIS tria sunt genera. Romanis Rosmarinus, et semen eius cacti dicitur, similiter habens uirtutem malacticam. Cuius succus, seu de radicibus, seu de folijs eius cum melle mixtus, caligines oculorum quæ de pinguibus humoribus fiunt, sanant.

Ad oculos
caligantes.

De lapide Hæmatite. CAP. CXL.

LITHOS Hæmatites in quantum frigus participat, in tantum & stipticus est. Solo ergo usi eo sumus ad asperas factas palpebras. Quod si simul & inflammatio in oculis fuerit facta, cum oui albore in cote resoluiamus, et unguimus: aut cum scenugræci succo. Si autem sine inflammatione oculorum asperitas fuerit palpebrarum, cum aqua resoluta cum spatomeli inungitur, uel infunditur. Quod si fuerit uirtute medicaminis qui curatur spissus factus, inungis, & adhuc melius magis operatur: et postea ex eo pinguiorem inungis leniter: aut retorques palpebras, & sic illinis. Ipsum autem lapidem simul cum aqua in cote ocularia fricatum, das qui sanguinem expuunt bibere, satis iuuat. Et omne ulcus superillitus sanat. Puluis autem ex eo subtiliter tritus, reprimit super crescentes uulnera carnes. Secundum hæc & in oculis uulnera cicatrizat solus ipse incimatizatus, ut supra, cum cote in aqua resolutus: aut certe cum spatomeli inunctus. B

DE LAPIDIBVS QVI IN SPONGIA INVENIUNTVR.

CAP. CXLI.

LAPIDES qui in spongia inueniuntur, proiectoria uirtute sunt, ut etiam in uesica lapides rumpant & proiciant.

De Lithargyro. CAP. CXLII.

LITHARGYRVM, quemadmodum & omnia metallica, quæ in terris crescunt, lapidosum est, sed mediocriter, & secundum alteras

Cualitates uirtutis. Media ergo est uirtute, neq; in frigidās manifeste, neq; calefaciens: & proiectoriam et stipticam uirtutem participat mediocriter. Propter quod & ipso utimur, admiscentes quæ forti sunt uirtute, mordicantia, & stiptica.

De Lini semine. CAP. CXLIII.

LINI semen calefacit quidē mediocriter, humectatione autem & siccitate melius est.

De Litro. CAP. CXLIII.

LITRON, quod & Nitrum, desiccatur, & diaphoresin facit: & si intra corpus per os accipiatur, minutatur & extenuatur pingues humores & glutinosos: plus magis ab affronitro siccitate existens utile: sed est caco stomachicum, & ideo magis est nitro amputatorium. quia contra fungos usus est eo aliquis rusticus, & probauit, & mox sanus factus est. Nitro autem usto, & non usto nos usi sumus.

De Lice. CAP. CXLV.

LICEN, quod in petris est, proiectoriam simul & mediocriter in frigidantē, stipticamq; habet uirtutē, & siccam. Nihil est ergo mirandum, quod afflegmaton sit.

De Loto. CAP. CXLVI.

D LOTO domestica, quam Trifoliū nominant, stiptica est mediocriter uirtute, & desiccatiua, media secundum calefactionem & in frigidationem.

De Loto arbore. CAP. CXLVII.

LOTOS est quædam arbor, quam caligarij Rorem marinū uocant: stiptica quidem est mediocriter. Est autem liptomeris, et desiccatiua. Semen autem eius uellitur maturum ab ipso ligno. Ad fluxū sanguinis mulierū, ad dysentericos, & cæliacos decocta in aqua, aut in uino ubi usus exigit, non solū ad iniiciendū, sed & potui data sanat. Nam & cadentes capillos projicit, si ex eo lauas.

Ad menstrua
& dysenteria.

De Licio. CAP. CXLVIII.

LICIVM desiccatiua est uirtute, et alijs generibus duobus cocta contraria est composita. Vna quidem pars liptomeris est, & diaphoretica uirtute, & calida fortiter. Alia autem terrestrem, frigidam modicum habet, & stipticam uirtutem: propter quod ad diaphoresin faciendam utendum est hoc medicamine, ut projiciat, aut purget. Datur autē cæliacis, & dysentericis, & ad fluxum sanguinis mulierū. Utimur autē eo ad oppopia, & ani oris inflammationes, & ad ulcera, et ad herpetas, et putrida ulcera, & ad maliciosa uulnera, & ad aures purulentas, & ad paratrīmata, & paronitia, id est, in digitis urbicalos. Indicū autem liciū fortius est omnibus.

De Malaci. CAP. CXLIX.

MA L A C I S, id est, syluatica Malua, diaphoreticam modice participat uirtutem. Hortulana uero imbecillior est. Semē autē eius intantum fortius est, in quantum & siccius. Anadendron autem malacis, id est, quę in arboribus crescit, quam Euisum uocamus, ipsius etiā genus est, sed diaphoreticatera est plus ab istis.

De Mandragora. CAP. CL.

MA N D R A G O R A in frigidat quidem fortiter, participat autem & caloris aliquid. Mala autem eius humida sunt: unde et somnum ministrant. Radicis autem eius cortex fortiter desiccatur. Interiora autem imbecilliora sunt.

De Maratro. CAP. CLI.

MA R A T R O N, id est, Feniculum, calefacit quidem manifeste, desiccatur autem mediocriter: propterea & lac generat, & urinas prouocat, & menstrua educit.

De Mastice. CAP. CLII.

MA S T I X contrarie sibi est composita. Eius uirtus stiptica est, & malactica: & stomacho, uentri, intestinis, & epatis inflammationibus expediens est, calefaciendi uirtute.

De Melantio. CAP. CLIII.

ME L A N T I O N, id est, Gith, calefacit quidem, & desiccatur uerhementer. Liptomeris est: quod & catarrhos sanat calefaciendo. In lintheo ligatus puluis, & naribus applicitus, ut frequenter odoret, inflationes tollit patientibus. Occidit autem lumbricos comestus: sed & extrinsecus uentri appositus, similiter operatur. Lepras autem, & hylas, & myrmetias amputat, & menstrua educit, et pingues humores, et glutinosos constipat.

De Melle. CAP. CLIII.

ME L calefacit, et desiccatur abundanter. Est ei una et maxima uirtus proiectoria. Coctum autem minus est acre, et repticum, id est, proiectorium: unde et saniosa uulnera glutinat.

De Meliloto. CAP. CLV.

ME L I L O T V M mixta est uirtute. Habet enim aliquid in se digestorium, et diaphoreticum, et multa est in ea caloris substantia quam frigidoris.

De Mespilis. CAP. CLVI.

ME S P I L A multum frigida sunt, et comesta uix egeruntur, et uentres constringunt.

De Miconio. CAP. CLVII.

MI C O N I V M, id est, Papauer, omnino satis est frigida uirtute. Habet autē semen album: hoc utiq; in panem superspargunt,

C & cum melle infundentes, digitis manducant. Flores autem eius frigidioreis suis sementibus sunt, ita, ut non aliquis solis utatur sine molestia, quemadmodum hortensibus.

De Melia. CAP. CLVIII.

Ad lumbricos.

MELIAS, id est, Persicus. Folia eius, & cymæ amaram possident qualitatem. Propter quod & lumbricos occidunt, tripta, & in umbilico posita. Totum diaphoreticum est medicamen. Poma autem eius humida sunt, & frigida.

De Mela. CAP. CLIX.

MELA calefaciunt quidem, sed nō nimis: desiccant autē abundanter: propterea urinam mouent, & menstrua. Cephalargicos, & inflammationes facit.

De Melipolo. CAP. CLX.

D
Plumbi medicamen.

MMELIPOLVS, id est, Plumbū, humectationem habet multā, subfrigidam. Si ergo aliquis plumbeum mortarium cum tristorio suo faciat, & mittat in illud oleum omphacinū, aut oleum roseum, aut aquam, aut aliquam aliam humidam speciem, multo melius est medicamen. Sed stipticus herbarum succus fiet, qualia sunt spuma, cotilidon, intyba, lactuca, psilium, & omphacus. Quod si uis ut multum colligat de plumbi materia: contra ignem, aut solem ardentem teris. Facit autē hoc medicamen ad ani ulcera, aut ilij uitia ex inflammatione facta, & inflammationes ueretri, et testiculos, cum ulceribus pectoris, uel mammillarum, inguinum, & omnibus articulosi uulneribus, seu ulceribus malignis, ita, ut ad carcinomata mirabiliter operetur. Lamina plumbi facta, & bene superposita super ganglia, perfectius sanat.

De Moro. CAP. CLXI.

MMORVS arbor est. Mora matura deducunt uentrem, immatura uero constringunt multum: ita, ut ad dysentericos, & celiacos expediant, si siccata, & contusa, & cibus si fuerint ministrata. Cortex autem ex radicibus ipsius arboris, purgatoriam participat uirtutem, cum quadam amaritudine: ut etiam latos lumbricos data occidat in portione.

De Medulla. CAP. CLXII.

MMEDVLLA malactiam habet uirtutem. Facit autē & duris, & scirominis corporibus. Vtilior autē probatur esse omnibus medullis, ceruina. Secunda uero de bubus iuuenibus. De thauris & hircis acrior est, desiccatiua, ut possit dissoluere duricias sciroidis.

De Myrsina. CAP. CLXIII.

MMYRSINON, id est, Myrtus, cōtraria sibi constat esse substantia. Dominatur autem in ea terrestri frigore. Habet autem extenuatoriam calefactionē; unde fortiter desiccatur. Sunt autē folia, & semē, &

cymę ipsius, uel succi non multum aliquid differentes ab stiptica substan-
tia. Faciunt ex ea trocisc. terentes cum uino. Sunt autem & sicca folia
uiridibus sicciora.

De Melantheria. CAP. CLXIII.

MELANTHERIA proxima uirtute est ad glutinandas plagas ma-
iores, aut si etiam in musculis tendones incidantur. Habet etiam aliquam
proiectoriam & tractoriam uirtutem.

De Nardostatio. CAP. CLXV.

NARDOSTATIUS, id est, Spica nardi, calefacit mediocri-
ter, desiccatur autem sufficienter. Composita est igitur ex stiptica suf-
ficiente substantia, & acredine. Calorem non multum, sub aliqua modica
amaritudine habet in se. Rationabiliter ergo ad epar, & stomachum
expedit, potata, & extrinsecus apposita. Sed & urinas, & mordicationes
sanat stomachi: & uentris reuma desiccatur, & adhuc capitis & thoracis.
Melior est autem qui Nardus indicus appellatur.

Ad Epar,
Stomachum.

De Nymphæa. CAP. CLXVI.

NYMPHÆAE radix, & semen uirtutem habent desiccatiuam
sine mordicatione. Reprimit enim et uentris reuma. Semen
uero eius potatum, reprimit seminis fluxum. Iuuat etiam et dysenteri-
cos. Quæ autem albam habet radicem, fortior est uirtute. Potatur autem
cum uino nigro, stiptico. Participat autem aliquantum proijcientem uir-
tutem, ita ut alfos sanet, infusa aqua: alopitias autem cum pice liquida.

B

De Oxo. CAP. CLXVII.

OXOS, id est, Acetum, mixtæ substantiæ est, frigidæ, et calidæ:
utraq; liptomeris. Obtinetur autem calor a frigore. Desiccatiuum
autem est nimium, quando fortiter acre est acetum.

De Oxyacantho. CAP. CLXVIII.

XYACANTHVS, id est, Carpus, commixtus, aut potatus,
utilissimus est ad omnem uentris fluxum.

Ventris flu-
xum,

De Opopanace. CAP. CLXIX.

OPOPANAX malaxat, digerit, et calefacit nimium, desiccatur quoq;
uehementer.

De Opio. CAP. CLXX.

OPIVM cyrenaicum est omnibus calidius et subtiliatius, et pro-
pterea diaphoreticum. Nam alia, s. Indicum, ex Syriacum, sunt
calida multum, et per pneumatica.

De Origano. CAP. CLXXI.

ORIGANA omnia amputatoria, et extenuatoria, et calefacto-
ria et desiccatoria nimium uirtute sunt. Tragoriganum autem
participat et stipticam uirtutem.

De Orobo. CAP. CLXXII.

OROBVS desiccatur quidem abundanter: calefacit autem mediocriter,

C & incidit, et projicit, et adaperit. Amplius enim acceptus, sanguinem per urinam deducit.

De Ostreis. CAP. CLXXIII.

OSTREAE, uariae sunt, et Ostreorum testae. Ostreae autem ustae, desiccatiua sunt uirtute. Sed et ostreorum testae ustae simili sunt uirtute. Ego autem usus sum ad reumaticos, et diuturna, ac quae difficile carnantur uulnera, et quae caua et fungiosa sunt, et profunda in alto. Apponis extrinsecus cum ueteri adipe porcino, et similiter quae carnem nutriunt. Huic similis est scincus, proiectoriam habens uirtutem. Addas substantiam quidem quae est aspera, qualis pumex est. In tali ergo usu non satis teri necesse est. Ipsa autem usta, uulneribus maliciosis superaspergitur diligenter trita, et eas quae in uulnere crescunt carnes reprimat. Cum sapa autem haec omnia usta et mixta facit. Is puluis ustus nimium ad dentes utilissimus est, ita ut infusiones gingiuarum desiccet et sedet. Putrida uulnera curat.

De Oo. CAP. CLXXIII.

OON, id est, ouum. Albumine ex eo quod est tenue, ad oculos utimur sine mordicatione est medicamen nobile. Est autem recens temperantia frigida modice. Vtendum est autem hoc non solum ad oculos, sed et in alijs omnibus, ubi sine mordicatione opus est medicamine. ut est in ano, in ueretro ulceratis, et ad maliciosa omnia uulnera. Est autem et **D**uitellus ouorum sine mordicatione elixus, aut assus. Toto autem utimur, admixto oleo roseo, ad palpebras, et aures, et ad mamillas inflatas, et quae cunctae percussa sunt loca: aut cum alio modo fiunt flegmones in neruosis locis, qualia sunt cubitus, uel circa digitos tenentes: ad articulos in pedibus et manibus: et ad usturas, confestim crudus superpositus utilissimus est. Siue ergo cum lana molli ponatur albumen, aut solum, siue cum uittello, mixto albumine infusas lanas, uel intinctas adhibeas, etenim infriigidat mediocriter, & sine mordicatione desiccet.

De Paliuro. CAP. CLXXV.

PALIVRVM, alij succum Paliuri, alij Cicer doronicum uocant. Folia eius, et radix stiptica sunt uirtute, ita ut fluentem stringant uentrem. Diaphoreticam autem intantum participat uirtutem, ut in uesica lapides constringat, et ex thorace & pulmonibus sputamina educat.

De Pentaphyllo. CAP. CLXXVI.

PENTAPHYLLON, Quinq;folium dicitur. Radix eius calida quidem abundanter est, minus autem acris: propter quod utilissima.

De Pipere. CAP. CLXXVII.

PIPER quod initio emergit, florescit. Piper longum dicitur eo, quod humidius. Quod autem non permaturum colligitur, album piper uocatur. Id uero quod maturum colligitur, piper nigrum uocatur. Nigrum piper albo acrius est. Istud enim uelut assatum est ad solem, & exiccatum. Ambo fortiter calefaciunt, & desiccant.

De Petroselino. CAP. CLXXVIII.

PETROSELINVM. Semen eius acre cū amaritudine est: propterea & menstrua mouet, & urinam prouocat abundanter. Est em̄ & aschmon. i. inflationes minuit, calefaciēdo & desicādo fortiter.

A
Ad menstrua
& urinam.

De Pegano. CAP. CLXXIX.

PEGANON, Ruta dicitur. Sed ruta syluestris fortiter calefacit, & extenuat, & diaphoresin facit: & desiccatur plus quā domestica. Est autem non acris solū, sed & amara. Exteuuat, & digerit pingues humores, et glutinosos, & per urinam euacuat. Est autem & non inflans, et extenuans: ideoq; et ad inflationes expediens est: et libidinem infrānat et reprimat, et consumit semen et desiccatur fortiter.

De Pessa. CAP. CLXXX.

PESSA, id est, Pix sicca, calefacit. Humida autem pix, id est, liquida, calorem habet, et aliquantulum liptomeris est. Et propterea asthmaticos, & empyicos iuuat, uno cocleari cum mellis cyatho uno mixta, & sic data. Sed & proiectoriam habet aliquam uirtutem, & digestoriam, et diaphoreticam. Hæc ergo propterea et unguium scabiem excorticat, mixta ceræ: & impetigines expurgat, & digerit duros & indigestos humores, superposita. Fortior est in omnibus liquida pix.

De Pini filio. CAP. CLXXXI.

PINI filius, id est, Pini cortex. Pitius dicitur arbor, filius uero cortex. Pini ergo cortex abundantius habet in se stipticam uirtutem: ut in patina siccatus, cataplasma sit: impositusq; sanat magnifice. Et uentrem constringit potui datus: & usturas in cicatricē ducit. Picē autem cortex tollitur similiter, & ipse mediocris est secundum uirtutem. In folijs autē ambarū arborum uirtus est glutinatoria plagarum. Si autē ex tēda usta sub testa, & de fumo ipso attramentum collectum reponatur: ex puluere ipso tangantur palpebrę, in quibus pili non sunt, uel medisis angulorum, qui commixtus est angulis, uel scabies: et lachrymantibus oculis est utilissimus.

B

De Platano. CAP. CLXXXII.

PLATANVS arbor est humida & frigida substantia: & propterea folia eius uiridia trita, et ut cataplasma imposita, in geniculis inflammationes iuuant. Cortex autem eius, & pilæ ipsius cum sepo, aut adipe usta, ulcera sanat.

De Pomfilice. CAP. CLXXXIII.

POMFILIX si lauata fuerit, pene omnibus prima est ad ea quæ siccanda sunt uulnera. Vnde ad carcinomata ulcera est utilissima, & ad omnia ulcera pessima.

De Prasso. CAP. CLXXXIII.

PRASSON, id est, Porrus, calefacit & desiccatur ualde. Epar &

Cc 3

C splen adaperit quæ sunt constipata, & thoracem & pulmones purgat, & mouet menstrua. Et cataplasma ex eo impositum, proijcit, & digerit, & per nares ictericos purgat, & ad aurium dolores diuturnos facit.

De Propoleo. CAP. CLXXXV.

PR O P O leus calefacit nimis. Reptica, & liptomeris est substantia.

De Pteleo. CAP. CLXXXVI.

PT E L E V S, credo quia Vlmus sit. Folia eius recentes plagas glutinant. Stipticam & proiectoriam habet uirtutem. Cortex autem eius adhuc plus, ita ut & lepram sanet cum aceto. Sed & radices eius ipsam habent uirtutem, ut si ex decoctione eius fomententur, fracturas sanent.

De Ptereo. CAP. CLXXXVII.

Ad lumbricos.

PT E R E V S est, quam latini Filicem dicunt. Radix eius occidit latos lumbricos, si 3. iij. in mulla bibatur: & conceptus mulierum uiuos occidit, mortuos proijcere facit, tam mascula uirtus ei inest.

De Piretro. CAP. CLXXXVIII.

PI R E T R I radix causticam habet uirtutem, pro qua re dentes ex dolore frigoris sanat. Et in typicis febribus quando rigores patiuntur, si cum allio trita fricetur, rigorem tollit: & membrorum stuporem tollit: ac paraliticos iuuat.

De Panetriceo. CAP. CLXXXIX.

Amili confectio.

DE P A N E triticeo cataplasma factum, diaphoreticon est uirtute plus quam triticum. Fermentum autem de passo sublatum, & factum, acedonica, epispastica, & diaphoretica est uirtute. Pyrus est Triticum. Extrinsecus adhibitum, mediocriter calefacit: neque enim humidare, neque desiccare aperte solet. Habet autem aliquid in se glutinosum et inflacticum. Amilum autem ex eo factum, frigidius est, & desiccatiuum: & ex eo quodammodo conficitur. Infundis triticum diebus tribus, ita ut per singulos dies mane et sero fiat, mutata aqua munda donec perfundat: & cum bene fuerit infusum, sublata aqua triticum, manibus malaxas, & premis, succum eius ad solem siccas, & eo uteris.

De Pythia. CAP. CXC.

PY T H I A dicitur coagulatum. Omne coagulatum acre est, & diaphoreticam, ac extenuantem habet uirtutem, & desiccatiuam. Lac igitur in uentre coagulatum soluit: sed coagulatum, uel congelatum sanguinem in uentre, uel in uesica, similiter potata facit. Magis pene omnibus coagulatum, leporis etiam si fumigetur facit.

De Psimitio. CAP. CXCI.

PS I M I T I O N emplastrum est, & infrigidat. Ficus autem frigidior est psimitio.

De Raphano. CAP. CXCII.

A

RA P H A N V S calefacit nimis, & desiccatur ualde. Semen eius plus est ab ipso operatiuum. Diaphoretica in his est uirtus, ita ut & hypopia, & omnes liuores tollat, si imponatur.

De Reupontico. CAP. CXCIII.

RE V P O N T I C V M, seu barbaricum, mixtam habet temperantiam. Habet enim in se quidem altius terrestrem frigiditatem: simul etiam est ei calor. Participat autem & liptomeras. Spasmodica ergo, & rigmata, & optemia iuuat, potatur: & liuores, & impetigines sanat, cum aceto illinitum: & emptoicos, & celiacos, & dysentericos iuuat. Ad spasmod.

De Resina. CAP. CXCIII.

RE S I N A omnis desiccatur & calefacit, ac diaphoretica est: alia quidem plus, alia autem minus. Praecidit autem merito omnes cinifes. Mastichen autem eam nominant propter hoc, quod media stiptica est, ut & stomachum, & uentrem, & epatis defectum sanat. Et flegmonas desiccatur sine molestia. Aliquantum etiam acredinis habet, & pro hoc liptomeris est. Alias uero omnes terebinthina praecellit. Diaphoretica est, & magis plus domestica: ita ut proijciat, & scabiem sanat, & profundas plagas, & uulnera magis ab alijs repleat, & purget.

De Rosa. CAP. CXCIV.

B

RO S A aquosa calore mixta est. Duæ igitur in ea alterne qualitates sunt, stiptica, & amara. Flores autem rosæ magis sunt repticij manifeste. Et propter hoc desiccatiui sunt.

De Ripo. CAP. CXCVI.

RI P V S. i. sordes quæ statuis tollitur. Diaphoreticus est, et malacticus, ut indigesta fimata digerat. De palestra autem ripus: qui tollitur, optime sanat flegmonas. Mammillarum etiam ruborem extinguit, & quod supercurrit reprimit, & quod iam intus continet digerit. Mammillas,

De Sandaraca. CAP. CXCVII.

SA N D A R A C A caustica est uirtute, quemadmodum & arsenicum, & auripigmentum. Merito ergo diaphoretica uirtus eius mixta est, reptica, & eadem proiectoria.

De Satyrione. CAP. CXCVIII.

SA T Y R I O N humida est, & calida temperantia: libidinem excitat, & maxime radix eius.

De Selino. CAP. CXCIX.

SE L I N O N, Apium dicitur, intantum calidum est, ut urinam & menstrua moueat, et inflationes stomachi tollat: & magis ipsa aqua sementis.

De Seri. CAP. CC.

SE R I S, quæ dicitur Intyba, sicca & frigida est, temperata mediocriter.

De Siseleo. CAP. CCI.

C Siseleos. i. Sili. Semen eius calidū est intantū, ut ualde sit liptomeris, id est, extenuans humores: pro qua re epilepticos, & orthopnoicos iuuat.

De Sisamo. CAP. CCII.

SISAMVS emplasticus est, simul & malacticus, mediocriter calidus. Virtus autem eius, et oleum ex ipso factum, uel decoctio herbæ ipsius una est.

De Sici. CAP. CCIII.

SICIS, id est, Cucumis maturus, liptomeristera substantia est, & proiectoriam & amputatoriam habet uirtutem. Vnde et diurnus est, & clarificat membra. Et magis si siccatum fuerit semen eius. Et radix desiccatiua est: quia non est humida natura, sed mediocriter siccatiua.

De Sitiagrío. CAP. CCIII.

SITIAGRIVM, & Cucumer syluaticus est: de cucumere illo fit Elaterium. Non minus radix, aut folia eius utilia sunt ad sanandum.

Elaterij uis.

Elaterium enim menstrua prouocat, & partus corrumpit, adpositum.

Optimum est autem & ictericis, in nare cum lacte inmissum. Sic etiam utentibus, & capitis dolores diurnos sanat. De radice ipsius succus, uel folijs, imbecillior elaterio est. Radix autem eius reptica, diaphoretica, malactica uirtute est. Siccior autem in eo est cortex uirtute.

De Silfio. CAP. CCV.

SILFIVS calidissimus est: & non solum succus ipsius, sed & folia & fructus eius, et radix calefaciunt fortiter. Sunt enim inflatiuæ substantiæ omnia ista. Propter hoc indigestis, cocta & potata cum modico mellis, et urinas difficile facientibus subuenit. Succus autem eius cum lacte resolutus, et in aurē infusus, hemicraneon curat. Extrinsecus autem herba adposita, plus actiua est. Et maxime omnium opus ipsius elicticā ualde habet uirtutem, & purgatiuā: propter prædictā eius temperantiā.

De Spongia. CAP. CCVI.

SPONGIA usta, acri & diaphoretica est uirtute. Facit enim ad sanguinis fluxum ex uulneribus, admixta aspalto sicco: quod si non adsit pix noua, spongia per se ipsam manifeste desiccatur. Si quis autem utatur ea super uulnera, ea sola cum aqua, aut pulca, aut uino, glutinat ea. Similiter autem cruentis medicamen subuenit.

De Spondilione. CAP. CCVII.

SPONDILIONIS semen acri uirtute est. Facit autem ad stomachos, & ad epilepticos optimum medicamen est: iuuat & ictericos. Radix item eius similem habet uirtutem, & ad hæc omnia facit: ex siringia callositatē aufert. Oportet autem radere eam, & sic imponere.

De Stear. CAP. CCVIII.

A

ST E A R, dicitur Adeps porcinus: propter hoc proximum est adiuuamen: quia de oleo malacticos est, & digestibilior. Propterea ad inflammationes in cataplasmate admixtus, expeditior est. Quibus autem mordicationes in ano sunt, aut intestino coli, iniicimus caprinum magis adipem: propter quod densat facile pinguedine sua. Quod si non fit propter caprinum, simili eo oleo utimur. Paragorizat mordicationes dysentericis, & tenasmon patientibus. Si autem in profundo sunt mordicationes ex tenui facte humore: adipem anserinum iniicimus, aut certe pullo- rum iniicimus adipem. Omnes ergo adipem uirtute sunt humida & ca- lida: sed adeps porcinus mediocriter est calidus. Seuum thaurinum multum calidius et siccius est. Vitulinum uero minus calidum est thau- rino. Hædorum uero, & caprarum, & hircorū post thaurorum calidiora & diaphoreticoteria sunt. Leonis autem omnibus quadrupedibus ca- lidius est, & liptomeristatos, & diaphoreticos.

Adlpumuis.

De Scandice. CAP. CCIX.

SC A N D I X calefacit, & desiccatur uehementer, & diureticus est. Me- rito ergo, quod uiscidior & purgator.

De Stella. CAP. CCX.

ST E L L A medicis amputatiua nimis est uirtute, non autem est for- titer calida. Melior est autem assa, aut elixata: resoluitur igitur fortis quæ in ipsa est uirtus.

De Scolimbo. CAP. CCXI.

B

SC O L I M B V S Cardo creticus, syluaticus. Radix eius calida est nimium, & abundantius educit urinas male olentes, si quis in uino eam coctam bibat. Et ubicunq; in corpore malus odor fuerit, sanat, sub ascellis sint, uel in alio quolibet membro.

De Scordion. CAP. CCXII.

SC O R D I O N dicitur Albiū, et ex diuersorum est uirtute com- positum. Etenim amarum habet in se aliquantum, & stipticum, & acre. Purgat etiam simul, et calefacit uiscera: et mēstrua, et urinas mouet, et spasmata, et rigmata quæ cum infraxi fiunt iuuat. Et magna cruen- ta uulnura imposita ex uiridi allio, cataplasmate glutinat. Purgat etiam et sordida ulcera uulnura: et ad cicatricem ducit maliciosa uulnera, sic- cus puluis superparfus.

De Scorodone. CAP. CCXIII.

SC O R O D O N calefacit et siccatur fortiter, et sanguisugas proijcit, ut alio meliori nihil opus sit.

De Smyrna. CAP. CCXIII.

SM Y R N A, Myrrha dicitur. Calefacit multū, et siccatur. Superparfa dicitur super plagas in capite factas, glutinat, id est, unit, et sanat. Occidit autem et lumbricos, et pecus in uentre occidit, et educit mors

Dd

C tuum. Habet enim in se proiectoriam uirtutem.

De Smyrnio. CAP. CCXV.

SMYRNION, id est, Olusatrum, ualde calidum et siccum est, ac diu reticum: & menstrua educit.

De Siderite. CAP. CCXVI.

SIDERITIS, quæ & Myriophyllos, Iparinon, Romani uero Ferrariam uocant, diuturna, & quæ uix ad cacatricem ueniunt uulnera sanat,

De Stibio. CAP. CCXVII.

STIBII semen, & folia, stipticam habent uirtutem absque mordicatione, & siccariam satis. Propter quod eius decoctiones dysentericis injiciuntur: & de auribus manans pus sanat inmissa: et glutinaria est magis uulneribus cruentis. Utiliter autem plagas glutinat, si cum uino coquatur nigro, austero, uel stiptico. Desiccatur enim fortiter omnia quæ contra naturam sunt humida. Folia autem eius uiridia trita, & pro cataplasmate imposita, hæmorrhoidas reprimunt. Et ex percusso oculis incisiones factas, superposita iuuant.

De Storace. CAP. CCXVIII.

STORAX calefacit, malaxat, digerit: propter quod tussim, & catarum, & corizas, & branchos iuuat. Menstrua extrahit potata.

D De Sycaxira. CAP. CCXIX.

SYCA XIRA, id est, Ficus sicca, calefacit mediocriter. Habet autem et liptomeriam, et extenuandi, uel subtiliandi partem aliquam, ex quibus abundanter digestibilis est ad duros tumores: et mox eis diaphoretica facit. Ficus autem hæc quæ syluestres appellantur, acres sunt, et diaphoretica uirtute, sicut illæ quæ Caprisyci dicuntur.

De Scino. CAP. CCXX.

SCINVS, ex aquosa substantia paulatim calida est, et terrestri frigore non multum composita est. Desiccatur igitur satis, et secundum calorem suum, uel frigus, differentia media est. Similiter autem et omnes partes ipsius habent partem stipticam: et si ex uiridibus folijs succum exprimas, simili est uirtute. Unde potata, sanat dysenterias, & cæliacas passiones, & sanguinem exsputantibus, et ex matrice fluxum sanguinis patientibus: et anum foras prorumpentem, uel matricem utilissima est.

Addysenteriam.

De Squinanto. CAP. CCXXI.

SQVINANTVM calefacit mediocriter, & stiptica est non satis, non separatum a liptomeri natura: propterea & diureticum est, & menstrua educit. Iuuat autem ad epatis, & uentris, & stomachi inflammationes.

De Strigno. CAP. CCXXII.

STRIGNVM, id est, Vua canina, uel Cuculus, qui comedit, et nascitur in hortis, omnes sciunt, et utuntur. Facit ad ea quæ in frigidatione opus habent.

De Tapfia. CAP. CCXXIII.

TAPFIA acerrima est fortiter, & calidissima uirtute, cum humecta

tionē. Extrahit ergo de profundo niolenter humores. Sic diaphoresin A
facit. Quod extrahit, diu tempore operatur hæc.

De Thermo. CAP. CCXXIII.

THERMVS, Lupinus dicitur: cōmixtus ergo, plasticum est me-
dicamen. Habet aut̄ innatam in se amaritudinem, proiectoriam,
& diaphoreticam. Occidit aut̄ lumbricos, si ut cataplasma imponatur,
& per os cum melle in electuarij modum detur: aut cum pusca potatum.
Non solum aut̄ hoc, sed et decoctio eius lumbricos educit. Sed & fomen-
tatione adhibita ex ea extrinsecus, iuuat alphas, achoras, exantimata,
scabies, gangrenas, ulcera pessima. desiccatur enim sine mordicatione. Pur-
gat aut̄ et epar, & splen, cum ruta, & pipere potui datus. Extrahit autem
et menstrua, & pecus de matrice cum myrto & melle matrici appositus.
Sine mordicatione est diaphoreticus. Farina aut̄ ex eo facta, apostemata
diaphoretica, ut cataplasma coctum cum oxymelle sanat. Etiam gran-
des plagas, sed & uulnera non solum liuida, item chiradas, et fimata du-
ra curat. In aceto aut̄ coquenda est, aut aceto et melle, aut pusca. Dia-
phoresin facit, non solum quæ limpida sunt, sed & omnia quæ supradic-
ta sunt, decoctio ipsius, uel farina operari solent.

De Thiu. CAP. CCXXV.

THIV, sulphur dicit̄. Omne ergo sulphur uirtute est calida, et liptos-
meri, ut etiã ad plurima resistat uenena. Et scabies, et lepras, et impetigi-
nes sanat cū resina et terebinthina mixtū: purgat etiã tales passiones oēs. B

De Thlaspo. CAP. CCXXVI.

THLASPV, calidam habet uirtutem, et quæ intrinsecus nascunt̄
uulnera, id est, apostemata rumpit potata: et menstrua educit, et pecus
in utero corrumpit et expellit: et in anum iniecta per clisterem, sciaticos
sanat: sanguinolentum educit humerem.

De Tridace. CAP. CCXXVII.

TRIDAX, Lactuca dicitur. Humida et frigida est, non quidem no-
uissime. Propterea ad calidas inflāmationes iuuat, et ad modicas ac leues
herisypelas facit. Comesta sitim tollit. Semen aut̄ eius potatū, reprimat
gomorrhæã. Vnde et eis qui per somnū semen proijciunt, datur bibere.

De Thymbra. CAP. CCXXVIII.

THYMBRA, Satureia dicitur. Calefacit, et desiccatur satis, et ex-
tenuat manifeste. Propterea et urinas, et menstrua mouet, et pe-
cus extrahit, et uiscera purgat, si potui detur: et thoracem, et pulmonem
per sputum purgat.

De Termento. CAP. CCXXIX.

TERMEN TVM, Cortex, et folia, et fructus habent aliquid in se sti-
pticū: sed et calefaciunt satis. Desiccatur quidē radix, humectatur aut̄ medio-
criter, et adhuc magis fructus eius: et diaphoreticus est, et splen iuuat.

De Theutone. CAP. CCXXX.

THEVTON, Beta dicit̄. Nitrodis in se aliquas participat uirtutes.

C Propter quod digerit, & proijcit, et per nares purgat. Elixatū uero, quod in se nitrosum habet, amittit. Fit autē apoplegmatus. Virtus eius modice diaphoretica est: fortissima autē fit ad proijciendum. Est em̄ et alba Beta, & nigra. Habet aliquid stipticæ uirtutis, & magis in radicibus.

De Tili. CAP. CCXXXI.

T I L I S, dicitur Fenumgræcum. Calidum est nimium, siccū mediocriter. Et propterea ignitas inflammationes exaceruat, minus autem calida: et est scirodifera, diaphoretica.

De Titimallo. CAP. CCXXXII.

T I T I M A L L V S omnis abundantem continet in se acredinem, & calidam uirtutem. Est autē in eo & amaritudo fortissima. Est & in eo opos, id est, succus eius, deinde sementis, & folia. Participat autē & radix prædictas uirtutes. Quæ acta cum aceto, dentium dolorem tollit: & maxime comesta, uel minuta, ad dentes adhibita, mire ualet.

Opos autē eius capillos aufert, si illiniatur. Nam fortior oleo mixta fit: si sæpius hoc fiat, perfectius radices capillorum depereunt, & nudus efficietur locus. Secundum autē ipsam uirtutē acrocodones, & myrmetias, et ptyrigia, et tineas aufert. Purgat autē & impetigines, & scabies.

De Titano. CAP. CCXXXIII.

T I T A N V S, qui & Asbestus latine dicitur. Calx uiua, id est, non extincta, mox scaram facit: extincta autem, confestim quidem non scaram facit, sed post unam diem, aut alteram. Post autem multum tempus nullo modo calefacit: leuiter autē amittit mordicationem in aqua, et fit que uocatur coman, et desiccat fortiter.

De Tragaganto. CAP. CCXXXIIII.

T R A G A G A N T V M similem habet uirtutem emplasticem aliquam, et acredinem stuporofam. Hæc similiter desiccat.

De Tribulo. CAP. CCXXXV.

T R I B V L V S, Cerseos, infrigidat: & stipticus est, et desiccatiuus, nitrode acutior: utriusque ad nascentes inflammationes, et ad ea quæ supercurrunt expediunt. Cerseos autem liptomeris est: cuius semen lapides de renibus expellit potatum.

De Hydropipere. CAP. CCXXXVI.

H Y D R O P I P E R calefacit, sed non æqualiter quomodo piper: quoniam et uiridis ipsa herba, simul et sementes, cataplasma ex ea factum, et impositum, hypopia tollit, et durōs tumores digerit.

De Hyoscyamo. CAP. CCXXXVII.

H Y O S C Y A M V M utile est ad sanitatem, quod semen, et flores albos habet, et frigidum nimis est. Dicitur autem latine, herba Dentauria.

De Hysopo. CAP. CCXXXVIII.

H Y S O P V S calefacit, et siccatur nimis. Est enim et liptomeris, id est, extenuatoriam habens in se partem,

D B
 1 Aere usto
 2 Agatia
 3 Aerugine
 4 Ammoniaco
 5 Aloe
 6 Amilo
 7 Alumine
 8 Auripigmento
 9 Afronitro
 10 Alosanto
 11 Alcyonio
 12 Aspalto
 13 Aphroselino
 14 Agrimonia
 15 Apio
 16 Aniso
 17 Agarico
 18 Absynthio
 19 Amurca
 20 Aristolochia
 21 Atramento
 22 Aconito
 23 Artemisia
 24 Asparago
 25 Amygdalis
 26 Anagallide
 27 Amei semine
 28 Adarce
 29 Amomo
 30 Asaro
 31 Acoro
 32 Auena
 33 Andragne
 34 Affodillo
 35 Abrotano
 36 Aneto
 37 Agresta
 38 Arminio
 39 Alosacine
 40 Bdellio
 41 Balauſtia
 42 Butyro

D E
 43 Butracio
 44 Brionia
 45 Croco
 46 Cadmia
 47 Ceruſa
 48 Gumi
 49 Calcite
 50 Conio
 51 Caſtoreo
 52 Calchanto
 53 Crocomagmate
 54 Coloquintide
 55 Centaurea
 56 Chelidonia
 57 Cetro
 58 Cinnabare
 59 Cera
 60 Careo
 61 Cypero
 62 Coccognidio
 63 Cyclamine
 64 Coſto
 65 Cantharidibus
 66 Chryſocolla
 67 Calce uiua
 68 Coliandro
 69 Comino
 70 Chamelæa
 71 Cardamomo
 72 Chamæmilo
 73 Calamo aromatico
 74 Chamedry
 75 Caſſia fiſtula
 76 Ciſi
 77 Cinnamomo
 78 Cucumere erratico
 79 Coniza
 80 Colcioni
 81 Cumati
 82 Cnico
 83 Corallo
 84 Cuculo

D E
 85 Calchanto
 86 Crano
 87 Cornu ceruino
 88 Cöagulo
 89 Diptamno
 90 Diffrigi
 91 Driorteri
 92 Dauco
 93 Dorgnio
 94 Elidro
 95 Euforbio
 96 Eueno
 97 Elea drachi
 98 Elaterio
 99 Erificio
 100 Elenio
 101 Eruca
 102 Edera
 103 Eleliſphaco
 104 Epithimo
 105 Erpillo
 106 Eritrodano
 107 Elatine
 108 Ebulo
 109 Erice
 110 Ficu
 111 Foeniculo
 112 Folio
 113 Fecula
 114 Filice
 115 Fu
 116 Fimo
 117 Fæce
 118 Glaucio
 119 Galbana
 120 Gith
 121 Galla
 122 Gliciryza
 123 Gentiana
 124 Gladiolo
 125 Geſſamia
 126 Gyppo

DE
 127 Gyampelone
 128 Gyeretria
 129 Gichia
 130 Giremlofa
 131 Græco fenu
 132 Gimilia
 133 Gichimolia
 132 Herba
 135 Herba Sauina
 136 Indico
 137 Iuscolli
 138 Irio, et irio illyrico
 139 Iuisco
 120 Iunipero
 121 Ictiocolla
 122 Inante
 123 Chamæpythi
 122 Chamædaphni
 125 Chamomilla
 126 Lepida
 127 Licio
 128 Lasere
 129 Leuistico
 150 Lauro
 151 Lixiuia

DE
 152 Lentisco
 153 Lenticula
 152 Lupino
 155 Lapatio
 156 Lilio
 157 Ladano
 158 Loncite
 159 Lauare
 160 Lactosa
 161 Linozote
 162 Lapide hæmatite
 163 Lapide scisto
 162 Lapide asio
 165 Lapide pyriti
 166 Lapide magnete
 167 Lapide gagate
 168 Lapide trachio
 169 Lapide quadrato
 170 Lapide phrygio
 171 Lapipe galactite
 172 Lapide militino
 173 Lapide morochio
 172 Lapide foligino
 175 Lapide Crystallo
 176 Lapide iulapi

DE
 177 Lapide batrachite
 178 Lapide cimeritis
 179 Melle
 180 Myrrha
 181 Mandragora
 182 Melibdena
 183 Malogranato
 182 Medulla
 185 Menta
 186 Mastiche
 187 Marrubio
 188 Myrto
 189 Meu
 190 Malobatro
 191 Marrubiastro
 192 Millefolio
 193 Myrica
 192 Moro
 195 Nepula
 196 Narcisso
 197 Nascatimo
 198 Opio
 199 Omphacio
 200 Opobalsamo
 201 Opoponace

O R I B A S I I D E S I M P L I C I V M A
Descriptionibus et Cognitione.

L I B. V.

D E A E R E usto. C A P. I.

AES VSTVM FIT MAXIME de clauis cupreis et uetustis, qui in olla fictili cruda missi, in furno incenduntur, & asperso sulfure, uel sale, uel alumine coquuntur. Probamus autem aes quod est optime ustum, strictum in cute, rubrico colore, capitula in se habens combusta. Virtus et efficacia Aeris usti simile Lepidę: sed tamen fortior est.

De Agatia. C A P. II.

AGATIA fructus est arboris spinosę, qui maxime in Aegypto nascitur. Hic igitur fructus uelut oliuę premitur, et succus eius in sole siccatur. Erit ergo optima agatia, quę est penitus leuis, leuiter subrubra, suauitate odoris sui subacida, & gustu ualde stiptica. Hęc maxime de immaturo fructu præmitur: coctura tamen eius inbecillior est. Omnis tamen agatia uiscide stringere potest.

De Aerugine. C A P. III.

AERUGO, quemadmodũ notũ, aliquantisper alba, in quibusdam speleis lente & uelut stillicidium manare dicitur. Conficitur hacratione. Granula interiora uuę, quę gręc sunt nuncupata gigarta, substernuntur in uase operto, et asperguntur salemoria, & aceto: deinde supponitur lamina ærea lata, & iterum oportet ipsdem gigartis similiter aspersis lamina alia superponi & hoc alternis uicibus, sicut hoc tam diu uas capit. Deinde opilatur diligenter, ne aliquid habeat spiramenti: et sic die septimo aperitur: et prolatis laminis ærugo quã traxerint leuiter abraditur: & rursus intinguuntur, & hoc fit usquequo totum consumatur. Alij super acetum acerrimõ has ipsas laminas suspendunt, & diebus. x. relinquunt: deinde proferunt, & æruginem quantum inueniunt abradunt. Alij massulas ex ea quasi limenta decidunt, & in acetum mittunt: & quotidie bis, aut ter comouent, usquequo ærugo euadat. Est ergo optima ærugo, quę est leuis tactu, nullam asperitudinem habens. Vires autem habet quas aes ustum, uel lepida, & maxime acutiores.

D E A M M O N I A C O.

C A P. IIII.

AMMONIACVS est quasi lachrymum herbę quę gręc Asiaos appellat, similis allio, sed uiscidior, & folijs uelut pinguioribus, quibus contritis tam glutinosa est ut gumi. Nascitur aut in terris Amõnitę, Colligitur Amõniacus sic. Maximis aestibus, huius herbę radix & thyrus inciditur, & lachrymum fundit: & postea in terram cadit, unde & sordem capit. Optimum autem est amõniacum, quod est permundissimũ,

C & recentissimum, colore candidū, & quasi pingue, et penetrans, spissum, et splendidum apparet, odore sublimile castoreo. Potest igitur efficaciter mollire, et relaxare.

De Aloe. CAP. V.

AL O E, succus est herbæ quæ est similis scillæ: cuius incisa radice, hic ipse promanat succus: et colligitur uel tota herba, & con-
tusa exprimitur, & siccat. Aliqui dicunt de petris colligi tam in India, q̄ Asia. Qui in India, optimum iudicamus: qui est fragilis, mundus, pin-
guis, splēdidus, et subrufus, odore pene subuiscoso, et gusto amarissimo. *Virtus Alœ.* Effectum autem habet duplicem. Si enim bibatur, & deglutiatur, uen-
trem soluit & purgat, putredinem, et choleram, & flegma educit. In oxymelle datus, stomaticis, & epaticis magnum est adiutorium. Alij post cenā, bina, uel terna granā, ciceris magnitudine, deuorant: quoniā corpus procurat, escas non corrumpit: et si sitis fuerit, extinguit. Con-
teris cum succo culiculi, & facis ad ciceris magnitudinē: misces coloquin- tid. interior. et scamoneam, et dabis ad typos, uel uarias infirmitates. Si uero corpori extrinsecus illiniatur, efficaciter stringit.

De Amylo CAP. VI.

DA M Y L V M est omnibus notum. est enim quasi medulla fru-
menti: quod infunditur et tunditur donec furfur suum dimittat. Deinde cum aqua mittitur in sportellas, & cum pressura percolatur: & tunc in imo ipsū uelut fax descendens, aqua infusa, in sole siccat, et A-
mylum cognominatur. Cuius est optimum quod est recentissimū et can- didū, & leue, sine ullo acore, sine aliquo inquinoso odore. Potest aut-
em leniter stringere. Propter quod collyrijs ad lachrymum facientibus miscetur: et ad profluuium uentris prodesse probatur.

De Alumine. CAP. VII.

AL V M E N dicitur Rotundū, dicitur & Scissum, dicitur & Li-
quidum. Inuenitur autem omne Alumen in Insula quæ dicitur Melos: sed & in Aegypto, & in Macedonia, et pluribus locis. Verum est optimum Scissum alumen, quod illius Rotundi ueluti flos est. Hoc ergo ad simile est albis capillis uexatis, et quodammodo carpinatis. Liquidum deinde, quod est leue, perlucidum, & aliquid in summo in modum florū lateris habet, hoc ipsum probamus, succidum, et liquorosum. Syncerum autem si sit, non perficitur ab illo. Rotundum quoq; quod est subalbi-
dum, aliquo pallore uelut pinguinatum, fragile, mundum, et colore mu-
tatur asperso succo quem diximus. Potest autem omne alumen uehe-
menter stringere.

De Auripigmento. CAP. VIII.

AU R I P I G M E N T V M, quod aliqui Arsenicon dicunt, extrinsecus calore est aurosum: tenuissime funditur, & in modū

auri fulget. Inuenitur in montibus Asiae, & Armeniae, Ponti, & Cappadociae. Verum est quod in Amista, et Ciclis e Ponto affertur. Hoc enim est optimum, sincerissimum, ex aurigino colore limpidissimum. Vires quoque habet quae similiter ut ignis deurere possunt, & alienationes consumere. Si cum calce uiua commistum corpori fuerit, illitum pilos tollit. Vnde Graecis haec ipsa mixtura Psylotrum dicitur.

De Afronitro. CAP. IX.

AFRONITRUM optimum est leuissimum, & candidissimum, latum, & fragile. Potest enim calefacere cum aliqua mordicatione, relaxare, & omnem sordem de corpore abstergere.

De Alosanto. CAP. X.

ALOSANTVS est ueluti pinguamen quod aquam supernatat. Cuius quod optimum est, in Nilo flumine colligitur. Hoc enim & coloratissimum est, et cum aliqua pinguedine aquosum, et bene putridum. Potest igitur acriter et uiscide excalescere, et quasi sal aliena consumere. Item collyriorum, et malagmatum usui prodesse.

De Alcyonio. CAP. XI.

ALCYONIVM species habet duas. Videtur autem et siccum, et liquidum. Aliqui dicunt utrumque lachrymum esse arboris, quae in Italia et alijs locis nascitur. Aliqui, quod est certius, ueluti pinguius, unctuosum esse dicunt, ualde glutinosum, aquis paludestribus supernatant. Hoc igitur scafulis imponi, et impletis muscarijs recondi: in terra positum siccat: et maxime in Iudaea, sed et in alijs locis fieri dicunt. Colligitur et in Babylonia.

De Aspalto. CAP. XII.

SICCVM Asfaltum, quod est optimum, fragilissimum, et colore rufum, ueluti purpura splendens. Quod nigrescit, pice adulteratur liquida. Deinde quod est lucidum, et glutinosum. Vtrumque odore grauissimum. Vires autem habet uiscidas, et efficaciter relaxantes.

De Afroselino. CAP. XIII.

AFRASELINON in Aegypto tantummodo inuenitur. Quod ita creatur. Ros coelestis positus, a lunae claritate in speciem lapidis, quem spicclarem uocamus, coagulatus constringitur. Vnde nomen sumplisse uidetur. Eius color ceruleus, et lucidus. Potest autem omnia uitia capitis potatum emendare, et cephalargijs, et epilepticis unice prodest.

De Agrimonia. CAP. XIII.

AGRIMONIA herba est pluribus nota. Cuius uires faciunt contra uenena, et diuersas compositiones. Huius igitur radicem Graeci Eupatorium dicunt: et est diaphoretica ualde.

C

De Apio. CAP. XV.

AP I V M herba est quæ in hortis inuenitur, omnibus notum, & eius semen facile nouerunt: magis tamē usibus medicinæ ipsum semen aptum est. Mittitur & in purgatorium, & in antidotum. Est autē uiribus acre, & excafactorium, & diaphoreticum.

De Aniso. CAP. XVI.

AN I S V M optimum est Creticum, deinde Aegyptium: Gallicū nouissimum. Veruntamen uires habet acriter excafactorias & diaphoreticas, & ad usum medicinæ idoneas. Semen autē eius simile est cicuta. Si a nutricibus bibatur, lac prouocat: & magis odore est suaue.

De Agarico. CAP. XVII.

AG A R I C V M ab arboribus excrescit, prout tubera, uel bolus: & est tactu leue, & quasi uanum, ac frigidum ualde, aspectu subrubrum, penitus albedini non dissimile: furfuris gustu: in initio uis detur dulce, sed ex lento euadit amarissimum. Quod autem est optimū, in Ponto maxime inuenitur. Verum quod alijs locis nascitur, multo est inertius. Vires habet, acriter relaxare, & uenenosis morsibus, & putentibus resistere. Sic & uentrem purgat aliquatenus, & choleram, & flegma deponit. Ideo neq; dolorem, neq; uomitum facit.

DE ABSINTHIO.

CAP. XVIII.

D

AB S I N T H I V M omnibus notum est, tam Santonicum, & Gallicum, et Marinum, quod et Ponticū: quod ipsum ex omnibus optimum est, et in succo. Contusa tota herba, et succus eius expressus, et siccatus, uel in aqua usq; ad tertias decoctus, et sic ipsa aqua recocta ad mellis spissitudinem: usui reseruatur ad lumbricos expellendos, quod nemo ignorat.

De Amurca. CAP. XIX.

AM V R C A fex est olei cum premitur, nigra, et aquosa. Coqui solet ad mellis spissitudinem. Cuius est optima, quæ de recenti coquitur, et sic uetustatem accipit. Vires habet stipticas ualde: propter quod in emplastra mittitur, et in alias multas compositiones.

De Aristolochia. CAP. XX.

AR I S T O L O C H I A rotunda est, et longa. Magis tamen ad usum medicinæ eligitur rotunda: & hæc ipsa quæ non est uetusta, grauis, sicca, et quodammodo spissa, et gustu amara. Hæc igitur in emplastris mittitur, et caua uulnera replet: et ad uiperarum morsus, et ad alia uenera intrinsecus facit.

De Atramento. CAP. XXI.

AT R A M E N T V M sutorium est quod foditur in metallis, et quod quasi adglutinatur circa foueas in quibus æs inuenitur: et

est quod in summa terra metallorum colligitur. Aliqui & parari ipsum **A** dicunt de ferro rubiginosissimo, quod in aceto acerrimo multo tempore maceratur: & sic feculentum quod subsederit, siccatur. Optimum uero est, quod est colore quasi sulphureo, et aliquatenus subuiridigans, et optime denigrans, si aqua spargatur. Vires autem habet acriter et uiscide stringentes, et refrigerantes, et insipientes, unde lanas cito, et alia denigrat.

De Aconito. CAP. XXII.

ACONITVM herba est que folia habet a sua radice duo, uel tria, similia cucumeris: et thyrsum non altum, radicem oblongam, et ad ima magis tenuiorem et minutiorem. Speciem autem habet et colorem ad similitudinem scorpionis pusilli in pedibus. Vires autem habet quasi taplia, et ualde uenenosa esse dicitur.

De Artemisia. CAP. XXIII.

ARTEMISIA est sublimilis absinthio, folijs latior, ramis altior et fortior, sed aspectu et colore fere talis, et odore et gustu quoque ac ipsa amara. Nascitur locis humidis. Potest acriter relaxare menstrua, et urinam prouocare, et partum expellere.

De Asparago. CAP. XXIIII.

ASPARAGI et semen, et radix urinam prouocat. Potest autem duriciam relaxare. Vires autem habet aliquatenus calefacto- **B** rias, et diureticas.

De Amygdalis. CAP. XXV.

AMYGDALAE et suaves sunt, et amaræ. Vtræque habent uires stipticas. Magis tamen sunt in usu, et medicinæ aptiores amaræ; eo quod stringunt magis.

DE ANAGALLIDE.

CAP. XXVI.

ANAGALLIS nascitur locis humidis: et ipsa species habet duas. Est enim una ceruleo flore: altera quasi roseo. Verum utraque herbae sunt thyrso humili, et folijs mollib. et pusillis, quasi rotundis, habentes circa ramulos suos radículas minutas, et subdulces. Stringentis efficaciam quidem habet cerulea, quæ in emplastris mittitur. Et succus illarum cum melle attico, ad oculorum claritatem facit.

DE AMEI SEMINE.

CAP. XXVII.

AMEI semen est pene Aethiopicum Cuminum, minutius quidem et exalbidum, et quodammodo spissius. Cuius est optimum quod est recens, et non surfurosum. Vires habet acres, et excalectorias, et relaxantes: unde prorsus inflationes sedat, et urinas, ac menstrua prouocat.

C

De Adarce. CAP. XXVIII.

ADARCIS nascitur locis humidis, circa calamos, quibus adhæret: & est spuma quæ habet speciem spongiæ ad similitudinem alcyonij, sed asperior, & siccior, & leuis ualde. Est acris ad modum ignis, & calefaciens: & si corpus fricatur de ea, cum magno calore punctiones densitate natas facit.

De Amomo. CAP. XXIX.

AMOMVM est genus herbæ odoratissimæ, quæ habet ramulos siccos & duros, uirgulis colore subrufo, circa quas foliola uincta & copiosa, & in speciem racemorum implecta. Floscellum quasi uioletum, gustu acri, et calefacientem. Cuius optimum dicitur Armenum: sequens Ponticum; quod ipsum asperius est, et durius. Nam Medum omnium inertissimum: eo quod locis humidis nascitur. Vires autem habet omnium Amomum calefacientis et stringentis. Eligere tamen debemus, quod ab una radice omnes ramulos suos excrecentes et integros habet, folijs et floribus ut diximus. Reprobare debemus, quod glutinatur ut gummi inunctum cum amomo herba quæ est similis, sed caret odore, et florem habet Origano similem.

De Asaro. CAP. XXX.

DASARVM radice est minuta, et nodosa, quasi transfusa, suauiter olens: quæ et in Gallia, et in Phrygia inuenitur. Verum optimum est Asarum Ponticum, et huius quod est recentissimum. Vires autem habet calefacientes, et cum arrimonia relaxantes: unde et urinam, et menstrua prouocat, et totum corpus excalfacit, cum oleo et uino inunctum, attamen leuigatum.

De Acoro. CAP. XXXI.

ACORVM, HERBA EST quæ thyrsus emittit, et folia lata et oblonga, et exalbida, in summo tenfa et acuta quasi gladiolus. Flos aurosus. Radice quoque implicata, nigriore, nodosa, et gustu acri, et aliquatenus odorata. Semen plenum, spissum, integrum ad ipsum odorem: et stringit ut et Meu, et per omnia est efficacius, et magis calefacit. Et extrahere splenem uidetur, sumptum et potatum. Succus radicis illius claritatem oculis præstat mirifice.

De Auena. CAP. XXXII.

AVENA CRESCIT in segetibus, et est tota similis folijs et culmo frumenti. Hæc igitur uires habet leniter, sed efficaciter relaxantes. Et ad omnem tumorem facit.

De Andragne. CAP. XXXIII.

ANDRAGNE omnibus nota est, & uiseide stringit. Proprie tamen masticata, dentibus offensa: quæ ab immaturis pomis fit quam Græci limodiam dicunt, sanat.

De Affodillo. CAP. XXXIII.

AFFODILLVS nascitur in molli terra, & habet folia similia Porro, capita circa terram diffusa: thysum lenem, rotundum, & oblongum, in summo ramulos excrecentes, habentes florem exalbidum: fructiculum nigrum: radices quoque oblongas, & rotundas, quæ sunt potentiores. Combustæ enim, & in cinerem redactæ, alopitias emendant, & albidas maculas. Decocta, & in aqua ipsa bibita, ad renum dolorem prodest. Vrinam, & menstrua prouocat: & ad tussim ueterem facit. Nam tunsæ et impositæ, radices duricias emolliunt.

De Abrotano. CAP. XXXV.

ABROTANVM omnibus notum est, et amaritudine & acritate sua ut absinthium proficit: sic & lumbricos occidit.

De Aneto. CAP. XXXVI.

ANETVM vires habet acres, & calefactorias, & diureticas, aptas & idoneas ad omnes inflammationes intestinorum.

De Agrosti. CAP. XXXVII.

AGROSTIS herba est quæ in campis nascitur, & habet folia quasi auena, pusilla, & ueluti uiticulas in terra repentes, nodosas. Radiculas quoque longas, spissas, nodosas. Faucium uulnera glutinat: & potata urinam prouocat. Canes etiam cum uolunt purgari, hanc herbam manducant.

De Arminio. CAP. XXXVIII.

ARMINIUM optimum dicimus, quod est leue, cæruleum, fragile, sine lapillis. Vires habet chryfocollæ, etsi ineritores, proprie tamen genas siccat.

De Alosacine. CAP. XXXIX.

ALOSACINE est ueluti spuma maris, quæ in petris insidet & remanet. Vires habet quas & sal, & omne nitrum.

De Bdellio. CAP. XL.

BDELLIUM lachrymum est arboris quæ in Arabia nascitur in modum resinæ. Optimum quod est pellucidum, cum aliqua pinguedine pro ut chryfocolla: & gustu est amarum, mundum, & nihil in se stercoreosum, aut alienum habet, ad ignem odorem suauem emittens. Potest autem, eo quod penitus excalescit, duricias neruorum remollire, & stricturas relaxare, et ea quæ collectiones habent euaporare. Sed adulteratur gumi. Quod ipso gustu, saporeque deprehendimus: amittit autem suam mordicationem.

De Balaustio. CAP. XLI.

BALAVSTIUM flos est syluatici malogranati. Cuius floris aliquot sunt species. Inueniunt enim album: & purpureum simile rosæ: quod & ipsum vires easdem habet.

C De Butyro. CAP. XLII.
BUTYRVM fit ex lacte bubulino, & ouili. Est autem optimū ouile: quia & calore subrufo, & amplius est pinguius. Quod ita conficitur. Mittitur in cuppā longam, & cum uirga quæ habet in capite rotulam, quæ intra cuppam capere possit, agitatur diutissime: hoc ipsum lac, sicut quod est illius pinguius, superne colligitur, & in uasculum reponitur. Optimum ergo est butyrum, quod est pinguius, & ex ouili lacte æstate factum. Vires autem habet leniter relaxantes: unde ad uulnæ tumorem, et loca neruosiſſima, & deligata: prodest & siccitatem pulmonū proprie uidetur iuuare.

B DE BVTRACIO. CAP. XLIII.
BVTRACIUM herba est in modum cicute, similis apio, crescens ueluti ferula: & in summo florem habet aurosum, & splendidum ualde: radices subalbidas, et longas. Nascitur in locis humidis. Vires habet causticas, & exulcerantes.

D De Brionia. CAP. XLIII.
BRIONIA herba est. Radix eius plerumq; habet uastitudinē prope & longitudinem pastinacæ, Viribus autem acribus, & excalfactorijs: propter quod oleum in quo cocta est, ad acopia & malagmata facit.

C De Croco. CAP. XLV.
CROCVM nascitur pluribus locis: flos mire odoratus. Cuius est optimum, quod cum bona longitudine, æqualem habet uastitudinem, & in summo ueluti apicem albientem, recens, & aspectu ipso prout succinum, perlucens, & ad tactum non humidum, & ad linguam gustum submordens, & saliuam diu, multumq; inficiens. Huiusmodi enim erit optimum. Vires habet omne crocum leniter stipticas: mitigat omnem dolorem, commixtum collyrijs, antidotis, alijsq; pluribus corporibus. Adulteratur uero oleo rosaceo perunctum, atque de fructu leuigato, coneo, spuma argenti, aut malabosicna, aut lapide pasto: sed dinoscuntur ista.

C DE CADMIA. CAP. XLVI.
CADMIA FIT IN METALLIS VBI EST cuprum, & argentum. Est ergo optima Cadmia & quasi prima, quā greci Butricen appellant, quæ extrinsecus quasi ramulos habet, & intrinsecus subuiridicant. Secunda, quam Moniticem appellant, os erraticū, quæ est tenuissima & aspectu testæ assimilis. Omnis autem Cadmia stiptica est, et uehementer stringit propter quod ad collectionem ad-

miscetur: & uulnera sordida expurgat, & munda ad cicatricē perducit. **A**

De Cerusa. CAP. XLVII.

CERUSA sic fit. Acetum acerrimum fundito in amphoram ut impleat quasi dimidiam. Deinde plumbum delatum & extenuatorum super acetum suspenditur: & sic ipsum ui aceti remissum, in amphora ueluti fæx subsidet. Qua fæce delimpidata, aceto leuigamus, & in sole siccata terimus, & ex aqua tamdiu lauamus ut nihil habeat asperū: & leuigatam aquā in sole siccamus. Cuius est optima quæ est candidissima, & non grauiissima, & quæ lingua gustata non denigratur. Vires habet stipticas, sed ex aqua, uel uino potata, uenenosa esse dicitur.

De Gumi. CAP. XLVIII.

GUMI lachrymum est plurimarum arborum, omnibus notū. Cuius quasi optimum eligimus, quod est candidum et mundū, & glutinosum. Præstat autem quod Tragagantum dicimus

De Calciti. CAP. XLIX.

CALCITIS gleba est naturalis, quæ in Cypro insula inuenitur, colore subaurosa, intus uenas habens defissas, ut alumen scissum, & in modum stellarum fulgentes. Cuius est optimum quod recentissimum, & mundissimum, et æqualiter fragile. Potest igit sine mora uehementer stringere. Ad profluuium sanguinis, & uenarum habetur utilissima. **B**

De Conio. CAP. L.

CONIUM herba est nota. Cuius semen est simile anisi: & in usus medicinales colligitur. Refrigerat autem, & stringit. Sed & succus illius expressus seruatur. Nam & ipse eadem præstat. Verum optimum conium quod habetur, id est Creticum.

De Castoreo. CAP. LI.

CASTOREVM animalculi quadrupedis est, quod Castor appellatur. Testiculos huius animalis Castoreū uocant. Circa flumina capitur. Optimum est Castoreum Ponticum. hoc enim plurimum inuenitur, coherentibus suis testiculis, penitus siccū, colore renio, odore grauiissimo. Potest igit firmiter excalfacere, & relaxare, et similiter limare longa uitia neruorum, quæ nimis dolentibus contrahuntur.

DE CALCHANTO.

CAP. LII.

CHALCHANTVM IN METALLIS INVENITUR: cuius quod foditur optimum dicimus, quod est colore cæruleo potius quam pallido. Est & aliud quod ex hoc quidem fit, admixta aqua, quod coquit in plumbino uase satis amplo, in quo & Calchantū inuenitur in glebas disperitū, & adglutinatum. Verū optimum, quod est

C colore, prout diximus, eceruleo, graue, mundum, perlucidum: & uiscide stringere potest.

De Crocomagmate. CAP. LIII.

Crocomagma fit expressis aromatis crocinis unguenti, et est quasi globata, & oblonga. Cuius optimum dicimus, quod croceum habet colorem, & similiter redolet ut myrrha, & gustatum linguam submordet, dentes quoque, & saliuas, & manus inficit, graue & minime assulosum. Vires quoque ut ipsum crocum representat stipticas. nam et hoc leniter stringit. Plures autem in compositiones mittit, propter precij distantiam pro croco, crocomagmate utentes.

De Coloquintide. CAP. LIIII.

Coloquintis est Cucurbita syluatica. Nascitur maxime in Aegypto, magnitudine infantilis pedis: gustu amarissima, notaque pluribus. Hæc igitur amaritudine & acredine sua, uiscide, & conuexatione totum corpus commouet. Sic & uentrè purgat, et in antidotis commiscetur.

De Centaurea. CAP. LV.

Centaurea herba est origano similis, alia maior, alia minor. Verum folia habet magis sublonga, & rotunda, incisa quasi ferula. Ramulos ab ipsa radice longos, & plures: in quorum summo est floscellus purpuraster. Vires habet cum aliqua exasperatione relaxantes: unde totum uentrem purgat, & nigram bilem prouocat, & menstrua admouet, & partum expellit. Radix eius est candens uelut ignis, mollis, fragillis. Succus acris cum magna amaritudine, colore subrufo: & prodest suspiriosis, tussientibus.

De Chelidonia. CAP. LVI.

Chelidonia herba est omnibus nota, quæ succum quasi crocatum emittit: qui collyrio admixtus, ad caliginem oculorum facit.

De Cetro. CAP. LVII.

Cetrum lachrymum est arboris eiusdem nominis, solidum, uiscide, efficaciter, & cum uexatione refrigerans, et stringens: propter quod maxime catosiricis admiscetur.

De Cinnabare. CAP. LVIII.

Cinnabar non est sanguis draconis, sicut aliqui putant. Optimum est quod in Hispania fit. Hoc enim splendidissimum est, & coloratissimum, colore sanguinis, ueluti coccinum. Potest igitur leniter stringere: quapropter collyrio adhibetur, sed & coloris gratia. Inficit enim et colorea adhuc magis quam hæmatites. Aliqui dicunt idem esse Miniur, cum Cinnabare.

De Cera. CAP. LIX.

Cera omnibus in locis inuenitur. Sed optimam dicimus, quæ aliquatenus pinguis est, munda, odore suauis, & quasi melleo. Verum

omnis cera molliter relaxat duricias : propter quod in emplastris mittitur, & acopa, & malagmata. A

De Cicere. CAP. LX.

CICER semen est omnibus notum. Cuius efficacia fere talis est, qualis & apij: hoc tamen aliquatenus uenosius inuenitur esse, & magis ad cōpositionem idoneum: uerū in antidotia, et purgatoria mittit.

De Cypero. CAP. LXI.

CYPERI radīculi sunt pusilli, nō dissimiles longis oliuis. Quarum eligimus quæ sunt grauiores & pleniore, sed & duriores, & ueluti lanuginem habentes similem spicæ, ac colorē fortiorem habentes, redolentes suauiter, & gustu acri, & subamaro. Viribus excalfacientibus, & aliquatenus stringentibus.

De Cocognidio. CAP. LXII.

COCOGNIDIUM fructus herbæ, quæ in montuosis locis crescit: hic uero colligitur, ac in sole siccatur. Et duos habet ueluti cortices, unum extrinsecus rubrum, alterum quasi nucleum habet album. Purgat uehementer, & si sincerus glutiat, nimio suo calore urit ut ignis ore, & fauces calefacit.

De Cyclamine. CAP. LXIII.

CYCLAMEN herba est quæ radicem habet nigram, corticē in specie rapæ: habens thyrsulum pusillum: circa quem folia similia hederæ, sed nigriora, tria, uel quatuor: & floscellū roseum in specie uiolæ. Hæc igitur radix quo tempore tota herba florescit conciditur, et in pilam mittitur, et sic pressuriolo succus eius exprimitur, et in patella fictili siccatur: uel etiam coquitur, usque dum mellis habeat spissitudinem. B

Vires habet acres, et excalfactorias: unde et uentrem purgat, ipse succus potatus, et caput. Cōmixtus cum lacte, aut melle, aut cum aceto, et per nares infusus, suffusiones super oculos inunctus dissipat.

De Costo. CAP. LXIII.

COSTVM. Radiculæ sunt non ignoratæ, subalbidæ, planulæ, spissæ, et siccæ, non uermiculosæ. Tale est enim optimum Costum. Sed et gustu submordet, et excalfacit. Hæc omnia in se habet quod ex Aegypto adfertur. Sequens est Arabicum. hoc enim leuius est, et odore suauius. Deinde Indicum, quod est uastum, et nigrum, & leue uelut ferula, infirmissimum. Est et aliud colore buxæ, et graue ualde, et odore acre. Verum omne Costum uires habet acres, stringentes, et excalfacientes.

De Cantharidibus. CAP. LXV.

CANTHARIDES animalcula sunt. Quorum sunt efficacissimæ quæ in specie frumenti adhuc florentis inueniuntur, uariolæ, et quasi stricte circa pennulas suas, uiolaceo colore, oblongæ, et uariolæ.

Cstre. Inertiores enim sunt, et minores, et latiores, quæ circa rosas colliguntur, et adhuc infirmiores, quæ unius coloris sunt. Hæc aut animalcula uapore acuto suffocantur, et in uas non picatum reponuntur. Faciunt in aliqua antidota, et in aliqua caustica: sed uenenosa esse dicuntur.

De Chryfocolla. CAP. LXVI.

CHRYSOCOLLA est quasi puluis uiridis ualde. Cuius optimam dicimus Armeniam. est enim leuis, et sine ulla asperitudine, et omnium uiridissima. Sequens est Macedonica. Post quas Cypria, ærugini similis. Verum omnis Chryfocolla uires habet acres, et strigidas: unde et collyrijs ad lachrymam facientibus miscetur: et in cæteris carnes laxantes restringit, et siccat.

De Calce uiua. CAP. LXVII.

CALX uiua fit ex lapide, et est uiscidissima quæ est recens uita. Mititur autem in emplastris, et est caustica. Vires habet acerrimas.

De Coliandro. CAP. LXVIII.

COLIANDRUM notissimum est omnibus. Huius igitur succus uiscidæ uirtutis est, refrigerat, et stringit. Propter quod ad ignem sacrum proprie facit, si ipsa folia trita, et imposita. Item semen eius tritum, et potatum cum oleo, lumbricos occidit.

De Comino. CAP. LXIX.

COMINUM, id est, Ciminum. Verissimum uidetur Ethiopicum: sequens Aphricum. Verum omne ciminum leniter relaxare, et calefacere potest. Sic et inflationibus, et torsionibus prodest.

Chamæleonte. CAP. LXX.

CHAMÆLEON herba est. Inuenitur aut nigra, et alba. Verum alba folia habet circa radicem in terra, uaria, densa, aspera, quali spinosa, et in medio quasi acute furculata. Florem purpureum, densum, et minutum, qui et ipse albescit. Semen eius quasi Cnici. Radicem albam, et uastam, mollem, grauiter redolentem, gustu subdulcem, quæ cum passo urinam mouet, hydropicos siccat, lumbricos occidit. Nigra deinde quæ est, folia habet teneriora et pauciora, et subrubicunda. Thyrsulum oblongum, ad crassitudinem digiti, et ipsum rufum: in quo summus culmus et flos spinosus, hyacinthino colore. Radicem uastam, et nigram, et uariam, spissam, subrufam, mox submordentem si masticeatur. Quæ facit ad maligna uulnera quæ Græci cacœete dicunt. Item maculas et lentigines cum alijs commixta rebus tollit. Vtræque tamen in quibusdam locis circa folia sua dicuntur uiscum emittere.

De Cardamomo. CAP. LXXI.

CARDAMOMUM semen est quod nascitur in Arabia, & in alijs locis. Optimum quod est flauum, plenum, graue, durum, & quasi lentum, non rugosum, & totum conclusum: & si frangatur,

pulnerosum, gustu subamarum, & excalfaciens, odore graui. Vires A
habet acres, & calefactorias, & relaxantes: unde torsiones, & inflamma-
tiones uentris sanat, & urinam & menstrua prouocat, & partum expel-
lit, & ad tumores uentris facit.

De Chamæmilon. CAP. LXXII.

CHAMÆMILON herba est omnibus nota. Cuius uirtus et
efficacia est cum suauitate calefactoria, & cum omni dulcedine
temperata, sudorem prouocans.

De Calamo aromatico.

CAP. LXXIII.

CALAMVS aromaticus optimus est qui in India crescit, sub-
rufus, & nodosus, maxime iuxta radicē, intus exalbidus, & quasi
arantei, habens eum frangit, plurima festacia sicca & minuta, odore sua-
uissima, gustu et uiribus stipticus et glutinosus, acris, et excalfaciens. Re-
probamus autem qui aut exalbidus est, aut nigricans: et nodos raros et
paucos habet.

De Chamædry. CAP. LXXIII.

CHAMÆDRYS herba est oblonga: cuius folia sunt similia
quercui, sed minora, gustu amara: thyrsulum & florem ex parte
habet rubicundum. Nascitur locis asperis. Vires autem habet acres, et
relaxantes: propterea ad tussim ueterem facit, et menstrua. Et urinam B
prouocat. Sed et partum expellit: et hydropicis prodest.

De Cassia fistula. CAP. LXXV.

CASSIA FISTULA plures habet species, et uarijs locis
colligitur. Optima est, quæ in Arabia colligitur. Est enim aspe-
ctu gratissima, colore rufo, tenuis, leuis, longa, fistula maior, tactu le-
uissima. Huic cortex est uirgularum tenuis, quæ sibi crescunt tenues et
oblongæ. Qui cortex tempore certo a uirgulis suis recedit, et quasi tabu-
las abducit, prout dracones squamis exui dicuntur. Verum omnes cas-
siæ fistulæ uires habent acriter excalfacientes, et stringentes: unde ad
omnia uitia thoracis facit: et in antidotis mittitur, aliquando pro cinna-
momo, duplicatis ponderibus eius.

De Cifi. CAP. LXXVI.

CIFI EST quasi suffimenti genus. Quod ex his rebus confic-
citur. Calami aromatici cymas, aspalti ana lib. i. smyrnis lib. i.
cyperi, uini ueteris, et uuæ elapidatæ pulueres, qui ut possunt tundun-
tur, et cribrantur, et siccum relinquis: in uino macerantur uno die: dein-
de aspaltum comburitur, et leuigatum aspergitur, et tunc mellis decoctio
admiscetur: et sic omnia diligenter in unum commouentur, et in uase fi-
ctili reponuntur. Hoc antiqui ad eos utebantur, qui a pestilentiosis cau-
sis laborabant. Medici autem illud in aliquam compositionem mittunt.
Potest autem acriter relaxare.

C De Cinnamomo. .CAP. LXXVII.
C I N N A M O M V M. Sunt quasi ramuli & uirgulæ, quæ habent radices plures, et crescunt recte, minutæ, longæ, colore subrufo & extenso, cortice succoso, qui cortex ungue non facile abraditur, nodulos plures ex interuallo habentes: & in medio leues: & si franguntur, quasi puluerem emittant, odore omnia uincens. Fere enim hæc maxima probatio est, quæ est omnium rerum odoratissimū. Gustu quoque et uiribus est acre, et excalfactorium, et extensum: stringit, et submordet: propter quod in multis compositionibus, mittitur: tum in antidoto preciosa.

C De Cucumere erratico. CAP. LXXVIII.
C U C U M E R erraticus nascitur locis maxime sabulosis, & est per omnia dulcis, cucumeri similis, sed illo longe asperior, et multo breuior, & minor. Radice igitur uastissima, iamque leuigata, et pro fomento imposita, ad olitanas, duricias neruorum, et podagram facit. Eadem tinsa, et tribrata, omnes maculas de corpore tollit.

C De Coniza. CAP. LXXIX.
C O N I Z A omnibus nota est. Cuius folia pro acrimonia sua uiperas, et serpentes fugant: et ad morsus earum faciunt: sed et uulnæ uicia remediunt.

D De Colciconi. CAP. LXXX.
D C O L C I C O N I S hirsutissimæ est. Hanc ipsam herbam alij qui Bulbum erraticum dicunt. Effert autem florem album. Deinde folium emittit quasi bulbi fructum, thyrsus rubrum. Radicem subrufam et nigricantem, intrinsecus albam et mollem, dulcem, lacte plenam: quæ dicitur molestæ et graui strangulationi occurrere, et præcisos ferro sanare.

C De Clematide. CAP. LXXXI.
C L E M A T I S. Aliqui hanc Vitem dicunt. Habet autem flexibilia, subrufa, et quasi circumplexa folia acria, et exulcerantia: fructumque similem. Hæc flegmata deducit: et purgat.

C De Cnico. CAP. LXXXII.
C N I C V M thyrsulos habet bene longos et spinosos: capitula et folia habens oblonga, aspera, et incisa, et ipsa spinosa. Flos quasi crocum: semen oblongum, et quasi arnoglossæ, rubrum, et album. Quod totum uentrem purgat, flegma et choleram deponit, sed mediocriter. Tunditur ergo semen eius, et exprimitur succus eius, datur in pitisana, aut in iusculo pulli. Alij mel, uel anisum, et amygdala miscent: et faciunt dysentericis magnum adiutorium.

C De Corallio. CAP. LXXXIII.
C O R A L L I V M est colore rubrum, et quasi arborosum. Vires habet stipticas: unde sanguinem exscreantibus mire prodest.

A

De Cuculo. CAP. LXXXIII.

CVCVLV s græce Croconon dicitur. Alij Strignum uocant. Est herba facile nota. Nascitur & in hortis, ramulos habet pluri-
mos, & diffusos: folia maiora & latiora: fructum fert rotundum: qui uiri-
dis primum similis uuæ, deinde cum maturuerit, niger efficitur & dicitur
Vua lupina. Vires igitur stringentis, & bene refrigerantis habet.

De Calchanto. CAP. LXXXV.

CALCHANTVS in metallis fit. Optimum est quod est ro-
tundum, graue, & aliquatenus splendidum, siccum, fragile si leui-
gatur. Adulterat̃ uelut scrua æris quæ frangitur. Verum æris floris uires
habet uiscidas, et stringentes. Sic enim cicatrices deducit, & factas in ocu-
lis extenuat.

De Ciano. CAP. LXXXVI.

CIANVM optimum habetur, quod et ualidissimū est, cærules-
um. Inuenitur autē in metallis in quibus æs conflatur, et quibus-
dam littoribus maris. Habet uires acriter stringentes, & quodammo-
do causticas.

De Cornu ceruino. CAP. LXXXVII.

CORNVCeruinum uires habet stringentes. Vnde ad omne
profluuiū facit. Sed & limatur, & raditur, & in ouo in potum
datur, lumbricos expellit. Itē suffumigatū, uiperas & serpentes fugat. B

De Cōagulo. CAP. LXXXVIII.

OMNE Cōagulum stringere potest: unde ad omne profluuium
& aptissimum & utilissimum habetur.

De Diptamo. CAP. LXXXIX.

DIPTAMVM herba est mollis, quæ quasi ramulos emittit ro-
tundos, & exalbidos, & oblōgos, nodulos copiosos habentes: circa quos
folia excresecunt similia mentæ, sed exalbidiora, & angustiora, & in summo
ramulo floscellum roseum. In hoc ipso uelut semen nigrum producit o-
dore pene artemisiæ, sed suauiore, & gustu lente excalesciens, & leni-
ter stringens. Proprie tamen urinas mouet, & menstrua prouocat:
sed & partū moriuū expellit. Et odore suo uipeas, et serpentes interficit.

De Diffrigi. CAP. XC.

DIFFRIGIS est ueluti fæx aquæ: conficitur et in uino, et aqua ex-
tinguntur: aut de lapide pyrite conficitur similiter ut calx uiua. Vir-
tus quoq; eius robusta est, & quod naturalit̃ in metallis lutosum & liqui-
dum inuenitur, primum in sole siccatur, deinde coquitur. Potest igitur
uiscidissime stringere, & in modum niuis refrigerare. Vnde optimam
dicimus, quæ gustu ualidissima, & stiptica est.

De Driocteri. CAP. XCI.

DRIOCTERIS Filix est quæ in arbore crescit, quam græci Polypodis
on uocant. Aluū mollit, Per omnia illius terrestris species.

De Dauco. CAP. XCII.

C **D**AUCVM optimum est Creticum. Hoc igitur radiculam habet longam, grossitudine digiti: thyrsulum eadem longitudine, in cuius summo floscellum exalbidum, in medio quasi semen pelorū magnitudine mellei. Et est aliud, cuius semen oblongum uidetur, & cimini similatur. Tertium uero quod cumulum habet quasi coliadrum. Verum omne daucū vires habet acres, & excafactorias. Sic protinus ad gustum linguam remordet, & excafacit. Vrinam quoque & menstrua prouocat, & partum deducit. Et ad tussim ueterem, et omnia uitia thoracis quaecumque fuerint idoneum est.

De Dorigano. CAP. XCIII.

DORIGANVM, quod Alicacabū aliqui dicunt. Folia habet colore similia oliuæ, longiora tamen, & asperiora: florem albū, semen quasi orobi in folliculis: quod aliqui quasi amatorium describunt. Verum tota herba uenenosa est.

De Elidro. CAP. XCIII.

ELIDRVM radícula est magnitudinē digiti: cuius eligimus quod est spissum, et siccū, non uermiculosum, gustu excafaciens. Vires habet acriter relaxantes: & maxime ad oculorum claritatem facit.

De Euforbio. CAP. XCV.

D**E**VFORBIVM lachrymū arboris est quæ in Mauritania nascitur: & ut aliqui uolunt, in partibus Italiae quæ Gallia iungitur. Optimum Euforbium quod est recens, subalbidum, et glutinosum ad similitudinem minuti thuris, gustu lento, linguam uehementer mordens, & excafaciens. Potest autem purgando humores stringere, & excafacere aquatos humores, prout sinapi alexandrinum, quia est nimis acutum, & igneum, maxime hydropicis datū, & colicis, & omnibus qui frigidi sunt uentris. At cholericos turbat, & sitim grauem facit: quia nimis exsiccat. Commisceat autem ei petroselinum, aut anisum, aut cimum.

De Ebeno. CAP. XCVI.

EBENVM genus est ligni quod in Ethiopia nascitur. Cuius optimum, quod est nigrum, et æqualiter leue, simile sua leuitate corni. Est & aliud in India subrufum, uerum melius est ad usum medicinae quod prius diximus. Vires habet gustu acres, & aliquatenū stipticas. Vnde in collyriū miscetur, & ad uulnerum olitana facit.

De Eleadrachi. CAP. XCVII.

ELEADRACHI. Oliuæ lachrymum est, et gummi assimilatur. Similiter ab ipsa matrice oliuæ manat, maximeque in Ethiopia inuenitur, Cuius optimum quod recens, mundum pingue, rufum, gustu submordens. Vires habet non leuiter excafactorias, & ad oculorum caliginē facit.

De Elaterio. CAP. XCVIII.

ELATERIVM succus est erratici Cucumeris, qui hac ratione con-

ficitur . Collectis pluribus cucumeribus prius quam ad plenam maturitatem ueniant, ipsos omnes incidimus, & in colum mittimus, supponentes aliud uas, quod succum excipiat illorum: & sic mittimus illos, & subprimimus: ut non solum humorem exprimamus, sed etiam ipsius cucumeris, quicquid est carnosum . Deinde sicut fieri potest siccamus in patella fictili, atque paulatim delimpidamus . Si quid uero aquosum supernat, et quod est inmundum, quasi fæculentum, in mortario leuigamus, et in pastillos redigimus . Aliqui & aquam admiscunt pluuialem, aut marinam, & rursus delimpidant, deinceps cætera similiter faciunt . Optimū est Elaterium quirinaicū . hoc enim candidissimū est, & leuissimū, & maximam habet amaritudinē: & gustu aliquatenus excalescit, & saliuā eicit in modū ueratri . Quod autē quasi pallidū, & fuscius, & asperū, & grande, uilius est . Vires habet similes . Elleboro, uel etiā uastiores, totū enim corpus permouet . Sic & uentrē uiscide purgat, & uomitū suscitatur . Et si plus sumatur, uenenosum esse dicimus . Sed et adulteratur amilo: propter candorem, & leuitatem, & ipsius pollinem . Item orobi farina, uel succo ipsius radicis . Hæc tamen intelliguntur, eo quod amaritudinis & candoris quem diximus aliquid admittit, & aliquid grauedinis assumit, nec ad gustum sic excalescit .

De Erificio . CAP. XCIX.

ERIFICIUM herba est quæ in summis montibus inuenitur, quæque folia similia habet apio: & thyrsulū oblongum, in cuius summo floscellus quasi uiolaceus . Habet & semen in medio . Radicē quoque et magnitudine, & uastitudine in specie cepæ oblongæ . Quæ radix alias radículas minutas e lateribus mittit nigras, cortice clausas . Viribus est aconito & capsicæ similis: propter quod gustu omnes illas probare deuitant .

De Elenio . CAP. C.

ELENIUM est herba omnibus nota . Nam & in hortis nascitur: & est similis Lapatio syluatico . Folia ipsius asperiora & latiora habet, thyrsus albidus, in cuius summo florem aurosum . Alij sine thyrsu describunt . Radicem bene olentem, uastam, subrusam, amaram . Huius igitur folia ex uino cocta, et imposita, renium uitia emendant . Item succus ipsius cum ruta, tussientibus & ruptis prodest . Urinam quoque, & menstrua, & partum expellit .

De Eruca . CAP. CI.

ERUCA omnibus nota est . Vires habet excalescentes & diureticas: & ob id pro sua uirtute ad uenerem proritat .

De Edera . CAP. CII.

EDERA nascitur diuersis arboribus, parietibus, petris, & terra: omnibus nota . Huius folia potata, dysentericos remediunt . Bene trita, & pro fomento imposita, ad cõbusta, & uulnera canerosa faciunt .

C De Elelisfaco. CAP. CIII.
ELELISFACVS herba est exalbida, et oblonga: habet uasta,
 & quadrata folia, aliquatenus aspera: odorem suauem, fructum in
 summis ramis quasi orminij gerentē. Nascitur locis asperis. Potest aut
 em acriter stringere, propter quod ad dysenteriam facit. Et succus fo-
 liorum eius capillos generat, & urinam prouocat.

De Epithimo. CAP. CIIII.
EPITHIMVM flos est herbæ subuiridis, nauseam prouocans:
 quod & uentrem temperat, & uomitum facit. Sed thymi flos ex-
 albidus est, & asper, & plurimum in Pamphilia inuenitur. Ambo igitur
 æquali uirtute purgant per os flegma, & per aluum choleram nigrā.
 Fortiter tritum, & cum uino dulci, aut cum mellicrato misce, & modie
 co salis, dabis quibus præcordia ab inflatione uexantur, & epaticis, &
 qui suspirium patiuntur.

De Erpillo. CAP. CV.
ERPIVV herba est quæ in hortis seritur, & campis sabulo-
 sis et lapidosis crescit, lacer, serpens ramulis tenuibus, & oblongis:
 folijs, densis, pusillis, odore suauis in modum samfuci. Flosculum habet
 in summo rubicundum. Inuenitur autem aliquando et stans. Potest autem
 em urinam, et menstrua prouocare. Et in fomentationē capitis phre-
 neticorum, & lethargicorum aliqui illo utuntur.

De Eritrodano. CAP. VI.
EERITRODANVM ramulos habet tenues, et quasi nodosos,
 & folia ex interuallo, & iuxta singula ueluti stillulas. Fructum ro-
 tundum, uiridis rubicundum, & in maturitate nigrum. Radiculam tenu-
 em, pusillam, rubicundā. Est autem diureticum, cuius usus ad eadem profi-
 cit, ad quod & alia diuretica diximus.

De Elatine. CAP. VII.
EELATINE herba ramulos quinque habet, uel sex, tenues et oblongos:
 folia quasi elxine pilosa, & stiptica. Vnde pro fomentis imposita
 lachrymam oculorum stringit. Cocta deinde, & manducata, ad dysen-
 tericos facit.

De Ebulo. CAP. CVIII.
EBVLVS, & sambucus uidentur quasi magnitudine differre, si-
 militudinem & foliorum & granorū habent, & fere easdem uirtu-
 tes. Proprie tamen ebuli radix hydropicos exinanit & purgat. Sed
 & ipsa folia cocta & manducata, uentrem purgant.

De Erice. CAP. CIX.
EERICE ACRISSIMA est ualde, propter quod & serpentes & ui-
 peras fugat;

De Ficu.

CAP. CX.

A

FICUS fructus eiusdem arboris. Qui nimium comestus, stomachum conturbat, uentrem deponit, feruorem nutrit, sudorem prouocat, sitim prohibet. Siccae uero, quae caricae uocantur, stomacho utiles sunt, sitim operantur, & uentrem malaxant: faucibus, arterijs, renibus, uesicae utiliter profunt: & eos qui tarde spiritum recipiunt, iuuant. Hydropticis profunt: thoracis sordicem purgant. Decoctae uero cum hyssopo, & cornu ceruino potui datae, tussibus antiquis profunt, et pulmonum uitia emendant. Cum aqua uero mulsa decoctae, arterijs, & pulsellis tumentibus optimum gargarisma est. Duricias, parotidas, & feruores soluant, si cum irio, & nitro decoctae imponuntur. Crudae similiter nitro & calce permixto, duricias, & omnem reumatismum emendant.

Caricae.

Si cum fenugraeco in aceto coquantur, & cum eodem succo permixtae imponantur: impetigini, & maculis utile est.

De Foeniculo.

CAP. CXI.

FOENICULUM est omnibus notum: de cuius radicibus contusis in pila lignea, lintheo succus exprimitur. Idoneum est ad multam medicinam.

AD Lectorem.

Ne tibi Lector optime, imponat, quisquis ille sit, qui Autoris nostri hucusque fragmenta mordicus tenet, dum omni conatu, operaque id laboris impendimus, ut integrum Oribasij opus habeas, ecce in plerisque hic mutilus & detruncatus apparet, si Caputum seriem praescriptam suspexeris. Vnde tu boni consulas, ijs saltem quae ob oculos posita sunt, deliciarum. Reliqua uel ex Simplicium descriptoribus uenari facile liceat: haec uero non delituisse pulueribus obsita, longe pulcrius uisum.

Vale.

Gg

C

D E

Hordei natura	Pigmentorum, et Her-	Pomis uarijs, Nym-
Tritici natura	barū aliquot uirtute	phæa, Medullis. &c.
Lacte diuerso	Oleribus diuersis	Dulcibus
Leguminibus uarijs	Cafei natura	Lauacro
Fabæ natura	Vini uarij natura	Vomitu
Animalibus uarijs	Aceto, et Oleo	Exercitio
Volatilibus	Aquæ natura	Potione admirabili.
Piscibus diuersis		

I N D I E T A M Theodori Medici, Præfatio.

NE frustra mortalium deficiat genus, ad regendam nostrorū corporum sanitatem, officia ciborum scientiam nostram nō lateant: ut & salubria appetere, contraria cautius uitare possimus: hac monitione diligenti, quam semper salutis humanæ debui, nunc etiam Dietam uitæ præscribere libuit, bona ualeitudinis conscientia, ut delectet in ea ratio, per quam sani esse possimus.

De Hordei natura, & ijs quæ ex illo parantur. C A P. I.

D

HORDEVM natura frigidum est, & humectum. Succus eius si candidus fuerit, uentrē purgat, corpus infundit, & in frigidat. Pusana pinguis & matura, nutrit, & infundit, & uentrē procurat: sed ipsa ptisana frigida est, & in frigidat, & uentrem constringit. Succus ex cantabro & lenis est, & uentrem procurat. Succus polentæ, quam græci alfitam appellant, in frigidat, & uentrem constringit, & uires acquirit. Succus alicæ, infundit, & nutrit, & uentrem procurat. Succus hordei omnis infundit, & uentrem stringit, & uires acquirit ac nutrit.

De Tritici uirtute, & uarijs generibus Panis. C A P. II.

TRITICI uirtus solidior est quæ Hordei, plus nutrit, sed uentrē stringit: similiter & succus eius. Panis qui mundus siccat, & uentrem procurat. Panis ex fermento leuior est, & uentrem satis procurat.

Panis azymus, id est, sine fermento, plus nutrit, & minus uentrem deducit. Panis de hordeo stringit, et uires continet. Panis de alfitâ plus nutrit quæ cæteri, & minus uentrem procurat. Panis de adore, id est, frumento, fortis est, nutrit, & uentrem minus procurat. Omnis panis qui minus coquitur, plus nutrit. Panis calidus corpus exiccat. Buccellatus exiccat, & corpora extenuat. Panis frigidus minus deficcat.

Pultes ex farina cōmuni, plus nutriunt, & uentrem stringunt. Pultes ex farina candida, plus nutriunt, & uentrē plus procurant. Pultes ex lacte coctæ plus nutriunt, & plus uentrem procurant: multo magis si ex sero fiant. Pultes ex melle & oleo coctæ, nutriunt quidē, sed lædunt,

& uentrem non procurant. Siligo alicæ fortiter cocta, nutrit simul, & A
uentrem procurat: succus eius infundit & infrigidat. Tritici farina re-
cens siccior est, & minus uentrem procurat.

De Lacte diuerso. CAP. III.

LAC omne quidem nutritorium est, excepto bubulo: quoniam
graue est ad digestionem, & uentrem stringit fortiter. Lac ca-
prinum recens leue est, & uentrem procurat. Lac ouillinum simili-
ter. Lac equinum magis utilius est. Lac asinæ plus omnibus superio-
ribus nutrit, & uentrem purgat: sed & uires multum acquirit.

Lac caninum infantibus magnum est tutamentum, maxime si ab in-
fante ipse canis fugatur.

DE LEGVMINIBVS uarijs.

CAP. IIII.

LVPINI calefaciunt, & nutriunt, & sunt digestibiles, & uentrē
deducunt. Cicer uentrem & urinam procurat. Pisum uen-
trem procurat. Sisamū siccit, inflationem facit, & uentrem stringit,
membra impinguat. Sisamū infusum non tantū uentrem stringit, sed in-
flationem & pinguedinem corporum facit. Fasiolum uentrem & uri-
nam procurat. Lenticula stomachum mouet, & uentrem stringit.

Cicercula uentrem procurat, & stomacho inflationem facit. Papa-
uer nigrum uentrem stringit. Papauer album nutrit, & uentrem pro-
curat. B

De Fabæ natura. CAP. V.

FABA integra nutrit corpus, & uentrem stringit. Inflationem fa-
cit, & flegma desiccit. Faba fracta nutrit, & uentrem procurat:
umoribus oculorum magnum remedium est.

DE ANIMLIBVS uarijs.

CAP. VI.

OVNIA animalia, diuersa, agrestia et syluestria, sicciora sunt his,
quæ in domibus nutriuntur. Cætera uero quæ uino condiun-
tur, & siccant, & nutriunt, & calefaciunt. Oxyzoma uero nutriunt cō-
petenter, sed minus calefaciunt. Carnes sale conditæ & coctæ, minus
corpora nutriunt, & desiccant, et tenuant, uentrē sufficienter procurant.

Bubula fortis est, et nimium uentrem stringit, et stomachi humores
superfluos abstergit et consumit, fortitudine et grauedine sua. Vituli-
na minus quidē, sed tamen similiter. Caprina leuior est, et minus uen-
trem procurat. Porcina plus nutrit, et minus uentrem procurat.

Porcellina minus nutrit, et plus uentrē procurat. Veruecina, Ouil-
lina, et Agnina digestibiles sunt, plus uentrem procurant. Hædina si-
militer, ut Caprina. Porcellina garimatia minus nutrit, et uentrem et
urinam prouocat. Caprearum agrestium caro, siccior est domesti-
cis, et uentrem stringit. Ceruina similiter, sed uentrem stringit.

C Aprina plus nutrit, et plus siccatur. Leporina plus stringit uentrem, membra desiccatur, et urinam mouet.

D E V O L A T I L I B V S.

C A P. VII.

OMNIA Volatilia natura sicciora sunt quadrupedibus: eo quod necque uescas ad urinas segregandas concessas habeant, necque saliuas emittant. Fasianus sicca naturae est, uentrem stringit. Parix similiter. Perdix, et Turtur sicciores sunt, urinam mouent. Palumbus mansuetus, uentrem stringit, plus nutrit. Galli, Gallinae, Pulli minus sunt sicci, uentrem procurant, nutriunt competenter. Gallinae rusticae & Anseres humidiores sunt, & uentrem procurant. Turdus similiter ut Perdix. Ficedula minus siccatur, uentrem procurat. Anates, circicula, fulica, uel butiones, humidae sunt, & uentrem procurant. Strutio minus infundit, & uentrem procurat.

D E P I S C I B V S diuersis.

C A P. VIII.

PISCES aliqui natura sicciores sunt: ut est scorpius, conchilia, draco glaucus. Omnes asperi semper leuiores sunt, & delicati: quia ociosi sunt. Omnes qui fluctibus & tempestatibus caduntur, solidiores carnes habent, & sunt digestibiles. Pulpus, & Sepia uidenter esse leues, necque nutriunt, necque uentrem procurant: et oculis obscuritatem adijciunt: sed iuscella eorum uentrem deducunt. Anguilla grauior est omnibus. Tinnus siccatur mediocriter, uentrem deducit. Lupus uentrem, & urinam procurat, Mugila & Solia similiter. Mullus siccior est, & urinam procurat. Asellus leuior est, et uentrem deducit. Aurata siccior est, uentrem stringit, sed interiora eius uentrem deducunt. Murena humidior est, et uentrem procurat. Locusta et Rombus sicci sunt. Sardinia corpus et dentes siccatur, et urinam prouocat. Umbra humescit, et uentrem procurat. Higynus similiter uentrem soluit. Acerina siccior est, et urinam procurat. Scaurus et Torpedo similiter. Cancrici siccant, et urinam procurant. Ostrea humida sunt, leniter uentrem et urinam procurant.

De uirtute Pigmentorum, et Herbarum. C A P. IX.

CASTOREVM calidum est, et diureticum. Dragantum frigidum est. Crocum frigidum est, et scalticum. Melilotum aequale est. Sampsucum calidum et calasticum est. Adarce calidum est. Liquiritia frigida est, et dulcis. Spica nardi calida est, et diuretica. Spica celtica, et cassia aequalis est, et stiptica. Aloe calidum est, et diaphoreticum, intus catarticum. Myrrha calida et glutinosa, et scaltica est. Piper calidum est, et catarticum.

Meu æquale, & diureticum est. Gutta ammoniaca calida, & diuretica est. Thus calidum, et glutinosum est. Mastix intus catartica, foris tonetica. Hyssopus æqualis est, sed plus est calidus. Zinziber calidum, & catarticum est. Foliū frig. & toneticum est. Costum cal. est, & catarticum. Agaricum cal. est, foras purgationi æquale est. Ros syriacus frigidus, & scalticus est. Galbanum calidum & calasticum est. Sagarinum calidum est. Petroselinum calidum est & diureticum. Daucus creticus calidus & diureticus est. Squinantum calidum et thermanticum est. Iris æqualis omnibus est. Semen balsami calidum est, & aromaticum. Euforbiū igneum, & catarticum est. Cardamomum calidum est. Garyophyllum calidum est. Panaci radix calida est. Opium frigidum est. Iris illyrica amara & purgatoria uulnerum est. Storax æqualis est. Opobalsamum calidum est. Spuma argenti frigida est. Chamepitys herba est cal. & diuretica. Tripsaca herba calida, & diuretica est. Aristolochia herba calida est. Hediosmus herba est calida. Centaurea herba est amarotica. Peucedonum herba est calida. Betonica herba est plus omnibus habens uirtutem. Resina terebintina calida est. Resina picuina cal. est. Resina colophonia calida atq; frigida est.

D E H O L E R I B V S diuersis.

C A P. X.

QUAE CUNQUE genera holerum in ore ueluti calidi & boni odoris sensum habent, ut est apium, sinapi, uel eruca, calefaciunt, & urinam procurant. Ruta calida est, uentrem & urinam procurat: Pinguis & uiscosus humores per urinam ea deducit: et non inflat, sed extenuat. Ideoque ad inflationes expediens est: Nam et libidines infrenat, & reprimit, & consumit semen, & siccatur omnino. Allium calidum est, flegma & uentrem deponit, inflationem prouocat, & oculis contrarium est: & odor eius pro filacterijs est collo suspensus. Cepae calidae sunt, & oculis utilia sunt, uirtus earum liptinctica & uiscida: comesta inflationem praestant, fastidium tollunt, uentrem molliunt, sitim prouocant, & foetorem oris tollunt, caligines oculorum detergant: sinanticis utiliter adhibentur. Radices utiles sunt, flegma dissoluunt, & inflationem procurant. Folia uero earum omnibus articulis dolentibus imposita proderunt. Quae radix a ieiuno, uel post balneum si fuerit comesta a quocunque, a nullo ueneno potest noceri. Nasturtium calidum est: corpora extenuat, & urinae difficultatem facit. Anetum calidum est, et calefacit, & desiccatur, & urinam prouocat. Ozymum calidum est, inflationem uentris commouet, & diureticum est. Percussum scorpij, & draconis maritimi mitigat, cum uino bibitum: dolorem oculorum tollit:

C succus eius inunctus, caliginem oculis detergit, reuma prohibet.

Semen eius bibitum, melancholicis maxime prodest: naribus applicatum, sternutamenta prouocat. Beta frigida est, uentrem procurat, & iuuat contra ueneni suspicionem: propter quod & egerit, et per nares purgat frigidum humorem: Elixata uero, quod in se nitrosum habet emittit, & fit flegmatica: modice diaphoretica est: sed fortissima fit, aut ad proficiendum, aut digerendum. Est alba Beta, est et Nigra: hæc habet aliquid stipticę uirtutis, & magis in radicibus quæ nigra est. Blitum calefacit, & uentrem procurat. Bulbi, id est, lampadones, inflationem faciunt, & uentrem citant, & desiccatiui sunt. Caules calefaciunt, et uentrem procurant: radices uero eorū nimis uentrē procurant. Cucurbita calefacit, infundit, et uentrem deducit. Rapa corpori uaporem mouet, & uentrem inflat. Elixatura eius fomentum est podagricis, et per nionibus opitulatur. Cyma eius elixa & comesta diuretica est, uenenosis potionibus occurrit, uentrem stimulat. Incisa partibus, & in aqua salsa & aceto composita & comesta, digestionem & orexin faciunt. Puleium calefacit: uentrem, et urinam procurat, partum expellit, et nauseam prohibet. Origanum calefacit, & uentrem procurat. est autem amputatorium, & siccatorium: et extenuatoriam, & calefactoriam nimiam uirtutem habet. Origanum itē participat aliquantum stipticę uirtuti. Satureia calefacit, et desiccatur nimis et extenuatur manifeste, pro qua re urinas mouet in potu data, et thoracem, et pulmonē purgat, et ore sputa expellit. Thymus calefacit, uentrem & urinam procurat, & flegma deponit. Malua humida est, & uentrem procurat. Cardus calefacit, & urinam procurat. Intyba minus calefaciunt, et epaticis profunt. Porrus calefacit, et desiccatur nimis: epas et splen curat, quæ in eis sunt constipata mouet: thoracem et pulmonem purgat, & per nares ictericos purgat: & ad aurium dolores diuturnos facit. Porri sectiui leniter uentrem procurant. Lactuca comesta multam habet uirtutem: eustomacha est, somnū præstat, uentrem mollit, lac mulierib. prouocat. Elixata comesta plus eustomacha est. Non lota comesta, stomachis medetur. Semen eius si bibitur, superflua somnia prohibet, uentrem abstinet. Ipsa uero frequenter comesta, caliginem oculis infert. Sparagus uentrem & urinam procurat, sciaticis subuenit, ictericis prodest, percussos a phalangionibus compescit. In uino elixa, ore diu retenta, dolores dentium compescit. Semen eius ad hæc omnia facere perhibetur. Vrtica similiter ut sparagus: sed calore suo nimis flegma deducit, et dissoluit. Portulaca fortiter nauseam stringit, et dentium obligationes dissoluit. Portulaca frigida quidem nimis est, humida autē abundanter, modicū aliquid austeri habens. Propter quod reprimit reuma, et maxime cholericam et calidam transmutat et alienat, secundum qualitatem suam nimis infrigidando. Propter quam caussam febrientes iuuat plus ab omnibus stomacho imposita, uel in totis hypochondrijs: etiam stuporem dentium sanat ipsa masticata, et succus illius

similiter. Et non, si extrinsecus apposta sit, expurgat, infrigidat. Hoc autē **A**
 ipsi herbae contingit, atq; datur. Per hoc autem quod stiptica est, dysente-
 ricis prodest cibo, et ad mulieris fluxum sanguinis, et sanguinē reijcien-
 tibus solis. Ergo oportet multum uti ipsius succo. Bulbi calefaciunt,
 et flegma per uentrem deponunt. Anisus calefacit & desiccatur nimis.
 Hic enim diureticus est: eo quod uentositatem in uentre amputat, et sine
 dolore esse facit. Ameos semen calefacit, et desiccatur nimis, & extenuatur:
 diureticum est, & diaphoreticum. Acori radix calidam & siccam ha-
 bet uirtutem nimis, & leptomeriam, mouet enim urinam, et scyrosin
 splenis habentes curat. Absinthium quidem calidum est mediocriter,
 siccum autem nimis. Succus eius ipsa herba calidior est, projicit enim &
 corroborat. Pro qua re & in uentre cholericos humores si in uino infusus
 fuerit, purgat per urinas: propter quod in uentre flegmate existente nihil
 iuuat. Habet etenim stipticam uirtutem, quae in eo est amara. Virtus est
 fortior, quae acedini quandoq; participat multo tempore. Plus calida est
 quam frigida. Actis, et Chamæactis. Actis dicitur Sambucus, & Cha-
 mæactis Ebulus, desiccatiuae uirtutis sunt, et glutinatoriae, et mediocriter
 diaphoreticae. Cardamomū calidum est uirtute. Habet aliquid et ama-
 ritudine: quare lumbricos occidit, & scabiem fortiter sanat, et expur-
 gat cum aceto. Cassia calefacit & desiccatur uehementer. Est autem & li-
 ptomeris satis. Haec extenuatoriam habet partem, & dura est, et modice **B**
 aliquid in se habet stipticum: et extenuat simul et digerit quae in corpore
 superflua inueniuntur, et robur imponit uisceribus. Coliandrum in
 uirtutibus est contrarium, et in se compositum. Multā quidē in se habet
 substantiam, et aliquas tenuitates. Modice autem est acris, humida, et tepida
 uirtute. habet enim aliquantū modice de stiptica uirtute. Hediosma,
 id est, Menta, calida est uirtute uehementer. Hortulana quidem humidi-
 or est, et ad libidinem excitandam mediocris est. Habet aliquam autem
 in se amaritudinem, per quam lumbricos occidit potata: est autem stipti-
 ca. Propter quod cum pusca potata, reijcientem et exspuentem sangui-
 nem reprimat. Substantia uero eius liptomeris est plus ab alijs quibuslibet
 speciebus. Maratrum calefacit quidem, et siccatur mediocriter: propter-
 ea et urinas prouocat. Eruca calefactoria est et diuretica, et obiter per
 suam uirtutem uentri prodest. Daucus creticus uires habet acres, et ca-
 lefactorias. Hic et ad gustum linguæ remordet, et menstrua prouocat, et
 partum deducit: et ad tussim ueterem, et ad omne uitium stomachi, quod
 cunq; fuerit, idoneus est. Butyrum habet uires leniter relaxantes. Unde
 ad uuluae tumores, et loca neruosisima, uel delicata, et siccitatem pul-
 monum proprie uidetur iuuare.

Ouum natura humidum et forte est. Humidum est eo, quod lenem **De Ouis.**
 uicē habeat. Nutrit eo, quod forte ex natura sit animantis. Oua sorbi-
 lia nutriunt et infundunt, et uentrem procurant, sed inflationem faciunt.
 Ouum molle plus est eustomachū q̄ sorbile. Oua dura, id est, per-

C cocta, minus nutriunt, & non infundunt, sed uentrē stringunt. Oua cruda plus infundunt. Crudi etiam oui uitellus assus, ad dolorem oculorum, mixto cerotario, & oleo roseo medetur. Medicaminibus recte miscetur, ac dolores, uel condilomata ani ad sanitatē perducit. Frixus cū galla aut rore syriaco, abstinet uentrem, & si solus frequenter recte adhibetur.

Albor etiam oui, oculorum dolorem & tumorem compescit, & faucibus prodest, & ad uoces clarificandas: eo quod lene sit. Oui uitellus crudus efficaciter refrigerare et stringere potest illitus.

De Casei natura. C A P. XI.

C A S E V S nutrit, & ardorem facit, et uentrem stringit: eo quod cum cōagulo constringatur. Cōagulatus plus nutrit, & minus uentrem stringit. Cōagulatum lac bubulum, omnibus tumoribus medetur superimpositum, maxime oculis. Sic et uentrem stringit. Caseus caprinus similiter stringit, ut bubulus, & plus ardorem facit: quia siccus est. Caseus ouillinus plus nutrit, & minus uentrem stringit: eo quod pinguis sit.

De Vini natura. C A P. XII.

V I N V M O M N E natura calidū est. Vina recentia uetustis calidiora sunt: plus nutriunt, & uentrem procurant. Vina alba & dulcia, nutriunt, & urinam procurant. Vina nigra, sanguinem nutriunt, & neq; uentrem, neq; urinam procurant, sed & capiti & oculis contraria sunt. Vina nimis uetusta, corpora siccant, & choleram nutriunt, & uentrem stringunt. Vinum, maxime si cum modica aqua bibatur, saluti corporis maximum auxilium præstat, & urinam procurat. Defrutum uinum, id est, sapa quæ de musto coquitur, calefacit, infundit, & uentrem procurat. Carenum similiter ut defrutum assum, calefacit, siccant, et urinam procurat, et faucibus medetur. Conditū ex melle, calefacit, et uentrem procurat. Conditum ex passo similiter: plus tamen humectat, et stomachum iuuat. Conditum ex mastice, stomachum corroborat, et refrigerat. Sambucatum, & Rosatum, refrigerat, et uentrem et urinam procurat. Absinthiatū stomacho utile est, et uentrem procurat, et choleram emundat. Violaceum urinam procurat, iumbricos excludit, et stomachum corroborat. Vuæ passæ uirtus est stiptica, maxime albæ. Tussientibus subuenit, et uesicæ. Dysentericis subuenit, maxime cum nucleo suo comesta. Clauos corporis tollit, uulnera humorosa siccant, uulnera item in nodis nata ad sanitatē perducit. Vinum uetus de nimietate uirtutis suæ plus bibitum, neruis et sensibus contrarium est. Pro suauitate modice bibitum, bonum est: unde agrotis dandum non est. Mustum recens factū, uentrem inflat, digestibile est, somnia nugatā inducit. Medium uero uinum, musti et ueteris excedit uirtutem: unde caussis et usui nostro necessarium est. Album uero uinum et lene eustomachum est, et digestibile, ac sanguine citius di-

geritur. Nigrum uero & spissum, indigestibile est, citius inebriat, & ardorem addit. Rufum uero uinum medium est, cuius uirtus media est, sanitati, & ægritudini utile est. Dulce uero uinum citius acescit, stomachum inflat, intestina & uentrē similiter, uelocius ebrium facit, uesicæ fertilitatem procurat. Austerum uero, id est, forte, urinā prouocat, citius inebriat, caput tenens. Stipticum uero digestibile est, citius escam coquendo uentrem stringit, & omnia reumata intestinorū. Molle uero uinum nimis est neruis contrarium, urinam mediocriter procurat.

Salsum uinum caput scotomat, sitim incitat, uentrem mollit, neruis contrarium est, humores desiccans. Multi uero uuas ipsas in uitibus seruant, ex quibus seruatis uinum exprimunt, & uinum dulce faciunt: quod & Creticum appellatur. Multi uero mustum coquunt, & faciunt dulcores. Quod si nigrum exit & spissum, bonum ad usum sanitatis, & male habentibus necessario datur. Virtus est illi stiptica, incitans pulsus uenarum. Quammaxime causticis cum oleo dandum est, uti acetetur: conio & miconio accepto occurrit, lac cōagulatum soluit. Vesicæ, & renum morsus uulnerationis tollit, inflationes facit. Caco stomachum est, reuma uentris prohibet. Album uero uentrem mollit sine læsione melius omnibus. Gypso accepto, uinum neruis contrarium est, caput & omne corpus similiter grauat, & calidum est, uesicæ inutile, uenis omnibus contrarium.

Vinum Pituinum, quod resinam pituinam habet, admodum calidū est, & digestibile. Vomitibus & hæmoptoicis contrarium est. B

Vinum Paracitum quod dicitur dulcorem sibi cōmistum habere, calefacit, & caput grauat, similiter & omne corpus, citius hominē inebrians, inflationem præstat.

Vinum Nitalum, Falernū, dicitur utilius esse, maxime uetus: digestibile est, pulsus incitans, uentrem abstinēs. Eustomachū est, uesicæ contrarium, caliginē oculis inducit: multum bibitū omne corpus ledere potest.

Vinum Albanum fortius est Falerno, gustatu dulce, uentrem & stomachum inflans, uentrē mollit, digestionibus utile, neruis omnibus contrariū est, maxime capiti. Quod cum ueterauerit, austerum ualde efficit.

Vinum Quibium Albano fortius est, & carnes, & colorem bonum præstat, digestionibus contrarium est, caput grauat inflando.

Vinum Surrentinum austerum est ualde: unde stomachi et intestinorum reumatismum abstinēt. Caput non ualde tangit: quia satis leue est. Quod cum ueterauerit, suaue & eustomachum efficitur.

Vinum Adrianum, & Mamertinum in Sicilia nascuntur. Non ualde stipticam uirtutem habēt, citius ueterascunt, & bona fiunt, minus caput grauant.

Vinum Præsumtianum in his locis nascitur ubi & Adrianum. Odo ratum est, & ualde lene. Quod multi bibentes, non se dicunt uinum bibere pro lenitate ipsa: nimie tamen bibitum ebrium facit.

C Vinum Strium simile est Prætumtiano: sed hoc bibitū diureticū est, Vinum Chium, & Salutiū molliora sunt omnibus suprascriptis & leuiora: carnes corpori addunt, & cum in suauitate sunt, non ualde ebrios faciunt. Reuma stomachi bibita abstinent. Vtilia uero in confectionibus collyriorum.

Vino Lesbiano citius sanguis miscetur, & leuoratus uentrē mollit.

Vinum Asianum quod epithymi loco deponitur, bibitum caput granat, neruis contrarium est.

Vinum Chōacum & Glandiomenium, aqua marina admixta accipiunt. Quæ uina citius acescunt, uentrem inflant, neruis contraria sunt.

Vinum uitis agrestis nigrum est, uirtutem habet stapticam. Vtile est & reumatismo uentris, & stomachi. Et omnibus caussis, quibus stiptica & scaltica medicamina necessaria sunt, utiliter adhibetur.

De Aceto & oleo. CAP. XIII.

ACETVM natura frigidum est: uentrem stringit, eo quod acidum sit: & non nutrit. Oleum calidum est, & nutritorium: & uentrem procurat, sed accepta rosa refrigerans, & stipticum inuenitur.

De Aquæ natura. CAP. XIII.

DAQUA omnis natura frigida est, & humecta. Aqua quæ de lapide emanat, leuior & limpidior est, & uentrem & urinam procurat. Aqua quæ de paludibus argillosis emanat, grauior est. Aqua cocta saluti corporis medetur multum. Aqua maritima uirtutem habet uiscidam, & thermanticam, & caco stomacha est, uentrem turbat, flegma deponit. Calefacta uero, fomento adhibita, de alto apostema adducit, & maturescit duriciam, spargit omnem diaphoresin, caussas neruorū componit, Pernionibus non uulneratis opitulatur. Cataplasmatibus necessarie miscetur, malagmatibus, & medicaminibus nobilibus adhibetur. Diaphoreticis, quammaxime impetiginibus adhibetur. Tepida ad loturam turbonibus accepta præstolatur. Scabies, pernas, & pruriginis fomento adhibita tollit, capita purgat, tumorem amarum compescit. Liuores corporis fomento adhibita, emendat: morsibus uenenatis occurrit, frigorebus opitulatur. Phalangionum & scorpionum ictus, uel aspidum uenenum curat, in calda adhibita. Corpus attenuatum efficit, lauacrum utiliter adiectum. Quod lauacrum hydropicis, & cephalargicis, & surdis opitulatur. Multi uero coquunt, & sic reponunt, ad purgationem dantes solam, & cum pulca, & cum musto, & cum oxymelle: & post purgationem datur ius gallinæ, aut piscium, uel temperet uicissitudine eius.

DE POMIS uarijs, Nymphaea, Medullis, Nardostatio. &c. CAP. XV.

POMA omnia quæ cum seminibus sunt, uentrem procurant. Citonia immatura indigestionem faciunt stomacho, uires ad

ducunt, & nutriunt. Succus uero eorum stomachi euerfiones procurat, **A**
& nauseam inhibet. Mespila, sorba, pira, & his similia, uentrem strin-
gunt, & humorem corporis siccant, maxime si immatura accipiantur.
Mespila dilatant, multum frigida sunt, & comesta uix digeruntur, & uen-
trem cōstringunt. Mela persica, folia, & cymæ amaram possident qua-
litate: propterea & lumbricos occidunt, trita, in umbilico imposita. Et
hoc totum est diaphoreticū medicamen. Virtus autem eis humida & fri-
gida est. Mela, nos Mala uocamus, calefaciunt quidem, & non nimis;
desiccant autē abundanter, propter quod urinam mouent, & menstrua,
cephalargicis inflationem faciunt.

Morus est arbor. Mora matura desiccant, uentrem molliunt. Imma-
tura uero cōstringunt multum, ita ut dysentericos & celiacos expense
desiccant. Pulueres ex eis fiunt, et cum cibo et cum potu sumuntur. Cor-
tex uero, aut radix ipsius arboris, participat eandem uirtutem. Purgat
urinā cum quadam amaritudine, ut etiam sublatis doloribus, et lumbric-
cos occidat. Nymphææ radix, et semen eius uirtutem habet desiccatiuā
sine mordicatione, reprimat enim reuma uentris. Semen uero eius pota-
tum, reprimat seminis fluxum, uel si plus a ratione fluat, rebibatur. Et dy-
sentericis quæ albam radicē habet, fortem uirtutem prestat. Potatur autē
cum uino nigro, et stiptico. Participat aliquantum proiectoriam uirtutē,
ita ut alfos sanat infusa aqua. Alopetias uero cum pice liquida curat.

Medulla uero malacticam habet uirtutem, facit ad duriciam et sciro-
minas in corpore consistentes. **B** Vtilior omnibus probatur ceruina. Se-
cunda bouina, et maxime de iuuenibus. Nam tauri iuuenis acrior, et
plus desiccatiua est, ut possit dissoluere duriciam scirodis. Nardosta-
tius, spica nardi dicitur. Calefacit enim mediocriter, desiccant autem abun-
danter. Composita igitur de stiptica abundanter substantia, et acredine
caloris non multa, quandam amaritudinem, sed modicā habet in se: et
ad epar et stomachum potio bona est, et extrinsecus apposita facit. Nam
et urinam mouet, mordicationem stomachi sanat, et reuma uentris de-
siccat, & humorem capitis & thoracis similiter cōercet. Melior autem est
Nardus indica, syriaca.

Amygdalę amarę natura manifeste extenuatoriam habet uirtutem, et
fel purgant, & de thorace et pulmone per tussim iactare faciunt, et citius
purgant. Succus earū pinguis et glutinosus est, sed et aperit constipata et
purgat epar, et splenem, et renes et colum. Et ipsa arbor per totum simi-
lem habet uirtutē, ut etiam eius radices coctæ, cataplasmatæ, purgant fel.
Amygdalæ autē dulces imbecilliores sunt amaris. Dactylus Phœni-
cius dulcis, non modico participat calori: et non solum extrinsecus im-
positus corroborat, et desiccant, uerum etiam adducit et obdurat et con-
densat. Huius in Chio est fructus acceptus.

Amygdalæ uirides nutriunt, et uentrem procurant, Siccæ uero simi-
liter, sed non uentrem procurant.

C Timnicus humida ac uiridis leuata de mari, satis infrigidat, et desiccatur, & habet aliqua stiptica mediocriter.

Mala granata aphra uentrem stringunt, & oculis profunt.

Botrus uuarum calidus est, infundit, et uentrem procurat, maxime si albus sit. Immaturus nimis calefacit, et uentrem stringit.

Vua passa ardorem facit, siccatur, & uentrem procurat.

Ficus uirides infundunt, & uentrem procurant.

Ficus siccae siccant, & urinam mouent.

Nuces uirides & siccae similes sunt amygdalis.

Castaneae uentrem purgant, sed inflationem faciunt. Coccae inflationem minus faciunt.

Nuclei nutriunt, ardorem faciunt, uentrem purgant.

Duracina infundunt, & uentrem procurant.

Pistacia nutriunt, & uentrem stringunt.

Damascena similiter uentrem stringunt.

Vinacia infundunt, sed uentrem non procurant.

Cerasa uiridia uentrem procurant, sicca uero uentrem stringunt.

Acrimia similia damascenis.

De Dulcibus. CAP. XVI.

D **D**ULCIA omnia cum lacte mixta, plus nutriunt, & uentrem procurant, sed capiti contraria sunt, stomacho frequentius insuauium sunt. Dulcia omnia ex oleo cocta, nutriunt, & uentrem & urinam procurant. Dulcia omnia quidem inflationem praestant, & indigestionem procurant: ieiuno stomacho, & post cibum non exhibentur: medijs uero cibis debent ministrari. Dactyli nutriunt, uentrem stringunt, sed stomacho contrarij sunt. Similiter & de omnibus alijs rebus ordinauimus praecipua sanitatis ita disposita: quae si quis forte sanus et sapiens obseruare uoluerit, minores imbecillitatis molestias sustinebit.

De Lauacro. CAP. XVII.

L **L**AUACRUM cum fluuio, corpus infundit, & infrigidat. Lauacrum maris salsum, aut aquarum sulphurearum, aut aluminosarum, siccatur corpus & calefacit. Lauacrum uero balnei calidi ieiunum, infundit, & infrigidat. Nimis uero calidum, & neruos subuertit, & oculis nocet. Lauacrum solum in recente, corpora siccare consueuit. Lauacris oleum adhibitum calefacit, infundit, & uentrem procurat, maxime si oleo aqua misceatur.

De Vomitu. CAP. XVIII.

V **V**OMITVS aliquando corpora infundit & relaxat, aliquando stringit & desiccatur. Si quis relaxare corpus, aut mollire uentrem uoluerit, post cibum unius uel duarum horarum interstitium dimitatur, ut totum corpus infundat, acceptis dulcibus, & humidioribus ci-

bis: deinde uomitū exerceat competenter. Si quis uero desiccare corpus, & stringere uentrem uoluerit, statim post cibos iactare se non differat, priusq̄ eorum succus ad interiora uentris descendat, ita ut tunc uiscidiores & falsiores prius cibos cogatur accipere. A

De Exercitio. CAP. XIX.

EXERCITIUM omne, uel labor naturaliter corpora siccant, et fortia facit. Similiter etiam animæ prodest, & sensus auget.

Exercitium lene post cibū, uel deambulatio, corpora desiccant, & uentrem pinguescere non permittit. Matutinum exercitium, uel deambulatio corpora temperat, & infundit, capiti multum prodest & oculis, & sensibus omnibus, sed & uentrem facilem facit. Post exercitium uero uel laborem mollis deambulatio multum iuuat. Laboris etenim uexatione siccitatē suā, uel molli, uel blanda iniectione retēperat. Exercitiū in puluere corpus in frigidat, & tumorem nudis pedibus tollit. Pulus etenim frigidus est. Exercitium cum oleo calefacit corpus, natura enim olei calida est. Hyemis tempore oleo perunctum corpus nutritorium est. Arcendo enim cum frigore, corpus crescere & pinguescere facit.

Potio mirabilis. CAP. XX.

POTIONEM hanc optimam & saluberrimam parato, totum enim corpus saluum reddit, caput deniq̄ & pectus, & omnia interiora illæsa per se custodit. Per omne etiam tempus suum opprimit & detergit humorē. Cuius compositio isto modo conficit. Primitus in mense Martio mittis herbę saluicę ÷ 15. piper 3. ij. ciñamomi 3. ij. garyo phylli 3 15. mellis optimi despumati fialas. ij. uini fortis quantum plus opus fialas. xxx. conficis ut mos est, ut præclara & suauida sit potio ad bibendum: & die inter diem ieiunus bibe, uel post cibum multam salutem operatur in corpore. In toto mense Martio sic peragis. In mense autem Aprili mittis in hanc potionem herbam quæ nominatur absinthium, sicut superius ponderatam, & pigmentum & mel, siue uinum addis,
ut supra
Hh 3

COSMAS.

DAMIANVS.

MENSE Ianuario, Zinziber, et rheuponticum bibat fanitati
studens. Sanguinem non minuat, & potionem contra frigora
bibat. Electuarium ad calefaciendum stomachum sumat. Mense Fe-
bruario semen apij eum condito bibat, & de pollice sanguinem minuat.

Mense Martio ceruisiam bibat, & conditum dulce. Acrimoniam, ra-
dices confectas, & carnes assas manducet. Balneum uisitet, sanguinē mi-
nuat. Solutionem uentris non accipiat, quia frigora generat ipsa solutio.

Mense Aprili betonicam, & pimpinellam bibat. Sanguinem minuat,
& solutionem uentris accipiat. Carnes recentes manducet. Calida usitet:
et propter dolorem stomachi, unguentis calasticis purgetur. Mense

Maio, absinthium, et semen maratri bibat: uenam epaticam incidat, po-
tionem ad soluendum accipiat, cataplasmata capiti imponat, et oculos a
turbulento sanet, urinam curet. Oleribus frigidis utatur primo: post ca-
lida bibat. Consuetis autē frigidis, licet nec de ullo animali capere, nec

pedes manducare. Mense Iunio de aqua frigida bibat ieiunus calicem
plenum: propter cholera reprimenda. Ceruisiam non bibat, aquam coctā
usitet. Lactucas nō manducet, saluā et sauinā bibere debet. Mense Iu-
lio apium bibat, longe sit a Veneris actu: quia a cerebro humorem

producit. Sanguinem non minuat, nec potionem ad uentrem soluendū
accipiat. Saluia, ruta, & apio utatur. Mense Augusto puleium bibat et
acetum. Selinū, maluas, & caules non manducet, quia cholera nigra nu-
triunt. Mense Septembri costum et masticem, lac caprinū,

uel ouillinum ieiunus bibat: propter sanguinem dulco-
randum, & pulmonem curandum. Mense O-

ctobri conditum garyophylli bibat. Racemis
& musto utatur, quia per solurionem

corpus sanat. Mense Nouem-

bri cinnamomum bibat. Bal-
neo non lauetur:

quia tunc sanguis cōagulatus est, et de calore humoris mo-
uetur. Venam epaticam incidat, Ventosarum generis

bus utatur. Mense Decembri spicatum condi-
tum bibat, et studia bona corpori adhibeat,

ut omnes escæ eo tempore con-
fectæ sint.

CAPITA LIB. ESCVLAPII.

D E		D B	
1	Cephalica	25	Trombis
2	Scotomia	26	Catalepticis
3	Epilepsia	27	Bolimo
4	Mania	28	Tyriasi
5	Melancholia	29	Lumbricis
6	Enthufiasmone	30	Tenesmone
7	Ephialte	31	Dysenteria
8	Vocis amputatione	32	Lienteria
9	Arteriatis	33	Epaticis
10	Dentium uitijis	34	Spleneticis
11	Aurium uitijis	35	Ictericis
12	Quid fit Podagricis sequendum	36	Cacexia
13	Catarro	37	Hydropicis
14	Vua	38	Diabite
15	De tussicula	39	Elephantiasis
16	Hæmoptoicis	40	Renum caussis, & Nephreticis
17	Phtificis	41	Vesicæ caussa
18	Tylicis	42	Veretri caussa
19	Empycis	43	Veretri caussa in ori ficio ani.
20	Anhelitu	44	Sciaticis
21	Stomachi caussa	45	Scialgis
22	Paralifi	46	Artriticis
23	Cœliacis	47	Podagricis.
24	Colicis		

VETVSTISS. De Morborum,
Infirmorum, Passionumque corpo-
ris humani origine, descriptio-
nibus, & cura, LIB. unus.

DE CEPHALIA,
CAP. I.

CEPHALIA, id est, capitis dolor, commoti cum cere-
bro & temporibus. Vnde eum apprehendis? Extat do-
lor capitis cum temporibus & fronte, quam Græci tritasion uocant.
Quod si medium caput dolet, hæmigranium dicunt. Aliquoties fit
magnus dolor, aliquando autem paruus, aliquoties per calorem solis cale-
factum, aut ex nimio frigore, aut ex clamore turboris, aut uini plenitudi-
ne, aut ex uigilijs multis in magnos dolores ueniet. Mulieribus autem
opertiones capillorum, si diligentiam non habuerint, & sordes illis dolo-
res præstant. Quando autem totum caput dolore mouetur: tunc & oculi
concauantur, quando radices oculorum transeunt ad platon neuron post
ceruicem. Nam aliquoties uertigo, & caligo nascitur, aliquoties sponte
dolor transit, aliquoties subito: & admodum magnus est capitis dolor,
quando uertigo, uel caligo nascuntur. Malfactio ex narium, siue in
initio ex stomachi collectione, frequenter fit. Isti perconantur uomi-
tum, & per magnitudinem causæ rubescunt, & pene exeunt oculi, &
supprimuntur palpebris: uisus subtorquetur, lachrymantur, uel caligi-
nem præstant. Aures ingrauescunt, uigilias patiuntur, aliquoties & den-
tes dolent. Quando impetus maiores ueniunt, sanguis eis de naribus cur-
rit: tunc dolore releuantur. Iacent autem supini. Alij præ dolore iacere
non possunt. Quando autem causa per impetum uenit, facies illis torque-
tur sine sensu. Quando autem febris eos dimiserit, citius ad sanitatem ue-
niunt. Quando uero sine febribus comouentur, ipsa est chronica passio,
& diuturna, quæ multis temporibus remoratur. Tunc scimus, si ex
stomacho ananimalis, hoc est, uentositas est in cerebro, percussisse
meninges per membranam caluariæ ciuitatem. Cognoscimus tunc eam
passionem in statu esse. Nam si febris fuerit cum dolore capitis: requiren-
dum erit, ne forte uentrem non purgent. quia & is cephalum stomachi
opprimit, & dolorem capitis nimium præstat, & uenter eius subito euacuat.

Curationi eorum medebimur sic. Iacere debent in cubiculo medio-
criter temperato, obscuro, capite obuoluto. Silentium habeant, ut iracun-
diam non patiantur usque ad diem tertium. Quod si cum febre fuerint ardor
& dolor capitis: oleo rosaceo, aut uiridi caput infundi iubemus. Si hye-
mis fuerit tempus, cum calida: si æstas, cum frigida. Si cum uigilijs, cum
aceto, et mulsa calida gargarizent. Quod si et temporibus et fronte simul
cõdolescunt: cimolia, aut agatia trita cum calda, de penna linito frontem

Causæ ce-
phaliæ.

B

Cura.

Cet tempora. Quod si sine febris dolor fuerit magnus, et in ambobus cornibus capitis, & hyems fuerit, & ex frigore natus fuerit, succurri debet sic. Oleum Anetinum, aut Chamæmelinon, aut rutaceum calidum, ad mansionē infundi iubemus. Quod si dolor in summo fuerit: saccellamus loca dolentia, ex farina triticea, cum furfuribus suis cocta in uino: et uaporamus: & in nares ambas injici iubemus piper tritum in oleo, aut euforbium. Si uires permiserint, balneis uti debent, & fomento capitis, ex decoctione papaueris, aut hederæ in aqua ad tertias coctæ, aut puleij, uel aneti, uel rutæ. Quod si ex stomacho fuerit ananimalis in cerebro, cum calefactione & uertigine capitis, & dolore graui, & sonus, uel aurium tinnitus: oxyrhodinum infundi placet capiti, uel ptarmicum: nares ungi ex nasturcio, & pipere: dato potu absinthij pontici, cum aceto.

Quod si intercedit & sitis: apium cum radice ammisci placet, uel oxymelle, aut pigræ, aut oxyporium diamilon. Quod si pars una capitis in dolorem acutum uenerit, quod nupathiam Græci dicunt: & si oculū simul cōmouerit, hæmigranium dicitur: si hyemis tempus fuerit, piper, aut euforbium, aut laser unius oboli, modice tritum cum oleo modico in aliam regionem auris ubi dolor nō est, infundi iubemus. Ad ipsam partem ubi dolor pulsatur, adhiberi piperis grana. x. gelsemas nouem, simul trita: & locum dolentem linito: aut sinapi seminis coclear unum, piperis grana. xx. Columbino fimo albo, siccoq; trito, & ex aceto consperso, frontem et tempora linito. Quod si maior fuerit dolor, saccellato locum, ut diximus superius. Quod si diuturnus, uel magnus remoratus fuerit dolor, & oculi partes euerterit, & uires, uel ætas permiserit, ex alia parte flebotomare iubemus: & trociscaria adhibeto locis dolentibus quæ hæmigrania dicuntur, ex peucedano, opio cyrenaico, lasere, euforbio, et opio mæconis, id est, papaueris: ex æquo cum aceto confecta: et alia similia (ut scriptum est) et antidotum hiera dari iubemus: et arterias, tum et uentrem, uel caput purgent. A uino, uel balneo abstineant usq; in dimissionem. Et cauterizetur uena, quæ ipsam regionem frequenter dolore molestat. Quod si ambas partes capitis dolor pulsauerit cum oculorum molestia, et dolore temporū, uel aurium, uel frontis tensione, cum nimio pruritu, et dentes doluerint, et feruor sit in facie: inter utraq; scapulas scarificationem cucurbitæ cum emissionem sanguinis fieri placet: et postea caput purgent, ex gargarismate, stasifagria, piretro, et pipere. Organum Lucanum ex æquo tritum, cum oxymelle gargarizent canicularibus diebus. Quod si ambo cornua capitis dolebunt, et ceruicis dolor est cum tensione, et grauedine posteriorum partium capitis: ex uena quæ in fronte est erecta, flebotomari iubemus: et balneis utantur: et accipiat potum elixaturam aneti et apij. Quod si ex recenti potu bibito, aut indigestione ciborum fuerint: ex oleo rutaceo, aut chamæmilino caput infundatur: et potum accipere debent e lixatura aneti, uel absinthij, aut oxymelle ex caldā: et cibo leuiter utantur. Quod si ex sole caput

dolet, oxyrhodino caput infundi iubem⁹, aut strichni succo curatio fiet. A

De Scotomia. C A P. II.

SCOTOMATICORVM passio nascitur in uinosi⁹ hominibus, & qui frequenter caput ad solem purgant, & per ipsam calefactionem uenæ capitis aperiuntur: et postq̄ uinum biberint, chronica ualitudine capitis onerantur hæmorrhoidæ quæ in capite sunt. Et ut caussa agnoscat⁹, signa nos dare oportebit. Oculorum enim caligines cum capitis uertigine conspiciuntur, ut omnia secum moueri sentiant: & ante oculos transitus quasi lanæ, uel araneorum texta similiter transire putant: & ea quæ uident, duplicia ab illis fiunt. Frequenter se collidunt, murmurant quasi fabulentur: cum torsione oculorum grauedinem capitis patiuntur: aliquoties sedent, aliquoties iacent: frequenter se uertunt: sudant, subito expauescunt, exurgunt, aut cadunt: aliquoties febriunt. In ipso timore repentino, omnia secum putant impelli, magis cum se inclinauerint, aut ex alto aspexerint, aut circulatim ambulauerint, ueluti rotæ figuli uertiginem conspiciunt. Dolor est in capite, subglutiunt, & circum patiuntur, & oculi eorum obtenebescunt. Ideo et nomen accæperunt Scotomatici, quoniam Græcæ *σκότιαι*, tenebra dicitur: quoniam ex stomacho in cerebrum fumositas ascendit, et consentiunt partes meningarum, ac cerebro uexantur. Aliquoties se de subitant, et se attrahunt cū grauedine capitis. In dimissione caussæ lumen eis tollitur, solum tenebras **B** cernunt: et post quicquid uiderint, in rotundo ante eos uoluitur, in modum cursus rotæ. Quicquid respiciunt, uel si ad aquam attendant, similis uertigo ante eos apparescit cum sonitu aurium. Aliquoties eis sanguis de naribus currit sua sponte, et nihil eos iuuat. Ex stomacho (ut sæpe diximus) fiet eis conlusio cholera, non exeuntium in medianas partes uiscerum, cum uentositate. Tunc intelligimus, quando uomitus nascitur, aut cibos uomunt, aut cholera reijciunt. Et tristitiam patiuntur, et difficiles respirationes cum iracundia ex melancholia illis ueniunt, & tabescunt corpore, & fastidiunt. Primo ad hæc signa stomachum oportet curare, uel omnia stomachi adiutoria adhibere. Quod si non curati fuerint, ad maniam, aut epilepsiam ueniunt. Curam eorum diligentissime prosequi debemus. Accessionis tempore quando subito cadunt, ut ad sensum ueniant, fricare oportebit, aures, mentū, labia, nares: & circa frontem capillos euellere: & fomentare faciem, hyeme calidis, æstate uero frigidis. Mulieri autem mammillas fricato, & odores naribus oppone, puleium cū aceto, thymū, aut piper, aut sinapi, & alia similia, quæ eam possint commouere. Et pro dolore capitis, infusiones holerum capiti infundantur: uel inductiones frontis, quas iam superius scripsimus in capitis cura. Cibari autē debent leuibus cibis. Si sine febribus fuerint, sanguinem de fronte oportet tollere usq̄ ad libras ii. Nam si plus tulerint, malfiunt. Et post hoc antidoto, hiera: et cufis in stomacho: ad quæ

Signa scotomia.

Cura Scotomia.

accipiant & ligationes articularum: & ptarmico nares ungitur, et sternutamentis prouocetur. Et naribus infundi iubemus mentę succū, aut anagallidos, aut cyclaminos: & purgentur de catartico diaelleboron. Succurri debet in passionibus ipsis secundum tempus, aut ætatem, & uirtutem. Semoti debent esse de uoce. Quod si inueterauerit passio: dropace utantur, & sinapismo: & a lauacro abstineant, usq; dies. 20. & in dimissionis tempore, cibos leues accipiant, & poma: similiter & uinum album, & leue, aues, siue uenationes: & post cibum dormiant, siue silentium habeant.

De Epilepsia. CAP. III.

EPILEPTICORVM genera sunt tria, Analepsia, Epilepsia, & Anatemia, ipsa est analepsia. Hoc initium epilepticorum creatur (ut diximus) ex analepsia stomachi in cerebri superiores partes, qua omnes regiones capitis, cerebri, & meningarum, membra uexantur.

Analepsia.

Analepsia dicta est, eo qd scissa, una parte capitis sensum præbet. Et uel nascitur ex negligentia stomachi, aut ex nimio cibo, aut potus frigidus bibendo, aut ex luxuria, aut nimium cogitando, uel ex indigestione ciborum. Primo caput dolent, uertigines capitis patiuntur, cum malfactionibus, ut in cephalargicis, uel stomaticis exposuimus: & non curantes in principio stomachū, ad epilepsiam ueniunt: aut si se non abstinant a cibo uel potu, uel eis quæ superius memorauimus non temperauerint. Epilepsia uero dicta est, a sensus atq; mentis oppressione. Quibus si occupatis etiam corpus possidetur, est passio grauis & tarda. Græci enim epilepsiam, apprehensionem uocauerunt. Hanc passionem alij morbum Comitalem dixerunt, alij Sacram passionē. Quam significationē magnā, referunt Græci, latius exprimentes, hieram noson uocauerūt, ut Democritus. Siue quod diuinū morbum comitalē dicunt, siue qd animę misceatur, siue qd ex capitis fiat causa, quod templū animi, ac sacras partes corporis ueteres narrauerunt: alij autem puerilem morbum dixerunt, qd in ipsis abundet ætatibus. Alij Caducum appellauerunt, qd subito cadant.

Epilepsia unde dicta.

D Nascitur hæc passio ex nimietate ciborum, uel uinolentia, uel ex feruore nimio, uel ex cerebri commotione. Veteres aiunt ex aëris infusione fieri, aut iracundia immitti. Ideo (ut superius memorauimus) hieran noson, hoc est, sacrum, seu sacerdotalem morbum uocant. Catalepsia passio est epilepticorum, cum uno signo epilepticorum, & febre. Quoniam epilepticis febris non est, sed spumas per os & per nares digerunt. Cataleptici uero non spumant, sed passio ipsorum a pedibus & tibijs inchoat: quando gressum, uel tibiaram dolore, uel frigore & grauedine, non reddunt. Fit autem uel ex nimio sanguine, uel cholærum feruore, concluso in stomacho: unde non habentes exitus naturales, caput grauant, & sensu priuant. Ex quibus epilepticos apprehendimus: Ex accessione quæ eos ita conturbat, ut homines sensu priuet, & omnem motum adimat, ueluti alto somno comprehensos:

Signa epilepsie.

cum pallore, atq; oris laxamento, ut mentum laxum uideatur, cum respi- **A**
 ratione tarda, & pulsu magis palpitantibus membris, ut pulsum cerebri
 & motum magis conuertat. Vultu, atq; oculis tortis, uel stupore uultus,
 uisu stridorem pectoris, singultum, ruborem per membra paulatim insi-
 nuat. Palpebrarum suspensionem, & respectus stupidos, & stridorem
 dentium, & linguam procidentem, hebetudinem membrorum, cum fre-
 quenti raptu præcordiorum, suspensa ductione, uocis amputatio sonat,
 cum extensione experimentorum atq; pulsus. In ultimo per os, atque
 nares spumarum emissio consequitur. Post accessionis aut terminum, nihil
 se passum reminiscitur ægrotans, sed moestitia confusus, pigro motu con-
 surgit, oculis rubentibus: atque pulsus perseverantæ turbore, cum pro-
 minentibus uenis, & fronte, & oscillatione frequenti. Epileptico-
 rum genera sunt duo. Vnum genus cum tremore & somno: uel stertunt. **Epileptico-
 rum genera.**
 Aliud genus sine tremore, & sine somno. Qui cum spasmo sunt, hoc est,
 tremore, non curantur: qui sine tremore sunt, curantur. Subitat eos hæc
 passio aut in balneo, aut in foro, aut recto, aut in itinere, & subito cadunt si-
 ne sensu, & sine noce, & non uident, neq; audiunt: torquent oculos, ut albor
 tantum oculorum uideatur, & spumas per os agunt, squibala non red-
 dunt, qui cum tremore totius corporis, dæmonem dicuntur appren-
 dere. At eorum inmissa passione, difficilis exclusio fit, quod eius causa
 sit chronica, hoc est, ueterana. Fit autem ex uentositate, occlusionem ue- **B**
 narum omnium, corporis suffocatione. Ex crasso humore uentositatis,
 foramina conspissantur, a naturalium exclusionem, ex pulmonibus & sto-
 macho: in cerebro meningarum non habentium rectam concursionem,
 purgantem exitus uentositatis organis primis, cum tremorem facit ex ui-
 ni liquore, & ex indigestione, & ardore. Exinde solent incitari in acutas
 passiones. In infantibus solet inmutari usq; ad annos uicesimum quintum,
 uel uicesimum octauum passio: & tum recessionem facere, quia omnis
 feruor ætatis usq; ad hoc spacium temporis sæpe fit. Quod si non recesserit,
 cum eodem remorantur curæ passionis, uel ibidem moriuntur. Cu-
 rari autem debent sic. Mox ut cadunt, spumas quæ per os, & per nares **Cura.**
 currunt, spongia iubemus extergere, expurgato ore, uel gutture, flegma
 item crassum depurgare, tincto in ea laneo fune cum laxatiuo. Post hoc
 ptarmicum, hoc est, sternutatorium adiutorium naribus apponimus: id
 est, ex pipere, siluio, castoreo, sulphure uiuo, piretro, & his similibus. Et
 clistere fortiori uti debent. Et si uires, uel ætas permiserint, flebotomari
 in ipsa accessione, & contineri tremebundæ partes ligaturis, & diu frica-
 ri & perungi. Et ex sabano limpido fortiter fricato, ut sentiant fricatio-
 nem musculi, uel manus, aut pedes, ubi tremor fuerit. Ex penna un-
 gis interius intra os ex oleo, aut ex nitro intra faucium partes, ut uo-
 mitum prouoces: aut post cibum reiiciant, ut flegma magnum, uel spissu-
 um, quod uertit, uel concludit omnia uiscera, purgetur. Vel aquam
 balsam, cum oleo mixtam bibat, & sic uomitum prouocet, & fleg-

C ma, uel melancholiã. Inundato saccello calido, & farina in uino cocta, stomachum uaporari dicimus. Et fricatio articulorum adhibeatur ex oleo siccionio. Et tertio, uel quarto die, quando digestus fuerit cibus, leui, uel digestibili cibato, & ex aqua potaro. Abstineat & a balneo, a uenere, a clamore, siue ab iracundia: & potum dato elixaturam absynthij pontici, uel oxymelle, castoreum, & pigrã. Quod si passio tardauerit, de antidoto pigra purgetur, & in scapulas cufas impone, et uentositas a pulmone fugetur. Et si ætas permiserit, scarificentur, aut flebotoment. Et in declinatione, uomitus ex radicibus prouocetur. Et post cibum exercitentur leuiter, & sinapismum in potu, uel toto corpore diureticas potiones accipiant, et stomachi quoque cibos digestibiles et leues. Et capita uel chirurgia pertundes, uel cauterizabis, sicut ueteres chirurgici scripserunt. Et purgentur ex elleboro catartico: & potioncs accipiant, epilepticorum quæ scriptæ sunt: uel antidotum adrianum. Maxime sollicitè curare debent infantes. Quos hæc passio frequentauerit, celerius moriuntur. Infantibus lac caprinum cum melle post accessionem dari debet. Iuuenes autem oxymelle, cum castoreo cum calda potentur, & caput, collum, mentum, uel articuli manus, uel pedes perungantur de acopo, uel myracopo. Si hyemis tempus fuerit, ex calidis adiutorijs ungentur: æstiuo uero tempore, refrigeratoria padiutoria, uel unguenta adhibeantur.

D De Mania. CAP. IIII.

Mania unde dicta.

HÆC EST infania, mentis alienatio, sine febris, uelut hilaritatem, aut bonitatem, aut timorem, aut ab antecedentibus furorẽ nuncians, aut capitis dolorẽ, grauedinem, sonitum, atque aurium tintitum. Vnde infania dicta est: Græci quidem nominum argumẽta dicentes, uarias opiniones indicant. Maniam enim uocauerunt, ex quo nomine multæ possunt significationes ostendi. Nos autem a mentis turbata sanitate, cuius sub dominio corpus agens sanum dici minime potest, Infaniam nuncupamus. Multæ enim species sunt maniacorum, ut subito rideant, irascantur, plangent, timeant, cantent, saltent: fiunt & multum literis studentes: cum rhetoricis, philosophis, multum legentes, uel multum nimium cogitantes: grammaticis, geometricis, caussatoribus se tradentes, memoria multa congregantes, lectiones diuinas requirentes. Inde et maniaci dicti sunt, quod diuina requirant. quia diuinitio græce *μαντεια* dicitur. Subitat eos autem in exercitio cum operantibus, aut in balneo, aut in foro saltantibus. Ex his omnibus conditionibus memoria perit, ut nesciant quid faciant, uel quid loquantur. Per multa tempora hæc passio eos exagitat. Hæc passio sine febris fit: ideo in illis magna est. Multum loquuntur extra rationem, & delirant ut frenetici. Frenetici febriunt fortius, isti maniaci sine febris sunt, ex corporali conditione. Fit autem ex nimio calore sanguinis, siue cholera: aut ex nimio frigore,

aut indigestione ciborum, siue potus, unde sanguinis plenitudo fit: siue **A**
 ex nimis uigilijs. Subito arripiuntur, quasi qui a dæmone irritentur, aut
 quasi qui uenenum biberint. Frequenter hoc patiuntur qui sanguinem
 de capite multum detrahunt, aut quibus sanguis de naribus multum fluit,
 aut de hæmorrhoidis: cum multæ eruptiones, aut subito reuelantur, in sen-
 su suo, uel in corpore. Aliqui uexantur ut qui hyoscyami succum, uel opium,
 uel mandragoræ succum biberint, uel alias similes species, unde multi aut-
 ores scripserunt. Cerebrum item, & cor, pulmonem quoque extra suam na-
 turam plus noueris, aut stomachum oppressum ex melancholia: unde tur-
 bantur omnes spiritales motus, inclusa uentositatis copia: exinde uertigo
 in cerebro fit. Inquietatur passio autumnii tempore, uel hyeme, æstate ra-
 ro. Debriantur ex calore stomachi, uel sanguinis, uel cholerae abun-
 dantia, aut ex uini liquore: & inde irritantur in audacia (ut dixi) sicut e-
 brius nescit quid faciat. Fit & infantibus. Mulieribus, ex matrice plerum-
 que. Fit in ætate iuuenili, plus habentibus feruorem sanguinis, Causa ista
 si in senibus fiat, difficile curantur. Pueri autem usque ad feruorem ætatis
 inmutantur. Nam fortius exagitantur. Curæ diligentes, & obseruatio-
 nes his impendi debent, sicut in freneticis de ligatura, uel de iacentia (sicut
 superius scripsimus) & sic curentur leniter sicut in acutis passionibus. In
 accessione eorum leues curæ adhibendæ: in chronicis uero in dimissione
 fortia adiutoria adhibeantur. Saccellus calidus ex farina cocta in uino, **B**
 ubi coxeris absinthium, imponatur capiti, stomacho, pectori, & cordi, **Cura.**
 Hæc diu uaporamus, ut diu loca sudent. Et clystere uti debemus. Et si uir-
 res, uel ætas permiserint, uel cibos bene accaperint, flebotomentur cum
 multis apofiferis, pro uentositatis egestione: ut multus sanguis tollatur
 usque ad libotomiam. Et post tertium diem caput infundi debet ex oleo
 rosaceo, & aceto, aut hedera, aut polygonio, aut peucedano, quæ in oleo
 roseo & aceto excoquuntur. Et ex multis supra scriptis herbis coqui de-
 bent, & exinde caput infundi, & anodinis potionibus, uel trosciscis potan-
 ri debent, ex calida aqua. Aut in napticis unctionibus nares ungantur, quæ
 somnum eis faciant. Accipiant opium meconium, sicut in freneticis admonu-
 imus: & uomitum prouocet ex raphano, ut flegma, uel melancholia, quæ est
 interius, digerant. Cibum leuem dato, quando est accessionis tempus: sorbilia,
 aut aliquem succum, et panem coctum modice dato: et postea aut sorbilia, et olera
 quæ uentrem soluant. In dimissionis tpe modice fortiores cibos accipiant, et co-
 operiantur de lana tincta in oleo anetino cal. et silentium habeant. Et cufas in
 stomacho accipiant, & clystere prouocent, & post. 12. dies purgentur ca-
 tartico de antidoto hiera. Et caput pressum tondant & radant, et anterio-
 ria caput inscidant. Et sinapismo, et ptarmatico medicamine nares ungi-
 to, et sinapi cum elleboro, et ex cedrina ungitio stomachum, et hedera ca-
 put ungitur, et ex cantharid. ut cutem capitis rumpat, et humor egeratur;
 Potum accipiant lactis. & elleborum in cibo dato 3. ij. non plus. Et ne plus
 paueant, aut insaniant, semoti iaceant a confabulatione, in domo tenebrosa;

C & silentium habeant. Non legant, non fabulentur. Quod si iuueterauerint in eis caussæ, iubemus caput pertundi, aut cauterizari in occipitij loco. Ante omnia omnes rationes quas sæpe docuimus intueri debemus, ut si fluxus inest constringatur, constrictiora relaxentur, frigidor calefaciatur, calor temperetur, impetus mitigetur. Cerebri partes ex acopis seruent: si malfactionē sentiant, satis eos iuuat. Plus insaniunt quando miningæ eis in frigidantur. Curentur cycli cursu, in canicularibus diebus, donec Iulium mensem compleant, ita ut bis ordine innouent tempus cure. Acopo, diasamuco, uel myracopo caput, uel stomachū perungant: ut hominis inquieta ualetudo in perpetuum expellatur, uel miningæ, quæ sunt in caussa, ad statum sulum restituantur.

De Melancholia.

CAP. V.

Signa melancholix.

MELANCHOLIA dicta est ab eo, quod fel in nigredinem uertat: & est ex maniacorum specie. Cognoscitur autem ex crebra in mutatione sensus, ex ordine uitæ, atq; cōuersatione humanæ mentis, cum uultu mœstissimo, taciturnitate, ac pœna insidiarum sibi paratarum, cum fletu irrationabili: & nunc mortis, nunc uitæ cupiditate, in flatatione præcordiorum, articularum, frigido corpore, cum leui sudore, atq; cholericò, uel uiridi, cum corporis macie, leuitate cibi accepti, corruptionibus fumosis, ac spumosis, uel acido uomitu, fellium nigrorum, aut eorundem per uentres effusione, cum intestinorū tormento. Hanc passionem atrā bilem uocauerūt latini. Melancholicos dicimus, eo quod fel nigrum nomunt. In uiris frequenter, apud sceminas raro in añis constitutis. 20. in ætate iuuenili. Itā eos apprehendimus. Ex mentis uarietate euenit aliquoties cum febribus leuibus, plærumq; sine febribus. Iracundia irritantur, cum mentis peruersitate insaniunt, ut maniaci: in uociferatione solū differunt, Aristotele philosopho testante. Defecerat hac passione inaudita uirtute Metellus, offensus ex fellis nigri abundantia, frigidā uim habente. Alij dicunt, sanguinem nigrum, qui dicitur melancholia, spleni deseruire. Ipse humor accipit substantiā ex flegmatum cerebri infusione: unde plus in frigidantur, & grauescunt, et fiunt inde gustu acres & frigidi, atq; iracundiā acrem habent. Nam fel rubeum, sanguine temperatur: ideo est amarum, & igneum. Melancholia uero nigri coloris, frigida, et spissa, uel grauis (ut diximus) ex humor cerebri in ipsa melancholia uenit. Et plus accidit hyeme. Autumni etiam tempore plus mouetur. Nam æstate, & uerno minus: ubi sanguis & fel calefiunt. In accessionis tempore præcordia eorum inflantur, frequenter indigestionem ciborum patiuntur, et ideo frequenter cibum uomunt, cum oromiphagia, tanquam qui uenenū biberint, aut qui a cane rabido morli fuerint. Talia signa aliquoties etiā patiuntur melancholici, ut homines fugiant, soli exercentur sine aliqua animi offensione. Est quando mortuos in mente habent, & exinde cogitant: per iracundiam oculi eorum nihil uident. Aliquibus

aures fonant, cum capitis grauedine. Corpus eius aliquoties infrigidat. **A**
 Post cibum inflationē patiuntur in præcordijs. Infrigidant illis brachia,
 et manus. Frigidum sudant. Morsum patiuntur stomachi, et inter scapu-
 las grauantur cum capite. Colorem habent in facie uiridem, aut nigrum,
 aut liuidum: aut corruptelam patiuntur. Corpus ipsorum non nutritur,
 sed marcescit. Ructant frequenter calidū, brumosum, fumosum, ut odor
 est piscium crudorum. Torquetur illis uenter, et uentositatem intestino-
 rum cōmouent, uel assellantur. Nigrum est in dimissione, si uenter eius
 soluatur. Melancholicis initio passionis stomachus dolet, cum uigilia-
 rum inquietudine, et fastidio. Maniaci uero initio passionis caput dolēt,
 cum mentis hebetudine. Si plus soluuntur, cōstringi debent. Si constri-
 ctione laborant, soluantur: ut ipsa melancholia quæ in uisceribus est, fo-
 ras descendat. Curari debent sic. Pro constriictione uentris, lactis ca-
 prini accipiant potum calidum ieiuni. Si autem uenter soluatur, potum
 accipiant elixaturam absinthij pontici in aqua cocti. Melancholici si
 non curantur, ad Maniam ueniunt. quoniā ex isto humore mania creat,
 quæ est passio grauis & tarda. Initio eorū cibum accipiant leuem, forbi-
 lem & digestibilem. In cubiculo iaceant, non satis lucido. Et clisteri for-
 tiori uenter subducatur ex calda, ubi coxerint coloquintidarum sperulæ
 cum oleo & melle: ut squibala de alto prouocent. Si ætas permiserit, uel
 uires, flebotoment: ut extensio passionis soluatur. Vt in multis appræ-
 hendimus, secundum uires singulas curare debet stomachum, & præcor-
 dia ex embrocis. Si uentris constriictio fuerit, accipiant elixaturam absin-
 thij pontici, et post iera antidoto purgentur 3. iiij. aut secundū uires ac-
 cipiant, ter in mense, intermissis singulis uicibus, x. diebus, uerno & au-
 tumni tempore. Post diem inter scapulas utraq; cum scarificatione cu-
 curbitent, ut sanguis tollatur, non multum, ut ÷ 1, amplius non. Et inci-
 suras ipsas coöperito linteolo intincto in oleo, & super loca carpinata po-
 nito (ut dixi) super plagas. Quod si inueterata fuerit passio: confecti-
 onem istam dabis. Ellebori nigri 3. ij. infundis per triduum in mulsa.
 quarto die elleborum proijcis, & mittis ibi colloquintidæ interiores sic-
 cos nucl. 3. ij. scammoniam tritam 3. ij. epithimum 3. ij. Contra has pas-
 siones magnum medicamē. Omnem melancholiam purgat, aut ex iera
 (ut superius diximus) 3. i. Post potionem accipiant, succum ptisanæ,
 triduo intermisso, ita ut alia die balneis utantur: et fricari corpus debet ex
 adarce, aut euforbio. In dimissione caussæ, epithimata fortiora in pla-
 gas ponito, uel malagmata, quæ præcordia extensa, uel dura relaxent. Et
 uomitum prouocare debent post cœnam: ita ut primū raphanum come-
 dant intinctum in oxymelle, & caldam bibant, & sic uomitum prouo-
 cent. Interuallum omnis tridui in admissis diebus adhibeto, ut corpus
 uti possit cōtra uirtutem adiutorio, aut secundum temporis qualitatem,
 aut secundum ætates, uel uires. Quod si passio per multa tempora uete-
 rata fuerit, dato de antidoto tyriacæ, diēchidnes, hoc est, quæ conficitur

Melancholici,
Maniaci,

Cura.

B

Cex uiperarum carnibus, aut antitodo mitridatis, aut iera dialoe. Quod si nimia solutio uentris fuerit, arnoglossae feminis coclearia tria per triduum potionem dato, cum calida aqua, tria per tridua ieiuno. In dimissionis tempore cibos sapidos accipiant, & carnes minores; ut auium, aut galorum, aut columborum, perdicum, & atagen, & aliarum similibus: & agrestes uenationes, unguarum, uel interaneorum, capreolorum, haedinas, & uolatilium agrestium carnes. Pisces maritimos, aspratiles, albos, aut rubellos, epufucos, farcellos, solias, marmoriola, parcas, gabiones, ostreas, & cinomusculos, & alios his similes qui stomacho commoto fastidium tollant. Vinum accipere debent anniculum, album & leue, & bene temperatum. Holera uero, spargos, atriplices, sinapi, apia, lactucas, porros, omnia uiscellata. Poma finice, thebaicas nuces, amygdalas amaras, tostas et humectas ex aqua marina, ut amaritudine careant, nucleos pisteos, persica, cidonia. Dimittat uero falsum, raphanum, cepulas, allium. Et post exercitium equi deambulare: uenere uti in maio, erit aliquantum utile: exinde hoc morbo carent.

DE Enthusiasmone.

CAP. VI.

ENTHUSIASMON species est Maniae periculosa nimium. Irritantur ut maniaci, & in se manus iniiciunt. Isti subito arripiuntur, cum saltatione pedum, uel manuum, ut audiant sibi intra aurium cauernas uoces decentes diuinorum cantantium, tympanorum, aut cymbalorum percutientium sonos, et cum nimia delectatione resonant eis: sicuti uaccæ ad aram sacrificiorum solebant diuersitatem sonoram parare: aut sacerdotes quando libamina exhibebant, tunc istis sonis mouebantur. Sic istos sonos in cerebro repercutientes sibi audiunt, & auditos contestati, socij saltantium fiunt. Vel in cursu ueloci seduli sunt, ut subito rapiant gladium, uel macheram, & se percutiunt, et non sentiunt: aut moribus se attrectant, uel in alijs hominibus, nescientes quid faciant: quos latini Causarios uocant. Inmissione, uel iracundia aliquoties se in cursum uelocem dirigunt cum uociferatione. Alij dicunt daemones angeli legionem esse: ut dum eos arripuerit, aliquam partem corporis nexent, uel uulnerent. *Cura.* Diligentia eis impendi debet. Quando supra scriptos sonos audierint, includantur diligenter. Et post accessionem cum audierint, flebotoment: & uenter eis moueatur. Cibum accipiant leuem, cum calida aqua: ut omnes uentositates quæ in cerebro sonos faciunt, diuertantur. In ipsa accessione silentium habeant. Quod si spumam per se egererint, aut ex cane rabido morfi fuerint, intra septem dies moriuntur.

De Ephialte. CAP. VII.

EX QVIBVS EOS apprehendimus? Cum in cibo uexantur, et difficili motu corporis, atq; somno, et iam soluto, graui, quos

ties super ipsis grauantur: aut se præfocari dormientes putant: aut aliquē **A**
 sibi putant irruisse, qui eos premendo exanimare contendat. Vnde **Incub.**
 Incubi dicti sunt, a mentis, atq; sensus incubatione. Alij aut Incubos dixe-
 runt, q̄ ex indigestiōe cibi euenit Ephialtes, tanquam ascendisset aliquis
 supra dormientē. Fit hæc passio ex multo cibo. Ex indigerie item fre-
 quenter, ex alto nimioq; hoc est, malo humore, aut ex abundantia san-
 guinis, per somni fantasiā. Cum graui em̄ somno opprimuntur, dum
 dormiunt, plus suffocantur, ut loqui non possint. Aliquoties per somnū
 fabulantur, & quasi per diem disputent, sic sermo illorum prosequitur,
 dum quasi cum aliquot hominibus fabulentur, aut uarietatem somnio-
 rum diuersorum, uel fantasiā uideant, uel paueant, uel in somno cla-
 ment. Fit plærumq; (ut superius memorauimus) aut ex multo cibo, uel
 uino plurimo, uel ex paruo cibo, uel potu: hoc est, fit uel ex plenitudine,
 uel inanitate: sicut et singultus, uel oscillatio, uel tremor, fit ex plenitudine,
 uel inanitate cibi, uel potus. Sic ergo emendantur, ut ille cui ex nimio po-
 tu hoc contingit. Quibus euenit a nimio cibo uel potu, leuiter accipi-
 ant: hi autem qui ex inanitate hoc patiuntur, cibari debent, sicut ueteres
 dixerunt: iuxta quod corpus nimium, uel exiguum fuerit, eo plus, uel
 minus hac passione læduntur. Nam si pallidi fuerint, & pallido uultu,
 periculosum est illis: & si patiantur hoc frequenter per uigilias sine somno **B**
 ut cadant & suffocentur: pernicioſa eis hæc signa sunt: aut ubi oppressio-
 nem passi fuerint supini, ualde suffocantur. Et post accessionis horas, ad-
 hibe omnem oppressionem, uel pondus capiti. Experrectis ad primum
 sensum, corpus omne tremit, sudor frigidus in stomacho uel in capite, &
 pulsatio nimia cordis. Ventositas spiritus quæ solet in pulmonibus, &
 cerebri partibus habitare, concluditur ex calore cibi, uel uini, uel sangui-
 nis, uel cholæ abundantia, non habens exitum naturalem per nares,
 uel per os: & præclusis in pulmonibus fistulis, uel in stomacho conclu-
 sis, per uiscera discurrens hanc caussam facit. **Cura.**
 Curari autem debent sic, quando admoniti fuerint. Si habuerint præfocationem, corpus mouea-
 tur, uel fabula excitentur, uel capillis capitis attrahantur, aut guttizen-
 tur: aut facies eorum de aqua leuiter aspergatur, ut corpus, uel sensus eor-
 um ad pristinum sensum reuocetur. Quod si ætas, uel uires permise-
 rint, flebotomari debent, ita ut ante flebotomum primum stomachum
 curent. Et potum accipiant elixaturam absinthij, & sic flebotomum ad-
 hibendum: & post pigrę potionem accipiant. Et post hæc omnia pur-
 gentur, ex iera diacoloquintid. ut omnis humor malus, crassus exinde
 purgetur. Cibum accipiant leuem, & digestibilem, & exercitationes, &
 somniferas confectiōes. Nares ungamus ad mansionem ex dro-
 pace, ducentes. In dimissione cum uidemus uenisse securita-
 tem animo, præparandum, ut non iracundiam patian-
 tur: quia ex hoc inquietantur.

C

De Vocis amputatione.

CAP. VIII.

DEBILITATUR Vox aut per clamorem, aut per frigorem, aut per estum nimium, aut per ardorem febrium fauces inasperantur. Exinde feruores patiuntur & anhelitum. Vox inraucat aliquibus ex catarro, & ex pulmone solutio fit uocis, hoc est, raucedo. Si ergo sinochus & raucedo fuerit, tarde digerunt, ut clara uox reddatur.

Cura. Aliquibus & recenter frigida bibendo contingit. Vti debent cibis leuibus, & sorbilibus, & infusione capitis ex oleo anetiui, & lana coöperato: & uaporationis fomento ex aqua calida cum spongijs. Et thoracem faccellabis, & delana coöperies. Si tussis non fuerit, balneis utantur, & dragagantum sub lingua tenere debent, & humorem ipsum glutire, aut libanum, aut liquiriciæ succum. Et similiter gargarismatum intra fauces gargarizent: & ex mulsa, ubi coxerint palmulæ, aut caricæ pingues, albe, cantabrum, rosa, hyfopus, & liquiritiam (ut dixi) in mulsa coctam, tepidam mane uel sero triduum gargarizant: ut saliuam intra os foras projiciatur. Odoribus uero bene olentibus naribus apponentes, uel ptarmico uti debent. Quod si febres non fuerint, & suffocatio maior fuerit, flebotomentur: & postea accipiant electuarium ex semine lini, siseleos, amygdalas tostas, uuam passam: nucleatum, tritum, mixtum cum melle.

D Et uomitum cum raphano prouocent, & purgentur ex diacoloquintidis, iera. Accipiant antidotum beica, aut catapotias confectas.

De Arteriâcis.

CAP. IX.

ARTERIACI SUNT, quibus fauces reumatizant, uel dentes, cum asperitate gutturis interioris: aut quando exscreant, asperitatē faucium sentiunt, aut quasi aliquid in gutture acre: & uox eorum secundum naturam clara fit. Sequitur modica tussis, cum coctura faucium interiorum. Aliquoties exscreant flegma spissum, & tarde rediditur: aliquoties solutum projicitur. Sequitur modica febris cum macie corporis. Fit autem ex humore capitis. Curari debent sic. Si sine febribus sunt, cibos accipiant leues, sorbiles cum melle coctos, cum farina similæ tenuissima. Lac caprinum sorbeant cum melle ieiuni. Cerebella, carnes minores manducent coctas in uino dulci: & granatū uinum bibant. Ieiuni gargarizent tepidum, aut diamoron, uel diacareon, aut diacadion confectioes. Vnum de istis gargarizent: aut de penna fauces ungant. Item post arteriarum asperitates, rosarum flores siccos, aut citronia matura in aqua cocta gargarizent: aut sapam, ubi coxerit puleium. Item dragagantum in melle infusum, tritum cum nucleis, addito melle despumato quod sufficit, datum coclear unum, transglutiendū mane, & ad mansionem per triduum. Quod si cum febribus os reumatizauerit, capiti diligentia est adhibenda. Caput condatur adpressum, & pecūnet, &

omne reuma siccatur: & oxyrhodino caput iufundi iubemus, in æstate frigido, in hyeme calido: aut asperum infundendum, secundum qualitatem temporū: in hyeme thermatica, æstate refrigeriosa, sicut de his sæpe docuimus.

D E D E N T I V M V I T I I S .

C A P . X .

DE N T I V M uitia sunt multa. Aut dolor unius partis, aut ambarum, aut molarū, aut agitationes, aut frigidationes, aut tineæ, id est, denudationes gingiuarum, putredines, siue tumores, aut sanguinis emissio: dentium siue molarum dolor, siue cancellatio. Si obuenerit hoc ex reumate frigido capitis, descendit in radices dentium, & ossium naturalia loca commouet, quia humor est nequissimus capitis, & dentes uitiat, sicut comparationē ipsius legendo didicimus. Stillicia guttando petram excauant, assiduo lapsu: sic humida gutta non pondere, sed sæpe cadendo disrumpit. Distillans humor frigidus capitis, dentes uitiat, hoc est, commouet, pertundit, priuat, deppannat. Quibus subuenire debemus sic. Pro dolore dentium, uel molarum, si ulla commotio est, uel putredo, sacellum facito ex sale tosto, ut regiones dentium, hoc est, tonsillæ uaporentur: aut humor frigidus, qui inest ossibus, ipse calefactus temperetur. Et intra os collutionem adhibeant, uinum album ubi cocta fuerit rosa, intra dentes calidum teneant, uel colluant: a foris autem uapores sacelli supra scripti. Item in pusca coctas radices hyoscyami, aut strigni, aut sparagi, aut oleum calidum in ore teneant, ut omnis humor frigidus temperetur. quia & dolores mitigat, & agitados dentes confirmat. Item ad frangendum, tolle hyoscyami semen, aut radices piretri non uetusti, euforbij, hederæ, gummi ana scrup. i. lac de celsa quod sufficit, & in gyrum casulam facis. Item ad dentium dolorem, succum hederæ terraneæ in aurem mittis in ea parte quæ dolet, & miraberis effectum eius. Sane si commotus fuerit plurimum unus dens, siue mola cum tumore: primo radices eius scarificentur, ut humor, siue sanguis egeratur. Si commotio nulla fuerit, adiutoria supra scripta adhibeas. Nam si potuerit scarificationes operari, & multum commotus fuerit, ferramento dens, siue mola, euellatur, & post de pusca locum colluat. Quod si commotio non fuerit, non debet cum ferramento euelli. Quia contigit in insula quadam, philosophum molam dolere, & sine ulla commotione ab imperito medico euulsa est, & statim mortuus est. quia præ nimio nisu eripuit medullam quæ illi intus est, quæ de cerebro principatum habens, recursu humoris sui in pulmonem descendit, & statim eum occidit. Quod si fricatio, uel putredo in ossibus dentium, uel gingiuarum fuerit: ex mulsâ calida os abluendum, & hoc puluere spargendum, et antheræ confectio, aut thymi, aut origani, aut satireiæ seminis, cum uino melantio ex æquo tunsa, & cribrata, utraq; loca superius memorata spargenda sunt, & os

B

Nota.

Caperiendum, ut humor foras egeratur. Aut ex diamoron medicamento ungantur radices dentiū. Quod si antiqua fuerit putredo, radices dentium ex carbonibus calefacto origano cauterizamus. Quod si gingiua tumuerit, & sanguine fluxerit, in pusca interius lentisci decoctionē in ore teneat, et puluerem in ore similiter ponat ex anthera, uel usq; in diem quartum. Item admirabilē confectionem, quæ gingiuas sordidas, uel liuidas splendescat, & sanguinem constringat. Lentisci corticis radice sicca tunsa, & sale tosto ex æquo trito puluere utatur. Quod si ex gingiuis nimiū fluxerit sanguis, inter utraq; scapulas scarificatiōe sanguis tollatur. Quod si uulnus intra os natum fuerit, aut buccam, aut circa uuam, rosa, & croco ex æquo tritis, cum melle de penna linito locū: aut puluere antherę curato, diamoron mixto cum melle similiter (ut superius diximus) de penna linito.

DE AVRIUM VITIIS.

CAP. XI.

AVRIVM uitia sunt multa. Dolores graues auditus, & soni, uulneratiōes, percussiones, humoris discussiones, sanguinis eruptiones, uermes, aut si aliquid intus irruerit, aut surditas, aut pruritus. Hac omnia **Dolor auris.** uitia in auribus fiunt. Dolor aurium fit aliquoties in una, aliquoties in ambabus per frigidorem, aut ex uento frigido. Periclitatur interius in ipsa cauerna auditus aut ex lauacro frigido, aut aqua interius recepta, aut ex reumatismo capitis subitaneo sine aliquo tumore dolorem sustinet uehementer. Quibus curam adhibere iubemus. Saccello cocto in uino calido uaporamus, et oleum nardinum tepidum, et piper tritum cum oleo, aut ruta, aut cum aneto: aut amygdalinum, aut cepam marinam quassatam, in oleo coctam, tepidam in aures stillamus. Si tardauerit, & febris non fuerit, neq; tussis, balneis utatur. Quod si dolor fuerit cum graui auditu, uaporationes fiant ex calda, ubi coxerit absinthium uiride in uase fictili: aures uaporabis, & interius raphani radices excauas, & oleum ibi mittens superiacetas, bulliat, tepidum auribus instillato, & de molli lana nares obturato. Item ad aurium dolores unguentum. Medulla ceruina, cæra, oleo de nucella, succo polygoniæ herbæ æquis ponderibus utere: & ungitio deforis aures in gyro, & miraberis. Quod si tarditas fuerit antiqua, sine ullo dolore: saccellentur, & uentrem purgent ex catapostis catarticis diacoloquintidis, & scammonia, aloe, mastice, & succo caulium. Et postea caput purgent ex gargarismo, stafisagria, pipere, sinapi, hysopo, origano, pulcio, nitro, ex eo in oxymelle mixta sapa, ad calidum solem, aut prope caniculares dies, aut post supinato capite gargarizent, ut omne reuma capitis fluat. Et auribus instillato oleum, ubi tritaueris amygdalas amaras. Oleum laurinum cum pipere tritum, oleū cedrinum, aut

balsamum, aut cepearum, uel raphani succum cum rosaceo, & piper, aut **A**
 euforbium cum pipere ex æquo tritum cum rosaceo, aut afronitrū cum
 rosaceo, & succum porri. Hæc ubi, adiecto acri aceto tepida instillas
 auribus, si fueris non habens exitum uentositatis, sine grauedine & sine
 dolore stomachi ananimalis in his fit. Potum accipiant elixaturam absinthij
 pontici: & stomachum curent, et auribus instillet nitrum tritum cum
 rosaceo. Aliud etiam. Fœniculi, aut marrubij uiridis succum, cum rosa
 ceo & aceto mixtum, instillato, aut granati sicci corium tritum, cum rosa
 ceo, aut oleo laurino, aut ptarmico nares ungit, ut sternutent. Quod
 si tumor fuerit cum dolore ex reumate capitis, aut ex catarro, aut ex san
 guinis impletura: uaporationes ex spongijs in calda tinctis, infundito in
 terius porri succum, & ibi cum rosaceo, & melle, & lacte mulieris quæ
 masculum nutrit, instillato. Quod si uulnus fuerit cum sanierū squa
 lore, uel fœtore: infusio est ex alto humoris, aut sanguinis per clisterem
 tenuem syringæ. Colluantur ex mulsa tepida, & sic extergantur ex lana
 molli melodida. Et de præsentī infundi iubemus porri sectiui succū, aut
 coriandri, aut strigni cum rosaceo tepidum auribus instillato ad mansio
 nem. Quod si uulnus fuerit longi temporis: curato ex trocisco andronio,
 aut musano: aut crocum des tritum cum rosaceo & melle. Id autē anteq̃
 medicamentum iniicias, prima die lana molli in melodida uulnus exter
 gas. Aliquibus uulneratio aurium plus crescit & claudit auditus fora
 mina. Infundi iubemus raphani succum cum rosaceo, & puluere oxycro, **B**
 in ipsas cauernas superfluas: aut ea comedat. Aut pulueriza staphisagri
 am, piper, & elleborum, trita: & ex hoc puluere impones. Semotus esse
 debet a fabulis, a sonis. Cibis debet uti leuibus, sorbilibus. Et si percussa
 auris fuerit: & intumuerit cum dolore: butyrum recens, aut sine sale,
 cum melle mixtū super calda tepefactū, instillato tepidū: aut adipēs anse
 rinos, aut gallinaceos super calda tepefactos, instillato tepido: adiecto si
 mul lacte mulieris, quæ masculū nutrit. Item porri sectiui succum, aut oz
 zymit aut coliadri, aut strigni cum rosaceo, aut crocum sine rosa uiride,
 infusum in lacte mulieris quæ masculum nutrit, tritum, bene tepidum
 auribus instillato. Et pro tumore deforis cataplasmare debes sit. Panem
 mundum in uino infusum, tritum cum melle cataplasmato. Quod si dur
 ricia adfuerit, lenticulam coctam in aqua, tritam cum melle tepidani cata
 plasmato. Quod si humor nimius ex auribus fluxerit aliquoties uel
 tura carniū, ex musculorū tonsilla manat, cum grauem dolorem iuuent,
 temperari debet, ne multum fluat, nec constringatur. Multus si egeritur
 humor sine ullo dolore, uinum granati coctum, & spissum, cum coloso
 niæ puluere, tepidum infundito: aut absinthij uiridis succum, gallæ pul
 uerem, aut andromacum cum melle, aut cum succo porri sectiui, aut succo
 eum hederæ cum rosaceo colluere debent, ex mulsa tepida, aut elixatura
 de lenticula in aqua cocta. Quod si ex auribus sanguinis eruptio fue
 rit, siue uulnerū causa, siue ullo dolore, siue alias cum ferro tunsum: cri

Cbratum puluerem per fistulam flato: aut colofoniæ puluerem, aut celticæ folia, granati sicci cortice m, nitrum, ex æquo tritum, flato: aut gallarum puluerem. Sed & si antiquis, hæc est cura. Si fuerit sanguinis eruptio, & ætas permiserit: circitent ex utraq; parte scapulas. Quod si intra ætatem fuerit, incidi iubemus capitis partes, id est, ambo cornua hoc est, super utraq; partes capitis, quemadmodum supra dictum est, ut multus sanguis egeratur. Quod si uermes in aurium cauernis nati fuerint, absynthij pontici, aut cucumeris agrestis radicis succum, aut capparidis radicis succum, persicorum foliorum succum cum aceto instillato. Quod si nulla res eos iuuat: sulphur uiuum, cum calce uiua, trita cum melle instillato, aut sinapi semen, tritum cum hyoscyami succo. Quod si casu intra aures aliquid ceciderit, aut granum frumeti, aut stipula, aut arista, aut aliquid tale: sternutamentum subinde prouocet: aut butyrum, aut adipem anserinum, aut gallinaceum tepidum frequenter auri instillato: & balneis utatur. Quod si ex ordeo aures clausæ fuerint, & fuerit sanguinis eruptio, facito ut supra hic dicitur. Item si sordibus aures clausæ fuerint: oleum calidum frequenter instillato, aut nitrum, uel sale tostum, tritum, & rosaceum calidum instillato: aut in lana tinctum auribus iniiciatur, & sic de melotida sordes ipsæ ex auribus tollantur. Quod si pruritus aurium fuerit plurimus, acetum, & oleum rosaceum tepidum instillato, aut feniculi succum, aut liliaceos flores tundis, & succum eius cum aceto & rosaceo tepidum instillato.

D

Q V I D Podagricis conducat, uel non.

C A P. XII.

R.A M O S betonicæ, & ramos centaureæ qui plus ponderis habebunt, radices agrimonie, radices pentaphyllon, radices cannae, radices sandicis, radices centurcapitum, uenæ citr. paragoriae colliges mense Augusto, & sicca cum sole, & diligenter trita adseruabis. Quando uero bibendum est, ieiunandum est per dies, 15. Aut si non potuerit ieiunare, tota die quoad potuerit ieiunet, parcescat et potui, edenda necessaria sunt, facto balneo asso. Dum egreditur de caldaria, accipiat pulueres supra memoratos in aqua tepefactos, & obutolutus sabano iacebit usque ad sudorem. Et die ipso comedat pullos gallinaceos, aut anserinos, aut maluas rodas. Hinc per dies, 30. ipsum puluerem omni mane accipiat in potum sicut supra, & post dies, 30. in septimana bis, aut ter usque ad annum potabit quemadmodum supra. A quibus uero abstinebis usque ad annum: De carnibus uaccinis, carnibus ceruinis, porcinis, leporinis, cum hædinis. Piscibus qui squamam non habent, id est, sepia, & uliginibus (quos comedunt multi) abstinebit. Olera quæ non sunt utenda, id est, bletas, olorstordes, & betas. Legumen omne comedat, excepto lectigolas, quas cauebit, uel lactucas, intyba, cucumeres, uel opiopinos, & ficus usque ad annum non comedat. Tamen mente retinebit, quod de mense septembri, prædictos

pulueres in aqua bis potabit usq; ad mensem aprilem : & quando melius habet, tunc primum incipiat bibere Præter ficus, pomis omnibus, & balneo utendum.

De Catarro. CAP. XIII.

CA T A R R I genera sunt tria, Catarrus, Coriza, & Catastignos. Catarrus fluens a naribus, aut una, aut ambabus, aut uno oculo, aut una aure, humor fluens capitis, in diuersas partes discurret, & distillationem, ut superius diximus, per nares facit & pulmonem : unde catarrus dictus est. Fluorem enim græci Catarron uocauerunt. Quibus alijs speciebus nominabimus Catarrum? Catarrus nominatur a naribus factus, Coriza, a faucibus, Branchos, a rauedine pulmonum, unde & Tisis fit. Ex quibus apprehendis a naribus catarrum? Ex grauedine atq; constrictione narium, & frontis pruritu, cum iugi fluore, humore tenui, & crasso, & uiridi, cum sternutationibus continuis: neq; anhelitum inde reddunt nisi per os tantum, & nares præcluduntur: deiectionem frequenter conantur, & nihil emungunt. Aliquoties aquam per nares digerunt, quasi qui sinapi, aut cepulam acrem comedunt, ut lachrymas per oculos emittant. Aliquoties emungunt spissum, & colore sulphureum, uiride, aut fellitum, cum narium præclusionem. Aliquoties una pars capitis aurium per ipsum impetum condolescit, aliquoties partes capitis, siue temporum : et per nares mucilenta in modum sanierum egesta digerunt : ita ut capiti dolenti, & circumdolenti, sanies per nares soluitur. Aliquibus suffocatione capitis aures crepant, & humorem digerunt. Cura eorū diligentia capitis adhibenda. Caput ungetur ex oleo irino, aut daphnino, hoc est, laurino, aut melino, aut cyprino, aut anetino, aut rutaceo. Plantas unget de pice liquida, & de acopo thermaticeo. Ungant thoracem, & collum eorum. Lanam lotam capiti eorum apponito, conuenientia eauribus instillato. Ptarmico nares ungant. Piper tritum, & euforbium melantium, iris illyricæ radices, rutam, cuminum, tostum, puleium, ex his unum tritum in linteolum ligato : & moderato, ut sternutamentū prouocent. Cibos sorbiles dato. Corizam faucibus catarron aduenisse inde cognoscimus. Pruritus quidē faciunt cū titillatu, et uoce obscura. Est & sternutatio assidua, cū sensus prouocatione, & transuorandi difficultate. His diligentia capitis adhibenda, ut superius in catarro diximus. Vel gargarismum dico adhibendum, ut in arteriacis diximus: uel electuaria quæ fauces asperas leniunt. Catastignos ut catarrus interius uiscerum distillationes, uel percussiones in stomacho, tussim cū nausea prouocat. Si pulmonibus obuenerit, grauedinem thoracis uehementem facit cū sputis spumosis, aliquib. cum rauedine: & si sanguinē exspuerint, ad tisis ueniunt, & tabidi moriuntur. Aliquoties exspuunt, uel exscreant ut pinguem saniem. Quod si tussis dura fuerit sine exteriorum fluore: ex mero calido dare debemus. Si item non febricit, in ficum siccum mittis puleium, & piper tritum : assas tres comedendum dabis,

Coriza.

B
Cura catarr.

Coriza cura.

C aut oxymelle, aut elixaturā fenugræci in mulsa coctam, aut hyfopi. Item in uino & melle coquere debes rutam, piretrum, & piper: potui dato: & gargarismatium fiat, ut reuma foras prouocetur: & irios radices siccas, hyfopum, aut thymum ex æquo tritum, cum melle mixtum dato bibere coclear unum, ieiuno, & uinum postea. Et ptarmico nares ungit. Edat oua sorbilia. Aliquoties totæ tres causæ simul ueniunt. Aliquoties singulæ: sic & cis succurri debet, ut dictum est.

V De Uua. CAP. XIII.

V A aliquoties ex catarro tumescit, aut inflatur: aliquoties ex sanguine, & humore laxatur. Et in faucibus iacet plus ad naturam suam, quæ humorem præstat, uel saporem ciborum lubricatione deuorandum: dum multa sunt in illa foramina: sicut ex māmilla mulieris emanat lac de foramine teuuissimo: uel uti acus punctura perfricatione facta, foraminum obstructione opitulante, grauata nimis humoribus, malefacto iacere cogetur. Quæ primo destillando uua, tussiculam generat. Deinde negligentia sapius facta, super pulmonem destillatio ruit.

Cura tunc periculum ubi tumet, & rubet, desiccare debet. Quæ autem est pannosa, tenuis, liuida, longa in capite, acumine incidi debet, et instrumento apte teneri primo, & sic incidi, & pusca frigida gargarizari. Nam si eam ex radicibus non incidit, nec cicatricem fortem facit, nec bene paragorizat, ut foramina naturalia pacta fiant, deriuationem in pulmone facit: & tifici, uel tabidi moriuntur: aut si frequenter destillauerint, ad perniciem deducunt.

D Quod si uua tumuerit, & laxata iacuerit intra faucium spacia, et fauces ustulauerit, uel linguam: totum hoc sic emendabit. Palmulas, uel caricas pingues coctas in mulsa gargarizent. Quod si os omne reumatizauerit, & tussierit: caricas, rosas, furfura triticea, hyfopum, aut thymum, fenugræcum, pulegium, lentículas, ex æquo in linteolo ligatas, in mulsa coctas, colatas gargarizent, uel exinde ieiuni bibant tepidum.

Quod si uua iacuerit: de antheræ puluere eam leuato: aut hunc puluerem conficis, & eam leuabis. Corio granati sicci, balauustia, sale tosto, ex æquo trito, cribrato utere. Nam in coctura faucium, uel uuæ eis pulueres non conueniunt.

T De Tussicula. CAP. XV.

T V S S I C V L A aliquibus sicca uenit: aliquibus humectata, et cum plurimis flegmatibus: aliquibus cum anhelitu & suspirio: aliquibus ex nimio sputo, uel reiectione: quæ a tisi si uenerit, tabidi moriuntur. Quammaxime tisis excita peripleumonice, pleuretice, smantice, & empyice. Solita tisis his euenit humectio ex capitis humore, aut de catarro, aut ex faucium reumatismo in pulmonem, aut guttur. Sicca uero tussis fit in pleuretice, peripleumonice, stomatice, ex diafragmate, uel epatis tensura, uel duricia ex faucium reumatismo, ex ciborum acridine, & salsa commixtione: uel ex frigido potu, aut ex puluere, aut ex

fumo, aut odore non bono irritantur, & ex sanguinis abundantia, intus **A**
 crepunt, aut ex proclufione epatis. Curantur autem fic tuffientes. Iacere debent in domo lucida, & bene olente. Et si foluta fuerit tuffis, electuarium accipiant quod eos cōstringat, hoc est, lini feminis tofti fcrup. viij. cumini tofti fcrup. xvi. finapi feminis fcrup. i. puleij sine fumo fcrup. iij. nucleos toftos fcrup. iij. amygdalas toftas fcrup. xxx. uuæ paffæ albæ enucleatæ grana. c. mel depumatatum quod fufficit, datum fecundum uires. Item piperis grana 30. baccarum lauri grana. 15. ireos radices fccas fcrup. iij. thymi. 3. i. tundis, cum melle mixto, dato coclear unum. Quod si flegma plus fuerit cum tuffi: oxymelle accipiat, aut oxyporium, diacidoniten: ut flegmata frigida incidant, & calefaciant, et dimifragia comedant, uel falfamenta, & poma merata, uel cibos thermanticos, uel conditum. Item contra folutam tuffim, mel diutiffime coctum, paffilicato, admixto gummi, ut unum corpus fiant: & ad oliuæ magnitudinem dato, ad omnes duricias conftriçtiuas: aut trocifcum diaspermaton, aut catapotias becicon. Quod si longa fuerit tuffis, & p̄miscua, hoc est, subito foluta, et subito fcca: dato antidon uesocon afclepiadeū. Aut hoc. Piper, rutam fccā, ireon, hyfopū, finon, uel ultimū opium, & myrrhā ex æquo tritam cum melle mixtam, dato ad manfionem, aut mane fecundū uires. Quod si fcca fuerit tuffis, et uifcera fiunt sine fputo sanguinis: fto **B**
 machum curent, et accipiant apozima, hoc est, elixaturas: aut origanum, hyfopum, aut radices de iri illyrica, aut rutam: unum ex his in mulfa coctum potui dato. Quod si cum uomitu, oxymelle accipiant. Quod si cum anhelitu, fenu græcum aqua coctum adieçto melle dabis. Quod si cum dolore, uel tonfura: ireon et hyfopum ex æquo tunfum, cum melle mixtū, dabis coclear 1. fingulo mane, uel fero. Cibos forbiles, ut oua, piper tritum, aut rofmarinum toftum, aut ptifanæ fuccum cum melle. Quod si antiqua fuerit tuffis: faccellare debemus thoracē ubi pulmōnes funt, & ungere thoracem ex acopis thermanticis. Et ficus fccas affas comedant ieiuni, & catapotias, ueciconiden, myrrham, caftoreum, galbanum, opium, piper, ftoracem, ex æquo tritum cum aqua: & facies catapotias in erui magnitudinem, dabis ternas poft cœnam in calda guttūre. Cibis uti debent humidis, & digestibilibus. Electuarium diaprafifon, aut diascyllis, caftoreum, prafium, cardamomum, & piper ex æquo tritum, cum melle mixtum, dato fecundum uires: & his fimilia.

De Hæmoptoicis. C A P. XVI.

HÆMOPTOIC I, hoc est, fanguinē exfpuentes funt. Horū fignificationes plures. ut fanguinis de propria, & abufiua. Propria est, quæ ex fupernis partibus labitur, ficut fluor fignificatur de capite per fenfuales uibras. Abufiua est, quæ etiam ex inferioribus accedente fluore fignificatur, aut ex pulmone, uel ftomacho: naufea, tufficula excludis: In propria est enim fluorem uocare, id quod afcenfu quodam

Sanguinis
Eruptio.

Vulneratio,
Resudatio.

C non lapsum fertur. Sed græci uersa uice posuerunt, deriuationem nominis intuentes, id enim hæmagogam uocauerunt, quæ magis ex inferioribus affluere significat: quod fluor sanguinis sputum dici proprie potest. Paruam enim significationem sputum refert, fluor plurimam. Neque sputum sanguinis est fluor, supradicta ratione. Parua enim materia sanguinis ex gingiuis, uel faucibus emissa, sputum magis quàm fluor recte nuncupatur. Hyptificum est quod spuitur: quod excreatur hæmagoga, id est, quod reijcitur. Quot sunt differentiæ sanguinis? Tres: Eruptio, Vulneratio, Resudatio. Eruptio fit fluor ex fluente, repentino, atque limpido sanguinis fluxu, nulla antecedente querela uulneris effectus. Vulneratio ex humecta materia humoris purulenti, cum sanguine non limpido, & tussicula plurimorum dierum. Resudatio uero ex nullo sensu uulneris, sed quod magis ex accepto cibo uel potu, acriore liquore comprobatur.

Qui sunt loci ex quibus fluor sanguinis efficitur? Ex supernis faucibus, hoc est, brancho, quod guttur: ex faucibus, pulmone, thorace, diafragmate: ex stomacho, & proximis locis, de capite, ex iecore, splene: & uena maiore quæ spleni coniuncta est.

Ex quibus apprehendo eas, quæ in supernis sunt faucibus partes, quod est branchus, quod ad guttur sanguinem projiciat? Ex sputo sanguinis, cum quadam manatione aquæ parue, et asperitate linguæ, atque imagine uenulæ ex loco de quo sanguis ipse fertur, apparet. Quæ apprehenditur ac si liquoris acrioris gargarismum acciperint ægrotantes, mordicationesque eius loci sentiunt.

Ex quibus eos qui de faucibus sanguinem projiciunt? Ex paruo fluore sanguinis, cum humore retinaci, & leui tussicula. Ex quibus exclusos? Ex quibus eos supra dixi, qui de pulmone sanguinem projiciunt plurimum, atque coaceruatum sanguine fluorem, & ipsum uti spumofum, rufum ac feruentem, sine dolore, cum uehementi tussicula, ex thoracis grauedine expulsum: aliquando cum stridore pectoris, & uocis in articulo obtusione, & rauedine, genarum rubore.

Ex quibus eos qui de thorace projiciunt? Ex supra dictis signis, & paulo mitioribus, cum dolore lateris, aut pectoris, aliquando etiã spinæ mediæ utrarumque palaram, quod græci metafremon uocant, per multum fluorem uti spumofum sanguinem, ex quibus & diafragma sanguinem projicit.

Ex quibus qui ex stomacho sanguinem projiciunt? Ex uomitu plurimo, sanguis niger, uel coagulatus, aliquando autem cum cibo attestante animi defectus, cum corporis iactatione, atque fastidio, saliuarum fluentia, membrorum in frigido corpore pulsu paruo, dolore utrarumque palaram, magis si acrem liquorem biberint in siti, morsum in stomacho patiuntur, malsiunt, infrigidantur.

Ex quibus qui de uentre sanguinem projiciunt? Ex his quæ de sto

macho memorauimus, sed paulo uehementioribus. Nam plerumque etiam per uentrem quidem sanguinem emittunt, ægrotantes cum dolore, atque tormento, & mordicatione medijs præcordiorum. A

Ex quibus qui de proximis locis exspuunt: Ex inspectione oris parotidæ uenam apprehendimus, aut ex tonsilla uulnerata, aut ex gingiuis.

Ex quibus qui de capite per sensuales fibras sanguis exspuit: Ex antecedente feruore faciei, aut capitis grauedine, uel dolore, & extensione, uel narium, cum titillatu quodam eius partis qua sanguis effluit per nares, atque ad eas deducendum ducunt. Hæc ut plerisque dormientibus in quietudine accidit, ut ore impleto, atque faucibus occupatis, cum quodam excreatu putido excludantur. Et si ad stomachum, uel uentrem defluerint, permittite ægrotantem donec per uomitum excludantur, accepto, uel tranfuerato acriore liquore, nulla mordicatione loci sequente. Arteria ascendit, tussicula excluditur, qua neque ante fuerat uexatus ægrotus, nec post exclusionem sanguis interpolatus. Quod de pulmone proijcientium signum est: Ex quibus de iecore sanguis proijcitur. Ex tumore capitis, cum dextera parte præcordiorum, ex colore uiridi, uel aquato simili. Ex quibus ex splene dolor: Sinistris partibus capitis, uel præcordiorum, colore plumbeo, simili lingua.

Ex quibus ex uena maiore, quæ spleni iuncta est sanguis proijcitur: Crepat ex multis uocibus, aut ex multo uino, aut cibo, aut ex usu uenero, aut ex nimio pondere, aut ex catarro, uel nimia tussi crepant ut sanguinem uomant. Hæc si in cibo uenerit, cum spinæ dolore, uultu, lingua pallida uel nigra. Quod si crepuerit in septimo uertebro spinæ, in stomachum fluit, & per os uomitur, ueluti cibus. Si in pede, uel manu, aut in capite uenerit, aut in renibus: paralysin facit. Nam si in pulmonibus uenerit, statim eum occidit. B

Supra scriptas causas hæmoptoicas uocant, id est, sanguinẽ exspuentes, Sed tamen de his omnibus malignis sputis quidam curari non possunt, ut ex pulmonibus, ex uenis, ex uulneribus, ex iecore. Omnia enim sputa sanguinolenta, maligna. Cura autem eorũ, Cura. medebitur sic. Iacere debent in domo lucida, refrigerato loco: immobili lecto ideo, ne petra, uel sub diuo aut corpus uexetur, aut moueatur. nam si moti fuerint, statim sanguinem proijciunt: uel si irascantur, aut clament. Iuxta tempus adhibere debent flabella, & folia pampini, myrti, aut calami, cum asperione: ut omnia frigida habeantur. Similiter coöpertoria leuiatissima, quæ eos non calefaciant: ne per calefactionẽ sanguis plus proijciatur. Quod si ætas permiserit, uel uires, initio pus sanguinis flebotoment, quammaxime in omnibus doloribus, uel pleureticis, cum sanguinem exspuentibus, ubicunque tumor inde apparuerit. Post flebotomiam mulsam decoctam accipere debent, interuallo remedij loco potius quam potionis. Sanguine cū sputis sordidis ex uulneribus emisso, medicaminibus purgant sine corruptura uenę alicuius sanguinis. Pusca frigidam assidue bibere debent. Item ad saniẽ, Bolum (est aut species terræ candida

C & glutinosa, quæ ualde huiusmodi curis debetur) adiuncto amilo, ex æquo tritum, datum cum pusca frigida, aut cum succo arnoglossæ, quæ latine plantago dicitur: aut succo cum pusca mixto, sanguinè mire stringit. Aut ipsam quoque herbam coctam, et oleo et muria adiecta ad hoc comedant, symphiti succo ex pusca frigida potato, aut hippoquistidos: et omphacio & draganto, & alumine, et amilo, & alijs constrictiuis potionibus. Si ex pulmonibus fuerit, arnoglossæ succo cum hippoquistidos, & gummi, et amilo, & infusionib. thoracis, & oxyrhodino in lana succida utantur. Cibos accipere debent constrictiuos, alicam coctam frigidam, & panem siccum ex uino stiptico frigido, & prisanæ succum cum amilo, & arnoglossæ succum cum siseleo: & similibus succorum sorbitiones, adiunctis speciebus supra scriptis in ouis sorbilibus. Accipiant cerebella, & ungulas coctas, et rostrum ex porcello minore. Et potum accipiant ieiuni, ex aqua ubi coxerint citonia: aut palmulas, aut turiones rutæ, uel rubi turiones comedendum dato, ieiunis: maxime uero citonia cocta, aut assa, aut granati duri grana. Et epithima conficis sic. Ex citonijs, amilo, thure, aloe, cum ceroto myrtino attollatur: & ex lemnijis fragitidos, aut ex trociscis diacoralli, aut dialectri confectis, & ex alijs antidotis quæ scripta sunt ad hæmoptoicos: et cucurbitam cum scarificatione sanguinis oportet detrahere. Obseruent se a balneis hæmoptoici in locis refrigerosis, a clamore, ab iracundia, a uenere, a uomitu, a uino et falsamentis, et furore. Et mulieribus fit hæc passio, quæ menstruis non purgantur. Curentur & ipsæ sicut in uiris scribentes docuimus.

De Phthificis, hoc est, Spuentibus.

C A P. XVII.

SIC phthificos apprehēdis. Ex febre cum tussicula, ex screationibus uarijs, sanguinolentis, uel liuidis, aut purulentis, aut pro quantitate exclusæ arteriæ, cum corporis macie, & uitæ, attestante uirium debilitate parua, aliquoties sicca tussi, aliquoties soluta cum flegmate, aliquoties cum catarro. Curentur electuarijs ex ireos, & hysopo, aut thymo, contusis ex æquo, mixtis cum melle: coclearibus singulis mane & sero. Et uua deficcet ex anthera: & succum prisanæ accipiant, & butyrum cum melle. Et curentur sicuti in sanguinis fluore diximus.

De Tifi. C A P. XVIII.

TISIS VITIVM fit ex reumatismo gutturis, aut ex uua, & distillatione assidua, ex catarro distillate multo tempore, pulmones uitante: sicut in dentium causa supra diximus. Hæc passio pulmonum periculosa, et maligna ualde, sine ulla sputatione sanguinis. Fit autem in ætatibus in decem et octo annis, usque in tricesimum et quintum. Sequitur autem tussis cum sputaminibus uarijs, aut tenuibus, aliquoties similibus saniosis, aut spumosis. Sequitur et sonus respirationis, anhelitus pulmonum, febres leues, hebetudo corporis, et fetor, anhelitus oris. Si inueterauerit annum, et si non curati fuerint, moriuntur.

Plurimis modis cum facti uirtute diligentia est eis adhibenda: ut ante **A**
 accessionem febrium cibentur, aut post dimissionem. Solent enim ali-
 quibus & typicas accessiones facere. Aut die inter diem cibari debent, ex
 forbitionibus. Ante accessionis tempus fortissimos dato cibos, polentas,
 oua, cerebelia, uolatilia, gallinatia, carnē, capita, pedes porcellorū, aut he-
 dorum in ptisana coctā, & allia cocta cum aneto & oleo ex aqua condita,
 & gallorum testiculos, ascellas columborum, anatum, columborum,
 & conchilia petrosa tincta in aceto, condita, ex pipere, libistico, costo, me-
 liloto, & his similibus si sine febre fuerint. Et lac comedant, uel bibant.
 maxime alinum statim mulctum, ne infrigidet, potum dato, ieiunoq;
 manente, non de pastu ueniente. Melius dare lac de animalibus ieiunis:
 quoniam lac ipsorum constrictiuum est, & desiccet dura natura. Conue-
 nit his ex dimifragia, & fricationibus totius corporis, plurimum capitis
 ad collum & thoracem, & omnem actionem eorum. Cura desiccatiua fi-
 at pro reumate, electuaria, et potiones multis utiles probatas. In nocte ad
 potionem danda confectio ex duobus, pipere, aut diaprasio, & alijs quæ
 calefaciant & desiccant: aut hyssopum in mulla coctum potum dato: aut
 irim illyricam. Et deambulatione mediocriter utatur, & odore bono.
 Habitatione conuenienti uti debent. In obscura domo iaceant. Circa ca-
 put & thoracem et collū unctiones mordaces, quæ cum tensione possent **B**
 fieri ex ulcere. Vel epithimo utant, quo reuma calefaciant, uel desiccant.
 Et si permiserint uires, hiearoticis medicaminibus, aut cauteribus caute
 rizen circa thorscem, nouissima cura ipsorum.

De Empyicis. C A P. XIX.

EM P Y I C I sunt saniosi. Eos apprehendimus ex antecedentibus
 signis quæ in interioribus collectionē denunciauerunt, dolore ma-
 gno, cum febribus & horroribus inordinatis, & consequentiā repentina,
 & sanierum effusionem soluunt cum pulsus erectione. Item Empyici
 fiunt ab hæmoptico ex uaporatione singulorum. de alternis passioni-
 bus: & proprie sic noscuntur. Nam tificus fit non repentina effusione sa-
 nierum, febres etiam cremento temporis, accessionesq; efficiuntur pulsu
 crebro, cum iliorum dolore. Empyicus autem repentina effusione sanie-
 rum cum febrium accessione, apostematum collectiones fiunt, interius in
 medio latere, aut in thorace, & in pulmone. Collectio & scissura sanierū,
 fit cum febre et tussi, et corporis macie, et sine uirtute empyici sunt. nam
 & quæ uisceribus eminent, collectiones uocantur. In alio latere fiunt col-
 lectiones, quæ si eruperint, empyici erunt, & spuendo saniem digerunt.
 Fiunt autem empyici plurimum ex pleureticis: aliquoties aut ex agri-
 tudine acuta non bene discutiente, aliquoties autem & febribus antiquis
 uix carente, & usq; huc deducentes. In tempore commouentur, aut fri-
 gores, aut plagis, aut ponderibus aurium, & humoris plenitudine acerri-
 ma, aut ex uini liquore: quibus signa cōmunia sunt ab omnibus. Tumor

Cura empyi-
corum.

C est in collectione regionis. Sequitur autem (ut diximus) febris lenis, & frigidus inordinatus, & dolor pulsans eruptionem. Aliquoties autem super pulmones fertur ex thorace: aliquoties autem per intestina collectiones & digestiones fiunt. Aliquibus autem in uesicam, plenitudine ex renibus facta, apostema cadit. Aliquoties in eodem loco ubi nascitur maturatur, & crepat. Significantia futura hæc signa, cum tussis, & super impositionibus anhelitus obseruabimus. Omnes empyicos spissum habentes pulsum, neque dimissiones humorum, neque a febris desinentes, circumuenit passio. De his ergo conamur nunc in cura: sicut multoties diximus. Empyicis adiutorio utimur sicut in pleureticis. In acuta passione hoc non aliquando necessarium: aliquoties adbreuiat, aliquoties prolongat initium. Cura eorum. Detractione sanguinis utendum ex cubito contrarie partis dolentis lateris, contra plenitudinis grauedinem. Si autem uires permiserint, multoties in locis ipsis dolentibus. Imponere debent coopertorium factum ex lana, cum infusionibus glaucini, aut siccioni, aut ueteris olei, ubi coxerit ruta, aut anetum, & circum ligetur. Si febris fuerit & nimius dolor, acetum & oleum imponitur, adiuncto nitro. Post infusiones adhibere debent cataplasmata, & uaporationes. Iuuat autem panis in mulla coctus, & semen lini, & uaporationes ex milio, & ex sale tosto, aut ex cantabro: per facellum calidum uaporato loca dolentia, ut multum sudent: aut ex oleo calido in uesicam fuso, obuoluto in linteo, locum circum calefacito, uel cucurbitato, raptum, ut diu constringat locum dolentis: & post infusionibus: & postea cerotarijs ex cyprino & rutaceo oleo confectis, & emplastro malactico Serap. et diamnasse, uel malagmate diasabato, quæ adductionem faciant. Quod si duricia fuerit in superficie, uel interius, & adhuc non crepuerit, neque ruptionem sanierum fecerit, ut maturet & deponat, hoc adhibeatur. Fœnugræcum, semen lini, resina, manna, et libanum insimul cocta: aut thymum, & alteæ radices inductas imponito. Item folia abrotani, simum columbinum, nitrum, cactios, piretrum. Quod si eruptio sanierum fuerit: oxymelle dato potum: & fiat cataplasma in oxymelle coctum: imponito & adiutoria quæ prouocent sanierum squalorem. Et cibos mellicos accipiant, uel potum, qui stomachum calefaciat, cibos coctos cum sale & aneto. Sorbitiones faciant, commixto aut puleio, aut hysopo. Quod si eruptio sanierum creuerit, ut bene expurgetur, hoc accipiant. Amygdalas amaras, nucleos, urticæ semen, lupinorum farinam, tunsa, in melle mixto, dato cibos pisanæ, ubi coxerit faba frixa, si febres non fuerint, & sinape comedant. Et si melius habuerint, carnes comedant hædinas, pedes porcellorum, rostrum, aures, coctorum succos, & maxime procellorum minorum lactentium, ut non sint dure: ne indigestionem faciant: unde & piper addant. Aliquibus autem & cepulas, & allium dabimus ieiuno comedere: ut orificium apostematis aperiat, & non claudat. Olera autem, betas, maluas, lapatium probauerunt bene purgata, quia & intestina mouent, &

purgant. Pastinacas autem, & porros, & sparagos coquito: ut urinam **A**
moueant: sed stomachū grauant, & fastidium faciunt. Et post acceptos
cibos poma accipiant, mala cidonia cocta, & grauata, & acinos modicos
digestibiles non multum: ut uulnus purgent, & claudant sinum eius.

Dandum erit eruum coctum sicut cicer: succus eius, aut lac potatū. Et
cauteridiare thoracem debebunt, in dimissione: ne collectio iterum fi-
at. quia ista causa fit de nimio potu & uino: ideo pro indigerie ciborum
uel potus, aquam cum nitro, aut aquam falsam bibant, & uomitum pro-
uocent: & malagma thoraci per stipticia, sulphur, & bitumē imponant,
& malactica: & electuaria diuersarum uirtutum quæ eos purgent, uel sa-
nies exiccent. In dimissione dimifragia, & exercitationes, & cepulas,
allium & sinapi accipiant, & bulbos coctos cum melle tritos, & commi-
xtos: & uulnus cōglutinent interius. In multis locis apostemata fiunt:
quorum præ omnibus periculosa erunt quæ in pulmonibus fiunt: &
dicunt peripleumoniaci. Acuta est hæc passio: quia & cito occidit. Nam **B**
pulmo semel uiciatus, uel incisus, aut ruptus, curari nō potest: quia die et
nocte incessanter a spiritu mouet. Exinde aut cognoscimus de pulmonibus
esse: quando sanies & spumas proijciunt: ex saniebus diuerse appa-
rescentibus, liquidis, & fetidis: ex raucedine uocis, cum tussi forti: genua
sunt rubicunda, et albores oculorū lucidi fiunt, uel albidi, et in circumitu
palpebrarum extensio, & pro dolore pondus est in thorace. Sed leue iu-
dicamus, quando saniem proijciunt, & pondere leuantur. Vti ergo de-
bemus in thorace cataplasmate de hysopo, & abrotano, & ficorum elixa-
tura. Potum dato mulsam ubi coxerit puleium, aut hysopus, aut origa-
num: & mel coctum dato: & pultes, & sorbitiones ex melle confectas, &
coctum melle puluerem de ireos dato. Et pro purgando uulnere, iubeo
accipere lini semen tostum, ustum, tritum, & nucleos: & terbintinam cū
melle, oliuæ magnitudinis ad mansionem glutendum dabis. Iuuat autē
eos ex duobus pipereorum antidotis. Desiccat reuma & diaorobum, &
crocum ex melle, & alia secundum uires quæ scripta sunt in dinamidijs
ad empyicorum curas, uel diligentiam. Et cibis uti debent empyici sicuti
& tificos scribendo docuimus.

Peripleu-
monia.

De Anhelitu. C A P. XX.

ANHELITVS, & Orthopnoia aliquibus uocatur commu-
niter. Quam passionem sic deprehendis. Ex difficili respiratio-
ne, cum præfocatione sensus, atq; thoracis grauatione, cum febre pluri-
ma, laterum cōductione ad superiores partes, cum uocis debilitate, uultu
rubeo, & extensione, tussicula cū sputo. Humores eius tenues, aut crassi:
supini iacent cum difficultate. Sudore etiā frequenti, pulsu magno, no-
cturnarum accessione interpellante. Quid differt a Peripleumonia?
Celerior passio est, cum febribus. Dicere autem debemus diuersitatem
esse inter Anhelitum, Orthopnoiam, & Dispniam. Orthopnoia enim
d

C anhelitus rectus, ut quantum proijcit foris, tantum anhelet. Dispnea autem semper interius ad se trahit anhelitum. Inuenitur autem & aliud genus anhelitus in ægrotis, in accessionibus multis, uel in febribus ceticis, quod multi medici anhelitum dixerunt, fetide anhelantes, calidi, seu frigidi, maligni. Communiter omnes anhelitus dicuntur in acutis passionibus sequissimi. Nam isti qui ex pulmonibus ueniunt, prolongant ualeitudinem. Patiuntur isti quando pulmo et thorax concluduntur, inuicem alterutrum se miscentes, et ægre conualescunt. Et quando pulmo patitur, manifeste cum stridore proijcit spumosas saliuas, cum rubore genarum in facie, alboreque oculorum splendescunt maxime. Quibus inueterauerit hæc passio, multo- ties contorquentur in thorace: pulmo de alio in alium locum, cum extensione præcordiorum mouetur. Euenit autem ista passio raro mulieribus, uiris frequenter, in accedentibus ætatibus, & instanter usque ad senectam ducentibus. Quibus autem in ætatibus puerilibus crescunt, immutantur secundum ætates, et soluuntur a passione. Quibus uero in iuuentute fuerint, ibi senescunt. Loci autem hærent aut frigidi, aut humidi. Hi ergo commouebuntur tempore hyemis, quod est frigidum & humidum. Aliquoties inquietantur aut ex aere frigido, & frequenter infusiones constringunt. Hæc passio his qui metallica operantur, aut ex purulentia, aut odorum fetore, aut gipsi, aut aliorum euenit. Item ex multis humoribus crassis, plenitudine sanguinis, & ex hæmorrhoidarum continentia fit: mulieribus maxime quæ non purgantur. Contingit hæc passio temporibus frigidis, uel humidis, aliquoties etiam et suffocatio sequitur cum anhelitu. Signa sunt uitalium, uentus temperatus, non multum frigidus, neque calidus, sed humectus, sicuti diximus. Sequitur autem initio grauedo thoracis, & immobilitas totius corporis, & pigritia, & stupor paruus constrictionis per spiritum, hoc est, anhelitum, & uariæ iactationes, iacendo in lecto eminenti, uel humilium graduum scalis. In somno fantasiam patiuntur, & uentris difficultatem. In omni autem accessione Dispneæ difficili anhelitus fortior fit, & anhelitu laborantibus tardus fit pulsus. Infrigidantur articuli omnes: & uicinitate pulmonum & thoracis, recedente anhelitu, ex suffocatione ipsa rubescit facies multum, præmaxime genæ, quasi qui ad uaporem sederit. Et oculos motos a regionibus suis, infestissimo anhelitu, & pectoris feruore conuocatos esse, contingit: & collum, & oculi eius obtumescunt, ac diuturna sede stertunt, & scabunt nares, ut non sufferant uulnerationem: & in strato frequenter sedent, nec eis placet iacere. Tussis sequitur: præfocatione modica & spumosa, cum multo labore. Aliquoties solent in accessione proijcere sputum narium. Aliquibus autem contingit circa initium appositionis, ut tumidi fiant. In sensu incerti quando febrierint. Non alleuiantur uigilijs, sed omni tempore patiuntur. Aliquoties paulatim dormientes, pereunt subito in ipsa suffocatione accessionis: aliquibus cura fit, et secundum circuli tempus occupantur. Aliquibus flegma ducitur ex uomitu, aut egestione

uentris, aut similiter ex usu uesicæ. Difficile iacent supini, in altum caput **A**
cupiunt gerere, uel frequenter sedere desyderant. In somno sonus guttu-
ris, diuersis sonis ex pulmonibus uenientibus auditur. Curam aliquoti-
es ex accessione faciunt, & sponte ad dimissionem ueniunt, quando ab ac-
cessione anhelitus occupatur. Cura eorum. Silentij habeant obserua-
tionem, fricationem pedum & corporis. Coöperiant thoracem ex lana **Cura.**
molli: uentrem non soluant. Quod si accessio anhelitus eos suffocauerit,
& uirtus permiserit, uel ætas, flebotoment ex cubito cum mensura. Et ef-
fusiones thoracis fiant ex rutaceo oleo, aut sicinio, aut gleucino, aut ama-
racino, uno ex præsentibus. Et ligationibus articulorum ligentur, & un-
guentis thermanticis bene olentibus ungi debent. Unguentis, uel cata-
plasmatis uti debent post flebotomum. Post secunda die, uel tertia ca-
taplasmari, uel lanarum embroco: cum uaporatione stomachi liniantur,
uel saccellis triticeis coctis in uino diu uaporitato thoracem, & inter utrasq;
scapulas, ubi pulmonis regiones sunt: & cucurbitas, uel cufas in thoracem
& in præcordia imponant. Quod si transacti fuerint dies xl. & passio
nō declinauerit: inter utrasq; scapulas scarificentur, & cum mensura san-
guis trahatur. Et post paucos dies purgentur ex iera, per singulos an-
nos cum flebotomo & secundum iera: aut humorum, aut sanguinis eua-
cuatio fiat. Ex superiore ratione adiutorium, et fortiores clisteres maxime
uentri adhibeantur, ex colocynthidæ decoctione, aut centaureæ, aut ab-
sinthij. Si passio tarda fuerit, sinapizentur circa thoracem: & potiones ac **B**
cipiant elixaturam hysopi, aut origani, aut marrubij, & ieros triti. Pul-
uis cum mulsa potatus, multum iuuat. Multi probauerunt raphani radi-
ces, tunsum corticem, et radicem colatam in mulsa potauerunt: et trocis-
cum anodinum, et diacidnon antidotum, et ammoniacum spleni tritum
ex mulsa potatum. Lecto pensili iaceant. Cibis uti debent secundum ui-
res, simplicibus, calida, ex alica facta sorbitione, et aneto, et puleio. Dan-
da mellita, uel ptisanæ succus utilissimū fuerit, si coctæ fuerint in eo amyg-
dalæ amaræ, et tusæ. Et cibi qui uentrem molliant, et moueant, ut maluæ,
betæ, coctæ in aqua puteana: in accessionis tempore his cibis utantur. In
dimissionis tempore flebotoment: et si uires creuerint, uel ætas, diureticis
utantur adiutorijs. Hæc sunt fortiora. Et si nimius feruor fuerit, dropa-
cem habeant in thorace. Maxime ex medicamine bitumen, nitrum, anis-
sum, adarcem: admisce resinam. Et post dimissionem, in thorace cauteri-
zantur. Et per multum tempus uectationibus uti debent: non multum se
fatigent, aut cōmoueant. Supra mare, aut circa mare gestentur secundū
tempus. Et potum dato aceti squillitici coclear 1. ieiunis, aut cyathos
duos. Fumigationes naribus bene olentes apponantur. In dimissionis
tempore balneas ingrediantur: & uinum optimum, album, bibant. Car-
nes molles, agrestes, uel gallorū, & alicā, & palmulas thebaicas, & amyg-
dalas amaras, et granata matura, lini sperma, amilum, et urticam, et piper-
cum melle mixtum dato post cœnam. In cubiculo iaceant bene lucido,

C & lucernæ eorum sint ad carbones. A puluere femoti debent esse. Et uomitus ex radicibus fiant. Et acopo utantur, & pipere, sagapino, & opopanace, abrotano, hyfopo, costo, mixto nardo. Cibos leues, forbiles, & oua, panem, et mulsam calidam, maluas, & pisces aspratiles, & oxymelle accipiant cum pipere et gingibere: et uinū, et mel, et diureticas potiones, et antidota somnifera.

DE STOMACHI causa.

CAP. XXI.

Causæ stomachi.

Stomachi dolor.

Anathimia.

IDEO Stomachi causa nomen accepit, quod in ipso stomacho ipsæ causæ fiunt, scilicet dolor, debilitationes, anathimia, lipothimia, anarophia, catatrophia, diarria, itora, defectus, tumor, duricia, uentositates, reumatismus, frigidor, uocis amputationes, fastidium, indigestio, uel malus ructus, uomitus, uapor, flegmatum infusio, singultus, sudor, ardor, collectio, uulnus, carbunculus, paralisis. Hæ omnes causæ ex stomacho ueniunt. Oportet nos dare signum eorum, et curam. Dolor ex stomacho fit, ex cholera, uel flegmate: quæ si in stomacho procludantur, non habentes exitum, neque per os, neque per uentrem, maximum dolorem faciunt stomachi, ut æger nec loqui possit. Cui uaporationes adhibere debes. x. farina triticea, cocta in uino, & in sacculo stomachū uaporato, & potu dato. Si febrit, elixaturam de rosa coctā in aqua, aut in lacte bouino, aut ciminum tostum, aut apij semen ex æquo tritum cum calda potatum dato. Quod si dolor est sine febribus, potum accipiant elixaturam absinthij pontici, aut centauream: & ungantur ex nardo, aut pentamyron. Quod si antiquus fuerit dolor, pigra accipiant, & epithimo utantur diastoracis. Debilitationem stomachi, quam græci anathimiam uocant, sic agnoscimus. Ex appetitu cibi cessante, quem græci anarexiam uocant, pulsu paruo, cum animi & membrorum defectione, atque post cibum stomachi grauatione, cum acceptorum defectione, tardo sensu illius, ructationibus, aut sonitu uentris, attestantibus priusquam cibus digeri coeperit: aut si pessime corruptus, uaria qualitate transierit, quæ eructuationibus acidis ut brumosi significantur. Hic si cibo abstinerit, agrotat. Os uentris sibi quasi cucurbita rupta uacuum sentit, attestante sudore, cum pulsu paruo, & oculorum caligine, & interdum uisum obscurari sentit, aut defectionem interpellat. Cibum quærit, & cum paruū coeperit, desinit, aut uirium attestante debilitate, aut corporis nutrimento cessante: & ipsius cibi membris non proficiunt, & officium uiarum deficiente nutrimento corporis detrahunt. Inde coloratus agrotans efficitur: ex parua occasione, facilis in febre, atque iracundia. Cui medebimur, ut sequitur. Fomentum erit adhibendum stomachi sic. Celticæ 3. i. mastice 3. ij. rosa. 3. iij. apij seminis, 3. ij. absinthij communis sicci, 3. ij. si habuerit citonia matura, uno partibus inciso

3.ñ. si non, uel turionis citoniati articulū: omnia in linteolum ligas, infun- **A**
 dens in uino ueteri, optimo, albo, pridie mane coques ad medias. Lanā
 carpinatam, loram intingis, exprimis, & super stomachum ponis. Hæc si
 foris adhibita fuerit, aliam spheram calidam intinctam in ipso uino re-
 nouabis, necesse est per triduum: prima die nouem, secunda undecim,
 tertia quatuordecim sphaeras, ut diximus dabis: aut ubi numerū supra scri-
 ptum impleuerit, ambas super pari imponis, & de fascia ligabis: aut ubi
 fuerit lana leuis, & de calido sabano extergis. Et potui dabis si febrit, eli-
 xaturam apij et aneti. Si febris non fuerit, accipiant elixaturam absinthij
 pontici. Quod si solutio uentris fuerit: accipiant oua cum melle, aut e-
 lixaturam de citonijs. Quod si cum digestionem, oxymelle. Quod si anti-
 qua fuerit caussa: epithima dialoes ÷ iiij. mastice ÷ viij. absinthij com-
 munis & florum ÷ ij. omnia teris diligenter, & cōmisces cum ceroti con-
 fectione. Si febrit, ex nardo, id est, cæra ÷ vi. & oleo ÷ vi. simul diu teris,
 in linteolo grosso inducis, & imponis: & leuas hora tertia diei: et facis per
 triduum. Et potum dabis oxymelle, aut oxyporium, diamilon, & pigra
 dabis. Et autumnō cibos offerimus leues, & digestibiles, & uarios, qui &
 fastidium tollant, & stomachum non euertant. Quod si febres non fue-
 rint, balneo utantur. Sed & anathimiā in stomacho sic apprehendimus. **B**
 Caput dolet, uel aures sonant, oculi parum cernunt: stomacho dolent,
 aut grauantur, aut cibum reijciunt, tarda digestio: uertigo, ut subito ca-
 dant cum tremore stomachi. **Lipothimia**, hoc est, malfactio, **Lipothimia.**
 fit ex nimietate, aut ex sanguinis, uel ex uentris euacuatione, aut ex hæ-
 morroidarum fluxu, siue narium, aut mulierum menstruarum fluente,
 aut ex plenitudine sanguinis & cholerum. Naribus odorem bonum
 opponimus, ut puleium, mentā, thymum, & absinthium, laterem perfu-
 sum aceto: & sternutatorium naribus apponimus, & uomitum prouo-
 camus: & fomentationes stomachi adhibendæ in hyeme, calidæ, in æstate
 frigidæ. Et potum dato elixaturam de rosa, & malorum citoniorum, aut
 origanum, uel puleium, aut hysopū in mulla coctū. Quod si frequens
 fuerit lipothimia: stomachum foueant ex oxymelle & pigra, & epithima
 dialoe ei impones. Et absinthij pontici elixaturam bibat. **Anatrophia**, **Anatrophia.**
 stomachi, hoc est, sursum euertens. Si ex uomitu, aut quem acciperint ci-
 bum siue potum, de præsentī uomunt, cum defectus sit ex frigore, unge
 stomachum ex oleo nardino, aut chamæmilino, aut anetino tepido, et su-
 perspargis puluerem de mastice, et super lanam carpinatam loram, ad tu-
 tamentum corporis imponis, aut alicam, aut similam cum ouorum albu-
 mine tritam in charta inducis, stomachoq; imponis. Et omphacium cum
 melle accipiant in calidum potum. Quod si intra stomachum foueant:
 saccellamus, aut cuphas imponāt. Aut potū accipiāt elixaturā absinthij
 pontici, aut granatū uinū. Cibum accipiant desiccatiuū, et panē ex pusca
 frigida, pultes et oua assa. **Catatrophia**, hoc est, subuersiones. **Catatrophia.**
 Quid est Diarria? Solutio uentris solum, ut qui cibum acciperint **Diarria.**

Cinoperatum, non coctum digerunt. Fit ex nimietate ciborum. Si febres non fuerint, lauentur: & potum accipiant oua cum melle, uel oxymelle cum elixatura apij, & elixatura aneti. Et cibus stipticis utantur qui uentrem non soluunt. Itora stomachi, hoc est, corruptela. Fit item ex nimio potu, uel cibo manducato, ita ut uomitum & uentrem simul soluant. Defectus stomachi maxime fit ex uini putredine, & nimia recetia bibendi. Aliquibus contingit ex corruptela stomachi sine cibo, & sine potu, ut frequenter cibos reijciant, ut dysentericis, uel lientericis. Quibus haec est adhibenda potio magna & probata. Cidoniae radicis corticem album in uini myrtini sextarijs tribus coques ad tertias, & super addis mellis lib. & iterum coques lento igne: & subinde moues, ut ad mellis figuram uemat: colas, & das coclear i. ieiuno, per tridua singula. Item granati durri grana, & uinum austerum ex eis comixtum coque: & tolle ab igne ubi bullire ceperint: agitas, et mittis mel, & coquis ut spissum fiat: & da ut superius. Tumorem stomachi sic apprehendimus. Ex nimia siti, atque oris siccitate, et iactatione animi, atque corporis laxamento, uigiliarum inquietudine, & tumentium partium feruore, pulsu crebro articularum, & frigido corpore. Si ergo digestio difficile consequitur, cum grauatione tumentium partium, aut accceptorum corruptione, ex quo inflatio praecordiorum fit, ac si totus stomachus in tumore fuerit constitutus, omnes supra memoratae partes tenduntur. Consequenter fomentum supra scriptum fiat, adiecto oleo hispano. Et postea cataplasmetur, ex hordei farina, & seminis lini, & foenugraeci, in uino & melle cocta: uaporentur. Item absinthij uiridis turiones teres, cum axungia ueteri cataplasmato: aut citronia matura, aut dactylos, aut caricas pigues coctas in uino teres cum axungia, & melilotum, & absinthium cataplasmato: & accepto epithimo dialoes, & adiecto nardo exturbentur: & cuphas de cucurbitis accipiant. Et pro indigestione eorum, accipiant oxyporium, & piper cum ruta tritum, cum melle mixtum: secundum uires dato. Quod si inueterauerit, impone epithimum diamelilotum. Et potum accipiant elixaturam absinthij pontici. Duriciam stomachi ita apprehendimus. Ex recentibus signis transactis horis: hoc est, feruore et dolore tumentibus, duricia significatur, initio ueluti igneo sensu attestante grauedinem, atque sub pectore tactu os resistit duricia. Ex transuoratione difficili, cum praefocatione sensus. Fit autem ex frigore potus, uel uinolenta, & nimio coitu. Curantur autem sic. Primum fomento supra scripto cum oleo: & post cataplasmato ex hordei farina, lini semine, foenugraeci. Caricas in uino coctas, panem siccum, tritos absinthij flores, tritas alteae radices coques in uino: adijcis mel, & caricas, & supra scriptos pulueres mittis in stomachum: uaporabis, & spargis puluerem de aloe, & mastice: cataplasmas mane per triduum. Quod si antiqua fuerit duricia: hoc utaris remedio. Myrrham, ammoniacum, & thus excoctum, succos caulium in chartam inducis donec sponte cadat, & imponis epithima diamilon, aut po-

Corruptela
stomachi.

Defectus.

Tumor.

Duricia.

lyaricion. Item aliud epithima ad duriciam stomachi. Cuminum, lau-
ri baccas, puleiū, absinthij sicci flores, rutę lib. .i. olei ueteris lib. .i. Ven-
tositatem, uel inflationem stomachi, quam græci pneumatofin uocant,
uel extinctionē, quam sub pectore ægrotantis tactu nostro sentimus, ma-
gis post cibum: inflationem cum ructatione continua, ac difficilem cum
dolore, & cum fastidio cibi atq; potus consensum, de interuenientibus
laxamentorum ructationibus sic apprehendimus. Intestinis inflatis, eti-
am sonitus eorundem sequitur, uentositas, uentris emissio consequitur,
& pondus in stomacho sentiunt, & cum sonitu uentris digerunt, uel ue-
sicæ. Hi cufas primum accipiant: stomachum curent oxymelle: bibant
cum elixatura aneti. Quod si ætas permiserit, uel uires, flebotoment. Ex
his tantum potiones accipiant. Aneti semen, dauci semen, absinthium &
castoreum ex æquo tritum, si febricit ex calda: si non febricit, ex uino. Ali-
ud. Calamiten teres cum pipere, ex calda potato. Item Aneti semen, cu-
minum, puleium ex æquo trita, cum melle mixta, dato coclear .i. ex calda.

Quod si antiqua fuerit passio: impone epithima dialoe, aut diasperma-
ton, aut oxyporium diacitoniten accipiant. Reumatismum stomachi
apprehendimus ex humiditate oris, & sputi fluentia, & nausea. Cum
fastidium, ac uomitum, & acceptis cibis corruptionē patiuntur: os, item
lingua, labia, & bucca coctionem ueluti scabiem sentiunt, ut difficile cibū
uel potum accipiant. Gargarizent caldam ubi coxerit rosa sicca, et os col-
luant: aut diamoron medicamen accipiant potum: aut oua cum melle &
calda potum: aut elixaturam aneti sicci, & apij uiridis in aqua cocti, &
granatum uinum, aut citonia matura, tunsa, expressa cum calda potū ac-
cipiant. Frigidorem stomachi sic apprehendimus. Ex dolore et frigido-
re totius corporis, cum uomitu frequenti. Si sine ullo humore fit, ex frigi-
da recenti bibendum, Si sine febribus: stomachum curent, & potum acci-
pian elixaturam aneti sicci: & castoreum cum pipere ex æquo tritū cum
calda potum accipiant. Quod si ex recente bibendo stomachus dolue-
rit: saccello uaporidient, et potum accipiant piperis 3. ij. aneti seminis 3. i.
cumini 3. i. tundis, ex mero calido potum dato. Vocis amputatio ex sto-
macho fit, & ex cholerū infusione, aut ex sanguine, aut ex catarro. Quod
eo apprehendimus. Ex spiritus obtuso sonitu, atque ex stomachi nimio
dolore: aliquibus ex faucibus, aut uuę, aut linguę manifesta ratioe. Si ex
choleribus, uel ex sanguine uomant, flebotoment: si ex catarro, curentur
ijs quę in catarro scripsimus. Anarexiam, hoc est, fastidiū, atrofiā, uel
sicca smon, ita apprehendimus. Fit ex febribus, uel cholerum feruore.
Et si sine febribus fit. molestum est, cōmune in omnibus ægitudinibus.
Nam in febribus si plus comederit, inutile: fastidium autem utile quam-
maxime in ceticis passionibus. Qui in ægitudine fastidiuerit, in di-
missione melius habebit, & bene curabitur. Nam qui in ægitudine co-
medunt, in dimissione fastidiunt. Fit autem fastidium ex febribus cum
uapore, aut choleribus. Fumositas enim eorum pertransiens, si ad fauces

A

Ventositas
stomachi.Reumatif-
mus stoma-
chi.

B

Frigidus sto-
machi.Vocis ampu-
tatio.

Anarexia.

Ce stomacho uenerit, uel ructuationes, uel æruginis faucium, uel oris fiunt: ut quicquid cibi uel potus acciperint, malum saporem generet, aut amarum, aut brumosum, ex stomacho uenientem cum nausea. Hi iacere debent in domo splendida & lucida, et odorem bene olentem opponamus, cum exercitatione: & oxymelle accipiant, aut absinthium uinum cum calda, & cibos utiles, bene olentes, quæ delectationem afferant comedendi, & qui bene digerantur. Deinde agrimoniam, et fassamentum, quæ æruginem oris & faucium extergant: aut sinapi cum aceto squillitico soluant, & scaria, uel raphano. Et quicquid desiderant, cibum accipiant, etiamsi cibi contrarij fuerint. Parum per singula accipiant: ut ex uapore cibi modici fastidium repellant, oxyporium accipiant, diacitonitem, aut diaciminum. Et balneis utantur.

Orexia.

Orexia, hoc est, multum comestionis desiderium, qui ultra naturam, uel consuetudinem comedunt, post autem ualitudine corripunt. Sic eos agnoscimus. Cum a somno experrecti fuerint, frigido sudore perfunduntur, plus accipiunt, plus dormiunt, & graues corpore fiunt, cum indigestione. Hi non comedant præter unum cibum semel: ac detur eis cibus leuis, ut oua, uel pedes: & uinum calidum ieiunis dandum erit per triduum. Indigestionem, uel acres ructus, & multam comestionem, uel assiduam dimifragiam, uel flegmata in stomachum infusa, seu humores stomachi, uomitu prouocent ex comixtione raphani: & oxymelle potum accipiant, & uentrem purgent.

Vomitus.

Vomitus fit in stomacho frequenter, ut cibum uomant cum flegmate, & os humectum habeant. Fit ex frigore, uel flegmatis abundantia, aut ex cholera, ut nihil intra stomachum teneant, cum grauedine corporis, uel macie. Stomachum curent, uel uaporidient. Cibos siccos dabis, assos, teneros, constrictiuos: maxime paruum potum accipiant. Cibum diligentia & cura adhibeant, quem in frigore stomachi scripsimus. Ventrem moueant, & lauacro utantur, & unctionibus thermaticis, ex oleo nardino, uel pentamyron: aut absinthij elixaturam bibant, & granatorum uinum, & omfacium cum melle. In dimissione pusca, uel potiones amaræ dandæ quæ uomitum compescant, ex collectiuo mastices, ex oleo nardino, aut pigano, oxymelle, oxyporio.

Vapor.

Vapor stomachi fit ex inflammatione febrium, uel cholera, ut os semper asperum sentiant & siccum, sine ullo humore. Emendantur autem sic. Mastices 3. ij. mentæ uiridis 3. i. addis succum arno glossæ: & dato fabæ magnitudinē cum calda. Flegmatum infusio in stomachum fit cum tussi & nausea. Quæ flegmatum est infusio, crassa & frigida est: ut semper stomachum, uel articulos manuum, uel pedum frigidus sentiant ægrotantes, cum indigestione. Quibus medicamentum hoc confici debet, quod flegmata ipsa calefaciat, & incidat. Fœniculi radicis 3. ij. aceti 3. i. coques ad mediam: colas, & mittis mel: potionem illam iterum coques lento igne, ut spissum fiat, dato potu coclearia ij. cum calda ieiunis per triduum. Et oxyporium, diacuminum, aut citonitem accipiant. Singultus ex stomacho fit aut ex frigore, aut ex frigida bibendo, aut ex multa

*Flegmatum
infusio in sto-
machum.*

to cibo uel potu, aut ex paruo cibo. Curentur autem sic, ut frigidorem ca-
 lesfaciant, exinanita cibentur: si ex plenitudine, ieiunium accipiāt, et oxy-
 melle, & oxyporium. Quod si tardauerit, trociscos crudos accipiant. Si
 feбриunt, ex calda: si non feбриunt, ex uino. In dimissione lauacris utan-
 tur. Sudor frigidus ex stomacho fit per longam ægritudinem. Si fri-
 gidus semper manauerit, longam ægritudinem significat: si calidus, bre-
 uem. Isti curandi ex cura stomachi. Fomententur epithimo: omfaciū, &
 oxymelle accipiant. Ardor stomachi fit aliquoties sine febris, sitis
 nimia cum siccitate oris ex cholericis. Potum accipiant elixaturam apij
 uiridis, cū omfacio, aut oxymelle. Item cucumeris hortulani seminis ÷ 1.
 draganti ÷ 5. Dragantum infundis in aqua ubi recens est, & ubi soluz-
 tum fuerit, addis puluerem de semine cucumeris: simul teris ut unum cor-
 pus fiant, & facies catapotias fabæ magnitudine: & dato unā sub lingua
 tenendam, & humorem glutiat ad mansionem. Item apij semen, cucu-
 meris semen, coliadri semen, maluarū semen ex æquo tritum cum uuæ
 passæ enucleatæ carnibus, addis mel & butyrum, sine sale tritum bene, ut
 unum corpus fiant: dato coclear i. sorbiendum. Item apium uiride, cum
 semine cucumeris in aqua coctum, potandum dato. Collectio in sto-
 macho fit. Quam sic agnoscimus. Ex humore stomachi, & signis his, cō-
 currentibus febris, & frigore, & horroribus, & pulsibus, cū sensu sto-
 machi iacente. Ex unctiōe olei cocti tumorem cataplasmas. Vapo-
 rentur donec ad eruptionem sanierum ueniant. Aliquoties & per uen-
 trem digestionem sanierum projiciunt. Quod si eruptio sanierum fetida
 fuerit in stomacho, humores curentur. Potum mulsæ, ubi coxerit rutæ
 & ptisanæ succus, adiuncto melle, & alias sorbitiones similes, ut ptisana
 confectas dato: aforis cerotaria quæ constringunt, uel comedant, eligma-
 tia purgatoria, aut antidotum diafinicon. Vulnus in stomacho, uel car-
 bunculus si fuerit, in uicinis partibus dolor magnus, maxime quando
 glutiant sputū, sanguinolentum cōmiscetur cum saniebus. Vti debent
 isti cibis utilibus, sorbilibus, ex lacte, & amilo: & confectionem diacodi-
 on, aut carenum, aut dragantū: & electuaria facta ex lenticula cum melle
 comedendum dato, & ptisanæ succum cum granato uino sorbeant, &
 mel coctum, et de coctione ficuum siccarum pinguium: & aristolochiam
 coctam in melle, dato ipsam cocturam: & adriani antidotum cum mulsæ
 potu. Et cataplasma deforis, in stomachum imponimus diadabnion, &
 citonia, & alia similia stomacho cōuentia. Cibos tenues & erupticos,
 qui expurgent, & uulnus curent. Paralisis stomachū si tentauerit, nulli
 cibi, neq; potus eis sapiunt, neq; desyderant, neq; aliquam digestionem
 faciunt. Quam passionem incurabilem relinquimus: quia celerius mor-
 tis periculum, uel perniciem infert.

A

Sudor
frigidus.Ardor sto-
machi.

Collectio.

B

Vulnus sto-
machi.Paralisis
stomachi.

De Paralisi. CAP. XXII.

PARALISIS fit aliquoties in toto corpore, aliquoties cum sen-
 su, aliquoties sine sensu. Cum sensu, Apoplexiam dicimus: sine

C sensu Epilepsiam, uel Maniam. Paralysin apprehendimus ex amisso sensu tactus, uel motus eius partis quæ passa est. Nam ex frigidis, aut calidis rebus nihil sentiunt ægrotantes, neque mouentur, attestante eius grauedine cum frigido corpore, & totius corporis labore, & defectu partis quæ passa est, extensione, aut contractione totius etiam corporis. Quæ est Paralisis quæ Paradoxon appellatur? Quæ ambulantes detinet. Fit paralisis iuxta senes, qui nimium frigidi sunt corpore, & flegmatum infusione. At in iuuenibus qui ætatem nimium calidam habent, ex infusione sanguinis, aut ex uini feruore, aut ex frigore, aut indigestione ciborum, aut ex labore: aliquoties cum sensu, aliquoties sine sensu. Quando commotionem cognoscimus, & cum superuenerit, ut subito sicuti formicæ iuxta partes corporis moueantur, & aliquando aliqua pars uelut ignis ardeat, aut infrigidetur una pars articuli, paralisis fit. Quod si in toto corpore fuerit, apoplexia uocatur. Aliquoties cum adductione patitur quis sine ullo dolore, et subito nascitur in dimidia parte corporis: aliquoties aliqua pars corporis soluitur, & difficile mouetur, & infrigidata stupefcit. Virtutem si non habent permanentem, in eo causam frigoris patiuntur: & membra mouere non possunt, nihilque sentiunt. Pulsus in eis non inuenitur, & colorem pallidum habent, & fastidium fit ex frigore. In multis etiam partibus corporis fit paralisis. In parte dextera manus uel pedis: siue in sinistra parte. Aliquando lingua soluitur, & implere non potest articulationem uocis: et angustias, & odorem non sentiunt. Caput aliquibus & nares, & labia, & buccæ, & supercilia palpebrarum oculorum: aliquibus cum sensu fit, & dolorem sentiunt motus. Quibus sine sensu, nec motum sentiunt. Aliquibus ex plagis, aliquibus crura. Aliquibus lumbi cum spina, aliquibus uesica ex frigore, aut ex humore frigido paralyticantur. Paralisis item fit in hyeme, et in æstate, contractione locorum cum nimio dolore & grauedine. Curationes earum adhibendæ, ut partes ipsæ quæ compressæ sunt, multum fricentur ut uaporationibus in sole calido. Odorificentur unguentis ex pice, resina, pipere, euforbio, adarce, & his similibus confectionibus. utantur. Fortissime frictionis, et commotionis uentris exercitationibus mediocriter utantur. Et in locis ipsis superficie tenuis unguantur, cum mordicantibus unguentis, ex squilla assa, euforbio, pipere, piretro, sinapi, adarce. Si in ipsa passione paralisis cibum non appetierint, accipiant potum. In ipsa parte cucurbitarum raptus apponantur: & post cibum dropaces, post tractum & lauacra. Et partes quæ contractæ fuerint, aut extensæ, aut cum uulneratæ fuerint, iuuari debent mollioribus frictionibus: & extensiones ex medullis ceruorum, & adipibus compositis, unguentis, & cibus humidis. Quod si ex sanguine paralisis uenerit, fit tempore uernali, et autumnali & æstiuo: in ætate iuuenili, & uinolentis. Cumque patiuntur, exsoluuntur, ut eos trahat: & sine dolore formidinem & stuporem habent ueluti ligneum sensum. Inter initia eorum flebotoment ex brachio contrariæ partis. Quod si uires non permiserint: de

superficie articulorum. Post tertium diem, partes extensæ, uel solutæ ex **A**
 acopo, diacoinio, & uaporationibus acinorū ualidissime obruantur, &
 ad solem dropace partes ungantur: & sic lauacris utantur, & uomitu, &
 purgatione ex elleboro. Omnes paralitici, si in dextra parte corporis,
 aut in manu paralisis, aut in pede fuerit, aut in quacūq; regione capitis, ex
 brachio sinistro flebotoment. Quod si in sinistro latere fuerit, aut in re-
 gione capitis, ex dextero latere flebotomēt: et emissio sanguinis fiat secū-
 dum ætatem, aut secundum mutationem sanguinis. Quod si lingua
 paralisi fuerit uitiata, aliquoties pars una linguæ, aliquoties ambæ partes
 attrahuntur, aliquoties soluuntur articulatione neruorū, aliquoties im-
 pediuntur ut nullum gustum sentiant, & ad bibendum impediuntur, &
 odorem non sentiunt. Vti debent dimifragia, et colluitione oris ex oxy-
 melle. Piper, sinapi, organū, et hyfopum, et omnem acrimoniam come-
 dant: et castoreum sub lingua teneant, aut laser tritum cum oxymelle mi-
 xtum. De penna lingua ungatur: et os aperiant, ut humor digerāt. Ca-
 put si paralisis tentauerit: regiones eius omnes subuertentur, scilicet buccæ,
 labia, oculi, cilia, lingua, nares. Ista agnoscimus sic. Caput eorū tres-
 met: aliquoties exagitantur buccæ, labia. Si sanus, dissoluitur, uel cadit:
 infanus autem torquetur locis. Secundum naturam non possunt conti-
 nere humorem intra os. Maxillæ autem laxationem patiuntur, et secun-
 dum naturam mutationem habere non possunt. Cibum accipere non
 possunt. Cilia palpebrarum dissoluuntur, uel laxantur, et mouere ea nō **B**
 possunt. Oculi eis subtorquenē. Et quando in uno oculo est, aut qñ in
 ambobus, facies eis torquetur quasi cincinum faciant. Est quando unū
 sermonem rectum loquuntur, aliū blesum. Istæ omnes supra scriptæ causæ
 ex commotione cerebri eueniunt. Similiter & odoratum narium non
 sentiunt, neq; odoris boni, neq; putidi. Curantur sic. Si ætas permi- **Cura.**
 ferit, inter inītia flebotomentur: et capita uaporizentur ex faccello cocto
 in uino, farina triticea. Sed post uaporationē ungatur caput ex oleo nar-
 dino, anetino, aut rosaceo: & lana carminata, lota, caput coōperiant, &
 postea occiput thermanticis ungatur. Potum accipiat oxymelle cum ca-
 storeo: & gargarismatia quæ flegma incidant, piper, sinapi, piretrum, sta-
 phisagriam, organum, gliconum, hyfopum, thymum, & nitrum ex æ-
 quo trita cum oxymelle gargarizent ad solem calidum. Quod si sol non
 fuerit, faccellum calidum in caput ponant, & sic gargarizent ieiuni, ut
 humor omnis per os digeratur.

Propter laxationem labiorum oportet masticare piretrum, aut piper:
 aut castoreum sub lingua teneant, & in bucca nucem integram: & ad
 carbones lentiscinos sufflent, ut uel labia, uel cilia, uel oculi ad naturā su-
 am ueniant, & odorem in naribus accipiant ptarmicum. Adhibenda
 erunt & sternutatoria: ueluti piretrum, euforbium ex æquo tritum cum
 aceto: quo cum nares ungantur. Quod si memoriam sensus perdidē-
 rint, aut alienatur: stomachum curent, & inter scapulas scarificentur, &

Caput ungant ex acopis thermanticis : & purgentur ex elleboro : & gargarizent oxymelle de puluere cocognidio , & staphisagria . Naribus autem infundi iubemus de succo radicis betarum partes duas , & mellis partem 1 . Et exerceantur fabulis , ut sermones componant , & ad sensum pristinum ueniant . Et purgentur ex ihera . Partes autem manuum , siue pedum , si aliquem sensum perdiderint naturalem , neque frigidum , neque naturalem sentiant , uel motu careant , & singultus frangitur ut non sentiant : fricari oportet uel radice asari , aut ex licio : aut unguento utantur mordaci , hoc est , oxymelle squilla , sinapi , piretro , pipere , calce , lauri baccis ex oleo , & aceto . Quod si stupor in ipsis partibus permanserit : in balneo sinapismo utantur , aut ad solem dropace ungantur : ut omnis humor de his locis depellatur . Quammaxime ei spina dorsi , uel ceruix ungi diligenter debet ex acopis , uel myracopis . quia omnes iuncturae corporis nostri sibi coniunctae sunt . Quod si ex plaga corporis paralisis obuenerit : statim flebotoment , & illis adiutorijs , uel unguentis ungantur quae proxime superius diximus .

Quod si crura , uel pedes , uel manus paralysin passae fuerint : primum capitis erit diligentia , ut ungetur & fricetur : & cucurbitis inter utraque scapulas ponantur : & ptarmico utantur , et flegmagogo : & gargarizent . Spinam , uel loca uicina ungant ex acopis , uel cerotarijs thermanticis , & malagmate diaspermaton , & fricationibus locorum ante cibum . Et post cibos cooperiantur loca ex lana molli , carminata , lota , calida . Vngantur ex unguento quod ad proprium faciat , ut est euforbiu , piretrum , piper , adarce , lauri baccae , cacerios , & his similia : ut sentiant loca tepida commotionem . Vel uini medicamina , et exercitationes adhibendae mediocriter . Quod si lumbos paralisis tentauerit , pedes gressus negant , unde ambulare non possunt . Quibus utendum erit enemis ex oleo rutaceo , aut anserino adipe , ex oleo laurino : tamen primum enema simplici ex oleo rutaceo : & tum confectionibus uarijs , ex bitumine , piretro , & auripigmento , adarce , castoreo , & his similibus utantur . Et dropace & malagmate utantur diaspermaton , aut diasinapi , aut diaphnidon . Et potum accipiant piper , castoreum , aut radices de prassio ex uino : & alia adiutoria adhibeantur , quae paraliticis praescripta sunt . Guttur autem difficilem paralysin patitur : quia assidue mouetur . Aliquoties fit cum modica tussi , ut secundum consuetudinem non possit moueri . impeditur enim a radicibus linguae : & stomachus aliquoties compatitur , ut cibos non accipiat : prouocantur calido , frigido tonsilla , nec cibo , nec potu nutriuntur cum lenitate . Febriunt . Cibus in stomacho non digeritur , sed in praecordijs remanet : & torpescunt illis femora : sugglutiunt , reniuntque si aquam acceperint : uentrem tenere non possunt . Squibala proijciuntur , excepto humore foetido . Assellantur cum magno labore , ut subito soluantur , & subito stringuntur . Curationes stomachorum adhibendae . Vesicam autem si paralisis tentauerit : lotium sine dolore dimittunt .

& nesciunt, dum eis ueretrum tenditur, & cum arenis e uesica egreditur. **A**
 Gonorrhiam patiuntur, ac semen frequenter proijciunt, et nesciunt. Fre-
 quenter in pulmonibus, & in corde inflationem sentiunt. Paralisis incu-
 rabilis in senibus, cum febribus. Facies foueatur. Et medulla ceruina to-
 tam spinā dorsi unge. Et cibū accipiant succū alicę, uel panē in mulsa. Pri-
 mo tamen stomachū curent: et post flebotoment, et sic alia adiutoria adhi-

De Coeliacis .

C A P. XXIII.

(beant.

COeliacorū multę sunt passiones uētri cōpatientes. Græci em̄ ^{κοιλιακ} uen-
 trē dicūt. Sunt aut̄ causę uētris dolor, solutio, tumor, collectio, uulnus, ex-
 tensio. Solutio uentris fit frequent̄ cū tumore & malfactiōe & frigdore
 articularū, et sudore frigido cū defectu multo: sequit̄ insomnietas, et pul-
 sus erectus. Fit aut̄ ex corruptione ciborū acerrimorū, ex frigdore, unde
 dolor in uentre nascit̄. Si ex feruore ciborū uel potus fuerit, aquā purā,
 nō satis frig. nec tep. sed medię temperatā dandā iubeo. **Q** si ex frigd.
 fuerit: uaporationib. omnib. uti debēt, & fricationes adhibere: & iterū a-
 qua cal. sorbiendū da: & cataplasmatibus quę nō soluāt, utant̄, & balne-
 is. Et cataplasmata, & cucurbitarū tenacitates sine scarificatione appona-
 mus. Et cibos leues, et potiōes ad māsionē dato quę coeliacis scripta sunt,
 et cuminū, piper, rutā ex calda. Tumore aut̄ uentris factus dolor, sit cū
 resistentia partis medię quę iecur atq; splenē determinat, cū dolore atq; **B**
 feruore, & accepti cibi grauatione, uel corruptione, & duricia. Et tumor
 inuentus præcordiorū, & supradictorū uiscerū propter inspectionē, ma-
 gis tactu nostro probat̄. Et iecoris & splenis dolor erit, unitate, uel lōgiti-
 dine, nulla uicinarū partū cōmunionē. Præcordiorū aut̄ tumores, ten-
 siones, atq; sine ulla declinatione determinatę partes, apprehendunt̄ sic.
 Tumore ex præcordiorū extantia patiunt̄, quę a confinio peçtoris, uel
 cordis, uel umbilici terminant̄. Tensiones dolorum ex feruore dexterę
 aut sinistrę partis. Itē saltū uentris apphendimus partibus palpitantibus.
 Item inflationē uētris apphendimus ex eius partis extantia, quę tactui nos-
 tro facile cedit, attestante feruore: & sonū reddūt, si palma percussi fue-
 rint. Tumores, uel duriciā, uel extensiōes uentris, uel præcordiorū, si oēs
 in uno fiunt, oīa supradicta signa patiunt̄: et linguarū asperitas, & articu-
 lorū infrigidatio, cū extensiōe et dol. Curari oportet stomachorū curis,
 fomentis, cataplasmatib. de cerotarijs: uel epithimo utant̄, qđ ad tumo-
 rem stomachi diximus, id est, dialoes, & polyarcion, malagmate diasper-
 maton. Et cibi leues adhibeant̄: & non bibant recentia. Maxime si colle-
 ctio in uentre sit, sic cognoscit̄. nam dolor similis et duricia ex tumore nas-
 cit̄ circa præcordia. Cataplasmati eos oportet, & operari, ut ad amaritu-
 dinē eruptionis ueniant: tñ primo uaporent̄ cataplasmate. Quod si eru-
 ptio facta fuerit uētris interioris: aut uomunt per os humores, aut nasum,
 & per intestina discutiunt: sic cognoscitur. Quod si eruptio sanierum
 fuerit facta cum præcordiorū incisione: recta addimus pro discussione sa-
 nierum, uel humore sordido, et adiutorijs utimur ad deductionē ruptio-

Cnis. Per diligentiam curetur ipsa incisio sicut in chirurgica docuimus.

Quod si uulnus in uentre natum fuerit, morsus fit circa descensum potus & cibi: sequuntur nausea, foetores & febres; & circa uentris egestionem digeruntur sanies aliquantæ, sicut ex uulneribus solent manare, sicut pro indigestionibus proficientes simulant. His conuenit accipere sorbitiones ex careno & ex melle despumato confectas, et ex medijs ouorum, & nucleis confecta eligmata, ex melle & butyro: & polentam cum melle, & lenticulam similiter confectam. Et a foris utantur cerotario ex oleo cyprino, aut rosaceo. Et fricatio & resolutio corporis conuenit, ut humor digeratur. In his color mutatur. Panem, similam, & uinum dulce, aut carenum accipiant. Si ergo his cibis utuntur, sine periculo curantur, neq; in ipsa passione tardantur. Et si extensio uentris flando fuerit, fricari eos oportet: et encathismo utantur ex oleo et calda, & aquis mollibus, et epithimo diasamsuco, et quod dicimus ileon, et ijs similibus: et cibis sorbilibus, qui uentositatem non præstant, neque extensionem mouent, tenuibus: & post cibum deambulent. Coeliacorum dispositioni, uentris solutio fit frequenter per corruptelam ciborum, uel per crapulam, uel ex frequentis solutione, & potuum plenitudine, & maxime medicaminum frequentis purgatione, & colicorum accessione contingit. Tempore frigido in uentre uentositas extra naturam concluditur, & non digerunt operationes. Consumitur in hac passione maxime crescentium ætas infantium. Et quibus est naturaliter solutio uentris, si coeliaci sunt, ibi moriuntur. In iuuenibus raro fit. His maxime contingit tempore æstiuo, raro autem alijs temporibus. Ventris solutio uiridis frequenter eruptionem habet gracilem, & solutam, ut similis sit urinæ rubæ, spumose, uiridi. Est quando emittunt sanguinolentum & putridum, cum macilagine intestinorum. Est quando assellantur die ac nocte. Est quando cum inflatione intestinorum, & dolore uentris sugglutiant, sitiunt, & uigilias patiuntur. Exardescit illis uenter, fastidiunt, indigestionem patiuntur, & morsum uentris cum dolore. Aliquoties multo cibo delectantur. Palescunt, colore uiridi. Est quando febricitant. Dysenteriam patiuntur, & difficile continentur a solutione, aliquoties intestino exeunte per colamentum, a frequenti solutione, & ntraque passione uexantur: hoc est, aliquoties sponte soluuntur, uel constringuntur. Aliquoties in medio uentre fit, aliquoties in parte uicina uentris, et in ipso loco sentiunt grauedinem. **Cura.** Curantur autem sic, ut reumata constringantur: ne scz ad febres ueniant, aut multum soluantur. Quod si cum tumore & duricia fuerit, sicut superius diximus, loca durissima, uel tumida, uel dolentia infundi debent ex oleo rosaceo, aut maxime græco, dulci, mixto cum rhodino, apposita lana succida, & superligata fortissime. Quod si plus fuerit reuma: infundi debent ex oleo lentiscino, aut anetino, aut myrtino, aut melino: adiuncto illis ciclamini succo, et agatia, et omphacio, aut cataplasmate stiptico, hoc est constrictiuo,

Quod si fluxus & dolor multus non est, sed multū fuerit reūma: ther- **A**
 mantica adhibeant cataplasmata ex scenugreco, semine lini, & hordei fari-
 na: & pro stringendo reumate in uino primo coqui debent dactyli, & ci-
 tonia: quæ teruntur, & sic in ipso uino soluant, quo puluere spargantur,
 & uaporentur leuiter, & sic cataplasmentur epithimantur dysintericorū,
 & hydropicorum modo: & accipiant potiones simplices, & semen arno-
 glossæ, tritum cum uua passa enucleata. Trocisci fiant magnitudine nu-
 cis, & siccentur ad umbram. Quando opus fuerit, dato uinum ex calda
 potum. Quod si inueterata fuerit passio: dato ex antidoto diacitonion,
 aut trociscum anodinon, aut crocodes, aut dianactis ægyptiacæ. Et uomi-
 tum post cœnam prouocent ex raphano. Cibandi constrictiuis, & bene
 digestibilibus ubi coquantur aliqua herbae, ut ozymum, aut origanum, ser-
 pillum, & similem uirtutē habentes. Obseruent se a uectatione, ab iracun-
 dia, a frigidis, & post somnum modice deambulent, & sic sedeant. In di-
 missione balneis utantur siccis, sed ut in solum non descendant: et ompha-
 cium mellis accipiant cum calda, ubi coxerint citronia, et uinum, et grana-
 ta, aut succum orizæ, aut lenticulas ex aceto, et ouorum ascorum media-
 na tincta in aceto modicum comedant: et lac caprinum, ubi extincti fue-
 rint lapides candentes: poma, malogranata, mespila, et cibos ubi coquun-
 tur citronia, aut pruna. Quod si anus doluerit, uel intumuerit, enemā ac-
 cipiant leuem. **B**

D E C O L I C I S.

C A P. XXIII.

EX Q V I B V S apprehendimus Colicum? Ex dolore sub um-
 bilico ad sinistram pedente, et nunc in splene perseuerante et parti-
 bus uicinis, nunc iecore, nunc in colo, nunc in uentre: unde Colici dicti
 sunt a parte quæ patitur: Colus enim ex ipsa passione uocatur. Fortissi-
 mus dolor fit, et per multa tempora durat. Passio uocatur colica. His con-
 tingit hæc passio, ex corruptela, aut multa esca, aut ex frigore, aut luxu-
 ra, aut ex meraca potione, maxime frigida bibendo, ex labore, et totius
 corporis fatigatione, ex frigore sudoris a labore, et ex medicamine ali-
 quantorum potissimorum neruos nocentium, aliquoties ex clistere for-
 tissimo frequenter utentibus, et his similibus quam maxime commoue-
 tur hæc passio, et frigore uiscerum, uentositate conclusa. Aetate autem
 iuuenibus multoties fit hæc passio: uiris et mulieribus raro. Est autem hæc
 passio grauis. Curatio eorum talis est. Quum in accessione obtorque-
 tur et extenditur non solum intestinum, sed et renes et uesica compatiun-
 tur, deducentes eos usque ad nouissima, necessario aliquibus in sinistra parte
 fit, ut alteram partem attrahant, et rene set membranarum impetu condolent,
 hoc quoque ipsum intestinum quod colon dicitur, procludit. Hic multi me-
 dici errauerunt, non scientes signa colicorum manifesta, et dixerunt pe-
 riculosam passionem. Nos autem uerifice signa monstrabimus.

Cura colico-
rum.

- Q** Incipiens dolor ab umbilico, & totum illum tenens dexterum, & præcordia dextera, fit extendens usque ad sinistrum illum, per uentrem usque ad splenem: et extendens inguen sinistrum, perueniens aliquoties usque ad stomachum: & dolor sub umbilico a dextera parte lateris eius cum summo dolore, ueniet uiolenter, acerrimus, ualidissimus, cum contractione ipsius intestini, cum grauedine, & uocis amputatione. Aliquociens eos procludit, ut nec urinam, nec uentrem, nec squibalam faciant, cum proclutione ani ut nec uentositatem digerant. Extensio fit præcordiorum, cum tremore & rugitu, & pondere ani, & uomitu. Aliquociens fit eruptio intestini. Aliquoties ex toto nihil reddunt, nec squibala, nisi solum delectationem uentris. Aliquoties egerunt modicum cum grauiolentia & pondere, ut diximus. Fastidiunt grauius. Cibum digerunt uentosa egestione, aliquoties cum frigore, & nihil alleuiantur. Quando transierit accessio, omnis extensio præcordiorum, uel uentositas transit, & eruptio digeritur, et dolor paulatim minuitur, & uentositas ani cum tormento digeritur, & uesicæ & uentris digestionem, & urina & uenter solutus redditur. Curantur autem sic. Ad omnes dolores colicorum statim uaporationibus omnibus, et sacculo farinarum in uino cocto, et cataplasmate utimur: admiscentes in cataplasmate sulphur uiuum, cuminum tritum, cum uua passa enucleata, omnia ex æquo in unum trita, in linteolo appone in pectine, umbilico, & in cruribus: & cucurbitæ in his locis apponendæ. Quod si pondus ani fuerit cum dolore, cataplasma adhibeant ex calida et oleo, aut aqua ubi coxerint cypressi comæ, aut lauri, et absinthij, aut puleij: calida ipsa sedat. Quod si uentrem et urinam non soluerint, et præelusi fuerint, iniectionem accipiant. Si febricitant, inmittis: si non februnt, rutæ articulū, cumini coclearia tria in linteolo ligas, et coquis in olei dulcis partibus ij. aquæ parte una, lento igni, ut ad oleum redeat: colas, ipsum oleum tepidum mittis, butyrum sine sale coclearia ij. ad adipem anserinos, aut porcinos recentes: et his tepidum inijcies ad mansiones per triduum, Quod si ex frigore commota fuerit passio, aut in dimissione febrium: in ipsa oleum anetinum, aut rutaceum dato: aut addis therebinthinam, aut castoreum tritum. Quod si impetus maior fuerit cum euerfione stomachi: de antidoto philonio semunciam soluis in uino ueteri: in conclusionem oleum rutaceum inijcies. Cerotaria thermantica adhibenda circa fumen, et acopum, piretrum, euforbium, nitrum, et piper cum ceroto, et ex oleo rutaceo fumen ungit. Et potum dato trociscum anodinum: aut colicus cum sit, trociscum diacastoreum ad mansionem potato: si febricit, ex aqua calida: si non febricit, ex uino potato. Cibos leues, et digestibiles offerimus. Quando accessio doloris non est, catartico purgentur pro indigerie: oxymelle quoque accipiant cum puluere de nitro. Rutam, anetum, semen apij cum oxymelle coctum dato coclearia ij. aut cum calida in accessione: et ungantur loca dolentia præcordiorum, et spina dorsi ex oleorum infusionibus, rutacij, samfucini, aut laurini. Quod si cum parte unius lateris, et

cum tussi acerrimus steterit dolor, ex alia parte ubi dolor nō est. Cibum **A** accipiant alicę, uel panem in mulsa, primum: post flebotoment, & sic calida adiutoria adhibeant. De brachio sanguinem emittere debent, cum opopherisi ante omnia, si ætas, uel & uires permiserint. Si in uno loco fluxus manserit & dolor, cataplasmetur ex fenugræco, & lini semine, & polline hordei in mulsa cocto. Quod si infrigidauerit, loca dolentia faccellamus sale tosto: & post uaporationem faccelli, oleo rutaceo loca unge: & semper loca calenter coōperito & superligato. In declinatione balneis utantur. Et post balneum potū accipiant bethonica puluerem, cum pipere et lauri baccis in mulsa: et ungantur loca ex oleo cum nitro, myrrha et cimino: et ungetur anus ex pice liquida et oleo. Quod si tumor ani fuerit: ungere, aut iniicere debemus ex butyro, aut ex adipe anserino. Quod si inueterata fuerit caussa, stomachum curent: aut accipiant antidotum quod accipit papauer, aut mandragorā. Et malagmate utantur diaspermaton, aut diadaphnidon, aut polyarcion. Quod si pondus uenter fuerit passus sine febribus, in encathisma sedeat de fenugræco, lini semine, et alteæ radicibus in aqua et oleo coctis. In accessionis tempore hoc acopo uti debent, omnibus meliore. Piper, nitrum, calcem, piretrū, cacios, sinapi, pumices uini combustos, adarce, euforbium ex æquo teris cum olei uetere, et unges. Et uomitum prouocabit post coenam ex raphano. Purgentur ex hinc elleboro. Cibos accipiant leues, cum uino digestibiles: uel poma, modice ut delectent, nec multum dulcia, nec ematurata, ut sunt palmulæ thebaicæ, & nuces, amygdalæ dulces, & nuclei digestibiles. Lac Colicis inimicum est. Sed si delectauerit, coctum in cibo semel aliquantum uteris. Istam potionem Colici probauerunt. Cochleas cum testis suis crudas. vii. tritas cum piperis granis x. luna prima ex uino potu in solio balnearum dederunt. Interim probatum remediū. Qui lupum in sylua occidit, lana sublata, & sine ferro a duabus fororibus fascia terna interius uentrem ligent: non ad eas colus accedit. Item potio alia. Masticem, amomū, semen apij ex æquo tritum, coclear unum si febrit, ex calida aqua: si non febrit, ex uino potato. Ipsa loca ubi dolor est unge de pice liquida, & spargis puluerem de sulphure, & super lanā imponis & ligas.

De Trombo. CAP. XXV.

TR O M B V S, tremor est membrorū solutus ex differentia motus. Spasmus autē tensione atq; coniunctione efficitur. Tremor crebro, hoc est, frequenti uibratiōe fit, membrorū saltu, extensione palpitantium. Periculosus est hic tremor membrorū, propter neruorum debilitationem. Quammaxime mouentur, uel plus contremiscunt a frigore, cum pallore uultus. Aliquoties fit ex uapore sanguinis, in intima & altas uiscerum partes concurrans. Fit autem ex contractione & tremore neruorum, aliquoties in una parte, aliquoties in toto corpore. Quando sine sensu hæc passio fit, uidemus eos tremere quasi a timore, aut frige

Potio pro colicis.

Trombus.
Spasmus.
Tremor.

C dore tremant. Stomachum primum curent: quia ipse compatitur, sicut scriptum est. In stomacho nostro medius nervus est, dextra leuacq; sanguinis uena. Curentur secundum naturam, & secundum ætatem, uel secundum tempus. Et si hyemis tempus fuerit, potum accipiant uinum uetustum, calidum: aut conditum piperatum bibant. Si ætas pmiserit, & tempus, ante omnia flebotoment: & postea uentrem purgent cum fricatione omnium articularum, cum unguentis theriomaticis, & exercitationibus uarijs, depositione uentositatis, & lauatione cum aqua calida, uel marina. Iuuenibus ex medietatibus uomitus prouocetur: & purgentur ex elleboro. Nam senibus si hoc uenerit, difficilis curatio relinquitur.

De Catalepsia. CAP. XXVI.

Ex quibus Catalepticum apprehendimus? Ex febre, atq; uocis emissionem, cum mentis tarda intelligentia, pulsu magno atq; uehementi, oculis patentibus, atq; in motibus palpebrarum, uisu obtuso, in augmento febrium: atq; in declinatione motu deficiunt oculorum. Nam cum eis manus suspensas ante oculos transferimus, easdem obtutus sequitur, aut digitorum obumbrationem expauitantes palpebrae continent. Si etiam clamati fuerint, non respondent ad oculorum respectum, atq; conuersi audisse noscuntur, & lachrymantur. Odoramentis, aut aliquo ciborum gustu commoti, ingemiscunt, rubore perfusi: & declinantes, calido sudore laxantur, atq; sinceritate proximi afficiuntur, frequenter anhelantes foetidum. Et si linguæ eorum, aut labia ex dulci, aut amaro ungantur, non sentiunt, & pruritus siccus aliquis sudor calidus sequitur. In dimissione febris carent, & item accessio illis fit. Malignus est autem in hac passione feruor, multus in superficie, & uelox anhelitus, & obtorsiones oculorum, & inflationes manuum, & feruor in aquosum sudorem discurret, cum pustulis circa thoracem: & in facie pustillatura. Inalbescit eis frequenter facies. Stuporem patiuntur, & lethargicum: oculos claudunt, & odores, uel sapes non sentiunt. Hæc passio ex stomacho fit, ut in ipso stomacho aliquoties tumor inuenitur: ideo omnes curæ stomachorum adhibende illis erunt. Muti sunt, sugglutiunt. Fouere stomachum debent uel oxymelle, uel epithimo, uel oibus adiutorijs stomachi.

De Bolimis. CAP. XXVII.

Ex quibus Bolimos apprehendimus? Ex animi, atq; membrorum defectione, frigido corpore, cum neruorum tremore, stomachi atq; uocis debilitatione, pulsu tardo, humilicq; cum tremore. Cibum accipiunt multum, & non satiato corpore crassantur, et tabidi efficiuntur. Fit maxime iter agentibus. Genæ soluuntur, lassi fiunt, & subito cadunt, in frigidantur, & uix anhelant. Quod si non cito iuuati fuerint, celerius pereunt, per ciborum grauedinem. Odores bonos odorent, atq; frigidis spargantur, & sorbitiones offerantur, et fricationibus pectoris, & calefactionibus foueantur. Cibos uero & potum accipiant, casto

reum cum elixatura de ruta, & iera: mane iuuentur, & uomitum semper **A**
prouocent: & cibos indigestibiles accipiant, ut nō subinde eos delectet.
Isti fastidiunt ex nimio appetitu ciborum plurimorum, atq; non præma-
sticatos, properant transglutire, consequente grauatione, & tensione,
atq; accæptorum uomitu.

De Ptyriasi. C A P. XXVIII.

PTYRIASIS est pediculorum quantitas, aliquando in capil-
lo, aliquando in toto corpore emergentium: nunc solutæ quanti-
tatis, nunc non solutæ, bellatores ac duriores, & mordaces nascunt. Hos
græci agrios uocauerunt. Fit ex corruptelæ plenitudine, frequenter in
toto corpore. Aliquibus consuetudine, aliquibus ægritudine. Exinde
se discutiunt, ut plurimi nascantur, fortes. Aliquibus cū pruriginē nimia
corporis, uel capitis aduenit uigilia, morsus, pallor, fastidium. Macri fi-
unt, q̄ soluta est caussa per accessionem quam patiuntur. Cura eorum. **Cura.**
Ut elephantiosi curentur. Et primo psylotrum faciant, & rasuram capil-
lorum in aqua marina lauent: & defricentur corpore, & bulbis nigris &
oleo simul trito, ut mellis crassitudinem habeant utantur, hoc & corpus
ungatur, & staphisagria trita cum sale & oleo. Quod si autem pruritus
nimius fuerit, sulphuris uiui pars. i. staphisagriæ partes ij. salis pars. i.
cum aceto & oleo pingui, fiat unguentum. In balneo diu fricentur, & ca-
put lauent ex abrotano & papauere in aqua cocto: aut elixatura turbisci:
& dropace mixto utantur ad solem, propter falsum humorē. Item utan-
tur affo lapide, pipere, staphisagria, nitro, sulphure, libano ex æquo, bitu- **B**
mine, pice, resina, cæra alba: singulis ad solem totum corpus un-
gatur, ut bene siccentur. Item sulphure, staphisagria, nitro, pipere ex æquo tri-
to, cum aceto & melle mixto in balneo totum corpus perungat. Item
aliud mirum. Elleborū album, cum axungia porcina uetere tere, & un-
gito ad ignem, uel in balneo sicco, & non lauetur usq; diem tertium.

De Lumbricis. C A P. XXIX.

LUMBRICORVM genera sunt tria, Rotundi, Longi, & La-
ti. Nascuntur in modum seminis cucurbitæ, quod græci ascarides
uocant. Tertium genus ut uermib. minutis similes. Et quia in plurimis
partibus corporis nascuntur, signa eorū oportet nos dare. Ex quibus
apprehendimus eos, qui latis lumbricis uexantur: Egestionibus per **Lumbrici latis**
uentrem, orificium corpusculi mouentibus, semini cucurbitarum per
quam similibus, aut paulo maioribus, cum appetitu cibi uehementi, &
pallore corporis, aut uirium debilitate: quod græci atropham uocant, at
testantib. mordicationis partibus, quæ umbilico subiacent, & magis an-
te cibum. Ex quibus apprehendimus eos qui rotundis uexantur Lum-
bricis. Ex mordicatione cum dolore pungente, ac tormento uentris & **Rotundi.**
intestinorum, nausea cum tensione, ueluti currentibus animalibus supra
stomachum, ita quod sentiunt: attestante aliquando uentris feruore cum

C fastidio, ac debilitatione uirium, pallore faciei, ac gustus, tussicula parua; sicca. Animi defectus, quem græci lipodomiā uocant. Cum sonu turbantur pessimo. Pressi ingemiscunt, aut dentes stringunt: aut proni iacent bunt stramentis infixi, ac propter consuetudinem dormiunt: aut repente clamantes, repentino casu demersi, conuiescunt: aut uario motu cōducti, torquentur cum pulsu paruo, crebro, inæquali deficient. Ex quibus apprehendimus eos qui Ascaridibus uexantur. Pruritu longæoni, atq; frequenti libidine uentris egerendi. Nam plærumq; cōaceruando in sextarij qualitate effundunt animalia. Vsu, ac uirium debilitate, ac solutione membrorum. Etenim parui uermiculi inueniuntur, & donec egerantur grauedinē claudunt. A puluere ægrotantes afficiuntur. Dehinc ex cluso morbo, denuo renascuntur. Hanc passionem in palledine ægrotantis suggeri, ueteres nostri meminerunt. Quomodo cernimus ab eo, qui ex lumbricis alienatur. Proprietatem signorum intuentes, quæ cuiq; passioni peculiariter tribuuntur. Nam in sanis querela capitis primo occurrit, quæ futurā passionem denunciat, sequentibus cæteris, quæ ab insanis aliena sunt. Ex pulsu deficiente, aut prona iactatione passionis.

Quomodo phreneticum ex lumbricis apprehendimus. Etiam hunc ex capitis antecedente querela, ac sequente iugi p̄seuerantia. Ex lumbricis autem debilitantur, neq; trocidismus sequitur, neq; necessario febris: aut si fuerit, non cum eius accessione mentis alienatione sparguntur, aut dimissione releuantur, sed iugiter plærumq; perseuerant. Quomodo cernimus lethargos. Designat febris acuta, pulsus maior, rarus, inanis, & supini iacentes passione, uultus attestante pallore, et plumbeo colore.

Ex lumbricis autem apprehensum alijs agnoscimus signis. Nam non necessario febres eos sequuntur. Pulsus etiam creber, atq; paruus, & inordinatus occurrit, rubro attestante colore, atq; pronis data portione. Item lethargum silere nō necesse est, lumbricorum oppressione interualatum. Quomodo cernimus epilepticos. Ab eo, q̄ ex lumbricis obmutescunt. Epilepticus diuersa patit: cui turisma augere necesse est. Lumbricis autē compræhensus non agit spumas, tamen sic patitur sicut cætera signa quæ diximus. Quomodo catalepticum. Cum febre silere necesse est, pulsu attestante magno, ac ueluti percusso. Ex lumbricis autē oppressos necessario febris sequitur, similiter obmutescunt: pulsus autem parui atq; breues assistunt. Quomodo apoplectici lumbricos discernis. Ex antecedente querela in apoplectici capite, lumbricorū oppressione, intestinorum, uel uentris: dehinc ex consequentibus signis. Apoplecticos em̄ omnibus sensibus probari necesse est, supinos sæpius iacere: lumbricis silentibus per interualla exclamare, ad pronū iacere sæpius occurrit.

Quomodo præfocationem matricis discernis ad lumbricorū oppressionem. Ex antecedente querela intestinorum, uel uentris, aut diuerso motu matricis: dehinc ex consequentibus signis. Nam matricis raptu ex superioribus partibus effecto, obtumescunt: ex ipsa parte uexantur

quæ etiam ex lumbricis in matrice quærelas suprascriptas patiuntur. **A**

Quomodo discernis Coeliacum ab eo qui lumbricorum uexatione torquetur? Ex occurrentibus signis, quæ lumbricorum tormento tribuuntur, ut inspiratio difficilis, uel propter consuetudinem prona iactatio, dispositione gemitus, & uana exclamatione, cum cæteris, quæ Coeliacum significantes docuimus. Quomodo stomachum discernis ab eo qui lumbricorū uexatione torquetur? Ex multo tumore stomachi, consequentia intestinorum, perseverantia tormentorum. Quomodo dysentericum discernis ab eo qui ex lumbricorum uexatione torquetur? Ex occurrentibus signis, querela intestinorum, uel uentris, quæ lumbricorum uexationem significat, manentibus cæteris quæ dysentericorum signa docuimus. Quomodo discernis eos qui naturaliter, aut per plurimum somnū strident, atq; repentino & inaniter exclamant, ab his q; lumbricorū uexationem patiuntur? Singula considerans quæ specialiter tribuuntur. Nam quod grauatione cibi hoc patiuntur, detractioe releuantur: aut si lumbricorum fuerit uexatio, detractō cibo magis grauantur. Qui autem patiuntur, neq; tormentum hac passione uentris, uel intestinorum sentiunt, neq; decolorantur. Fiunt autē lumbrici, sed pessimi in infantibus, quibus crescunt, & his semper occupari solent, usq; ad iuuentutem. Apparent autem morsus aliquoties in locis quibus nascuntur: & febres fiunt, et **B** proprie cum fricatione assidua, ut eos subito mordeant, & clament cum corruptela, sine cibo, & fastidio. Aliquibus in stomachū cadunt. Tunc eos per os pñciunt, et per nares quāmaxime. Sæpius nascuntur senib. longi, & rotundi, ex indigestione ciborū, & corruptela, & ex malis cibis, & malis humoribus. In infantibus autē sæpissime nutriuntur ex dulcibus cibis, ex pane calido, aut non fermentato, aut non satis cocto.

Curantur autem sic. Cataplasmentē ex lupinorū farina, in careno con- **Cura.** sersa, admixto absinthio, siue melantino, abrotano, cardamomo simul coctis. Comedere iubemus lupinos amaros, et crocū modicū, quæ cōmiscet cum caricis: & rores syriacos comedendū dato. Elixaturā de melantio in mulsa coctam potui dato. Fortiores autem nasturtiū cum melle comedant, & rephanū, similiter & succos eorū bibant, aut diamoron, aut ipsa mora: & sinapi tritum modicum cum oleo mixtum, & ptisanæ succos bibant, ubi coxerint radices polypodij tursi. Aut cornu ceruini combusto, trito, coclear plenum in mulsa dato potui, lumbricos mire curat. Paralysim curabis senibus cum febre: epilepsiam similiter. Et medulla ceruina totam spinam dorsi ungitō, & umbilicum, & plantas cum modico croco. Hoc adiutorium eis adhibe. Absinthium uiride tritum, & absinthij pontici elixaturam bibant. Similiter et elixatura centaureæ potentur, et folia persicorum contusa uentri et umbilico apponantur: et medullam ossium persicorum comedant ieiuni, aut trita cum careno bibant. Similiter et amygdalas amaras. Et exercitationes et fricationes habeant: et cibos digestibiles comedant.

C In dimissione conuenit ad latos lumbricos, ut aquam falsam meratam bibant: & allium comedant, uel omnia acrimonia, & sic uomitum prouocent. Et post catartico exagitentur, ex scammonia, lacteride, cocognidio, nitro, pipere, & his similibus. Et mulsam bibant, & elixaturam centaureæ cum modico melle: & sic ex stomacho eos proijciunt. Per os iactantur, ut euersio uentris sursum ad stomachum reuocet. Oportet intra os salem tenere, & conquassare, & glutire. Sic enim comoti discutiuntur.

DE TENESMONE.

CAP. XXX.

TENESMON passio est intestini recti quod Longæonem, uel Exalem dicimus: desiderium uentris, cum frequenti assellatione, hoc est, spissa. Mucilenta aut, sanguineaque stercora reddunt: atque ex hoc magnus dolor habetur ponderis intestini. Catamodica redduntur aliquoties, aliquoties ex unleratione longæonis cum dolore: & uoluntaria delectantur sessione, cum pondere paruo, cum flegmatibus, uel cum rarisuris spumosis. Contingit autem maxime ex frigore nimio, aut ex indigestione, uel frigidis potibus. Fit dolor, cum extensione clunium, et lumborum & pondere ani. Curentur autem ex uaporatione encathisma.

Cura. tum. Elixatura scenugræci, & alteæ, & rosarum supponatur. Et pro ipsius intestini uulneratione, uel ruptura, butyro sine sale, & adipe anserino

D & rosaceo, cum modica cæra alba, soluta ad prunas lenes anum ungitur, & pro pondere eius intestini, pice bricia suffumigato residentem in lecto frequenter, ut fumum ipsum, uel nidorem intestinum recipiat. Quoties delectauerit sedere, apponatur ex iniectioe. Accipiant ex oleo roseo, aut myrtino & foris ungantur. Ex oleo laurino ungantur pectine, umbilico: ilio, & renibus: & loca uncta cooperiantur ex lana molli lota, carminata: & fascia ligato. Et lemniscum ungitur ex tetrapharmaco medicamine, aut ex uaporato iniectio: aut fimum palumbinum cum rosaceo & modica cæra alba unge lemniscum uel inclunium: & iniecte intestino longæoni per anum: & cataplasmate calido circa pectinem utendum est, aut uaporatione. Si sine febris fuerint, balneis utantur, & mox ut ingressi fuerint in saxis calidis anum primum ex oleo perungant, & sic in pauimento sedeant, perfuso loco de calda, & diu sudent: exinde in solio diu fricentur, & foueantur. Et post balneum oleo calido perungantur ex oleo anetino, aut ruta: ceo, aut laurino, aut ex acopis thermanticis, ac superscriptis ungantur loca: & supra calidis lanis cooperiantur, ut dictum est. Cibis digestilibus utantur, et leuibus, et potibus calidis. Quod si pondus fuerit sine aliquo liquore: encathisma facis ex caricis coctis in pulsa, in qua scenugrecum infundis, ut calda exeat, et ipsam calidam calefaciat. De muricis cooperis, et superseant, aut super sacellum ex cantabro in uino cocto. Et clisterem accipiant ex decoctione rosarum, myrti, et corio granatorum, adiecto butyro, aut oleo rosino. Et potum accipiant elixaturam de myrto uiridi. Si

febriunt, in aqua coquito. Si non febriunt, in uino potui dato. Et collyriū **A**
um in anum iniiciant ex myrrha, libano, agatia, galla, & succo hordei.

De Dysenteria. CAP. XXXI.

DYSENTERIA dicta est a passione intestinorum. Græci enim dysenteriam uulnus intestinorum uocant. Hac passione intestini uulnera nascuntur, ex alto, ex epate, & proximis locis, ex grossis intestinis, & gracilioribus, et ex longatione. Dysenteria item ex stomacho, & uentris egestionione, per intestinorum distensionem sanguinatur sine ullo uulnere, quæ fordido liquore impedimento egestionis uentris fit: & sicut superius de catatrophia stomachi, uel celiacorum exposuimus, ex corruptela stomachi, uel uentris & epatis dysenteria fit ex frigido potu. In cisturam epaticorum sic intelligimus. Ex stercoreum qualitate, & mucilentia aliquoties, sanguinisque usu, uel commixtura. Sequitur auersio stomachi, hoc est, uomitus, sitis, ardor, uigilia: aliquoties & febres, merore liuido, iactatio corporis huc atque illuc: aliquando & somnus turbidus atque rumorissimus, dissensio, inflatio, mingendi difficultas: palpitans lingua fit aspera, & cinerici coloris, præcordiorum extensiones, articularum frigiditas, ciborumque frequens corruptio, aquæ recentis uoluntas: dehinc animi subductio, & morsus intestinorum omnium, uicinarumque partium. Quando autem ex alta uulneratione intestinorum uenerit, sic intelligimus: ut primo stercorea reddantur: & tum uarij liquores egerunt. Quando uero **B**
ro ex proximis locis intestinorum, uel ex longatione uulnerationes fiunt, primo uarij liquores exeunt. Dysenteriam cognoscimus ex doloris sensu supra umbilicum, & stercoreum qualitate mucosa, uaria, sanguinolenta, cum carnis egestionione, egestis quibusdam membranulis intestinorum. quia sunt intestina ex triplicibus commixta membranulis, quæ quammaxime egerunt ex grossioribus intestinis quæ sunt fere circa uentrem.

Omnia autem uulnera intestinorum frigidiora redduntur, quum a liquore supra scripto & punctilibus supra umbilicum crassa redduntur, & aliquantum carnosa, frustra stercoreis in se cocta proiecientia. Ex gracilioribus intestinis uulneratio si fuerit facta, sic agnoscimus. Dolor sub umbilico circa pectinem sequitur, uel ibi sentitur: stercoreum tenuitas spumosa, et flegmatica. Exinde fluxum sentiunt descendere ægri, cum parua urina, et obtorsione uesicæ, cum dolore et pondere. Urina parua ex longatione digeritur. Item intestini uulnerationem ita intelligimus. Ad reddendam digestionem, stercoreum pondus, uel dolor sentitur in orificio ani uel interius intra longationis collum, guttæque sanguineæ sequuntur, uel mucilenta parua ex ano egerunt, cum quadam uoluntate et pondere et dolore. Tunc spinæ, et clunium tensiones, et in pectine quoque quidam fit sensus, quasi aliquid sit ibi quod urgeat. Quæ autem redduntur parua sunt, mucilenta, flegmatica, et tota cum pinguedine primum, post quasi sanguinolentum stercus ipsum coagulatum, in modum frusti alicuius eicitur: quod græci tenasmon dicunt, nos autem portionem dysentericæ esse dicimus,

Cid est, ex uulnere intestinorum: quoniam ipsum intestinum uulneratur: sicut in crassis, & gracilioribus intestinis superius diximus. Simul autem in utroque nunquam fit. Et si tardauerit hæc passio, & non curata fuerit, moriuntur. Oportet autem & nos differentiam uulnerum respicere in hac ualitudine. Fit enim uulnus in impetu, hoc est, in tumore commixtum passione, id est, in stricture et fluxu simul, siue proscindens & depascens uicina loca, siue uulnus inmundum & sordidum, siue mundum, sanabile, siue insanabile. Ergo intelligimus in impetu esse uulnus, id est, in tumore, cum in dolore uenerit, cum quodam impulsu, cum feruidum & liuidosum reddatur, & spumosum, & flegmaticum, sanguinolentum, siccum, & egestione uentris cum foetore, & dolore, sine ullo liquoris fluxu. Uulnus quod in coliacis iam superius diximus, per intestinorum aditus, fluore uentris incessanter redditur, sine ullo uulneris liquore commixtum, ut subito soluat, subito constringat, cum pondere ani proscindens & depascens uicina loca. Uulnus sic intelligimus: quando cum grandi sensu, & doloribus uarijs stercora uaria, foeculenta, & nigra, & carnosam cum membranulis, & cum foetore quodam grandi egeruntur. Uulnus inmundum, hoc est, sordidum, sic intelligimus. Quando cessante dolore, in ilio uomitionem, & feruorem animaduertimus: foeculenta reddunt, & nigra, & baltheosa stercora, nullamque egro releuationem afferentia. Uulnus mundum sic intelligimus, si quando laborat, redditione releuatur. Illud autem fit, quum stercora transierint cum uulnerum egestionibus limpidis, sine dolore & facili transitu. Sanabilia autem uulnera, munda, contraria sunt uicinis quæ sunt sordida & callosa. Nullum est odoris signum ex inspectione egestionum, sine ullo sanguine: cibi appetitio, & bona digestio, sine pondere, & sine ullo dolore. Insanabile autem uulnus intelligitur & callosum ex eo, quod sæpe nihil supradictorum cum stercoribus reddunt: aliquoties simul funduntur, aliquoties cessant. Qui hoc genus uulneris habent, per aliquos dies quasi iam cicatrices in uulnere ductæ sint, & in cursu sanguinolenta redduntur & purulenta, hoc est, saniosa: eodem modo ut uulnera quæ sub oculis nostris sunt in exterioribus partibus corporis, quæ cicatricem quandam deducere uidentur, rursusque post aliquos dies soluantur: ea curabilia fiunt. Interiorum autem uiscerum uulnera facta, incurabilia adprobauimus. De dysentericorum cura nos oportet intimare, quod eorum genera sunt tria. Ex stomacho, & sursum usque ad stomachum dolores qui fiunt, ex potionibus curentur. Qui uero ab umbilico et in anum, per iniectionem, uel encathismata curentur. Ex stomacho, epate, uentre, et in grossis intestinis uulnera dysentericorum, ex potionibus curentur: et per os ex trociscis anotericis, id est, ex trociscorum confectionibus uarijs, diacrocodes, aut diacorallium, aut omphacio. Si febrit, cum calida aqua: si non febrit, ex uino myrtino, et epithimo, ex citonijs et palmulis, et hippoquistide, et agatia, et gallis, strigno, et rosato, et arnoglossa, et azo, confectionibus cum cerotario et rosaceo. Cibos accipiant

Dysentericorum tria genera.

panem, ex omphacomelle, & uino austero temperatum comedant: & **A**
 ipsum liquorem bibant. Et potum accipiant aquam calidam, ubi coxe-
 ris myrrham uiridem, turiones pampineos, aut dactylorū, aut citoniorū
 maturorum carnes, ut dixi, unum ex istis in aqua calida coctum tepidū
 bibant: & lac caprinum. Lapidem fluuiale magnū album, & ex aqua
 calida falsa, sicut marina, in modum nucium undecim in carbonibus ni-
 mium calefactum, in ipso lacte extinctū, dato calidum, potet ieiunus per
 triduum, si febris non fuerit ualidissima. Quod si feбриunt, omfacomel
 accipiant, uel uinum de citonijs, uel uinum stipticum. Cibos qui eos cō-
 stringant, accipiant: pultes uel ex ordeo, aut ex lenticulis, succū coctum
 puleio, & cimino, & rore syriaco. Holera aut, caulem coctum cum aqua
 cœlesti, aceto & oleo, et cimino, conditum comedendum iubeo: & lactu-
 cas, siue intuba, q̄maxime agrestia, & coliadrum, unum ex his come-
 dant coctum, uel cōditum, ut de caulibus diximus. Oua in aceto elixata
 comedant, aut assa in carbonibus, media eorum ieiuni comedant. Fenu-
 græci elixaturam bibant ex pusca. Item agatiam, ex aqua cœlesti tritam,
 sicuti collyrium: & catapotias factas in modum fabæ ad umbram sic-
 catas tres accipiant glutitu in ouo sorbili, aut in calda, post cœnā ad man-
 sionem: aut tritū unum, aut dimidiū oui unius assi, simul tritum ex aqua
 cœlesti modico, potum dato, si feбриunt, ex calida aqua: si non feбриunt,
 ex uino potui dato ieiunis per triduum. Rorem syriacum infusum in ui-
 no, aut in succo arnoglossæ potui dato, cum succo hordei, aut lenticulæ. **B**
 Vrticæ semen, uel arnoglossæ tritum ex calda bibant. Pumicem tostam,
 piculam tostam, corium granati sicci, hordeum siccum crudum, omnia
 ex æquo tunsa, cribellata, colata: si feбриunt, ex calda, si nō feбриunt, ex ui-
 no. Et si non curantur, ad lenteriam ueniunt, & ibi moriuntur. Quod
 si in gracilioribus intestinis, uel in longaōne uulneratio fuerit, cum liquo-
 ribus purulentis, uel sanguinolentis, uel diuersis coloribus, sic curantur
 ex indigestionibus. Trociscos diachartō, cōtra omnes uulnerationes in-
 testinorum: qui trocisci conficiuntur ex sandaraca, calce, charta combu-
 sta, et cæra: aut trociscum faustinianum per iniectionem inijcito, cum eli-
 xatura de myrto uiridi, ita ut primo deiectiones accipiant leues. Et lac ca-
 prinum tepidum, aut elixaturam cantabri, aut prisanae succum, aut liciū
 tritum inijcito cum ouorum albumine. Pro longaōnis uulnere encathis-
 ma adhibendum ex myrto uiridi, absinthio, lauro, corio granatorū, sen-
 ticus turionibus, galla, strigno, turionibus pampini, & alia adiutoria, quæ
 in tenesimone superius scripsimus. Et amilum cum lacte bibant,

De Lienteria. CAP. XXXII.

EX Q V I B V S Lienteriacum apprehendimus: Ex eo, q̄ cibum
 mox accipiant, aqualia multum egerunt, humecta, & spumosa uel
 alba, & urinæ similia, aut paulatim, aut cōaceruata, cum dolore & rugitu
 interaneorum, atq̄ ilium pondere. Vnde Lienteria dicta est: Ab in-
 g

C testinorum lenitate: quod facilius cibi labendo ea pertranseunt. Lio enim lienteriam intestini graeci uocauerunt: aut quoties qualemcumque cibum acciperint coctum, uel inoperatum per anum digerunt: praeter semina pomorum, quae difficile digeruntur. Fit aliquoties & cum dysenteria lienteria, aut post dysenteriam, a uulnere, uel a cicatrice ueniente mala: ne fiat in intestino sicut in superficie. Sic interiora intestinorum cibum quem acciperint, non coctum statim per anum digerunt, ut uuam, uel particulas panis, & alios cibos crudos proijciunt statim: quoniam eos continere non possunt. Fit lienteria post longam dysenteriam. transeunte enim humore frequenti, lanugo fit in ore uentris, hoc est, stomachi intestino. Sicut per lapidem aqua frequens discurrens, lanuginem facit: similiter fit ex lienteria. **Cura.** Diligentia huic passioni adhibenda. Enemae fortiores, & catarticum dato lene, & polypodium, quod ipsam lanuginem abluat & extergat. Et cibos fortiores apponimus. Ex holeribus, radices, cauli cymas, allia, cepas, & falsamenta dato, sinapi cum ptisanæ succo coctum: coloz quintidas sorbendum dato. Et ambulatio, & exercitatio, & fricatio uentris adhibenda: & cerotum ex oleo cyprino, aut tilino, rutam & cimum, & alijs similibus horum utendum. Ex unguento acopi totum corpus ungitur. Et malagmate diaspermaton, aut polyarcion, aut napeos utendum: & omnes potiones dysentericis prescriptae, & his conueniunt.

D

D E E P A T I C I S.

C A P. XXXIII.

I N E P A T E multae fiunt passiones, et acutae, & ueteres. Fiunt ergo in epate dolor, collectio, eruptio, uulnus, tumor, duricia, & extensio nimium dura, quam graeci syrosin uocant. **Dolor Epatis** Dolorem epatis, id est, iecoris, ita cognoscimus. Extat a parte dextera praecordiorum, uelut rotunda eleuatio, quae sub costa reponitur, & pectoris partim cum dolore contingit, cum grauedine, repulsans usque ad ilium, pars ipsius ex scapula: & tussis arida, & pondus intestini, & urina fellei coloris cum fastidio, & pallor in facie, & febris uel frigidor exinde crescit. **Tumor.** Tumor epatis, sicut diximus, fit ex stomachi indignatione, uel ex longa infirmitate, uel ex frigido potu, uel ex frigore, uel sanguine. **Collectio.** Collectio epatis fit in superficie cutis. Nascuntur habentes humorem, quem cum stercoribus digerunt, aut per urinas post cibos. Aliquibus ualde sub sumine, cum pulsatione quadam & grauedine: ac si aliquid in ipso latere ponderis sentiat aegrotans: tumor fit longi temporis, sentitur cum grauedine, cum extensione diafragmatis: sitiunt: & malus odor, color, & fastidium sequitur, & duricia totius epatis. Et quando non celerius eruptionem fecerit, uentrem aquosum, aut nigrum, aut sanguinem purum, aut frustum coagulatum, uel nigrum, aut liquores habent quos de dysentericis scripsimus. In ipsa passione moriuntur. **Eruptio.** Quod si eruptio facta fuerit cum uulneratione, humor redditur multus cum stercoribus uentris, ut lotura

carneum : & circa uicina loca dolor , & ipsa loca manifestantur interius esse . Gracilantur corpore : & uarietate ciborum delectantur , & eos uomunt , aut eos non digerunt . Hos syntenticos uocant , hoc est , tabidos : quia toto corpore tabescunt . Contingit hæc passio & uiris , sed maxime mulieribus . Fit ex multis cibis , & assiduis corruptionibus , & ex plurimis recentibus frigidis potionibus . et ex multo uino , et ex multis dulcibus . Fit in ægritudine longa , quæ in autumnii tempore fit , aut in hyeme . Et tumor & duricia fit , & scyrosis , quod infraxis epatis dicitur , id est , præclusio epatis : ut concludat intra se pennas epatis , cum omnium uiscerum extensione , & stomachi inflatione . Quod si nō curantur , ad hydropem ueniunt . Ideoq; oportet nos curas eorum ad singula adhibere .

Scyrosis.
Infraxis.

Curatio . Quod si tumor fuerit epatis cum nimio dolore & tussi , & uires permiserint , flebotoment ex alio latere , & ex sinistro brachio : & infusio olei rutacei adhibenda , & elixatura papaueris , & aneti seminis , & semen lini , & fenugræci farina cocta in uino , & dactylis , & citonijs , & caricis , & capparibus : cataplasmetur , & stomachum curent . Et potum accipiant elixaturam origani cum oxymelle . Et epithimo utantur dialoen . aut ceroto ex oleo cyprino , aut irino , adiecta ruta : & malagmate diaspermation utantur circa omnem uentrem & collectionem oris . Et cibos leues & sorbiles dato : & potionem accipiant elixaturam absinthij , aut centaureæ , rutæ agrestis seminis , & petroselini , si febrit , ex calda : si non febrit , ex uino . Collectio si fuerit epatis , cataplasmentur , ut superius diximus , ex semine lini , & fenugræci farina . Et potiones accipiant quæ eruptiones faciant apostematum , aut per urinas digerant . Diureticas potiones accipiant , uel cassiam , cinnamomum , nardostaceos , phumeu , asarum , adianthum , & his similes decoctiones : ut per intestina digerantur per uentrem . Et medicaminibus & cibis quibus causæ digerantur : maxime lactis ceruini hemina , aut caprini , si uires permiserint . Quod si membrani , uel eruptio fuerit intestinorum cum dolore & extensione inguinum : lac eis iniiciatur , uel eo potentur . Quod si febris nō adfuerit , nec tussis , nec dolor : balneis utantur , aut in mari natent . Cibidandi fortes de oleribus , caules , & radices . Pisces teneros quos aspratiles uocant . Carnes teneras similiter . Conuenit autem , ut comedant oliuas albas , quas columbiadas dicunt , & capparim in aceto conditā , & salsamenta primum accipiant . In dimissione dimifragia adhibenda . Vinum austerum bibant , & lene . Cataplasmentur ex caricis pinguibus , & absinthio , & centaurea , et nitro confecto . Et potiones dato odoriferorum decoctiones : et diuretica antidota , ut digestionem faciant .

Quod si eruptio facta fuerit in uulnere epatis : oportet in his inspicere liquorem , et egestionem , an maligni fuerint , an boni : sicut in dysentericis exposuimus . Potum accipiant lac asininum , aut caprinum bibendum dato : et lac comedant . In dimissione accipiant antidoton diaquilon admirabile et maximū , aut mithridatis . Cataplasmate utantur ex seminibus

C lini, et fenugraeci farina, fimo columbino, sale, nitro, coctis primum in aqua, alteæ radicibus, centaureæ et absinthij. Post malagmate utantur ex pice et resina, cæra libani, manna: et thermantica malagmata adhibenda sunt, quæ tumorem calefaciant, prouocent, et uaporationes ex oleo calido in uesica, aut saccellum cum sale tostum. Quod si multum manauerit sanguis, abstinendum erit a uaporationibus. Quod si innata fuerit collectio, uel in superficie: potiones dandæ thermanticae, eligmata ex myrrha et piperelle cōfecta, et similia quæ eruptiones purgent, et emūdent. Et quia quando fuerit purgatio uulneris huius, non possunt nisi uicina loca tumescere intestinorum, uel præcordiorum, uel intestinorum grossorum, uel graciliorum, uel renum cum scyphalorum duricia, et urinam reddūt multa sedimina habentē, et crassa liquitur et fēcuenta, cum graui odore, cum nausea stomachi, uel fellinea et per uentrem & per urinam: ideo quando cibant, primo os lauare debent ex mulsa: et cibi dandi leues qui stomachum non grauent: et uinum leue, odoriferum: et eligmata danda ieiunis ex pini nucleis cōfecta: et elixatura origani, aut hyfopi, et absinthij succus: sed elixatura danda stomacho nō sapius, propter fastidium. Et epithimo utendum, quod stomachum confortet, et cicatricem iungat. Cōfectio epithimi ex palmulis, agatia, & cenante: & stipticia imponemus. Ante omnes curas epaticorum, in cibis disciplina

D tio maior sit, ut dentur quæ corruptelam non faciant corporis, uel a frigidis potibus: ne corruptio corporis, id est, solutio irritetur, et ibi pereat: & obseruent adiutorium, & omnium ordinationem experimentorum secundum potiones, uel epithimata epaticorum. Quod si tumor, & duricia, & extensio nimium dura fuerit, quod græci scirosim uocant, & nullum senserint adiutoriū beneficium, ad hydropem ueniunt: ideo collectioni adhibendæ potiones, uel epythima hydropicorum.

DE SPLENETICIS.

CAP. XXXIII.

EX QVIBVS Splenicum apprehendimus? Stans in parte sinistra præcordiorum, et sub costis mollibus replens pectoris partes, cum dolore uexatur: qui sicut indurat epar, similiter splenē uulnerat. Nam sapius indurescit duricia, uel extensio cum dolore sinistri præcordij, cum tensura, pondere, fastidio, & asperitate lingue, cum horrore, hoc est, frigore: & febres sequuntur post cibos cum contractione quadam: et dura efficitur ut lapis, et cum tumore magno. Curantur aut cum labore, hoc est, impediuntur. Ad currendum cum anhelitu grauantur, & cum dolore uiolento, cum grauedine corporis, et malo colore subliuido, uel nigro. Quando inueterauerit, hydropicum facit, quæ maxime si epar intumuerit, aut doluerit. Aliquoties et in splene si fuerit collectio, liquorem reddunt per uentrem nigrum ut fēcem: mox exinde feruntur cum occupationibus, sicut supra diximus ex epate fieri, cum delatione

uentris, & nausea, inflationib. Quando plus intumuerit pars splenis, A
 usq; ad sinistrū inguen, & præcordia ipsa usq; ad iugulum dolent, & ex
 uicinitate aliud latus dolet cum colore pallido & liuido: exinde tumes-
 cit totū corpus, cum oris foetore in capite. Ante omniā difficultas pedū:
 & squibala semper reddunt. Exinde tabidi fiunt, uel hydropici ex longa
 infirmitate, sicuti ex quartanis manifestauimus, ex multo cibo, & pluri-
 mo frigore potus. Quamaxime mulieres autumnō ex corruptelata
 bescunt, ex frigore & uentositate patiuntur cum immobilitate. Et aliqui
 frequenter infantes in ipsa passione consumuntur, & iuuenes, & senes,
 & maiores homines splenetis tumoribus. Cura
 Curæ adhibenda diligen-
 tia in initio. Si uires & ætas permiserint, flebotoment: & cucurbita utan-
 tur, cum infusione ex aceto, oleo rosino, in lana succida ex spongia et pusca
 tenera præclusa spleni apponenda: & lapides candentes super pusca
 aspera obuoluti apponendi, & cataplasmata ex hordei farina, & cappa-
 ris radice, & ammoniacum, & mirabolanium ex aceto tritū. Abstinentū
 ab omni dulcore cibi uel potus: quoniam uentositatem faciunt. In pusca
 frigida ferrum candens intingitur, in uase æneo, & potū dato ieiuno fre-
 quenter, iuuat. Commouentur autem elixatura tamaricis radice potata.
 Et emplastrū ex sinapi, & nitro, & dropaces: & natationes in aqua mari-
 na: & ieiuno uomitū prouocare ex raphano: et cibus diureticus, et acer-
 rina malagmata: et acopus pariter tunsus, et sinapismi. Quod si post ca-
 taplasmata, et omnia adiutoria tumor inmanferit: faccellentur, et liba-
 num nimium ferueat. Et de præsentī ex cucurbita scarificentur, et sanguis
 ipse niger de ipso splene tollatur. Quod si uires, uel ætas permiserint, fle-
 botoment sanguinem: et post illum, et circa medium digitum extensa ue-
 na, aut post aurem sinistram: et sanguinis multum inde tollatur. Maiori-
 bus autem utendū cauterio in eodem splene apponendo in tribus locis,
 in dextera parte splenis, in sinistra, et in medio. Et potiones dandæ. Ana-
 gallici succus semucia, cum pusca, magni facit. Et squilla, et lapatium a-
 greste, et chamædryos, et chamæpithyos et capparidis radices 3. i. ex pusca
 potatæ, hederæ grana. x. et tamarisci folia, et fructus ex pusca, et trociscos
 crocudes ex pusca potui dato. Ad duriciā splenis. Ammoniacum, liba-
 num, myrrham, aloë ex æquo tritum, cum succo caulium pridie in aceto
 infusum, tritum ut spissum sit, in charta inductum, super splenen durum
 imposito: et tam diu ibi sit, quousq; sponte cadat.

Epithyma splenetis, quod oēs duricies eius, uel extensiones soluit. A-
 lumini rotundi asiani ÷ i. picis duræ colatæ ÷ iij. ceræ ÷ ij. olei com-
 munis ÷ 5. alumen cum aceto acri in mortario teris, cerotum lentum ad
 ignem soluis: et ubi tepuerit, in mortarium infundis, ubi alumen tritum
 est, et manibus diu malaxas dum indurescat: et linteolum grossum indu-
 cis, et si per splenem ponis.

Aliquoties ambæ partes tumescunt, & epatis, & splenis, cum uentris,
 aut splenis, aut præcordiorum dolore atq; feruore, seu quorum partici-

Cpes extant sentiunt aduenientia his. Durata exinde scyrosis fit, dura nimium ut saxum solidatum, atq; corporis totius habitudo in peius mutatur, quam græci cacexiam uocant.

De Ictérico, quem aliqui Arcuaticum uocant.

C A P. XXXV.

SIC ENIM cognoscimus. Ex colore totius corporis, in fellis qualitate conuerso: quod magis in alboribus oculorum, uel plantarum apparet cauis: & uenæ quæ sub lingua sunt nigrescunt. Vnde etiam arcuaticus dictus est, a colore arcus cœlestis. Fit ex infusione fellis in totum corpus: fellineo colore totum corpus perfunditur, & pallido, & subliuido, quod græci melancron dicunt. Et albor oculorum similis est ac si de croco tingantur, & urinæ colore fellis rosei. Plenitudo infusionis fellis & sanguinis quammaxime in urinis apparet, cum abundantia urinarum, aut sanguine diffunditur sicut aqua: aut cum utilis uideat, assellatio uentris subalbida & dura est. Fastidium autem magnum aliquoties, & lassitudo, et pruritus totius corporis cum mordicatione et malfactione sequitur. Aliquibus & febres fiunt, aliquoties et extensio præcordiorum, et dolor epatis cum duricia. Hi periclitantur quando epar eius plus intumescit. Aliquoties multi icterici facti sunt ex splene, & stomacho, & uentre.

D Similiter & mulierib. fit ex matrice. Contingit hæc passio ex corruptela, & frigore, & uomitu frequenti, & ex longa infirmitate, & ex discussione sanguinis cum felle, & uentositatis abundantia. Et ex multo cibo: qui cadens in uentrem sub epate, non solum sub illo, sed in toto quocumque corpore quando operatur natura in hoc ægrotat, aut infrigidat, aut desiccatur: exinde dissoluitur fel, & totas partes corporis tingit, & ictericum dolorem facit: & urina ante omnia choleram manat de proprietate epatis, & renum qui adiacent. Maxime manifestantur in albore oculorum infusiones fellis, sicut iam dictum est. Sitiunt, siccant illi ora. Nominata est autem hæc passio, quod ea affecti, ex melino colore fellinum habent. Vocatur item hæc passio ab alijs agrestis mustela: quod auratos habent, oculos icterici: lingua eorum liuida, & extensa et colore ut medium oui. Similiter et genæ apparent ut oui medium, et totum corpus asperum et fellineum. Sequitur eos pallor, uel pigritia ad omne opus, et immobilitas, cum pruritu nimio, et torpulatione unguium. Contorquentur ut comedant, sed amarum ut dulce, et e contra. Assequitur autem eos uentris cum tortura angustia, et urinam multam soluentes, redditur ut colore croceo. Aliquoties in somno pressuram patiunt, uel fantasmantur. Aliquoties inmutantur in duos colores, aut croconeum, uel medium ouorum, infusione fellis. Subalbidi apparent. Aliquoties colore nigro, pernicioso, ex melino, simili melancholicorum colore nigro, subuiridi. Tabidi moriuntur. Et uentrem uitrei coloris, uelut æris flos reddunt, quibus interitum nunciat. Contingit hæc passio in iuuenibus, et crescentibus: et mulieres similiter aliquoties impugnat: impugnat et infan-

Mustela agrestis.

res, Seniores raro icterici fiunt, quia difficile incenduntur ab eo humore. **A**
Contingit autem in febribus peryodicis fieri ictericos.

Quod si in cretica febre ante septem dies morbi regij, mox iecur durū
mali loco hæc caussa inueterauerit, cacexiam faciunt, aut hydropicum,
aut tabidi facti sic moriuntur. Cura eorum diligenter erit ordinanda **Cura,**
sic. Quando febriunt, & præcordia extensa habent, & epar doluerit, fle-
botomentur ex sinistro brachio: & post stomachum curent, & cibos te-
nues accipiant. Quod si febres non fuerint, uentrem purgari conue-
nit ex catarticeis, cholagogis, hoc est, choleram deducantibus, id est, eufor-
bio, epithimo, alœe, petroselino, pipere, diagridio ex æquo tritis dato ʒ.
iiij. ex calida aqua potum, aut secundum uires: magnifice ictericos pur-
gat. Ita purgētur. Sammonia, aloë, coloquintide, coccognidio epithimo,
ut superius diximus, & his similibus. Quod si uentrem purgare non su-
stinuerint, neq; uires habent: comedant radices intinctas oxymelle post
cibum, hoc est, post cenam: et sic uomitum prouocent. Præcordijs adhi-
bendæ et infusiones: & cataplasma, absinthium, rosmarinus, ruta, nastur-
cium, centaurea. Hæc omnia & urinam mouent, & tumorem epatis uel
splenis compescunt. Vti debent cerotario ex oleo cyprino, habente resi-
nam, melilotum, & ireos. Potio autem danda, elixatura absinthij pontici,
in aqua cocta, aut aristolochia, et sulphur uiuum, dragantum. In ouo glu-
tiendæ hæc potiones quæ ictericis scriptæ sunt, quæ pateem etiam familias
non lædant, hoc est, stomachum. Cibi sint sorbiles, bene digestibiles.

Conuenit autem his & dimifragiæ potus: & nitri cum oleo anetato **B**
unguentum: et in naribus eorum aut ciclamini dico succum infunden-
dum, aut anagallidos, aut betarum in balneo naribus, et lac mulieris. Ta-
men initio ictericorum, post septem dies ante omnia adiutoria flebotomū
adhibendum iubemus: quia fel ex sanguine euacuat de omni tumore, &
relaxat: & post flebotomum decem diebus ex ihera antidoto purgentur.
Quod si tensura manserit, epithimo utendum diameliloto, et diaquilon,
& potione diuretica, & elixatura seminis apij, et raphani, radice succo ex
uino potato. Similiter autem absinthij succo in balneo.

Itē lapatij radices elixē in aqua, aut uini heminis iij. radices manu ple-
na coquis usq; ad tertias, & potu dabis, quia & sudorem & digestionem
prouocant: & infusiones narium: & lacteridæ succus cum lacte mulieris
quæ masculum lactat mixtus, maxime in folio infundendus naribus. Ra-
dices herbæ sabinae, & rutam cum pipere ex uino potato: aut albæ spi-
cis. ix. piperis grana. xxi. trita ex uino: potato singulas potiones: aut a-
fronitri ÷ i. piperis grana numero. xv. ex uino potui dato in balneo.

De Cacexia.

C A P. XXXVI.

MUltis nominibus uocatur Cacexia. Sunt em̄ et Syntetici, Marax
mon, & Atrophij. Cacexiā apprehendimus, ex uiridi, atq; pal-
lido, uel plūbeo colore, corpisq; cessante nutrimento, hoc est, fastidio cibi,

C uiriū attestante debilitatione, solitiq; motus extardatione: ægrotant cum inflatione corporis, & uentris fluore, pulsu crebro, paruo, cum fastidio, et minuta uiridi urina, sublatente febricula cum stridore spisso. Ex quibus synteticum apprehendis? Ex nimia macie, atq; corporis conuersione, pulsu debili, paruo: oculorum concauitate, præcordiorum tumore, ac splenis, & fastidio cibi attestante, ac uehementi epatis dein corruptione. quia acuisse accæpta sentit, in ualido egestionis officio: cum febricula, & uentris ordine turbantur, ut nec post multos dies squibala pauca, atq; dura excludant, non dissoluta frequētius una die, atq; corrupta. Quomodo discernis eum synteticū ex proprijs suis signis? Nam ut tyficū, in tussicula eum cum saniosis sputis consequit̃. Ex quibus apprehendis maraxmon, uel atrophiiū? Quia oculi caui, humecti, cum pituitis pinguibus, pulsu paruo, crebro, cum feruore inflammato, magis articularū: & corpore rubro, tenui tempore, attestante cauitatem, & aliquando linguæ asperitatem, cum fastidio cibi. Cacecticos, ex mala causa multi medici uocauerunt: quoniam fiunt per multam infirmitatem. Et habitu do corporis sine cibo, quam græri atrofiam uocauerunt, fit ex nimia frigiditate: extenditur corpus, aut in frigidatur, aut calescit: debilitatur ex solutione antiqua et corruptela nimia, sicut in passionibus scriptum est, aut ex splene, & epate, aut ex hæmorroidis, aut ex sanguine, aut uomitu frequenti, aut ex dysenteria: & ex multo sanguine diffuso consumuntur.

D Cholericis senioribus familiaris est hæc passio, & uix inde effugiunt.

In infantibus autem sæpissime contingit: & si non adiutorijs alleuiantur secundum unamquamq; causam, in peius exacerbantur: ideo exercitare corpus debent deambulatione, uel uectatione. Fit plerumq; in corporibus graciliorum uirorum, siue mulicrum. Sequitur autem pallor totius corporis cum albore quodam: concauitas uultus apparet, maxima somno: tumores crurum, ut diu stare non possint: & tumor manifestatur in coxis, quod in una parte stare nō possint, præ tumore: & ambulare desyderant, & non possunt. Aliquoties plus comedunt, & bene digerunt, & tabidi corpus excutiunt, in nouissimo laborāt. Venter eis soluitur cum anhelitu impulsu magno, & cum respiratione difficili: & cum lassitudine desiccantur: & periculū eis affert, & sic marcidi pereunt.

Cura. Cura eorum ita adhibenda est: ut primum cognoscamus unde facta sit, an ne uiscera tumescant, aut inflentur, aut extendantur, aut dura sint, aut scyrosin patiant̃, nimium dura ut saxum, aut epati iungat splenem. Ideoq; pro omnibus causis uaporationes esse debent, quibus locis succurras: ut præ omnibus duricia epatis, uel splenis soluatur, et resumptiua adiutoria cacecticis adhibeantur: ut quæ nimium soluuntur constringantur, quæ constricta sunt soluantur: & quæ a dolore pulsantur, mitigentur: quæ frigida sunt, calescant, humecta desiccantur. Et omnia quæ singulis ægitudinibus edocuimus adhibenda: ut si plus cibos accæperint, & corpori oberit, non plus comedant; quod si minus comederint, ut cibū præ

centur talem qui corruptelam non faciat: et somnum cum mensura uel labore, similiter et uigilias: et ne graui somno in lecto cubent, fomentum facies eis adhibendum: et acre adhibeāt, licitum secundum tempus, ut nec frigidorem patiantur, nec calorē. Secundum tempus item si uires permiserint, et febres non fuerint, nec solutio uentris, nec fames, lauacris utantur, et unguento, in balneo oleo dulci cum nitro: aut cum sale fricetur corpus secundum uires, sed non diu: in calda autem non diu foueantur recente. Secundum tempus potum, cibumque accipiant digestibilem, panem maturum, et caricas, et oua ante prandium: et unctio adhibenda. Aliquoties ad hydropem ueniunt per uetustatem cacexiæ: ideoque hydropicorum curæ adhibendę sunt cacecticis, quod utilissimum approbamus.

De Hydropicis. CAP. XXXVII.

QUID EST Hydropisis? Extensio uentris innaturalis, aquosa, atque corrupta humoris defectio. Inde hydropisis dicta est, ab accidentibus, hoc est ab humoris p̄fusione aquatica. Græci enim hydor, aquam uocauerunt. Quot, uel quæ sunt species hydropisis? Duæ, totius corporis, & uentris. Quarum prima leucoflegmantia, uel hypofarcha appellat̄. Secunda, in duas fere similes diuiditur species: in humores, atque spiritū, commixta materia. Leucoflegmantia est totius corporis mollis inflatio, cum colore subliuido, & grauedine, atque impressis digitis tumore recedente. Hypofarcha, est carniū resistantiū solutioni duricia, cum aliqua doloris respiratione. Diuiduntur autem in Ascliten, & Tympaniten. Ex quibus Ascliten apprehendimus? Ex inflatione uentris, & sonitu fluitantis humoris: uel si palma pulsantur, in aures simul plenissimos sonos reddent. Ex quibus Tympaniten apprehendimus? Ex rotunda uentris inflatione, cū tensione plurima: quæ palma percussa tympanorum respirationem fingit, unde nomen accepit. Hydropisis autem est solutio carniū, infusio humoris in toto corpore, quæ uentrem cæperit & intestina. Leucoflegmantia, id est, albi tumores, & solutiones carniū: qui humor aquosus ominimodo soluitur, abundans & discurrens per omnes partes corporis, simulans infusionē spongiarum, cum feruore. Et fit tumor per totum corpus, subinflatus circa faciem: & primo in uentris locum se infundit: per multa tempora tumescunt, sicuti eclipsis coloris fit: & impresso digito in tumorem, statim mergit, & paulatim resurgit. Leucoflegmantia nomen accepit ab albo tumore & humore albi & limpidi coloris. Hypofarcha autem est tumor pallidus, apparens & constringens: quando diffunditur humor simul, & soluitur ab aqua, & sic ipse tumor soluit carnes. Ideo nuncupatur Hypofarcha, quia sub carnes se ipse humor diffundat. Signa eorum hæc sunt. Tumor in facie, cum cauitate & tensura uentris, cum tumore lumborum, et iliroum, et præcordiorū, et lassitudine et fastidio, et anhelitu et tussi. Ascliten autē sequitur tumor in uentre solum, et proclusiones cum

Hydropisis.

Leucoflegmantia.

Hypofarcha.

B

Asclites.

Tympanites.

C sonitu, & cum grauatione pigra, a simili, sicut utres semine pleni, sonitus reddunt, quæ maxime quando assellantur cum extensione & inflatione uentris. Aliquoties intumescunt expletura humoris femora sua: pedes, crura, omnia tenduntur, & ueretro subinflato torquentur, & supernæ partes corporis tabescunt, hoc est, thorax brachia, ceruices, & uultus. Sequitur eos anhelitus, fastidium, pallor, difficiles motus corporis. Sitiunt incessanter: quantum autem plus biberint, tantum plus sitiunt: & urinam digerunt. Tympanitis autem hæc signa in eis apparent. Tumescunt, plus inflatur uenter, extenditur: & procluditur. Cum autem percussus fuerit palma, sonum ut tympanum reddit: ideo & nomen accipit tympanites, eo quod sic extendatur, uel talem sonum reddat uentositate sua ut tympanum. Attenuantur cum anhelitu & fastidio, sitiunt non ualde, cum sudore paruo, & pallore. Quod si in hydropicis leucoflegmatici, & hypofarchici exagitantur a tussi, cum febre, periclitantur, & mortem eis inferunt. Corpora autem consumunt Ascleti, & Tympaniti per multa tempora, quæ ex aqua marcida fiunt, & sic pereunt. Catafarcha, discurrens per pulpas, fit plærumque in infantibus qui crescunt. Mulieribus autem non ualde fit sicut uiris. Hydropici fiunt ex longa infirmitate, præcordiorum extensione, per multa tempora ex epate & splene dolentes, & podagra. Item ex longis febribus peryodicis, id est, ex quotidianis, & ex quartanis, in ipsis accessionibus aquam multam bibentes, uel falsa, aut ex uini liquore multum potantes. Quammaxime aquam plurimam in febrium ardore multum bibentes, uenter illis impletur: & ex multa extensione descendens per os uentris, hoc est, stomachum, intumescunt et renes et collum, et uesica, et diafragma. Apud mulieres autem ex matrice fiunt, ex dysenteria longa, et ex hæmorrhoidarum fluxu.

Cura. Curam eorum cum diligentia nos scribere oportet, quoniam periculosa est hæc passio apud omnes medicos. Ideoque succurrendum erit adiutorio, ordinatione, et diæta, unde possit hæc ualitudo excludi, uel medicinarum operatione, uel medicorum sollicitudine. Necessarium ante omnia, ut constantiter exercitentur. Hydropes qui sine febribus, et sine solutione uentris sunt, et bene cibantur, et maridi non sunt, ipsi possunt ad sanitatem uenire: quia emissiones habent, et omnia adiutoria sunt coctionis adhibenda, & cibi leues his dandi. Quod si febres eos excitauerit, prouidendum erit tempus, ut in dimissione febrium cibentur, uel adiutoria adhibeatur. Sine febribus autem fricatio multa adhibenda, cum exercitationibus. Et sint lauacra balnearum tantum ut sudent: in solium non descendant, sed uaporationibus siccis utantur, spargentes per omne corpus, quæ maxime uentrem, aut ubi tumor fuerit, nitrum tritum, aut salem, cum fricatione corporis, maxime in æstate. Post fricationem in sole diu stent, & tum in mari natent: & acria omnia comedant, & salsamenta, & allium proferendum: & panem cum cibo sicco & asso comedant: & post uinum accipiant austerum, nigrum mediocriter, & parum bibant, Et

in dimissione radices comedant multum: & sub umbilico ubi tensuram magnam senserint, uaporatione utendum ex faccello, & sale tosto. luuat eos murena calida, si obruantur, in sole in canicularibus diebus: & acetū squilliticū sorbeant, & diureticas potiones. Similiter & hydrogoga medicamina adhibenda, & malagmata deficcatiua, id est, dialpermaton, aut diadaphnidon, aut diameliloton, & alia epithimata ex caricis, granati folijs, lenticulæ farina, & his similibus. Quod si adhuc inter initia hydropicorum epar, uel splen intumuerit, epithimantia in ipsis locis imponenda, hoc est, ad epar epithima dialoe, ad splenem epithima stipticia strongilos, hoc est, ex alumine rotundo: ut in passione splenetorum scripsimus. Ambo simul ponantur in suis locis. Aliquibus faciendæ rectæ incisiones, hoc est, scarificationes super plantas.

Ad uiscera dolentia, uel extensa, adhibendæ infusiōes, et cataplasmata, cucurbitarum raptus, & sanguisugæ adhibendæ, & malagmata hydropicorum. Cataplasma adhibendum ex hordei farina, eruo, cimino, sale, & absinthij flore, omnia tinsa, in oxymelle cocta: & absinthium uiride tritum cum caricis & cimino: nitrum cum sale & melle quod sufficit: inductum in uentrem. Apponendus & cucurbitarum raptus. Et potum accipiant cyclamini succum uiridem, et epithima ex caprino fimo. Si sine febre sunt, est spes curæ. Et unguento utantur ex nitro, aut ex sale, aut ex lauri baccis cum oleo uetere, aut modica cara. Quod si cum febribus fuerint, & cum solutione uentris: diureticas potiones accipiant, quæ stomachum non lædant. Vbi est spes salutis, potionem hanc parato. Apij semen, & radices eius, & dauci semen, adiantos, petroselinū, cassiam, cinamomum, phu, meu, nardum, strutium, iringium, intyba, aspargi radices, cucumeris semen, corium granati, ebuli summitates, ex æquo omnia in aqua cocta dulci, & inde secundum uires potui dato. Quod si ætas parua fuerit, diuretica simplicia accipiant. Apij radices, sparagi radices, cucumeris semen, similiter in aqua cocta potentur. Quod si sine febribus & sine solutione uentris fuerint, hydrogoga adhibenda sunt, non diuretica, id est, titimali turiones cum semine suo, & strutium, polypodij radices, simul coctas in aqua dulci ad tertias, colas, & bibendum dabis secundum uires, & mensuram dierum. Et si plus eos soluerit, semel dandum: si mediocriter, secundo, si parum tertio die, ut diximus secundum uires. Quod si stomachū doluerint, uel aliquantū sanguinem exspuerint, aut solutio uentris est: hydrogogo abstinendum, & diuretica adhibenda, uel alia cætera. Cibos accipiant leues qui stomachum digestibile nō lædant, maxime in ascitis hydrope. Adhibendæ chirurgiæ humori, ut patientes sedeant recti, & extensi, pressi, uel contracti a multis, ut se nō moueant, cubitis rectis contra latera, ut recta incisio fiat, ex flebotomo puncta, ab umbilico in uisum digitis quatuor: atq; id q̄ maxime faciendū quibus umbilici tument multū, uel dolent mediocriter. Incisura autem recta faciendæ, & spongia molli orificium incisuræ claudendum, quæ hu-

C mectetur ex calida, aut tepida aqua, & cōoperiant uentrem totū ex uillanarum: & delatis fasciis ligent per septem dies: ut humor ipse desiccetur, & tumor recedat. Diligentia plagarum adhibenda, ut in omni chirurgia monstrauiimus: et in catafarcha hydrope hoc adhibendum, ut aliquoties cutis eorū scarificetur in sanis partibus super plantas, et circa inguina, & femora rectis incisionibus. In catafarcha hydrope omnes medicum uomitū prouocare iusserūt, ex radicibus: & post ihera antitodo purgentur. Cibi aut adhibendi utiles, unde omnis spes salutis componitur, sicut multoties diximus. Panis nō azymus, bene coctus, oua, pultes. Potiones aut quæ sitim compescant: aquam dulcē bibant, non salfam, neque grauis ponderis: & apprehendere debent quod sitim ualde cōmoueat: similiter ex uino, sicuti de aqua diximus: ne frigidū multū præsumant: ne percussa uiscera plus tumescāt. Post cibos deambulent mediocriter, uel post cœnam: & simplici unctiōe ungant: & cibos uarios accipiant, & pisces teneros, sardos, mullos, turdos, parcas, gobiones, ostrea, mordica, locustas marinas. Ex uolatilibus attagenas, anates, perdices, ficedulas. Ex omnibus uenationibus lepores, capreolas, & alia agrestia. Et herbarum siue holerum accipiant, porros, apia, sparagos, atriplicem, sinapi, omnia in iuscello. Omnibus aut dulciatis in cibo quæ in potu abstinendum. In dimissionis tempore accipiant ficus, dactylos, cibos digestibiles, & granata

D parū, propter desiderium: ne solutione uentris irritentur: amygdalas uero pistatas, quantū delectauerint comedant. Post cœnam modicū deambulent: & ungantur, ut celerius somnū accipiant. Lauacrum utilissimū est illis, aqua marina, uel salsa aqua: quoniā eos desiccet, ita ut in balneo ex aqua salsa lauentur. In uapore aspergantur per totū corpus, uel uentrem, puluere de nitro cū sulphure: ut sudor excitetur. In caldam nō descendant: sed siccum lauacrū, hoc est, in uaporē: fimo bubulo recente totum corpus perungatur, ut cum illo diutius sudent. Die intermisso, una hebdomada iterū adhibendū, multis utilissimū adiutoriū probauimus. Non cōtemnas: quia multū est necessariū. Tumori item uentris hoc erit adhibendū. Vuæ passæ pinguis enucleatæ lib. i. cimini triti ꝑ vi. tundis primū uuam passam, et sic ciminū addis primū in unum, et teris, inductū in linteolo tundes, & cataplasmas. Quod si uulnera illis in superficie nascunt: ciminū puluerisatū imponendū, quod siccatiū est hydropicis.

De Diabiti. CAP. XXXVIII.

S E Q V I T V R Diabites sitis multa, & fortissima. Patiuntur ex Stomacho, & epate, aliqui ex renibus. Apparescent autē ex hydrope si fortificata. Fiunt ex aduersitate grauidarum. Plærumque contingunt et ex purgatione frequenti medicaminū. Commouentur aut in hac passione, et in frigore soluunt, et sic exinde discutunt. Et quādo admoniti fuerint, in passione iuuari debent ut hydropici: quoniā prope una est illis passio, ut et ipsi ab siti nuncupentur. Et multis comestio fit ex siccatione stomachi sub acredine, et secundum humorē quo potant, uel discutuntur: sicuti foris apparent. Sequitur eos et hebetudo totius corporis,

quam maxime nolunt. Vrgentur autē in superficie: & uenæ nigrescunt, **A**
 ex gelatione sanguinis non currentis ex matrice, aut ex aliqua parte cor-
 poris, cum febre & grauedine, per totum uentrem cum rigore male ia-
 ctantur. Circa pectinum loca tumescunt. Multum bibunt, & parū come-
 dunt. Ideoq; paruo potent, & aliquanto plus cibent, prop̄ uires. Quan-
 do exercitantur, uigilias patiuntur, & sitiunt, ac somno paruo dormiunt,
 & fantasmantur in somno a flumine, uel cisterna, quasi inde bibant, aut
 ibi natent. Consumuntur autem ab hac passione crescentes iuuenes,
 maxime senes: et infantes tabescunt, quam maxime in medicaminum po-
 tionibus assidue, et maxime desiccatiuis potionibus. Oportet ergo cu-
 rare hanc passionem ut dictum est, pro siti, confectionibus quę sitim arce-
 ant. Et epithimo refrigeratorio utendum, & non humectiuo: cibus simili-
 ter & potionibus, & uino non fortū, nec uetere. Et aquam accipiant, ubi
 coxerit aliqua herba desiccatiua, ut apium, aut sparagus, aut tyriaca. An-
 tidotum accipiant quam maxime pro somno, & ex parte hydropicorum
 utantur, ut de hydropicis scriptum est.

De Elephantia. C A P. XXXIX.

ELEPHANTIASIM ita apprehendis. Primo ex maculis quę in in-
 itio impetigini similes nascunt, & flauæ, sine pruritu, atq; sine ul-
 la curatione adhibita, & sponte transeunt, & rursus nascunt, et eminentes **B**
 perseuerant. Exhinc transgressæ, extensiones solidæ efficiuntur & nigrae.
 quibus uulneratę partes putrescunt, attestante uocis asperitate et tussicu-
 la, & uentris solutione. Vnde elephantiasis dicta est, ab omniū animalium
 maiore: quia color eorū in superficie corporis supradictis similit animas
 libus in asperitate, & nigredine oculorū. Dicta est aut elephantia hæc
 passio a magnitudine quadrupedis agrestis, quod grande est inter omnes
 elephantes: & simile coriū habet ut elephas, et magnam uirtutem: ideo &
 maior est omnibus passionibus: & maligna passio est. Initio nascunt
 maculæ in superficie et facie nigra siue rubicūda, sine pruritu, ut diximus:
 & cutis illis ingrossatur, quasi cochleæ exurgunt nigrae. Quando in ipsa
 commotione adducuntur eis cilia, & palpebræ, et nares illis clauduntur,
 & odorem non sentiunt, & sanguinem emungunt: oculi rubescunt: fit il-
 lis & uox rauca & aspera: et temporis qualitate et uetustate cacumina pe-
 dum uel manus pinguescunt: & aurium, & nariū, et labiorū partes mar-
 cescunt, uel putrescunt, et scetescunt: et uiscera extenduntur, et suffocati
 pereunt, si non iuuantur a medicis. Fit autem hæc passio magna ex me-
 lancholico humore: exinde nascunt, uel exacerbant. Initiante passioe, co-
 lor faciei fit rubeus, aliquies liuidus ut melancholia: et in rubore ipso eri-
 gunt cum ciborū grauedine, et tumore q̄dam apprehenduntur, et asperi-
 tate uel solutione totius corporis cū sanguinea facie. Initio causæ hu-
 ius si apparuerint supradicta signa, flebotomari oportet: et clystere pur-
 gare uisum, hoc est, deorsum, et excitari catartico sursum uomitum.

Elephantiasis
unde dicta.

Cimolia ex libano cum aceto trita faciem perungimus ad mansionem,

C Ad omnem superficiem: mirabolanum, ex rhodino, cū myrtino oleo, & aceto similiter, stipteriam, & ammoniacum, et alia quæ constringere possunt, et desiccant, adiutoria his adhibēda: & argilla alba cum aceto conspersa, perungi debent in sole, ut desiccari possint. Fricatio & lauatio eos iuuat, aut in marina, aut in salsa aqua. Quod si aqua fuerit dulcis, eos non desiccet. Et multo unguento ex nitro, bitumine, stipteria, sulphure ex æquo trito cum oleo ad crassitudinem mellis perunges faciem. Obseruent oculos ne irruant medicamina. Purgari autem uentrem oportet ex hac confectione. Coloquintide pulparum 3. iij. nardi 3. i. salis ammoniaci 3. ij. myrrhæ 3. i. epithymi 3. i. teres diligenter cum aqua celesti, & dabis secundum uires: cibos dando leues. Obseruent se a falsamentis, cochleis, leguminibus, & ab omni mala carne, a bubula, & ab omni malorum humorem cibo. Holera autem accipiant apia, & porcadas cum aceto: & panem, et pisces aspratiles, & non meratā potionem. Vomitus ante omnia prouocent ex radicibus post cibos.

Purgentur ex elleboro: & antidotum diachidnes accipiant, hoc est, ex carnibus uiperarum confectum, sic secundum curationem coctum, nesciēti in cibo dandum. Magna ista causa apud medicos de uipera. Inciditur post caput & caudam quatuor digitorum mensura, et medium eius exenteratum, et excoriatum deforis diligenter, lauatur munde, & aspergatur sale: deinde perfundatur aceto, & sic in aqua dulci, cum aneto & sale modico cum oleo coquitur simul cum aqua diligenter, sicut mos est anguillarum: & de eis dandum erit. Si initium causæ fuerit, sic accipiant, & in perpetuum curabuntur. Quibus autem hæc passio inueterauerit, uulnerantur & depannantur uulnera eorum, et putrescunt ut tinea. Fenugræci farina cruda aspergendi, et litargyro, et ex cerussa: aut cimolia trita cum aqua modica: et rosaceo perungendi, et loca tuberosa cauterifamus. Ante omnia uulneribus eorum malignis puluerē hunc adhibemus. Calcitum assam, cimoliam assam, et similam triticeam ex æquo omnia tunsa, et cribrata. Puluere utendum, et in labijs et in ore, et in auribus ubi fuerint tinea. Tere puluerem cum melle mixto. Utendum hoc est ad perungēda loca, et adhibēda adiutoria quæ supra scripsimus. Ante omnia per singulos annos euacuentur a sanguine, et a uentris solutione, uel omnibus quæ superius scripsimus, ante accessionis tēpus, hoc est, uerno tempore: ne humor ipse eos penetret, uel occidat.

De Renum caussis.

CAP. XL.

Assidue in renibus passiōes uariæ, et longæ. Fiunt ergo tumores, collectiones, uulnera, sanguinis eruptio, et calculus. Contingit autē ex corruptela, multo coitu, multa equitatiōe, uel uiarū frequēti ambulatiōe, ex pondere, multū currēdo, ex uētositate, ex frigidore, et frigidū bibēdo. Tumor autē efficitur in renibus, aliquoties in una parte renū, aliquoties in ambabus. Quando multū extendit, tunc fortius periclitant. Quando præcludunt et ano, et uesica, tunc subito moriunt: et cū dolore magno nec uentrē, nec

urinam reddunt, quia a lapide clauduntur: dolent illis utraq; partes ilio- **A**
rum, cum mingendi difficultate, intus attestate urina aquata, & mucilen-
ta qualitate, uel flaua, uiridi uel saniosa, aliquoties sanguinolenta. Post
hanc consequitur & tumor membrorum, & interaneorum tormentum,
cum inflatione ex corruptionibus, atq; cum fastidio cibi ac potus, & arti-
culorū frigido torpore, cum grauedine & febre leni, cum frigore modico,
& difficili respiratione, & uertigine, & cholera uel flegmatū uo-
mitu. Quam maxime fit iuuenibus crescentibus, & in peryodicis passio-
nibus. Collectio fit in renibus, quod apostema, uel apotasin græci di-
cunt. Primo tumescunt: & omnia signa in eis apparent quæ in tumore su-
perius diximus. Quando ex tumore ad collectionē ueniunt, tunc & sto-
machus euertitur cum febribus acutis et nausea, fiunt et cholera et flegma
cum sudoribus. Multoties tarda fit passio, quando in collectione, & a la-
pide clauduntur, et tarde urinam digerunt. Præ tumore collectionum in-
mutat collectio, uel tumor, et ut sanies erumpit. Tunc omnes dolores fi-
unt, ut aliquoties sanguinem ex renibus mittant: atq; hinc cognoscimus
maturum apostema crepuisse, quando dolore supra scripto paulatim in-
tumescent, & cum urinæ humor digeritur crassus, ut mellis figura aliquo-
ties emittitur, cum ex urinis uulneratio renum fit. Post eruptionem col-
lectiones uariæ medicamine aliquo corroduntur, & urinam digerunt ca-
tamodicam, cum sanierum fluore uelut fæces: est liuida urina, & in ipsis re-
nibus morsum sentiunt cum frequenti delectatione urinæ. In ano pri-
mum morsum doloris patiuntur, et reumatismum aliquod fit: & frequen- **B**
ter tristantur, & circa peryodicas passiones fiunt sine aliquo sensu: pruri-
tu, & dolore acutissimo occupantur, & periclitantur ualde: & ipsa occa-
sione contractionem neruorum, patiunt, & musculorum duricia uexant:
quando uelocius & plus exercebantur, aut ex equitatione acerba, aut
ex labore plurimo, aut ex uaporatione, uel sanguinis feruore, et urinæ.

Sunt autem signa communia colicis et nephriticis, ut tarde urinā di-
mittant, cum dolore ac tumore: tamen colicis quando digestiones urina-
rum uel uentris habuerint, dimissiones efficiuntur a doloribus: nephriti-
ci uero egestiones & egressiones habent, et dolore non releuantur: quo-
niam coniunctiones ossiū dorso uicinæ sunt: ideo est passio grauis, et tar-
da. quoniā renes natura musculosi sunt, et nerui se ibi iniecerūt in cauer-
nam eorū quæ genitale semen cōtinet. Colica passio accessionē habet, et di-
missionē, et nō periculosam passionē, nisi solū intestinorū obtorsione et
extensione et dolore. Nephriticis uero nerui attrahunt, quam maxime in
opere uenereo, sanguinis eruptione. Et in senib. simili modo fit. Et aposte-
matū eruptione, fit eruptio uenarū: ut in sanguinis anagogi, et hemopto-
icorū caussis supra scripsimus. Eruptio renū ex uno loco, est emanatio
sanguinis, et uenarū renū eruptura. Senibus aut ex locis dolentibus de-
ducitur, ut sanguinem per uesicā digerant abundanter, et quantitate cal-
culorū urinæ in renibus creantur. Primo arenæ in eisdem creantur, et

C dum non purgatae fuerint, lapides faciunt magnos. Aliquoties fiunt urinae lenes & molles & subsolutae, aut arenarum, quae rubicundae fiunt: et haec multis temporibus digeruntur. Quod si non commoti fuerint a potionibus thermanticis, uel conditis, obdurantur non soluendo, & asperae efficiuntur, & uariae figurae inueniuntur, triangulae, & quinque angulae, aliquoties pertusae: magis autem quando per nimium dolorem crepant, sicut in figura baccarum. Aliquanti dixerunt in renibus non nocere lapides, sed in ueretro, hoc est, in uirga. Quod manifeste probaui uerum, quoniam non fiunt in uirga, sed in renibus sibi cohaerent, & suffocant uirgam angustia: ac si homini cuidam aliquid in faucibus inhaereat. Nam in renibus creantur, & ibi crescunt, et digeruntur per urinam: & nisi praecesserint urinam, lati efficiuntur, meatum non habentes de renibus. Aliqui ex uapore renum, & stomacho calido, uel coitu, sine labore eos proiciunt per multa tempora. Significatur autem in renibus factos calculos ex dolore lumborum in costis minoribus, uel in iliorum locis: & in frigidant loca lumborum, uel uerendorum, et curationem spinarum, et iuncturas lumborum usque ad clunes: & digeruntur urinae tenues & aquosae: aut cum multo desiderio sedimina non habentes, crassae & spissae deducuntur ex renibus, sicque concluduntur, & ex uentositate non egeruntur.

Cura. tiones singulorum oportet nos dicere. Humores autem diligenter sic curare oportet. Primum si aetas permiserit, & uires, sanguinem ex contrario cubito satis auferamus, cooperientes loca dolentia ex lana, & oleo calido. Quod si febres acutae non fuerint, purgari debent ex ihera, quam maxime post flebotomi euacuationem: & post infusiones cataplasmatibus talibus. Rore marino, samfuco, & his similibus. Quod si ista omnia non iuuant, cucurbitarum cuphas imponimus: et sic scarificentur et infundantur: et iterum cataplasma, et uaporationes, et post hoc cerotaria et emplastra malactica, hoc est, mollitiua: et in nouissimo malagma: et ne ad collectionem ueniant, sed ut tumor spargatur, cataplasmandus erit ex lini semine, et fenugraeci, et hordei polline, adiuncto pollio, ita ut primae aetate radices sole coquantur, et abrotanum, et columbinus fimus, faeces resinae, cum libano, galbano, et oleo rutaceo quantum sufficit: et genus epithimi conficis, et imponis. Quod si magnus fuerit impetus doloris in uelica, oleum calidum infunde, et uaporiza loca dolentia. Quod si non fuerit necesse ut infundantur, anodinos trociscos accipiant, et in accessione temporis antidotum Mithridatis, aut tyriacam, aut de duobus piperibus, et theostinum: quod dicimus his solis si frequentius utendum. Cibis utilibus utendum mediocriter: et recentes obseruent. Et calidis potionibus utendum, diureticis, qui omnem dolorem uel tumorem soluant et apostemata. Propinandum ex sparagi radicibus, feniculi, graminis, cucumeris semen, in aqua ad tertias cocti, et conditi. Nephritica collectio fit ex tumoribus, ut diximus, qui eruptionem fecerunt, et uulnus inuenerunt. In ipsas partes quae dolent, uaporationes adhibendae, infusiones, et cata

plasmata: leues et diureticæ potiones, quæ exacerbent uulnus, quæ & ca-
 lefaciant reuma & desiccant. Cibentur autem ex sorbitione succorum, &
 lacte. In dimissione si ad melius uenerint, fricationes totius corporis ad-
 hibendę, & his locis dolentibus leues raptus cucurbitæ: & minores car-
 nes & recentes accipiant: & imponant malagma diaspermaton, aut po-
 lyarcion, aut diadaphnion, diastorace, galbanum, & uuam passam enu-
 cleatam simul tunfam apponant. Et in hac potione diureticis utendum
 quæ uulnus et urinam extergat, dauci sperma, petroselinum, myrrham,
 crocum, amygdalas amaras, et alias potiones nefriticorum. Troscisci cro-
 codes dandi, cū elixatura de myrto uiridi in aqua coctæ. Bethonicam ex
 mulsa dato, et lac caprinum. Sanguinis eruptio ex renibus fit, quando
 aliqua uena ex renibus crepuerit, sanguis in uesicam fundit, et uelut uris-
 na mingitur sanguis purus cum dolore renum. Adiutoria adhibenda,
 collectio carnium, et ammoniacum cum libano et myrrha, et aceto triuū,
 in charta inductū, renibus apponendum: et tam diu ibi sit, donec sponte
 cadat. Et potum accipiant ex trosciscis qui sanguinem cōstringant, uel de
 adiutorijs hæmoptoicorum. Et his adhibendi aut trosci diacorallion,
 aut dialectrum, aut diachordon, aut succus arnoglossæ ex pulsa. Cal-
 culi uero quando in renibus nascuntur, omnem uesicam subtorquent, et
 procludunt cum dolore magno. Utendum embroce, hoc est, adinfusio-
 ne renum, et uaporationibus, et cucurbitarum raptu cum scarificatione:
 et præparandum antidotum dissolutiuum, hoc est, pertundens lapidē,
 hoc. Phu 3. ij. saxifragiæ 3. iij. meu, 3. ij. bethonicæ 3. iij. asari 3. i. pe-
 troselini 3. ij. piperis tunsi cum melle mixti, dato coclear 1. cum apozi-
 ma alicuius herbæ diureticæ, ut radices spargi, aut apij.

A
 Sanguinis
 eruptio.

B
 Contra la-
 pideu.

DE VESICAE caussa,

C A P. X L I.

OMNES caussæ Vesicæ ex renum indignatione fiunt multæ
 et uariæ: quarum nos oportet singularum caussarum signa doc-
 cere, uel curarum eorum uocabula, sicut & de renibus scribentes docui-
 mus. Vesicæ ergo caussæ sunt, tumor, duricia, collectiones, hæmorrogia,
 trombosis, uulneratio, ptiriasis, striccialis, atonia, almodes, lithiasis, disur-
 ria, reumatismus, diabne, stranguiria, scuria. Tumorem uesicæ cogno-
 scimus ex dolore renum atq; genitalium, iliorum, uel clunium, et magis
 in fine, aut in initio mingitur, attestante etiam earundem partium fer-
 uore, et stricatura atq; inflatione, cum frequenti libidine mictus, et ipsi-
 us urinæ mutata qualitate, ut nō tenuis, sed cū sedimine mucilenta exclu-
 datur. Peiorante passione, supradictis augmentis etiam sitis et uigiliæ ac-
 cedunt, aliquoties ista demingunt, aliquoties catamodicum instillant, ali-
 quoties et collum ipsius uesicæ tumescit. Sic agnoscimus ex omnibus su-
 pradictis signis, quæ in nefriticis memorauimus, cum dolore nimio uir-
 gæ et intestinorum conclusionem, ut nulla uentositas excludatur: uicina

Vesicæ
 Tumor.

C loca contumescant concurrentibus febribus ualidissimis, stomachi euer-
sione, & uentositate uentris, & uomitu, cum perfricatione & uigilijs.

Duricia uesicæ

Duriciam in uesica agnoscimus ex feruore atq; dolore, aucta duri-
cia, & perseverante impedimento mictus, cum inflatione, et tactui nostro
resistente, præ tumore uesicæ, uel colli, uel fundi, uel duricia cum diffi-
cultate intus, & dolore ualidissimo. Ex cubito sanguis emittendus erit
secundum uires: uel si ætas permiserit, utendum clistere qui uentrem de-
ducat. Et ne forte squibala procludantur urinæ per exitum, aut intestina de
uicino tumescant, mulsæ calidæ & cum oleo quod sufficit iniiciendum: ut
squibala prouocent, & uentrem deponant. Et pro dolore compescen-
do, adhibeatur oleum ubi coxerit ruta in calida lana tinctæ. Coöperiatur
ueretrum & coxæ, aut infusionibus oleorum amaracini, aut famsucini:
aut ex crocino in lana limpida infundenda loca: & cataplasmata cõmu-
nia adhibenda ex melilori floribus, admixto papaueris semine tunso cū
palmulis: ut primo uaporetur ex pectine, & sic cataplasmetur, ut dixi-
mus. Si creuerit dolor, oleum calidum in uesicam fundendum, uaporan-
di pecten & renes: & encathismus adhibendus in calida & oleo ubi
coxerit melilifagus, & melilotum. Quod si per multum tempus manserit
dolor, aut tumor: cucurbita utendum cum scarificatione, in renibus san-
guis tollatur mediocriter: & cum fasciola in pectine, & ilibus, & coxis,
& in uicinis locis apponendum. Quod si uesica & anus simul intus
muerint, et totam urinam non dimittant: uaporationes assiduæ adhiben-

D dæ, & cataplasmata circa pectinem: aut spongiarum uaporationes ex cal-
da ubi nitrum mittatur, & encathismo hydrolei calidi diu sudent, donec
urinam prouocent. Quando in sanitatem uenerint, cauterisimum adhi-
bendum, sicut in chirurgia scriptum est. In dimissione urinæ cum cata-
plasmatis, & cerotarijs, & emplastris, & malagmatibus desiccatiuis,
diaspermaton, aut diameliloto, & alijs similibus quæ conueniunt medi-
caminibus. Aliquoties non resistente tumore, ex igni sacro occupa-
tur pecten usq; ad ilia. Adhibenda adiutoria calida, & uaria instanter
quæ maturent, & eruptionem faciant, ut distillatio sanierum fiat, & ad
uulnus ueniant, & sic curari possint. Et potiones diureticiæ dandæ, quas
in nefriticis diximus.

**Collectio
Uesicæ.**

Collectio autem in uesica fit post tumorem, fitq; in uesica ex arenarum
differentia, secundum colorum urinæ qualitates per uesicam manantes:
aut per calculi colores, ut diximus, digeruntur, aut urinæ, cum asperitate
lapidum, uel arenarum. Aliquoties sub sanguinolenta urina & saniosa:
unde sequitur eos uulneratio. Sic eam agnoscimus. Ex urinarum liquo-
ribus, et mellis lotura humores cum urina digerunt. **Hæmorrogia ue-**
sicæ, hoc est, sanguinis fluxus, fit ex ruptione uenarum, uel collectione,
aut ex nimio coitu, ut per urinam sanguinem mingunt, aliquoties par-
um, aliquoties ut loturam carniū, cum grauedine lumborum, cum uici-
nis locis uesicæ, et modicum urinæ difficultatis, aut catamodicum reddi-

Hæmorrogia

tur, aut ex toto negetur, aut cum urina guttæ sanguinis cadant, aut super-
 natent, ex fricatione corporali. Aliquoties carcerantur, & sanguis plus
 prouocatur. Quando præ dolore & iracundia clamant, tunc fit urina
 acerrima et calida, & hinc trombus projicitur, hoc est gelatio sanguinis. **A**
 Pro sanguinis fluxu diligentia adhibenda, ne plus sanguis irriterur. Sed
 istud iuuat, ut cõoperiatur pecten, & renes ex spongia in pusca, & ibi fa-
 sciuntur, ubi pus ipsum remanet, et extensio fit uenarum, uel neruorum.
 Post spongiam adhibenda erit lana succida, ut intingatur in uino & o-
 leo rosæ, & superfasciando utilissimum: & si ætas permiserit, sanguis ex
 brachio tollendus est: & collectica adhibenda, quæ sanguinem constrin-
 gant in renibus: sicut in nefriticis iam diximus: & cucurbitarum raptus
 circa uicina loca, & in cruribus, & in coxis ponendi. Potanda autẽ erunt
 simpliciter composita, quæ in sanguinis sputo, uel uomitu supra scripsi-
 mus. Conuenit & epithima, & enema, et encathisma constrictiua, quæ in
 dysentericis scripsimus: ut constringantur.

Trombus.

Trombolis uesicæ fit post sanguinis eruptionem, ut sanguinis fru-
 sta projiciant, cum impedimento mictus. lacere debent immobiles: et
 silentium habeant, ut non corpora moueant, et non cancellent. Et si ætas
 permiserit, uel uires, flebotoment: et cuffæ circa uicina loca, circa perito-
 neon pectinem et renes: et lana succida cum pusca in ea loca ponenda.
 Quod si trombi aliquid humoris in uesica manserit, puscam bibendum
 dato, et radices coctas comedant, et balsamenta cum oxymelle: et foris ca-
 taplasmata adhibenda, quæ reuma, hoc est, humorẽ abundantem ex ue- **B**
 sica prouocent. Et uaporationes pectini, et peritoneo apponant, et in a-
 lia loca quæ condolent, atq; ad renes: quam maxime, quando eos urina
 delectauerit, in ipso impetu adhibendæ: et diligenter curentur ex embro-
 cis, hoc est, infusionibus olei rosæ, cum uino calido, intincta lana succi-
 da, et alia infusione de spongia intincta in uino calido uaporandum, et
 oxyrhodinum calidum spinali intinctum, imponendum frequenter.

Trombolis.

Vulneratio uesicæ fit post sanguinis emissionem, uel trombolim. **V**ri
 nam reddunt sanguinolentam et saniosam, cum uarijs liquoribus et fœ-
 toribus, aut uelut loturam narium: et uulnera procedunt. Signa in eis sic
 apparent. In exitu urinæ sentiunt morsum, in ipso meatu etiam urinæ,
 quæ significant uulnus esse cum dolore uicinarum partium. Quibus fo-
 ris epithymata erunt imponenda, et encathisma ad uulnus expurgandũ.
 Cibi utilissimi dandi, dulces, constrictiui, et potiones similiter, et inducti-
 ones a foris ueretrorum. Et iniiciendum per ueretri collum, lac, aut om-
 facinum, aut diaquilon solutum, et rosaceum multum, aut tetrapharma-
 cum, diacasmias cum rosaceo solutum, ut liquidum fiat, ut celerius per-
 transeat ueretrum, aut uirgam. Et fomentum, uel uaporationes adhiben-
 dæ ex mali coriorum decoctione, et folijs oliuarum coctis simul, et spon-
 giæ uaporatio. Et post hoc oxymelle ex uino iniiciendum tepidum, ut
 diximus per ueretrum, propter cicatricem iungendam: & foris cataplas-

Vulneratio.

C matibus utendum constrictiuis, uel desiccatiuis: ut est, caricæ coctæ in mulsa tunfæ apponendæ pectini, et ad loca dolentia: et simplicis uirtutis medicamē injciendum. Quod si in uulneratione sanguis se iterum emiserit, cataplasmate utendum ex corio granatorum. Tamaricis turiones, uel myrti coctos in aqua proucis, & addis in ipsam elixaturam, dactylos tunsos cum polenta. Cataplasmato pectinem, & renes, aut in pulca cocta similia. Et injcienda per anum constrictiua: ut rubi succus, aut gallarum decoctio, aut balauustum, aut hippoquistidos. Similiter & potiones ex eorum substantia adhibendæ frigidarum uirtutum, ut sunt dactylo- rum, & citoniorū. Apozima quoq; potandū, & potio danda ad omnia uulnera uesicæ. Nucleos. xxx. amygdalarum, aut dactylorū xv. draganti 3. iij. tundis simul, & das 3. ij. cum calda ubi coxerit myrtus uiridis: & trociscarijs potato ad uesicæ, uel renum caussas pinentibus. His q̄ abun- de & ptiriasis efficitur, hoc est, furfura in urinis. Id cognoscimus ex urio- næ densitate, cū pondere, ueluti uesiculis sordidis, & sedimine mucileno- to a corpusculis auro similibus, attestante dolore cum quadam suauitate pruritus in uulua, ac folliculo, uel proximis locis. Mulieribus autem cō- tingit in pube pudendorū, quod hysserigomata dicunt, hoc est, pennas. Fiunt ex his cauearum uesicæ uulnerationes, modico cum dolore, & pru- ritu, & tensione uerendorum. Vaporations renum, uel pectinis adhi- bendæ, & potiones catarticæ quæ eos extergant. In cibis, uel potionibus utantur dulcioribus, ut uesicam extergant, & lac bibant, uel eo cibentur. Et antidotum diureticum, & cucumeris semē, & amygdalas amaras co- ctas in mulsa potum dato, & elixaturas diureticas de herbarū radicibus, & condita nefritica in accessionis tempore. Quando urinā faciunt, pru- ritum patiuntur in acumine, & pectine, & in orificio ani. Dulcia ut dixi- mus, comedant, & adiectio in uino dulce coctum propinato: & uirgæ in- injcienda initio fici elixatura, aut apij, aut melanthij, aut siseleos, aut eum melle, aut oleo modico mixtum injce. Holera autem comedant, et pisces aspratiles, carnes molles, uolatilia: exercitatione, & deambulatione secun- dum tempus, fricationibus, & cibis resumptiuis utantur: & ab iracundia & a uocibus se obseruent.

Striciasis.

Striciasis est, quibus capilli in uesica fiunt, et neruorum frigdores, uel humorū infusiones rumpuntur, et capillos faciunt. Hos cognoscimus. Cum dolore fiunt punctiones ex alto uenientes, cum capillorū mictu, et tensione inguinum, uel genitaliū, cum grauedine, et morfu in uesicā. Va- porationibus, encathismatibus, & epithymatibus utendum, & exercita- tionibus plurimis, & fricationibus multū utendum, & natationibus in aquis naturalibus: & potionibus ex bitumine & myrrha. In dimissione similibus potionibus. Atoniam agnoscimus, ex mictu difficili, atq; co- natu ægrotantis: sine dolore urinam reddunt, aut præter uoluntatem dor- miunt. Renes & pectines ungantur ex acopis thermanticis, & oxymela- le: aut omfacomelle bibant, cum apozimo de myrto uiridi.

Atonia.

Almodes in uesica sunt arenę, quas agnoscimus ex mictus difficultate, & semine rubicundo: & cum eā urinam colauerimus per linteum, in fundo arenosa sedimina inuenimus, aut lapides minutos, cum dolore & grauedine renū, & uesicę difficultate: quę magno conatu & pruritu uetri exeunt, ut id manibus attrectent. Nascuntur ex indigestione ciborum, quammaxime ex aqua turbida & sediminosa bibita. Quę si non purgata fuerit, ut per urinam ipsa arenę digerantur, calculum faciunt. Curationes autem ut calculosis adhibendę, sicuti supra docuimus. *Lithuriases* A

Lithuriases, id est, calculosos in uesica sic agnoscimus. Lapis generat in uesica cum grauedine eiusdem & pruritu, mictus item difficultate, aut in toto abstinentia, cum uehementis doloris interpellatione testium, aut nimia tensione, plerisque longæonis, cum frequenti uentositate: ac si supini iacuerint ægrotantes. Ipsa quoque urina uaria, cum sedimine emittitur, nunc carnosā, nunc frustis subliuidiorib. aut sanguinolentis confusam egerunt. Lapidēs in uesica sentiunt, quando testes dolēt, uel in frigidant, ut uirgā quoque differant. Lapis hic per chirurgię rationē extrahendus, quo urinę denegatum officium aperiatur, seu mictus difficultas. Quę inter se differunt. Nam negatum officium urinę in totum abstinentiam significat: Difficultas autem mictus, ex qua ratione sui impedimentum fecerit. B

Et quia diuersa fit generatio lapidum, ideo non uno genere egeruntur. Sunt rotundi, diuersę magnitudinis, aut longi, rubei, subalbidi, liuidi, angulosi, sunt & asperi & lenes. Quotquot ergo diuersitates habent, tot & tam diuersas egestiones per uesicam.

Mictus difficultatem medebimur sic. In ipsa accessione doloris uaporationibus utendum: ex fufuribus in pulca coctis, saccellamus pectinem & renes, & cum fricatione acopi thermantici. Si febres nou fuerint, balneis utantur.

Quod si fibrescunt, fricatione utendum ex acopis, & uinū dulce propinandum mediocriter: & nucleos conditos comedant, & cucumeris semen & papaueris semen: aut piper tritum, ex mulsā potui dato, ut per urinam lapides digerant: & uaporationibus utendum, & saccellis cum sale. Encathismate, hydrolea, & cerotarijs thermantici, & malagmatis & uaporatione circa pectinem, peritoneum, & renes, ex oleo anetino, & iniectione ex oleo dulci, ubi coxerit anetum, scœnugræcum, semen lini, et altea iniicienda. Et cibus diureticis utendum.

Quando uenerint lapides in uesicę collum, aut in uirgam: tunc plurimum ab urina suffocantur, quoniam occluditur collum foraminis uesicę, et urinam non dimittunt. Quibus chirurgia adhibenda erit, ut ex incisionis opera urinę et lapides exeant. Quibus danda erit mulsā primum: et clistere iniiciatur, propter squibalas per singulos dies. Et quia squibalarum duricia, & uesicę collum suffocantur, & urinam non dimittunt, et lapides et arenas continent, et exasperationes accipiunt, eis diuretica, melanthij elixaturam, flomum, silfium, aristolochiam.

C petroselini semen, et meu:uinum ex his in aqua coctum dato potandum. Omnibus tunsis, ex eis in unum cum melle mixtis, dato coclear unum ex condito: si febrit, ex mulla: si non febrit, ex condito in balneo dabis in folio: & diu ibi sedeat ut sudet. Post uaporationes omnes, diureticae potiones calculosis dandae, quae & calculos frangant, & arenam minuant, ac per urinas digerant. Quamaxime ex cirenaico opio, hoc est, lasere constrictum cum condito dandum, ut superius diximus: aut cum mulla soluant. Ac potione ex duorum lapidum confectione utantur, quae conficitur ex lapide qui inuenitur unus in uesica porcina masculi, & alius in uesica porcina feminae, si adiungatur cum hac confectione quae dicitur lapidem pertundens, quae in unum conficitur sic. Herba betonica, petroselinum, phu, meu, nardostatios, daucum creticum, asarum, acorum, ana

Ad calculum. ÷ ij. saxifragiae ÷ ij. piper ÷ ij. sic & lapides supradicti, aut similiter lapides qui per uesicam hominum cum urina prouocantur ex uiris & ex mulieribus: simul omnia tunsa, adiecto melle reponuntur, in dolio plumbeo, & quando opus fuerit potum dato 3. i. si febrit ex mulla, si non febrit, ex condito nephritico, uel diuretico omnia dato, cum elixatna de radicibus herbarum diureticarum, aut sparagorum, aut apij, fœniculi, graminis, & aliarum similium. **Disuria.** Disuria uesicae, est tarda urinarum digestio,

D quae operose sequitur. Constringitur uesica aut ex frigore, aut ex tumore aliquo, aut ex arenae collectione. Et concluditur orificium uesicae ex calculis minoribus, ut urinam de praesenti non digerant, sed per multas horas. **Stranguria.** Stranguria, est proclusio uesicae, ut catamodica de stillatione urinam non dimittat. Fit ex supradictis causis, calculorum proclusione cum dolore magno, & cum pruritu, & grauedine uerendorum.

Scuria. Scuria autem est suffocatio uesicae, ut omnino urina denegetur, uel uentris officium, ut et ipsa uesica contorqueatur, omnium uenarum partium dolore: & tumor in pectine reperitur, & periculum infert. Hos iubemus flebotomari, & omnia adiutoria illis adhiberi, quae in calculis scribentes docuimus adhibendum, & dysenteriae. **Reumatismus.** Reumatismus uesicae fit ex frigido potu, uel ex frigore, cum frequenti mictu, & prurigine: & urinam frigidam digerunt cum frigore uerendorum & clunium. Curentur ex thermanticis unctionibus: id est, ex betonica: & piper, & mulla dandum in balneo.

Diabne. Diabne est uesicae, & urinarum frequens dimissio: ut quantum acciperint, facile per urinam labatur. In quantitate ciborum insatiabilium uexantur, & mox acceptum potum statim per urinam reddunt, torporis attestante macie, atque pallore. Thermanticis curandi unctionibus, uel potionibus, sicut iam in reumatismo uesicae scripsimus: & cum costo in calda bibant.

Cancros fluuiales tritos, & cum uino potui dato ieiuno, aut uesicam scrofinam asfam, tritam, simpliciter dato.

GONORHIA est passio uesicæ, cum ueretrum seminis lapsu uexatur creberrime sine ulla tinctione, uesica quoque attestante, cum pallore corporis ac macie. Hæc passio maxime fit uiris, & mulieribus seuiissime & turpe ualde, ut nesciant quomodo genitale semen dimittant. Cum enim patitur seminalis meatus, non possunt continere substantiam seminis præ debilitatione: & diffundunt urinam tenuem, rubicundam et acerrimam, et aquosum semen, et humorem multum frequenter. Tempore incerto sponte proijciunt, non tardantes post unam diffusionem cum morfu factam. Aliquoties autem purgatur corpus: & expurgati debiles fiunt ad usum uenereum: uel corporis sequitur lassitudo, fastidium, malfactio, gracilitas, et immobilitas corporis. Quod si diligentiam non adhibeant, morientur: aliquanti silentio utentes, & per negligentiam præoccupati passione, & non adhibentes curas, deficient in passione. Quando exagitati fuerint a frigore, & a labore circa coxarum loca, et laboribus super laborem itineris, aut ex coitu, aut ex uinolentia multa, aut ex fastyriasi, aut ex uesicæ frigore, aut urinarum multa conclusionem, uentositatem non egerentes per exitum, seminis foramina obcluduntur. Cura autem eorum inuenitur sicut reumatizantibus. Circa coxas, & in pectine cooperiantur ex lana succida, infusa in oleo roseo, aut lentiscino, aut anetino, aut alijs similibus: & epithymo utendum simili substantia facto. Post horas proiectionis molliter facto hydropace utantur, & deductione totius corporis. Abstineant se ab iracundia, a uocibus: & confectionibus epithymatum utendum, quam maxime quæ constringant: ut est epithymum diaurantes. Iuuant post hoc inductiones paruæ: in nouissimo diadaphnidon ex lauro uiridi, quo refrigescat corpus. Quod si uires permanserint, in frigidandi natent in aquis naturalibus, in alueolis tiliæ. Et potiones dandæ simplices, confectæ ex castoreo. solum potatum probatissimum est. Aliquantum autem erucam bibant, ad mansionem, & quiescant: & coitum exerceant cum foemina, aut cum ipsa primo coniaceant, ut nullus ibi uirorum aliquis, sit præter uerecundiam. Et bibant medicamina mithridatis cum confectione escarum. Quod si febrerint, de lenibus adiutorijs, uel cibis iuuentur. Oleribus, & carnibus leuioribus et digestibilibioribus utantur, & encathismatibus stipticis: sicut in reumatismo uesicæ diximus. Perungi debet autem ueretrum, & lumbi, & pedines, ex agatia, hippoquistide, papauere: & purificatione purissima circa lumbos utendum: & cibus constrictilibus ex aceto confectis, & lectio durissime strato. Et lana lota circa renes, hoc est, in lumbos, apponenda, ut ex frigore lumbi frigescat, et glutinet digestio seminis: et hi sicut athlete opus exerceant, et sic cœant. nam lædunt quædam se molliter agent. Et exercitationem omnem iubeo adhibendam, cibus teneris utendo, unguentis aromaticis, hoc est, odoriferis: et mulieres ualde pulchras inspiciant, qui uenerem interritent

C suauissime. Cibis ideo utendum desiccatiuis, ut diximus, ex nimia pudendorum tensione cum dolore atque feruore & pruritu, cum modica uentris appetentia, ac pulsu cerebri & anhelitu, cum creberrima respiratione. Hæc passio turpissima & periculosa. *Satyriasis.* Satyriasis autem est appetitus ad res uentreas incessanter, cum erectione ueretri fortissima & turpissima. Aliquoties accidit cum iactu seminis, cum tensione neruorum & tremore, et quando explicant, sperma dare uix possunt, eum defectu et periculo. Curentur sic, ut insanæ partes fricentur, cum frequenti exercitatione, & alijs quæ in gonorrhia diximus. Abstineant a cibis calidis, & odoriferis, & pinguibus carnibus, & a uino multo, & a lacte, & ab ouis similiter omnibus. Vnde satyriasis dicta est, quod sint deorum satyrorum similes, quos nimium pronos in uenerem fama uulgauit. *Priapismus.* Priapismus est pudendorum erectio cum sensu nimio, plurimo tempore perseverans, nulloque satis aucta periculo, ueluti in satyriasi: unde est passio. Sed habent in se distantias: quod satyriasis est perfecta res uenerea, et fit uirga marcida: in priapismo & ante operationem & post rem ueneream erecta uirga permanet. Cura autem, uel obseruatio eorum adhibenda est ut in satyriasi diximus, de operatione earum partium, quæ impossibiles in rebus ueneris fiunt, ex debilitate neruorum. Eos apprehendimus ex solito motu corporis pigrescendi atque exercitandi facillima fatigatione, atque stante grauedine omnium membrorum, cum impedimento digestionis, & fastidio cibi, atque parua iracundia, sudoris facili laxamento, et aquæ potandæ incommoditate: ac si aliquis se motui uehementi ægrotans dederit, cremari interius sentit, et omnium sensuum obtusione confunditur. In usu etiam ueneris difficilis est in ipso usu, atque seminis iactu non facile celebris. Non affectantes, neque perficientes opus ueneris, nam dum patiuntur, aliquoties impetum faciunt, et debiles ibi fiunt, et deficiunt sine operatione seminis. Quammaxime contingit senioribus, qui cupiunt adire mulieres, & si ætatem uideant, non possunt commisceri, quammaxime puellis. impossibilis enim est illis uirtus ad operandum coitum. Sicut infantes, sic tædent, & deficiunt. Exercitari autem debent, & fricari insanæ partes, & ungi: et lumbi unguento ungantur, quod morsum præstet & titillationem. Ex pipere, nitro, & euforbio fricentur loca fortius. Escas autem accipiant calidæ naturæ, et uinum odoriferum, & mulsam. Et olus comedendum conuenit, porri, erucæ, bulbi, portulacæ. Et bibendum dato piper, & erucæ semen, ex æquo tritum, cum uino confectum, & similes uirtutes quæ uiros ad ueneris prouocent desiderium: et dormientes somnient, et complectantur pulchras mulieres, ut primo eas aspiciant: et lectionem legant amorum, sicut inscripserunt Amphipolitus, Philippus, et Acistidos, et similes fabulæ dandæ. Vtilissimum lac bubulum bibendum, et ad masnionem calidis unguentis ungantur: id est, lauri baccis, rutæ semine, sulphure uiuo, nasturcæ semine, limo columbino, pipere, sale, cæra, terebintina, singulis olei ueteris lib. ij. omni-

bus mixtis, ungantur loca superscripta: et trociscos, et potiones sumat ad A
id conuenientes.

De Veretri caussa in orificio ani.

C A P. XLIII.

IN ANO multę fiunt caussę. Aut condilomata, hoc est, glandulę: Caussę ani.
Lacrocordines, id est, uerrucę, uel potius diuersorū generum, magnitudi-
tudine granorum, uel pisę, aut fabę. Aliquoties & nuci similes fiunt ra-
gadię: aliquoties tumor eminens, ut ipsum orificium claudere uideatur.
Pro his omnibus tumoribus adhibendū erit hoc. Mortariolum facis
ex molli cum pistillo suo, et mittis ibi olei rosei partes. ij. et uini boni par-
tem i. simul diu terantur, ut unum corpus fiant in modū ceroti spissum:
et loca tuberosa, uel granorum similia, uel condilomata ad mansionem
perunges, ita ut primo uaporationem adhibeas ex calda, ubi coxerit aut
lini semen, aut fenugręcū, aut altea. Primo uaporabis orificiū, et spon-
gia cum calda superscripta extergis: et dum calet, de ipso mortariolo per-
unges ad mansionem. Quod si magnus fuerit tumor in orificio, ut id
claudat cum feruore: oui assi medium durum teres cum rosaceo, et uino
modico, ut spissum fiat: unges ad mansionem. Quod si ragadia, uel
scabies ani fuerit, oleo roseo cum oui albumine ex æquo trito, hoc est, be-
ne commixto, ungitur loca. Quod si collectio fuerit ibi, et excrepuerit:
emplastrum diablumitium apponendum. Quod si fistulauerit: insi-
bilandum erit, aut iniiciendum sicut in chirurgicis scripsimus. B
Caussę ani, indecoro, hoc est, turpissimo cū dolore, uel pōdere, longo tempore,
uel frigore non curatę procedunt: et non solum ipse tumescit, uerum
etiam et uicina loca compatiuntur, et ueretri uulnera exinde fiunt mali-
gna, et immunda ut feces: tales sordes, et ipsas immundicias non curanti-
bus, uel non extergentibus, neq; sollicitudine medici diligentius fouen-
do uel extergendo, nō curando, uel inspiciendo, uel nō uocando ueteres
medicos incisores ut incidant: uel nō cōmonentibus inspicere stercoreum
simos, uel foetores diligentissime in passione ani. Curantur autem per Cura.
stercoreum eiectiones, uel urinarum sedimina, similiter & uulnerum gra-
ues liquores, humorum, sanierum uel sanguinum, operationes ut habe-
antur. Vnde & nos supradictas has colorum, uel uulnerum sordes in-
spicere, palpare, uel extergere non pigeat: quoniam & eorum sordes, uel
per urinam immundicias tractantes, uel operantes, ad salutis portū cum
magna uictoria pertingemus, ut cum laborantibus uere ad salutis pal-
mę uictoriam curramus. Quod si negligentes, aut turpia supradicta cō-
temnamus, uel diligentiam nō adhibeamus, diffamationis locū incurri-
mus, ut læsus infirmus & uulneratus pereat. Ergo uti diligentia debent
pro caussa ani operatione medicinę, & uaporationē spongiarum appo-
nendo ad casum, uel tumorem eius: ut supini irceant in lectulo patientes:
ex spongia tenera, uel lana molli, post uaporationem ex calda ubi coxe-
rit aut malua, aut lini semen, aut fenugręci uaporando, ut dixi: & post

C hoc apponendo ut dixi spongiam teneram, uel lanam mollem, & super ligando. Quod si sæpius procedit: cyclamini elixatura, aut ellebori fomentandus, & granati succo, aut senticis perungendus: & cochleis cum testis suis combustis & tunsis, cinis earum spargitur super anum cadentem. Item senticis turiones, granatorum coria, arnoglossæ folia, turiones pampini, lenticulæ modicum, omnia in unum cocta in uino austero, fouendus anus, & eo puluere spargendus. Baulaustiam, hoc est, centifoliū, & corium granati tundis simul: aluminis scissi, agatiæ, croci modice tunsis, in unum cōmixta, puluis apponendus, ita ut primo fomentetur ex uino ubi coxerint herbæ suprascriptæ, & sic puluere spargendus. Curantur etiam ex encathismatibus & epithymatibus constrictiuæ substantiæ, sicut multoties iam diximus. Cibis autem constrictiuis utantur, & positionibus similiter, cum ijs quæ non prouocent, & iniectionibus constrictiuis, et fricatione lumborum et coxarum fortissima, cum quadam lenitate unguenti. Exercitentur secundum uires, ex lauatione aquarum. Cibis qui uentrem non constringant, aut iniectionibus similiter, & omnibus alijs æqualem habentibus uirtutem utantur.

De Sciaticis. CAP. XLIIII.

Ex quibus Sciaticum apprehendis? Primum ex ipso dolore ossium: eo quod de costis descendat uertebra ex uesicæ compagine, attestante formidabili corpore, cum grauedine, difficultateque motus. De his uehemens dolor, cum punctione & feruore, descendens ex inguine, & sura, uel tibia ad talium, cum uestigijs pedū. Quæ etiam nutrimento eius clunis tenuitas consequitur, incipiens a coxa, usque ad femur, ad genu, & tibiam, & suram, & plantam. Si inueterauerit per tempora, claudi efficiuntur, & læsi turpes fiunt. **Cura.** Diligentia patientibus adhibenda, & primum infusiones, & calidæ uaporationes & fricationes ministrandæ. Cataplasmatibus, & cucurbitis circa coxas utantur, & clistere acerrimo, & non parum deponant. Sudent multum. Iuuant & uaporationes spongiarum, aut saccelli ex salibus, & uesica oleo calido plena, & aliarum similium uirtutum. Post uaporationes ungantur ex acopis acerrimis: in sole diu multum fricentur. Utendum exercitatione. Dein scarificationibus acerrimis. Fricatio autem fiat diutissima ex pice liquida cum oleo siccionio, alœ, & cassia: oppopanace & adarce similiter ungantur. Aliquoties secundum tempus curari debent. Quammaxime quando passio inueterauerit, utendum hydropace, & sinapismo, & mordacibus medicaminibus. Et cauterio secundum loca utamur in eadem coxa ubi uertitur. Curare autem oportet ex acopis & malagmatibus acerrimis, & emplastris desiccatiuis, quæ probata experti sumus.

Experimentum auctoris.

De Scialgicis. CAP. XLV.

Scialgici sunt qui in lumbis dolent. Ex utraque coxa surgit dolor usque ad femora, & genua, & tibias. Aliquantum coxas uocant: quoniam

signa dolorū per coxas discurrunt, & ex coxa lumbi dolent. Quamma- A
 xime infixus morabitur dolor, ubi uertebras incidit, uel residet secundū
 naturam. Curantur isti ex infusionibus, & uaporationibus, & cata- Cura.
 plasmatis quæ prodesse sciaticis diximus. Quamaxime uertigiorū
 uenæ incidendæ circa digitū pusillum pedis. Et unctiōnes ex acopis lum-
 bis adhibendæ ex sale, nitro, sulphure, & simili substantia utendum: &
 fricatione ad solem & in balneo circa loca sciaticis præscripta. Scialgicos
 item apprehendimus ex clunium difficultate, ut uix se incuruent, atq;
 tardius, cum uehementi dolore: ita ut uix erigere se possit ægrotans. Plæ-
 rosq; etiam earum partium contractus sequitur. Cusæ in utrisq; parti-
 bus coxarū imponendæ, uel unguenta, uel omnia adiutoria quæ de scia-
 ticis diximus.

De Artriticis. C A P. XLVI.

F I V N T Artritici in omni corporis parte, scilicet articularū, digi-
 torū siue manuū, siue pedū, siue omnium cōmissurarū, siue nodo-
 rum spinæ, siue iugulorū, siue iuncturæ ossiū, siue ex longa podagra. Fit
 ex humorib. frigidis. Aliquoties & uulnera faciunt cū lapidib. Quam-
 maxime irritantur loca dolentia ex temporum qualitate, scilicet ueruo,
 autumno, & hyeme. Silentium & his adhibendum usq; in tertium di-
 em, usq; quo uires permanserint. Spongia tenera in pulca tinctā secundū
 uires, si est æstas, in frigida, si hyems, in calida his ponenda. Sed primo B
 apponenda est sicca locis dolentibus. Primo mittis adiutoria, quæ comē-
 dant, hoc est, morsum præstent, ut acetum: & oleo fricanda loca ex uino,
 quod absumat. Aut hi sæpius cū aqua frigida soluto pane cataplasman-
 di, aut strigno, aut arnoglossa, aut polygano, aut uitis turionibus, aut co-
 liandro, aut pulicaria, aut semperuiua, aut papaueris folijs, aut intybo cū
 medulla panis: & horum similibus utendum. Ad iungendum, constri-
 ctium oleum rosinum, aut lentiscinum, aut citonium apponendum lo-
 cis dolentibus: & cum papauere & polenta cataplasmato, & lenticula
 multa, & bulbis, cū melle & hyoscyami folijs, aut radicibus eius cum sto-
 race, & lilij radicibus, & hyacintho, & marrubio cum sale & caseo recen-
 te, & asbesto, et nitro cum porcino adipe uetere, et rosaceo, & similē uir-
 tutem habentium. In accessionis tempore, coōperienda loca ex munda
 lana, & infundendum ex oleo dulci calidum, ubi coxerit in aqua altea,
 fenugræcum, lini semē, & calamite. Quod si fortissimus increpuerit do-
 lor, flebotomia adhibenda, si tempus & ætas permiserit, ad partem bra-
 chij ubi paruus est dolor, inde sanguis emittendus est. Et fricationibus
 calasticis utendū. Et cibo humaniore, molli, simplici, digestibili, calido.
 Et per uentrem deducendum ex solutione confecta: & in locis ubi cucur-
 bitarum scarificatio operari non potest, sanguisugæ apponendæ. Sed ta-
 men scarificentur in locis dolentibus. Quod si morsum fecerint sangui-
 sugæ, uaporationes adhibito: & post hoc fomentationes ex aqua calida
 solutiua, & oleo, ubi coxerit fenugræcum, lini semen, maluæ agrestes: &

- C** sic cataplasma paragoritam habens uirtutem: quo uis doloris & tumoris marcescat. Item panem infusum cum rosaceo tritum, cum simplicium radicibus, aut altea cocta bene, & alias similes uirtutes & uaporationes. Si id meliorauerit, balneis utantur, & uaporibus, cibis & potibus aquatis, cum auersione morbi, & cerotarijs, & dulci oleo, & cyprino: & ex adipibus: & malagmate diaquilon, fenugræco, aut ex oleo. Agitetur uectationibus, uel deambulationibus, nudis pedibus, et obseruationibus a uino multo, & ab indigestione, & a uenere: quoniam exinde irritantur nerui, acerrimantur, & reumatizantur. In hac passione in initio mediocria adhibenda adiutoria, mordacia circa accessionem, in statu mollitiua: in dimissionibus fortissima, & diutissima uirtutis. Circa frigidissima, mordacia, & igne acerrima inducta fiant diuersa. Sapientissimus sermo hoc iussit, in omnibus tumoribus frigidis, contra frigida calidis, contra humida siccis, contra sicca humidis uti. Mirabile contra podagricos dixerunt, pedum porcinorum adipem. Si ragadias habuerint, caprinas aluos, cerotaria, & cinerem mustelarum facere attestantur. Similiter & podagricos ungi iubemus ex adipe genæ lupi, cum cerotura. His contra omnium articulorum, uel podagricorum cerotaria, utendum diafricon emplastro, quod ex bulbis conficitur, per singulos annos necessarium medicamentum: conficis & antidotum artriticeum. Contra omnes articulorum, uel podagricorum causas hoc unguentum, siue emplastrum diligenter adhibeto.
- D** In dimissione fortissimum adiutorium deambulatio, cum exercitatione. Sed in ipsa accessione fricatio adhibenda: & lauacris utantur. Adhibendi in dimissione & cibi uarij, mediocres, uinum paruum & lene. Post cibos dropacem simplicem, & medicamentum paroptesum, & uaporationes solis, & pullorum calidorum circa maris arenas, & simpasmata, & nitrum, adarces, euforbium, & his similia adhibere sæpius diximus: & unguenta, uel acopa ex squilla, & cucumeris agrestis radices, & euforbium, adarces, et malagma dialoen, aut diarcina, aut diadaphnidon, aut diastacte, & similibus confectionum: & ex radicibus uomitum, & ex elleboro purgationes: & decoctiones artemisiæ herbæ. Et in aqua marina calida natent, aut in falsa naturali aqua calida, aut frigida in æstate. Quales sunt aquæ in Italia: in ipsis reficiantur. Quando exacerbata fuerit passio, leniora adiutoria adhiberi ex acerbatione doloris poterunt.

DE PODAGRA.

CAP. XLVII.

A PEDVM dolore nomē accepit Podagra: quemadmodum Artriticus ab articulorum dolore nomen accepit. Podagricos apprehendimus, ex tardo dolore pedum, inchoante a maiore digito, id est, a pollice, aut uestigio, aut capite plantæ. Aliquando cum immutatione a naturali colore: aliquando cum rubore, & inflammatione, attestante dolore, aut frigido turbore. Podagarum genera sunt duo, calida,

& frigida: quæ sic cognoscimus. Calida podagra est, quæ cum tumore, **A**
& rubore uenit. Frigida podagra est sine tumore, seruans naturalem
colorem cum uehementi dolore. Quibus medebimur sic. Contra calidam
Podagram frigidis adiutorijs medemur, contra frigidam calidis.

A pedū dolore (ut dixi) nomen accæpit podagra, sicut ab articulis ar-
tritica, hoc est, commissura totius corporis. Nam uicinam passionem
hac suspitione credimus curari, cum hæ passionēs senescunt. Possunt em̄
medelæ adiutorium habere, amputari autem nō possunt. quoniã omni-
um passionum plus chronica, hoc est, multum longa, quam maxime peri-
culosa et grauis est frig. quæ & uulnera, et lapides: creat: et maximis do-
loribus irritati podagrici lassī fiunt, uel exacerbantur: & ne diutius fati-
gentur, calidis in ætatibus inuenimus iuuenibus factum beneficium, &
adiutorium sentiunt. Oportet ergo cognoscere dolorum loca: quoniam
incipit dolor a maiore digito, & planta, & calcaneo. Ab uno pede in-
cipiens dolor, aliquoties sua sponte recedit, aliquoties in anno semel, ali-
quoties secundo exacerbatur, non solum uno mēbro, uerū etiam & per
totum corpus. Vnde a uino, ab usu uenereo, a carnibus & leguminibus
uetustioribus cessent, ab iracundia, tristitia, & indigestione omnium.
Ante omnia habeant exercitationem tenuissimam. Utendum tenuibus
cibus. Et in dimissione uomitus prouocetur. Radicibus utendum, & fri-
catione, exercitatione, & deambulationibus pedum in arena calida.

Quod si in pede uno fuerit dolor magnus cū tumore & rubore, si uir **B**
res uel ætas permiserint et tempus, ex alio brachio ubi dolor nō est, flebo-
toment: & post sex dies uentrem purgent, & dropace utantur, & sinapif-
mo, & unguento ex oleo sicionio, & alijs similibus. Puluere desiccato
commixto soluendum. Lauacro item utendum in sole, & aceto ungen-
dum. Initio passionis podagricorum adhibenda bene digestibilis, &
parua commixtio, & aquosæ potiones. A uenere abstinendum conue-
nit, & ab unctionibus acerrimis, & a manuum operationibus. Fricentur
quantum ferre possunt, & nudis pedibus gradientur: & uentres illis sol-
uantur, & urinæ prouocentur. Et similiter uomitum ex radicibus, ut di-
ximus, tertio in mense prouocando per decem dies interuallent. Et pro
doloribus mitigandis, cataplasmatibus, & embrocis, hoc est, infusioni-
bus, uel unguentis & emplastris, ac diuersa potione utendum. Con-
uenit ergo purgari uentrem secundo in anno. Temperantia corporis fi-
at, ut non exacerbetur passio podagræ. Et adiutoria adhibenda, sicut
docuimus, ut contraria contrarijs adhibeantur. Quam maxime seniori-
bus utendum est calidis adiutorijs: quoniam corpora eorum calida non
sunt. Vbi plenitudo est, ibi euacuatione opus. Omnis nempe salus hu-
mani generis regitur secundum genera caussarum, signa impetus dolo-
ris, & circa regionis competentiam. Podagra, pedum dolor nominatur,
sicut chiragra a manuum dolore: quando uero simul genua, & cubiti, &
articuli omnium membrorum condolescent, Artriticus uocatur. Tunc

Podagra.
Chiragia.
Artritica.

- C** ſæuiſſima ac moleſta eſt illius paſſio, & tarda reſeſſio. Si fuerit podagra calida, cum tumore et feruore, quæ fit ex ſanguine & choleribus rubris: frigidis adiutorijs curentur. Fouenda loca ex pulſca frigida, & ſpongijs teneris, aut uino aut oleo roſeo: & cataplaſmandi ex herbis, aut ſtrigno, aut colliandro, aut arnogloſſa, aut polygano, aut apio, aut petroſelino, aut aizon, hoc eſt, ſemperuiua, aut turionibus tūtis, aut papaueris foliorū man. i. aut intybo cum panis polline, infuſa eſtate in aqua, hyeme in uino, adiuncto oleo roſeo, aut lentifcino, aut melino: et cataplaſmabis. Quod ſi feruor grādis fuerit cū tumore: lenticulę puluere coctę in mulſa & oleo roſeo cataplaſmentur, aut apij folijs, coctis in aqua tritis, adiuncto acetifmo, uel ouorum aſſorum uitellis duobus, uel tribus: addito roſaceo oleo: cataplaſmabis loca illa cum adiutorijs frigidis quæ in artriticiſ ſcripſimus: & poſt dies. xl. utantur cerotario diaquilon cum roſaceo. Quod ſi frigida podagra fuerit, ſine tumore, & ſine rubore: fit cum uehementi dolore, & uulnera faciens. Vaporatiōibus omnibus utantur, et ſacello ex ſale toſto: et poſtea cōoperiantur loca ex lana intincta in oleo dulci, uetere, & calido. Poſtea foueantur ex calda ubi coxerit malua agreſtis, cum ſcenugræco, & lini ſemine, & diacalamenti. Quod ſi magnus accreuerit dolor, poſt ea adhibendæ ſunt purgationes. Secundum tempus & ætatem ſeſbotomia conuenit: & fomentationes ex aqua marina: & uenter eis cum aqua marina, aut ex aqua uaturali ſalſa calida foueant, ut commoueatur: & ex acopis calidis ungantur, aut ex oleo laurino. Et poſt dies xl. ceroto utantur quod eſt diaſinicon, et malagmate oſquiron, aut diaopoponace, aut diaſpermaton. Et in diſmiſſione balneis utant: & ſuper loca dolentia puluere ex nitro, euforbio, adarce, & pipere aſpergantur, & baccis lauri. Et poſt lauacra unguento ſimplici uti debent. Itē unguentum ad hanc paſſionem. Squilla, ruta, cucumeris agreſtis radices coctę in oleo uetere partes. ij. aquæ pars i. & tam diu coquatur donec purum oleum remaneat: & herbas proijcias, & addis ibidem cæram modicam, & ſpargis ſuper puluerē de nitro, & euforbio, adarces, pipere, & baccis lauri: hoc acopo in balneis utantur, et purgentur ex iera Archilenis ex elleboro. Quod ſi tumor fuerit cum ſciroſi: panis candidi medulla in uino infuſa, trita, in linteolum induc̄ta ſuperimponatur, et ſapiffime renouetur, Et cataplaſmabis ex ſcenugræci polline, & lini ſemine, in mulſa coctis. Quod ſi uulnera lapidoſa fecerit, emplaſtrum ſenicen adhibeas: aut hanc confectionem mirificam. Cerae ÷ vi. olei ueteris ÷ xxi. terebintinae ÷ vi. afronitri ÷ vi. lixiuiæ de ſaponarijs primæ ÷ xxx. Coquis ſimul, & oleum & lixiuiam & afronitrum, ut ſpiffum fiat. Deinde mittis ceram & terebintinam, ut paſtilli genus fiat. Inducis in alutam, & ſuperimponis. Quod ſi in acopum facere uolueris, plus de oleo uetere addis, et inungis. Quod ſi duricia remanſerit: malagma diaquilon durum in calda molliatur, et in alutam induc̄tum impones ſuper neruorū contractiones. Abſtineant ab omnib, maiorib, carnibus, maxime a bubula: et a legu-

Podagra calida.

Podagra frigida.

minibus, uel a falsamentis, & ab acrimonia : adiutoria adhibeant: uel sic se obseruent, sicut in artriticiis superius diximus. In omnibus uero supra dictis caussis utendum est medico ad uirtutem eius qui patitur, ut non lædat potius quam iuuet. Ille est itaq; rectus medicus, qui cognouerit quæ fuerint præterita, & quæ sunt præsentia, et quæ sunt futura. Hæc igitur ei reddenda sunt magis, quæ humanis corporibus ad operandum sanitatem conducunt.

F I N I S.

INDEX uniuersalis
omniū Con-
tentorū totius
Operis.

ABIES	80	Agaricus	174. 218	Ampelufarius	173
Abrotanum	51. 180. 211	Agatia	215	Ampelonagria	182
Abinthiū	51. 165. 141. 150. 213	Agiros	175	Ampeloleuki	177
Acantaleuci	175	Agnus	174	Anisla	102
Acatia	60.	Agresta	221	Amurca	176 218
Accipiter	99	Agrimonia	13. 126. 217	Amygdalus	79
Aceti uis	142	Agrosteos	174	Amygdalæ	162 177 219
Acitula	21	Aizon	175	Anagallis	167 177 219
Acoleia	60	Alcyonium	217	Anemis	173
Aconitum	219	Alentidium	67	Andragne	177 220
Acorus	175. 220	Allec	91	Aneta	95
Actis	176	Allium	30. 147	Anetum	25 144 211 178
Adarce	220	Ales	176	Anguilla	52
Adiantos	174	Alnus	82	Animaliū uariorū elus	235
Aer	3	Aloe	176. 216	Animone	178
Aegilops	174	Alofantus	176. 217	Anisum	178 118
Aerugo	215	Alofacine	221	Anser	95
Aes usum	60.	Alropa	92	Antidotum diacalamētū	149
Affodillus	180. 221	Altea	128	Antidotum tyriacæ	60.
Affodylus	117	Alumen	216	Antidotum diacodion	60.
Afronitrum	180. 217	Amaracus	181	Antidotum lisopon	60.
Afroselinos	217	Ambrosia	60.	Antidotum hydropium	60.
Agalif	175	Ameos	176	Antidotum diamaces	160
		Amei semen	219	Apiago	46
		Amilum	216	Apis	104
		Ammoniacum	177 215	Apium	16 143 181 218
		Amomum	177 220	Aqua	3 242
		Ampeloprasus	60.	Aquila	177 220 98

I N D E X T O F

Aranea	120	Bromus	183	Chalybs	22
Ardua	95	Buglossa	130 170	Chamædaphne	125
Argentum	8	Bulbus	183	Chamædrys	CO 2 217
Agrimonia	180	Buphthalmus	CO.	Chamælea	CO. 216
Aristolochia	64 124 170	Butracium	222	Chamæmilon	217
123 218		Butyrum	CO. 183	Chamæpyris	CO. 167
Arminium	221	Buxus	79	Chelidonia	61 162 224 155
Armoniaca	169	Cadmia	212	Chryfocolla	126
Arnoglossa	167 179	Calamites	163 184	Ciamum	190 219
Arona	44 179	Calamus agrestis	156	Chromeum	190
Arsenicum	179	Calamus fragmitus	184	Cicada	105
Arspalatinus	CO.	Calchantum	223 229	Cicer	14 152 225
Artafaxis	180	Calcite	CO.	Ciclamen	190
Artemetia	169	Calamentum	62	Ciconia	98
Artemisia	37 219 179	Calamus aromaticus	227	Cicuta	41 64
Asarum	220	Calx uiua	226	Cifi	227
Ascalonia	30	Callytrichum	131	Ciminum	19 166 190
Aserum	50	Camelus	107	Cindix	155
Asinus	110	Camerion	156	Cinnabar	224
Asparagus	165 179 219	Camphora	71	Cinnamomum	70 218
Aspaltum	217	Canabus	15 184	Cissos	187
Asphodelus	127	Cancer	92	Citteruurtz	59
Asplenion	131	Canis	115	Citocatia	60
Astafifemeron	180	Canis cerebrum	139	Citonia	159
Asterion	134	Cantharides	225	Cityfus	51 108
Atramentum	213	Capneus	184	Clematis	218
Atriplex	50 146	Capparis	185	Cnicus	218
Auellana	161	Cappareos	156	Coagulum	219
Auena	12 220	Carambria	189	Coccognidium	225
Aurichalcum	10	Cardamum	185	Coloquintis	156 187 224
Auripigmentum	216	Cardamomum	185 226	Coliandrum	141 145 187 226
Aurum	3	Cardamonagrion	170	Colcionium	218
B A C H minza	23	Cardo	43	Columba	98
Balauftium	163 182 221	Carduellus	103	Comi	187
Balsamita	29	Cardus unus	45 63 132	Cominum	226
Balsamum	70 182	Cardus sylvaticus	142	Conchilia	92
Basilicon	59	Caria	185	Conocarpum	191
Basilisca	160	Carpenus	33	Conium	221
Batus	182	Carpo	90	Coniza	223
Bdellium	183 221	Cassei natura	240	Confolida	62
Begefteritz	104	Cassia	185 227	Coprus	138
Benedicta	65	Castanea	72 161	Corallium	228
Beruuurtz	60	Castoreum	186 223	Cornu ceruinum	229
Beta	126	Caulis	31	Cornus	85
Biber. Castor	115	Cedrus	71 186	Corylus	79
Bibinella	60	Centaurea	224 57	Costum	133 225
Birchuon	97	Centaurea maior	124 186	Costros	166
Birchuuurtz	66	Centaurea minor	127 186	Cotyledon	130 188
Blandonia	57	Centaurea utraq	167	Crassus	91
Blitus	146 183	Cepe	31 148	Creti	189
Boncitherim	74	Cera	187 224	Crinos	CO.
Borith	57	Ceranium	161	Crimoleucos	154
Bos	111	Cerufus	77	Crifion	135
Botration	169	Cerifolium	36 141	Cristiana	21
Brambere	68	Cerufa	213	Crocus	212 188
Bratea	183	Cerui lingua	161	Crocomagma	214
Bresma	90	Ceruus	110	Cromion agrion	154
Brionia	61 157 158 223	Cete	32	Cubebe	20
Britannica	205	Cetrus	224		

T I V S O P E R I S.

Cuculus	161	229	Erice	232	Gliganum, onium	164	196
Cucumer domesticus	147		Ericius	116	Glicirya		196
Cucumer erraticus	228		Erificium	211	Glimum		106
Cuprum	9		Erifion	146	Gmilæa		156
Cuticia	154		Eritrodanum	232	Gonnilidon		196
Cursumfacitis	187		Erpidium	194	Gramen	137	161
Cucurbita	32		Erpilum	232	Grandula		96
Cyclamen	225		Eruca	231	Grias		132
Cygnus	95		Esch	91	Grifo		93
Cynoglossa	154		Esculus	78	Grus		94
Cyperus	190	225	Esox	90	Gumi		223
Cypressus	72	190	Esula	45	Gypsus		198
D A C T Y L I			Euenum	170	H A M E S T R A		
Dactylofa		163	Euforbium	194	Harrbaum		85
Danubius		57	Euisus	192	Hafeluurtz		44
Daphne		6	Eupatorium	194	Hastularagia		152
Daucus	191	230	Exercitium	245	Hedera	140	144
Defrigis		192	F A B A	14	Helim		109
Denemarcha		62	Facus	194	Heliodoron		152
Derma		191	Fagus	81	Hellotropium		131
Deuurtz		45	Faiolus	152	Helus		116
Dictamnus	54	134, 167	Febrifuga	55	Heptaphyllon		143
Diera Hippocratis		247	Foeniculum	124	Hera	100	197
Diffrigis		229	Foenugræcum	40	Herbarum usus	236	237
Doriganum		230	Ferrum	10	Hermodactylus		42
Dornella		84	Ficaria	65	Herodius		98
Dorth		67	Ficus	72	Hierobotane		167
Draco		119	Filix	43	Hippuris		157
Dracontæa		192	Finicum	195	Hircus		112
Dressa		102	Flomos	163	Hirigeron		197
Drioteris		229	Fornica	118	Holderbaum		84
Dromeda		110	Forna	91	Humbelim		106
Dryos		192	Fraga	128	Humela		44
Dulcia		244	Fragaria	68	Humulus		28
E B E C H			Frafica	42	Hünerdarm		67
Ebulus	36	140	Fraxinus	81	Hüfflatheda		65
Echinus		89	Frigellus	105	Hybiscus		61
Echnis		194	Fularius	83	Hydiosmus		157
Elaterium		230	G A L A	195	Hymmelschlüßela		66
Elatine		232	Galanga	16	Hyringius		197
Elea		193	Galbanum	197	Hyrundo		104
Eleon		60.	Gallina	96	Hyoscyamus	72	164
Elleborus		60.	Gallus	60.	Hysopus	23	166
Elea drachis		230	Galli crus	150	I F F A		
Elleisphagus	232	155	Gamellæa	156	Imolum		131
Elenion		157	Garyophyllon	20	Intybus		132
Elephas		107	Gelisia	63	Isatis	135	198
Elidrum		230	Gemi	197	Irios		166
Elinon		193	Gentiana	40	Isenbardus		103
Elna		90	Gepasa	195	Iteas		198
Elxine		193	Gereres	60.	Iu, id est, uiola		60.
Oenante		153	Gerla	33	Iuniperus		84
Epithimum		212	Gigarta	196	Iufcalcus		198
Epiflion		157	Gith	63	Ixos		60.
Equifeia		129	Gladiola	55	Kranchschnabel		63
Equus		110	Glan	7	L A C		
Erdpfeffer		66	Glandes balanæ	161	Lacerta		119
Erebintus		193	Gleucon	196	Lactaris	143	151
Eria		194	Gleucia	60.			

I N D E X T O

Lactuca	33 126	Melipolus	202	Panacra	148
Lactuca syluestris	34 126	Melilotum	201	Pandonia	58
Lactuca leporina	155	Melzbaum	84	Panis cretinus	152
Lapatium	198	Menta	144	Panis triticeus	206
Lapatium agreste	165	Mentæ species	29	Papauer	38 132
Lappa	48	Mentastrum	140	Papauer agreste	133
Lapides spongiarum	199	Mercurialis	138 165	Pardus	108
Larus	99	Mespila	166 201	Parix	102
Lauendula	40	Miconium	201	Pastinaca	35 145
Laudula	102	Millefolium	53 139	Pastinaca sylvatica	137 169
Laurus	73	Milium	19 153	Pauo	94
Lauacra	244	Miluus	99	Pegamon <i>faviana est</i>	164 205
Leo	107	Mixorus	161	Pfeffertruch	12
Legumina uaria	155	Mogus	6	Pellicanus	100
Lens	14	Morus	202	Pentaphyllon	169 204
Lenticula	152	Mora	160	Peonia	135 157
Lepus	114	Mörschwein	89	Pepones	32 147
Leucoia	154 198	Mosella	6	Perdialis	138
Leuisticum	27	Mulbörbaum	79	Perdix	97
Libanotis	154 199	Mus	118	Peristerion	135
Libani thus	199	Musca	105	Persica	159
Licen	200	Muniuua	91	Persicus	76
Licum	CO.	Mustela	117	Personatia	128
Lilium	58 142	Myrica	85	Petroselinum	26 145 205
Lini semen	17 153 200	Myriophyllon	153	Pessa	205
Liquiricium	20	Myrsinon	202	Pica	100
Lithargyrum	200	Myrtus	83	Picea	80
Litron	CO.	N A	6	Picus	101
Lotos	100	Nardostatus	29	Pigmentorum uirtutes	236
Lucinia	103	Narticus	157	Pilosella	55
Lucilia	CO.	Nasturtium	18	Pini filius	205
Lucius	90	Nespeibaum	73	Pinei nucleis	163
Lunguui	39	Nifus	99	Piper	70 104
Lupinus	153	Nuces rotundæ	162	Pira	159
Lupinus montanus	142	Nux	76	Pira matura	165
Lupus	114	Nux muscata	69	Pirus	75
Lylim	47	Nymphæa	135 203	Piretrum	20 206
Lynx	16	Olei uirtus	242	Pisa	23 152
M A G G A	105	Olera agrestia	147	Piscium uarietas	26
Mala dulcia	159	Olerum uirtutes	237	Piscium esus	236
Mala acida	CO.	Oliua	74	Piscatia	162
Mala punica	162	Olusatrum	142	Plantago	49
Malua	47	Oon	204	Platanus	82 205
Malua utraq	129	Opium cirenaicum	203	Platofion	169
Malus	75	Oppoponax	CO.	Plionia	67
Mandragora	45 129 146 201	Orbicularis	123	Plumbum	8
Maratrum	201	Ordeum	13 151 234	Polion	135
Mare	5	Origanum	53 145 164 203	Polygonos	168
Marrubium	40 130	Orobus	153 203	Polygonorum genera	CO.
Martarus	117	Ormentum	152	Polypodium	43 155
Mastix	201	Ostrea	203	Polytrichum	132
Mechefish	91	Ostriago	124	Poma uaria	242
Medullæ uirtutes	246 202	Ouis	113	Pomphilix	205
Megilana	63 106	Oxyacanthum	205	Poreagla	141
Mel	201	Oxylapatium	124	Porca	91
Melias	202	Oxos	CO.	Porcus	113
Mela	CO.	Ozimum	143	Portulaca	18
Melanteria	205	P A L I urus	204	Forrum	59 148
Melantion	201	Palma	78	Porrum cauum	31
				Porrum sectile	148

T I V S O P E R I S.

Potio mirabilis ad sanitatē	245	Scylla	130	Testudo	121
Prallum	205	Sch	5	Thermus	153 212
Priapiscus	133	Selenium	207	Teuton	212
Propoleus	206	Semperuiva	41 145	Thiu	CO 4
Pruna	160	Senetion	136	Thlaspus	CO .
Prunus	78	Seri	207	Thymbra	CO .
Psillium	39	Serpillum	40 140 155	Thymus	68 166
Psimitium	206	Sideritis	210	Thus	71
Pteleus	CO .	Sicis	208	Tigris	109
Pterion	CO .	Siciagrium	CO .	Tilis	212
Puleium	163 35	Silium	CO .	Tilia	82
Pulex	119	Siligo	12	Titimallus	242 155 212
Pungo	28	Siliurus	90	Tragagantum	212
Pythia	206	Simez	68	Tremulus	81 212
Q V E R C V S	81	Sinapis herba	34 148	Tribulus	85
Quinquefolium	45 169	Sinapis granum	CO .	Triduca agria	170
Quctanus	76	Sifeleos	208	Trifolium	164
R A D I X	32	Sifamum	CO .	Triticum	21 151 234
Radiolum	138	Sifymbrium	141 144	Tubera	161
Rapa	12 146 207	Smyrna	209	Tytanus	212
Rapanapæ	146	Smyrniun	210	V E H dystel	48
Raphanus	12 148 207	Solata	136	Venich	15
Razola	67	Solatrum	56	Verbascum	135
Rœsch	111	Solidago	134	Verbena	63
Resina	207	Solsequium	47	Vespertilio	104
Reuponticum	CO .	Sorbæ	160	Vibex	82
Rhenus	6	Sparagus agrestis	138	Vichbona	4
Rhododaphnis	156	Spetra	13	Victriola	173
Ringella	56	Spica	39	Viola	49
Rombus	89	Spina	85	Vini natura, & uaria eius ge-	
Rosa	18 207	Spiriolus	116	nera .	240
Rosa germana	154	Splenium	133	Vifela	4
Rosmarinus	137	Spongia	208	Vitis	85
Rubea	65	Spondilium	CO .	Vlula	100
Rubeta	119	Squinantum	210	Volatilium eius	136
Rubus	180	Stannum	10	Vomitus	244
Rufcus	139	Stafidosagria	155	Vlwürm	110
Ruta	22	Stara	103	Vnicornu	109
Ruta hortensis	139 142	Steinbiza	92	Vpupa	103
Ruta syluatica	143	Steinbock	111	Vihuon	97
S A L	4	Stella	179	Vrfus	108
Salmo	89	Stibium	210	Vrtica	65
Saluia	21 141	Storax	CO .	Vua	180
Samfucus	166	Storckenschnabel	64	Vua passa	CO .
Sandaraca	207	Strignum	44 210	Vulpis	115
Sanicula	42	Strutio	94	W A L berē	68
Satureia	63 149	Stur	32	Wazermart	117
Satyrion	170 207	Stutgras	31	Weggras	31
Sauina	79 138	Symphitum	134 146	Weich	65
Saxifrica	60 166	Sycaxyra	210	Welza	89
Scamphonia	67	T A L P A	117	Wespa	106
Scandix	209	Tanacetum	36	Wichim	14
Scinus	210	Tapfia	210	Wichdewalde	101
Schnepfa	101	Taxus	82	Wifant	111
Scolimbus	156 209	Teleos	169	Wynda	46
Scollus	91	Termentum	211	Xlfion	131
Scolopendria	39	Terra	7	Zlnziber	17
Scordion	135 209	Terra Calamina	8	Zituar	CO .
Scorodon	209	Terra creta	CO .	Zizania	18

FINIS.

INDEX

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

